

HELSINGIN KAUPUNGIN
VIRASTOT JA LAITOKSET

2

1966

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON
JULKAISEMA

HELSINKI 1968

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Alkulause	III
1. Palkkalautakunnan toimisto	1
2. Kiinteistövirasto	4
3. Asuntotuotantokomitea	21
4. Asunnonjakotoimikunta	24
5. Kaupunkisuunnitteluvirasto	26
6. Metronsuunnittelutoimisto	31
7. Koulutustoimikunta	36
8. Järjestelytoimisto	39
9. Matkailutoimisto	45
10. Hankintatoimisto	47
11. Kaupunginarkisto	49
12. Tilastotoimisto	53
13. Kunnanasiamiehet	56
14. Huoltokassa	58
15. Leski- ja orpoeläkekassa	60
16. Rakennustarkastusvirasto	62
17. Ulosottovirasto	69
18. Palolaitos	75
19. Väestönsuojelutoimisto	86
20. Huoltotoimi	91
21. Lastensuojelutoimi	114
22. Oikeusaputoimisto	145
23. Kotitalouslautakunnan toimisto	148
24. Kaupunginkirjasto	150
25. Kaupunginmuseo	157
26. Kaupunginorkesteri	161
27. Nuorisotoimisto	163
28. Raittiuslautakunnan toimisto	168
29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto	172
30. Rakennusvirasto	190
31. Satamalaitos	223
32. Liikennelaitos	239
33. Puutavara- ja polttoainetoimisto	273
34. Teurastamolaitos	277
35. Elintarvikekeskus	282
36. Keskuspesula	285
37. Vesilaitos	288
38. Kaasulaitos	312
39. Sähkölaitos	335
Hakemisto	356

ALKULAUSE

Helsingin kaupungin virastot ja laitokset -julkaisu on nyt toisen kerran toimitettu samaan tapaan kuin v:n 1965 teos, jonka nimi ja jaoitus silloin sai tämän muodon. Palkkalautakunnan toimiston toiminnastaan antama selostus sisältyy nyt ensi kerran tähän kirjaan.

Toimitustyötä on johtanut aktuaari M a r j a t t a J ä n n e s.

Helsingissä marraskuun 12 p:nä 1968.

Karl-Erik Forsberg

1. Palkkalautakunnan toimisto

Palkkalautakunnan alaisena toimi palkkalautakunnan toimisto toim.pääll. Erkki Salmion johdolla. Toimiston käsittelemät asiat jakaantuivat suhteellisen itsenäisesti toimiville virkasuhdeasioita, työsuhdeasioita, eläke- ja ikälisäasioita, tutkimus- ja tilastoasioita, sairausvakuutusasioita sekä kansliatehtäviä hoitaville toimintayksiköille.

Toimiston diaariin merkittyjen asioiden luku v. 1966 oli 2 739, joista kaupunginhallituksen lausuntopyyntöjä oli 232. Todellisuudessa asiain lukumäärä oli huomattavasti suurempi, sillä joukko kertomusvuonna käsitellyistä asioista oli merkitty diaariin jo edellisenä vuonna tai sitäkin ennen. Lisäksi ikälisä- ja sairausvakuutusasioita ei merkitty diaariin. Toimiston lähettämien, diaariin vietyjen kirjeiden lukumäärä oli 593. Lautakunnan pöytäkirjain pykälälukumäärä oli 2 180 ja toimistopäällikön päätösluettelon pykäläluku 461. Käsiteltyjen asioiden lukumäärä oli kuitenkin huomattavasti suurempi, koska samaan pykälään on sisältynyt useitten henkilöitten ikälisä- ym. asiat. Käsiteltyjen hautausavustusten määrä oli 256.

Toimisto työskenteli kertomusvuonna samoissa huoneistotiloissa kuin edellisenäkin vuonna.

Viranhaltijat. Kertomusvuonna jouduttiin 12. pl:n kanslistin Aune Kotkan 1.10. tapahtuneen eläkkeelle siirtymisen, 29. pl:n sihteerin Väinö Heinikaisen 26.11. ja 14. pl:n kirjaa-
jan Terttu Forsbergin 22.2. tapahtuneen kuoleman johdosta suorittamaan eräitä vir-

kajärjestelyitä. Siht. Eero Haapanen määrättiin 29. pl:n sihteerin viran (lautakunnan sihteerin) viransijaiseksi 28.11. alkaen. Toim. apul. Eila Autio määrättiin 14. pl:n kirjaa-
jan virkaan viransijaiseksi 25.1. alkaen ja valittiin ko. virkaan viran vakinaiseksi haltijaksi 15.6. alkaen. Toim.apul. Tuula Mäkilä valittiin 12. pl:n kanslistin virkaan viran vakinaiseksi haltijaksi 1.11. alkaen.

Toimistossa oli vakinaisia virkoja 18, tilapäisiä virkoja 2 ja työsopimussuhteisia toimia 4.

Virkasuhdeasiat. Toimiston toimesta annettiin päivittäin jatkuvasti pitkin vuotta tulkintoja viranhaltijoita koskevista määräyksistä ja niiden sovellutuksista sekä käytiin eri virastoissa ja laitoksissa antamassa asiantuntija-apua sekä tarvittavaa informointia. Kertomusvuonna käsitellyistä tärkeimmistä erityiskysymyksistä on mainittava:

Viranhaltijain ja toimihenkilöiden palkkausten yleiskorotuksen valmistelutyö sekä virkasäännön muutosten valmistelu.

Virkojen palkkaluokkatarkistuksia koskevat valmistelutyöt ja niitä koskevat neuvottelut virastojen ja laitosten sekä järjestöjen kanssa.

Kertomusvuonna käsiteltiin yhteensä 457 virkavapausanomusta, joista 264 koski palkattoman virkavapauden myöntämistä ja 176 palkkaetujen myöntämistä virkavapauden ajalta sekä 17 jatkuvan osapalkkaisen

1. Palkkalautakunnan toimisto

sairausloman myöntämistä. Virkavapausanomukset koskivat monissa tapauksissa useampia henkilöitä. Palkattomia virkavapauksia myönnettiin seuraavasti:

	kpl
toisen viran hoitamista varten	156
jatkokoulutuskursseja ym. opintoja varten	70
yksityisasiota varten	14
ulkomaisia opintomatkoja varten	13
muihin tarkoituksiin	11

Palkkaetuja myönnettiin virkavapauden ajalta seuraaviin tarkoituksiin:

osallistuminen ulkom. kongressiin tms.	36
ulkomainen opintomatka	22
täydennysoppijaksot	28
erilaiset jatko- ym. kurssit	10
kotimaiset opintopäivät ja kurssit	24
» kongressit tms.	14
osallistuminen urheilukilpailuihin	19
käräjien seuraaminen tai toimittaminen	10
muut	13

Määräysten mukaan palkkalautakunnan asiana on myöntää ne jatkuvan sairausloman osat, jotka ylittävät 12 kuukautta. Tällaisten palkkalautakunnan myöntämien sairauslomien pituus vaihteli 6 päivästä 6 kuukauteen keskimääräisen pituuden ollessa n. kaksi kuukautta.

Työsuhteasiat. Kertomusvuonna neuvoteltiin ja sovittiin seuraavista työehtosopimuksista:

Kaupungin ja

Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön kesken tehty tuntipalkkaisia työntekijöitä koskeva työehtosopimus allekirjoituspöytäkirjoineen ja palkkahinnoitteluneen, allekirjoitettu 24.3.,

Helsingin kaupungin maataloustyöntekijäin ammattiosaston kesken tehty maataloustyöntekijäin työehtosopimus allekirjoituspöytäkirjoineen, allekirjoitettu 21.4.,

Helsingin Kunnallisvirkamiehet ja -toimihenkilöt -yhdistyksen ja Helsingin kunnallis-

ten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön kesken tehty toimihenkilöiden työehtosopimus allekirjoituspöytäkirjoineen, allekirjoitettu 23.6.,

Suomen Laivanpäällystöliiton kesken tehty s/s Otson ja m/s Turson kansipäällystön työehtosopimus, allekirjoitettu 23.6.,

Suomen Konepäällystöliiton kesken tehdyt s/s Otson ja m/s Turson konepäällystön sekä m/s Korkeasaaren ja hinaajien H-3:n ja H-4:n konepäällystön työehtosopimukset, allekirjoitetut 23.6. sekä

Suomen Merimies-Unionin kesken tehty satamajäänmurtaajain väen työehtosopimus, allekirjoitettu 9.6.

Toimihenkilöiden työehtosopimusta koskevia neuvotteluja on toimiston toimesta käyty jo v:sta 1953 alkaen useaan eri otteeseen. Kertomusvuonna allekirjoitettuun työehtosopimukseen päättynyt neuvottelujakso aloitettiin 28.4.1965 ja sopimukseen päästiin 10.6.1966.

Kertomusvuonna käytiin viranhaltijain palvelusehtoja koskevia neuvotteluja yht. 23, työehtosopimuksia koskevia neuvotteluja 59 ja muita neuvotteluja 14, eli kaikkiaan 96 neuvottelua, joista pidettiin pöytäkirjaa. Lisäksi oli suuri määrä muita neuvotteluja.

Toimisto on kertomusvuoden aikana lähettänyt virastoille ja laitoksille useita työehtosopimusten tulkintaa koskevia kiertokirjeitä.

Kaupunkiin työsuhteessa olevien, omaa autoaan kuljettavien kuorma-autonkuljettajien (ns. lista-autot) tuntiajotaksasta sekä eräistä muista mainittujen autonkuljettajien palvelusehdoista palkkalautakunta päätti 31.10. Asiassa suoritettiin ensin valmistelevia tutkimuksia ja sen jälkeen neuvottelut.

Eläke- ja ikälisäasiat. Kertomusvuonna myönnettiin eläkkeitä 629 (2 411 315 mk). Hylättyjä eläkeanomuksia oli 3. Myönnettyjä leskieläkkeitä oli 120 (244 752 mk) ja kasvatusapuja 12 (9 193 mk). Ylimääräisiä eläkkeitä myönnettiin 5 ja niitä koskevia ano-

muksia hylättiin 3, minkä lisäksi myönnettiin yksi ylimääräinen kasvatusapu. Eläkevalituksia oli 12.

Kertomusvuonna myönnettiin ikälisiä 1 475 ja hylättiin 10 anomusta.

Palvelusaika-anomuksia käsiteltiin 48, joista 39 tapauksessa päätös oli myönteinen. Virkasäännön 22 §:n 3 mom:in johdosta tehtyjä anomuksia hyväksyttiin 33.

Sairausvakuutusasiat. Toimistossa käsiteltiin kertomusvuonna päivärahahakemuksia 3 941 ja jatkopäivärahahakemuksia 2 422. Äitiysrahahakemuksia oli 541 ja jatkohakemuksia 1 265. Sairausvakuutustoimisto hylkäsi 232 anomusta, joiden johdosta tehtiin 13 valitusta. Sairausvakuutustoimistoilta saatiin kertomusvuonna päivärahoina ja äitiysrahoina yht. 1 939 372 mk. Vastaavasti kaupunki suoritti sairausvakuutusmaksuina n. 1 600 000 mk.

Luontoisetuasiat. Luontoisetuasioita koskevia anomuksia ja esityksiä käsiteltiin toimistossa kertomusvuonna 187, joista hylättiin 4. Näistä asioista oli asuntoasioita 113, puhelinasioita 60 ja muita 14.

Sairaussijaisuusmäärärahat. Sairaussijaisuusmäärärahoja koskevia esityksiä käsiteltiin toimistossa kertomusvuonna 208, jotka kaikki hyväksyttiin, vastaten 299 116 mk.

Toimistopäällikön päätösluettelolla myön-

nettiin konekirjoitus- ym. lisiä 51, eli yhteensä 34 383 mk kertomusvuoden aikana.

Viransijaisuusmäärärahoja koskevia esityksiä käsiteltiin 41, vastaten kertomusvuonna 24 720 mk. Toimistossa käsiteltiin myös ikälisien maksamista varten tehtyjä lisämäärärahaesityksiä 22, vastaten 139 791 mk. Virkakortistoon merkittiin perustettuja virkoja 898 ja kortistosta poistettiin lakkautettuja virkoja 128. Kertomusvuonna myönnettujen hautausavustusten määrä oli 233 908 mk.

Urakkaneuvottelukunta. Urakkaneuvottelukunta kokoontui 8 kertaa. Puheenjohtajana toimi toim.pääll. Erkki Salmio ja jäsenenä yli-ins. Johan Ask, järjestelyins. Erkki Elomaa, tekn.joht. Matti Laamanen ja toim.pääll. Pentti Roukka. Asiantuntijajäsenenä oli urakkaneuvottelukunnassa toim.pääll. Alpo Salo, palkkausins. Kyösti Suikkanen ja tarkast. Ola Filppu, joka viimeksi mainittu toimi urakkaneuvottelukunnan sihteerinä. Urakkaneuvottelukunta käsitteli mm. työnluokitusjärjestelmän käyttöönottoon liittyviä kysymyksiä kaupungin tuntipalkkaisissa töissä, palkkausteknillistä sanastoa ja työnjohdolle työntekijäin työsuhteeseen kuuluvista kysymyksistä annettavia menettelytapaohjeita.

2. Kiinteistövirasto

Kiinteistövirasto toimi kiinteistölautakunnan alaisena. Viraston päällikkönä oli varat. Pentti Lehto.

Kiinteistövirasto jakautui kanslia-, tontti-, maatalous-, metsä-, kaupunkimittaus- ja talo-osastoihin.

Viraston diaariin v. 1966 merkittyjen asioiden luku oli 3 689. Näistä oli virastopäällikön asioita 252, kansliaosaston 555, tonttiosaston 1 976, maatalousosaston 54, metsäosaston 32, kaupunkimittausosaston 403 ja talo-osaston 417. Kiinteistöviraston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 1 402. Virastopäällikön päätösluettelon pykäläluku oli 187 ja kansliaosaston osastopäällikön päätösluettelon pykäläluku 177.

Viranhaltijat. Avoinna olleisiin virkoihin valittiin kertomusvuonna eri osastoihin seuraavat viranhaltijat:

kansliaosastoon: 12. pl:n kanslistin virkaan Tuula Kynnös 1.3. alkaen, 11. pl:n apulaiskirjaajan virkaan Tuulikki Valvio 1.9., 11. pl:n autonkuljettaja-vahtimestarin virkaan Johannes Kuivalainen 20.10. sekä 10. pl:n vahtimestarin virkaan Raimo Sulander 1.7. alkaen;

tonttiosastoon: 1.1. vakainaistettuun 29. pl:n insinööriin virkaan Kurt Schreiber, 26. pl:n insinööriin virkaan Jorma Turpela 1.8., kahteen 10. pl:n toimistoapulaisen virkaan Tuula Jokinen 1.4. ja Sirkka Turunen 19.9. sekä 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Tuovi Ohtonen 1.4. alkaen;

maatalousosastoon: 31. pl:n kaupunginagronomin virkaan Veikko Laajarinne 1.6., 23. pl:n agronomin virkaan Ilmari Haapamäki 15.6., 16. pl:n maataloustyönjohtajan virkaan Olavi Laine 1.1. sekä 15. pl:n maataloustyönjohtajan virkaan Martti Gröhn 1.4. alkaen;

metsäosastoon: 18. pl:n metsäteknikon virkaan Esko Harakka 1.3. alkaen;

talo-osastoon: 22. pl:n rakennusmestarin virkaan Åke Karlsson, 18. pl:n asuntoasiain tarkastajan virkaan Olavi Miettinen sekä 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Sirkku Leväaho, kaikki kolme 1.1. alkaen, jolloin ao. virat vakainaistettiin, 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Marjatta Lehtimäki ja 7. pl:n toimistoapulaisen virkaan Seija Hallikainen, molemmat 1.2. alkaen sekä 7. pl:n toimistoapulaisen virkaan Liisa Fagerholm 22.3. alkaen.

Kiinteistöviraston eri osastoista erosivat tai siirtyivät eläkkeelle seuraavat henkilöt: kansliaosastosta: apulaiskirj. Marja-Leena Ojala 31.7., autonkulj.-vahtimest. Rudolf Selin 31.8. sekä vahtimest. Bror Sabelström 15.4.;

tonttiosastosta: toim.apul. Riitta Kyöstilä 31.8.;

kaupunkimittausosastosta: ins. Paavo Nykänen 31.12.

Huoneistot. Kertomusvuonna toimivat viraston eri osastot samoissa paikoissa kuin edellisenäkin vuonna.

Kansliaosasto

Osasto huolehti lautakunnan ja sen jaostojen pöytäkirjojen laatimisesta, kirjeenvaihdosta ja muista kansliatöistä sekä lautakunnan lainopillista laatua olevista tehtävistä, kuten kauppakirjojen ja vuokra- ym. sopimusten laatimisesta, lainhuudatuksista ja kiinnityksistä sekä kiinteistötuomarin suostumuksen hankkimisesta tonttien ja yleisten alueiden muodostamiseen.

Kansliaosasto hoiti myös koko kertomusvuoden ajan viraston vakinaisten ja tilapäisten viranhaltijoiden palkkojen laskennan palkkakirjanpitoineen.

Osastossa käsiteltiin vuoden aikana 119 kauppa- ja vaihtokirjaa, 129 maanvuokrasopimusta ja 296 niihin tehtyä muutosta, 24 huoneenvuokrasopimusta, 40 lainasopimusta, 199 muuta sopimusta, 72 vuokraoikeuden siirtoa sekä 493 lainhuudatus- ja kiinnityksiasiaa. Asiakkaille annettiin 494 hallinto-oikeustodistusta sekä 185 vuokrasopimusjäljennöstä. Rakennuslain mukaisia korvauksia suoritettiin 164 tapauksessa.

Kertomusvuonna lähetettiin 595 kirjettä.

Kiinteistöluettelo, joka toimii kansliaosaston yhteydessä, hoiti paitsi kiinteistöjen luetteloinnin myös kaikkien kaupungin omistamien kiinteistöjen kiinteistökirjanpidon. Kiinteistöluetteloon tehtiin kaupungin kiinteässä käyttöomaisuudessa tapahtuneista muutoksista kalenterivuoden aikana seuraavat merkinnät: ostoja kaupungin alueella 49 ja ulkokuntien alueilla 6, vaihtoja kaupungin alueella 18 ja ulkokuntien alueilla 1 sekä myyntejä vastaavasti 23 ja 1. Kaupungin omistama maa-alue suureni em. ostoista ja vaihdoista johtuen kaupungin alueella 28 ha ja vesialue 4 ha sekä ulkokuntien alueella 580 ha ja vesialue 207 ha. Myyntien ja vaihtojen johdosta maa-alue väheni kaupungin alueella 14 ha ja ulkokuntien alueella 0.073 ha.

Kiinteistöluetteloon merkittiin myös 93 tonttien vuokrausta, 13 tonttien varausta,

150 tonttien ryhmäsiirtoa, 15 korvausta kadun ja viemärin rakentamisesta ja katu- maasta, 25 rakennuslain mukaista korvausta sekä 319 yleisten alueiden mittausta.

Kaupungin omistukseen siirtyi erilaisia rakennuksia 76 ja vastaavasti merkittiin puretuiksi vuoden aikana 148 rakennusta. Eri hallintokuntien kiinteistöille kirjattiin rakennusviraston talorakennusosaston ilmoittamia rakennuskustannuksia 63 mmk:n arvosta sekä katurakennusosaston ilmoittamia 15 mmk:n arvosta. Lisäksi kirjattiin kunkin hallintokunnan ilmoittamat näiden omien kiinteistöjen peruseräluontoiset kustannukset.

Kiinteistöluetteloon merkittiin seuraavat asemakaavat: Ala-Malmin n:o 5343 sekä Munkkiniemen n:o 4262 ja 4726. Pohjakartaston mittakaavassa 1:2000 uusimista muovialustalle jatkettiin sekä tehtiin valojäljennöksille merkinnät omaisuusryhmästä ja hallinnosta. Kiinteistökartan (Vi 10) uutta painosta varten merkittiin karttasarjalle mittakaavassa 1:4000 kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden vuoden aikana tapahtuneet muutokset.

Kantaomaisuuden tilinpäätöstä varten ilmoitettiin rahatoimistolle omaisuuden arvoissa ja ryhmityksessä tilivuoden aikana tapahtuneet muutokset. V:n 1967 talousarviota varten laskettiin 17 hallintokunnalle kiinteän käyttöomaisuuden vuotuiset korot sekä vuosipoistot. Lisäksi laadittiin eri tarkoituksiin yhteenvetoja ja tilastoja kaupunginhallitukselle, kiinteistölautakunnalle, tilastotoimistolle ym. Kiinteistöluettelon diaariin merkittiin 873 kirjelmää ja ilmoitusta.

Tonttiosasto

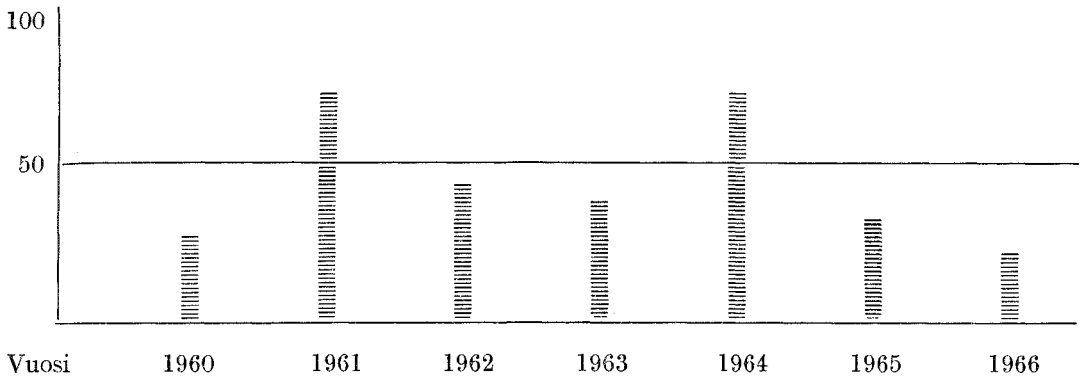
Tonttien luovutus. Rakennusmaan vähyyden vuoksi voitiin asuntotontteja luovuttaa rakennettaviksi ainoastaan 21, mikä oli vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Tontit, jotka kertomusvuoden aikana luovutet-

2. Kiinteistövirasto

tiin, sijaitsivat lähinnä Oulunkylässä, Laajasalossa ja Kontulassa. Tonttien puutetta osoittaa se, ettei asuntorakennustoimintaa varten voitu varata yhtään tonttia lukuun

ottamatta eräitä kaupungin omia rakennushankkeita. Oheisesta kuviosta ilmenee edellisten vuosien kehitys luovutettujen tonttien lukumäärässä.

Tonttien lukumäärä



Muita tontteja ja alueita esitettiin luovutettavaksi seuraavasti (suluissa edellisen vuoden luvut):

Teollisuustontit	4 (5)
Liiketontit	4 (1)
Autopaikkatontit	3 (8)
Koulutontit	2 (3)
Pienteollisuus- ja varastotontit	23 (60)
Huolto- ja jakeluasematontit	1 (6)
Opiskelija-asuntolatontit	2 (—)

Rakennuslain 54 §:n mukaan myytiin arviohinnasta 18 (34) tontinosaa.

Alueiden ja rakennusten ostaminen. Tehtyjen tarjousten perusteella esitettiin hankittavaksi kaupungille 58 (34) tilaa 31 (25) myyjältä sekä 36 (54) määräalaa 31 (37) myyjältä. Vuokrasuhteen purkamisen yhteydessä tehtiin esitys 19 (14) vuokra-alueella sijaitsevan rakennuksen ostamisesta kaupungille. Aluevaihtoja esitettiin suoritettavaksi 20 (17) (suluissa edellisen vuoden luvut).

Muita asioita. Vuokraoikeuksia ehdotettiin jatkettavaksi 38 (119) ja irtisanottavaksi 38 (34) tontin ja alueen osalta. Luvan myöntämisiä esiteltiin 238 (203), joista suurin osa kaupungin maan käyttämiseen erilaisiin tarkoituksiin, kuten erilaisten kilpailujen, ulkoilmatilaisuuksien, näyttelyjen järjestämiseen jne. Ormuspellon n. 20 tonttia ja Vartiokylän n. 50 tonttia käsittävät pienteollisuusalueet saatiin luovutuskuntoon. Näiden alueiden avulla saadaan n. kolmannes pienteollisuustonttien anomuksista myönteisesti ratkaistuksi. Vartiokylän alueella pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallista rakentamista siten, että kaupunki rakentaisi aluetta varten yhteisväestönsuojan ja että vuokraajat perustavat lämpöyhtiön, joka hoitaisi lämmönjakelun ohella yhtenäisen rakennussuunnittelun ja muut yhteishankkeeseen sopivasti liittyvät suunnittelu-, rakentamis- ja huoltotehtävät. Yhteisrakentamisajatus on kiinnostanut pienyrittäjiä, mutta jo tässä vaiheessa oli havaittavissa vaikeuksia hankkeen toteuttamisessa lähinnä taloudellisessa mielessä, joten on odotetta-

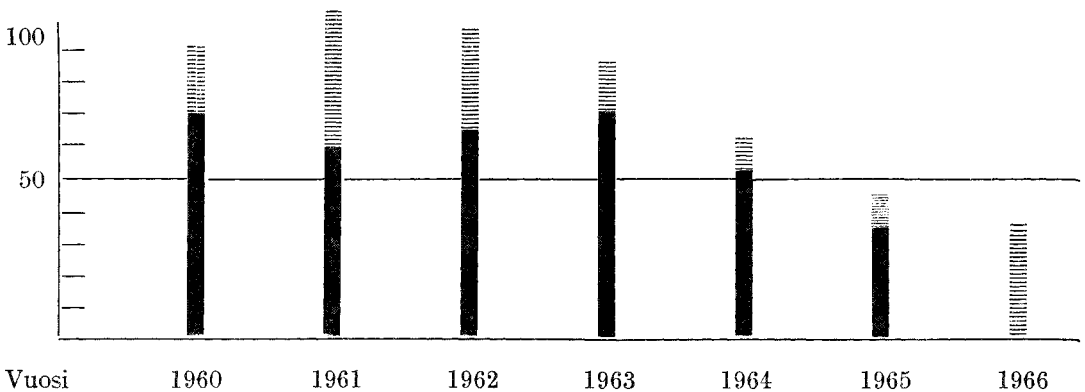
vissa, ettei aluetta saada lähivuosiin kokonaan rakennetuksi.

Kolmivuotiskatselmuksissa tarkastettiin n. 1 200 katselmuskohdetta. Lisäksi suoritettiin rakennusvelvollisuuden ja aitaamisvelvollisuuden täyttämisen valvontaa sekä valvottiin asunto-osakkeiden luovuttamista sekä osakkaiden asumista huoneistoissaan. Kaupungin omistamia rakentamattomia tontteja ja alueita siistittiin. Mainittakoon, että tonttiosaston toimesta vietiin Tattarisuolle 225 romuautoa, joista 47 on lunastettu takaisin. Esiteltiin erilaisia lykkäyksiä, jotka koskivat vuokrasopimuksen allekirjoittamisajan pidentystä sekä maksunlykkäyksiä. Kunnallisteknillisiä töitä varten tarvittavia työlupia ja haltuunottolupia hankittiin yhteensä 390 (364). Rakennusasetuksen 92 §:n mukaisia ilmoituksia katualueiden haltuunottamisesta on lähetetty maanomistajille yhteensä 10 (9). Rakennuslain 74 §:n 1 mom:n mukaisia korvauksia suoritettiin 164 (160) maanomistajalle ja saman lain 71 §:n 2 mom:n mukaisia korvauksia 21 (13) maanomistajalle. Kau-

punginhallitukselle toimitettiin 79 (74) lausuntoa jätevesien laskemisesta, 50 (29) vesitai viemärijohtojen johtamisesta kaupungin maalla sekä tiekuntia koskevista asioista 15 (12). Haltuunotto- ja työlupien saamiseksi lähetettiin 356 kirjettä, ja 27 kadun tai yleisen alueen mittaukset pantiin vireille (suluissa edellisen vuoden luvut).

Tonttiosaston päällikön päätösluettelossa hyväksyttiin 29 (15) muutospiirustusta, vuokrattiin 44 (42) tilapäisvarastoaluetta ja irtisanottiin 15 (35) mainittujen alueiden vuokraoikeuksia. Vuokraoikeuksien siirtoja merkittiin 65 (83). Juhannuskokko- ja iltutulituspilareita myönnettiin 22 (39).

Omakotitoimisto. Edellisen vuoden hakemusten perusteella Arava (asuntohallitus) myönsi 39 uutta omakotilainaa, joiden lainoitus pantiin alulle. Uusia laina-anomuksia vastaanotettiin, tarkastettiin ja toimitettiin asuntohallitukselle 39. Määrässä oli havaittavissa vähenemistä. Oheinen piirros selvittää asiaa:



Pilari ilmaisee kunakin vuonna asuntohallitukselle (Aravalle) toimitettujen laina-anomusten määrän ja pilarin väritetty osa näistä hyväksytyt laina-anomukset.

Vuoden aikana suoritettiin 375 (408) rekisteröityä tarkastusta, joista suurin osa oli lainoitettujen rakennusten arviointeja. Käsiteltiin ja toimitettiin asuntohallitukselle

lislainaanomuksia, muutospiirustuksia ja lainansiirtoanomuksia sekä tammikuussa ja heinäkuussa ilmoitukset rakenteilla olevien rakennusten rakennusvaiheista. Valvottiin omakotialueita, mikä tapahtui osittain kolmivuotiskatselmusten yhteydessä. Laadittiin tilasto edellisen vuoden rakennuksista sekä annettiin erilaista neuvontaa.

2. Kiinteistövirasto

Siirtolapuutarhatoimiston toimesta harjoitettiin puutarhaneuvontaa siirtolapuutarhoissa ja omakotialueilla. Siirtolapuutarhoissa hoidettiin yleiset istutukset, tiet ja kentät sekä valvottiin palstojen hoitoa ja yleistä järjestystä. Keväällä vallinneet tulvat aiheuttivat vaurioita etenkin Oulunkylän puutarhassa, jossa jouduttiin tavallista enemmän uusimaan nurmikoita, istuttamaan uusia kasveja, parantamaan käytäviä ja kunnostamaan salaojaverkostoa. Puutarha-alueilla pidettiin puutarhahoidollisia kursseja, ja siirtolapuutarhayhdistysten järjestämissä tilaisuuksissa luennoitiin alan ajankohtaisista asioista. Toimistossa laadittiin kuusi istutus-suunnitelmaa asuntotuotantotoimiston toimesta rakennettujen talojen pihamaita varten. Suunnitelmista kertyi tuloja 1 500 mk. Siirtolapuutarhamajojen piirustuksista perittiin 39 mk. Siirtolapuutarhojen maanvuok-

rat tuottivat n. 150 000 mk ja viljelyspalstojen vuokrat n. 15 000 mk. Vuokraoikeuden siirtoja merkittiin 154. Kesäkauden aikana siirtolapuutarhoissa oli 14 työntekijää, joille maksetut palkat olivat yhteensä 42 381 mk. Joitakin töitä suoritettiin laskutus- ja urakatyönä. Pakilan, Marjaniemen, Oulunkylän ja Vallilan puutarhoissa tehtiin perusparannustöitä. Näitä olivat mm. nurmikenttien ja istutusten uusiminen, paikoitustilojen laajentaminen sekä leikki- ja urheilukenttien kunnostaminen. Siirtolapuutarhoissa vietti kesää varovaisesti arvioiden 3 500 lasta, joten leikki- ja urheilukentät olivat ahkerassa käytössä. Vanhempien puutarhojen käymälä- ja varastorakennuksiin uusittiin lattiat ja huopakatot. Pakilan siirtolapuutarhasta vuokrattiin seitsemän uutta palstaa, kukin suuruudeltaan 400 m².

Yhteenveto tuloista ja menoista:

Tulot	mk
Tonttien ja alueiden vuokrat	14 974 903
Siirtolapuutarhojen maanvuokrat ym. tulot	167 768
Tonttien ja maa-alueiden myynti	1 644 828
	<hr/>
	Yhteensä 16 787 499
Menot tonttiosaston tileiltä olivat yhteensä	799 981

Maatalousosasto

Maatalousosaston tehtävänä oli huolehtia kiinteistölautakunnan alaisten viljelystilojen ja maatalousalueiden viljelemisestä ja hoidosta sekä hallinnossaan olevien asuin- ja talusrakennusten hoidosta. Lisäksi osasto hoiti kaupungille kuuluvia, maatalouden tuotantokustannusten tasoittamiseksi ja tuotannon edistämiseksi valtion varoista myönnettyjen määrärahojen jakoon liittyviä tehtäviä.

Kertomusvuonna oli osaston hoidossa ja valvonnassa maa-alueita kaikkiaan 1 331 ha eli suunnilleen saman verran kuin v. 1965, jolloin yhteismäärä oli 1 333 ha. Uusina

alueina olivat osaston hoidossa vielä toistaiseksi viljeltävät maatalousmaat Vuosaaresa. Vähennykset johtuivat pääasiallisesti alueiden luovutuksesta yleisiin tarkoituksiin.

Maanviljelys. Omassa viljelyksessä olivat Fallkullan, Haltialan, Luukin, Pukinmäen ja Tuomarinkylän tilat, joiden yhteispinta-ala oli 844 ha peltoa. Luukki, jota osasto oli viljellyt v:sta 1962 alkaen, siirtyi kertomusvuoden päättyessä peltojen ja maatalousrakennusten osalta kokonaan urheilu- ja ulkoiluviraston hoitoon.

Päätuotantosuuntana oli edelleenkin viljanviljely. Kokonaispeltoalasta viljeltiin lei-

päviljaa 40.8 %, rehuviljaa 30.2 %, heinää 16.2 %, perunaa 1.3 %, lanttua, kurkkua

ym. viljelyskasveja 0.7 %, peltolaitumena oli 3.3 % ja kesantona 7.5 %.

Satomäärät olivat:

	1966	Kokonaissato, tn 1965	Keskim. 1960—1964	1966	Hehtaarisato, kg 1965	Keskim. 1960—1964
Ruis	53.0	113.2	101.1	1 525	2 732	2 185
Syysvehnä ...	175.0	358.9	195.1	2 102	3 193	2 092
Kevätvehnä...	410.3	455.8	433.2	1 815	2 110	1 741
Ohra	250.9	325.4	254.9	2 297	2 795	2 318
Kaura	313.0	423.2	302.8	2 146	2 844	1 947
Peruna	126.7	297.8	377.1	11 016	18 696	16 620
Heinä	403.0	452.4	666.3	3 276	4 002	4 307

Kertomusvuoden talvi oli harvinaisen runsasluminen. Keväällä oli haittaa tulvista. Syysviljat kärsivät talvehtimisvaurioita. Viljelyskauden kasvu- ja korjuuajan sääsuhteet olivat yleisesti suotuisat. Sato oli määrällisesti pienempi, mutta laadullisesti ja myös keskihinnaltaan parempaa kuin edellisenä vuonna.

Viljaa myytiin siemeneksi, josta osa oli valiosiemettä, sekä syömäviljaksi ja rehuksi. Maataloustuotteiden hinnoissa ei tapahtunut mainittavia muutoksia v:n 1965 hintoihin verrattuna.

Tärkeimmät kalustonhankinnat olivat suuritehoisen leikkuupuimurin ja yhden traktorin ostot.

Karjataloutta harjoitettiin kertomusvuonna entisessä laajuudessa.

Vuokralle oli annettu kertomusvuonna kaikkiaan 487 ha peltoalueita. Vuokramaista oli kaupungin hallinnollisella alueella 368 ha ja muissa kunnissa 119 ha. Eräissä maanvuokrauksissa sopimukseen sisältyi myös rakennusten käyttöoikeus.

Yhteenveto tuloista ja menoista. Tulaja kertyi tilien mukaan peltoviljelystä 809 450 mk, karjataloudesta 184 208 mk, maiden ja rakennusten vuokrauksesta 123 589 mk ja

sekalaisia tuloja 241 685 mk eli kaikkiaan 1 358 932 mk.

Maatalousosaston varsinaiset menot olivat 1 220 069 mk. Lisäksi käytettiin osaston vastattaville tileille teiden kunnossapitoa ja valtaojien perkaustöitä varten merkittyjä määrärahoja yhteensä 7 968 mk. Siirtomäärärahoiksi merkittyjä pääomatalouden määrärahoja käytettiin peltojen salaajittamiseen 37 116 mk ja käyttökalan hankintaan 39 073 mk.

Tulojen ja maatalousosaston varsinaisten menojen erotuksena muodostui ylijäämää 138 863 mk.

Metsäosasto

Tehtävien yleiskuvaus. Metsätalouden harjoittaminen kaupungin metsissä on edelleen metsäosaston toiminnan päätarkoituksia. Metsätalous pyrkii mahdollisimman hyvään, jatkuvaan taloudelliseen tulokseen. Tämän tarkoituksen saavuttamiseksi on suoritettu hoitotoimenpiteiden ja hakkuiden suunnittelua, leimausta, puutavaran hankintaa, sen myyntiä sekä hoitohakkuiden lisäksi erilaisia muita metsän hoitotoimenpiteitä. Tähän

2. Kiinteistövirasto

tehtäväryhmään liittyy puun taloudellinen korjuu ja käyttö niiden metsäalueiden osalta, jotka erilaisen rakentamisen tai muiden syiden vuoksi siirtyvät käyttöön, joka edellyttää puuston pois ottoa.

Toimiakseen kaupunkilaisten edun mukaisesti metsätaloudelliset tavoitteet eivät riitä. Metsäosasto pyrkii käsittelemään metsiä niin, että ne säilyvät viehättävinä tai että niistä tulee sellaisia. Kun tämä osa luonnonsuojelua ja maisemanhoitoa luonnostaan kuuluu metsäosastolle on sille annettu tehtäväksi huolehtia luonnonsuojelusta niin kaikilla kaupungin omistamilla mailla kuin Helsingin koko hallinnollisella alueella. Tähän toiminta-alaan kuuluvina tehtäväryhminä mainittakoon maisemanhoito puuston käsittelyssä, luonnon säästäminen, tonttien puuston hoito, neuvottelu ja valistustoiminta, valvonta, eläinkunnan suojelu ja lähialueiden siivoaminen.

Edellä mainittuihin kahteen pääryhmään kuulumattomia, pienempiä mutta jatkuvia metsäosaston palvelumuotoja ovat mm. avustaminen kaupungin maan hankinnassa, sora-kuoppien hoito, metsäosaston rakennusten isännöisyys ja osallistuminen kaupunginhallituksen puutavara- ja polttoainejaoston toimintaan.

Metsäalueiden määrä. Niin rakentamiseen tarvittavan maan kuin ulkoilualueiden hankkimiseksi kaupungin maan ostot ovat jatkuneet entiseen tapaan. Kaupungin hallinnollisella alueella niin hankitut kuin muihin tarkoituksiin siirtyneet metsäalueet olivat suhteellisen vähäiset ja vastannevat suunnilleen toisiaan. Kertomusvuotena ostetun Talosaaren metsät, n. 240 ha luetaan metsäosaston ryhmittelyssä parhaiten lähimetsiin. Tämän lisäyksen ja suoritettujen pinta-alatarkistusten jälkeen saadaan lähimetsien pinta-alaaksi v:n 1966 lopussa 3 410 ha.

Espoon teknikkopiirin alueelta ostettiin Nuuksion Kolmperä ja Poikkipuoliaisen metsäalueet, yhteensä 205 ha. Näin piirin metsien pinta-ala nousi 2 345 ha:iin.

Niin sanottujen ulkotilojen metsien pinta-ala pysyi entisellään ollen n. 1 160 ha. Tähän pinta-alaan ei ole luettu metsätalouden tuoton käytön osalta poikkeusasemassa olevaa Tervalammen tilaa, jossa on metsiä 552 ha. Nämäkin maat mukaan lukien saadaan kaupungin omistamien metsien kokonaisalaksi 7 467 ha.

Lähialueet. Lähialueilla työt olivat ennen pääosaltaan metsien hoitohakkuita, joiden tarkoituksena oli saattaa puusto kauniiksi ja terveeksi puistopuustoksi. Nyt työt ovat pääosaltaan rakentamisen vaatimaa puuston käsittelyä, vastahankittujen alueiden puuston kunnostusta sekä siistimistä laajassa mielessä. Tähän siistimiseen kuuluu kuivuneiden tai kuivuvien puiden ja tuulenkaatojen korjuu, alikasvosten ja vesakoiden perkaus, hakkuu- ja raivaustöiden keruu sekä ihmisten jättämien tai varta vasten tuomien jätteen korjaaminen. Tätä lähialueiden metsien puhtaanapitoa on ollut pakko laajentaa ja siitä on muodostunut lisääntyvässä määrin kustannuksia vaativa tehtävä.

Lähimetsien siisteydeltään siedettävään kuntoon saamiseksi tarvitaan jätekäytöksen osalta tehokasta valistustoimintaa, valvontaa ja laajamittaista siivoamista. Olisi myös tärkeätä, että kaupungin puolesta järjestettäisiin eri puolille kaupunkia nykyistä useampia ja myös iltaisin auki olevia jätteen vastaanottopaikkoja, jolloin kiusaus kaataa jätekuormia luvattomiin paikkoihin vähenisi.

Espoon piiri. Espoon teknikkopiiriin kuuluvat metsämaat ovat valtaosaltaan ulkoilutarkoituksiin varattuja. Viime vuosina hankittujen metsien osalta on puuston ensimmäinen kunnostus menossa. Puustonsa tai muun luontonsa puolesta sopivia alueita jätetään kuitenkin paikoitellen koskemattomiksi aarnialueiksi. Ymmärrettävästi tämä on metsätaloudellisesti epäedullista, mutta lienee retkeilijöiden ja ulkoilijöiden viihtyisyyden kannalta aiheellista. Näistä

aarnialueista muodostuneen 10—20 vuoden kuluessa maisemallisesti tunnelmaltaan erikoisominaisuuksillaan viehättäviä metsä-alueita.

Kiinteä yhteistoiminta urheilu- ja ulkoiluviraston kanssa on yhtenä edellytyksenä ulkoilualueiden puuston käsittelyn onnistumiselle. Molemmiin puolin tähän pyrkien yhteistoiminta onkin ollut tuloksellinen.

Metsäosaston ulkoilualueilla suorittamista töistä mainittakoon Salmin alueen läpi, sen pituussuunnassa, rakenteilla oleva metsäautotie. Metsäosaston kannalta tie on tarpeellinen, koska sen avulla voidaan alentaa kustannuksia puutavaran poisviennissä ja tehostaa metsän hoitotoimenpiteitä. Ulkoilijoiden kannalta tie parantaa alueen käyttömahdollisuuksia. Tie tulee kuitenkin olemaan suljettu autoliikenteeltä (metsä- ja huoltoajoa lukuun ottamatta), jolloin se pysyy rauhallisena kävelytienä.

Ulkotilat. Tähän ryhmään metsäosasto lukee Hirvihaaran, Kaunissaaren, Ala-Periäisen, Kauhalan, Kimmelmäen, Hiiskan, Outamon ja Bengtsårin alueet sekä useita hiekanottoa varten tai muihin erikoistarkoituksiin hankittuja pienempiä alueita. Huoltolautakunnan hallinnassa oleva Tervalammen alue liittyy läheisesti tähän ryhmään.

Näitä alueita varten metsäosastolla ei ole paikallista, töitä suunnittelevaa tai työnjohtohenkilökuntaa. Toimintasuunnitelmat, puuston leimauksen ja töiden suorituksen valvonnan suorittaa Helsingin lähialueella oleva henkilökunta. Työt pyritään suorittamaan keskitetysti. Leimikot myydään yleensä pystyyn, jolloin hakkuun suorittaa ostajayhtiö. Tämä menettely näyttää ulkotiloilla olevan useissa tapauksissa kaupungille taloudellisesti edullisin. Eri syistä joudutaan ulkotiloillakin suorittamaan myös omia hankintahakkuuta.

Osaston saatua vahvistusta metsäteknikotyövoimaan työsuunnitelmien tekoa on voitu tehostaa. Osaston töiden tämä puoli

onkin kärsinyt suunnittelevan työvoiman puutteesta.

Metsätöyt ja puutavaran luovutus. Kertomusvuonna talvi oli erittäin runsasluminen. Lunta oli täällä maaliskuun lopussa jopa 70—80 cm. Hakkuut ja muut talvella suoritettavat työt tulivat poikkeuksellisen kalliiksi ja hakkuiden tulokset jäivät normaalia niukemmiksi. Tämä vaikutti metsäosaston taloudelliseen tulokseen. Tehdyt pystykaupat helpottivat tilannetta metsäosaston kannalta.

Työvoimaa oli metsätöissä niukanlaisesti. Nimenomaan ajotyövoimasta oli puutetta. Hevosten puute on pysyvä ja runsaan lumen vuoksi konevoiman käyttö oli hankalaa. Vielä huhtikuun puolivälissä oli kovapintaiset hanget.

Tukkien ja paperipuiden hinnat olivat edellisen vuoden hintoja alemmat. Halkojen hinnat sen sijaan kohosivat merkittävästi kertomusvuoden aikana. Syksyllä kuivasta halosta oli jopa puutetta.

Pääosan metsäosaston tekemistä tukeista osti Riihimäen Saha Oy. Paperipuut ostivat A. Ahlström Osakeyhtiö ja Enso-Gutzeit Osakeyhtiö. Kaupungin puutavara- ja polttoainetoimistolle myytiin melkein kaikki itse hankitut halot ja poikkeuksellisen paljon paaluja. Ennen merkittävien tavaralajien, rakennustöissä käytettävien tukipuiden ja räjäytystöissä tarvittujen peitepölkkyjen teko on supistunut varsin vähäiseksi kysynnän pienennyttyä ja hintasuhteiden muuttua.

Pystyyn myyty tavara meni valtaosaltaan VAPOLle ja osaksi Enso-Gutzeitille.

Täytemaata, hiekkaa ja soraa otettiin käyttöön kaupungin omistamista kuopista n. 129 500 m³.

Seuraavassa esitettävät luvut koskevat kaupungin omistamia metsiä Tervalammen työlaitoksen n. 552 ha lukuun ottamatta. Nämäkin metsät ovat metsäosaston hoidossa, mutta laitos suorittaa itse hakkuut ja saa tulot metsästä.

2. Kiinteistövirasto

Vuoden 1966 aikana on kaupungin mestistä luovutettu metsäosaston hakkuuttamina (hankintana) eri puutavaralajeja seuraava-

vasta asetelmasta ilmenevät määrät. Vertailun vuoksi on merkitty vastaavat luvut myös kahdelta edelliseltä vuodelta:

	1966	1965	1964
Havutukkeja	80 490 j ³	110 710 j ³	61 230 j ³
Koivutukkeja	1 500 »	2 840 »	1 030 »
Paaluja	6 760 kpl	1 950 kpl	—
Tukipuita ym.	1 740 »	1 440 »	6 550 kpl
Paperipuuta	7 880 m ³	9 000 m ³	6 100 m ³
Halkoja	5 730 »	7 060 »	11 560 »

Vuonna 1965 tukkien ja paperipuiden luovutusmäärät olivat suuremmat kuin koskaan ennen. Kertomusvuonna luovutettujen tukkien, paperipuiden ja halkojen määrät ovat edellisvuotta merkittävästi pienemmät. Muihin aikaisempiin vuosiin verrattuna tukkien ja paperipuiden määrät ovat suuret. Halkojen määrä on jatkuvasti pienentynyt. Se sohtuu osaksi metsien puuston parantumisesta hoitotoimenpiteiden tuloksena ja osaksi liitä, että paperipuuksi menee nykyisin seljaista tavaraa, joka muutamia vuosia sitten tehtiin haloiksi. Luovutettujen paalujen määrä on poikkeuksellisen suuri johtuen Bengtsårin hakkuista. Paalujen keskikuutio oli n. 6 j³, joten 6 760 kpl:n määrä merkitsee n. 40 500 j³ järeää puuta.

Pystykauppojen perusteella luovutetut tavaramäärät olivat jo v. 1965 tavallista suuremmat. Kertomusvuotena on luovutettu pystyyn havutukkeja (tässä tapauksessa pääasiassa ratapölkkyaiheita) 25 580 j³, puomipuita ja tolppia 383 kpl, paperipuuta 3 270 m³ ja polttopuuta (halkojen lisäksi hakerankaa) 5 032 m³. Nämä määrät ovat niin suuret, ettei niitä voida pitää vuosittain jatkuvina. V. 1967, jolloin järeän puun hinta on suhteellisen alhainen ja epäedullisten sääsuhteiden vuoksi ulosottokustannukset suhteellisen korkeat, hakkuun määrän voidaan täydellä syyllä antaa pienetä.

Metsäosaston tulot ja menot kertomusvuoden aikana ja vastaavat luvut kahdelta edelliseltä vuodelta olivat seuraavat:

	1966 mk	1965 mk	1964 mk
Metsätuotteiden myynti	590 133	737 478	516 864
Vuokrat ja lupamaksut	18 210	17 019	15 135
Muut tulot	154 653	33 002	84 144
<hr/>			
Tulot yhteensä	762 996	787 499	616 143
Menot yhteensä	607 404	592 792	498 679
<hr/>			
Tulojen enemmisyys	155 592	194 707	117 464

Osaksi tehtyjen pystykauppojen ja osaksi vaikeiden sääsuhteiden vuoksi omat hankinnat supistuivat arvioitua pienemmiksi, jonka vuoksi osaston menot saatiin jäämään n.

70 000 mk v:n 1966 talousarviossa varattua summaa 677 932 mk pienemmiksi. Puutavaran alentuneista hinnoista, pinotavarahakuiden supistamisesta ja pystymyyntien

bruttohinnan alhaisuudesta johtuen puutavaran myyntitulot jäivät edellisen vuoden vastaavia tuloja merkittävästi pienemmiksi. Talousarviossa arvioitu määrä 580 000 mk saavutettiin kuitenkin, samoin tulojen kokonaismääräksi arvioitu 733 000 mk ylitettiin jonkin verran.

K a u p u n k i m i t t a u s o s a s t o

Henkilökunta. Virkasuhteessa olevan henkilökunnan lisäksi oli osaston palveluksessa työsopimussuhteessa insinööri, kartanvalmistamon päällikkö, 2 katukorvausteknikkoa, karttavalokuvausteknikko, 6 mittausmekaniikkaa, 3 laskijaa, karttatekniikka, 2 tekniikan ylioppilasta, 3 työnjohtajaa, varastonhoitaja, 7 toimistoapulaista, 26 piirtäjää, 2 muovikopistia, 5 valokopistia, 3 lähettäjä ja 5 mittausmiestä. Kuukausipalkkaisen henkilökunnan lukumäärä oli vuoden lopussa 137. Osastossa oli lisäksi työsopimussuhteessa tuntipalkalla olevia mittausetumiehiä, autonkuljettajia, mittausmiehiä ja harjoittelijoita. Näiden lukumäärä vaihteli vuodenajasta ja suoritettavien töiden määrästä riippuen 32—48 mieheen.

Teknilliset välineet. Kenttämittauskalustoa täydennettiin hankkimalla osastolle mm. teodoliitti, reduktiotakymetri ja vaaituskoje. Mittausryhmien käyttöön hankittiin työmaa-vaunu sekä 2 uutta autoa. Kaupungin omistamia autoja oli siten osaston käytössä 9. Virka-ajoihin käytettiin 12:ta osaston henkilökunnan omistamaa autoa. Osastossa esiintyviä tavallisimpia laskutehtäviä varten otettiin pienoistietojenkäsittelykone Wanderer logatronic ja kartografisia töitä varten hankittiin optinen pantografi ja napakoordinaatografi.

Kenttämittaus, kiinteistönuodostus ja rakennustoiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Kaupungin runkomittausten täydentämisessä käytettiin Teknilliseltä Korkeakoululta vuokrattua geodimetriä suurmonikul-

miomittauksiin Laajasalossa, Puistolassa ja Vuosaarella sekä Kantakaupungin eteläosassa. Tietojenkäsittelykoneilla on laskettu mm. kortteli- ja katulaskuja Mellunmäen asemakaava-alueella.

Monikulmioverkkoa lisättiin ja täydennettiin mm. Lauttasaarella, Etelä-Kaarellassa, Oulunkylässä, Puistolassa, Kulosaarella ja Vuosaarella. Kunnallisteknillisiä töitä varten laadittiin katusuunnittelukarttoja. Katujen maastoon merkitsemistä suoritettiin pääasiassa Pakilassa, Pitäjänmäellä, Alalmilla, Tapanilassa, Vartioharjussa ja Mellunmäessä. Maanalaiden johtojen yhdistelmäkarttaa varten mitattiin johtoihin liittyviä maanpäällisten rakenteiden sijainteja 1 270 kpl. Maanalaisia kalliosuojia ja tunneleita on kartoitettu n. 0.6 km. Lisäksi kartoitettiin metrosuunnitelmaa varten mitta-kaavassa 1:200 3.2 km:n pituinen linja välillä Hietalahti—Hakaniemi sekä suoritettiin 10 sillan yksityiskohtainen mittaus välillä Hämeentie—Naurissaaren silta.

Arkistovalokuvausta jatkettiin suorittamalla mittaustoimitusten asiakirjojen ja korttelikartaston kuvausta.

Kaupungeingeodeetin toimesta pidettävään tonttikirjaan ja tonttikarttaan tehtiin asemakaavojen ja tonttijakojen vahvistamisesta sekä tontinmittauksista, yleisen alueen mittauksista ym. johtuneet merkinnät ja lähetettiin näistä lakien ja asetusten edellyttämät ilmoitukset.

Kaupungeingeodeetti, apulaiskaupungingeodeetti tai heidän jommankumman määräämänsä henkilö edusti kaupunkia sitä koskeissa maanmittaustoimituksissa sekä tontinmittausta, yleisten alueiden mittausta ja rasitteita koskeissa toimituksissa. Kaupungin hankkimien määrääalueiden erottamisia suoritettiin. Uudenmaan läänin maanmittauskonttorissa suoritettiin maanmittaustoimitusten karttoihin ja asiakirjoihin kohdistuvia tutkimuksia, joiden perusteella täydennettiin mm. rekisterikarttoja ja tehtiin tilaluetteloida asemakaavoitettavista alueista

sekä annettiin karttaotteita kaupungin kiinteistökauppoja ja -vaihtoja varten. Lisäksi annettiin lausuntoja uudisrakennusten rakentamista koskevista poikkeuslupa-anomuksista.

Osaston suorittamat yleisimmät tehtävät olivat määrältään: kolmiopisteitä rakennettiin, mitattiin ja laskettiin 6, suurmonikulmiopisteitä mitattiin ja laskettiin 36, monikulmiopisteitä rakennettiin 638 ja laskettiin 820, monikulmiosivuja mitattiin 102.9 km, monikulmiokulmia havaittiin 1 029, korkeuskiintopisteitä rakennettiin 108 ja vaaittiin 106, pintavaaitusta suoritettiin 22.6 ha:n alalta, katu-, sähkö- ym. linjoja merkittiin maastoon 54.1 km, rajan ja korkeusaseman näyttöjä suoritettiin 734, rakennuspaikkoja merkittiin maastoon 776, sijaintikatselmuksia suoritettiin 839, tonttijakoehdotuksia laadittiin 134, tontinmittauksia ja rasitetöimituksia suoritettiin 431 ja yleisen alueen mittauksia 121, täydennettyjä tonttikarttoja laadittiin 1 516 sekä karttoja pääasiassa rakennuslupia varten 921, todistuksia ja otteita annettiin 2 548 ja pöytäkirjan jäljennöksiä 597.

Katukorvausasiat. Kertomusvuonna ryhdyttiin ensi kertaa perimään rakennuslain mukaisia kadun ja viemärin rakentamiskorvauksia omakotitonttien sekä 3- ja 4-asuntoisten tonttien omistajilta. Tämä oli mahdollista kaupunginvaltuuston 4.5. tekemän periaatepäätöksen mukaan. Kyseisiä korvauksia esitettiin perittäväksi 6 056 248 mk, mikä summa jakaantui 1 036 tontinomistajan kesken. Korvaukset saataisiin maksaa 10 vuoden vuotuismaksuina, kaupunki myönsi kuitenkin 20—25%:n suuruisen alennuksen, jos korvaukset maksettaisiin yhdellä kertaa tai useampia vuotuismaksuja samalla kertaa. Korvauksia saatiin kertomusvuoden aikana 2 448 155 mk, mihin summaan sisältyi myös v. 1963—1965 maksuunpantujen korvausten vuotuismaksuja.

Asemakaavalain mukaisia katumaakorvauksia ehdotettiin perittäväksi 77 tontin

osalta ja korvaussumma oli kaikkiaan 552 789 mk. Kertomusvuonna saatiin näitä korvauksia 446 152 mk, johon sisältyi myös v. 1963—1965 maksettavaksi määrättyjä eriä.

Vuoden aikana jatkettiin asemakaava-alueiden maanomistajien rakennuslain mukaisten luovutus- ja korvausvelvollisuuksien selvittämistä ja annettiin näistä asioista lausuntoja sekä yksityisille että viranomaisille. Kertomusvuonna tehtiin ensimmäiset esitykset rakennuslain 75 §:n mukaisten ns. katualuekorvausten perimiseksi maanomistajilta. Lisäksi laadittiin lausuntoja ja karttoja tielautakunnan toimeksiannosta yksityistielain mukaisia toimenpiteitä varten, yhteistoiminnassa rakennusviraston kanssa katujen kunnossa- ja puhtaanapito-osuuksista sekä yleiseen käyttöön luovutetuista kaduista ja niiden varsilla olleista tonteista ja alueista. Osasto edusti kaupunkia niissä maistraatin katselmuksissa, joissa vm. asioita käsiteltiin.

Kartat. Kantakartan mittakaavassa 1:500 (Ka 0.5) lehtiä piirrettiin uudelleen 32 kpl ja kartasto, joka käsitti yht. 1 590 lehteä, pidettiin jatkuvasti ajan tasalla. Kantakartan mittakaavassa 1:1000 (Ka 1) uusia lehtiä valmistettiin mekaanisesti 30 kpl ja entisiä uusittiin 16 kpl. Kantakarttaan mittakaavassa 1:2000 (Ka 2) valmistettiin mekaanisesti 1 uusi lehti ja 7 entistä lehteä uusittiin. Asemakaavan pohjakarttoja mittakaavassa 1:2000 valmistettiin mekaanisesti 8 kpl (yht. 1 143 ha:n alalta) ja vastaavia asemaakaavan muutoksen pohjakarttoja 4 kpl. Lisäksi valmistettiin 105 erillistä, pääasiassa A 4-kokoista asemakaavan muutoksen pohjakarttaa. Metronsuunnittelutoimistoa varten piirrettiin 14-lehtinen kantakartta mittakaavassa 1:200 Ruoholahden ja Hakaniemen välisestä alueesta. Maanalaisten johtojen yhdistelmäkarttaan mittakaavassa 1:500 (Mjy 0.5) kuuluvat maanpäälliset laitteet konstruointiin 2 lehden osalta, puhtaaksi piirrettiin 4 lehdelle ja 7 lehteä täydennettiin johtotiedoilla. Lisäksi valmistet-

tiin johtojen yhdistelmäkartta Stenbäckin-kadun—Lapinmäentien väliseltä alueelta sekä joukko erikoiskarttoja. Virastokartan mittakaavassa 1:4000 (Vi 4) lehdet pidettiin jatkuvasti ajan tasalla, uusia lehtiä piirrettiin 5 ja entisiä uusittiin 3. Lisäpainos otettiin sekä siitä että virastokartasta mittakaavassa 1:10000 (Vi 10), edellisestä 5 600 ja jälkimmäisestä 26 200 kpl. Uuden elementtijakoisen virastokartan suunnittelu- ja koetyönä valmistettiin piirrokset 10 neljänneslehden osalta. Osoitekartta mittakaavassa 1:10000 (Os 10) korjattiin ajan tasalle ja piirrokset täydennettiin 23 uudella lehdellä kaupungin etelä- ja itäosista. 12 lehdestä otettiin uusi painos. Em. kartan piirrosten pienennöksistä yhdistettiin 1:18000-mittakaavainen opaskartta (Os 18) painosmäärältään 40 000 kpl. Keskustan opaskartan ja kaupungin yleiskartan yhdistelmistä (Os 18/K/Y 40 ja Os 10/K/Y 40) otettiin yht. 14 000 kpl:n suuruinen painos. Yleiskarttoja mittakaavassa 1:40000 ja 1:75000 (Y 40 ja Y 75) painatettiin 1 425 kpl.

Eri virastoja ja laitoksia varten valmistettiin karto- ja diagrammeja 45 kpl.

Valo-, kuulto- ja siirtojäljennöksiä valmistettiin yhteensä 41 300, joista 27 300 omaa tarvetta varten sekä muovijäljennöksiä 1 420, joista osaston omaan käyttöön 918.

Valokuvauksia ja valokuvakopiointeja suoritettiin omaa tarvetta varten 2 746 ja muille 1 406, yht. 4 152.

Karttapalvelun kokonaisynty painatusoikeuskorvauksineen oli n. 152 800 mk. Erillisiä karttalehtiä myytiin 61 000, joista 35 800 oli opaskarttoja ja 11 100 keskusta/yleiskarttayhdistelmiä. Karttakirjoja myytiin 930 ja seinäkartoja valmistettiin 291.

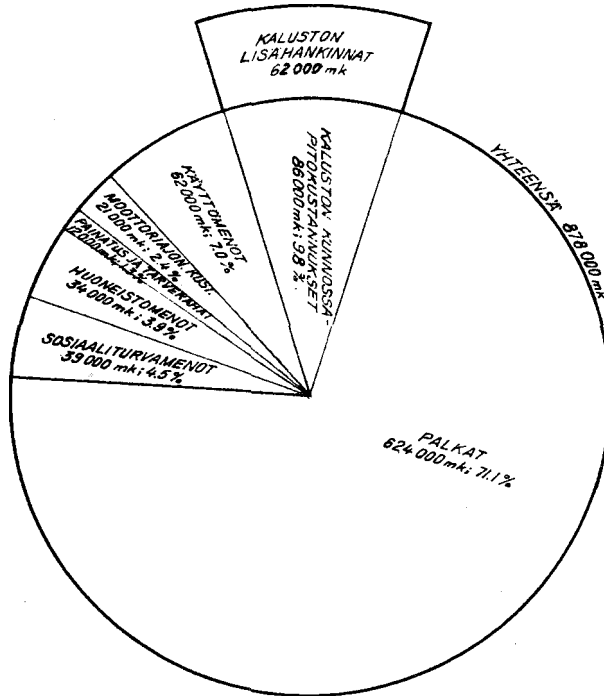
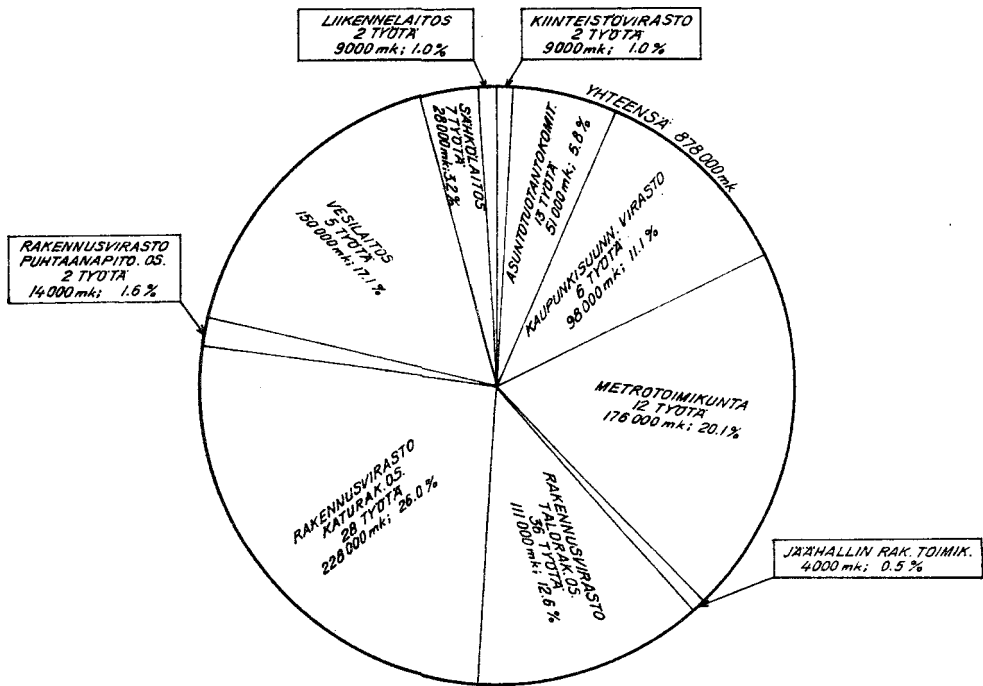
Tulot ja menot. Kaupunkimittausosaston tulot olivat 3 556 330 mk, joista pääomatuloja 3 078 619 mk. Menot olivat 1 542 076 mk.

Geoteknillinen toimisto

Geoteknillisen toimiston päällikkönä toimivan geoteknillisen asiantuntijan alaisena on toimiston henkilökunnan muodostanut kertomusvuonna 2 insinööriä, geologi, kenttätöypäällikkö, 3 työnjohtajaa, piirtämöesimies, 8—9 piirtäjää, sihteeri, kirjanpitäjä, toimistoapulainen, 2 maalaboranttia, varastonhoitaja ja lähetti, jotka kaikki olivat työsopimussuhteessa. Lisäksi on toimiston tehvissä työskennellyt metronsuunnittelutoimiston palkkaama insinööri. Kairausmiesten, kairausmiesten ja autonkuljettajien muodostama työehtosopimuksen alainen kenttähenkilökunta käsitti 30 miestä.

Kaupungin kaikkia virastoja ja laitoksia sekä komiteoita ja toimikuntia pohjarakennus- ja kalliorakennuskysymyksissä avustavana asiantuntijaelimenä suoritti toimisto vuoden aikana tutkimus- ja erikoissuunnittelutehtäviä 114 eri rakennuskohdetta ja rakennussuunnittelutehtävää varten. Työmäärältään suurimpina voidaan mainita jo edellisenä vuonna aloitettu Hiidenvesi II:n suunnitelman edellyttämä tunnelitutkimus ja siihen liittyvät geoteknilliset suunnittelu-tehtävät, 7 eri työkohdetta käsittänyt Itäisen moottoritien—Viikintien liittymän siltojen ja penkereiden pohjattutkimukset ja näiden perustamissuunnittelut sekä mm. Vanhankaupunginlahden yleistutkimus ja Paloheinän alueen tutkimus asemakaavoitusta varten. Varsinaisten toimeksiantojen ohella on aikaisempien vuosien tapaan ja yhä lisääntyvässä määrin muutoinkin avustettu kaupungin suunnittelevia ja rakennustyötä hoitavia viranomaisia maarakennus-, kallio- ja pohjarakennuskysymyksissä antamalla suullisia lausuntoja ja käymällä neuvotteluja lukuisista eri kohteista sekä suorittamalla työmaatarkastuksia ja töiden erikoisvalvontaa ko. työvaiheiden aikana. Geoteknillinen asiantuntija oli lisäksi vuoden aikana kuultavana useiden eri komiteoiden ja toimikuntien kokouksissa.

2. Kiinteistövirasto



Toimiston varsinaiset toimintakustannukset olivat yht. 878 033 mk, josta pääosa eli n. 71 % oli palkkakustannuksia. Tutkimuskaluston kunnossapitoon käytettiin toimintakustannuksiin sisältyvänä 85 493 mk, minkä lisäksi tutkimuskaluston lisähankintaan käytettiin 62 316 mk. Toimiston laskutus kertomusvuonna oli 879 065 mk, mikä merkitsi lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 15.3 %. Tehtävien jakaantuminen eri toimeksiantajien kesken ja kustannusten laadullinen jakaantuminen esitetään oheisissa piirroksissa.

Talo-osasto

Henkilökunta. Osaston virkasuhteessa olleen henkilökunnan lukumäärä kertomusvuoden päättyessä oli 61. Avoinna ollutta teknillisen toimiston insinöörin virkaa hoidettiin työsopimussuhteisena. Lisäksi oli osaston palveluksessa työsopimussuhteessa talonmiehiä, lämmittäjiä, siivoojia, kirvesmiehiä, muurareita ja muita työntekijöitä vuoden lopussa yht. 372 henkilöä. Tähän lukuun sisältyvät myös ne 193 siivoojaa, joiden palkat talo-osasto peri eri virastoilta.

Talo-osaston hallinnossa olleet kiinteistöt, niiden korjaustyöt ym. Vuoden aikana siirtyi osaston hoitoon mm. Vuosaaren kaupunkiin liittämisen yhteydessä Sasekan kanssa suoritettujen kiinteistökauppojen johdosta kymmenkunta rakennusta, jotka olivat pääasiassa asuinrakennuksia, samoin kaupungin ostamat Hästholman ja Furumon tilat rakennuksineen Vuosaaressa; Pasilan vuokra-alueella sijaitsevia rakennuksia lunastettiin kertomusvuonna 8, joten vuoden loppuun mennessä niitä oli lunastettu kaikkiaan 21.

Lisäksi siirtyi osaston hoitoon Kaisaniemenkatu 9—11:ssä sijaitseva liiketalo vuokrasopimuksen päättymisen johdosta sekä kaupungin ostama uimahallikiinteistö Yrjönkatu 21:ssä.

Saneeraustyöt jatkuivat edelleen Kaupungintalossa ja ent. Privatbankenin talossa Unioninkatu 28. Puotilan kartanorakennus oli huonon kuntosuhteensa vuoksi tyhjennetty kertomusvuoden syksyllä ja kysymys sen käytöstä oli vielä ratkaisematta.

Perusparannustöistä mainittakoon Helsinginkatu 24:ssä (elintarvikekeskus) ja Työpajankatu 2:ssa (maidontarkastamo) olevien talojen liittäminen kaukolämmitysverkkoon, nuoris- ja lastentalon Raumentie 5:ssä yhdistäminen Munkkivuoren kansakoulun lämmitysverkkoon, talon Palosuontie 2:ssa, jossa sijaitsi lastentarha, liittäminen vesi- ja viemäriverkkoon sekä Hakasalmen huvilan siipirakennusten varustaminen keskuslämmityksellä ja pohjoisen siipirakennuksen korjaus.

Huomattavimmista korjaustöistä mainittakoon mm. Hietaniemenkatu 4:ssä (Hietaniemen poliisipiiri) suoritettu pidätettyjen tilojen perusteellinen korjaus ja lämmityslaitteiden uusiminen, sekä Tennistalon (Fredrikinkatu 65) julkisivujen korjaaminen ja maalaaminen.

Huomattavin ja laajin purkutyö kertomusvuonna oli Töölön sokeritehtaan alueella sijaitsevan lämpökeskusvoimalaitoksen, savupiipun sekä tämän alueen lukuisien muiden rakennusten purkaminen. Muista mainittakoon III linjan 4:n, 22:n sekä 24—26:n rakennusten purkaminen.

Kertomusvuonna myytiin osakehuoneisto, joka sijaitsi Runeberginkatu 49:ssä.

Rakennusten korjauksiin käytettiin määrärahoja seuraavasti:

2. Kiinteistövirasto

1) vuosikorjauksiin:

	1966 mk	1965 mk
Talousarviomäärärahoja, talot	1 690 823	1 531 206
» hallit ja kioskit	54 129	46 730
Yhteensä	1 744 952	1 577 936
Siirtomäärärahoja sekä vuoden aikana ao. varoista eri tarkoituksiin myönnettyjä määrärahoja	306 414	300 026
Yhteensä	2 051 366	1 877 962

2) perusparannusluontoisiin korjauksiin:

Talousmäärärahoja pääomamenojen momentilta	240 896	221 066
Siirtomäärärahoja pääomamenojen momenteilta aikai- semmilta vuosilta sekä vuoden aikana myönnettyjä määrärahoja ao. varoista	97 771	339 525
Kaikkiaan	2 390 033	2 438 553

Asuntoasiat. Lapsiperheiden asumistukea saavien määrä oli vuoden lopussa 1 964 (ed. v. 1 486).

Vuoden aikana osoitettiin talo-osaston hallinnassa oleviin huoneistoihin 104 (115) ruokakuntaa ja kiinteistöyhtiöiden hallinnassa oleviin huoneistoihin 160 (170) eli yht. 264 (285) ruokakuntaa.

Siivoustoiminta. Edellisenä vuonna asetettu tavoite ryhmätyöskentelyyn siirtymisestä onnistui lähinnä henkilövaikeuksista johtuen vain rajoitetusti.

Pinta-alaa siivoojaa kohti voitiin vuoden aikana lisätä mm. sen johdosta, että myönnettyjen konehankintojen ansiosta voitiin työmenetelmiä tarkistaa, jaettiin siivottavat pinta-alat uudelleen siivoojien kesken entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä siirryttiin yksijakoiseen työaikaan, missä olosuhteet sen myönsivät.

Siivoustoimen kehittämiseksi siirryttiin kekeilumielessä eräissä virastoissa osittaiseen ns. joka toisena päivänä tapahtuvaan siivoukseen. Näiden toimenpiteiden johdosta siivoushenkilöstön lukumäärä väheni n. 4 % (= 10 henkilöä).

Ikkunanpesukustannusten tarkistamiseksi tehtiin useille ko. alan liikkeille tarjouspyyntöjä ja siirryttiin entistä enemmän käyttämään liikkeiden suorittamaa urakkatyötä. Näin saatiin syyskauden ikkunanpesukustannukset eräissä suurissa kohteissa alenemaan n. 10—25 %.

Huoneistojen vuokrat. Asuinhuoneistoja, joista perittiin käteisvuokraa, oli vuoden lopussa 2 630 sekä liikehuoneistoja ja varastoja 371 eli yht. 3 001. Vuokrankannossa siirryttiin kertomusvuoden aikana ns. vuokranmaksulomakkeiden käyttöön entisten vuokrakirjojen asemesta.

Vuoden aikana päätettiin eräiden asuin- sekä liikehuoneistojen vuokrien korottamisesta enintään 10 %, minkä oli määrä tulla voimaan 1.2.1967.

Laskentatoimi ja kirjanpito. Sekä kertomusvuoden menoarvio että tilinpäätös olivat saatujen ohjeiden mukaisesti ensimmäisen kerran laaditut siten, että talokohtaisiin varsinaisiin menoihin sisältyivät osaston yleiskulut sekä lisäksi pääoman korko ja kuoletus.

Mainontaa koskevat asiat. Vakinaisista

mainospaikoista saatiin tuloja 356 337 (270 023) mk sekä tilapäisten mainospaikojen vuokrauksesta 23 040 (17 260) mk.

Tulojen ja menojen yhdistelmä.

Talo-osasto:	Tulot	mk
Käteisvuokrat		5 839 833
Tilitysvuokrat		9 309 199
Muut tulot		20 646
	<u>Yhteensä</u>	15 169 678

Menot

Kunnossapito-, käyttö- ja yleismenot		6 606 775
Kiinteän käyttöomaisuuden korot ja poistot		6 444 255
	<u>Yhteensä</u>	13 051 030

Tulojen ja menojen erotus + 2 118 648

Kauppahalli-, ulkomyynti- ja toritoiminta:

Tulot

Vuokrat kauppahalleista ym.:	mk	
hallit		488 815
kioskit		162 762
toripaikat		211 686
Myyntipaikkojen vuokrat ja maksut erilaisista myyntiluvista		802 573
Tilitysvuokrat		6 504
	<u>Yhteensä</u>	1 672 340

Menot

Kunnossapito-, käyttö- ja yleismenot		332 583
Kiinteän käyttöomaisuuden korot ja poistot		85 330
	<u>Yhteensä</u>	417 913

Tulojen ja menojen erotus + 1 254 427

Asuntotuotantotoimisto

Asuntotuotantotoimisto valmisteli ja esitelti asuntotuotantokomitealle, teknilliselle jaostolle ja työmaatoimikunnille kaupungin asuntorakennustoimintaan liittyviä kysymyksiä sekä toteutti asuntotuotantokomitean ja sen nimeämien jaostojen sekä toimikuntien kokouksissaan tekemät päätökset. Lisäksi toimi asuntotuotantotoimisto kiinteistölautakunnan valmistelu- ja toimeenpanoelimenä kaupungin asuntolainoja koskevissa asioissa.

Henkilökunta oli sopimuspalkkaisessa työ-sopimussuhteessa; palkat maksettiin asuntotuotantokomitean käyttöön myönnettyistä rakennuskustannusmäärärahoista ja kustannukset jaettiin asuntorakennusohjelmien kesken. Toimiston palveluksessa oli kertomusvuoden aikana 18 henkilöä.

Selostuksessa asuntotuotantokomitean toiminnasta on lueteltu ne kertomusvuonna valmistuneet, keskeneräiset tai suunnitteluvaiheessa olleet rakennusohjelmat, joiden toimisto- ja työmaa-asioista asuntotuotantotoimisto komitean päätösten perusteella huolehti.

Näiden tehtävien lisäksi toimisto hoiti rakennusohjelmien arava-asiat ja osallistui hankintakustannusten rahoitukseen tarvittavien ensisijaisten lainojen hankintaan, maksatti rahatoimiston välityksellä asuntotuotantokomitean hyväksymät rakennuskustannuslaskut sekä hyvitysten perimiset ja huolehti myönnettyjen lainojen nostamisesta ja tilittämisestä rahatoimistoon.

Toimisto huolehti myös rakennusohjelmia varten kaupungin varoista myönnettyjen rakennusaikaisten lainojen rakennus- ja hoitokustannusten korkojen laskemisesta, komitean ja toimiston yleiskustannusten jakamisesta ja perimisestä sekä hyväksytyjen lisä- ja muutostöiden tilaamisesta.

Kertomusvuoden aikana merkittiin diaariin asuntotuotantokomitealle ja -toimistolle saa-

2. Kiinteistövirasto

puneita kirjeitä yht. 2 457. Lähetettyjä kirjeitä oli 406.

Toimisto laati ja painatti asuntotuotantokomitean ohjeiden mukaisen Kaupunki rakentaa asuntoja -nimisen julkaisun, jota jaettiin eri viranomaisille ja rahalaitoksille ym. kaupungin asuntorakennustoiminnasta kiinnostuneille.

Yhteenveto kiinteistöviraston menoista ja tuloista

Kiinteistölautakunnan käytettäväksi oli talousarvioon merkitty varsinaisia menoja varten 23 644 342 mk. Lisäksi myönnettiin lisämäärärahoja tai ylitysoikeuksia 1 808 879 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 25 453 221 mk. Tilien mukaan käytettiin kaikkiaan 24 553 470 mk, joten säästö oli 899 751 mk.

Varsinaisia tuloja oli kertomusvuonna talousarvioon merkitty 30 898 805 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 35 472 239 mk:aan.

Pääomatuloja olivat tonttien ja maa-alueiden sekä entisen Ryttylän koulukodin kiinteistöjen myynnistä sekä maanhankintalain tarkoituksiin myydyistä alueista saadut tulot ja korvaukset katumaasta sekä kadun ja viemärin rakentamiskustannuksista.

Talousarvioon oli merkitty kiinteistölautakunnan osalta pääomatuloja kaikkiaan 585 060 mk, josta summasta 521 000 mk oli arvioitu saatavan maa-alueiden myynnistä. Tuloja kertyi kertomusvuonna 1 712 200 mk, josta summasta tonttien ja maa-alueiden myynnistä 1 644 828 mk. Sekalaisissa pääomatuloissa oli merkitty 2 080 000 mk kertyväksi korvauksena katumaasta sekä kadun ja viemärin rakennuskustannuksista. Tuloja kertyi kertomusvuonna 3 078 618 mk.

3. Asuntotuotantokomitea

Asuntotuotantokomitean kokoonpano v. 1966 oli sama kuin edellisenä vuonna. Komitean toimistotehtäviä hoiti kiinteistöviraston asuntotuotantotoimisto.

Kokoukset, tarkastukset ym. Komitealla oli vuoden aikana 31 kokousta ja sen teknillisellä jaostolla 22. Lisäksi komitean nimeämät työmaatoimikunnat pitivät rakenteilla olevilla rakennustyömailla yhteensä 148 työmaakokousta ja yhteensä 101 erillistä vastaanotto-, luovutus- ja jälkitarkastusta,

joista kaikista kokouksista ja tarkastuksista laadittiin erilliset pöytäkirjat.

Kertomusvuoden aikana asuntotuotantokomitea teki useita päätöksiä mm. kiinteistöyhtiöiden urakkasopimusten hyväksymistä ja niiden allekirjoittamista sekä yhtiöiden rakennusaikaisten hallitusten nimeämistä koskevissa asioissa.

Rakennustoiminta. Kertomusvuonna valmistuivat seuraavat rakennusohjelmat, joista viimeinen on v:n 1965 ja muut ovat v:n 1964 rakennusohjelmia:

Kiinteistö-oy	Rakennusten		Asuinhuoneistojen			Asuntohallituksen	
	lukumäärä	tilavuus m ³	lukumäärä	(keskipinta-ala m ²)	pinta-ala m ²	hyväksymät hankintakust. mmk	loppu-selvitys päivä
Kontulankuja 3	3	39 900	160	(59.6)	9 536	5.55	20.12.65
Usvatie 3:n I ja II rak.vaihe ...	15+2	61 900	208	(76.1)	15 832	9.30	15. 7.66
Ostotie 5	6	105 295	450	(57.9)	26 092	14.33	11. 7.66
Myllymatkantie 6	2	22 700	88	(60.2)	5 303	2.95	10. 7.66
Yhteensä	26+2	229 795	906	(62.6)	56 763	32.13	—

Vuoden 1965 rakennusohjelmista jäivät keskeneräisiksi:

Kiinteistö-oy	Rakennusten		Asuinhuoneistojen			Asuntohallituksen alustavasti vahvistamat hank.kust. mmk	Rakennustöiden alkamis-päivä
	lukumäärä	tilavuus m ³	lukumäärä	(keskipinta-ala m ²)	pinta-ala m ²		
Kontulankuja 5	4+1	53 973	196	(64.2)	12 596	7.43	7.10.65
Kontulankaari 8	2+1	34 015	123	(58.2)	7 156	4.30	17.11.65
Johtokivenkuja 1	2+1	27 230	100	(62.5)	6 249	3.74	22. 1.66
Sunilantie 9	6	43 030	156	(63.0)	9 832	6.04	8. 1.66
Yhteensä	14+3	158 248	575	(62.3)	35 833	21.51	—

3. Asuntotuotantokomitea

Kertomusvuonna ryhtyi asuntotuotantokomitea toteuttamaan seuraavia rakennusohjelmia:

Kiinteistö-oy	Rakennusten		Asuinhuoneistojen			Arvioidut hankintakustannukset mmk	Rakennustöiden alkamis-päivä
	lukumäärä	tilavuus m ³	lukumäärä	(keskipinta-ala m ²)	pinta-ala m ²		
Kankaretie 7:n A-, B- ja C-rakennusvaihe	11+2	153 830	472	(68.4)	32 325	19.99	A- ja B-osat 29.9.66 C-osa 14.12.66
Jakomäentie 6:n A-rak.vaihe	4	50 100	178	(62.5)	11 130	6.21	29.9.66
Jakomäentie 8:n A-rak.vaihe	3+1	51 250	162	(59.8)	9 688	6.78	14.12.66
Yhteensä	18+3	255 180	812	(65.4)	53 143	32.98	—

Suunnittelun alaisena oli kertomusvuonna seuraavat rakennusohjelmat, joiden rakennustyöt suunniteltiin aloitettavaksi v:n 1967 syksyllä:

Kiinteistö-oy	Arvioitu tilavuus m ³	Suunnittelija
Jakomäentie 6:n B-rakennusohjelma	87 500	Arkkitehdit Hyvärinen & Harlo
Jakomäentie 8:n B-rakennusohjelma	101 100	Arkkitehdit Helamaa & Martikainen
Kontulankaari 7	53 000	Arkkitehti Silvennoinen
Yhteensä	241 600	

Rakennustyöt teetettiin kuten aikaisemminkin halvimmalla hyväksyttävän tarjouksen tehneillä helsinkiläisillä urakoitsijaliikkeillä. Urakkahinnat oli sidottu rakennuskustannusindeksiin alaindekseihin. Kertomusvuoden tammikuun rakennuskustannusindeksiin kokonaisindeksiluku oli 160 ja joulukuun vastaava indeksiluku 170, joten indeksi kertomusvuoden aikana kohosi 10 pistettä eli 6.25 %. Urakkasopimuksiin sisällytettiin kaupungin vahvistamat työvoiman käyttöohjeet.

Rakennuskustannusten rahoitukseen käytettiin kaupunginhallituksen asuntotuotantokomitean käyttöön myöntämiä ao. määrärahoja sekä asuntohallitukselta ja eri rahalaitoksilta nostettuja lainavaroja. Kaupunki

huolehti rakennusaikaisen luoton tarpeesta, kunnes yhtiöt oli muodostettu ja rakennustyöt saavuttaneet ko. lainojen nostoehdoksi asetetun rakennusvaiheen.

Kaupunginhallitus myönsi asuntotuotantokomitean käyttöön asuntorakennustoiminnan tukemiseen varattujen määrärahojen v. 1964 ja 1965 kertyneen säästön, yht. 3 003 137 mk, sekä kertomusvuoden vastaavista määrärahoista 15 090 000 mk käytettäväksi kaupungin varoista myönnettävien lainojen sekä kaupungin merkitsemien osakkeiden rahoitukseen. Lisäksi nostettiin rakennusohjelmien hankintakustannusten rahoitusta varten eri rahalaitoksilta ja vakuutusyhtiöiltä sekä asuntohallitukselta lainavaroja seuraavasti: rahatoimistoon tilitetty-

jä lainoja raha- ja vakuutuslaitoksilta 2 706 000 mk ja Valtiokonttorilta 12 250 000 mk sekä valmiiksi rakennettujen, loppuselvitettyjen yhtiöiden nostettavaksi siirrettyjä, rakennuskustannusten rahoitukseen myönnettyjä lainoja raha- ja vakuutusyhtiöiltä 1 589 000 mk ja Valtiokonttorin asuntolainoja 1 650 000 mk. Pienehköjä, heti maksettavia menoja varten oli komitealla 1 000 mk:n suuruinen käteiskassa, josta toimisto piti erillistä kassakirjaa.

Kertomusvuoden aikana oli Suomen Pankki entisestään kiristänyt rahalaitosten luotonanto-oikeuksia ja tästä oli seurauksena rakennusohjelmien rahoitukseen tarvittavan ensisijaisen luotonsaannin vaikeutuminen. Rakennusaikaisen luoton tarve lisääntyi myöskin sen takia, että komitea joutui aloittamaan rakennustyöt sisäasiainministeriön myöntämien poikkeuslupien perusteella sellaisilla tonteilla, joiden asemakaavaa ei ollut vahvistettu ja joiden vahvistaminen tapahtuisi vasta rakennusohjelmien valmistumisen jälkeen. Näissä poikkeustapauksissa antoi kaupunginhallitus komitean esityksestä asuntohallitukselle sitoumuksen siitä, että kaupunki tulisi oman lainoitusosuutensa lisäksi huolehtimaan myöskin siitä rakennusaikaisesta luotosta, jota ei saada nostetuksi rakennusaikana luotonantajilta.

Julkaisutoiminta. Kertomusvuoden aikana julkaisi asuntotuotantokomitea suomen- ja ruotsinkielisenä »Kaupunki rakentaa asun-

toja» -julkaisun, jossa tilastoin pääpiirtein selostettiin Helsingin kaupungin vuosina 1949—1966 toteuttamaa asuntorakennustoimintaa.

Asuntotuotantokomitean ja -toimiston yleiskustannukset olivat seuraavat:

	mk	mk
Palkat ja palkkiot sosiaaliturvamaksuineen ...	393 014	
Toimistohuoneiston vuokra	23 919	
Auto- ja matkakulut ...	7 841	
Toimistokulut	9 220	
Julkaisukulut	9 330	
Muut varsinaiset ja yleiskulut	2 682	446 006
Kiinteistö-oy Kontulan- kaari 7:n pohjatutkimus- ja valokopiomaksut, jotka siirrettiin yhtiön tilille v:n 1967 kirjanpidossa		6 002
		<u>Yhteensä 452 008</u>

Mainitut kustannukset sisällytettiin rakennusohjelmien hankintakustannuksiin siten, että niitä rakennusohjelmia, joiden osalta aravaselvitys oli suoritettu kertomusvuoden aikana, veloitettiin asuinhuoneistoista 6.70 mk/m² ja valmiiksi rakennettuja kiinteistöyhtiöitä 0.02 mk/m³.

4. Asunnonjakotoimikunta

Asunnonjakotoimikunnan kokoonpanossa tapahtui v. 1966 sellainen muutos, että jäseneksi edellisenä vuonna kuolleen isänn. Vallan tilalle valittiin varat. Erkki Tynkynen.

Toimikunta piti jakokautena kaikkiaan 222 kokousta.

Toimikunnan tehtävänä oli jäljempänä mainittujen, kaupungin toimesta rakennettavien kiinteistöjen vuokrahuoneistojen sekä Helsingin SATO Oy:n toimesta rakennettavan kiinteistön 50 osakehuoneiston osoittaminen asukkaille 25.2. ja 23.12.1965 vahvistettujen jako-ohjeiden mukaisesti.

Jaettavina olleiden asuntojen määrä niiden lisäksi, joita on selostettu edellisen vuoden toimintakertomuksessa, oli seuraava:

Kiinteistö-oy Myllymatkantie 6	kpl 88
» Kontulankuja 5	196
» Kontulankaari 8	123
» Sunilantie 9	156
» Johtokivenkuja 1	100
Yhteensä	663

Jaettavia asuntoja oli kaikkiaan 1 531. Pienimpiin huoneistoihin kuului huone ja keittokomero, suurimpiin 5 huonetta ja keittiö, pinta-alan vaihdellessa 21.5 m²:stä 99.5 m²:iin.

Asunnot olivat haettavina 1.—20.3.1965 ja 10.—29.1.1966 välisinä aikoina, josta ilmoitettiin päivälehdissä. Ensiksi mainittuna hakuaikana jätettiin kaikkiaan 7 040 hake-

musta; viimeksi mainittuna vastaavasti 7 313 hakemusta, minkä lisäksi vastaanotettiin vielä hakuajan jälkeen 710 hakemusta häädettyiltä tai näihin verrattavilta henkilöiltä, eli yhteensä 8 023 hakemusta, joten kaikkiaan jätettiin 15 063 hakemusta.

Asunnon saannin syyt olivat erilaisia ja monessa tapauksessa siihen vaikuttavia tekijöitä oli useita. Häädetuille jaettiin 111 asuntoa, talon purkamisen takia asunnottomiksi joutuneille 17 asuntoa sekä kaupungin omistamista, purettaviksi määrättyistä taloista tai muista syistä muuttamaan joutuneille 102 asuntoa. Asunnon saaneista oli 149 sellaisia, jotka oli irtisanottu edellisestä asunnosta sekä 32 sellaisia, joissa aviopuolisot asuivat erillään. Asunnon saannin perusteena oli 50 tapauksessa virka-asunnon menetys, 939 tapauksessa asunnon kehnous tai pienuus sekä 29 tapauksessa lastensuojelu- tai huoltoviraston puoltava lausunto. Kunnallisissa työväenasunnoissa, puistotaloissa ja »läpikulkutaloissa» ym. asuneille, joiden asunto oli käynyt altaaksi, osoitettiin 81 asuntoa, jolloin heidän asuntonsa vastaavasti vapautuivat purettavien talojen asukkaille. Asuntotuotantokomitean suorittamia varauksia kiinteistöjen toimihenkilöitä varten oli 21.

Yli 60-vuotiaita asunnon saajia oli 58, minkä lisäksi iäkkäitä henkilöitä oli sijoitetuissa perheissä varsin runsaasti tapauksissa, joissa hakijana oli esim. asianomaisen lapsi. Nuoria (v:n 1942 jälkeen syntyneitä) asunnon saajia oli 51. Asunnon saaneiden joukos-

sa oli 15 yksinäistä henkilöä, rintamamiehiä 51 ja siirtoväkeen kuuluvia 47. Sellaisia tapauksia, jolloin perheen lapset asuntovaikeuksien takia oli sijoitettu lastenkoteihin, oli 15 ja niissä lasten lukumäärä yht. 24. Asunnon hakijan tai hänen perheenjäsenensä vakava pitkäaikainen sairaus otettiin ratkaisuun vaikuttavana tekijänä huomioon, samoin lapsiperheiden vuokranmaksukykyä arvosteltaessa perheelle valtion taholta maksettava lapsiperheiden asumistuki.

Asunnontarvitsijoille osoitettiin lisäksi jakokauden aikana 318 asuntoa vanhoista taloista.

Toimikunnan kokouksissa käsiteltiin myös aravaosakkeiden lunastamista tai välittämistä koskevia asioita. Käsittelet johtivat yht. 465 aravaosakkeen edelleen myyntiin ja 34 asunto-osakkeen vaihtoon.

Toimikunta antoi lisäksi kaupunginhallitukselle sen pyytämiä lausuntoja asuntoja koskevissa valitus- ym. asioissa.

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Vuosi 1966 oli kaupunkisuunnitteluviraston toinen täysi toimintavuosi. V. 1964 alkanut viraston toiminta laajentui kertomusvuotena kaupunkisuunnitteluun liittyvien kysymysten tullessa yhä monisäikeisemmiksi ja laajakantoisemmiksi. Viraston toimintamuotojen vakiintuminen jatkui ja samalla voitiin luoda pohjaa suunnittelulle, jossa tavoitteena oli mahdollisimman tehokkaasti toimivan, selkeästi hahmotellun, viihtyisän ja elävän kaupunkikokonaisuuden muodostuminen. Lisääntyneen henkilökunnan ansiosta viraston piirissä voitiin toimeenpanna huomattavia tutkimus- ja suunnittelutöitä, joissa pyrittiin löytämään moniin keskeisiin ongelmiin kaupungin kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Moottoriajoneuvojen määrän lisääntymisen johdosta liikennekysymyksistä oli tullut vaikeasti hallittavissa oleva ongelma Helsingissä.

Joulukuussa 1965 yksityisten insinööri-toimistojen kanssa tehdyn sopimuksen mukainen liikennetutkimus Helsingin kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan alueella aloitettiin vuosien 1965/66 vaihteessa. Liikennetutkimus lisäsi kaupunkisuunnitteluviraston eri osastojen työmäärää, sillä mainitun sopimuksen mukaan kaupungin velvollisuutena oli antaa tutkimuksen suorittajalle mm. nykytilannetta koskevia tietoja. Kertomusvuotena viraston toimesta hankittiin ja muokattiin tutkimuksen suorittajan tarvitsemaan muotoon tietoja, jotka koskivat väestöä, ruokakunta- ja

tulojakautumaa, työpaikkojen sijoittumista ja määrää, auton omistusta jne. Myös maankäyttöön ja rakentamiseen kuuluvia kysymyksiä selvitettiin ko. tutkimuksen ohessa. Liikennetutkimuksen yhteydessä laadittaisiin liikenne-ennusteisiin pohjautuva, kaikki tärkeimmät liikenneväylät sisältävä kokonaisliikennesuunnitelma, jonka odotettiin osaltaan helpottavan liikennekysymysten vastaista hoitamista.

Varsinainen kaavoitustyö oli loppuvaiheessa ja työn alla olleet kaavat saataisiin lähivuosina valmiiksi. Kaupunkisuunnittelutyö ja siihen liittyvä kaavoitus on kuitenkin elävää ja jatkuvasti uudistuvaa. Tuskin on kaava saatu valmiiksi, kun uudistustyö joltakin osin alkaa. Yleiskaavan tarkistustyö, vanhojen asemakaavojen uudistaminen, Keskustan yleiskaavallinen tutkimus, akateemikko Alvar Aallon laatiman Helsingin keskustasuunnitelman edelleen kehittäminen, koko Helsingin alueen viher- ja ranta-alueiden suunnittelutyö ovat laajoja, vuosien työn vaativia kohteita, joitakin esimerkkejä tehtäväkokonaisuudesta pömiaksemme.

Kaupunkisuunnitteluviraston toiminnan laajuutta kuvaa viraston diaariin kertomusvuotena merkittyjen asioiden luku, joka oli 1 618. Näistä oli virastopäällikön asioita 460, kansliaosaston 65, asemakaavaosaston 607, yleiskaavaosaston 31 ja liikennesuunnitteluosaston 455. Viraston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 341. Virastopäällikön päätösluettelon pykäläluku oli 284.

Virastopäällikön kertomusvuotena valmistamista asioista mainittakoon kaupunginhallitukselle annettavat lausunnot uuden messualueen varaamisesta, tutkimuksen suorittamisesta Helsinkiä ympäröivästä I maailmansodan aikaisesta linnoitusvyöhykkeestä sekä Talosaaren alueen käyttösuunnitelman laatimisesta.

Kaupunkisuunnitteluviraston virastopäällikönä toimi kertomusvuonna arkkiteetti Aarne Ervi.

Viraston palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 95 henkilöä, joten henkilökunta oli lisääntynyt 26 hengellä edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilökunnan määrä ja rakenne osastoittain oli 31.12. seuraava:

Osasto	Virkasuhteessa				Työsopimus-suhteessa		Yhteensä			Lisäys v:een 1965 verraten
	Vak.		Tp.		M	N	M	N	Yht.	
	M	N	M	N						
Kansliaosasto	4	2	—	2	5	2	9	6	15	4
Asemakaavaosasto	8	13	—	—	6	9	14	22	36	8
Yleiskaavaosasto	2	4	—	—	6	3	8	7	15	9
Liikennesuunnitteluosasto	6	5	—	—	11	7	17	12	29	5
Koko henkilökunta	20	24	—	2	28	21	48	47	95	26

Kansliaosasto. Osaston henkilökunta muuttui kertomusvuotena siten, että kaupunkisuunnittelulautakunnan sihteerin oltua 1.1.—31.5. virkavapaana mainittua virkaa hoiti ko. aikana viransijainen. Osaston palvelukseen tuli työsopimussuhteinen osastosihteeriksi, 10. p:n toimistoapulainen, työsopimussuhteinen toimistoapulainen ja lähetti.

Osasto toimi kertomusvuoden aikana talon Katariinankatu 1 III kerroksessa.

Kansliaosasto huolehti viraston hallinnollisten ja lainopillisten tehtävien hoitamisesta. Viimeksi mainituista huomattavimpia olivat Valmetin aluetta ja Esplanadikadun rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten suojelemista koskevat juridiset selvitykset. Kaavojen julkisuuskysymystä koskeva esitelmä pidettiin ruotsalaiselle asiakirjojen julkisuuskysymystä tutkivalle komitealle.

Viraston henkilökunta-asiat kuuluivat myös kansliaosaston tehtäviin.

Poikkeuslupa-anomuksista annettuja kaupunkisuunnitteluviraston lausuntoja kansliaosasto valmisteli yhdessä asemakaavaosaston kanssa. Tämän ohella osasto avusti

virastopäällikköä laatimalla tämän esiteltävänä olleissa asioissa yhteenvetoja eri osastojen lausunnoista ja esityksistä.

Kansliaosaston lähettämien kirjeiden luku oli 67.

Tili-, palkka- ja henkilöasioita koskevia ilmoituksia tehtiin rahatoimistolle 2 071, palkkalautakunnalle 185, tietojenkäsittelykeskukselle 279, tilastotoimistolle 48 ja koulutustoimikunnalle 13.

Ulkomaisten vieraiden vastaanotosta ja ohjelman käytännön järjestelyistä osasto niin ikään huolehti yhdessä muiden osastojen kanssa. Ryhmille ja tärkeimmille yksityisille vieraille järjestetty ohjelma sisälsi yleensä kaupunkisuunnittelua Helsingissä koskevan esityksen virastossa, tutustumisen akateemikko Alvar Aallon keskustasuunnitelmaan Kallion virastotalossa sekä usein lisäksi kiertoajelun uusille asuntoalueille.

Ulkomaisia vierailijoita kävi kaupunkisuunnitteluvirastossa yht. 467, joista mm. Ranskasta oli 195, Saksan Liittotasavallasta 93, Pohjoismaista 55, Itävallasta 30, Belgiasta 26, Neuvostoliitosta 19 ja Englannista 17. Kaukaisimmat vieraat olivat Japanista,

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Kanadasta, Perusta, Amerikasta ja Etelä-Afrikasta.

Asemakaavaosasto. Osaston henkilökunta muuttui kertomusvuotena siten, että edellisen vuoden puolivälistä lähtien avoinna ollut asemakaava-arkkitehdin virka täytettiin. Työsopimussuhteeseen palkattiin kaksi arkkitehtia Kantakaupungin suunnittelu-tehtäviin ja yksi arkkitehti hoitamaan sata- ja ranta-alueiden suunnittelua, insinööri, toimistos sihteeri ja kaksi piirtäjää. Yksi arkkitehdin virka oli avoinna.

Osasto toimi kertomusvuoden ajan taloissa Katariinankatu 1—3 ja Aleksanterinkatu 16—18.

Kaavoittamattomien alueiden asemakaavojen laatimisen lisäksi antoi vahvistettujen asemakaavojen uudistaminen osastolle runsaasti työtä. Monet 1930- ja 1940-luvuilta peräisin olevat ja niitä vanhemmat asemakaavat olivat uudistamisen tarpeessa. Kun suunnitteluprosessi oli jatkuvaa, oli pian edessä viime ja tällä vuosikymmenelläkin laadittujen asemakaavojen uudistaminen.

Vuoden aikana valmistui kuusi uutta asemakaavaehdotusta, jotka koskivat Kivihaan, Herttoniemen ja sen teollisuusalueen, Kulosaaren ja Ruoholahden eräitä kortteleita sekä Mellunmäen alueen pohjoisosaa. Näiden lisäksi valmistuivat seuraavat korjatut asemakaavaehdotukset: Rautatien länsipuolinen osa Tapanilaa, Pihlajamäen koillisosa ja pohjoinen hautausmaa, Kontulan eteläosa ja Pukinmäki.

Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esiteltiin toimintavuotena 340 asiaa. Asemakaavan muutoksia laadittiin 86 kpl. Rakennustarkastusvirastolle annettiin 375 lausuntoa rakennuslupa-anomuksista, tonttikorkeusilmoituksia annettiin 757 kpl.

Kertomusvuotena jatkettiin suuritöistä 1.—8. ja 10.—14. kaupunginosien asemakaavojen uudistamista keskittyen lähinnä eteläisten kaupunginosien asemakaavaehdotuksen laatimiseen ja kaupunginvaltuuston jo hyväksymien, mutta sisäasiainministeriön

palauttamien 10.—12. kaupunginosien asemakaavojen korjaamiseen. Nämä työt vaativat kaavoitettavien alueiden yksityiskohtaista, usein rakennuskohtaistakin tutkimista. Valtion kaavoitusviranomaisten kanssa neuvoteltiin eri laatimistavoista toteuttamiskelpoisen asemakaavan aikaansaamiseksi.

Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä vuoden lopulla akateemikko Alvar Aallon laatiman keskustasuunnitelman ja Pasilan suunnitelman osaston työmäärä lisääntyi huomattavasti.

Suunnittelijavoimien vähyys oli edellisinä toimintakausina aiheuttanut tehtävien kasaantumista, mistä ei osastolle kertomusvuotena saadusta lisätyövoimasta huolimatta voitu täysin tyydyttävästi selvitä. Osaston toiminnan tehostamiseksi pantiin vuoden lopulla alulle organisaatiouudistus, jolloin osasto jaettiin kolmeen työryhmään. Oli kuitenkin ilmeistä, että yksinomaan tämänkaltaiset toimenpiteet eivät riittäneet. Lisääntyvät ja vaikeutuvat tehtävät edellyttivät työvoiman lisäämistä.

Yleiskaavaosasto. Osaston henkilökunta lisääntyi kertomusvuotena yhdeksällä henkilöllä. Osastolle palkattiin työsopimussuhteeseen neljä arkkitehtia, (joista yksi puutarha-arkkitehti), yleiskaavatutkija, tutkija, piirtäjä, toimistonhoitaja ja tilastoapulainen. Osasto käytti myös ulkopuolista asiantuntija-apua, josta mainittakoon Arkkitehtuuritoimisto Salonen & Savela ja Insinööritoimisto Tuttujew.

Osasto toimi kertomusvuotena talossa Mariankatu 5, jossa sillä oli käytettävissään 8 huonetta käsittävä huoneisto, jonka yhteispinta-ala oli 250 m². Koska osasto joutui toimimaan erillään viraston muista osastoista, vaikeutti tämä jossain määrin osastojen välisiä yhteyksiä. Osaston henkilökunnan voimakkaasta lisäyksestä johtuen toimintatilat kävivät myös ahtaiksi, mistä oli haittaa tehtävien hoitamiselle.

Osaston toiminta laajeni kertomusvuonna huomattavasti. Kuten edellä jo kävi ilmi,

saatiin suunnittelu- ja tutkimustehtäviin uusia voimia ja näin ollen voitiin luoda pohjaa järjestelmälliselle ja tarkkaan ohjelmointiin perustuvalla työllä. Toiminnassa pyrittiin muodostamaan työryhmiä, joissa oli mukana myös ulkopuolisia eri aloihin perehtyneitä asiantuntijoita.

Työssä pyrittiin objektiivisiin, tieteellisiin menetelmin mm. matemaattisia malleja käyttämällä selvittämään asutuksen, liike-elämän, teollisuuden ym. kaupunkitoimintojen tarvetta ja kehittämistä.

Yleiskaavaosastolla suoritettiin kertomusvuoden loppupuolella väestöennusteen tarkistus. Tämä tapahtui siten, että arvioitiin a) asuinhuoneistojen pinta-alan todennäköinen määrä ohjeluovina 1980 ja 2000 ja b) johdettiin tästä todennäköisen asumisväljyyssarvion (m²/asukas) mukaisesti ns. asuntoväestön määrä sekä c) arvioitiin muun väestön määrä edellisestä %-osuutena.

Kertomusvuoden alussa aloitettiin osastolla kaupunkilaisten virkistäytymistä ja vapaa-ajan viettoa koskeva perusselvitystyö, johon liittyi olennaisena kaupungin viher- ja vapaa-alueiden maankäyttölinen suunnittelutyö. Lahdessa oli elokuun loppussa Suomen Kaupunkiliiton järjestämänä yhdyskuntasuunnitteluseminaari teemanaan »Lisääntyvä vapaa-aika — yhdyskuntasuunnittelu». Helsingillä oli seminaarin yhteydessä oma osastonsa, jossa esiteltiin lähinnä mainittua perusselvitysmateriaalia. Helsingin näyttelyn materiaalia lähetettiin Suomen Arkkitehtiliiton pyynnöstä Montrealin maailmannäyttelyn yhdyskuntasuunnittelua esittelevään osastoon.

Liikennesuunnitteluosasto. Liikennesuunnitteluosastolla oli sen perustamisesta 1.4. 1964 lähtien samat 16 virkaa, joista koko kertomusvuoden ajan oli täyttämättä liikennesuunnittelupäällikön, liikenneinsinöörin, sähköinsinöörin ja kahden insinöörin virat.

Liikennesuunnittelupäällikön virkaa hoiti edelleen apulaisosastopäällikkö viransijaisena

sopimuspalkalla; samoin apulaisosastopäällikkönä oli viransijainen sopimuspalkalla. Muiden täyttämättä olleiden virkojen tehtäviä hoitivat työsuopimussuhteessa olevat henkilöt.

Vuoden aikana erosi osaston palveluksesta yksi toimistoapulainen, ja näin avoimeksi tulleeseen virkaan valittiin osastolla työsuopimussuhteessa ollut toimistoapulainen; avoimna ollut liikenneteknikon virka täytettiin valitsemalla siihen osaston 16. pl:n piirtäjän viran haltija, ja ko. piirtäjän virkaan valittiin henkilö osaston ulkopuolelta. Lisäksi osastolle palkattiin työsuopimussuhteeseen yksi insinööri, liikenneteknikko, piirtäjä, tilastoapulainen ja toimistoharjoittelija. Osaston palveluksessa oli työsuopimussuhteessa kertomuskautta lyhyempiä aikoja mm. opiskelijoita lähinnä tilastotehtävissä.

Liikennesuunnitteluosasto toimi kertomusvuotena kaupungin omistamassa talossa Aleksanterinkatu 16—18.

Osastolle kuuluvina tehtävinä valmisteltiin mm. kaupunkisuunnittelulautakunnan ja -viraston käsittelemiä liikenneasioita, laadittiin liikennejärjestelysuunnitelmia ja tehtiin esityksiä liikenneolojen kehittämiseksi sekä suoritettiin liikennetutkimuksia. Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esiteltiin 369 asiaa, joista osaston omia aloitteita 56. Liikennejaostolle esiteltiin 39 asiaa, joista osaston aloitteita 7. Lisäksi osasto lähetti kertomusvuonna 159 kirjettä.

Liikennejärjestelyssä kiinnitettiin kertomusvuotena erityistä huomiota mm. itäisen suunnan liikenteen sujuvuuden parantamiseen. Muista käsitellyistä liikennesuunnitelmista mainittakoon Paciuksenkadun jatkamista Linnankoskenkadulta Mechelininkadulle ja Rautatien torin uudelleen järjestelyä koskevat ehdotukset.

Kertomusvuotena jatkettiin keskusohjattun liikennevalojärjestelmän rakentamista suunnitelmien mukaisesti yhteistyössä sähkölaitoksen, rakennusviraston ja laitteiden hankkijan Suomen Siemens Oy:n kanssa.

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Vuoden aikana otettiin käyttöön ko. järjestelmään kuuluvat liikennevalot 28 risteyksessä ja aloitettiin myös keskusvalvomon rakentaminen rakennusviraston toimesta kaupunkisuunnittelulautakunnan tekemän esityksen pohjalta.

Vuoden lopussa oli käytössä 808 pysäköintimittaria, joista 2 tunnin 786, 1 tunnin 10 ja ½ tunnin 30 kpl. Kertomusvuonna ostettiin 210 uutta pysäköintimittaria, mutta maahan saapumisen viivästymisen vuoksi niiden asentaminen jäi seuraavaan vuoteen.

Tavanomaisten liikennetutkimusten lisäksi jatkettiin myös pysäköintiä ja liikenneonnettomuuksia koskevia tutkimuksia. Viimeksimainitussa tutkimuksessa selvitettiin onnettomuuksien kehitystä 15 vuoden ajalta n. 100 risteyksessä, ja kertomusvuonna valmistui osatutkimus, jossa oli yksityiskohtaisesti eritelty onnettomuudet 38 risteyksessä. Tut-

kimuksen tuloksiin perustuen pyrittiin toteutettavissa olevin toimenpitein parantamaan liikenneturvallisuutta. Edelleen järjestettiin mainittua liikenneonnettomuustutkimusta ja pysäköintikysymyksiä koskeva tiedotustilaisuus lehdistön edustajille.

Yhteenveto viraston tuloista ja menoista.
T u l o t. Asemakaavan muutoskarttojen laatimispalkkiot olivat yht. 6 190 mk. Valokopiokarttojen myynnistä kertyi 432 mk. Tulot olivat yht. 6 622 mk.

M e n o t. Palkkiot, palkkamenot sekä sosiaaliturvamaksut olivat yht. 1 769 639 mk, pysäköintimittarien hankintaan käytettiin 54 360 mk, liikennevalojen asentamiseen 1 187 813 mk, Keskustan asemakaavan kehittämiseen 7 960 mk sekä maaperä- ja kallioperätutkimuksiin 98 004 mk. Muut menot olivat yht. 247 293 mk. Kaikki menot yht. olivat 3 365 069 mk.

6. Metronsuunnittelutoimisto

Yleistä. Kaupunginvaltuuston 7.4.1965 tekemä päätös julkisen henkilöliikenteen pitkän tähtäyksen kehittämisestä edellytti, että metronsuunnittelutoimikunnan valmisteltavaksi määrätty esitys metro-ohjelman I vaiheesta käsiteltäisiin rinnan Helsingin kaupunkiseudun kokonaisliikennetutkimuksen kanssa, jonka suorittamisesta sovittiin Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan kanssa ja johon osallistuivat tie- ja vesirakennushallitus ja Helsingin Seutukaavaliitto. Tutkimus annettiin Insinööritoimisto Smith & Polvisen tehtäväksi sopimuksin, jonka mukaan työ valmistuisi v:n 1967 lopussa. Metronsuunnittelutoimikunnan tavoitteena kertomusvuoden alkupuolella oli, että se voisi tehdä esityksensä ko. vaiheen toteuttamispäätökseksi saatuaan kokonaisliikennetutkimuksen tuloksista tarpeelliset ennakkotiedot.

Toimikunnan toisena päätehtävänä oli pitkäaikainen metron myöhempien vaiheiden tilanvarausten kehittäminen ja valvominen. Suunnittelun metroverkon ja sen toteuttamisvaiheiden perusteellinen tarkistaminen vaati metron suunnitteluun vaikuttavien kehitysnusteiden uudelleen laatimisen sopivin väliajoin. Jo laaditut selvitykset pohjautuivat ennusteisiin, jotka perustuivat vuosien 1956—1960 tilastotietoihin ja noin v:n 1961 ajankohtaisina pidettyihin kaavoitus- yms. suunnitelmiin. Helsingin kaupunkiseudun kokonaisliikennetutkimuksen tuloksena oli odotettavissa vastaavien, v:n 1966 tilastotietoihin ja saman vuoden ajankohtaisten

maankäyttötietojen analysointiin perustuvia ennusteita, joiden pohjalla metroa koskevien ennusteiden suunniteltu ensimmäinen uusinta voitaisiin suorittaa. Tilanvarauksia tarkistettiin kertomusvuonna yksityiskohdaisesti monilla sellaisilla alueilla, joilla esim. asemakaavan laadinta oli vireillä.

Liikenteen vaikeutuminen itäisiin esikaupunkeihin aiheutti sen, että metronsuunnittelutoimikunnan oli ryhdyttävä harkitsemaan toimenpiteitä, jotka parantaisivat mainitun suunnan julkisia liikenneyhteyksiä jo ennen metron koko I vaiheen suunnitelman toteuttamista. Kertomusvuoden alkupuolella tutkittiin useita erilaisia, mm. eri valtuustoaloitteissa ehdotettuja mahdollisuuksia lisätä nopeasti itäisten Esikaupunkien julkisen henkilöliikenteen kuljetuskykyä ja sujuvuutta, samoin tutkivat asiaa kaupungin muut ao. virastot. Selvitykset osoittivat, että metron rakentaminen Puotinharjusta Hakaniemeen olisi teknillisesti toteutettavissa n. kolmessa vuodessa ja että muunlaiset toimenpiteet eivät olisi sen nopeammin tai edullisemmin toteutettavissa. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaisinta rakentaa ko. metron osa mahdollisimman pian ja sen valmistumiseen mennessä tyytyä liikenneväylillä tehtävissä oleviin väliaikaisiin parannuksiin, jotka osaltaan helpottaisivat myös linja-autoliikennettä. Sörnäisten Rantatien leventämistyö valmistui kertomusvuonna. Kaupunginhallituksen tekemän päätöksen mukaisesti päällystettiin kertomusvuoden kesällä Kulosaaren sillalla olevat metrokaistat moottoriajoneuvoliiken-

6. Metronsuunnittelutoimisto

teeseen soveltuviksi. Samoin tehtiin syksyksi väliaikainen ajotie Kulosaaren sillalta Hämeentien alitse Aleksis Kiven kadulle käyttäen entiseltä satamaradan penkereeltä metrolle varattua tilaa. Näiden toimenpiteiden jälkeen itäisen liikenteen olennaisena esteenä olivat riittämättömät katuväylät keskustan ja Sörnäisten niemen välillä sekä Porvoontien kapeus Siilitien ja Puotinharjun välillä. Edellinen este oli vain suurisuuntaisin rakennustöin poistettavissa. Jälkimmäisessä paikassa olivat tienrakennustyöt käynnissä.

Hakaniemen-Puotinharjun metron rakentamisesta metron I vaiheen erillisenä osana tehdyn selvityksen tulokset kustannusarvioineen julkaistiin syyskuussa ja 19.10. kaupunginvaltuusto päätti kehottaa kaupunginhallitusta ryhtymään kaikkiin välttämättömiin toimenpiteisiin, jotta työt aloitettaisiin, niin että metrolinja saataisiin liikennöitävään kuntoon 1970-luvun alussa. Metronsuunnittelutoimikuntaa kehoitettiin tekemään kaupunginhallitukselle teknilliset ja taloudelliset selvitykset sisältävä esitys, jonka perusteella voitaisiin päättää metrolinjaosuuden töiden aloittamisesta sekä metroon liittyvän kaluston hankinnasta.

Metronsuunnittelutoimikunta käsitteli kokouksissaan 27.9., 4.10. ja 25.10. metron suunnittelutöiden silloista vaihetta ja vuoden loppuun mennessä pyrittiin laatimaan valmiiksi yleissuunnitelma ja selvitykset. V:n 1967 talousarviossa oli varattu 8 mmk metron rakennustyöhön käytettäväksi. Kaupunginvaltuuston 21.12.1966 tekemän päätöksen johdosta metronsuunnittelutoimikunta kuitenkin keskeytti esitysehdotuksen käsittelyn ja jäi odottamaan toimikunnan uudelleen järjestelyä ja uusia toimintaohjeita.

Metro-ohjelman I vaiheeseen sisältyvästä Mannerheimintien uudelleenrakentamisesta julkisen ja yleisen liikenteen tehokkaaksi pääväyläksi laadittiin kertomusvuonna kaupunkisuunnitteluviraston kanssa neuvotellen miltei valmiiksi yksityiskohtainen suun-

nitelma, joka käsitti Rautatiekadun pohjoispuolisen osan. Neuvotteluissa esille tuotu Töölön liikenteen periaatteessa erilainen ratkaisu aiheutti seuraavaan vuoteen jatkuvia lisäselvityksiä.

Kertomusvuoden alussa tilattiin kolmelta ulkopuoliselta työryhmältä perustellut ehdotukset metrovaunuja ja metron energiansyöttöverkkoa koskeviksi teknillisiksi eritteilyiksi. Ne valmistuivat pääosiltaan vuoden loppuun mennessä. Teknillisiä tietoja kotija ulkomaisten tehtaiden metron käyttöön soveltuvista tuotteista pyydettiin lähettämällä tehtaille ja niiden myyntiedustajille kiertokirjeitä ja neuvottelemalla tehtaiden edustajien kanssa.

Ulkopuolisille annettiin tehtäväksi mm. tietokoneitä sekä maasto- ja maaperätutkimuksia.

Kaupungin pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmaa varten vuosiksi 1968—1977 laadittiin metron sijoitusohjelma sekä liikennelaitokselle selvitys tänä kautena liikenteeseen otettavien metron osien käyttötaloudesta.

Valtuuston muutettua metron suunniteluun myönnetyn määrärahan säästön käyttötarkoitusta annettiin rakennusviraston tehtäväksi eräiden metron leikkaus- ja pengerystöiden suorittaminen Porvoontien ja Viikintien risteuksen tietöiden yhteydessä. Työ, joka täten tuli ratkaisevasti halvemmaksi kuin myöhemmin erikseen tehtynä, alkoi kertomusvuoden lopulla. Samoin v. 1966 jatkettiin niiden metronrakennustöiden valvomista, joihin Kaivokadun Tunneli Oy velvoitettiin sen saadessa luvan kävelytunnelin rakentamiseen Kaivokadun poikki tälle kohdalle suunnitellun metroaseman yhteyteen. Toimikunta ja sen toimisto osallistuivat myös eräiden muiden kävelytunneli- yms. hankkeiden suunnitteluun, jotka liittyivät metrosuunnitelmiin.

Toimikunnan kokoonpano ja kokoukset. Metronsuunnittelutoimikunnan kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna, jolloin toimikunta 20.5.1965 perustettiin.

Toimikunta kokoontui vuoden aikana 17 kertaa ja asioita oli 171.

Toimikunnan pääasiallinen työ keskittyi kertomusvuonna siihen, että esitys metro-ohjelman I vaiheen rakentamispäätökseksi voitaisiin antaa kaupunginvaltuustolle mahdollisimman pian, sekä vuoden lopulla eri esityksen valmisteleamiseen mainittuun I vaiheeseen sisältyvästä Hakaniemen-Puotinharjun metrosta.

Metronsuunnittelutoimikunnan merkittävimmät päätökset koskivat mm. seuraavia asioita: neljän asiantuntijajaoston asettamista kaupunginhallituksen valtuutuksen mukaisesti (25.1. 10 §); sopimusten tekemistä ehdotusten ja niiden perusteluiden laatimisesta metrovaunujen mekaanista ja sähköistä puolta sekä metron I vaiheen energiansyöttöjärjestelmää koskeviksi teknillisiksi eritelyiksi Suomen Kaapelitehdas Oy:n, Lokomo Oy:n, Strömberg Oy:n, Valmet Oy:n sekä erikseen Berliinistä olevan Allgemeine Electricitäts-Gesellschaft ja Düsseldorfista olevan Kiepe Bahn Elektrik nimisten toiminimien kanssa (3.2. 18 §, 16.3. 43 §); toimikunnan tulevia toimenpiteitä itäisten esikaupunkien julkisen liikenteen auttamiseksi (19.4. 57 §); valtiot.m.aist. Harri Liljendahlin määräämistä liikenneosaston päälliköksi ja samalla liikenneasioiden jaoston puheenjohtajaksi (17.5. 67 §) sekä perusteita, joiden mukaisesti kaupunginhallitukselle töiden aloittamisesta metrolinjalla Hakaniemi-Puotinharju tehtävä esitys laadittaisiin vaihtoehtoisine rata-suuntineen sekä taloudellisine laskelmineen ja rahoitus- ja työohjelmineen, sekä vielä lisäohjeiden antamista sen edelleen valmistelemisesta (15.11. 156, 157 §, 8.12. 164 §, 15.12. 170 §).

Asemakaavallisiin toimenpiteisiin ryhtymiseksi tilan varaamiseksi metroa ja siihen liittyviä laitoksia ja järjestelyjä varten päätettiin metronsuunnittelutoimistoa kehottaa antamaan ao. virastoille ja suunnitteluelimille »vain virastokäyttöön» merkityn tilanvarausten yleiskartan, joka tilanvarausten

täsmentyessä aika-ajoin vaihdettaisiin uuteen, sekä liittämään karttaan kehotuksen, joka selvittäisi, millaisia suunnitelmia tehdessään suunnittelijoiden olisi neuvoteltava metronsuunnittelutoimiston kanssa (22.2. 30 §).

Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: toimiston henkilökunnasta muodostetun 16 henkilön ryhmän lähettämistä opintomatalle Tukholmaan ja Hampuriin (3.2. 16 §) sekä toimikunnan oikeuttamista myönnetyn määrärahan käyttötarkoitusta muuttaen suorittamaan eräitä tiettyöhön kuulumattomia metroradan leikkaus- ja pengerrystöitä Porvoontien ja Viikintien risteykseen tietöiden yhteydessä (13.9. 116 §, 25.10. 140 §).

Lausunto kaupunginhallitukselle annettiin Keskustan asemakaavatoimikunnan mietinnöstä (17.8. 100 §).

Toimisto. Metronsuunnittelutoimiston tehtävänä oli kertomusvuonna tarkkailemalla erilaisia vireillä olleita rakennushankkeita ja kehittämällä metrosuunnitelmia huolehtia siitä, että metroa varten tarpeelliset tilat pysyisivät vapaina. Täten toimisto neuvoteli ja antoi lausuntoja useista asemakaava-, tie- ja rakennussuunnitelmista sekä oli jatkuvassa yhteistoiminnassa eräiden yksityisten rakentajien kanssa varmistuen heidän rakennussuunnitelmiansa toteuttamisen yksityiskohdissaankin metrosuunnitelmiin sopivalla tavalla.

Toimistoon palkattiin vuoden alkupuolella vielä useita sellaisen ammattialan edustajia, joita esivalmistelujen aikana ei ollut otettu palvelukseen eikä vielä v. 1965 ollut saatu. Työaloilla, joilla kyllin selvästi rajattuja tehtäviä voitiin antaa ulkopuolisille, palkattiin toimistoon vain näiden työtä ohjaamaan ja kokoamaan tarpeellinen työvoima. Työvoiman saantivaikeuksien takia jäi huomattava henkilövajaus v. 1967 täytettäväksi. Toimiston työssä oli kertomusvuoden alussa tärkeällä sijalla uuden henkilökunnan perehdyttäminen tehtäviinsä. Keväällä toimiston

6. Metronsuunnittelutoimisto

avaintehtävissä olevat työntekijät, 16 henkilöä, tekivät viikon kestävän opintomatkan Tukholmaan ja Hampuriin. Pienempinä ryhminä tai yksittäin tehtiin lisäksi muita opintomatkoja. Erilaisilla kursseilla koulutettiin henkilökuntaa työssä esille tuleviin erikoistehtäviin. Aikaisempia teknillisiä suunnitelmia kehitettiin ja tarkistettiin. Sellaisia ryhdyttiin tekemään niiltä aloilta, kuten vauvuista, sähköjärjestelmistä ja turvalaitteista, joilla aikaisemmat kustannus- yms. selvitykset oli tehty ilman varsinaista teknillistä suunnittelua. Tilanvarausten valvominen jatkui vaatien runsaasti työtä mm. Itäisen moottoritien—Porvoontien suunnittelun ja kaavoitustöiden yhteydessä. Kaupunginhallitukselle, kiinteistöviraston tonttiosastolle, kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosastolle ym. annettiin lukuisia kirjallisia lausuntoja metron rakentamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Toimiston johtajana oli edelleen tekn.tri Reino Castrén sekä osastojen päällikköinä: rakennusosaston dipl.ins. B. V. Huhtinen, koneosaston tekn.tri Eino Ilmonen ja hallinto-osaston lainop.kand. Toivo Tuunanen. Liikenneosaston päälliköksi määrättiin 17.5. valtiot.maist. Harri Liljendahl.

Henkilökunnan jakaantuminen osastoit-
tain 31.12.1966:

	M	N	Yht.
Johtaja	1		1
Hallinto-osasto	4	10	14
Rakennusosasto	19	2	21
Koneosasto	12	—	12
Liikenneosasto	6	1	7
Koko henkilökunta	42	13	55

Näistä vain hallinto-osastolla oli yksi vi-
ranhaltija, muut olivat työsopimussuhteessa.

Toimisto sijaitsi vuokrahuoneistossa Mu-
seokatu 8.

Toimiston diaariin merkittiin kertomus-

vuonna 1 677 asiaa, joista saapuneita kirjeitä
oli 994 sekä lähetettyjä 683.

Metronsuunnittelutoimiston johtaja päätti
toimikunnan antamin valtuuksin mm. määrä-
summaa pienemmistä työtilauksista ja han-
kinnoista sekä työsopimuksen tekemisestä
ja purkamisesta henkilöiden kanssa, joiden
palkka ei ylitä määrättyä rajaa.

Kaupunginhallituksen määräämänä toi-
miston johtaja osallistui Helsingin kaupunki-
seudun kokonaisliikennetutkimukseen sitä
johtavan komitean ja työryhmän jäsenenä.
Toimisto oli mukana käytännöllisessä työssä
lukuisin neuvotteluin ja erikoistutkimuk-
sin.

Toimiston johtajan päätökset koskivat
mm. seuraavia asioita: metrolinjan maasto-
tutkimuksen ja pohjatutkimusten antamista
välillä Suolakiventien alikulkusilta — Mar-
janiementien risteys Insinööritoimisto Viatek
— Häyrinen & Co:n suoritettavaksi (25.4.
22 §, 20.5. 35 §); metrojunan ajodynaamisten
laskemistehtävien suorituksen tilaamista Hel-
singin Yliopiston ydinfysiikan laitoksen las-
kentatoimistolta (7.7. 42 §) sekä eräiden
metron siltoja koskevien staattisten laskel-
mien tilaamista Suomen Kaapelitehdas Oy:n
tietokoneosastolta (20.9. 53 §).

Asiantuntijaelimet. Toimikunnan esityk-
sestä kaupunginhallitus 9.12.1965 oikeutti
toimikunnan asettamaan asiantuntijaelimä,
joissa voi puheenjohtajana tai jäsenenä olla
toimikunnan jäseniä ja metronsuunnittelu-
toimiston toimihenkilöitä. Lisäksi kaupungin-
hallitus päätti oikeuttaa näin asetetut asian-
tuntijaelimet kokoontumaan enemmän kuin
kolme kertaa ja kuulemaan asiantunti-
joita.

Toimikunnan asettamat neljä jaostoa oli-
vat: yleisten asiain, liikenneasiain, rakennus-
asiain sekä kone- ja sähköasiain jaostot.
Ensiksi mainitun puheenjohtajaksi määrät-
tiin toimiston johtaja ja muiden puheenjoh-
tajiksi ao. osastopäälliköt. Jaostojen kokouk-
siin, kuhunkin erikseen, kutsuttiin asian-
tuntijoiksi kaupungin eri virastojen ja lai-

tosten palveluksessa olevia tai myös ulkopuolisia henkilöitä, jotka olivat asiantuntijoita kulloinkin käsiteltävän kysymyksen alalla, sekä määrättiin toimiston toimihenkilöitä esittelijöiksi ja sihteereiksi. Jaostojen kokousten pöytäkirjoihin otettiin asiantuntijoiden lausunnot. Asiantuntijoina oli vuoden aikana läsnä kaikkiaan 47 eri henkilöä.

Jaostojen toiminta kertomusvuonna selviää seuraavasta:

Jaosto	Kokouksia kpl	Läsnä-	
		Asioita kpl	olleita keski- määrin
Yleisten asiain	8	24	9
Liikenneasiain	1	6	4
Rakennusasiain	17	71	6
Kone- ja sähköasiain	36	75	6
Yht. tai keskimäär.	62	176	6

Metronsuunnitteluun käytetyt varat v. 1956—1966

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1956	95 618	1962	266 164
1957	277 427	1963	229 311
1958	319 612	1964	253 155
1959	310 582	1965	454 895
1960	303 704	1966	1 878 079
1961	287 630		
		Yhteensä	4 676 177

Metronsuunnitteluun v. 1966 käytetyt varat

	mk
Palkkamenot	1 192 611
Huoneistomenot	172 020
Kalusto	48 220
Painatus ja sidonta	1 602
Tarverahat	33 535
Tutkimukset	220 528
Ulkopuoliset selvitykset ja lausunnot sekä opintomatkat ...	209 563
Yhteensä	1 878 079

7. Koulutustoimikunta

Yleistä. Toimintavuosi 1966 merkitsi jo vakiintuneitten kurssitoimintamuotojen osalta kasvaneita osanottajamääriä ja toisaalta myönteisiä kokemuksia eräiden uusien toimintamuotojen kohdalla kuten toimistokoulun ja osastopäällikköseminaarin, joiden ensimmäiset jaksot vuoden kuluessa saatiin päätökseen. Myös erilainen tutkimustoiminta monipuolistui ja tehostui kokonaisuudessaan huolimatta virastojen ja laitosten valintatestausten lopettamisesta lokakuulla.

Toimikunnan kokoonpano, kokoukset ym. Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan kokoonpano v. 1966 oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että reht. Leo Backmanin tilalle valittiin fil.maist. Börje Mattsson sekä os.pääll. Osmo Vesikansan tilalle hänen kuoltuaan 27.7. toim.joht. Erkki Heikkonen.

Toimikunnalla oli vuoden aikana 2 kokousta.

Toimeenpannut kurssit. Kunnallishallinnollisia kursseja oli kertomusvuonna kuusi. Niissä oli osanottajia yhteensä 182. Kurssien loppukuulustelussa vähintään tyydyttävästi suoriutuneet saivat todistuksen. Kokeeseen osallistuneista 181 kurssilaisesta hyväksyttiin 171. Hylkäämisprosentti oli 5.5.

Johtamistaidollisen kurssin I jaksoa toimeenpantiin viisi. Kurseille osallistui 123 esimiesasemassa olevaa viranhaltijaa. Kurssit käsittivät 60 t ja lopuksi oli kirjallinen koe, johon osallistuneista 122 kurssilaisesta hyväksyttiin 120. Hylättyjä oli 1.6 %.

Johtamistaidollisen kurssin II jaksoa jär-

jestettiin neljä. Kurseista kaksi oli tarkoitettu ulkotyönjohtajille, yksi hoito- ja huoltohenkilökunnalle ja yksi toimistohenkilökunnalle. Kurssien pituus oli 60—65 t ja osanottajia oli yhteensä 71. Kursseihin liittyi koesuoritus, johon osallistuneista 69 kurssilaisesta hyväksyttiin 68. Hylättyjä oli 1.4 %.

Toimistoteknillisiä kursseja, mikä kurssi oli kaupunginhallituksen vahvistamien toimistoapulaisten ohjeluonteisten pätevyysvaatimusten osa, järjestettiin neljä. Kurssit oli tarkoitettu toimistonhoitajille ja toimistoapulaisille. Ne käsittivät 47—50 t ja osanottajia oli yhteensä 103. Kokeeseen osallistuneista 102 kurssilaisesta hyväksyttiin 96. Hylkäämisprosentti oli 5.9.

Vahtimestareiden yleisönpalvelukurssi järjestettiin kaupungin eri virastoissa ja laitoksissa toimiville 11 vahtimestarille ja lähetille. Kurssin pituus oli 25 t. Siihen liittyi koesuoritus, jossa kaikki kursseille osallistuneet hyväksyttiin.

Tuotantoteknillinen kurssi järjestettiin ensimmäisen kerran liikennelaitoksen henkilökunnalle. Kaupunginhallituksen tekemän päätöksen mukaan virastojen ja laitosten oli huolehdittava siitä, että kaikki esimiesasemassa olevat henkilöt, jotka joutuvat huolehtimaan tuotanto- ja palkkausteknillisistä asioista, osallistuisivat tuotantoteknillisille kursseille. Niille osallistui 20 henkeä ja kurssin pituus oli 70 t. Kokeeseen osallistuneista 20 kurssilaisesta hyväksyttiin 19. Hylkäämisprosentti oli 5.0.

Tulokaskursseja järjestettiin kolme kaupungin palvelukseen tulleille viranhaltijoille ja työsuhteisille henkilöille. Kurssin pituus oli 10 t ja osanottajia oli yhteensä 113.

Helsingin kaupungin toimistokoulun toiminta on selostettu Opetuslaitokset-nimisessä julkaisussa.

Muut koulutustilaisuudet. Maaliskuussa järjestettiin kiinteistöviraston talo-osaston siivoojille 3 kuusituntista siivouskurssia. Kurssille osallistui yhteensä 120 siivoojaa.

Yhteistoiminnassa kaupunginhallituksen järjestelytoimiston kanssa järjestettiin syyskuussa ajankäyttötutkimuskurssi sairaala- ja huoltoviraston alaisten laitosten osastonhoitaja- ja apulaisylihoitajatasolla oleville henkilöille. Kurssin tarkoituksena oli selvittää niitä erilaisia töiden järjestelyjä ja keuhkusuunnitelmia, jotka olisivat tarpeen, jotta 40-tuntiseen työviikkoon aikanaan voitaisiin siirtyä mahdollisimman kitkattomasti sekä potilaita että henkilökuntaa tyydyttävästi. Kurssilla oli 20 osanottajaa ja sen pituus oli 18 t.

Nykyaikaisiin havaintomenetelmiin ja niiden työnmittaukseen soveltamiseen perehdyttämiseksi järjestettiin rationalisointitehtävissä toimiville kaupungin toimihenkilöille joulukuussa työntutkijain täydennyskurssi. Kurssilla oli 20 osanottajaa ja kurssin pituus oli 19 t.

Tammikuussa toimeenpantiin lähinnä ylemmälle johdolle ja suunnittelutehtävissä toimiville Rastor Oy:ltä tilattu projektien ohjelmointia käsittelevä valmennustilaisuus. Tilaisuus oli tarkoitettu sellaisille henkilöille, jotka kaupungin eri laitoksissa vastasivat rakennus- ja investointihankkeiden suunnittelusta sekä toteuttamisesta. Tilaisuuteen osallistui 25 henkeä.

Virastopäälliköiden neuvottelupäivät järjestettiin syyskuussa Aulangolla. Mukana oli kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien ohella 58 virasto- ja osastopäällik-

köä. Neuvottelupäivien johtoteemana oli yhdyskuntasuunnittelu.

Yhteistoiminnassa Kunnallisen eläkelaitoksen kanssa järjestettiin uutta kunnallista eläkejärjestelmää käsittelevä 2-päiväinen koulutustilaisuus. Tilaisuuteen osallistui 110 kaupungin eri virastojen ja laitosten viranhaltijaa ja toimihenkilöä.

Hangossa Hotelli Regatassa järjestettiin johdon valmennusseminaarin II—IV jaksot internaattitilaisuuksina. Kertomusvuonna saatettiin siten päätökseen koulutustoimikunnan järjestämä ensimmäinen 235 työtuntia kestänyt johdon valmennusseminaari 25 osastopäälliköille. Osanottajille järjestetty mielipidetiedustelu oli erittäin myönteinen koulutusmuotoa kohtaan ja antoi runsaasti aineistoa tulevia vastaavanlaisia tilaisuuksia suunniteltaessa.

Konekirjoituskokeita järjestettiin vuoden aikana yhteensä 45. Konekirjoitustodistuksia kirjoitettiin 30, joiden perusteella 14 henkilöä sai konekirjoituslisää vuoden loppuun mennessä. Korkean virheprosentin vuoksi hylättiin kuusi koesuoritusta. Vuoden loppupuolella käynnistettiin alustavat tutkimukset mahdollisuuksista laatia sanelimista kirjoittajille asianmukaiset koejärjestelyt ja normit. Samoin aloitettiin uusien koetiestien kerääminen ja muokkaus.

Psykologinen valintakoetointiminta. Psykologisia soveltuvuustutkimuksia suoritettiin vuoden aikana yhteensä 361. Testatuista oli miehiä 80 ja naisia 281. Kirjallisia lausuntoja annettiin yli 200 nyt ja edellisinä vuosina testatuista. Toimistokoulun ja käher-täjäkoulun valintakoetta lukuun ottamatta pyrittiin testatuille varaamaan mahdollisuus saada suullisesti tietoja tuloksistaan. Tätä palvelumuotoa käytti lähes kolmannes testatuista hyväkseen. Lokakuulla testaustoiminta lopetettiin kokonaan. Tämän jälkeen annettiin tarvittaessa lausuntoja vain aikaisemmin testatuista. Testauksessa muodosti suurimman työerän toimistokoulun oppilasvalinta. Valinta- ja sijoituskysymyksissä

7. Koulutustoimikunta

kääntyivät koulutustoimikunnan toimiston puoleen vuoden aikana useat kaupungin virastot ja laitokset.

V:n 1966 toimistokoulun oppilasvalinnoissa kokeiltiin uutta suullisten ohjeiden käsityskykyä mittaavaa tekstiä (ODT). Psykologisten menetelmien tutkimustyö keskittyi pääasiassa toimistokoulun valintakokeen testien rakenteen ja ennustuskyvyn selvittämiseen. Aikaisemmin valituista oppilaista kerättiin runsaasti työmenestystietoja. Suomen Kaapelitehtaan tilastomatemattisia ohjelmia hyväksikäyttäen tutkittiin testisuoritusten ja työmenestyksen välistä yhteyttä. Näin pidettiin testit jatkuvasti ajan tasalla ottamalla huomioon tutkimuksen antamat viitteet.

Muu tutkimustoiminta. Koulutustarpeen analysointia varten laadittiin kuusisivuinen kyselylomake, jonka jokaisen syyskauden kurssille osallistuvan oli määrä täyttää. Lomakkeen avulla kerättiin tarkat henkilötiedot, tiedot nykyisestä tehtävästä, koulutuksesta ym. kaikkiaan 214 henkilöltä. Näistä oli 72 miehiä ja 142 naisia. Kyselylomakkeista tehtyjen yhteenvetojen perus-

teella luonnosteltiin uusi koulutuskortti. Tarkoitus oli käyttää jo kerättyjä ja edelleen kerättäviä tietoja kurssien osanottajarakenteen, kurssien tehon ja nykyisen muodon tarkoituksenmukaisuuden sekä osanottajien kursseihin asennoitumisen selvittelyssä.

Aihekohtaisia ja kurssiin yleisesti liittyviä arviointeja kurssien tarkoituksenmukaisuudesta tiedusteltiin kurssien osanottajilta arviointilomaketta käyttäen. Kurssin arvioinnin suoritti nimettöminä kaikkiaan 231 henkilöä. Näistä 130 liitti vastaustavaltaan sidottujen arviointien yhteyteen lisäksi vapaamuotoista kritiikkiä, toivomuksia ja ehdotuksia kurssiohjelmiin nähden.

Lainakirjasto. Koulutustoimikunnan toimiston yhteyteen perustettiin syyskuussa lainakirjasto. Se käsitti vuoden loppuun mennessä 43 teosta, jotka asiasisällöltään liittyivät kurssilla käsiteltäviin aihepiireihin. Kirjat olivat kurssien osanottajien lainattavissa kurssin aikana. Kurssin alkaessa kaikille osanottajille jaettiin kirjojen lyhyen esittelyn sisältävä teosluettelo. Lainausmahdollisuutta käytti hyväkseen 15 kurssilaista.

8. Järjestelytoimisto

Hallinnon ja sen johtamistoiminnan kehittämisesä ja rationalisomisessa toimivat koordinoivina keskuselininä työtehoneuvottelukunta ja järjestelytoimisto. Työtehoneuvottelukunta käsitteli periaatteellisuonteisia organisaatio- ja rationalisomisiskysymyksiä. Järjestelytoimisto toimi työtehoneuvottelukunnan valmistelevana elimenä ja palveli hallintoa tutkimus- ja suunnitteluelimenä.

Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym. Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano v. 1966 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Neuvottelukunta piti kertomusvuonna neljä kokousta ja neuvottelukunnan asettama jaosto 24 kokousta.

Tärkeimmät työtehoneuvottelukunnan käsittelemistä asioista olivat: 40 tunnin työviikkoon siirtymisen aiheuttamat toimenpiteet, työtehoneuvottelukunnan ja järjestelytoimiston pitkän tähtäyksen taloussuunnitelma vuosiksi 1968—1977, kaupungin tietojenkäsittelyorganisaation kehittäminen ja kaupungin kuljetustoiminnan tutkiminen.

Työtehoneuvottelukunta asetti jaoston valmistelemaan toimenpiteitä työajan paremman hyväksikäytön aikaansaamiseksi siirryttäessä 40 t:n työviikkoon ja kehotti järjestelytoimistoa huolehtimaan ajankäyttötutkimusten suorittamisesta hallinnossa. Työtehoneuvottelukunnan esityksestä kaupunginhallitus lisäksi asetti asiantuntijakomitean sairaalain ja huoltolaitosten henkilöstö- ja työjärjestelyjen tutkimista ja koekiluja varten.

Järjestelytoimiston henkilökunta ym. Toimiston henkilökunta käsitti kertomusvuoden päättyessä 22 henkilöä, joista vakinaisia viranhaltijoita 6, tilapäisiä 4 sekä työsopimussuhteessa 12. Lisäksi toimiston palveluksessa oli ajankäyttötutkimustehtävissä tuntipalkkaista työvoimaa keskim. 3 henkilöä n. 5½ kuukauden aikana.

Työsopimussuhteiseksi toimistotutkijaksi palkattiin 16.7. lukien valtiot.kand. Otso Liski ja toimistoapulaiseksi 1.12. lukien Leena Törrönen. Toimiston palveluksesta erosivat 1.3. ekon. Erkki Pyrrö ja 15.9. toim.apul. Terttu Sojonen.

Toimisto sijaitsi kertomusvuoden ajan Kallion virastotalossa.

Toiminta. Järjestelytoimiston palvelutoiminta sisälsi tutkimus- ja konsultointitoiminnan, tiedotus- ja valmennustoimintaan osallistumisen, lausuntoasiat sekä ns. jatkuvat palvelutehtävät, kuten työturvallisuus- ja aloitetoiminnan. Toimiston palvelutoiminnasta tutkimus- ja konsultointitoiminta edusti n. ¾ tutkimushenkilökunnan työpanoksesta.

Toimiston työpanos tutkimuspalvelussa jakaantui palvelukohteittain siten, että työpanoksesta 1/3 meni kaupunginhallituksen ja työtehoneuvottelukunnan, 1/4 kaupunginhallituksen asettamien komiteoiden ja toimikuntien sekä loput suoraan virastojen ja laitosten palveluun. Komiteoille ja toimikunnille suoritettun tutkimuspalvelun tulokset sisältyvät yleensä vain näiden mietintöihin; virastoille ja laitoksille suoritettu

8. Järjestelytoimisto

konsulttipalvelu ei tule kirjallisina selostuksina lainkaan näkyviin.

Kertomusvuonna pyrittiin kehittämään kaupungin rationalisointitoiminnan koordinaointia. 40 tunnin työviikkoon siirtymisestä aiheutuneet ajankäyttötutkimukset osoittivat, että kun keskushallinto päätti määrätystä koko hallintoa tai useita hallintokuntia koskevista yhteisistä tutkimustehtävistä ja vaati niiden edistymisestä raportit, työ tapahtui tehokkaasti ja koordinaointi onnistui vaikeuksista. Tällaista menettelyä oli syytä jatkaa koordinoinnin edistämiseksi.

Edellä mainittujen kokemusten pohjalta laadittiin järjestelytoimiston v.ien 1968—1977 toiminta- ja taloussuunnitelma, jonka työtehoneuvottelukunta hyväksyi ja esitti taloussuunnittelutoimikunnalle.

Tutkimustoiminta

Keskushallinnon tutkimus- ja suunnitteluosastolle tyypillisiä tehtäviä olivat keskushallinnon omiin ongelmiin kohdistuvat, koko hallintoon tai useaan hallintokuntaan kohdistuvat tehtävät sekä ne, joissa yhden viraston puitteissa tehdyt ratkaisut olivat päälainjoiltaan sovellettavissa myös muihin samantyyppisiä tehtäviä hoitaviin virastoihin. Tällaisiin tehtäviin kohdistuikin järjestelytoimiston tutkimuspanoksesta n. 60 %.

Kertomusvuonna valmistui 18 tutkimusta sekä lisäksi 6 eri laitoksessa suoritettua ajankäyttötutkimusta. Tutkimustehtävät suoritettiin yhteistoiminnassa asianomaisten hallintoelinten kanssa. Seuraavassa esitetään tärkeimmät koko hallintoa sekä eri virastojen ja laitoksia koskeneet tutkimustehtävät kaupunginjohtajien toimialojen mukaan jaoteltuina ja noudattaen lähinnä talousarviojärjestystä.

Koko hallintoa koskeneet tutkimustehtävät. Organisaatio- ja henkilöstötoimikunnan alueella oli työkohteena työtehoneuvottelukunnan antamista, kaupunginhallinnon ja sen

johtamistoiminnan kehittämissuunnitelmaan sisällytyneistä laajoista organisaatiotehtävistä erityisesti henkilöstöasiain organisaation kehittäminen, josta valmistui yhteistyöryhmän työn pohjalla laadittu luonnos. Toinen merkittävä tehtävä oli tietojenkäsittelykomitean esittämän kaupungin tietojenkäsittelyorganisaation tarkistaminen, josta valmistui selostus. Työtehoneuvottelukunta käsitteli asian tietojenkäsittelykeskuksen hallinnollisen aseman osalta muun osan käsittelyn siirtyessä seuraavaan vuoteen.

40 tunnin työviikkoon siirtymiseen vaadittavista toimenpiteistä tehtiin suunnitelma, jonka työtehoneuvottelukunta hyväksyi.

40 tunnin työviikkoon siirtymistä valmiiksi tehtyihin toimenpiteisiin liittyen järjestelytoimisto suunnitteli ja koordinoi teknillisluonteisten virastojen ja laitosten piirissä ajankäyttötutkimuksia, joiden tarkoituksena oli kartoittaa kehittämiskohteet. Toimiston toimesta suoritettiin tutkimus kaasulaitoksessa, keskuspesulassa, elintarvikekeskuksessa, palolaitoksessa, urheilu- ja ulkoiluvirastossa sekä kiinteistövirastossa, minkä lisäksi viisi laitosta suoritti ajankäyttötutkimukset itse.

Myös toimistotöiden ajankäyttötutkimuksia suoritettiin järjestelytoimiston toimesta kuudessa virastossa ja laitoksessa, nimittäin kaasulaitoksessa, palolaitoksessa, elintarvikekeskuksessa, palkkalautakunnan toimistossa, urheilu- ja ulkoiluvirastossa sekä kansakoulujen kansliassa. Tavoitteena oli selvittää henkilökunnan tarve ja kehittämistä vaativat kohteet.

Hallinnollisten sekä konttori- ja ATK-toimintojen alueella suoritettiin kaupungin myöntämiin avustuksiin, erääntyneiden saatavien perintään, vi-
ranhaltijain ylitöiden valvontamenettelyyn, henkilörekistereihin ja palkanlaskentajärjestelmiin kohdistuneet tutkimukset sekä

virkanimikekomitean pyytämän kenttätutkimuksen suunnittelu.

Ylläpitotehtävien alueella tutkittiin kaupungin autokuljetusten järjestelyä. Työtehoneuvottelukunnan esityksestä kaupunginhallitus asetti komitean, jota järjestelytoimisto määrättiin avustamaan tutkimuspanoksellaan.

Määrättyjä virastoja ja laitoksia koskeneet tutkimustehtävät. Tilastotoimiston reikäkorttikoneosaston tarpeellisuutta koskeneen tutkimuksen tuloksena ehdotettiin ko. konekeskuksen edelleen säilyttämistä, mutta lävistystyön siirtämistä osittain tietojenkäsittelykeskukselle. Rahatoimistoa avustettiin Kallion virastotalon, lähinnä urheilu- ja ulkoiluviraston, maksuliikkeen ja tilitoimen keskitämisen suunnittelussa rahatoimistoon sekä siirtoliikkeen avulla tapahtuvan maksuennettelyn ja palkkiolaskelmajärjestelmän kehittämässä. Hankintatoimistoa avustettiin painotuotteiden tilaus- ja tarjouspyyntömenettelyn kehittämisessä.

Sairaaloiden toimintasuunnitelmatoimikunta käytti järjestelytoimistoa tutkimuselimenään. Toimikunnan tehtävänä oli toimeenpanna sairaalatoimikunnan esittämä toimintasuunnittelumenettely sekä ns. lyhytkausiraportointi eri sairaaloissa. Kohteina olivat Kivelän ja Malmin sairaalat sekä hoitotilojen, laboratorioden ja röntgenin käytön sekä poliklinikan tutkimusten osalta kaikki sairaalat. Maidontarkastamossa tutkittiin näytteidenottajien työaikajärjestelyjä ja Kivelä—Hesperian sairaalassa kuukausipalkkalaskennan kehittämistä.

Järjestelytoimisto avusti hoitolaitosten suunnittelutoimikuntaa sairaala- ja huolto-toimen välisen toiminnallisen rajan määrittelyssä sekä eri laitosten, kuten Itäisen sairaalan, sairaanhoitokoulun, Kivelä—Hesperian sairaalan ja Myllypuron sairaskodin toiminnallisen suunnitelman ja huonetilaohjelman laadinnassa.

Hoitolaitosten työaikakomitea käytti järjestelytoimistoa tutkimuselimenään ja käy-

tännöllisten kokeilujen koordinoijana. Koskelan sairaskodissa suoritettiin myös ajankäyttötutkimuksia. Tehtävä liittyi 40 tunnin työviikkoon siirtymisen vaatimiin toimenpiteisiin.

Huolto- ja lastensuojelutoimen hoitolaitosten esisuunnittelutyötä avustettiin Suur-suon hoivakodin, Koskelan sairaskodin Grakennuksen sekä Pihlajamäen ja Pajamäen vanhusten asuintalojen osalta ja lisäksi suoritettiin vajaanmielisten keskuslaitoksen keittiövarauksien määrittely. Edelleen huolto- ja lastensuojeluvirastoissa suoritettiin huoltotarkastajien ja vastaavien työstä sekä toimistotyön alueella samoinkuin Sofianlehdon vastaanottokodissa tutkimuksia, joiden tarkoituksena oli selvittää tarvittavan henkilökunnan määrä, työmenetelmät, asiakaspalvelun parantamismahdollisuudet sekä tehtäväjako. Koskelan sairaskodissa tutkittiin pyykinkuljetuksen uudelleenjärjestelyä.

Palkkalautakunnan toimistossa suoritettiin toimisto- ja rekisteritehtäviä sekä työnjakoa koskeva tutkimus. Tämä johti laajempaan, kaupungin henkilörekistereitä ja henkilötietojen raportointia koskevaan tutkimukseen. Konekirjoitus-, konekirjanpito- ja pikakirjoituslisen tarkoituksenmukaisuutta koskenut tutkimus valmistui kertomusvuonna.

Ammattioppilaitoksissa suoritettiin organisaatiota, erityisesti talousasiain hoitoa koskeva tutkimus. Raportin valmistuminen siirtyi yli vuoden vaihteen.

Kansakoulujen ruokailun uudelleen järjestelystä laadittiin suunnitelma, joka ottaa huomioon ruokavalion parantamisen sekä teknillis-taloudellisen edullisuuden. Järjestelytoimisto suunnitteli ja osallistui uuden järjestelyn kokeiluun sekä laati uuteen järjestelmään siirtymissuunnitelman aikatauluineen ja teknillis-taloudellisine suunnitelmineen. Kansakoulujen osalta suoritettiin, kuten aikaisempinakin vuosina, jatkuvaa siivous- ja ruoanjakohenkilökunnan tarvetta ja työjakoa koskevaa neuvontaa.

8. Järjestelytoimisto

Urheilu- ja ulkoiluviraston toimistotehtävien rationalisoimis- ja organisoimistutkimus aloitettiin.

Kaupungin kiinteistöjä koskevan raportoinnin sekä tietojen rekisterien ja käsittelyn kehittämisesä avustettiin kiinteistövirastoa tehtävässä, jota suoritettiin kaupunginreviisorin aloitteesta. Tehtävä jatkui seuraavaan vuoteen mm. eri Pohjoismaista hankitun materiaalin pohjalta. Kiinteistöviraston talosastoa avustettiin siivoustoiminnan organisoimisessa sekä kokeiluissa siivoustyön vähentämiseksi.

Toimisto konsultoi palolaitoksen sääntökomitean kanssa sille aikaisemmin laatimansa palolaitoksen pitkän tähtäyksen kehittämisuunnitelman pohjalta sääntökomitean muotoillessa lopullista esitystään palolaitoksen ja sen organisaation kehittämiseksi.

Järjestelytoimisto avusti teollisuustointia ja rakennustointia johtavien apulaiskaupunginjohtajien puheenjohtolla toimivaa virastopäälliköiden työryhmää, jonka tarkoituksena oli kehittää suunnittelutoimintaa teknillisuonteisten laitosten piirissä. Tähän liittyen avustettiin myös satamalaitosta, jolle kaupunginhallitus myönsi satamalakunnan esityksestä lisäksi oikeuden käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita satamarakennusosaston suunnittelutoiminnan kehittämisesä. Tehtävät liittyivät 40 tunnin työviikon vaatimiin toimenpiteisiin.

Satamalaitoksen piirissä aloitettiin satamalaitoksen taloutta koskeva tutkimus sekä satamalaitoksen pyynnöstä sen oman telakan tarpeellisuutta ja toiminnan suuntaamista koskeva tutkimus. Lisäksi suunniteltiin Helsingin tullikamarien siivouksen uudelleenjärjestely.

Vesilaitosta avustettiin laitoksen rationalisoiussuunnitelmien laatimisessa sekä tutkittiin ja suunniteltiin varastonimikkeiden standardisoimista.

Tiedotus- ja koulutustoiminta. Rationalisoiusalan tiedotus- ja koulutustoiminta liittyi läheisesti tutkimus- ja suunnittelu-

toimintaan ja palveli samaa päämäärää, so. toiminnan aktiivista kehittämistä, tavoitteena saada hallinto itse suorittamaan rationalisointia ja käyttämään tutkimuspalvelua hyväkseen.

Toimiston viranhaltijat toimivat alustajina ja luennoitsijoina kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämällä neuvottelupäivillä ja kursseilla sekä avustivat koulutuspäällikköä koulutustilaisuuksien suunnittelussa.

Hallinnon johto- ja esimiestehtävissä toimiville henkilöille osoitetun tiedotuslehden »Johdon TV» tavallista laajempi 16-sivuinen A-numero käsitteli suurten kunnallisten rakennuskohteiden suunnittelua sekä B-numero lähinnä konttoriteknikkaa.

Lausuntoaasiat. Toimisto antoi kertomusvuonna 153 (ed.v. 277) lausuntoa sekä lisäksi suoraan talousarviopäällikölle 25 virastoon tai laitokseen esitetyistä yht. 594 uudesta tp. virasta tai työsuhteisesta toimesta. Lausunnoista 45 % oli virkojen tarpeellisuutta koskevia, 17% työluokitusta ym. palkkauksen perustana olevia tietoja koskevia sekä n. 15 % organisaatiota ja työmenetelmiä koskevia lausuntoja. Lausuntojen määrän väheneminen oli seurausta hallinnossa tapahtuneesta delegoinnista.

Jatkuvat palvelutehtävät. Hallinnossa toimi 63 työturvallisuuselintä. Työturvallisuusuustoinnassa järjestettiin kurseja ja valistustilaisuuksia yhteensä n. 750 henkilölle. Lisäksi suoritettiin työturvallisuustarkastuksia ja niihin liittyvää neuvontaa lähes kaikkien virastojen ja laitosten työpaikoilla sekä koulujen oppilastyöpajoissa. Niinikään suoritettiin uusien, työturvallisuutta edistävien laitteiden ja menetelmien kokeiluja sekä jaettiin työpaikoille julisteita, varoitustauluja ja opaskirjasia. Liikennelaitoksessa järjestettiin jälleen työturvallisuuskilpailu.

Kaupungin virastoissa ja laitoksissa sattui kertomusvuonna 3 274 (ed.v. 3 102) lain mukaan korvattua työtapaturmaa. Näistä aiheu-

tuneiden sairauspäivien määrä oli 58 444 (52 592), invaliditeettiprosenttien summa 370 (445), minkä lisäksi 5 (3) tapaturmaa päättyi kuolemaan. Tapaturmatiheysprosentti oli koko kaupungin osalta 11.8 (11.4) ja tapaturmakorvausten loppusumma 1 288 672 (1 277 130) mk.

Aloitetoiminnassa tehtiin kertomusvuonna 32 (32) aloitetta. Aloitteiden taso laski edelliseen vuoteen verrattuna jonkin verran, sillä palkittuja aloitteita oli 13 (18) eli 34 (60) %. Palkkioiden yhteismäärä oli 800 (2 430) mk, ja niiden suuruus vaihteli 140 (500) mk:sta 30 (20) mk:aan. Palkkioiden keskimääräinen suuruus oli 62 (135) mk.

Lomakerationalisointia ohjattiin virastoissa ja laitoksissa järjestelytoimiston lomakeasiantuntijan toimesta sekä ns. lomakeyhdyksien välityksellä että myös välittömästi. Kaupungin yhteislomakkeita koskeva valvontamenettely otettiin käyttöön. Järjestelytoimistossa suunniteltiin 80 uutta lomaketta, joista n. 60% oli yleislomakkeita tai keskushallinnon käyttämiä lomakkeita. Lomakkeiden hankintakustannuksia vähennettiin piirtämällä lomakeluonnokset suoraan offset-originaaleiksi.

Tilankäytön järjestelyssä suoritettiin kiinteistövirastolle eräiden huoneilojen tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta koskevia selvityksiä sekä laadittiin huoneistojärjestelysuunnitelmia.

Kallion virastotalon suojelusuunnitelmaa kehitettiin ja kaupunginhallitus asetti toimikunnan suojelutoimenpiteiden, toimintaohjeiden ja kokonaissuunnitelman laatimista varten.

Muu toiminta. Järjestelytoimiston henkilökunta osallistui tutkimuspalveluun liittyen eräiden komiteoiden, toimikuntien ja vastavien työhön.

Toimiston edustajat osallistuivat pohjoismaiseen henkilöstökonferenssiin kahden alustuspuheenvuoron pitäjinä. Tutkimustehtävissä käytiin virkamatkoilla ulkomailla ja osallistuttiin mm. alustajana Euroopan työn-

tutkimuskonferenssiin Kööpenhaminassa. Lisäksi pidettiin yhteyttä Pohjoismaiden suurten kaupunkien rationalisoimiselimiin.

Hallinnon järjestelytoimistolta saaman palvelun arvo riippuu ratkaisevasti toimiston tutkimushenkilökunnan tiedon tasosta. Siksi järjestettiin jatkuvaa sisäistä koulutustoimintaa ja henkilöstöä osallistui erälle ATK-alan kursseille ja neuvottelupäiville, rationalisointialan seminaareihin, kursseille, opinto- ja neuvottelupäiville, julkisen hallinnon talouspäiville, sairaala-alan neuvottelupäiville ja jatkokoulutuskurssille sekä koulutus-toimikunnan järjestämille kursseille. Kaupungin rationalisoimiselinten henkilökunnalle järjestettiin työntutkijain täydennyskurssi sekä ajankäyttötutkimuksia varten erityinen kurssi.

Järjestelytoimiston *menot* olivat yhteensä 628 750 mk.

Kaupungin muut rationalisoimiselimet

Sairaalaviraston järjestelytoimiston tutkimustoiminta käsitti mm. seuraavat asiat: työvoiman käyttöön liittyvien henkilökunta- ja menetelmäkysymysten selvityksen sekä eri sairaalayksiköiden tavoitteiden ja tarkoituksenmukaisten toimintaperiaatteiden määrittelyn ja koordinoinnin sairaalalaitoksen kokonaisuuden pohjalta. Keskeisenä oli ns. osastoavustajatoiminnan laajentaminen, johon liittyi tämän uuden ammattiryhmän koulutus ja työn järjestely sekä osastojen ohjaaminen näiden uusien työntekijäin hyväksikäyttöön. Erilliset osatehtävät olivat tyypillisiä sairaalatoiminnan rationalisointikohteita, joissa voitiin aikaansaada kustannusten säästöä.

Sairaalalaitoksen toiminnan suunnittelu käsitti mm. seuraavat asiat: avohoidon ja sairaalahoidon rajankäynnin sekä yhteistyön parantamismahdollisuudet, sairaalahoidon indikaatioiden määrittelyn sekä sairaalalaitok-

8. Järjestelytoimisto

sen kymmenvuotissuunnitelman laatimisen.

Rakennusviraston järjestelytoimiston toimintaa on selostettu mainitun viraston toimintakertomuksessa.

Sähkölaitoksen järjestelytoimiston organisaatio pysyi kertomusvuonna ennallaan. Toimistoon kuuluivat työntutkimus-jaos, toimistotutkimusjaos ja ATK-jaos.

Työntutkimusjaoksen tutkimustoiminta kohdistui mm. varastointikustannusten kohdistamisjärjestelmän suunnitteluun, laskutustoiminnan parantamiseen, henkilökuntatarpeen määrittelyyn, tilankäytön suunnitteluun ja 40 tunnin työviikkoon siirtymisen johdosta suoritettuihin ajankäyttötutkimuksiin.

Toimistotutkimusjaos tutki mm. velvoitekirjanpitoa ja tilausten valvontaa, laskujen käsittely- ja maksamismenettelyä, asiakirjojen käsittely- ja säilyttämismenettelyä, maksujen perintää, uudisrakennuskustannusten käsittelyä ja raportointia ym. ATK-jaos suuntasi toimintansa työnumerolaskennan rutiinien nopeuttamiseen, ATK-toiminnan virheraportoinnin ja materiaalilaskennan kehittämiseen sekä yhdysmiesorganisaatioon kaupungin tietojenkäsittelykeskuksen kanssa.

Lisäksi tutkimuksen kohteena olivat mm. sähkölaitoksen organisaatioperiaatteet ja toimintasäännöt. Suoritettuja tutkimuksia oli yht. 48.

Kaasulaitoksen järjestely- ja laskentatoimiston tutkimustoiminnan tärkeimpinä tehtävinä olivat lähivuosina välttämättömäksi tulevan kaasunvalmistusmenetelmän muuttamiseen ja koko tuotantokoneiston uusimiseen liittyvät tutkimus- ja laskenta-tehtävät. Teollisuuslaitosten kassa- ja tili-osaston tehtävien osittainen siirtäminen kaa-

sulaitokselle aiheutti kertomusvuonna näiden tehtävien siirtoa koskevia organisaatio-tutkimuksia ja muita selvittelyjä. Toimisto osallistui myös kaasulaitoksen uuden johtosäännön laatimistyöhön.

Suunnittelutoimiston suorittamat tutkimukset koskivat mm.: varastotavarain määrää sekä niiden sijoitusta, aikatutkimusta mittarien vaihtoon nähden sekä tuotanto-osaston tarvitseman höyrymäärän kehittämistä itse. Lomakesuunnittelu siirtyi kertomusvuoden aikana suunnittelutoimiston hoitettavaksi.

Liikennelaitoksen järjestelyosaston suorittamiin tärkeimpiin tutkimustehtäviin kuuluivat: tutkimukset kuljettajarahastukseen siirtymisestä, liikenteen valvonnan ja ohjauksen kehittäminen, ehdotuksen laatiminen liikenne- ja teknillisen sektorin yhteistyön organisaatioksi sekä viimeksi mainitun yleisorganisaatioksi, teknillisellä sektorilla työnsuunnittelun ja varastotoiminnan kehittäminen sekä ajankäyttötutkimus. Lisäksi tehtiin käytöntarkkailun selvityksiä sekä osallistuttiin teknillisen sektorin kustannuslaskennan ja tietojenkäsittelytoiminnan kehittämiseen. Lomakeasioiden kehittämistä suoritettiin jatkuvasti muun tutkimustoiminnan yhteydessä.

Vesilaitoksen järjestelytoimiston suorittamiin tärkeimpiin tutkimustehtäviin kuuluivat: ajankäyttötutkimukset jakeluosaston putkipiirien ja yleisen osaston konepajatoimiston töistä sekä selvitys 40 tunnin työviikkoon siirtymisen vaikutuksesta työntekijäin määrään; selvitys keskusvaraston työvoimatarpeesta; verkkotoimiston töiden työnjärjestelyyn ja esivalmisteluun liittyvät sekä työntekijäin työolosuhteisiin koskevat tutkimukset ja osallistuminen laitoksen organisaation sekä varastotoiminnan kehittämiseen.

9. Matkailutoimisto

Matkailuneuvottelukunnan kokoonpano v. 1966 oli sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että jäseneksi vt Erkki Paavolan tilalle valittiin vt Maija Björklund. Lisäksi erosi vt Pauli Burman neuvottelukunnan jäsenyydestä 7.11. lukien ja hänen tilalleen valittiin vuoden loppuun siht. Voitto Järvenkylä.

Matkailuneuvottelukunta piti kertomusvuoden aikana 6 kokousta, joissa käsiteltiin 44 asiaa.

Neuvottelukunnan tekemistä *tärkeimmistä esityksistä* mainittakoon: vironkielisen painoksen ottaminen uudesta Helsinki-esitteestä (2.2. 5 §); Havis Amanda -patsaan valaiseminen (2.2. 6 §); erityisen matkailijalaturin järjestäminen suunnitteilla olevalle uudelle linja-autoasemalle (2.2. 7 §); Yleisradio Oy:lle tehtävä esitys ns. opastusauto- maatin sijoittamisesta Linnanmäen TV-torniin (2.2. 8 §); Suomenlinnan matkailuliikenteen kehittämistä harkitsevan komitean asettaminen (16.3. 18 §); Helsingin, Tampereen ja Turun välistä maantiematkailua palvelevan yhteisesitteen julkaiseminen (16.3. 21 §); Helsingin keskeisten julkisten rakennusten, nähtävyyksikohteiden ja puistoalueiden valaistuksen lisääminen (4.5. 27 §); lisäpainoksen ja hollanninkielisen painoksen ottaminen Helsinki—Itämeren tytär -esitteestä (26.10. 36, 37 §) sekä esittelylehdisten painattaminen yhteistyössä liikennelaitoksen kanssa raitiolinjasta n:o 3 eli matkailulinjasta ja matkailulinjan käyttöajan pidentäminen ympärivuotiseksi (16.3. 20 §, 26.10. 38 §).

Lausuntoja annettiin mm. seuraavista asioista: Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen avustusanomuksesta (16.3. 22 §); Helsinki-aiheisen mainoskampanjan toteuttamisesta kahdessa ruotsinmaalaisessa päivälehdessä (4.5. 26 §); Suomenlinnasäätiö-Sveaborgsstiftelsen -nimisen säätiön perustamista tarkoittavasta Helsinki-Seuran ja Ehrensverd-Seuran esityksestä (16.8. 32 §) sekä Helsingin hotellitilanteen parantamista koskevasta esityksestä (16.12. 43 §).

Matkailutoimiston aikaisemman henkilökunnan lisäksi kuului kertomusvuonna henkilökuntaan erikoistehtävissä olevat oppaat Satu Postpischl ja Maria Brunberg. Matkailuneuvojen sijaisena oli 15.1.—31.7. välisenä aikana rva Arja Savinen. Kesäkuukausien aikana matkailutoimiston palveluksessa oli yhteensä kuusi matkailuneuvojaa, joista kaksi toimi matkustajasatamissa ja neljä matkailutoimistossa. Lisäksi oli matkailutoimistossa yksi harjoittelija matkailualan peruskurssilta. Matkailutoimistolla oli kertomusvuoden aikana myös ympärivuotinen lentomatkustajien vastaanottopalvelu lentotoimistossa.

Toimistossa palveltiin kertomusvuoden aikana yhteensä 9 233:a henkilöä, joista kotimaisia oli 3 881 ja ulkomaalaisia 5 352. Eri-laisia toimeksiantoja oli 288. Toimiston järjestämiin, tilattuihin kiertoajeluihin osallistui yhteensä 11 669 henkilöä, joista kotimaisia oli 1 946 ja ulkomaalaisia 9 723. Matkailutoimiston kautta tilattiin 262 linja-autoa, 10 vesibussia ja 273 opasta. Em. toi-

9. Matkailutoimisto

meksiannoista kertyi matkailutoimistolle tuloja 1 147 mk. Matkailutoimistossa tapahtuneesta karttojen ym. painotuotteiden myynnistä kertyi toimistolle tuloja 970 mk.

Kertomusvuoden aikana matkailutoimisto painatti seuraavat esittelylehtiset:

Helsinki—Itämeren tytär, suomen-, ruotsin-, tanskan-, norjan-, englannin-, saksan-, venäjän-, viron-, ranskan-, espanjan- ja italiantielisenä, yhteensä 553 750 kpl;

Helsingin neljä matkailusaarta sekä Helsingin museoita ja näyttelyjä -esitteet, kumpikin suomen-, ruotsin-, saksan-, englannin-, ranskan- ja venäjänkielisenä; kumpaaakin yhteensä 100 000 kpl;

Seitsemän kaupungin englanninkielinen yhteisesite, 200 000 kpl. Painos jaettiin näiden seitsemän kaupungin kesken;

Lisäpainos kolmen kaupungin (Helsinki, Tampere ja Turku) yhteisesitteestä saksan- ja ranskankielisenä yhteensä 40 000 kpl. Painos jaettiin em. kaupunkien kesken;

Matkailulinja 3, suomen-, ruotsin-, saksan- ja englanninkielisenä yhteisesti liikennelaitoksen kanssa, 20 000 kpl;

Nähtävyyssuettelo, suomen-, ruotsin-, englannin-, saksan-, ranskan- ja venäjänkielisenä, julkaistiin 2 kertaa, yhteensä 35 000 kpl;

Vesikiertoajelut Helsingissä 1966, suomen-, ruotsin-, englannin- ja saksankielisenä yhteensä 10 000 kpl sekä

Tapahtumaluettelo 1967—68, suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä, yhteensä 4 000 kpl.

Erilaisia monisteita ja muita luetteloita julkaisi matkailutoimisto seuraavasti: »Tapahtumia sekä ohjelmaa Helsingissä», julkaistu neljä kertaa vuoden aikana, ja »Seurasaaaren kesäohjelma», molemmat suomen- ja ruotsinkielisenä; »Kalastuslupien lunastus ja kalastusmahdollisuudet Uudellamaalla», »Loma Helsingissä» -tietoja huokeista lomaviettotavoista, »Uudenmaan kuntien matkailupalvelua», »Ulkoilmakahviloita ja ravintoloita» sekä »Luettelo lomaristeilijöistä», mainitut kaikki suomenkielisenä.

Näiden lisäksi toimitettiin erilaista tiedotusaineistoa Helsingin matkailupalvelusta ja muista matkailumme yksityiskohdista lehdistölle, radiolle ja televisiolle kuukausittain.

Matkailutoimisto oli mukana omalla esittelyllään 13.—14.5. pohjoismaisen Loma 66 -kongressin järjestämässä näyttelyssä Rakkensmestarien talossa sekä 28.10.—8.11. välisenä aikana Messuhallissa pidetyillä Radio ja TV -messuilla, jolloin osasto myös leimasi rautatie- ja lentoliikenteen matkalennusliput.

Matkailutoimistosta lähetettiin vuoden aikana yhteensä 4 744 erilaista postilähetystä vastauksina sekä koti- että ulkomaisten toimistojen tiedusteluihin.

10. Hankintatoimisto

Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym. Neuvottelukuntaan kuuluivat v. 1966 samat kuin edellisenä vuonna, paitsi taljoht. Aarre Sinisalo, joka oli valittu jäseneksi taljoht. Raimo Kaarlehdon tilalle.

Hankintaneuvottelukunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa ja pöytäkirjapykälien lukumäärä oli viisi.

Tärkeimmistä käsitellyistä asioista mainittakoon: kaupungin hankintaohjeiden sekä salassapitoa ja esteellisyyttä koskevien säännösten tarkistaminen; liikevaihtoveron lascutustavan tulkinta sekä suojavaatteiden hankkiminen rakennusviraston konekorjauksen työntekijöille.

Toimiston kaupunginhallitukselle tekemät esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: asiakirjojen julkisuutta koulutarvikkeiden tarjousmenettelyssä; puhelinluettelon ns. vihreästä osasta luopumista ja hakemiston sijoittamista valkoiseen osaan ja vielä hankintatoimiston sijoittamista kaupungintalokortteliin sekä työ- ja varastotilojen siirtämistä muualle.

Lausunto kaupunginhallitukselle annettiin mm. asiasta, joka koski virastojen ja laitosten puhelinolojen parantamista ns. ohivälitänemelmällä.

Hankintatoimisto. Toimiston vastuualueelle kuuluneitten artikkeleitten standardointiin kiinnitettiin jatkuvasti huomiota ja näitä koskevia neuvotteluja käytiin paitsi kaupungin omien laitosten myöskin ulkopuolisten kuluttajapiirien ja hankkijain kesken. Hankinnat pyrittiin ohjaamaan tämän

mukaisesti. Toisaalta pyrkimyksenä oli ohjata toimitukset niin suuressa määrin kuin oli edullista tuottajilta tai tukkuportaasta suoraan virastoille ja laitoksille.

Henkilökuntaan kuului kuten edellisenäkin vuonna 20 vakinaista viranhaltijaa, tilapäisiä viranhaltijoita oli 4 (ed.v. 2). Työsopimus-suhteessa oli työntekijöitä sama määrä kuin edellisenäkin vuonna eli 41.

Virkavapautta myönnettiin sairauden ym. perusteella kaikkiaan 632 työpäivää.

Eläkejärjestelyissä yhdeksän henkilöä valitsi vanhan eläkesäännön mukaiset etuudet.

Huoneisto ja kalustonhankinnat. Hankintatoimiston käytettävissä olleet tilat käsittivät kertomusvuonna yhteensä 2 090 (2 015) m², joista toimistotilaa oli 640 (610) m² ja varasto-, työ- ym. tilaa 1 450 (1 405) m².

Toimiston kalusto- ja konehankintojen arvo oli 47 000 (256 000) mk.

Hankintojen valmistelu ym. Yhteishankinnoista tehdyn päätöksen mukaan hankintatoimiston tehtävänä oli hoitaa seuraavat yhteishankinnat: talous- ja toimistopaperit, toimisto- ja koulutarvikkeet, toimisto- ja talouskoneet sekä niiden huolto, puhelinlaitteet, toimisto- ja laitoskalusteet, soittimet, taloustarvikkeet ja -astiat, puhdistus-, pesu- ja lattianhoitoaineet ja -välineet, sanoma- ja aikakauslehdet, painatus- ja kirjansidontatyöt sekä monistustyöt.

Toimiston tehtävänä oli lisäksi eräiden laitosten erikoishankintojen valmistelu ja omaa hankintaelintä omaamattomien laitosten avustaminen erikoishankinnoissa.

10. Hankintatoimisto

Hankintatoimiston jakeluvaraston, konekorjaamon ja painamon avulla hoidettiin osa yhteishankinta-alueesta, muu osa perustui tarjouspyyntömenettelyyn ja hankintatointiasopimuksiin.

Hankintatoimisto hoiti kaikkien yhteishankintaelinten tiedotusten toimittamisen ja jakelun.

Kalusteiden, koneiden ym. hankinta. Hankintatoimisto antoi kaupunginhallituksen pyytämät lausunnot eri laitosten talousarvioehdotuksista kaluston hankintamäärärahoiksi v:lle 1967. Ehdotusten sisältämät hankinnat olivat yht. 8 266 312 mk, josta esitettiin hyväksyttäväksi yht. 7 290 928 mk.

Suurimmat toimiston hoitamat kaluston hankinnat suoritettiin Riistavuoren ja Suursuon vanhainkoteihin.

Yllämainittujen lausuntojen lisäksi annettiin 191 (280) kirjallista lausuntoa, jotka koskivat kalustoa, koneita ja kojeita. Niistä 83 (60) lausuntoa koski sairaalatarvikkeita ja käsiteltyjen hankintojen arvo oli 1 211 000 (803 000) mk.

Erilaisia konttorikoneita hankittiin kaupungille 429 (530) kpl.

Toimistolla oli edelleen konelainaustointimintaa. Käytettävissä oli n. 90 konttori-, konferenssi-, talous- ym. konetta. Kirjoitus- ja laskukoneiden lainauksia oli 400 (320) kpl.

Konekorjaamon huoltokortistossa oli 7 716 konttori- ja talouskonetta. Ulkopuolisten korjaamoiden kanssa tehtyjen huoltosopimusten piiriin kuului 1 503 konetta ja oma korjaamo huolsi ja tarkkaili 6 213 konetta. Näistä huollettiin ja korjattiin 3 740 (2 600) konetta. Koneet huollettiin edelleenkin todellisen huollontarpeen perusteella. Korjaamon teho kasvoi henkilökuntaa lisäämättä.

Puhelinasiat. Kertomusvuoden aikana suoritettiin loppuun neljän puhelinvaihteen asennus- ja laajennustyöt. Automaattisen kaukoliikenteen kasvaessa jatkettiin kauko-

tason estolaitteiden hankintaa. Ne asennettiin kaikkiin uusiin vaihteisiin, joihin se teknillisesti oli mahdollista.

Kertomusvuoden päättyessä oli kaupungilla hallussaan 2 173 Helsingin Puhelinyhdistyksen osuustodistusta. Välitettyjen puhelintyötilausten lukumäärä oli 619 (715) kpl ja hoidettujen puhelinmaksujen kokonaisuus 680 000 (615 000) mk. Kaupungin sisäisestä puhelinluettelosta otettiin uusi painos, määrältään 4 000 kpl.

Painatus- ja sidontatyöt ym. Toimiston ulkopuolisille kirjapainoille ja sitomoille annettujen työtilausten määrä oli 2 730 (2 755) kpl ja näiden nettolaskutus 2 114 000 (1 590 000) mk. Offsettoita suoritettiin 1 268 (1 088) kpl ja toimisto laskutti niistä 275 000 (270 000) mk. Monistustöiden lukumäärä oli 3 701 (5 498) kpl ja laskutus 54 300 (59 000) mk.

Kustannukset toimiston välittämistä sanomalehti-ilmoituksista olivat 599 000 (440 000) mk sekä sanoma- ja aikakauslehtien tilausmaksut 205 000 (157 000) mk.

Painatus- ja sitomotöiden markkamääräinen kokonaisarvo nousi 27 %.

Jakeluvarastotoiminta välitti kaupungin laitoksille pääasiassa toimistotarvikkeita, toimisto- ja talouspapereita sekä lomakkeita. Pyrkimyksenä oli ohjata mahdollisimman edullisesti artikkeleita suorina toimituksina eri laitoksille, mutta väliavarastointia jouduttiin silti käyttämään. Varasto-ostot olivat 734 000 (717 000) mk ja myynti 835 000 (754 000) mk.

Jakeluvaraston kiertoaluku oli 6.7 (5.7) ja kiertoalopeus 54 (63) päivää.

Kaupungin laitosten kokonaishankintojen arvo erällä hankintatoimiston vastuualueilla oli kertomusvuonna seuraava: kalustonhankinnat 1 300 000 mk, sairaalalaitteet ja -tarvikkeet 2 935 000 mk, röntgenfilmit ja -kemikaalit 590 000 mk ja valokopiotyöt 502 000 mk.

11. Kaupunginarkisto

Vuosi 1966 merkitsi kaupunginarkistolle uusiin oloihin sopeutumisen aikaa. Arkistovarastojen sijainti neljässä eri paikassa eri puolilla kaupunkia oli aikaisemmin vaikuttanut hajoittavasti sen toimintaan. Kallion virastotaloon muuton jälkeen sekä asiakirjat että myös virkailijat olivat samassa kohteessa. Tästä koitui se etu, että kaupunginarkiston toimintakin tuli entistä keskitetyymmäksi ja eräiden suunnitelmien toteuttaminen kävi mahdolliseksi.

Kaupunginarkiston jo vanhentuneessa johtosäännössä ei tehtäviä arkistonhoitajien kesken ole jaettu, mutta kertomusvuoden aikana työnjako huomattavasti selveni. Sen mukaan yksi arkistonhoitajista huolehtii ns. historiallisten arkistojen, yksityiskokoelmien, kartta-, piirustus- ja mikrofilmiarkistojen järjestämisestä ja luetteloinnista sekä valvoo niiden perusteella annettavia selvityksiä. Toinen arkistonhoitaja sopii virastojen ja laitosten kanssa asiakirjojen siirroista, valvoo niitä ja huolehtii asiakirjain järjestämisestä ja luetteloinnista kaupunginarkistossa sekä antaa virastoille tarpeettomien asiakirjojen hävittämistä eli seulontaa koskevia ohjeita. Kolmas arkistonhoitaja suorittaa tarkastuksia virastojen ja laitosten arkistoissa sekä ohjaa ja neuvoo niiden arkistoissa tapahtuvaa asiakirjain järjestämistä ja luettelointia. Molemmat viimeksimainitut arkistonhoitajat osallistuvat myös koulutustoimintaan siten, että jälkimmäinen toimii luennoitsijana kaupungin koulutustoitokunnan järjestämällä kursseilla, edellinen taas ohjaa kaupunginarkistossa virastojen ja

laitosten arkistoja hoitavien henkilöiden käytännöllistä harjoittelua. Näin ollen kaupunginarkiston toiminnassa tapahtui osastojako. Osastonjohtaja-nimitys vastaisikin asiallisesti paremmin heidän tehtäviään kuin nykyinen arkistonhoitaja-nimitys, koska tällä virkanimikkeellä on myös virastoissa ja laitoksissa asiakirjain hoidosta huolehtivia virkailijoita. Kaupunginarkiston arkistonhoitajien ja virastojen arkistonhoitajien pätevyysvaatimuksissa, koulutuksessa ja palkkauksessa on kuitenkin suuri ero yhteisestä virkanimikkeestä huolimatta.

Uusiin tiloihin siirtyminen johti myös muun kaupunginarkiston henkilökunnan, lähinnä arkistojärjestäjien tehtävien erikoistumiseen. Todistus- ja selvittelypyyntöihin vastaaminen sekä tutkijain opastaminen veivät yhden arkistojärjestäjän ajan kokonaan. Sairaala-arkistojen valtava kasvu ja lainaustoiminnan vilkkaus aiheuttivat sen, että niitä hoitavan arkistojärjestäjän apuna jouduttiin käyttämään toista arkistojärjestäjää toimistokoululaisen lisäksi. Kun kaupunginarkiston käsikirjastokin vei melkoisen osan yhden arkistojärjestäjän työajasta, oli varsinaiisiin järjestelytöihin käytettävä työvoima tuntuvasti supistunut.

Uusiin avariin toimistotiloihin siirtyminen teki mahdolliseksi yleisönpalvelun tehostamisen. Nykyisin on mm. tutkijoita varten varattu erityinen tutkijainhuone, jonka merkitys kuvastuu sen käyttäjien luvun kasvussa. Asiakirjain esilleottamista hidastaa tosin tutkijainhuoneen ja arkistovarastojen etäisyys

11. Kaupunginarkisto

toisistaan, mutta tämäkin haitta on pienentynyt sen jälkeen kun kaupunginarkisto sai pienen, sisäkäyttöön tarkoitettun ns. scooterin nopeuttamaan asiakirjain tuontia arkistovarannoista.

Kaupunginarkiston suunnitelma asiakirjain hoidon tehostamiseksi sellaisissa virastoissa ja laitoksissa, joihin ei voida järjestää päätoimista asiakirjain hoidosta huolehtivaa virkailijaa, edistyi jonkin verran vuoden kuluessa. Tarkoituksena on lähettää joku kaupunginarkiston virkailijoista järjestämään alustavasti viraston asiakirjat sellaiseen kuntoon, että viraston jatkuva omatoiminen arkistohoito sen perusteella on mahdollista, sekä laatimaan ko. virastolle arkistonjärjestelykaava. Kertomusvuoden aikana kaupunginarkiston amanuessi suoritti tällaisen perustavan järjestelytyön lastentarhain toimistossa.

Virastojen arkistojen mikrofilmausta koskevassa kysymyksessä kaupunginarkisto oli neuvottelukosketuksissa rakennustarkastusviraston kanssa. Tarkoituksena oli selvittää kysymystä, missä määrin asiakirjain säilymisen varmistamiseksi valokuvattuja mikrofilmejä voitaisiin käyttää virastotyössä aluperäisten asiakirjain asemesta, jolloin mm. viimeksimainittujen lainaamisesta yksityisille vältyttäisiin. Rakennustarkastusvirasto laati asiasta seikkaperäisen mietinnön ja kustannusarvion, tarkoituksena oli ryhtyä asiaa käytännössä kokeilemaan.

Kaupunginarkiston mielenkiinnon kohteina olivat jatkuvasti asiakirjain hoitoon liittyvät tarvikkeet ja niiden soveltuvuus pysyväistä arkistointia silmälläpitäen. Tällaisia uutuuksia ovat nimiöiden tekstaukseen käytettävät ns. huopa- eli nailonkynät, jotka viime vuosien aikana ovat ilmestyneet kauppoihin. Yhteistoiminnassa hankintatoimiston kanssa kaupunginarkisto hankki niitä koskevan lausunnon terveydellisten tutkimusten laboratoriolta. Tutkimuksen suorittaminen osoittautui tarpeen vaatimaksi.

Vaikka kaupunginarkiston päätehtävänä

on huolenpito kaupungin virallisista asiakirjoista, se kulttuurilaitoksena katsoo kuitenkin velvollisuudekseen mahdollisuuksiensa mukaan koettaa pelastaa tuholta sellaisten seurojen, yhdistysten, liikkeiden ja yksityishenkilöiden asiakirjoja, joilla on sosiaalista, taloudellista, kulttuurihistoriallista tms. merkitystä kaupungille ja sen kehitykselle. Tällainen merkittävä arkisto saatiin toimintavuoden aikana talletuksena Fruntimmersföreningen i Helsingfors -nimiseltä yhdistykseltä, jonka perustajia oli mm. prof. Sakari Topelius. Tämän yhdistyksen puitteisiin mahtui koko vapaaehtoinen humanitäärinen toiminta Helsingissä yhdistyksen perustamivuodesta 1848 aina 1860-luvulle saakka. Lisäksi saatiin Suomen Kaupunkiliitolta arvokaina lahjoituksina Helsinkiä koskeva leikekokoelma sekä johtaja Y. Harvian kokoelma. Mainittakoon vielä, että tavallisesti tällaiset arkistot pienestä koostaan huolimatta sisältävät paljon arvokasta tietoa kaupungin kanalta katsottuna.

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana kaupunginarkisto sai tervetullutta vahvistusta henkilökuntaansa. Useita vuosia avoimena olleeseen amanuessin virkaan saatiin vihdoin muodolliset pätevyysvaatimukset täyttävä henkilö ja vuoden alussa perustettiin kaupunginarkistoon 12. pl:n mukainen tp. arkistojärjestäjän työopimussuhteinen virka. Viimeksimainittua hoiti osapäivätyönä kaksi ylioppilasta. Käytännöllistä virastotyöharjoittelua varten työskenteli kaupunginarkistossa kaksi toimistokoululaista asianomaisten työnopettajien johdolla.

Toiminta kunnallisena keskusarkistoviranomaisena

Esityksiä tehtiin mm. seuraavista asioista: kaupunginhallitukselle kaupunginarkiston amanuessin viran täyttämisestä ja tilapäisen 7. pl:n arkistoapulaisen palkkaamisesta kaupunginarkistoon; kiinteistöviraston talosastolle esitys kaupunginarkiston kellari-

tilojen ilmastoimisesta ja hankintatoimistolle mikrofilmien lukulaitteen sekä sähkökäyttöisen scooterin hankkimisesta.

Lausuntoja annettiin mm. kaupunginhallitukselle vapaasta kesälauantaista ja rakennustarkastusviraston piirustusarkiston mikrofilmauksesta sekä rahatoimistolle sen arkistotiloista. Lisäksi välitettiin kaupungin sairaalain antamat lausunnot sairaala-arkistojen supistamiskomitean ehdotuksesta mainitulle komitealle.

Virastojen ja laitosten arkistonhoitoon kohdistuva valvonta. Kaupunginarkisto suoritti kertomusvuoden kuluessa tarkastuksia kaupunginhallituksen alaisten virastojen, liikennelaitoksen, raastuvanoikeuden, tuberkuloosihuoltotoimiston, ulosottoviraston ja rakennusviraston arkistoissa. Viimeksimainitussa virastossa suoritettua järjestely- ja luettelointityötä seurattiin jatkuvasti. — Arkiston järjestämiskaavat vahvistettiin kiinteistöviraston tontti- ja metsäosastolle sekä lastentarhain toimistolle. Ohjaustoimintaan liittyi myös se opastustoiminta, jota kaupunginarkistossa annettiin teoreettisen arkistotiedon ja käytännöllisen harjoittelun muodossa virastojen arkistoista huolehtiville virkailijoille.

Toiminta asiakirjavarikkona ja tutkimuslaitoksena

Asiakirjasiirot ja arkiston kasvu. Asiakirjoja luovuttivat kaupunginarkistoon kertomusvuoden kuluessa seuraavat virastot ja laitokset: ammattioppilaslautakunta, ammatinvalinnan ohjauksen Helsingin piiritoimisto, kiinteistöviraston kansliaosasto, maistraatti ja raastuvanoikeus, talous- ja ompelualan ammattikoulu sekä Auroran, Kivelän, Malmin ja Marian sairaalat. Myös toimintansa loppuunsaattaneet komiteat ja toimikunnat siirsivät asiakirjansa kaupunginarkistoon.

Lahjoituksina vastaanotettiin Valtionarkistolta Helsingin kaupunginvanhinten lausunnot vuosilta 1848—1857, rva L. Bauerilta

Asianajotoimisto Arthur Söderholm, Westerback & Degerthin arkisto 1900-luvun alkupuolelta; lisäksi saatiin aikaisemmin mainittu Suomen Kaupunkiliiton lahjoitukset ja talletuksena Fruntimmersföreningen i Helsingfors -yhdistyksen arkistoa n. vuosilta 1850—1930.

Kertomusvuoden kuluessa kaupunginarkistoon otettiin vastaan kaikkiaan 451 hyllymetriä asiakirjoja, joista sairaalain asiakirjoja 239 hyllymetriä. Lisäksi vastaanotettiin mikrofilmejä kaikkiaan 231 filmirullaa.

Sisäiseen toimintaan kuuluvat asiat. Virastoilta ja laitoksilta vastaanotetut asiakirjat sijoitettiin paikoilleen ja verrattiin luovutusluetteloihin. Kansioiden korjausta ja uudelleenkansiointia jatkettiin edelleen varsin laajassa mitassa.

Seuraavien virastojen ja laitosten arkistot järjestettiin kokonaan: rakennustoimiston tilivirasto; rakennuskonttori; Helsingin maalaiskunnan (Malmin) sairaala; Haagan, Herttoniemen, Huopalahden, Pakilan, Pitäjänmäen, Puistolan ja Pukinmäen kansakoulut; Kaarelan alakansakoulu; talous- ja ompelualan ammattikoulu; maistraatin arkistosta siirretty, v. 1944 valokuvattu mikrofilmisarja rakennuspiirustuksista; Kaupunkiliiton lahjoittama sanomalehtileikekokoelma ja Asianajotoimisto Arthur Söderholm, Westerback & Degerthin arkisto. Lisäsiirtojen johdosta järjestettiin uudelleen rakennustarkastusviraston ja rahatoimikamarin asiamiehen arkistot.

Käsikirjaston hankintaluetteloon merkittiin uusia kirjoja yhteensä 591 nidettä ja sidosta. Osa niistä ostettiin, osa siirrettiin kaupunginkansliasta ja osa saatiin lahjoituksina. Painotuotteita lahjoittivat: kansakoulunop. C. T. Häggström; fil.maist. Sirkka Impola; fil.maist. Veikko Mattila; fil.tri Sylvi Möller; Stockholms stadsarkiv (Tukholma); Stockholms stadskollegiums handbokskommitté; Svenska stadsförbundet; Lunds Universitet; Landsarkivet for Sjaelland; Erhvervsarkivet (Århus); Rigsarkivet (Kööpenhamina); Det

11. Kaupunginarkisto

norske hvalrådet; Valtionarkisto; Suomen Kaupunkiliitto; Helsingin Yliopiston sosiologian laitos; Suomalainen Tiedekatemia; Helsingin kaupunginorkesteri; Suomen Kiinteistöliitto; Suomen Sukututkimusseura; Helsinki-Seura; Kalevalaseura; Yleisradion tiedotustoimisto; Suomen Meripelastusseura; Kauppalaivaston huoltoneuvosto; Liikearkistoyhdistys; Rakennustarkastusyhdistys; Helsingin Vähittäiskauppiasyhdistys; Osuusliike Elanto; Kesko Oy; Oy Stockmann; Pohjoismaiden Yhdyspankki; Kunnallisopisto, Tuusula; Kunnallisvirkamiesliitto ja Helsingin Toinen Lyseo. Lisäksi on kirjojen kaksoiskappaleita vaihdettu Ruotsalaisen kauppakorkeakoulun kirjaston kanssa.

Kirjeenvaihto sekä arkiston ja kirjaston käyttö. Saapuneita kirjeitä merkittiin diaariin 269 (ed. v. 271) ja lähetettyjä 108 (104). Jäljennöksiä, todistuksia ja kirjallisia selvityksiä annettiin 73 (70). Tutkijainkäyntejä merkittiin 623 ja tiedustelukäyntejä sekä puhelimitse annettuja selvityksiä yht. 203. Lisäksi tulivat monet tutustumiskäynnit, joita tekivät

eri kurssit, yksityishenkilöt ja laitokset. Suurin osanottajamäärä oli Tuusulan Kunnallisopiston arkistonhoitajakurssin käynnillä, johon osallistui 86 henkilöä.

Virastoille ja laitoksille lainattiin yhteensä 240 (691) asiakirjaa. Sairaaloille lainattiin 4 738 (3 609) asiakirjaa. Puhelimitse hoidettuja tiedusteluja oli 985 (137). Kirjastosta lainattiin tutkijoiden käytettäväksi 413 (383) nidettä.

Tulot ja menot. Kaupunginarkiston tulot koostuivat ainoastaan maksullisista todistuksista ja jäljennöksistä perittävistä lunastusmaksuista, ja niitä kertyi kertomusvuonna 8.80 (12.60) mk. Kaupunginarkiston menot, tilityserät mukaan luettuina, nousivat 421 614 (352 089) mk:aan, minkä lisäksi kaupunginarkistolle vuoden varrella myönnettiin yhteensä 7 059 mk erinäisten käyttöesineiden hankintaan sekä 200 mk osanottomaksuiksi kahden arkistovirkailijan osallistumiseen Liikearkistoyhdistyksen järjestämille arkistopäiville.

12. Tilastotoimisto

Edellisenä vuonna aloitettu vuoden 1965 *asunto- ja väestölaskenta* vaikutti olennaisesti toimiston toimintaan. Haastattelu- ja varsinainen tiedusteluvaihe saatiin pääosiltaan päätökseen tammikuussa, ja tämän jälkeen suoritettiin aineiston koodittaminen kolmessa työvaiheessa. Konekäsittelytarjoukset pyydettiin kaupungin tietojenkäsittelykeskuksesta, Oy Laskentakeskuksesta ja Suomen Kaapelitehdas Oy:ltä; tarjousten perusteella annettiin reikäkorttien lävistystyö kaupungin tietojenkäsittelykeskuksen sekä taulukointityö Oy Laskentakeskuksen hoidettavaksi. Reikäkorttien lävistys aloitettiin toukokuussa ja valmistui syyskuussa, ja ensimmäisiä, asuntoja koskevia ennakkotietoja saatiin jo kesäkuussa. Varsinainen taulukointiaikataulu laadittiin siten, että taulukoiden pääosa saataisiin valmiiksi syys—joulukuun aikana. Aineiston testaus ja siihen kuuluvat reikäkorttien korjaukset aiheuttivat kuitenkin myöhästymisen, minkä johdosta ainoastaan osa taulukoista valmistui kertomusvuoden aikana.

V. 1966 ryhdyttiin toteuttamaan kaupunginhallituksen edellisenä vuonna tekemää päätöstä kaupungin hallintoelinten *toimintakertomusten* laatimistavan uudistamisesta. Kaupungin eri elinten edustajien kanssa käytiin useita neuvotteluja, joissa sovittiin noudatettavista periaatteista. Ensimmäisenä uudella tavalla toimitettuna julkaisuna ilmestyi Terveyden- ja sairaanhoitojulkaisun vuosikertomusosa.

Tilastoneuvottelukunnan esityksen joh-

dosta suoritti järjestelytoimisto kaupunginhallituksen asettaman tietojenkäsittelykomitean edellyttämän tutkimuksen tilastotoimiston *reikäkorttiosaston tarpeellisuudesta* päätyen ehdottamaan, että 1) tilastotoimistossa säilytettäisiin oma reikäkorttiosasto, että 2) tilastotoimiston rk-osaston kapasiteettia ei tässä vaiheessa nykyisestä lisättäisi, että 3) tilastotoimiston rk-osastolla tulisi suorittaa sellaiset osaston konekannalle soveltuvat tietojenkäsittelytehtävät, joihin osaston konekapasiteetti riittää, ja että muita tehtäviä tulisi pyrkiä siirtämään muualla suoritettaviksi, että 4) tilastotoimiston rk-osastolta tässä vaiheessa vähennettäisiin yksi lävistyskone ja yksi tarkistuslävistyskone sekä siirrettäisiin yksi lävistäjä muualle ja että vastaava määrä lävistystyötä siirrettäisiin TKK:n suoritettavaksi sekä että 5) tilastotoimiston rk-osasto veloitettaisiin pitämään koneiden kuormituskirjanpitoa sekä laskuttamaan palvelutyönä suorittamansa koneajot vahvistettavien toimitusehtojen mukaisesti. Tilastoneuvottelukunta puolsi vähäisin muutoksin näitten ehdotusten hyväksymistä edellyttäen, että neuvottelukunta saisi mahdollisuuden antaa lausuntonsa laskutuksesta siinä yhteydessä, jolloin yhtenäiset toimitusehdot esitetään vahvistettaviksi. Samalla neuvottelukunta antoi lausuntonsa tietojenkäsittelykomitean mietinnöstä ehdottaen mm., että automaattisen tietojenkäsittelytoiminnan toimintaperiaatteisiin tehtäisiin tilastollisten tietojenkäsittelytehtävien suoritusta koskeva lisäys

12. Tilastotoimisto

sekä annettaisiin määräys, että mikäli kaupungin viraston tai laitoksen TKK:lle antamaan toimeksiantoon sisältyy tilastotietojen tilaaminen, on tehtävästä neuvoteltava tilastotoimiston kanssa.

Väestöennusteiden tarkistaminen on myös ollut ajankohtainen. Tähän saakka on ennusteiden laatimisessa otettu huomioon ainoastaan väestölliset tekijät, koska kaupungin väkiluku ei vielä ole lähennellyt yleiskaavassa edellytettyä väestön maksimilukua. Kaupunginhallituksen asettaman asuntotoimikunnan työskentelyn yhteydessä ilmeni kuitenkin, että kaupungin omistamat tonttireservit olivat loppumaisillaan ja että kaupunkiin ei mahtuisi yleiskaavan edellyttämää väestömäärää. Koska taloussuunnittelu-toimikunta nopeasti tarvitsi perustietoja uutta suunnittelukautta varten (1968—1977), suoritti tilastotoimisto tietojenkäsittelykooneita käyttäen alustavan tarkistuksen, joka julkaistiin tilastollisessa kuukausijulkaisussa n:o 4/1966. Tarkempaan tulokseen pyrkien käytiin tämän jälkeen neuvotteluja kaupunkisuunnitteluviraston ja Helsingin seutukaavaliiton edustajien kanssa yhteisten perusteiden löytämiseksi.

Tilastoneuvottelukunta kokoontui kertomusvuonna kerran (pöytäkirjapykälä yht. 7). Kaupunginhallitukselle esitettiin, että vuosikertomusten toimittamisen jouduttamiseksi 1.8.1966 alkaen perustettaisiin toimistoon 14 pl:n tp. tilastosihteerin virka, mutta esitys ei johtanut tulokseen.

Helsingin kauppakamarin esityksen johdosta tilastotyön kehittämisestä pääkaupungin vaikutusalueella neuvottelukunta päätti kaupunginhallitukselle esittää, että asetettaisiin komitea tutkimaan kysymystä, että komitean puheenjohtajana toimisi kaupunginhallituksen edustaja ja että komiteassa olisi edustettuna Helsingin kauppakamari ja kaupungin tilastotoimisto sekä että Espoon kauppala, Helsingin maalaiskuntaa ja Helsingin seutukaavaliittoa pyydetäisiin

valitsemaan edustajansa mainittuun komiteaan.

Henkilökunta. Viroistaan erosivat kirjaja Aili Jäppinen 1.9. siirtyäkseen toiseen kaupungin virkaan sekä toimistoapulainen Eva Spolander 10.6. siirtyen eläkkeelle. Kirjaajan virkaan valittiin 1.9. alkaen toimistoapulainen Helinä Hyvärinen, 10. pl:n toimistoapulaisen virkaan 16.8. alkaen toimistoapulainen Anneli Saurén, 8. pl:n toimistoapulaisen virkoihin 1.10. alkaen toimistoapulaiset Toini Kostainen ja Anja Oikarinen sekä 7. pl:n toimistoapulaisen virkoihin 15.11. alkaen neiti Lumia Joutsen ja rouva Lea Rannikko. Apulaisaktuaari Kirsti Lappalaiselle myönnettiin palkaton loma ajaksi 1.1.—15.9. ja viransijaisena toimi 1.1.—3.7. valtiot.kand. Ilmari Inervo sekä 4.7.—15.9. valtiot.yo. Kullervo Pyrhönen.

Kansainvälisen yhteistyön merkeissä vierailivat toimistossa 9.9. Kööpenhaminan kaupungin tilastokonttorin uusi johtaja Preben Bov sekä konttoripäällikkö Axel Holm. Toimistopäällikkö Forsberg osallistui 20.—23.4. kaupunkitilastomiesten kansainvälisen yhdistyksen (International Association of Municipal Statisticians) järjestämään tilastokokoukseen Amsterdamissa.

Kaupunginhallituksen *koulutustoimikunnan* järjestämän *kurssin* suorittivat 2 aktuaaria, 1 kanslisti ja 4 toimistoapulaista.

Toimintavuoden aikana valmistuivat seuraavat *julkaisut*:

22. 1. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1962:2
21. 3. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 1965
22. 4. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1963:1
21. 5. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri 1966
21. 5. Helsingfors stads kommunalkalender 1966
24. 5. Opetuslaitokset 1964 (HKT VI)

22. 7. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma 1965
22. 7. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad 1965
15. 9. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1963:2
- 10.11. Terveysten- ja sairaanhoito 1965:1 (HKT I)

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» ilmestyi 11 vihkoa, joista yksi kaksoisnumero. Yhteinen sivumäärä oli 424 (ed. v. 540). Irtolehtijärjestelmää noudattaen julkaistiin edelleen Helsingin kaupungin sää-döskokoelma sekä Virastojen ja laitosten asiahakemisto.

Tilastollisessa kuukausijulkaisussa julkais-tiin seuraavat *erikoistutkimusten* selostukset (ulkopuolisten kirjoittajien nimet suluisissa):

Helsinkiin muutto syntymä- ja muutto-alueen mukaan

Työtapatuimat kaupungin virastoissa ja laitoksissa

Vapaaehtoinen hakeutuminen mielisairaa-loihin (dos. Kettil Bruun)

Kansalais- ja ammattikoulunuorison tu-pakointi (maist. Terhikki Haapalinn)

Mielisairaalahoitoon tulleet potilaat (prof. Asser Stenbäck, dos. Kalle Achté sekä Tilastotoimiston aktuaari)

Helsingin ekologinen erilaistuminen (prof. Frank Sweetser)

Kaupungin myöntämät sairaus- ja äitiys-lomat

Asunto-osakkeiden myynti

Sisäinen muuttoliike

Yhteisöjen ja yhtymien kunnallisverotus

Toimiston *reikäkorttiosasto* avusti kaupun-gin eri virastoja seuraavilla uusilla tilas-toilla:

Tuberkuloosirekisteri (tub.toimisto)

Sairaaloitten potilasinventointi (järjestely-toimisto)

Lastentarhalasten kesänvietto (lastentar-hat)

Huoltoapu (huoltovirastolle annettiin lu-kuisia lisätauluja)

Lisäksi annettiin mm. seuraavia *erilaisia tietoja*: tietoja sairaaloitten toiminnasta (eri komiteat, sairaalavirasto ym.); tietoja väki-luvusta ja sen jakautumisesta sekä ennuste-tietoja useille kaupungin elimille ja Helsingin ev.lut. seurakuntien eri elimille, luettelo säännöllisesti julkaistuista suoritiedoista revisiovirastolle, liikeyrityslaskennan posti-tusluettelo kaupunkisuunnitteluvirastolle, muistio väestönkehityksen vaikutuksesta ruotsinkielisten lasten koulukysymyksiin Svenska Finlands Folkting'ille sekä täydentä-viä tietoja vuokrasäännöstelyn lopettami-sesta Statens ligningsdirektorat'ille Tans-kassa. Toimistossa laadittiin yhteenvetotau-lukko moottoriajoneuvoista Kansainvälisen tilastoinstituutin julkaisemaa suurten kau-punkien tilastollista vuosikirjaa varten.

Hankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 1 laskukone sekä kalustoa 221 mk:lla. Uudis-hankintojen yhteisarvo oli 1 541 mk.

Kirjaston niteiden määrä kasvoi 1 247:llä (ed. v. 937). Lukusalissa käyntejä oli 239.

Lähetysten lukumäärä oli 8 895 (9 741).

Toimiston *tulot* myydyistä julkaisuista oli-vat 4 628 (5 495) mk. Sairausvakuutus-korvauksia kertyi 3 726 (5 624) mk.

Määrärahoja oli talousarviossa varattu 1 329 900 mk, siirto- ja lisämäärärahat mu-kaan lukien oli käytettävissä yht. 1 457 300 mk; menot olivat 1 333 700 mk.

13. Kunnanasiamiehet

Henkilökunta. Kaupunginkanslian alaisena oli päävirkainen, vakinaisessa virkasuhteessa oleva kunnanasiamies sekä tilapäisessä virkasuhteessa oleva apulaiskunnanasiamies. Kunnanasiamies toimi muiden virkatehtäviensä ohella verolautakunnan, sen valmistelujaoston ja liikejaoston kunnanasiamiehenä ja oli hänelle määrätty liikejaostossa tapahtuvaa toimintaa varten kaksi palkkiovirkaista kunnanasiamiehen varamiestä.

Kunnanasiamiehenä toimi v. 1966 varat. Antti Varhimo ja apulaiskunnanasiamiehenä lainop.kand. Bengt Melander. Palkkiovirkaisina kunnanasiamiehinä toimi viisi veroviraston osastosihteeriä ja kaksi muuta lakimiestä sekä palkkiovirkaisina kunnanasiamiehen varamiehinä 10 lakimiestä sekä liikejaoston kunnanasiamiehen varamiehinä kaksi osastosihteeriä. Kunnanasiamies Varhimo oli samalla määrätty toimimaan ennakkoperintäasioissa kunnanasiamiehen varamiehenä ja apulaiskunnanasiamies Melander kunnan-asiamiehenä yhdessä palkansaajien jaostossa sekä kunnanasiamiehen varamiehenä verolautakunnassa ja sen valmistelujaostossa ja kahdessa palkansaajien jaostossa. Joissakin jaostoissa jouduttiin edelleen kunnanasiamiehiksi ja heidän varamieheikseen määräämään myös muita kuin veroviraston toimihenkilöitä. Tämän vuoksi muutettiin v. 1965 kunnan-asiamiesten työjärjestyksen 9 §:n sanamuotoa siten, että kunnanasiamiehen varamieheksi voitiin määrätä myös sellainen henkilö, jolla oli joku muu yliopistollinen loppututkinto

kuin oikeustieteen kandidaatin tai sitä vastaava tutkinto.

Kunnanasiamiesten toimisto- ja konekirjoitustyöt hoiti verovirasto.

Toimisto- ja arkistotilat. Päävirkaisen kunnanasiamiehen työhuone sijaitsi verovirastossa Stadionilla ja apulaiskunnanasiamiehen työhuone vastaavasti P. Hesperiankatu 15:ssä. Palkkiovirkaiset kunnanasiamiehet työskentelivät yleensä verovirastossa virka-huoneissaan ja ne palkkiovirkaiset kunnan-asiamiehen varamiehet, jotka eivät olleet veroviraston viranhaltijoita, joutuivat työskentelemään kotonaan. Kaupungille verotusasioissa kuuluneet asiakirjat säilytettiin veroviraston arkiston yhteydessä.

Toiminta. Päävirkaisen kunnanasiamiehen tehtäviin kuului: esitellä kaupunginhallituksen yleisjaostolle keskusverolautakunnan ennakkotiedon sisältämät päätökset ja laatia ehdotus muutoksenhakukirjelmäksi, milloin yleisjaosto oli päättänyt hakea muutosta ko. päätökseen; pitää yleisjaostossa pöytäkirjaa veroasioissa ja antaa siitä otteita asianomaisille ja virastoille ym.; esitellä kaupunginjohtajalle hänen käsiteltäväkseen kuuluvat veroasiat ja laatia ehdotus muutoksenhakukirjelmäksi, mikäli kaupunginjohtaja oli päättänyt hakea muutosta lääninhallitusten ja merimiesverokonttorin päätöksiin; laatia ehdotus vastineeksi, jonka kaupunginjohtaja antaa kaupunginhallituksen puolesta verovelvollisen tai toisen veronsaajakunnan lääninhallituksen päätöksestä tekemän vali-

tuksen johdosta sekä pitää kaupunginjohtajan päätösluetteloä verotusta koskevien asioiden osalta ja antaa siitä otteita eri virastoille. Apulaiskunnanasiamiehen tehtäviin kuului lähinnä valmistella veronhuojennusta koskevat hakemukset ja esitellä ne kaupunginhallituksen yleisjaostolle. Lisäksi hän avusti päävirkaista kunnanasiamiestä lähinnä esittelemällä kaupunginjohtajalle tämän käsiteltäviin kuuluvia veroasioita ja pitämällä tältä osin kaupunginjohtajan päätösluetteloä. Kunnanasiamiehen ja hänen ohellaan myös apulaiskunnanasiamiehen tuli lisäksi antaa kaupunginhallituksen puolesta lääninhallituksen lausunnot verojäämien tileistä poistamista koskevissa asioissa.

Veroviraston kirjaamon laatiman tilaston mukaan oli kertomusvuonna veronhuojennusta koskevia hakemuksia lukuunottamatta käsitelty yhteensä 7 393 (ed.v. 5 877) asiaa, joista suuritöisimpinä mainittakoon lääninhallituksen päätökset, 6 548 (5 350) kpl. Veronhuojennuksen myöntämistä koskevia hakemuksia oli 227 kpl.

Päävirkaisten kunnanasiamiehen tuli lisäksi vielä valvoa kaupungin, seurakunnan ja

Kansaneläkelaitoksen oikeutta verotuksessa seuraamalla asioiden käsittelyä kokouksissa sekä hakemalla muutosta lääninhallituksilta kunnallisverotukseen, mikäli katsoi sen tarpeelliseksi. Edelleen kunnanasiamiehen tuli antaa vastineet niiden valitusten johdosta, jotka oli tehty lääninhallituksille kunnallis- ja kirkollisverotuksista.

Palkkiovirkaisten kunnanasiamiesten ja heidän varamiestensä pääasiallisimpana tehtävänä oli laatia toimialakseen määrätyn veroviraston osaston osalta vastineet valituksiin, jotka oli tehty verotuksista ja maksuunpannoista. Lisäksi heidän tuli valvoa kokouksissa kaupungin, seurakunnan ja Kansaneläkelaitoksen oikeutta verotuksessa ja hakea muutosta toimitettuun verotukseen silloin, kun katsoivat sen tarpeelliseksi. Kun valitukset saattoivat koskea samalla myös valtionverotusta ja ao. jaostossa oli sekä valtioneittä kunnanasiamiehenä tai heidän varamiehenään yleensä sama henkilö, ei käytettävissä ole tilastoa niiden vastineiden määrästä, jotka koskivat yksinomaan kunnallisverotusta.

14. Huoltokassa

Huoltokassan tehtävänä vahvistetun toimintaohjeen mukaan oli suorittaa jäsentensä, heidän perheenjäsentensä ja huollettaviensa puolesta huoltokassan toimintaohjeessa lähemmin määrättyjä maksuja, vastaanottaa talletuksia jäsenten tileille ja antaa jäsenille huoltokassan neuvottelukun-

nan myöntämiä lainoja asunnon hankkimista varten.

Huoltokassan neuvottelukunnan kokoonpano v. 1966 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Kertomusvuoden lopussa oli huoltokassassa 7 071 (ed.v. 6 712) jäsentä. Lisäys oli 5.3 %.

Taloudellinen katsaus.

Omaisuuksat

Varat

	mk	31.12.1966 mk	31.12.1965 mk	±	%
Talletukset					
Kaupunginkassassa 1.1.1966	394 662				
Vähennys v. 1966	52 987	341 675	394 663	—	13.4
Asunnonhankkimislainat 1.1.1966	334 648				
Lisäys v. 1966	115 621	450 269	334 648	+	34.6
Tilisaatavat 1.1.1966	490 992				
Lisäys v. 1966	122 419	613 411	490 992	+	24.9
Yhteensä		1 405 355	1 220 303	+	15.2

Velat

Tilivelat 1.1.1966	1 220 303				
Lisäys v. 1966	185 052	1 405 355	1 220 303	+	15.2
Yhteensä		1 405 355	1 220 303	+	15.2

Tulostase

Vähennykset	31.12.1966 mk	31.12.1965 mk	±	%
Käteisnostot	6 312 651	5 475 436	+	15.3
Maksut kaupungin laitoksille	317 335	277 478	+	14.4
Maksut pankkisiirron välityksellä	4 308 971	3 460 383	+	24.5
Maksut postisiirron välityksellä	1 316 160	1 005 678	+	30.8
Jäseniltä perityt korot	66 108	36 253	+	82.4
Jäseniltä perityt indeksiveloitukset	1 338	100	+	1 233.9
Jäseniltä perityt perimispalkkiot	4	—	—	—
Jäsenten saatavasaldojen poistot	153	198	—	23.0
Yhteensä	12 322 720	10 255 526	+	20.1
Lisäykset				
Panot jäsenten tileille	12 220 459	9 823 153	+	24.4
Jäsenille hyvitettyt korot	49 233	44 861	+	9.7
Jäsenten velkasaldojen poistot	40	1 464	—	97.2
Talletusten vähennys	52 988	386 048	—	86.3
Yhteensä	12 322 720	10 255 526	+	20.1

V. 1966 myönnettiin asunnonhankkimislainoja 15 (ed.v. 50) kpl.

Jäsenet käyttivät tilejään seuraaviin tarkoituksiin:

	1966 kpl	1965 kpl	±	%
Tililtä nostot	23 332	21 328	+	9.4
Vuokrat	23 598	20 722	+	13.9
Jäsenmaksut	16 235	15 257	+	6.4
Lehtimaksut	10 879	9 877	+	10.1
Sähkö- ja polttoainelaskut	8 318	6 118	+	36.0
Puhelinmaksut	6 423	5 535	+	16.0
Vakuutukset	5 508	5 023	+	9.7
Verot	5 630	3 524	+	59.8
Lainat	3 500	3 496	+	0.1
Elatusavut	1 880	1 684	+	11.6
Radio- ja TV-luvat	2 715	2 354	+	15.3
Koulumaksut	1 287	1 095	+	17.5
Sairausmaksut	702	623	+	12.7
Kirjamaksut	813	579	+	40.4
Liikennelaitoksen vuosikortit	175	179	—	2.2
Asuntomaksut	184	189	—	2.6
Puhelinosuustodistukset	152	241	—	36.9
Muut maksut	3 358	2 038	+	64.8
Yhteensä	114 689	99 862	+	14.8

15. Leski- ja orpoeläkekassa

Kassan hallituksen kokoonpano v. 1966 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Kaupunki suoritti edelleen kassan myöntämille peruseläkkeille lisäeläkkeitä samojen perusteiden mukaan kuin kaupungin ylimääräisten eläkkeiden nauttijoille.

Kaupunginvaltuusto päätti 23.3. korottaa leski- ja orpoeläkekassan peruseläkkeille suoritettavat, kaupungin maksamat lisäeläkkeet 5.5 %:lla 1.1.1966 lukien.

Kassan vuosikokous päätti 29.4. muuttaa kassan sääntöjen 2 §:ää. Sääntöjen muutokset kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.6. ja sosiaaliministeriö vahvisti 27.7.

Korotuksen ja sääntöjen muutosten jälkeen olivat kassan leskieläkkeiden peruseläkkeet ja kaupungin maksamat lisäykset korotuksineen seuraavat:

Eläkeluokka	Peruseläke	Eläke 1.1.1966 lukien, mk/kk
I	4	111
II	5	146
III	6	181
IV	8	252
V	10	296

Kaupungin suorittamat lisäykset nousivat kertomusvuoden osalta yhteensä 839 314 mk:aan.

Eläkekassan hallitus hyväksyi kertomusvuoden kunkin neljänneksen osalta erikseen

rahasto-osuuksia koskevan kaupungille annetun tilityksen. Rahasto-osuuksina hyväksyttiin kaupungille suoritettavaksi kaikkiaan 3 772 mk, joka määrä jakautui seuraavasti:

	kpl	mk
Eronneet miesjäsenet	10	526
Eronneet naisjäsenet	1	27
Kuolleet jäsenet	41	3 219
Yhteensä	52	3 772

Kertomusvuonna, joka oli kassan 29. toimintavuosi, erosi kassasta 13 jäsentä. Leskieläke- ja kasvatustapuseränsäntöalaisuuteen siirtyi 11 jäsentä. Kassan jäsenistä kuoli vuoden aikana 84, joista 43 jäsenen jälkeen myönnettiin kassan eläke. Kassan jäsenten lukumäärä vuoden lopussa oli 3 306.

Kertomusvuonna myönnettyt eläkkeet:

	Leskiä	Eläke mk/kk	Lapsia	Eläke mk/kk
I	4	16	1	3
II	7	35	4	6
III	3	18	1	2
IV	6	48	3	8
V	6	60	5	16
Yhteensä	26	177	14	35

15. Leski- ja orpoeläkekassa

Eläkettä nauttavia leskiä kuoli vuoden aikana 12. Lasten eläkkeitä päättyi yhteensä 21.

Vuoden lopussa voimassa olleiden eläkkeiden määrä kuukautta kohden jakaantui seuraavasti:

	Leskiä	Eläke mk	Lapsia	Eläke mk	Yhteensä mk
I	137	548	15	29	577
II	91	455	29	48	503
III	59	354	4	11	365
IV	64	512	13	34	546
V	45	450	11	38	488
Yhteensä	396	2 319	72	160	2 479

Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

Tulot:

	mk
Eläkemaksut	24 511
Kaupungin osuus eläkkeisiin	20 964
Korot	84 359
Agio	448
Indeksitulot	12 043
Yhteensä	142 325

Menot:

	mk
Kustannukset	14 576
Suoritetut eläkkeet	29 696
Poistot	45
Rahasto-osuudet, siirretty kaupungille	3 772
Siirretty vakuutusmaksurahastoon	37 023
Tilivuoden ylijäämä	57 213
Yhteensä	142 325

16. Rakennustarkastusvirasto

Viraston päätehtävänä oli rakennusvalvonnasta huolehtiminen kaupungin alueella. Myönnettyjen lupien määrä kasvoi v. 1966 edelliseen vuoteen verrattuna huolimatta siitä, että rakennuslupien edustamien rakennusten yhteistilavuus oli pienentynyt. Sekä myönnettyjen lupien että rakennustöiden johdosta suoritettujen katselmusten yhteismäärien kasvu osoittivat, että huolimatta rakennustoiminnan volyymin pienenemisestä varsinainen rakennustoiminta kuitenkin aiheutti viraston suorittaman rakennusvalvontatyön lisääntymistä edelliseen vuoteen verrattuna.

Varmistaakseen rakentamisen ja valvonnan keskeytyksettömän jatkumisen vuoden alussa kaupunkiin liitetyn Vuosaaren osalta rakennustarkastusvirasto kääntyi Helsingin maalaiskunnan rakennuslautakunnan puoleen esittäen, että ryhdyttäisiin erinäisiin rakennusvalvonnan kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin, joista mainittakoon mm. Vuosaarta koskevien piirustusten ja kortistojen siirtäminen rakennustarkastusvirastoon ja valmiiden sekä rakenteilla olevien rakennusten inventointi. Toimenpiteet toteutettiin vuoden alussa. Alueliitos lisäsi huomattavasti viraston työmäärää, varsinkin kun koko Vuosaari tuli rakennuskieltoon kaupunginvaltuuston päätettyä 26.1., että alueelle laaditaan asemakaava.

Rakennuslain alaisen rakentamisen valvonnan lisäksi rakennustarkastusvirasto huolehti väestönsuojelu-, maankäyttö-, veronhuojennus- yms. lakien tarkoittamasta val-

vonnasta ja suoritti erilaisia kaupunginhallituksen määräämiä erikoistehtäviä. Lisäksi virasto käsitteli ja myönsi rakennustyötä varten tapahtunutta katualueen erilleen aitaamista tarkoittavat luvat sekä suoritti niihin kuuluvan valvontatyön.

Pyrittäessä kehittämään viraston palvelumuotoja ja toimintatapoja oli todettava, että paine rakennusvalvontaa kohtaan jatkuvasti kasvoi myös v:n 1967 aikana. Sitä oli omiaan lisäämään se, että työtä jouduttiin suorittamaan monimutkaisten rakennuskieltojärjestelmien puitteissa kaavoituksen ollessa pahasti kesken ja kokonaisvaltaisen ajattelun pohjalta lähtevän yhdyskuntasuunnittelun etsiessä vielä muotojaan.

Rakennustoiminta. Kertomusvuoden aikana oli rakennustoiminta edelliseen vuoteen verrattuna jonkin verran vähäisempää, mikä ilmeni mm. valmistuneitten rakennusten yhteistilavuuden pienemisenä n. 7 %:lla. Myönnettyjen rakennuslupien mukaisten rakennusten tilavuus oli n. 10 % pienempi kuin v. 1965. Kertomusvuonna valmistuneitten rakennusten yhteistilavuus oli n. 2 920 000 m³ ja myönnettyjen rakennuslupien mukaisen rakennusten tilavuus n. 3 250 000 m³. Myönnettyjen lupien yhteismäärä kasvoi kuitenkin edelliseen vuoteen verrattuna. Maistraatin myöntämien rakennuslupien määrä kasvoi n. 6 %:lla ja rakennustarkastajan myöntämien lupien määrä n. 23 %:lla kaikkien myönnettyjen lupien kasvun ollessa n. 7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Myönnettyjen rakennuslupien mukaisten raken-

nusten tilavuuden pieneneminen ja samanaikaisesti tapahtunut myönnettyjen rakennuslupien kokonaismäärän kasvu osoittivat, että rakennuskohteet olivat kertomusvuonna keskimäärin pienempiä kuin v. 1965. Näin ollen rakennustöiden johdosta suoritettujen pohja- ja rakennekatselmusten määrä kasvoi n. 22 %:lla ja hormi- ja loppukatselmusten sekä rakennustöiden aloittamisen toteamisten yhteismäärä n. 8 %:lla kaikkien rakennustöiden johdosta suoritettujen katselmusten kasvun ollessa n. 15 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Vertailtaessa kuukausittain myönnettyjen rakennuslupien mukaisten rakennusten ja valmistuneitten rakennusten tilavuusmääriä voitiin havaita, että vuoden alkupuoliskolla myönnettyjen lupien edustamien rakennusten tilavuus oli suurin maaliskuussa. Vuoden viimeisen neljänneksen aikana tapahtui vastaavien rakennusten tilavuudessa huomattavaa kasvua, niin että tänä aikana myönnettyjen rakennuslupien mukaisten rakennusten yhteistilavuus oli peräti 35 % koko vuoden aikana myönnettyjen rakennuslupien mukaisten rakennusten tilavuudesta. Rakennuksia valmistui vuoden alkupuoliskolla eniten toukokuussa ja vuoden loppupuoliskolla eniten marraskuussa. Touko- ja marraskuussa valmistuneitten rakennusten tilavuus oli yhteensä n. 29 % koko vuoden aikana valmistuneitten rakennusten tilavuudesta.

31.12.1966 oli aloittamatta kaikkiaan 302 sellaista rakennusta, joille oli myönnetty rakennuslupa vuosina 1963—1966. Näiden rakennusten tilavuus oli n. 1 467 000 m³. Kun rakennuslupa vanhenee, ellei rakennustyötä aloiteta kolmessa vuodessa, oli tästä määrästä katsottava vanhentuneeksi v. 1963 myönnettyt luvat. Kertomusvuoden lopussa oli aloittamatta kaikkiaan 1 935 sellaisen asuinhuoneiston rakentaminen, joille lupa oli myönnetty em. vuosina. Vuoden vaihteessa oli perustustyövaiheessa 181 rakennusta, joiden tilavuus oli n. 1 484 000 m³, näihin

sisältyi 2 158 asuinhuoneistoa, joiden pinta-ala oli yhteensä n. 130 900 m². Runkotyövaiheessa oli 261 rakennusta, joiden tilavuus oli n. 1 485 000 m³, näissä oli asuinhuoneistoja 1 370, joiden yhteispinta-ala oli 101 200 m². Sisätyövaiheessa oli samana ajankohtana 120 rakennusta, joiden tilavuus oli 856 000 m³, asuinhuoneistoja 1 305 ja näiden pinta-ala 85 200 m².

Asuinhuoneistoja valmistui kertomusvuonna 5 067. Näissä oli huoneita yhteensä 17 886. Huoneita oli huoneistossa keskimäärin 3.5 edellisen vuoden vastaavan luvun ollessa 3.0. Asuinhuoneistojen keskimäärin sisältämien huoneiden määrä on siten huomattavasti kasvanut v:een 1965 verrattuna.

Kaupunginosittain rakennusten tilavuuden mukaan laskettuna kertomusvuoden päättyessä oli rakennuksia perustustyövaiheessa eniten Munkkiniemessä, erityisesti Lehtisaaressa. Näitä rakennuksia oli 19, joista suurin oli Vakuutus Oy Pohjolan toimitalo, kuutiomäärältään 194 000, yhteinen tilavuus oli 334 000 m³. Asuinrakennuksia oli kaikkiaan 16. Toisella sijalla perustamisvaiheessa olevien rakennusten suhteen oli Mellunkylä, jossa niitä oli yhteensä 181 000 m³; näistä asuinrakennuksia 12. Kolmannella sijalla oli Kallio, jossa oli perustustyövaiheessa kaikkiaan 141 000 m³.

Runkotyövaiheessa oli 31.12.1966 tilavuudeltaan suurin määrä rakennuksia Vuosaaressa, jossa oli tässä vaiheessa 22 rakennusta, näistä 14 asuinrakennusta. Kaikkien rakennusten yhteinen tilavuus oli 215 000 m³, josta määrästä teollisuusrakennusten osuus oli 131 000 m³. Toisella sijalla tässä ryhmässä oli Mellunkylä, jossa oli runkotyövaiheessa rakennuksia yhteensä 179 000 m³. Nämä olivat asuin-, teollisuus- ja liikerakennuksia. Kolmannella sijalla oli Haaga, jossa runkotyövaiheessa olevien rakennusten tilavuus oli 107 000 m³. Haagan nosti kolmannelle sijalle Pohjois-Haagan ammattikoulu, jonka tilavuus yksin oli 73 100 m³. Suurehko tähän ryhmään kuuluva rakennuskohde,

tilavuudeltaan 97 800 m³, oli myös Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen laajennus. Runkotyövaiheessa olevia rakennuksia oli lukumääräisesti eniten Pakilassa, yhteensä 30 rakennusta, joista suuri osa oli omakotirakennuksia.

Sisätyövaiheessa oli kertomusvuoden päättyessä rakennuksia tilavuuden mukaan laskettuna eniten Kalliossa, jossa oli tässä vaiheessa 141 500 m³. Yksistään Kaupunginteatterin tilavuus oli tästä 101 500 m³. Toisella sijalla oli tässä ryhmässä Mellunkylä, 110 000 m³ ja kolmannella sijalla Vuosaari, 97 000 m³, jossa oli rakennuksia tässä vaiheessa 20.

Pohjolan toimitalon jälkeen toiseksi suurin uudisrakennus oli Oy Salmela Kalliossa, Siltasaarenkatu 18—20:ssä, tilavuudeltaan 122 300 m³. Kolmannella sijalla oli Kaupunginteatteri. Suurin käynnissä ollut saneeraus työ koski Kaupungintaltoa, jonka tilavuus oli 102 600 m³.

Henkilökunta. Tarkastusosaston 25. pl:n rakennusmestari Erik Lönngren siirtyi eläkkeelle 1.7. palveltuaan virastossa v:sta 1939 alkaen. Palveluksesta erosivat muualle siirtymisen takia ins. Olavi Laine 1.1., tarkast. Lars Eklund 1.2., arkkit. Terttu-Annikki Lavikainen 15.9. sekä julkisivujen tarkast. Taina Laine 25.11.

Rakennuslupaosaston avoimiin virkoihin valittiin: arkkitehdit Ylermi Salminen 29. pl:n arkkitehdin virkaan 12.2., Kaj-Erik Salenius 30. pl:n tarkastusarkkitehdin virkaan 19.8. ja Olli Penttilä 30. pl:n julkisivujen tarkastajan virkaan 10.12., kaikki sopimuspalkoin.

Tarkastusosaston 29. pl:n tarkastusinsinöörin virkaan valittiin dipl.ins. Matti Vasama 4.1. ja 27. pl:n insinöörin virkoihin insinöörit Eero Salonen ja Pentti Berg 15.1., kaikki sopimuspalkoin.

Valvontaosaston toiseen valvontainsinöörin virkaan valittiin virkaa sijaisena hoitanut ins. Urho Kaiponen 15.1. niin ikään sopimuspalkoin.

Avoimiin rakennusmestareiden virkoihin valittiin viransijaisiksi rakennusmestarit Esko Attenberg lupaosastolle ja Arvo Halonen valvontaosastolle 1.12., lisäksi eräät rakennusmestarit siirtyivät osastolta toiselle.

Viraston suorittamat tehtävät. Rakennusvalvonnan käytännöllisen suorittamisen helpottamiseksi oli kaupungin alue jaettuna läntiseen ja itäiseen valvonta-alueeseen. Tämä aluejako toteutettiin kaikilla teknillisillä osastoilla. Tarkastus- ja valvontaosaston suorittaman kenttävalvonnan selventämiseksi oli kumpikin valvonta-alue jaettuna valvontapiireihin. Valvontapiirejä oli kaikkiaan seitsemän. Vain tarkastusosaston rakennusmestareiden kohdalla voitiin toteuttaa järjestelmä, jossa yhden rakennusmestarin valvonnassa oli vain yksi piiri. Tarkastusosaston insinöörien ja valvontaosaston rakennusmestarien kohdalla jouduttiin eräiden henkilöiden hoidettavaksi antamaan kaksikin piiriä.

Kansliaosasto huolehti muiden tehtäviensä lisäksi myös viraston tehtäväksi 1.5. alkaen annetusta rakennuslain mukaisen poikkeuslupahakemusten valmistelusta. Tehtävää hoitamaan otettiin rakennusmestari. Näitä hakemuksia käsiteltiin kertomusvuonna kaikkiaan 78 kpl. Tämä uusi palvelumuoto lisäsi kansliaosaston suoritettavaksi tulleen työn määrää. Keskusrekisterin pohjana ollut rakennuspaikkakohtainen arkistointijärjestelmä osoittautui varsin käyttökelpoiseksi. Keskuskortin uusimistyö pantiin alulle vuoden lopulla.

Kansliaosaston toimesta suoritettiin kertomusvuonna erityinen selvitys rakennuspiirustusten ym. arkistomateriaalin mikrofilmauksesta ja mikrofilmien kortistoinimisesta ja arkistoinimisesta turvallisuus-, tilansäästö- ja rationalisointitoimenpiteenä. Selvityksen tuloksena päätettiin ehdottaa arkistomateriaalin mikrofilmausta, minkä ensisijaisena tarkoituksena oli turvata arkiston säilyminen lukemiskelpoisessa kunnossa.

R a k e n n u s l u p a o s a s t o suoritti

virastolle jätettyjen rakennus- ja maistraatinlupahakemusten tutkimisen ja tarkastamisen sekä niistä maistraatille annettujen rakennustarkastajan lausuntojen valmistelun ja rakennustarkastajan lupahakemusten tutkimisen ja niitä koskevien päätösten valmistelun.

Usean vuoden ajan oli sisäasiainministeriössä ollut vireillä asia, joka koski rakennusten palonkestävyyttä ja sen edellyttämiä paloluokitustietoja. 29.10.1965 ministeriö antoi päätöksen, jossa rakenteellisen palonkestävyyden osuudesta rakentamiseen ja sen valvontaan nähden esitettiin kolme eri periaatetta riippuen siitä, missä määrin tämän Pk-päätökseksi nimitetyn päätöksen mukaisia paloluokitustiedotuksia oli olemassa. Paloluokitustiedotusten puuttuminen lisäsi ja vaikeutti suuresti rakennustarkastusviraston työtä kertomusvuoden alusta lähtien, jolloin oikeus rakennusluvan antamiseen aikaisemmin voimassa olleiden määräysten nojalla lakkasi. Ainoaksi toimintaohjeeksi jäi Pk-päätöksen 2 §, joka kuului seuraavasti: »Rakennuksen tulee tyydyttää kulloinkin käytetyn rakennustavan osalta paloturvallisuuden vaatimukset hengen ja omaisuuden suojaamiseksi.»

Lupahakemukset esiteltiin tarvittaessa julkisivu- tai tarkastustoimikunnalle tai molemmille. Esittely tapahtui valvonta-alueittain, minkä lisäksi julkisivujen tarkastaja esitteli sekä edellä mainittuja hakemuksia että omaan toimialaansa kuuluvia asioita. Julkisivujen tarkastaja avusti myös valvontaosastoa tämän suorittamassa rakennusten ja niiden ympäristöjen yleisvalvonnassa. Osaston toimesta suoritettiin lisäksi ennen luvan myöntämistä tarpeellisia paikallakäyntejä ja rakennusasetuksen 52 §:n tarkoittamia alustavia katselmuksia.

Kertomusvuoden aikana haetuista 2 781 luvasta oli rakennuslupia 820, muita maistraatin lupia 1 300 ja rakennustarkastajan lupia 661. Samana aikana myönnettiin rakennuslupia 708, maistraatin lupia 1 140 ja

rakennustarkastajan lupia 536, yhteensä 2 384. Myönnettyjen lupien tarkoittamat rakennussuunnitelmat käsittivät 5 497 uutta asuinhuoneistoa, joissa oli yhteensä 18 952 asuinhuonetta sekä n. 511 200 m² tehdas-, varasto-, myymälä- yms. tiloja. Hakemuksissa esitettyjen rakennusten tilavuus oli yhteensä n. 3 250 000 m³. Lupiin liittyviä työpiirustuksia tarkastettiin 2 155 kpl ja ilmanvaihtopiirustuksia 1 242 kpl. Vm. piirustusten tarkastuksessa saavutettiin eräs välitavoite maistraatin vahvistaessa 31.12. lupaosaston toimesta laaditut rakennustarkastajan ohjeet ilmanvaihtosuunnitelmien esitystavasta ja käsittelystä.

Rakennusten kantavia rakenteita koskevinä määräyksinä oli kertomusvuonna voimassa 14.1.1965 annetut »betoninormit», jotka osoittautuivat varsin epäkypsiksi erikoisesti tarkastavaa viranomaista koskevien määräysten osalta. Tämän johdosta jatkettiin viimeksi 29.12.1966 vastaavien, 1.4.1954 annettujen edellisten määräysten voimassaoloa rinnan v:n 1965 betoninormien kanssa. Määräysten rinnakkainen voimassaolo vaikutti häiritsevästi valvontatyön selvyteen ja menettelytapoihin uusien jattujen betoninormien antamisen siirtyessä v:n 1967 puolelle.

Tarkastusosasto huolehti rakennuspaikoilla tapahtuvan rakentamisen valvonnasta, joka alkoi kussakin rakennuskohteessa töiden aloittamisesta ja päättyi loppukatselmuksen.

Osaston toimesta suoritetuista 9 770 katselmuksesta oli pohjakatselmuksia 1 287, rakennekatselmuksia 2 998, hormikatselmuksia 905, loppukatselmuksia 1 962 ja rakennustöiden aloittamisten toteamisia yms. 2 618. Lisäksi yli-insinööri osallistui kokoushuone- ym. niihin verrattaviin katselmuksiin. Suoritetuissa loppukatselmuksissa hyväksyttiin 463 uudis- ja 147 lisärakennusta sekä 887 rakennusmuutosta eli yhteensä 1 497 toimenpidettä. Loppukatselmuksissa hyväksytyihin rakennuksiin sisältyi 5 067 uutta

16. Rakennustarkastusvirasto

asuinhuoneistoa sekä n. 342 000 m² tehdas-, varasto-, myymälä- yms. tiloja.

Rakennepiirustuksia tarkastettiin osastolla 19 506 kpl. Maistraatille annettavaa lausuntoa varten annettiin 1 244 vastaavaa työnohjohtajaa ja 22 rakenteiden valvojaa koskevaa lausuntoa.

Katumaan aitaamislupia haettiin rakennustarkastajalta kertomusvuonna 159 kpl. Tarkastusosasto suoritti näiden lupahakemusten tarkastamisen esitellen ne edelleen rakennustarkastajalle. Katumaan aitaamislupia myönnettiin vuoden aikana 158 kpl. Osasto huolehti myös kaikkien myönnettyjen aitauslupien valvonnasta ja tarvittavien katselmusten pitämisestä.

Havaituista puutteista ja epäkohdista annettiin 972 määräystä loppukatselmuksessa tai muussa yhteydessä. Näiden sekä lupapäätöksissä asetettujen määräaikaisehtojen noudattamista valvottiin niin ikään osaston toimesta.

V a l v o n t a o s a s t o huolehti valmiisiin rakennuksiin ja niiden ympäristöön sekä käyttöön kohdistuneesta jatkuvasta valvonnasta.

22.4.1966 annetulla asuntotuotantolailla siirrettiin ns. Aravan kenttävalvonta rakennusvalvonnasta huolehtiville viranomaisille. Lain vaikutukset viraston toimintaan rajoituivat kertomusvuonna eräisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin, joista tärkeimpiä olivat Aravassa tähän saakka toimineen ja kiinteistövirastoon organisatoorisesti kuuluneen tarkastajan siirtäminen rakennustarkastusviraston valvontaosastoon 1.1.1967 alkaen sekä edelliseen liittyvät järjestelyt ja selvitykset.

Pääosan osaston työstä kertomusvuonna muodostivat rauenneitten ja vanhentuneitten lupien sekä maistraatin päätösten ja viraston antamien erilaisten määräysten valvonta. Rakennusjärjestyksen 80 §:n tarkoittamia katselmuksia pidettiin kertomusvuonna 977 kiinteistössä. Tällaisten katselmusten johdosta annettiin 159 määräystä havaituista

puutteista tai epäkohdista. Vanhentuneita ja rauenneita lupia selvitettiin 820 kpl. Lisäksi valvottiin lupapäätöksissä asetettuja määräaikaisehtoja ja maistraatin rakennusasioissa tekemiä muita kuin lupapäätöksiä.

Eri henkilöiden, yhtiöiden ja viranomaisten pyynnöstä valmisteltiin osastolla 376 lausuntoa asuinrakennusten veronhuojennusta koskevissa asioissa. Liikevaihtoveron palauttamisesta tehtäviä hakemuksia varten valmisteltiin kahdeksan lausuntoa.

Kaupunginhallitus antoi kertomusvuonna viraston suoritettavaksi tutkimuksen kaupungin sisääntuloväylien sekä muiden vastaavasti näkyvien alueiden siisteydestä, kunnosta ja yleisestä ulkonäöstä. Tehtävään liittyi ehdotusten tekeminen ilmenevien puutteiden korjaamiseksi. Tutkimus, joka muodosti välittömän jatkon v. 1965 suoritetulle ranta- ja rautatiealueita koskeneelle vastaavalle tutkimukselle, suoritettiin pääasiallisesti kertomusvuoden aikana valvontaosaston toimesta kuten »rantatutkimuskin». Tutkimuksen käytännölliseen suorittamiseen osallistui osittain osaston koko henkilökunta. Varsinaisen tutkimustyön suoritti maist. Lampikoski osastopääll. Vainion välittömässä ohjauksessa. Tutkimustyön loppuosa ja tutkimustulosten selvittelytyö siirtyi v:n 1967 puolelle. Ranta- ja rautatiealueita koskeva tutkimus samoin kuin päätietutkimuskin merkitsivät osaston ja samalla koko viraston toiminnan laajentamista käsittämään kaupunkikokonaisuuden eheyttämistä tarkoittavien esitysten tekemisen.

Toimikunnat ym. Julkisivu- ja tarkastustoimikunnat antoivat viraston sisäisinä asiantuntijaeliminä lausuntoja lupahakemuksista sekä rakentamiseen liittyvistä ja vaikuttavista periaatteellisista kysymyksistä. Julkisivutoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana 57 kertaa ja käsitteli 871 asiaa, ja tarkastustoimikunta kokoontui 52 kertaa ja käsitteli 744 asiaa.

Rakennustarkastus viraston viranhaltijat osallistuivat kertomusvuonna eräiden kau-

pungin ja valtion asettamien toimikuntien työskentelyyn.

Muu toiminta. Sen lisäksi, mitä edellä osastokohtaisesti todettiin, mainittakoon vielä, että rakennustarkastusvirastossa valmisteltiin maistraatin rakennusasioissa tekemät 84 muuta kuin lupapäätöstä ja että tarkastus- ja valvontaosasto yhteensä antoivat loppukatselmuksissa ja rakennusjärjestyksen 80 §:n mukaisissa katselmuksissa annettujen määräysten lisäksi 312 määräystä rakentamisesta ja rakennuksissa havaituista puutteista ja epäkohdista. Lisäksi valvoivat em. osastot yhteensä 60 lupapäätöksissä asetettua määräaikaiseltoa, 52 maistraatin rakennusasioissa tekemää muuta kuin lupapäätöstä, 379 loppukatselmuksissa annettua määräystä ja 210 muuta viraston antamaa määräystä.

Muilta viranomaisilta hankittiin lausuntoja mm. seuraavasti: kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosastolta 378, terveydenhoitolautakunnalta ja -virastolta 15, palolautakunnalta ja -laitokselta 13, väestönsuojelulautakunnalta ja -toimistolta 32, rakennuskulttuuritoimikunnalta 10 ja muilta 18 lausuntoa.

Virasto antoi maistraatille 28 lausuntoa käsiteltäviksi alistetuista rakennustarkastajan päätöksistä ja 358 lausuntoa muissa kuin lupahakemusta koskevissa asioissa sekä 25 lausuntoa muille virastoille, viranomaisille ja yksityisille.

Rakennustarkastaja teki 75 päätöstä muissa kuin lupa-asioissa. Virasto teki maistraatille 66 aloitetta valvonnan yhteydessä todettujen virheiden johdosta ja 57 hallinnollista esitystä. Kaupunginhallitukselle tehtiin 43 aloitetta ja muille virastoille ja viranomaisille 56 aloitetta.

Yleiskirjeitä saapui virastolle kertomusvuonna 444 ja virastosta lähti kirjeitä kaikkiaan 1 283.

Koulutustoiminta ja neuvontatyö. Viraston harjoittama koulutustoiminta oli sekä oman

henkilökunnan kouluttamista että ulospäin suuntautuvaa neuvontatyötä.

Virastossa pidettiin 25 osastopäälliköiden neuvottelutilaisuutta, joissa pyrittiin selvittämään sekä juoksevia asioita että viraston toiminnan kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Henkilökunnan koulutusta suoritettiin kaikilla osastoilla siten, että osastopäälliköt pitivät omalla osastollaan henkilökunnan neuvottelutilaisuuksia, joissa pyrittiin luomaan yhtenäinen käytäntö valvonta-toimenpiteiden laadussa ja laajuudessa. Ammattitaitonsa ylläpitämiseksi ja täydentämiseksi viraston teknillinen henkilökunta osallistui vuoden aikana useille erilaisille, mm. esijännitettyä betonia sekä ilman saastumista ja melua koskeville kurseille. Toimistohenkilökunta osallistui kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kurseille.

Rakentajien ja suunnittelijoiden informoinnista pyrittiin huolehtimaan julkaisemalla rakennustarkastajan ohjeita, minkä lisäksi viraston henkilökunta harjoitti tarpeellista opastustoimintaa. Lisäksi saatettiin julkisuuteen 1.2. rakennustarkastajan yleisohjeet.

Rakennusjärjestyksen muutosten valmistelu aloitettiin kertomusvuonna. Työn alla olleista erilaisista ohjeista, joiden lopullinen valmistuminen siirtyi myöhempään ajankohtaan, mainittakoon mm. muutospiirustuksia, pientalotonttien rakennusoikeuden tulkintaa, myynti-, tiedotus- ja mainoslaitteita sekä erityisesti ilmanvaihdon suunnittelua koskevat ohjeet. Yhtenäisen rakennusvalvontakäytännön aikaansaamiseksi viraston toimintaperiaatteisiin kuului erilaisten henkilökunnalle osoitettujen toimintaohjeiden antaminen. Milloin ohjeiden katsottiin palvelevan myös viraston asiakkaita, ne julkaistiin erilaisina rakennustarkastajan ohjeina tai sisällytettiin määrääjain julkaistaviin rakennustarkastajan yleisohjeisiin.

Tulot ja menot. Rakennusvalvontamaksuista kertyi kaupungille tuloja 760 491

16. Rakennustarkastusvirasto

mk sekä katumaan aitaamisoikeudesta 220 779 mk ja muita tuloja 3 105 mk eli yht. 984 375 mk. Tämä summa oli n. 77 % edellisen vuoden tuloja suurempi.

Kertomusvuoden aikana viraston menot olivat yht. 1 394 064 mk, mikä oli n. 17 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Menojen kasvu johtui paitsi palkkojen yleiskorotuksista myös henkilökunnan kasvusta.

Rakennusvalvontataksan uusiminen oli

ollut vireillä 10.6.1965 lähtien, mutta vasta 30.3.1966 lääninhallitus sen vahvisti, joten tämä taksa voimakkaasta inflatoorisesta kehityksestä johtuen jäi yleisestä hintatasosta jälkeen heti vahvistamisajankohtana. Tämä vaikutti luonnollisesti vähentävästi rakennustyön valvonnasta kertomusvuonna kertyneisiin maksuihin, jotka kuitenkin olivat 63 % suuremmat kuin edellisenä vuonna.

17. Ulosottovirasto

Henkilökunta. Viraston henkilökunnan kokoonpanossa tapahtuivat v. 1966 mm. seuraavat muutokset:

Yksityisoikeudellisten saatavain osastolla avoinna olleeseen avustavan kaupunginvoudin virkaan nimitettiin 21.12.1965 varat. Raimo Juhonen, joka ryhtyi hoitamaan virkaa 1.3.1966 lukien.

Verosaatavain osastolla avoinna oleva 20. pl:n avustavan kaupunginvoudin virka päätettiin jättää vakinaisesti täyttämättä kertomusvuoden loppuun saakka. Johtava kaupunginvouti teki 31.12. maistraatille esityksen sanotun viran lakkauttamisesta.

Samalla osastolla avoinna olleeseen 10. pl:n tp. ulosottoapulaisen virkaan nimitettiin esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston ulosottoapul. Matti Kekki 1.3. lukien.

Osaston 11. pl:n ulosottoapul. Johan Boström siirtyi eläkkeelle 8.3. Virkaan nimitettiin saman osaston 10. pl:n ulosottoapul. Ragnar Axelsson 16.3. lukien ja vm. virkaan esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston 16. pl:n ulosottoapul. Erkki Pääkkö 1.4. lukien.

Osaston 10. pl:n ulosottoapul. Gunnar Sundgren siirtyi eläkkeelle 15.7. Virkaan nimitettiin saman osaston 10. pl:n tp. ulosottoapul. Matti Kekki 16.7. lukien ja vm. virkaan työnjoht. Taisto Nikkinen 1.9. lukien.

Saman osaston 14. pl:n ulosottoapul. Arthur Lagerstam siirtyi eläkkeelle 31.12.

Osaston avoinna olleeseen 10. pl:n tp.

ulosottoapulaisen virkaan nimitettiin merkon. Reino Laitinen 1.1.1967 lukien.

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolla avoinna olleeseen 16. pl:n tp. ulosottoapulaisen virkaan nimitettiin virkaa tammi-kuun aikana hoitanut pol.konst. Martti Kettunen 1.2. lukien.

Osaston 16. pl:n ulosottoapulaiset Elis Wecksten ja Anton Rainamo siirtyivät eläkkeelle, edellinen 15.9. ja jälkimmäinen 23.12. Virkoihin nimitettiin saman osaston 16. pl:n tp. ulosottoapulaiset Ernst Enholm 1.11. ja Martti Kettunen seuraavan vuoden alusta lukien.

Osaston ulosottoapul. Jaakko Mankala kuoli 27.12.

Osaston 10. pl:n toim.apul. Kerttu Toivola siirtyi eläkkeelle 31.12.

Maistraatti nimitti 13.1. tp. ulosottoapulaiset Erkki Pääkön ja Matti Kekin virkoja haettavaksi julistamatta esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle perustettuun kahteen 16. pl:n ulosottoapulaisen virkaan 1.1. lukien. Kekin ja Pääkön tultua nimitetyiksi verosaatavain osaston ulosottoapulaisen virkoihin määrättiin näin avoimeksi tulleita virkoja hoitamaan ylim.kirjurinapul. Bengt Wikstén ja postivirk. Pertti Ranta, edellinen 1.3. ja jälkimmäinen 1.4. lukien ja heidät nimitettiin vakinaisiksi 1.6. lukien.

Osaston uutta 14. pl:n tp. ulosottoapulaisen (haastemiehen) virkaa määrättiin hoitamaan myyjä Veikko Turtia 24.1. lukien ja hänet nimitettiin vakinaiseksi 1.6. lukien.

17. Ulosottovirasto

Osaston 14. pl:n ulosottoapul. Artturi Launos siirtyi eläkkeelle 31.12.

Keskusosaston 7. pl:n toimistoapul. Hilka Holmström erosi virastaan 1.1. lukien. Virkaan nimitettiin saman osaston 7. pl:n tp. toim.apul. Gurli Öblom 1.3. lukien ja vm. virkaan ts. toim.apul. Pirkko Kylämies 1.5. lukien. Vuoden alusta avoimeksi tulleen 7. pl:n tp. toimistoapulaisen virkaan nimitettiin rva Irma Saarimäki 1.5. lukien.

Osaston 10. pl:n toim.apul. Sylvi Niemi siirtyi eläkkeelle 31.12. Virkaan nimitettiin saman osaston 8. pl:n tp. toim.apul. Laila Lassfolk seuraavan vuoden alusta lukien.

Erkki Savolainen, joka oli ollut virkavapaa asevelvollisuuden suorittamista varten, määrättiin viraston tp. vahtimestarin sijaiseksi 16.10. lukien vuoden loppuun.

Viraston henkilökunnan lukumäärä, palvelussuhde ja jakautuminen eri osastoille ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

31.12.1966	Vaki- naisia viran- halti- joita	Tila- päisiä viran- halti- joita	Toimi- henki- löitä	Yh- teen- sä
—	2	—	—	2
I osasto	10	1	1	12
II »	¹⁾ 39	¹⁾ 5	3	47
III »	¹⁾ 15	¹⁾ 2	2	19
IV »	35	13	5	53
Keskusosasto	41	10	12	63
Yhteensä	142	31	23	196

Henkilökunnan lukumäärä lisääntyi siis kertomusvuoden aikana kahdella. Tähän oli ollut pakko mennä toimeksiantojen lukumäärän kasvun vuoksi.

Viraston talous. Kertomusvuoden talousarviossa oli ulosottoviraston käyttöön myönnetty yhteensä 2 741 179 mk. Vuoden varrella myönnettiin palkankorotuksista johtuneita menoja varten 126 585 mk, joten käytettävissä oli kaikkiaan 2 867 764 mk. Tästä

¹⁾ Joista yksi avoinna.

määrästä käytettiin 2 622 087 mk ja käytämättä jäi näin ollen 245 677 mk.

Viraston toiminta. Ulosottoviraston käytössä kertomusvuonna olleet huonetilat käsittivät yhteensä 2 661 (ed.v. 2 506) m². Lisäyksenä edellisen vuoden tiloihin tulivat huonetilat: 74 m² Vuosaarella Haapasaaarentie 10 E, 49 m² Malmilla Malminraitti 30 sekä 32 m² Haagassa Pastori Jussilaisen tie 8.

Keskusosastoon saapui postitse tai jätettiin toimistoon yhteensä 17 343 (15 205) asiaa, joissa pyydettiin velkatuomion, päätöksen, maksamismääräyksen, aviopuolisolle tai lapselle suoritettavaa elatusapua koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa taikka vähittäismaksukaupasta annetun tai muun lain nojalla yksityisoikeudellisessa asiassa virka-apua. Nämä täytäntöönpano- ja virka-apuasiat jaettiin yksityisoikeudellisten saatavain osastolle sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle siten, että ensiksi mainitun osalle tuli 11 191 asiaa eli 64.5 % koko määrästä ja viimeksi mainitun osaston osalle 6 152 eli 35.5 %. Nämä osastot tilitivät keskusosastolle 33 843 (34 883) erässä yhteensä 6 501 452 (6 349 945) mk. Keskusosasto tilitti kertomusvuonna yksityisoikeudellisissa asioissa hakijoille yhteensä 6 071 370 (5 317 704) mk.

Veroja, maksuja ja muita julkisoikeudellisia saamisia, joiden ulosmittaus tapahtui ilman tuomiota tai päätöstä, saapui kertomusvuonna keskusosastolle seuraavasti:

Helsingin verovirastolta:	kpl
Veroja ja niiden ennakoja	41 844
Eri toimeksiantajilta:	
Helsingissä maksuunpantuja erilaisia muita veroja ja maksuja	51 351
Muilta paikkakunnilta:	
Julkisoikeudellisia saamisia, sakkoja ja korvauksia lukuun ottamatta	30 762
Yhteensä	123 957

Viraston perittäväksi jätettyjen julkisoikeudellisten saamisten yhteismäärä, sakkoja ja valtiolle tuomittuja korvauksia lukuun ottamatta, oli kertomusvuonna 68 782 508 (52 015 398) mk.

Verosaatavain osaston sekä esikaupunki-

ja palkanulosmittausosaston toimesta perittiin ja tilitettiin keskusosastolle, minkä lisäksi maksuvelvolliset maksoivat viraston kassaan tai lähettivät postisiirron välityksellä julkisoikeudellisten saamisten suorituksia seuraavasti:

	Maksueriä		mk
Helsingin kaupungille	250	vastaten	181 643
Valtiolle	35 797	»	18 021 877
Helsingin seurakunnille	7	»	9 434
Helsingissä maksuunpantuja erilaisia muita julkisoikeudellisia saamisia	22 783	»	2 696 897
Muiden paikkakuntien toimeksiantajille	15 278	»	2 050 583
Yhteensä	74 115	vastaten	22 960 434

Näistä 74 115 erästä ulosottoapulaiset perivät suoraan maksuvelvollisilta 24 255 erää sekä ulosmittasivat palkasta tai eläkkeestä 13 966 erää ja Uudenmaan lääninkonttorin suorittamista valtionverojen palautuksista 5 090 erää. Viraston toimistoon maksettiin 5 794 erää ja postin välityksellä saapui 25 010 erää. Kaikista maksuista oli kokonaissuorituksia 53 644 ja osasuorituksia 20 471.

Helsingin kaupungin erikseen maksuunpantujen kunnallisverojen perintä päättyi varsinaisesti jo v:n 1965 lopussa veron vanhentumisen vuoksi.

Helsingissä maksuunpantujen verojen osalta kertomusvuoden pakkoperintä ulosottoviraston toimesta osoitti perittyjen vero-

erien osalta laskua 3 954 kpl, mutta rahassausua 535 333 mk.

Veroja perittiin kertomusvuonna yhteensä 58 737 (43 479) erässä veronlisäyksineen 20 909 851 (17 588 598) mk eli 15 258 erää enemmän (5 813 erää vähemmän) ja rahassa 3 321 253 mk enemmän (3 060 511 mk vähemmän) kuin edellisenä vuonna.

Ulosottovirastoon saapuneita muita julkisoikeudellisia saamisia kuin sakkoja ja valtiolle tuomittuja korvauksia käsittävien toimeksiantojen lukumäärä nousi kertomusvuonna 12 044 kpl:lla ja markkamäärä 16 767 110 mk:lla.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden vuoksi palautettiin perimiskortteja seuraavasti:

	Perimiskortteja kpl		mk
Valtion verojen jäämäluettelonoitteita	21 516	vastaten	17 624 145
Helsingin kaupungin perimiskortteja	693	»	90 483
Seurakuntien perimiskortteja	53	»	8 305
Sekalaisia veroja ja maksuja	20 029	»	8 438 879
Maaseudulta saapuneita toimeksiantoja	12 749	»	3 848 190
Toisille paikkakunnille lähetettiin perittäviksi	7 360	»	3 158 992
Yhteensä	62 400	vastaten	33 168 994

17. Ulosottovirasto

Keskusosastossa vastaanotettiin siis kertomusvuonna verojen ja maksujen tilityksiä 74 115 erässä 22 960 434 mk sekä palautettiin tai siirrettiin muualle perittäviksi 62 400 erässä 33 168 994 mk eli käsiteltiin yhteensä 136 515 (131 995) erässä 56 129 428 (46 574 785) mk.

Estetodistuksin palautetut jäämäluettelonotteet jakautuivat lukumääräisesti eri este-lajien mukaan prosentuaalisesti seuraavasti: varattomuus 29.2%, tuntematon osoite 28.7 %, sekalaiset esteet 8.0 %, peruutettu 20.7% ja siirretty muualle perittäviksi 13.4 %.

Viimeiset erikseen maksuunpannut kunnallisverot, verovuoden 1959 ennakko, vanhentui v:n 1965 päättyessä, joten kertomusvuonna näitä kertyi vain aikaisemmin suoritettujen ulosmittausten perusteella.

Kaupungin kunnallisverojen uudelleen perinnästä oli v:n 1960 loppuun mennessä ehtinyt kertyä 4 254 405 mk. V:n 1961 päättyessä tilasto osoitti vastaavasti 330 800 mk, v:n 1962 päättyessä 772 471 mk, v:n 1963 päättyessä 1 284 918 mk, v:n 1964 loppuun mennessä 1 751 764 mk ja v:n 1965 päättyessä 1 957 760 mk. Kertomusvuoden loppuun mennessä oli uudelleenperinnän kautta kertynyt näitä kunnallisveroja seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1954	152 064	1957	429 908
1955	292 745	1958	577 471
1956	368 559	1959	164 147
<hr/>			
Yhteensä 1 984 894			

Perintätulos kertomusvuoden päättyessä oli markkamääräisesti 90.38 % ja kappalemäärältään 95.77 % koko ulosottoon jätetystä määrästä.

Sakko- ja valtion korvausasioita saapui keskusosastolle 40 143, joista 30 056 toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 10 087 esikaupunki- ja

palkanulosmittausosastolle. Edellinen tilitti keskusosastolle sakkoja ja korvauksia yhteensä 15 001 erässä 874 879 mk ja jälkimäinen 6 414 erässä 533 391 mk, yhteensä 21 415 erässä 1 408 270 mk.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoasioita saapui keskusosastolle yhteensä 1 622, joista 1 053 toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 569 esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Tiedoksiannettavia haasteita saapui keskusosastolle yhteensä 9 922 ja tiedoksiannettavia asiakirjoja 3 228, jotka kaikki toimitettiin edelleen esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Virastosta lähteneet postilähettykset ja kaantuivat eri osastojen kesken seuraavasti:

Yksityisoikeudellisten saatavain osasto	655
Verosaatavain osasto	655
Rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto	4 154
Esikaupunki- ja palkanulosmittausosasto	4 499
Keskusosasto	58 110
Ulosottoapulaisten lähetyksiä ...	141 552
<hr/>	
Yhteensä 209 625	
(185 525)	

Yksityisoikeudellisten saatavain osasto. Kertomusvuonna osasto sai täytäntöön pantavaksi kaikkiaan 11 191 asiaa eli 64.5% virastoon saapuneista yksityisoikeudellisten asiain määrästä. Osaston toimesta suoritettiin vuoden aikana 428 häätöä ja pakkohuutokauppoja toimitettiin 135.

Verosaatavain osaston toimesta perittiin kertomusvuonna julkisoikeudellisia saamisia seuraavasti:

	Maksueriä	mk
Helsingin kaupungin antamia tehtäviä	114	100 312
Valtion antamia tehtäviä	24 926	14 248 449
Helsingissä toimivien seurakuntien antamia tehtäviä	3	9 434
Helsingissä maksuunpantuja sekalaisia veroja ja maksuja	14 170	2 124 710
Muilta paikkakunnilta tulleita tehtäviä	10 808	1 565 518
Yhteensä	50 021	18 048 423

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle saapui kertomusvuonna uusia sakkoja ja valtion korvausasioita seuraavasti: Uudenmaan lääninhallitukselta 24 482 ja muilta lääninhallituksilta 5 574, yhteensä 30 056. *

Sakkoja ja korvauksia perittiin:

	Eriä	mk
Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita	12 809	758 990
Muilta lääninhallituksilta saapuneita	2 192	115 889
Yhteensä	15 001	874 879

Näihin lukuihin sisältyi myös osamaksuja sekä etukäteen suoritettuja ja Poliisihanomien kuulutusten perusteella perittyjä sakkoja ja korvauksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin täytäntöön pantaviksi 4 995. Tuomitut passitettiin vankilaan sakkoojaan sovitamaan 82.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella palautettiin kertomusvuonna sakkoluettelonotteita Uudenmaan lääninhallitukselle 15 463 ja muille lääninhallituksille 2 652, yhteensä 18 115.

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 1 053 ja tuomittuja saatettiin vapausrangaistustaan kärsimään 686. Lääninhallitukselle palautettiin tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella 575 asiaa ja täytäntöönpanematta jäi vuoden päättyessä 130, yhteensä oli siis asioita 2 444.

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle saapui yksityisoikeudellisia toimeksiantoja kaikkiaan 6 152, mikä oli 35,5% virastoon saapuneista ko. toimeksiannoista. Huutokauppoja pidettiin kertomusvuonna osaston toimesta 55 ja häätöjä toimitettiin 207.

Veroja ja muita julkisoikeudellisia saamia perittiin seuraavasti:

	Maksueriä	mk
Helsingin kaupungin antamia tehtäviä	136	81 331
Valtion antamia tehtäviä	10 871	3 673 428
Helsingin kaupungissa maksuunpantuja erilaisia veroja ja maksuja	8 613	572 187
Muilta paikkakunnilta tulleita tehtäviä	4 470	485 064
Yhteensä	24 090	4 812 010

Lisäksi osastossa hoidettiin verojen ja maksujen ulosmittausta palkasta ja eläkkeestä myös verosaatavain osaston osalta, milloin täyttä suoritusta ei saatu yhdestä palkka- tai eläke-erästä. Palkanulosmittausryhmä peri veroja ja maksuja kaikkiaan 13 966 erää.

Osasto sai uusia sakko- ja korvausasioita Uudenmaan lääninhallitukselta 8 590 ja muilta lääninhallituksilta 1 497, yhteensä 10 087 erää.

Sakkoja ja korvauksia perittiin Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 5 562 erässä 484 504 mk ja muilta lääninhallituk-

17. Ulosottovirasto

silta saapuneita 852 erässä 48 887 mk, yhteensä 6 414 erässä 533 391 mk.

Näihin lukuihin sisältyi myös osamaksuja sekä etukäteen suoritettuja ja Poliisisanomien kuulutusten nojalla perittyjä sakkoja ja korvauksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin täytäntöön pantaviksi 296. Tuomittuja passitettiin vankilaan sakkojaan sovittamaan 21.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella palautettiin sakkoluettelonotteita Uudenmaan lääninhallitukselle 4 143 ja muille lääninhallituksille 667, yhteensä 4 810 asiaa.

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 569 ja niistä panttiin täytäntöön 440. Toimittavia haasteita saapui osastolle 9 922 ja tiedoksiannettavia asiakirjoja 3 228.

Viraston kertomusvuonna suorittaman perinnän kokonaistulos oli 30 873 444 (29 056 153) mk eli siis 1 817 291 mk enemmän (1 447 817 mk vähemmän) kuin edellisellä vuonna.

Perinnän kokonaistulos jakaantui eri osastojen osalle seuraavasti: yksityisoikeudellisten saatavain osasto 4 551 016 (4 444 962) mk,

verosaatavain osasto 18 148 424 (17 306 809) mk, rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto 877 880 (749 952) mk sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosasto 7 296 124 (6 554 430) mk.

Kertomusvuonna sovellettiin lisäksi 1.9.1965 voimaan tullutta veronkuittauslakia ja siihen liittyvää veronkuittausasetusta. Verosaatavain osaston toimesta tehdyt kuittausesitykset johtivat seuraaviin tuloksiin: Helsingin veroviraston toimeksiantoja kuitattiin 3 685 kpl yhteismäärältään 620 249 mk. Muilta paikkakunnilta tulleita toimeksiantoja kuitattiin 1 142 kpl yhteismäärältään 85 974 mk eli yhteensä 4 827 kpl, määrältään 706 223 mk.

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston osalta olivat vastaavat luvut: Helsingin veroviraston toimeksiantoja kuitattiin 1 292 kpl yhteismäärältään 159 596 mk ja muilta paikkakunnilta tulleita 464 kpl yhteismäärältään 39 979 mk eli yhteensä 1 756 kpl määrältään 199 575 mk. Kuittausmenetelmän kokonaistulos oli siis kertomusvuonna 6 583 toimeksiantoa määrältään 905 799 mk. Nämä luvut eivät sisälly edellä oleviin tilastotietoihin, koska varat eivät kulkeneet viraston kirjanpidon kautta.

18. Palolaitos

Yleiskatsaus

Palolaitoksen tehtäväpiiriin kuuluvissa toimenpiteissä eli tulipalojen sammutuksessa, avunanto- ja pelastustöissä, sairaankuljetuksessa ja palotarkastuksissa ei vuonna 1966 tapahtunut edelliseen vuoteen verrattuna oleellisia muutoksia.

Sairaan kuljetusten kokonaismäärä pieneni 17 325:stä v. 1965 15 191:een. Kuljetusmatkojen pituus oli yhteensä 203 357 km eli keskimäärin 13.38 km kuljetusta kohti. Kuljetusten lukumäärä päivää kohti oli noin 42 (v. 1965 47). Kuljetuksia varten palolaitoksella oli 12 sairaankuljetusautoa.

Ehkäisevän palosuojelun alaan kuuluvia lakimääräisiä palotarkastuksia asuintaloissa ja teollisuuslaitoksissa suoritettiin noin 20 000 kpl. Tarkastusten johdosta annettiin 2 423 korjausmääräystä. Tämän lisäksi suoritettiin 3 447 pyydettyä tarkastusta sekä annettiin palonehkäisyä koskevia neuvoja ja ohjeita sekä lukuisia lausuntoja.

Kertomusvuoden aikana hankittiin kolme sairaankuljetusautoa, kaksi paloautoa, henkilöauto sekä pakettiauto. Kunitettua paloletkua hankittiin yhteensä 12 km. Letkua oli vuoden lopussa varastossa yhteensä 80 km. Haagan paloaseman hälytyskeskuksen auto-

maattisten palohälytyslaitteiden vastaanottopöytä laajennettiin 60 tilaajapaikalla. Kallion paloasemalle tilattiin 200-paikkainen automaattisten palohälytyslaitteiden vastaanottokeskus, jonka valmistuminen siirtyi vuodelle 1967. Väestönsuojelua varten myönnetyllä perushankintamäärärahalla hankittiin mm. letku-, armatuuri-, savusuojelu- ja viestikalustoa.

Palolaitoksen tariffit sairaankuljetuksesta, avunannosta, kaluston lainauksesta ym. nousivat 1.7.1966 lukien.

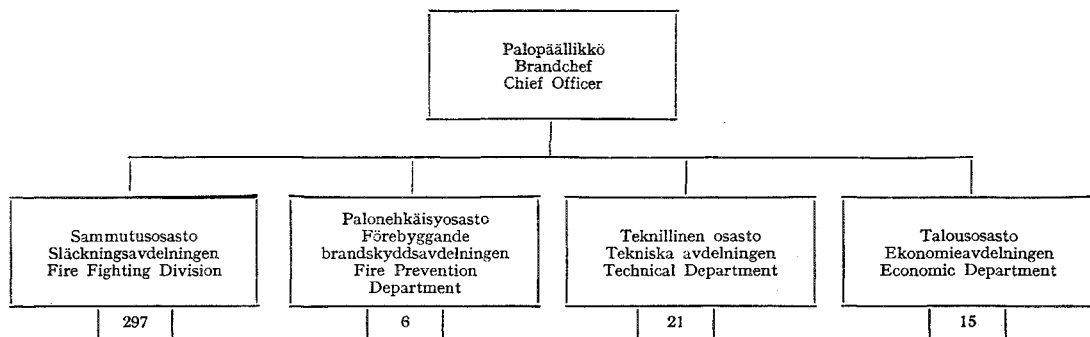
Kertomusvuoden menot olivat yhteensä 6 863 000 mk, mikä oli noin 0.9 % kaupungin vuosimenoista.

Henkilökunnan lukumäärä säilyi entisellään ja oli 340 henkeä. Varsinaiseen sammu-
tusosastoon tästä kuului 297 miestä.

Henkilökunnan harrastustoiminta oli erittäin vilkasta ja monitahoista, esimerkiksi mainittakoon vain soittokunta, urheiluseura ja metsästysseura.

Henkilökunta. Palolaitoksen henkilökunnan kokonaislukumäärä oli 340, josta viranhaltijoita oli 308 miestä ja 5 naista sekä työ-
sopimussuhteessa olevia 23 miestä ja 4 naista.

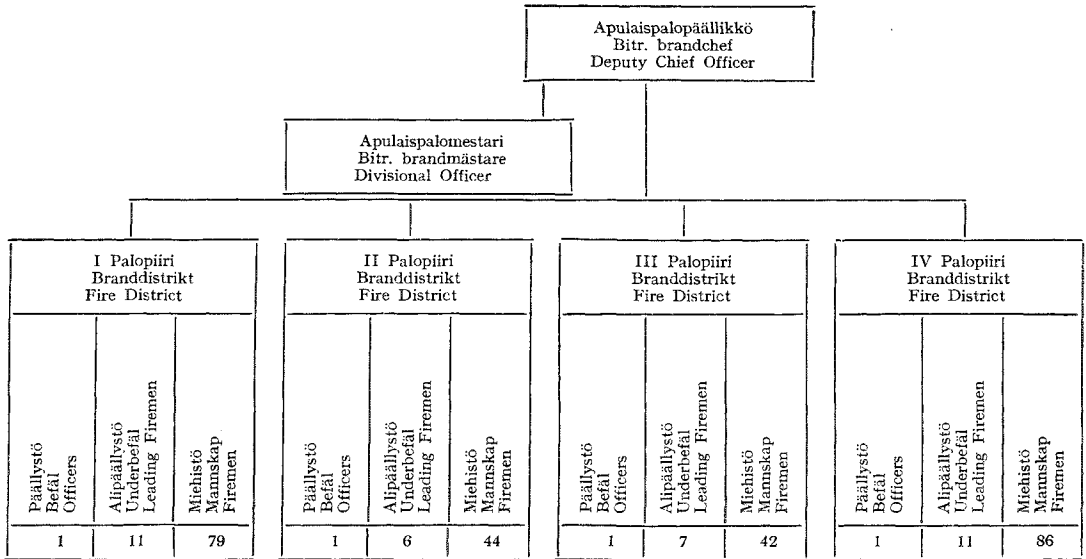
Osastoittain jakautui henkilökunta seuraavasti:



18. Palolaitos

Sammutusosastoon on lisäksi tässä luettu kuuluvaksi palkkiovirkainen kapellimestari ja neljä työsopimussuhteista sairaankuljettajaa.

Sammutusosasto jakautui (ilman edellisessä kappaleessa mainittuja viittä henkilöä) palopiireihin sekä edelleen päällystöön ja alipäällystöön ja miehistöön seuraavasti:



Sen jälkeen kun kaupunginhallitus oli myöntänyt luvan siihen, että palolaitoksen apulaispalopäällikön ja palotarkastajan virat saataisiin jättää toistaiseksi täyttämättä, kunnes palolaitoksen organisaation muutosta tutkiva komitea saisi työnsä päätökseen, määräsi palolautakunta apulaispalopäällikön viransijaiseksi palomest. Erkki Saksan koko vuodeksi ja palotarkastajan viransijaiseksi apul.palotark. Gösta Willingin samoin koko vuodeksi.

Mainituista viransijaisuuksista johtuen hoitivat ruiskumest. Erkki Thurman palomestarin virkaa ja palokers. Leo Mäkinen ruiskumestarin virkaa, kumpikin koko vuoden. Apulaispalotarkastajan virkaa hoiti palotekn. Uolevi Särkijärvi ja paloteknikon virkaa palokers. Pekka Ennevaara kumpikin koko vuoden.

Avoimiksi tullesiin palokersantin virkoihin valitsi palolautakunta palokorpraalit Börje Nurmen 1.2., Lasse Metherin 1.5., Veikko Hukan 15.6. ja Klaus Jouttelan 15.7. alkaen, jotka sitä ennen olivat hoitaneet ko. virkoja.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana palokersantit Boris Fagerstedt, Verner Järvinen ja Urho Törrönen sekä palokorpraalit Karl Wickström, Aarne Pulkkinen, Urho Hilamo, Lauri Helander, Into Pihlström, Allan Lekander, Birger Granström, Toivo Valkonen, Viljo Littmanen ja Toivo Wrigstedt.

Palokorpraalin virkaan palopäällikkö nimitti 14 palomiestä, palomiehen virkaan 9 tp. palomiestä ja otti tilapäisen palomiehen virkaan 16 miestä.

Kesäkuukausina palveli palolaitoksessa 67 vuosilomansijaista ja yksi toimistoapulaisen vuosilomasijainen, neiti Tuula Pirinen.

Palveluksesta erosi palomies Kari Grönholm ja lähetti Pekka Ruotsalo.

Terveydentila. Kertomusvuonna sattui sammutushenkilökunnan keskuudessa sammutustyössä 11 tapaturmaa. Harjoituksissa tai työpalveluksessa loukkaantui 31 henkilöä. Tapaturmien aiheuttamat työpäivämenetykset olivat 594 päivää ja niistä suoritettiin korvauksia 12 369 mk. Kertomusvuonna sattui lisäksi korjaamon henkilökunnan keskuudes-

sa 2 tapaturmaa, joista aiheutuneet työpäivämenetykset olivat 37 päivää ja niistä suoritettua korvaukset 596 mk.

Sairausten tai tapaturman perusteella myönnettiin viranhaltijoille ja vuosilomaisjaisille sairauslomaa 188 kertaa sairauspäivien lukumäärän ollessa yhteensä 2 807. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin vastaavat luvut olivat 20 ja 278.

Henkilökunnan eri ryhmien sairauspäivien keskimääräinen luku sairaustapausta ja henkilöä kohti oli seuraava:

Henkilökuntaryhmä	Sairastuneiden henkilöiden määrä	Sairauspäivien luku vuodessa	
		Sairautapausta kohti	Henkilöä kohti
<i>Viranhaltijat</i>			
Päällystö	4	13.7	3.4
Alipäällystö	9	23.8	9.2
Miehistö	125	14.4	9.0
Talous- ja huoltohenkilökunta ...	2	6.3	1.9
<i>Työsopimussuhteessa olevat työntekijät</i>			
	13	13.9	10.3

K o u l u t u s. Sammutushenkilökuntaa koulutettiin jatkuvasti eri palopiireissä piirien päällikköjen kuukausittain laatimien koulutusohjelmien mukaan. Tämän lisäksi järjestettiin tilapäisille palomiehille ja sijaispalomiehille kaksi 75 tuntia kestänyttä alkeiskurssia, joihin osallistui 16 miestä.

Valtion palokoulun alipäällisluokan suorittivat palokorpraalit E. Aasholm, E. Kempainen, P. Lähdemäki, T. Pentikäinen ja T. Silvennoinen. Alipäällistöloukalle pääsyä varten suoritettiin palolaitoksen toimesta karisintakoe, johon osallistui 8 miestä.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämän johtamistaidollisen kurssin I jakson suoritti viisi viranhaltijaa ja II jakson kolme viranhaltijaa sekä toimistoteknillisen kurssin yksi viranhaltija.

Helsingin väestönsuojelutoimiston järjestämille komppanianpäällikköjen ja joukkueenjohtajien perus- ja jatkokursseille osallistui suunnitelman mukaisesti palolaitoksen viranhaltijoita. Palolaitoksen päällystöä ja

alipäällystöä toimi myös erilaisilla vss-kursseilla opettajina.

Insinöörijärjestöjen koulutuskeskuksen järjestämille räjähdyksvaarallisten aineiden turvallisuustekniikan kursseille osallistui palolaitoksesta palomest. E. Saksa, apul.palotarkast. G. Willing, paloteknikot H. Hagelberg ja P. Rissanen.

Liukkaan kelin ajotaidon kouluttajakursseille palolaitoksesta osallistui palokers. K. Laakso ja palomies L. Gylling.

Kiinteistöt ja kalusto. Kiinteistöt. Palolaitoksessa ei kertomusvuonna suoritettu suuria rakennustöitä. Sen sijaan kaikissa rakennuksissa tehtiin erilaisia vuosikorjauksia.

K a l u s t o. Vuoden aikana palolaitokselle hankittiin yksi Fargo D-100 -merkkinen sairaankuljetusauto, kaksi Fargo-merkkistä paloautoa, yksi Opel Record-merkkinen henkilöauto sekä yksi Volkswagen Kastenwagen -merkkinen pakettiauto. Kahden sairaankuljetusauton vaurioituttua pahasti kolarissa hankittiin lisäksi kaksi Fargo D-100 -merkkistä sairaankuljetusautoa.

Lisäksi hankittiin 5 moottorisahaa ja 3 tulensuojapukua. Haagan paloaseman hälytyskeskuksen automaattisten palohälytyslaitteiden vastaanottopöytä laajennettiin 60 uudella tilaajapaikalla. Kallion paloasemalle tilattiin 200-paikkainen automaattisten palohälytyslaitteiden vastaanottokeskus, jonka valmistuminen siirtyi v:een 1967. Kallion paloasemalle hankittiin lisäksi uusi bensiinijakelumittari. Autoradiopuhelimien määrä lisääntyi kahdella, sekä hankittiin radiopuhelimien huoltoa varten mittalähetin ja tarkkailumittalaite.

Väestönsuojelua varten myönnetyllä lisämäärärahalta hankittiin mm. letku-, armatuuri-, savusuojelu- ja viestikalustoa; osa kalustosta oli saatu v:n 1965 aikana.

Palolaitoksen moottoriajoneuvojen ja -ruiskujen lukumäärä ja jakaantuminen eri paloja palovartioasemille vuoden lopussa selviää seuraavan sivun taulukosta.

18. Palolaitos

Sijointipaikka Placing Location	Moottoriajoneuvoja Motorfordon Motor vehicles													Yhteensä Summa Total	Hyökkäys- ja ruskuveneita Attack- och sprutbåtar Fire boats	Moottoriruiskuja Motorsprutor Motor pumps
	Varsinaiset sammutusautot Eg. släckningsbilar Fire engines															
	Ruiskuautoja Sprutbilar Pump trucks	Pioneeriautoja Pionjärbilar Pioneer trucks	Vesitankka-autoja Vattentankbilar Water tank trucks	Vaahautoja Skumsäckningsbilar Fom trucks	Lekuautoja Slangbilar Hose trucks	Konettiasautoja Maskinstegar Ladder trucks	Erikoisluotoautoja Specialservicebilar Special service trucks	Sairaankuljetusautoja Ambulanser Ambulances	Kuorma-autoja Lastbilar Trucks	Henkilöautoja Personbilar Cars	Pakettiautoja Paketbilar Vans	Traktoreita Traktorer Tractors	Yhteensä Summa Total			
<i>Sammutusosasto ...</i> Släckningsavdelningen Fire fighting division	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	
Pääpaloasema	2	—	—	—	—	1	1	1	1	2	—	1	9	2	6	
Haagan paloasema	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—	5	
Käpylän paloasema	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	
Malmin palovarti- tioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Kallion paloasema	2	1	—	2	1	—	—	7	1	—	—	—	15	—	3	
Herttoniemen pa- lovaratioasema ...	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	
Suomenlinnan pa- lovaratioasema ...	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	
Varalla	2	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	5	—	58	
I reserve In reserve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>Teknillinen osasto ...</i> Tekniska avdelningen Technical Dept.	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—	
Yhteensä Summa Total	15	2	1	2	3	3	2	12	2	6	1	1	50	2	79	

Palolaitoksella oli siis 28 varsinaista sammutusautoa, joista 18:ssa oli pumppu. Näistä kahdeksassa autossa oli korkeapainesumppumppu. Pumpulla varustetuista autoista oli yhdessä 3 500, neljässä 2 800, kahdessa 2 500, kolmessa 2 000 ja yhdessä 1 000 l/min -tehoisen pumppu sekä seitsemässä yhdistetyt 1 500 l/min (8 ik) matala- ja 250 l/min (46 ik) korkeapainepumppu sekä yhdessä vastavasti 2 500 l/min 8 ik:n paineella ja 300 l/min 60 ik:n paineella. Mainituissa autoissa oli lisäksi vaahtosammutuslaitteet, joiden teho yhdessätoista autossa oli 1 000 l/min, yhdessä 1 500 l/min, kolmessa 2 000 l/min, yhdessä 4 000 l/min, yhdessä 800 l/min ja yhdessä 48 000 l/min.

Moottoriruiskuista oli kaasuturbiinipumppu teholtaan 2 200 l/min, viisitoista ruiskua

teholtaan 2 000, kaksi 1 500, neljä 1 400, kolme 1 000, kolmekymmentäseitsemän 800, kaksi 600, neljä 500 ja kuusi 230 l/min.

Ruiskuveneen HRV:n pumppujen teho oli yhteensä 8 000 l/min. Veneessä oli lisäksi korkeapainepumppu ja vaahtosammutuslaitteet. Hyökkäysveneessä oli yksi kannettava moottoriruisku teholtaan 2 000 l/min sekä yksi pienoisruisku teholtaan 230 l/min.

Palolaitoksen kaikkien pumppujen yhteinen teho oli 132 430 l/min.

Uutta kumitettua paloletkua hankittiin yhteensä 12 050 m, josta 7 050 m 3":n ja 5 000 m 1½":n letkua. Käyttökeltontonta letkua poistettiin 1 420 m. Letkuvarasto oli vuoden lopulla yhteensä 78 989.5 m paloletkua, josta 45 475 m 3":n liittimillä varustettua pääjohtoa. Tämän lisäksi oli palo-

laitoksella korkeapaineletkuja yhteensä 400 m.

Paloilmoituslaitteet ja viestivälineet. Yksityisten automaattisia palohälytys- ja sprinklerlaitteita kytkettiin palolaitoksen vastaanottokeskuksiin vuoden aikana 39 ja vuoden lopussa oli niitä kytketty pääpaloaseman keskukseen 120, Kallion paloaseman keskukseen 115 ja Haagan paloaseman keskukseen 40.

Puhelinyhdistyksen hätäpuhelinkeskukseen, josta pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle oli suorat johdot, oli kytketty 702 hätäpuhelinta. Lisäksi voitiin hätäpuhelin-keskus hälyttää jokaisesta puhelimesta numerolla 000. Palolaitoksen hälytyskeskuksen hälytysnumero 005 oli yhdistetty Puhelinyhdistyksen keskukseen viidellä johdolla. Hälytystä varten oli palo- ja palovartioasemat sekä poliisilaitos yhdistetty toisiinsa suoralla puhelinjohdolla. Kallion paloasemalla sijaitsevan sairaankuljetuskeskuksen hälytysnumero oli 0066.

Radiopuhelinliikennettä varten oli pääpaloaseman hälytyskeskuksessa sammutustoiminnan ja Kallion paloasemalla sairaankuljetustoiminnan radiokeskus, joiden vastaanottimet oli sijoitettu Ilmalan vesitorniin ja lähettimet pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle. Viidessä päivystysautossa, kuudessaatoista paloautossa ja yhdeksässä ambulanssautossa sekä yhdessä erikoisautossa ja ruiskuveneissä oli radiopuhelin.

Palopostit ja vedenottopaikat. Kertomusvuoden aikana valmistui 211 uutta vesijohdon palopostia, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 5 390. Esikau-punkialueilla oli useita palokaivoja ja -altaita.

Sammutus-, avunanto- ja sairaankuljetustoiminta. Sammutustoiminta. Palolaitos hälytettiin kertomusvuonna eri syistä kaikkiaan 1 783 kertaa, joista 889 kertaa tulipalon, 29 kertaa nokipalon ja 59 kertaa savu- tai kaasuvaaran takia, 13 kertaa happi-kojevustusta varten, 56 kertaa sammakko-

miesavun antamista varten ja 469 kertaa vedenpumppausta ym. avunantotyön suorittamista varten. Lisäksi hälytettiin palolaitos 68 kertaa erehdyksestä, 155 kertaa hälytyslaitteissa sattuneen vian johdosta sekä 45 kertaa ilkevaltaisesti.

Tulipalosta johtuneet hälytykset suoritettiin 594 tapauksessa puhelimitse ja 249 tapauksessa Puhelinyhdistyksen hätäkeskuksen kautta joko hätäpuhelimesta tai muista puhelimista numerolla 000. Tulipalohälytys suoritettiin automaattisella hälytyslaitteella 18 tapauksessa ja suullisesti 28 kertaa.

T u l i p a l o t. Tulipaloja sattui kertomusvuonna kaikkiaan 889, joista tammikuussa 60, helmikuussa 72, maaliskuussa 39, huhtikuussa 57, toukokuussa 108, kesäkuussa 110, heinäkuussa 87, elokuussa 107, syyskuussa 65, lokakuussa 60, marraskuussa 54 ja joulukuussa 70. Tulipaloista sattui 544 klo 6—18 ja 345 klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipaloista oli pieniä eli sellaisia, jotka sammutettiin sankoruiskulla, muilla käsisammuttimilla tai paloauton säiliösuihkulla, kaikkiaan 661 eli 74.35 %, keskikokoisia tulipaloja 58 eli 6.52 % ja suuria tulipaloja 2 eli 0.23 %. Palonalkuja, jotka oli sammutettu ennen palokunnan paikalle tuloa, oli 168 eli 18.90 %.

Kertomusvuonna sattuneiden tulipalojen jakaantuminen syttymispaikan ja syttymissyyn mukaan selviää seuraavan sivun taulukosta.

Avunanto- ja pelastustyöt. Avunanto- ja pelastustöitä suoritettiin kertomusvuonna 541 tapauksessa. Tuulettusta suoritettiin savu- tai kaasuvaaran takia 59 kertaa ja happikojeita lainattiin 13 kertaa. Tämän lisäksi suoritettiin vedenpumppausta ja annettiin tikapuu- tai muuta avustusta sekä lainattiin kalustoa 469 kertaa.

Palolaitoksen sammakkomiehet hälytettiin sukellustehtäviä varten 56 kertaa, joista kuitenkin ei 40 tapauksessa tarvittu sukellustoimintaa. Toiminta koski hukkuvan pelastamista tai hukkuneen etsimistä.

Syttymispaikka Brandplats Location of fires	Syttymissy Brandorsak Causes of fires							
	Viallinen tulisija tai savujohto Felaktig eldstad eller röckkanal Defective fireplace or chimney	Tulisijan tai savuhormin liika- kuumeneminen Överhettad eldstad eller röckkanal Fire-place or chimney overheated	Nokipalo Sotbrand Chimney fire	Tulisijasta lentänyt kipinä ym. Gnistra från eldstad A spark from fireplace	Knuma tuikka tai esine Het aska eller uppvärmt föremål Hot ashes or object	Salama Blixt Lightning	Sähkölaitteiden kuolimaton käsitteily Vårdlös hantering av elapparatur Careless handling of electric appliances	Muut sähköä aiheuttavat syyt Övriga av elektricitet försäskade bränder Other causes due to electricity
Asuinhuone - Bostadsrum - Living accommodation	3	7	—	2	1	—	8	9
Asuinrakennus - Bostadshus - Residential building	1	—	1	—	—	—	—	2
Auto ym. moottoriajoneuvo - Bil e.a. motorfordon - Car or other motor vehicle	—	—	—	—	—	—	1	34
Autotalli - Garage - Garage	—	—	—	—	—	—	—	—
Eteinen - Tambur - Hall	—	—	—	—	—	—	—	3
Halkopino - Vedtrave - Wood pile	—	—	—	1	—	—	—	—
Hiihivarasto - Kollager - Coal yard	—	—	—	—	—	—	—	—
Hissi + moottori - Hiss - Lift or its engine	—	—	—	—	—	—	—	7
Hotelli, sairaala ym. yleinen huoneisto - Hotell, sjukhus mm. allmän lokal - Hotel, hospital etc. public premises	—	1	—	—	—	—	1	5
Kaatopaikka - Avstjäpningsplats - Dump	—	—	—	—	5	—	—	—
Kellari - Källare - Basement	—	—	—	—	—	—	—	3
Keittiö, keittokomero - Kök, kokvrå - Kitchen, kitchenette	2	5	—	1	—	—	5	1
Kioski, putka - Kiosk, cell - Kiosk, jail	—	—	—	—	—	—	—	1
Laiva, moottorivene - Fartyg, motorbåt - Ship, motorboat	2	1	—	—	—	—	—	1
Liikehuone - Affärsrum - Business premises	—	—	—	—	—	—	1	3
Muuntaja - Transformator - Transformer	—	—	—	—	—	1	—	4
Neonvalomainos - Neonljusreklam - Neon lights	—	—	—	—	—	—	—	1
Nurmikko, maasto - Gräsmatta, markbrand - Lawn, terrain	—	—	—	—	—	—	—	—
Pannuhuone - Pannrum - Boiler room	2	2	—	—	1	—	—	—
Pölyhormi - Ventilationskanal - Ventilation system	—	1	—	—	—	—	—	—
Raitiovaunu - Spårvagn - Tram	—	—	—	—	—	—	—	1
Rakennustyömaa - Byggnadsarbete - Construction site	6	28	—	1	1	—	2	6
Rautatievaunu - Järnvägsvagn - Railway carriage or waggon	—	1	—	—	1	—	—	2
Roskakuiilu - Förvaringsrum för sopor - Garbage chute	—	—	—	—	—	—	—	—
Roskalaatikko - Soplår - Dust bin	—	—	—	1	6	—	—	—
Sauna - Bastu - Sauna bath	2	3	—	—	—	—	—	—
Silta - Bro - Bridge	—	—	—	—	—	—	—	—
Sähköpylväs - Elstolpe - Pylon	—	—	—	—	—	—	—	3
Tehdaslaitos - Fabrik - Factory	—	1	—	—	—	—	1	1
Työhuone - Arbetsrum - Workshop	1	1	—	—	—	—	3	3
Ullakko - Vind - Attic	2	—	—	—	—	—	—	1
Vaja tai ulkorakennus - Skjul eller uthusbyggnad - Outbuilding	1	4	—	3	—	—	1	—
Varasto - Lager - Store	—	—	—	—	—	—	1	—
Yhteensä - Summa - Total	22	55	1	9	15	1	24	91

Locations and causes of fires in 1966

		Sytymissy Brändorsak Causes of fires																		
	Palavien nesteiden huolimatonta käsittelyä Vårdslös hantering av brännbara vätskor Carelessness with inflammable liquids																			
	Tupakointi Rökning Smoking																			
	Putkijohjojen sulattaminen Smältande av rörledning Smelting of pipeline																			
	Muu tulien huolimatonta käsittelyä Övrig vårdslös hantering av eld Other carelessness with fire																			
	Räjähdykset Explosion Explosion																			
	Itsesytykset Självantändning Spontaneous combustion																			
	Hitsaus Svetsning Welding																			
	Tehdastoiminnasta aiheutunut kipinä tai kaasunmuodostus ym. Vid fabrikanens uppkommit gnista eller gasbildning mm. A spark from machinery or gas due to a manufacturing process																			
	Rautatie-, moottoriajoneuvo- ja höyrylaivaliikenne Trafik Traffic																			
	Lasten aiheuttamat Av barn förorsakade bränder Caused by children																			
	Tuho- ja murhapoltto Pyroman- och mordbränder Arson																			
	Juopuneen tai mielisairaana aiheuttama Av alkohopåverkade eller sinnen-sjuka förorsakade bränder Caused by a drunken or insane person																			
	Syy tuntematon Orsaken okänd Unknown or undetermined																			
	Yhteensä Summa Total	77	20	8	8	2	3	32	19	8	8	1	200	15	5	1	80	9	5	29
		49	14	1	5	27	1	28	8	4	3	4	12	4	4	27	14	4	12	4
		26	14	1	5	16	1	28	8	3	4	2	12	4	4	27	14	4	12	4
13		179	5	138	15	56	77	18	11	64	33	2	60	899						

18. Palolaitos

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana 15 191 kertaa, joista 9 493 kertaa sairaiden ja 5 698 kertaa tapaturmaisesti yleisellä paikalla loukkaantuneiden henkilöiden kuljetukseen. Vastaavat edellisen vuoden luvut olivat 17 325, 11 452 ja 5 873. Kuljetusten lukumäärä väheni siis 2 134:llä. Ajojen lukumäärä päivää kohden oli n. 42 eli 5 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakaantuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi Månad Month	Sairaus- tapauksia Patienter	Tapaturmia Olycks- händelser Accidents	Yhteensä Summa Total
Tammikuu	1 065	398	1 463
Helmikuu	933	396	1 329
Maaliskuu	1 100	479	1 579
Huhtikuu	1 111	433	1 544
Toukokuu	950	494	1 444
Kesäkuu	673	454	1 127
Heinäkuu	500	459	959
Elokuu	568	487	1 055
Syyskuu	651	489	1 140
Lokakuu	583	527	1 110
Marraskuu	611	546	1 157
Joulukuu	748	536	1 284
Yhteensä Summa Total	9 493	5 698	15 191

Kuljetusmatkojen pituus oli 203 357 km eli keskimäärin 13.38 km kuljetusta kohti.

Palovahingot. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 63 518 700 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 453 825 937 mk eli yhteensä 517 344 637 mk. Vahingon suuruuden tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimiston osalta 1 293 182 mk:aan ja kiinteimistön osalta 1 141 834 mk:aan eli yhteensä 2 435 016 mk:aan, joka oli 0.7 % uhatun omaisuuden arvosta. (Luvut ovat v:lta 1965.)

Palovahinkojen korvausprosentit v. 1957—1965 ovat olleet seuraavat:

1957 ...	0.7	1960 ...	0.6	1963 ...	0.6
1958 ...	1.2	1961 ...	0.6	1964 ...	1.0
1959 ...	0.7	1962 ...	0.4	1965 ...	0.7

Kertomusvuonna sattuneissa tulipaloissa kuoli 9 ihmistä sekä tuhoutui 8 rakennusta kokonaan ja 29 osittain.

Kertomusvuoden huomattavimmista tulipaloista mainittakoon: Huoneistopalo rivitalossa Etelä-Haagassa Oskelantie 11:ssä 1.1. klo 3.20. Palokunnan saapuessa paikalle oli kaksikerroksinen puusta rakennettu rivitalo-huoneisto kokonaan tulessa ja paloi palokunnan ponnisteluista huolimatta käyttökelpottomaksi. Palossa menetti välittömästi henkensä kaksi ihmistä ja kolmas kuoli myöhemmin tulipalossa saamiinsa vammoihin.

Asuintalon palo Kyllikink. 17:ssä Pasilassa 5.2. klo 14.53. Iso, puusta rakennettu kaksikerroksinen asuintalo, jossa asui 18 perhettä, oli syttynyt 5- ja 6-vuotiaiden, yksin kotona olevien sisarusten tulella leikkimisestä. Tuli levisi mm. tähän huoneistoon sekä yläkertaan johtavaan portaaseen. Melko pitkän sammutustyön jälkeen löydettiin em. kahden lapsen lisäksi pahasti palanut vanhus yläkerrasta hänen asunnokseen osoitetun huonetilan vierisestä huoneesta.

Messuhallin palo Mannerheimintie 17:ssä 16.6. klo 14.40. Katonkorjaajien huolimattomuudesta oli A-Messuhallin B-hallin puoleisessa päädyssä oleva kolmikerroksisen toimisto-osan ullakko syttynyt palamaan. Palokunnan saapuessa palopaikalle todettiin ullakon olevan tulessa ja hälytettiin välittömästi lisääpua pääpaloasemalta ja Haagan paloasemalta. Näytti siltä, että palo olisi saatu rajoittumaan toimisto-osaan ja sen ullakkoon, mutta tuli oli kuitenkin päässyt ullakon puisen välipohjan kautta leviämään myös toimistohuoneisiin kolmannessa kerroksessa. Kun todettiin palon päässeen A-hallin puoleiselle ullakolle, suoritettiin suurpalohälytys. Sammutustyö muodostui erittäin vaikeaksi, koska ullakolle ei välikaton heikon rakenteen vuoksi voinut tunkeutua kuten yleensä.

sä ullakkopalojen sattuessa. Näin ollen oli sammutustyö suoritettava vesikatton päältä ja hallin parvekkeilta. Koska palo levisi erittäin nopeasti, oli katolla olevat miehet kutsuttava sieltä pois, sillä tapaturmanvaara oli liian suuri. Tämän jälkeen oli parvekkeelta ja rakennuksen ulkopuolelta sammutus ainoa mahdollinen ja se jäi tehottomaksi. Sammutustyöhön otti osaa n. 175 miestä. Lisäksi käytettiin armeijan varusmiehiä raivaustöissä. Sammutuksessa käytettiin parhaimmillaan 29 kpl 2":n ja 2 kpl 3":n suihkuja sekä 1720 m 1½":n ja 1460 m 3":n letkua. Vettä käytettiin kaiken kaikkiaan n. 1 300 000 l. Jälkisammutusta jatkettiin aina seuraavaan iltaan saakka. Tulipalossa tuhoutui A-hallin vesi- ja välikatto kuten myös toimisto-osan kolmas kerros kokonaan. Muut kerrokset kärsivät vesivahinkoja. Lisäksi tuhoutui hallin sisustus ja maalaukset.

Aluepalo Mannerheimintien—Lapinmäentien varrella Mannerheimintie 160:ssä alkoi 25.7. klo 15.14 liikennelaitoksen entisessä puurakenteisessa raitiovaunuhallissa, joka oli täysin liekkien vallassa palokunnan saapuessa paikalle. Voimakkaan tuulen ja kovan kuivuuden vallitessa sytyttivät palopaikalta lentäneet kipinät useita palonalkuja mm. lähellä sijainneella Kytösuontien pienteollisuus- ja varastoalueella sekä Reijolan lastenkodin alueella olevan vanhan hirsirakennuksen, joka tuhoutui palossa kokonaan. Kun palavasta hirsirakennuksesta lensi voimakas kipinä sade tuulen suuntaan Etelä-Haagan asuntoaluetta kohti, suoritettiin suurpalohälytys. Paloalueen laajuus oli n. 200 m leveä ja tuulen suunnassa n. 450 m pitkä. Sammutustyöhön osallistui kaikkiaan 280 miestä ja siinä käytettiin 3 080 m paloletkua, 8 auto-ruiskua, 2 moottoriruiskua, 25 kpl 2":n ja 7 kpl 3":n suihkuputkia. Varsinaiset palovahingot olivat palon laajuudesta ja uhkaavaisuudesta huolimatta mitättömät, koska mainitut rakennukset olivat purettaviksi määrättyt.

Lisäksi tapahtui Valmetin telakalla 9.9. klo 14.33 laivapalo, jossa hitsattaessa laivan kylkeä oli välikannella olevan hytin sisustus syttynyt palamaan. Tuli tuhosi mm. olohuoneen, 6—7 hyttiä, käytäväsisustuksia ja yläkannella kansirakennelmia ja suojapeitteitä. 10.10. klo 4.09 syttyi Hämeentie 8:ssa sairausvakuutustoimiston oikosulusta aiheutunut palo, jossa tuhoutui toimiston sisusta kalustoineen ja kortistoineen melkein kokonaan, samoin ullakon kattorakennelmat ja hissien konehuone. Ratakatu 1:ssä tapahtui 29.12. klo 5.04 huoneistopalo, josta saatiin kaikki ihmiset pelastettua sekä palo rajoitettua lähinnä kahteen asuinhuoneistoon, jotka vaurioituivat pahoin.

Palonehkäisytoiminta

Rakennuspiirustusten tarkastus. Rakennustarkastustoimikunnan kokouksessa oli viikottain mukana palotarkastajan tai apulaispalotarkastajan viransijainen, minkä ohessa erikoistapauksissa palolaitoksen puolesta toimitettiin piirustusten seikkaperäinen ennakkotarkastus. Rakennusten loppukatselmuksessa ei palolaitoksen edustaja ollut mukana. Uudisrakennustyömaillo suoritettiin tarkastuksia tarpeen vaatiessa.

Palotarkastukset ja valistustoiminta. Yleinen palotarkastus asuintaloissa suoritettiin II, IX, X, XII ja XIII nuohouspiirien alueilla 10.1.—17.5. sekä muuhun kuin asumiseen tarkoitetuissa rakennuksissa 19.9.—7.12. välisenä aikana koko kaupungin alueella. Kaupungin omistamissa, mutta kaupungin ulkopuolella sijaitsevista erilaisista laitoksista suoritettiin tarkastuksia. Tarkastusten johdosta annettiin 2 423 korjausmääräystä. Jälkitarkastukset suoritettiin kunkin alueen yleisen tarkastuksen jälkeen. Tämän lisäksi suoritettiin 3 447 pyydettyä tarkastusta sekä annettiin palonehkäisyä koskevia neuvoja ja ohjeita.

18. Palolaitos

Lausuntoja annettiin palonehkäisyyden liit-
tyvissä asioissa maistraatille 346, kaupungin-
hallitukselle 10, rakennusvirastolle 49, kaup-
pa- ja teollisuusministeriölle 10, rakennusar-
kastusvirastolle 18, terveydenhoitovirastolle
tai sen alaisille laitoksille 4, kaasulaitokselle
11 ja muille viranomaisille ja yksityisille 24.

Palopäällystö ja -alipäällystö piti vuoden
aikana sairaaloissa ja teollisuus- ym. laitok-
sissa sekä opintopäivillä ja kursseilla ja Val-
tion palokoulussa oppitunteja ja valistusti-
laisuuksia palo- ja henkilöturvallisuuteen liit-
tyvistä aiheista sekä lisäksi paloturvallisuut-
ta koskevia luentoja erilaisilla väestönsuoje-
lukurssseilla.

Kertomusvuoden aikana jatkettiin palon-
ehkäisyosastossa kiinteistökortiston tekoa.
Kortistosta ilmeni kiinteistönomistaja, osoite,
rakennusaine, kerrosluku, rakennuksen
käyttötapa, vaaralliset palokohteet kuten
tulenaran nesteen varastot, niissä olevat
sammutuslaitteet, henkilöturvallisuuden kan-
nalta tärkeät kohteet ym.

Nuohous

Nuohouspiirien lukumäärä oli 14, nuohoo-
jamestareiden lukumäärä oli kertomusvuon-
na 14. Palolautakunta määräsi VIII nuohous-
piiriin vuoden alusta lukien vt. piirinuohoo-
jaksi nuoh.mest. Erkki Summan ja samoin
vuoden alusta lukien XI nuohouspiiriin vt.
piirinuohoojaksi nuoh.mest. Eino Fredmanin.
V nuohouspiiriin vt. piirinuohoojana toimi
nuoh.mest. Jouko Halme ja III nuohouspiiriin
vt. piirinuohoojana nuoh.mest. Birger Lind-
fors. Piirinuohoojien lisäksi piireissä oli yh-
teensä 14 etumiestä, 38 nuohoojaa ja yksi
oppilas.

Yleinen nuohous suoritettiin jokaisessa pii-
rissä 12 kertaa ja erikoiskohteiden nuohous
palojärjestyksen mukaisesti. Piirinuohoojat
osallistuivat nuohouspiireissään yleiseen pa-
lotarkastukseen, johon kuului yhteensä 321
tarkastuspäivää eli keskimäärin 25 päivää
piiriä kohti. Lisäksi suorittivat piirinuohoojat

2 819 muuta tarkastusta sekä kukin vuorol-
laan nokipalopäivystystä.

Kertomusvuonna sattui 29 nokipaloa. Vii-
meisenä kymmenvuotiskautena niiden luku-
määrä on ollut seuraava:

1957	39	1962	22
1958	55	1963	36
1959	28	1964	27
1960	40	1965	31
1961	26	1966	29

Talous ja yleinen hallinto

Menot ja tulot. Palolaitoksen menot olivat
kertomusvuonna yhteensä 6.86 mmk, josta
palkkamenojen osuus oli 5.33 mmk ja kalus-
ton hankintojen osuus 0.67 mmk. Määrära-
hoja siirrettiin käytettäväksi seuraavana
vuonna 267 136 mk. Menojen nousu edelliseen
vuoteen verrattuna oli 0.87 mmk, mikä lä-
hinnä johtui väestönsuojelukaluston hankin-
nasta sekä palkka-, kustannus- ja hintatason
yleisestä noususta.

Tuloja sairaankuljetuksista, vuokrasta ym.
oli yht. 725 199 mk.

Avustuksena jaettiin Helsingin vapaaeh-
toiselle palokunnalle 6 000 mk, kaupungin
alueella toimiville muille vapaaehtoisille palo-
kunnille ja Suomen Meripelastusseuralle yh-
teensä 84 021 mk, vapaaehtoisten palokun-
tien kilpailutoiminnan tukemiseen 1 058 mk
ja vakinaisten palomiesten osuusruokalalle
13 000 mk eli avustuksia yhteensä 104 079
mk.

Rahastot. Helsingin kaupungin palokunnan
rahaston menot olivat kertomusvuonna
11 695 mk ja tuloja kertyi sairaankuljetus-
maksuista 8 139 mk. Rakennusmestarien
säätiö lahjoitti 250 mk ja korkotuloja oli
3 514 mk eli tuloja oli kaikkiaan 11 903 mk.
Rahaston sääntöjen mukaan siirrettiin tu-
loista 20 % eli 2 380 mk pääomaan, jolloin se
vuoden lopussa nousi 40 606 mk:aan. Käyttä-
mättömiä varoja (säästö v:lle 1967) oli vuo-
den lopussa 3 510 mk.

Gösta Waseniuksen rahaston pääoma oli vuoden alussa 7 719 mk ja käyttövaroja oli 1 000 mk. Korkotuloja kertyi vuoden aikana 732 mk ja Ranskan suurlähettiläs lahjoitti 100 mk, joten tuloja oli yhteensä 832 mk. Pääoma kasvoi 61 mk:n suuruisen indeksi-hyvityksen johdosta 7 780 mk:aan. Käyttövaroista siirrettiin pääomaan 220 mk, jolloin se nousi vuoden lopussa 8 000 mk:aan, ja v:lle 1967 jäi käyttövaroja 812 mk.

Käyttövaroista maksettiin kertomusvuonna 800 mk:n suuruisen kurssimaksu Insinöörijärjestöjen Koulutuskeskukselle, joka järjesti räjähdysvaarallisten aineiden turvalli-

suustekniikkaa käsittelevän kurssin 28.—30. 11. Kurssille osallistuivat vuorojärjestyksen perusteella vt. apul.palopääll. Erkki Saksa, vt. palotark. Gösta Willing ja paloteknikot Henrik Hagelberg ja Paavo Rissanen.

Vakuutusyhtiöiden palolaitoksen 100-vuotispäivänä tekemästä 10 000 mk:an suuruisesta lahjoituksesta perustetusta stipendira hastosta ei kuluvana vuonna anottu stipendejä. Rahastossa oli käyttövaroja vuoden alussa 11 602 mk ja korkotuloja oli 1 074 mk, joten vuoden lopussa stipendirahaston varat olivat 12 681 mk.

Varapalokunnat

Sopimuksen mukaan kaupungin palotoimeen kuuluvina varapalokuntina toimi 17 vapaaehtoista palokuntaa, joiden yhteinen toimiva miesvahvuus oli 743 miestä ja kalustovahvuus seuraava: paloautoja kiintopumppuineen 28, moottoriruiskuja 23, vesisäiliöitä 19, joiden yhteinen tilavuus oli

24 000 l, 3":n letkua 4 120 m, 2":n letkua 920 m ja 1½":n letkua 4 930 m.

Näiden lisäksi toimi kaupunkialueella yksi tehdaspalokunta ja yksi laitospalokunta.

Varapalokuntien palotoiminta oli kertomusvuoden aikana seuraava:

Varapalokunta Frivilliga brandkårerna Voluntary fire brigades	Hälytysten luku Antal alarmen Number of alarms		Yhteensä Summa Total
	Kaupunki- alueella Inom stadsområdet Within the city limits	Kaupunkialueen ulkopuolella Utanför stadsområdet Outside the city limits	
Helsingin VPK	4	1	5
Degerön »	6	—	6
Haagan »	12	—	12
Karjalaisten »	8	—	8
Lauttasaaren »	5	—	5
Malmin »	5	—	5
Marjaniemen »	7	—	7
Munkkiniemen »	—	—	—
Oulunkylän »	6	—	6
Pakinkylän »	8	—	8
Pitäjänmäen »	5	1	6
Puistolan »	14	—	14
Pukinmäen »	8	—	8
Tammisalön »	3	—	3
Tapanilan »	7	—	7
Vanhan Käpylän »	—	—	—
Vartiokylän-Mellunkylän »	10	—	10
Yhteensä	108	2	110

19. Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunta. Väestönsuojelutoimistossa oli v. 1966 seuraava henkilöstö: väestönsuojelupäällikkö, suunnittelu- ja koulutuspäällikkö, hallinnollinen sihteeri, suojarakenneohjaaja, kaksi suunnittelijaa, kaksi kouluttajaa, rakennusmestari aikoina 21.2.—15.3. ja 16.5.—15.10., suojarakenteiden valvoja, ensiapukouluttaja, toimistonhoitaja sekä kaksi toimistoapulaista.

Kalliosuojien hoidon kenttähenkilöstöön kuului sähköyliasentaja, sähköasentaja, koneenhoitaja, koneasentaja, nuorempi putkiasentaja sekä 10 kalliosuojanhoitajaa.

Suunnittelutoiminta. Paikallisen väestönsuojelun suunnittelussa noudatettiin työnjakoa väestönsuojelutoimiston, kaupungin virastojen ja laitosten sekä ns. perustajavirastojen, Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen ja Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin kesken.

Väestönsuojelutoimiston suorittamiin suunnittelutehtäviin kuului mm.: evakuoinnin suunnittelu; yleisen väestönsuojelun joh-toelinten ja yksikköjen perustamisen suunnittelu henkilöstö- ja materiaalivarauksineen; toimintaohjeiden laatiminen yleisen väestönsuojelun yksikköjen perustamista varten; hälytysjärjestelmän, viestiyhteyksien ja joh-topaikkojen suunnittelu; väestönsuojien rakentamisen yleissuunnittelu; väestön oma-kohtaisen suojelun yleissuunnittelu sekä toimintaohjeiden laatiminen.

Virastojen ja laitosten tehtävänä oli suojelusuunnitelmien laatiminen ja ajan tasalla

pitäminen sekä vastaavat järjestelyt toimenpideluetteloineen, toimintaohjeineen ja materiaalin hankintoineen.

Perustajavirastojen, joita olivat rakennus-, terveydenhoito- ja huoltovirasto, liikenne- ja palolaitos sekä elintarvikekeskus, tehtävänä oli: yleisen väestönsuojelun yksikköjen henkilövarausten ylläpitäminen ja kortistominen; yksiköille jaettavan materiaalin luetteloiminen sekä jakovarastoon kokoamisen ja jaon suunnittelu sekä materiaalin hankinnat ja lisäksi yksikköjen perustamisen johtajien ja varamiesten määrääminen ja perehdyttäminen toimintaohjeisiinsa.

Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen suunnittelutehtävät, joiden perustana oli väestönsuojelutoimiston laatimat toimintaohjeet, olivat seuraavat: ehdotuksien tekeminen korttelistojaaksi ja korttelistojen toimistojen sijoituspaikoiksi; omakohtaisen suojelun vapaaehtoisen henkilöstön varaukset suojelujoukkueisiin, korttelistojen toimistoihin, talojen suojeluvalvojiksi ja suojeluryhmiin; varatun vapaaehtoisen henkilöstön kokoamisen suunnittelu; suojelujoukkueiden materiaalin vapaaehtoisen varaamisen suunnittelu; talojen suojeluvalvojen ohjaaminen vapaaehtoisessa materiaalin hankinnassa.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin tehtäviin kuului: lohkojen sidontapaikkojen vapaaehtoisten henkilövarausten ylläpitäminen ja kortistominen; varatun vapaaehtoisen henkilöstön kokoamisen suunnittelu sekä varautuminen sidontapaik-

kojen materiaalin hankintoihin. Tehtävät suoritettiin pääasiassa väestönsuojelutoimiston ensiapukouluttaja.

Henkilöstövaraukset tarkistettiin yhteistoiminnassa Helsingin sotilaspiirin esikunnan ja perustajavirastojen yleisen väestönsuojelun järjestelijöiden kanssa, jolloin jouduttiin suorittamaan lukuisia henkilövaihdoksia. Kertomusvuoden alusta kaupungin alueeseen liitetty Vuosaari yhdistettiin 91. suojelulohkon kanssa VIII suojelupiiriksi, johon kuului viisi suojelulohkoa. Tätä väestönsuojelun aluejakoa ei ministeriö vielä kertomusvuonna vahvistanut. Yleisen väestönsuojelun yksikköjä varten hankittiin mm. 600 kpl annosmittareita, 900 pientä ensiapulaukkaa täytettyinä sekä n. 2 000 kpl 10 siteen pakettia siteitä.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin väestönsuojelutoimiston suunnittelijain ja kouluttajain työryhmä pelastus- ja raivauspalvelun kaluston kokeiluihin perustuvan soveltuvuusarvostelun ja tarvelaskelmat todellisuuspohjan löytämiseksi pelastuspalvelun materiaalmäärän vahvuuslaskelmille, mikä johti määrävahvuuksien huomattavaan pienenemiseen entisestään ja sen mukaisesti niiden täydelliseen uusimiseen. Näin muodostettiin luotettava perusta rakennusviraston mahdollisuuksille varustaa perustamistehtäviinsä kuuluvat pelastusyksiköt riittävällä pelastus- ja raivausmateriaalilla.

Väestönsuojelun mahdollisessa toimeenpanossa perustettavaksi suunniteltujen yleisen väestönsuojelun johtoelinten ja yksikköjen moottoriajoneuvotarve on varsin suuri. Jos moottoriajoneuvot olisivat aina koossa täysilukuisina, muodostaisivat omistajille suoritettavat korvaukset huomattavan taloudellisen rasituksen kaupungille. Asian tilan korjaamiseksi suunnitteli väestönsuojelupäällikkö moottoriajoneuvon käytöstä väestönsuojelukuljetuksiin moottoriajoneuvovarausten sopimusjärjestelmän sopimukseen, jonka mukaan kuljetukset suoritettaisiin tilausajoina ja jonka kaupunginhalli-

tus lautakunnan esityksestä hyväksyi otettavaksi käyttöön väestönsuojeluvalmisteissa.

Yleisen väestönsuojelun johtoelinten ja yksikköjen perustamiseksi väestönsuojelun toimeenpanossa tarvittiin toimintaohjeet palvelualueiden perustamispäälliköille, yksikköjen perustamisen johtajille sekä erälle perustamisen apuelimille. Valmiuden tämän osan jälkeensä jääneisyyden vuoksi muodostettiin marraskuun alussa työryhmä, johon kuului väestönsuojelupäällikkö, suunnittelu- ja koulutus-päällikkö sekä suunnittelija, tehtävään toimintaohjeiden nopea valmistaminen. Toimintaohjeiden työvaihe käsitti varsinaiset toimintaohjeet, moottoriajoneuvo-liitteet ja materiaali-liitteet.

Marras- ja joulukuun aikana työryhmä sai valmiiksi seuraavien johtoelinten ja yksikköjen päälliköille ja johtajille toimintaohjeet: pelastus- ja raivauspalvelun perustamispäälliköille; 1.—12. pelastuskomppanian, 1.—9. erillisen pelastusjoukkueen, 1.—6. raivausjoukkueen, 1.—4. puhdistusjoukkueen sekä pomminraivausjoukkueen perustamisen johtajalle; moottoriajoneuvoelimen päälliköille sekä liikennelaitoksen toimitusjohtajalle valmiustila-ajan kuljetuksista.

Kertomusvuoden aikana pyrittiin tehokkaasti yksinkertaistamaan kaupungin omien virastojen ja laitosten suojelusuunnitelmien laatimista, jota varten mm. pidettiin kurssikeskuksessa suojelujohtajien neuvottelu- ja ohjaustilaisuus, johon osallistui 57 suojelujohtajaa.

Virastojen ja laitosten sekä teollisuuslaitosten ja likeyritysten väestönsuojelun uudelleen järjestelyssä, lähinnä sen suunnitteluvaiheessa, oli tehtävänä suojelusuunnitelman laatiminen. Siihen kuului suojelujohtajan ja apulaisen sekä suojeluryhmien lukumäärän ja kokoonpanon suunnittelu, henkilövaraussuunnitelma, materiaalilaskelma ja hankintasuunnitelma, väestönsuojasuunnitelma, siirtymissuunnitelma kuljetusvälinelaskelmineen, viestiyhteydet, arvopa-

perien ja arkistojen suojaus, pimentämissuunnitelma tarvikelaskelmineen sekä koulutussuunnitelma.

Järjestelyvaiheessa oli tarkoitus suorittaa seuraavat toimenpiteet: henkilövaraukset ja niiden ylläpito, materiaalihankinnat, väestönsuojien rakentaminen ja kunnossapito, kuljetusvälinevaraus, koulutuksen ylläpito sekä toimintaohjeet esim. henkilöstön kutsujalle, pimentämisen toimeenpanijalle, kuljetuksen järjestäjälle sekä etu- ja jälkikommunikunnan johtajalle. Suoritettavista toimenpiteistä laadittaisiin suojelujohtajan toimenpideluettelo.

Toimeenpanovaiheessa olisi tärkeätä, että väestönsuojelun järjestelyt toteutetaan toimenpideluettelossa olevan aikataulun mukaisesti ja tehdään ilmoitukset valmiudesta. Näiden järjestelyjen tarkoituksena oli väestönsuojeluvälmiuden ylläpitäminen tilanteen mukaisine toimintoineen.

Varsinainen suojelusuunnitelma laadittaisiin suojelusuunnitelmakortille, jonka lisäksi tehtäisiin suojelujohtajan toimenpideluettelo ja tarvittaessa toimintaohjeet tärkeimpien toimenpiteiden suorittajille. Suojelusuunnitelmien laatimisen valvonta ja kehittäminen kuului virasto- ja laitossuojelun kouluttajan tehtäviin.

Teknillisen suunnittelun pääasiallisena tehtävänä oli hälytinjaerjestelmän ja viestiyhteyksien suunnitteleminen sekä vastaavan materiaalin hankkiminen. Kertomusvuonna asennettiin pääpaloaseman torniin suurtehohälytin, jonka koneisto oli Erottajan kalliosuojassa, ja hankittiin kahden suurtehohälytinten koneistot. Suojelupiirin toimistoksi kunnostettu Arhotien kalliosuoja yhdistettiin kaupungin puhelinverkkoon. Väestönsuojeluyksikköjen käyttöön tarkoitettuja kannettavia Salora-radioita hankittiin 20 kpl.

Vuosia sitten laadittua suunnitelmaa kaupungin suojelukeskuksen sijoittamiseksi Koskelantien kalliosuojaan kehitettiin pyrkimyksenä saada aikaan vapaamuotoinen ja jär-

jestelyltään yksinkertainen, mutta nykyaikaisilla johtamis- ja viestivälineillä varustettu väestönsuojelun johtopaikka. Kertomusvuonna hankittiin ja asennettiin paikalleen tilanekartta, suojelutaktillisen toimiston työpöydät tuoleineen sekä kaksi puhelinkeskusta puhelimineen.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelutoimiston suorittama koulutus jakaantui seuraavasti: johtohenkilöstön ja evakuoinnin suoritushenkilöstön, virasto- ja laitossuojelun, ensi-apu-, viestittäjä- sekä kalliosuojaryhmien henkilöstön koulutus.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin valmisteluja väestönsuojelun johtaelinten ja yksikköjen perustamisvalmiuskoulutusta varten, joka pyrittiin ottamaan ohjelmaan seuraavana vuonna.

Väestönsuojelutoimiston pitämiä kursseja oli: johtajiston kursseja 20, virasto- ja laitossuojelunkursseja 41 ja evakuoinnin suoritushenkilöstön kursseja 2. Oppilasmäärät olivat vastaavasti seuraavat: johtajakoulutus 245, virasto- ja laitossuojelunkoulutus 875 ja evakuointihenkilöstön koulutus 15.

Pelastuspalvelun harjoituspaikka Herttoniemessä oli jatkuvassa käytössä. Harjoituspaikkaa käyttivät myös palolaitos, Helsingin Väestönsuojeluyhdistys sekä Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri. Laitteita korjattiin ja täydennettiin. Harjoituspaikka täytti kuitenkin vain osan niistä koulutustarpeista, jotka olivat perusteina palolaitoksen kanssa yhteisen palo-, savu- ja rauniotalon rakennussuunnitelmalle, joten tämän harjoitustalon rakentaminen oli edelleen ensiarvoisen tärkeä kysymys.

Väestönsuojelutoimiston kurssikeskuksen koulutusvälineistöä täydennettiin. Tärkeimmät hankinnat olivat opetusfilmi »Laskeuma maaseudun vaarana», moottoripora, moottorisaha, kaksi työmaavalaisinta, kaksi nestenosturia, pelastuspalvelun harjoitusnukke sekä Anne-tekohengitys- ja sydänhieronta-laitteineen.

Rakenteellinen toiminta. Valmiita väestönsuojia oli kertomusvuoden loppuun mennessä yht. 1 736, suojahuoneiden kokonaispinta-ala oli 112 581 m² ja niihin mahtui yht. 190 024 henkilöä. Väestönsuojista oli yksityisten rakennuttamia talokohtaisia väestönsuojia 1 714, näiden yhteinen pinta-ala oli 97 705 m² ja niihin mahtui 165 244 henkilöä. Kaupungin rakennuttamia yleisiä ja yhteisiä kalliosuojia oli valmiina yht. 22, näiden yhteinen pinta-ala oli 14 876 m² ja niihin mahtui 24 780 henkilöä. Lisäksi oli kaupungilla kertomusvuonna rakenteilla 7 kalliosuojaa, joissa olisi tilaa 16 993 m² yht. 28 150 henkilölle ja suojelutarkoituksiin 900 m². Suunnitteilla oli kaikkiaan 7 kalliosuojaa, joissa olisi tilaa 26 200 m² ja joihin mahtuisi 43 700 henkilöä.

Hallinnollinen toiminta keskittyi lähinnä väestönsuojelulautakunnan kokousten valmisteluun. Vuoden aikana tarkistettiin talousarvioehdotus kymmenvuotiskaudeksi 1968—1977.

Kalliosuojatilat pidettiin jatkuvasti vuokrattuina. Kertomusvuoden aikana laadittiin toimistossa kalliosuojien vuokrasopimuslomake ja sen mukaisesti uusittiin kaikki kalliosuojien vuokrasopimukset.

Pelastuspalvelun kehitys. Väestönsuojelupäällikkö teki lehtikirjoituksissa ehdotuksen riittävän suuren ja toimintatehoisen pelastusosaston (pelastuspataljoonan) muodostamisesta Helsinkiä varten väestönsuojeluvalmisteluihin liittyvänä. Uudenmaan läänin pelastuspalvelutoimikunta teki asiasta esityksen kaupunginhallitukselle, joka kehotti väestönsuojelulautakuntaa huolehtimaan pelastusosaston muodostamisesta ja sen toimintavalmiuden ylläpitämisestä tavanomaisina väestönsuojeluvalmisteluina. Väestönsuojelutoimiston laatiman suunnitelman mukaan pelastusosastoon kuuluu johtokeskus, 1. ja 2. pelastuskomppania sekä ensiapukomppania.

Johtokeskus, jonka perustaja on väestön-

suojelutoimisto ja vahvuus 30 henkilöä, käsittää: pelastusosaston johtajan;

järjestelytoimiston, johon kuuluu järjestelypäällikkö, pelastusohjaaja, lääkäri (lääkintäohjaaja), kuljetus- ja huolto-ohjaaja sekä evakuoitiohjaaja;

tuhoalueen johtueen, johon kuuluu tuhoalueen johtaja, järjestelypäällikkö, kaksi järjestelyohjaajaa, radioryhmä sekä lähetti-ryhmä; toinen tuhoalueen johtue perustettaisiin tarvittaessa;

kaksi radioryhmää, kummassakin ryhmänjohtaja ja kaksi radioviestittäjää, sekä toimitusryhmän, johon kuuluu kaksi henkilöautonkuljettajaa, kaksi kuorma-autonkuljettajaa, kaksi muonittajaa ja kaksi lähettiä.

1. ja 2. pelastuskomppania, jotka perustaa rakennusvirasto ja joiden vahvuus on 112 henkilöä, käsittävät kumpikin kolme pelastusjoukkuetta, joihin kuhunkin kuuluu neljä ryhmää, sekä huoltoryhmän.

Ensiapukomppanian perusti ensiapuelinten osalta terveydenhoitovirasto ja kuljetuselinten osalta liikennelaitos ja sen vahvuus oli 249 henkilöä. Ensiapukomppania käsitti:

kaksi ensiapuosastoa, jotka kumpikin perustavat täydellisen ensiapuaseman ja ensiapupaikat sortuma-alueelle;

sairaslinja-autojoukkueen;

ensiapuryhmän ja puhdistusryhmän hajatapauksia varten sekä huoltoryhmän.

Pelastusosaston (pelastuspataljoonan) tarvitsema materiaali oli väestönsuojelutoimiston ja rakennusviraston varastoissa, jonne henkilöstö kokoontui hälytyksen saatuaan (hälytys ja kokoontuminen kesti n. 3 t) seuraavasti:

johtokeskus Temppeliaukion kalliosuojaan, jossa oli väestönsuojelutoimiston viestimateriaali;

1. ja 2. pelastuskomppania rakennusviraston Oulunkylän varastolle Otto Brandtintie 1:een, jossa oli pelastusmateriaali; ensiapukomppania Kulosaaren kalliosuojaan Svinhufvudintie 9—11:een, jossa oli lääkintä-

19. Väestönsuojelutoimisto

materiaali, sekä sairaalinja-autojoukkue liikennelaitoksen määräämään kokoontumispaikkaan, missä oli sairaalinja-autot.

Laskelmien mukaan edellämäinitut yksiköt olivat toimintavalmiina kaupungin alueella olevalla tuhopaikalla 4—6 t:n kuudessa hälytyksestä.

Yhteistoiminta. Väestönsuojelutoimiston työskentely tapahtui jatkuvassa yhteistoiminnassa kaupungin muiden virastojen ja laitosten kanssa, joka olikin edellytyksenä virastojen ja laitosten suojelusuunnitelmain kehittelylle sekä virasto- ja laitossuojelun koulutukselle. Erityisen kiinteäksi muodostui yhteistoiminta ns. perustajavirastojen suojelujohtajien kanssa yleisen väestönsuojelun järjestelyjen sekä johtajiston ja alijohtajiston koulutuksen kehittämiseksi.

Yhteistoiminnan aikaansaamiseksi sijoitettiin ensiapukouluttajan työpaikka SPR:n Helsingin ja Uudenmaan piiriin toimistoon, kun taas omakohtaisen suojelun koulutusta valvova kouluttaja kuului Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen hallitukseen. Oppilaiden saamisessa talojen suojeluvalvojain kursseille oli vaikeuksia ja yhdistyksen jäsenmäärä jäi vähäiseksi, mikä määrä oli kertomusvuonna 750 henkeä.

Kertomusvuoden lokakuussa järjestettiin Helsingin kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan väestönsuojeluviranomaisten yhteinen neuvottelu- ja perehdyttämistilaisuus, jollaisia oli tarkoitus järjestää edelleen vuosittain.

Helsingin kaupungin väestönsuojelutoimintaa selostettiin useille vierailleille ryhmille,

mm. ministeriön ja eri kuntien väestönsuojeluviranomaisille. Ulkomaisia vierailijoita olivat Norjan maanpuolustuskurssi ja Länsi-Saksan väestönsuojelujohtajien vierailuryhmä.

Väestönsuojelutoimiston henkilöstö piti oppitunteja lukuisissa ulkopuolisten järjestämissä koulutustilaisuuksissa.

Tiedotustoiminta. Kertomusvuoden aikana useat toimiston viranhaltijat antoivat toimialaansa käsitteleviä kirjoituksia sanoma- ja aikakauslehtiin, mikä huomattavalla tavalla teki tunnetuksi väestönsuojelua yleensä ja erityisesti näiden toimialojen työkenttää.

Sanomalehdille annettiin kaupungin väestönsuojelun eri aloja koskevia haastatteluja.

Tulot ja menot. Tuloja oli kertomusvuonna yhteensä 527 992 mk, mistä määrästä kalliosuojista saadun vuokratulon osuus oli 526 640 mk.

Menoja varten oli talousarvioon varattu 1 648 269 mk, minkä lisäksi oli käytettävissä määrärahojen välisenä siirtona 210 mk. Todelliset menot olivat 1 417 541 mk ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 189 913 mk. Ylitysoikeutta myönnettiin 12 216 mk ja säästöä jäi 41 025 mk.

Edelliseltä vuodelta siirtyi kertomusvuonna käytettäväksi 301 482 mk ja määrärahojen välisinä siirtoina 3 496 mk. Näistä käytettiin 261 815 mk, joten edelleen seuraavalle vuodelle siirtyi 43 163 mk.

Avustuksina suoritettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille 44 770 mk ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle 87 000 mk.

20. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuoden 1966 aikana oli lakisääteisen sosiaaliturvan alalla huomattavimpia tapauksia uuden kodinhoitolain säätäminen ja kansaneläkkeen tukilisään tehdyt muutokset.

Huoltolautakunnan toiminnassa oli merkittävin muutos se, että Riistavuoren vanhainkoti ja Myllypuron vanhusten asuintalo pääsivät vuoden alussa täyteen toimintaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden lopulla vanhusten asumistukea koskevat uudet yleisohjeet, joiden perusteella tukeen oikeutettujen piiri laajeni.

Taloudellisen tilanteen kannalta kertomusvuosi oli hieman huonompi kuin edellinen vuosi, sillä työttömyys avuntarpeen syynä nousi ja oli 6 (ed. v. 4.7) %. Yksinomaan kotiavustuksena huoltoapua saaneiden osalta koku luku oli 10 (8) %.

Huoltoaputapausten lukumäärä oli 21 090. Nousu edellisestä vuodesta oli 5 %. Huoltoavun kotiavustustapauksia oli eniten maaliskuussa ja vähiten elokuussa. Asuntojen vuokrien suuruus on syynä useissa tapauksissa huoltoavun tarpeeseen.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustusta saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoinen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna 32 826 henkilöä eli 6.4 (6.2) % henkikirjoitetusta väestöstä. Osa sai vain tilapäistä avustusta.

Huoltoapuna hoitoa saaneiden osuus kaikista Koskelan sairaskodissa hoidetuista laski edelleen. Hoitovuorokausista oli heidän osuu-

tensa 46.2 %, edellisenä vuonna vastaava luku oli 52.5 %.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä huollettujen lukumäärä lisääntyi edelleen huomattavasti, samoin juopumuspäätysten määrä.

Toipilasrahatapausten määrä nousi huomattavasti, samoin kuin vanhusten asumistukea saaneiden luku.

Yleisen sosiaaliturvan lisääntyessä on sosiaalihuollon tehtävien painopiste siirtymässä yhä enemmän auttamistoiminnan muille alueille, joista ovat esimerkkeinä palvelutoiminta, sopeuttaminen, kuntouttaminen, neuvonta, ohjaus ja kasvatust. Riittävän henkilökunnan puute vaikeuttaa kuitenkin toiminnan kehittämistä.

Sosiaalihuollon alalla oli kertomusvuoden aikana useita komiteoita, joista mainittakoon sosiaalihuollon organisaatiokomitea, vanhainkotikomitea, avohoitokomitea, vanhusten kesävirkestyskomitea, hoitolaitosten suunnittelutoimikunta. Tutkimustoimintaan ja suunnitteluun kiinnitettiin muutenkin entistä enemmän huomiota.

Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tukiosakustannuksia lukuun ottamatta nousivat huoltotoimen bruttomenot edellisestä vuodesta 12.1 % eli n. 6.4 mmk ja olivat ne kertomusvuonna 59.2 mmk. Nettomenot olivat 44.3 mmk eli 4.4 mmk ja 11.1 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritettujen tukiosakustannukset olivat 10.5 mmk eli 15 % kokonaismenoista.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Huoltovirasto

Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

1. Huoltoavunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	7 034	33.3
» » lapsia huollettavana	48	0.2
Yksinäiset naiset ilman lapsia	8 621	40.9
» » lapsia huollettavana	1 804	8.6
Avioparit ilman lapsia	1 511	7.2
» lapsia huollettavana	2 072	9.8
Yhteensä	21 090	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 3 924; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli											Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Yksinäiset miehet Yksinäiset naiset (naimattomat, lesket, eronneet, erossa asuvat)	30	10	3	2	3	—	—	—	—	—	—	48
Avioparit	970	508	212	81	25	6	2	—	—	—	—	1 804
Yhteensä	658	634	383	225	103	38	22	5	3	—	1	2 072
Yhteensä	1 658	1 152	598	308	131	44	24	5	3	—	1	3 924

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 8 153. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 32 826, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskväkiluvusta se oli 6.4 %. Lisäksi oli lastensuojelulautakunnan huostassa huoltoavustusta saaneiden perheiden lapsia yhteensä 749; ko. perheiden lukumäärä oli 460.

Avuntarpeen syy. Pääsyyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 56.3 %. Vanhuus esiintyi syynä 14.9 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 12.5 %:lla ja työttömyys 6 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1957—1966 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Vanhuus	14.6	11.7	13.4	12.5	16.6	13.3	14.1	14.3	15.3	14.9
Mielisairaus ja vajaamielisyys	20.1	13.1	12.9	13.0	14.2	14.0	12.7	12.3	11.9	11.3
Muu sairaus	41.6	38.0	40.7	47.3	46.5	51.3	47.4	46.9	47.1	44.1
Synnytys	0.7	0.8	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.7
Invaliditeetti	1.3	0.8	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9
Perhesuhteet	3.3	2.5	2.5	2.5	2.6	2.8	2.4	2.4	2.5	2.7
Epäsosiaalinen elämäntapa ...	7.1	7.0	7.8	9.1	10.1	9.9	9.1	10.4	10.3	12.5
Työttömyys	7.8	22.2	16.1	8.1	2.9	1.5	6.7	5.4	4.7	6.0
Muu syy	3.5	3.9	4.8	5.7	5.5	5.5	6.0	6.6	6.6	6.9
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 16—19-vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus, vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukaan kasvoi. 70 vuotta täyttä-

neillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat seikat.

Seuraavasta ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16—19 v	20—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60—64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	49.7
Mielisairaus ja vajaamielisyys	4.9	9.0	11.3	15.4	15.2	13.3	7.9
Muu sairaus	20.0	24.5	30.9	42.5	62.0	76.6	41.3
Synnytys	3.8	4.1	0.8	0.1	—	—	—
Invaliditeetti	0.7	0.5	1.3	1.6	1.4	0.9	0.3
Perhesuhteet	4.7	9.4	5.4	3.5	0.9	0.3	(0.03)
Epäsosiaalinen elämäntapa	8.0	27.1	31.0	19.9	8.2	1.8	(0.05)
Työttömyys	9.7	9.2	10.6	9.2	7.8	4.3	0.2
Muu syy	48.2	16.2	8.7	7.8	4.5	2.8	0.5
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

	Huoltoavun muoto	Päämiehiä michiä naisia yhteensä	
Yksinom.	laitoshoido	1 444	3 074 4 518
»	kotiaavustus	6 844	5 270 12 114
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta		2 377	2 081 4 458
	Yhteensä	10 665	10 425 21 090

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	316	3.0	294	2.8	610	2.9
20—29	1 455	13.7	991	9.5	2 446	11.6
30—39	2 188	20.5	914	8.8	3 102	14.7
40—49	2 017	18.9	1 068	10.2	3 085	14.6
50—59	2 212	20.7	1 513	14.5	3 725	17.7
60—64	910	8.5	915	8.8	1 825	8.6
65—69	655	6.1	1 117	10.7	1 772	8.4
70—79	700	6.6	2 291	22.0	2 991	14.2
80—	212	2.0	1 322	12.7	1 534	7.3
Yhteensä	10 665	100.0	10 425	100.0	21 090	100.0

Kansaneläkkeen tukiosaa saivat huoltoavunsaajat seuraavasti:

yksinäiset miehet	2 349
naimattomat naiset	2 798
muut yksinäiset naiset	3 803
avioparit:	
vain päämies	297
» puoliso	83
molemmat	445 825
Yhteensä	9 775

20. Huoltotoimi

Kansaneläkkeen tukiosaa saaneita päämiehiä oli siten 9 692 ja tukiosaa saaneita huollettavia yhteensä 10 220.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen.

2. Laitoshoidto ja vanhusten asuintalot

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 109 päämiestä ja 1 158 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 267 (ed. v. 9 242) henkilöä.

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli

1 574 569 (1 580 661), joten henkilöä kohden tuli keskim. 169.9 (171) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidot ja huoltopäivät jakautuivat erilaisien laitosten kesken (ns. itsemaksavat ja yksityispaikoilla hoidetut eivät sisälly näihin lukuihin).

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1966

(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaik- kiaan	Kaik- kiaan	Keskim. hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	3 138	4 971	8 109	1 158	9 267	1 574 569	169.9
Kaupungin omat laitokset ...	2 419	3 679	6 098	712	6 810	1 220 585	179.2
<i>Huoltolaitokunnan alaiset</i>	624	1 870	2 494	78	2 572	625 407	243.2
Koskelan sairaskoti	288	850	1 138	55	1 193	188 751	158.2
Kustaankartanon vanhain- koti	144	822	966	14	980	283 956	289.8
Roihuvuoren vanhainkoti ...	83	207	290	4	294	79 031	268.8
Riistavuoren vanhainkoti ...	23	145	168	11	179	38 147	213.1
Kulosaaren, Torpan ja Hirvi- haaran vanhainkodit	80	33	113	1	114	30 495	267.5
Tervalammen työlaitos	65	—	65	—	65	5 027	77.3
<i>Sairaalat</i>	973	747	1 720	549	2 269	72 002	31.7
Marian sairaala	374	211	585	43	628	15 279	24.3
Kivelän sairaala	282	301	583	81	664	21 170	31.9
Malmin sairaala	114	113	227	25	252	6 616	26.3
Auroran sairaala	145	98	243	396	639	15 014	23.5
Laakson sairaala	117	81	198	15	213	9 036	42.4
Toipumiskodit	118	20	138	5	143	4 887	34.2
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	968	1 200	2 168	95	2 263	523 176	231.2
Nikkilän sairaala	445	790	1 235	38	1 273	401 369	315.3
Hesperian sairaala	478	325	803	55	858	63 635	74.2
Piritan sairaala	—	59	59	2	61	19 959	327.2
Röykän sairaala	59	44	103	1	104	32 769	315.1
Psykiatriset huoltolaitokset	2	10	12	—	12	2 167	180.6
Hesperian sairaalan Haagan osasto	30	19	49	2	51	3 277	64.3
Muiden omistamat laitokset...	974	1 711	2 685	499	3 184	353 984	111.2
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	60	438	498	15	513	123 718	241.2
Vanhainkodit	29	289	318	8	326	97 136	298.0
Lepokodit	28	31	59	4	63	8 062	128.0
Erilaiset invalidikodit	2	5	7	—	7	2 194	313.4
Ensi-Koti	—	64	64	1	65	4 795	73.8
Sophie Mannerheim-koti	—	18	18	1	19	3 101	163.2
Pelastusarmeijan äitikoti ...	—	8	8	1	9	998	109.9
Emmauskoti	—	24	24	—	24	7 233	301.4
Sekalaiset turvakodit ym. ...	1	1	2	—	2	208	104.0
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	12	4	16	1	17	727	42.8
Uudenmaan työlaitos	12	4	16	1	17	727	42.8
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i> ...	830	1 221	2 051	475	2 526	178 774	70.8
Yleiset ja yksityiset sairaalat	650	754	1 404	448	1 852	46 709	25.2
Työterveyslaitos	1	3	4	—	4	174	43.5
Tuberkuloosiparantolat	7	2	9	2	11	1 700	154.5
Invalidisairaalat ja hoitolat	11	15	26	3	29	1 308	45.1
Sairaskodit	113	423	536	12	548	119 154	217.4
Sekalaiset hoitolat ja paran- tolat	70	60	130	14	144	9 729	67.6
<i>Mielisairaalat ym.</i>	91	120	211	12	223	50 765	227.6
Kellokosken sairaala	27	50	77	1	78	25 651	328.9
Muut mielisairaalat (paitsi H:gin omat)	64	70	134	11	145	25 114	173.2

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niinkään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 77.5 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 39.7 % huoltolautakunnan alaisen laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoitoloissa oli 36.5 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Riistavuoren, Hirvihaaran ja Torpan vanhainkodeissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 624 miestä ja 1 948 naista eli yht. 2 572 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 34 henkilön lisäystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsittevä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoitettu lähinnä muihin tietoihin.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 5 042 tapausta, joista miehiä 1 269 ja naisia 3 773. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran.

Huoltoaputapauksina hoidettiin yht. 1 193 eri henkilöä, joista miehiä 288 ja naisia 905.

Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavina tai lääkäreiden yksityispaikoilla hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevilla tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

	Hoitopäiviä
Huoltoaputapaukset	188 751
Itsemaksavat	214 292
Yksityispaikoilla olleet	5 411
Yhteensä	408 454

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 46.2 (52.5) % ja muiden tapausten osalle 53.8 %.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 098 henkilöä ja v:een 1967 jäi 1 089 henkilöä. Sairaskodin työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa toimi kertomusvuonna edelleen ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeuteuksi. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Kertomusvuoden aikana oli päivähoidossa 274 henkilöä, jotka kävivät yht. 5 533 kertaa päivähoito-osastossa. Vuoden aikana otettiin hoitoon 241 henkilöä, joista 144 henkilöä suoritti käyntinsä sairaanhoidollisista syistä, 41 sosiaalisista syistä ja 56 molemmista mainituista syistä. Päivähoidossa olleiden hoidosta mainittakoon seuraavaa: fysikaalista hoitoa annettiin 1 549 kertaa, toimintaterapiakäyntejä oli 1 659, poliklinikkakäyntejä 570, röntgentutkimuksia ja -hoitoja 389 sekä laboratoriotutkimuksia 311.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä tai saunassa.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiaavustusta tai laitoshoidoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 16 749 640 mk.

	mk
Tulot	
Poliklinikkatulot	46 116
Ateriamaksut	281 604
Luontoisedut	14 637

Tulot	mk
Vuokrat	315 051
Muut tulot	175 861
	<u>Yhteensä 833 269</u>

Vuodeosastojen potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 41.00 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 38.97 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.36 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Poliklinikka. Poliklinikan toiminta kohdistui lähinnä sairaskodin ulkopuolella oleviin potilaisiin. Käyntien lukumäärä oli yht. 32 101. Lääkärit suorittivat 164 kotikäyntiä.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli edelleen sairaalapastorin rov. Lauri Solinin ja maist. Eila Korhosen tehtävänä. Lisäksi avusti maist. Korhosta teol.yliopp. Helmi Leppänen, teol.kand. Pirkko Koivisto sekä teol.yliopp. Hilikka Ilander. Heidän toimestaan pidettiin jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä keskusradion välityksellä ja osastoilla, myöskin järjestettiin ehtoollisjumalanpalveluksia, raamattupiirejä, kerho- ja ryhmäterapiatilaisuuksia ym. Pääpaino pantiin kuitenkin henkilökohtaiseen sielunhoitotyöhön. Usean seurakunnan kirkkokuorot, monet uskonnolliset yhteisöt, seurat ja lauluryhmät osallistuivat ohjelmillaan sielunhoitotyöhön.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. sairaalakirjaston avulla. Kirjoja lainattiin kirjastosta 15 730 kertaa. Ääninauhoja lainattiin Sokeain kirjastosta 17 kpl.

Televisio-ohjelmia seurattiin 4 televisiovaastaanottimen välityksellä. Kanttiini toimi entiseen tapaan.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin useita retkiä mm. Salmen kartanoon, Kauppatorille ja Laajasalon seurakuntien kesäkotiin.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 29 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 439 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskim. 14 huollettavaa.

Askarteluosaston työterapiaan osallistui 502 eri potilasta. Näitä käyntejä kertyi vuoden aikana yht. 10 792. Askarteluohjaajien käyntejä vuodeosastoilla oli 2 200.

Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä suoritettiin päivittäisten toimintojen harjoittelua pienissä ryhmissä kaikkiaan 354 kertaa.

Askartelu- ja kuntouttamistöinä valmistettiin erilaisia kudonta-, virkkaus- ja neuletoita sekä lastu-, rottinki-, mosaiikki- ja emalitöitä. Askartelutöiden myynti oli 26 106 mk.

K u s t a a n k a r t a n o n v a n h a i n k o t i

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 152 miestä ja 855 naista eli yht. 1 007 potilasta. Heistä oli huoltoaputapauksia 980. Vanhainkodin sairasosastolla oli 23 potilasta apulaisylilääkärin yksityispai-kalla ja 4 potilasta oli hoidossa ns. itsemaksavana.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 283 956 eli keskim. 289.8 päivää huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yht. 1 475.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 5 658 656 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	80 399
Luontoisedut	3 481
Vuokrat	117 142
Muut tulot	84 378
	<u>Yhteensä 285 400</u>

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 19.82 mk. Jos vähennetään edellä

mainitut tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi ilman hoitomaksutuloja 18.83 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta ovat henkilöä ja päivää kohden 2.12 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä, saunojen lämmitystä, yövartiointia sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun ym. Askartelutöinä suoritettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, kerni-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkoteloiden valmistusta, kirjan sidontaa, vaatteiden kunnostusta ym. Valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskukseen myymälä. Mainitakoon, että taideompelutöitä myytiin myöskin ulkomaille. Kokonaismyynti oli 41 250 mk, josta itsenäisyyspäivän myyjäisten osuus 28 095 mk. Kertomusvuoden aikana pyrittiin yhä enemmän kehittämään askartelutoimintaa sairaalapotilaiden keskuudessa. Kaikista vanhuksista osallistui n. 30 % askartelu- ja työtoimintaan.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 147 laitossairaalaapaikalla oli kertomusvuonna 682 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 8 774. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 31 052, lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 2 874 näytettä. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 12 084 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 1 559 ja Koskelassa 561. Ekg-tutkimuksia oli 1 338. Kuolemantapauksia oli 87.

Kustaankartanon laitossairaalan toimintaa on selostettu tarkemmin Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemassa terveyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkaisussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Vanhainkodin juhlasalissa pidettiin 55 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta, joista osa oli ehtoollistilaisuuksia. Lisäksi oli sairaosastolla vuoroviikkoina jumalanpalveluksia. Helsingin ev.lut.seurakunnat perus-

tivat Kustaankartanon vanhainkotiin erityisen sairaalalehtorin viran, jota hoitivat teol. maist. Leila Kvist ja leht. Terttu Hämäläinen. Sairaalalehtorin tehtäviin kuului henkilökohtainen sielunhoitotyö, hartaushetkien, keskustelujen yms. järjestäminen. Tiistai-kerho, joka on luonteeltaan hengellinen, kokoontui kertomusvuoden aikana 29 kertaa. Lisäksi erilaiset uskonnolliset seurat ja yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaus-tilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 11 509 teosta. Sokeain kirjastosta lainattiin 85 äänikirjaa. Jokaiselle osastolle oli tilattu päivälehdet, samoin aikakaus- ja viikkolehtiä.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 45 elokuvanäytöstä, 9 televisiota, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko»-niminen lehti ilmestyi 6 numerona. Ylipormest. Lauri Aho vieraili jouluaaton juhlassa.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja talvikaudella 23 kertaa.

Perinteellinen laivamatka tehtiin tällä kertaa m/s Runebergilla 29.7. Helsingin saaristoon. Linnanmäen huvipuistossa vieraili vanhustenpäivänä 118 vanhusta. Myöskin järjestettiin vanhuksille kerran viikossa tilaisuus ostosmatkojen tekoon Suursuon ostoskeskukseen.

ROIHUVUOREN VANHAINKOTI LAITOKSINEEN

Roihuvuoren vanhainkoti on hoivatyypin laitos. Sen alaisena toimivat Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodit. Kulosaaren vanhainkoti oli suljettu korjaustöiden takia koko kertomusvuoden.

Huollettavat. Roihuvuoren, Hirvihaaran ja Torpan vanhainkodeissa hoidettiin kertomus-

vuonna kaikkiaan 408 henkilöä, joista 163 miestä ja 245 naista. Hoitopäiviä oli 109 526 eli keskim. 268,4 päivää huollettavaa kohti. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 79 031 vrk.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot ja kaantuvat seuraavasti:

Vanhainkoti	Menot mk	Tulot mk
Roihuvuoren	2 660 799	140 303
Hirvihaaran	221 342	9 556
Kulosaaren	105 226	803
Torpan	101 120	3 738
Yhteensä	3 088 487	154 400

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

	mk
Ateriamaksut	57 826
Luontoisedut	6 761
Vuokrat	54 533
Muut tulot	35 280
Yhteensä	154 400

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 33.66 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja 31.89 mk. Hirvihaaran ja Torpan vanhainkotien osalta olivat vastaavat luvut keskim. 10.57 mk ja 10.14 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökuntien ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 2.30 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren ja Torpan vanhainkotien lääkäriä toimi koko kertomusvuoden Roihuvuoren vanhainkodin apul. ylilääk. Tuomo Kauppinen. Torpan vanhainkodissa lääkäri kävi kolmen viikon välein ja tarvittaessa useamminkin. Käyntejä oli 17.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkäriä toimi edelleenkin Kellokosken sairaalan ylilääk.

Paavali Alivirta, joka kävi laitoksessa 24 kertaa. Apul. ylilääk. Kauppinen kävi vanhainkodissa kerran.

Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikkakäyntien lukumäärä oli kertomusvuonna 504. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 9 420. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 787 näytettä. Fysioterapiahoidoa annettiin 4 432 kertaa. Ekg-tutkimuksia oli 241. Vuoden kuluessa oli eri laitoksissa 464 ryhmävoimistelutilaisuutta, joihin osallistui yht. 4 671 huollettavaa.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita lähetettiin tarpeen mukaan Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideoasastoille hoitoa ja tutkimuksia varten. Kuolemantapauksia oli 66.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Roihuvuoren vanhainkodin sielunhoitotyöstä huolehtivat kenttäv. Eino Alitalo ja past. Arno Lausio. Hartaustilaisuuksia osastoilla pidettiin 139 kertaa (näistä 13 ehtoollistilaisuutta) ja keskusradion välityksellä 21 kertaa. Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdistysten edustajien järjestämiä tilaisuuksia. Ruotsinkielisiä hartaustilaisuuksia oli 24.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi, fil. tri Paavo Päivänsalo. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa.

Roihuvuoren vanhainkodin kirjastosta lainattiin 6 752 teosta. Hirvihaaran vanhainkodissa oli kirjojen käsivarasto. Torpan vanhainkodin huollettavat käyttivät myös kaupunginkirjaston sivukirjastoja.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinia hoiti edelleen sairaalapalvelu. Useita viihdytystilaisuuksia oli kaikissa laitoksissa. Niitä järjestivät eri seurakuntat ja yhteisöt. Huollettaville järjestettiin laitoksen puolesta 4 retkeä, joihin osallistui 122 vanhusta. Roihuvuoren vanhainkodista tehtiin retki Sipoon Särkijärvelle Pelastusarmeijan kurssikeskukseen, Roihuvuoren vanhainko-

20. Huoltotoimi

din pyörätuolipotilaat tekivät autoretken Järvenpään Invalidien Ammattioppilaitokseen, Torpan vanhainkodista tehtiin meriristeily Helsingin saaristoon ja Hirvihaaran asukkaat tekivät retken Helsinkiin. Ohjelmassa oli meriristeily Helsingin itäiseen saaristoon ja käynti Roihuvuoren vanhainkodissa. Oulunkylän Lions Club järjesti Torpan vanhainkodin asukkaille autoretken.

Roihuvuoren vanhainkodin kaikilla osastoilla samoin kuin pienissä vanhainkodeissa oli televisiovastaanottimet.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yht. 107 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 209 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 36 214 mk:aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat erilaisiin talous- ym. töihin, joista heille maksettiin utteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha ja sikala, joiden tuotteiden arvo nousi kertomusvuonna 4 030 mk:aan.

Riistavuoren vanhainkoti

Riistavuoren vanhainkoti aloitti toimintansa koko laajuudessaan kertomusvuoden alussa. Siihen kuului 3 hoivaosastoa, joiden yhteinen paikkaluku oli 114, päiväkoti, jossa on 40 paikkaa ja 137 yksiotä käsittävä vanhusten asuintalo. Vanhainkoti herätti ensimmäisen toimintavuotensa aikana laajaa kiinnostusta ja laitokseen kävi tutustumassa lähes 2 000 vierasta, joista osa ulkomaalaisia.

Hoivaosastoihin otettiin ensimmäiset vanhukset 17.1. ja niissä hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 179 henkilöä, joista 23 miestä ja 156 naista. Hoitopäiviä oli 38 147 eli 213.1 päivää keskimäärin huollettavaa kohti.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 1 695 019 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	28 860
Vuokrat	164 439
Muut tulot	7 253
	<hr/>
Yhteensä	200 552

Hoivaosaston potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.46 mk.

Lääkärinhoito. Riistavuoren vanhainkodin lääkärinä toimi apul. ylilääk. Arvo Heino. Poliklinikakäyntien lukumäärä oli 984, josta 316 päiväkodista ja 432 vanhusten asuintalosta. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 10 110, joista päiväkodin osuus oli 88 ja asuintalon 890. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 064 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 231 ja fysioterapiahoidoa annettiin 5 149 kertaa. Ryhmävoimistelutilaisuuksia oli 32, joihin osallistui 504 henkilöä. Lääkäri kiersi osastoilla säännöllisesti 2 kertaa viikossa, tarvittaessa useamminkin ja otti potilaita vastaan myös poliklinikalla. Potilaita lähetettiin myös Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideoastoille tarpeen mukaan. Kuolemantapauksia oli 28.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Riistavuoren vanhainkodin sielunhoitotyöstä huolehti alkuvuodesta teol. yliopp. Hilka Ilander ja vuoden loppupuoliskolla past. Niilo Syväne. Hartaustilaisuuksia oli 194, joista 5 ehtoollistilaisuutta. Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdistysten järjestämiä tilaisuuksia. Kirjastonhoidosta huolehti kaupungin laitoskirjasto, joka oli avoinna 2 kertaa viikossa 8.6. lähtien. Kirjastosta lainattiin 1 895 teosta.

Viihdytystoiminta. Riistavuoren vanhainkodin kanttiini, joka vuokrattiin sairaalapalvelulle, aloitti toimintansa 21.3. Eri yhteisöt, järjestöt ja kerhot kuin myös yksityiset esiintyjät järjestivät vanhuksille viihdytystilaisuuksia, joihin myös vanhusten asuintalon asukkaat olivat tervetulleita. Kaikilla

osastoilla oli televisiovastaanottimet. Huollettavien käyttöön tilattiin 38 vuosikertaa päivä- ja aikakauslehtiä.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutus-toimintaan osallistui kertomusvuonna 117 huollettavaa, joista 75 hoivaosastoilta ja 42 päiväosastolta. Askarteluvalmisteiden kokonaismyynti oli 5 885 mk. Myyntipäiviä järjestettiin vuoden loppupuoliskolla joka toinen maanantai.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi arkisin enintään henkilökunnan yhden työvuoron pituisen ajan. Hoidosta ei peritty korvausta. Päiväkodissa hoidettavat saivat yhden aterian ja kahvitarjoilun päivittäin sekä tilaisuuden kylpemiseen ja saunassa käyntiin. Lisäksi he voivat osallistua askartelu- ja viihtymystoimintaan ja mahdollisuuksien mukaan saada myös laitoksen lääkärin tarpeelliseksi katsomaa fysikaalista ym. hoitoa.

Ensimmäinen vanhus otettiin päiväkotiin 17.2. Kodissa kävi yht. 67 eri henkilöä, joista 37 miestä ja 30 naista. Näistä kävi 18 miestä ja 18 naista säännöllisesti. Vuoden lopussa oli osaston kirjoissa 46 vanhusta. Hoitopäiviä oli vuoden aikana 6 690. Huomattava osa päiväosastolla kävijöistä oli vailla vakituista asuntoa.

Vanhusten asuintalo. Ensimmäiset vanhukset muuttivat asuintaloon jo v:n 1965 joulukuussa joten kertomusvuoden alussa oli asukkaita 75 henkilöä, joista 7 miestä ja 68 naista. Vuoden lopussa oli asukasmäärä 144 henkilöä, joista aviopareja 8. Asumispäiviä oli 51 318.

Sairaanhoido ja muut palvelukset. Vanhainkodin ylilääkäri tarkasti kaikki asuintaloon muuttaneet. Huoltolautakunnan johtokunta päätti, ettei vanhainkotiä liitetä huoltolaitosten sisätautien lääkärinpäivystysrenkaaseen, vaan apulaisylilääkärin virka-ajan jälkeen kiireellisissä tapauksissa käännetään ensikädessä aluelääkärin puoleen, jolle suoritetaan korvaus korkeintaan sairaalakeskuksen lääkärivälityksen taksan mukaan tai käytetään sairaalakeskuksen päivystävää lääkä-

riä. Kertomusvuonna oli 25 päivystävän lääkärin käyntiä. Sairaanhoidajat suorittivat 380 kotikäyntiä vanhusten asuntoihin, sosiaalihoitaja kävi 419 kertaa ja naisvahtimestari 726 kertaa. Suursiivous tehtiin kaikissa asunnoissa 2 kertaa vuodessa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat 1.7. lukien asuintalossa asuvien vanhusten askarrutuksesta. Askarteluun osallistui 23 henkilöä, joista 22 naista ja 1 mies. Askartelurahaa maksettiin 912 mk.

Myllypuron vanhusten asuintalo

Myllypuron vanhusten asuintaloon muuttivat ensimmäiset asukkaat 10.12.1965. Muutovaihe kesti 28.1.1966 saakka, jolloin talossa asui yhteensä 151 henkilöä, näistä miehiä 26 ja naisia 125. Kertomusvuoden lopussa oli asukkaita 148. Asumispäiviä oli 53 340.

Myllypuron vanhusten asuintalon menot olivat 103 039 mk ja tulot 86 486 mk.

Huoltopäiväkustannus asukasta ja päivää kohti bruttomenojen mukaan oli 1.93 mk.

Sairaanhoido. Asuintalon asukkailla ei ollut omaa lääkäriä, vaan he kävivät alue- ja yksityislääkäreiden vastaanotoilla ja lisäksi kaupungin sairaaloiden poliklinikoilla. Kiireellisissä sairaustapauksissa pyydettiin asukkaan luo joko aluelääkäri tai kaupungin päivystävä lääkäri. Näitä käyntejä oli 32. Kaupungin kotisairaanhoidaja teki kotikäyntejä 10 asukkaan luo. Lisäksi sattui lievempiä sairauksia, joihin ei tarvittu lääkärinapua ja tarvittaessa noudettiin lääkkeitä.

Vuoden aikana sattui 10 kuolemantapausta.

Askartelu. Ennen varsinaista ohjattua askartelutoimintaa pantiin alulle tehtäväluntonen askartelutoiminta työtupien alaisena.

Asukkaat suorittivat erilaisia asuintalon toimintaan liittyviä tehtäviä, joista he saivat askartelurahaa 1—3 mk:aan päivässä. Näihin tehtäviin osallistui 14 henkilöä ja saivat he yhteensä 1 033 mk.

Varsinainen työtupien ohjaama askarrutus alkoi 13.7. Tähän osallistui 17 naista ja he saivat askartelurahaa 708 mk.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa oli yht. 743 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, van- kilassa, karkumatalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 65 henkilöä. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 116.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla oli kirjoissa vuoden aikana huoltolaosastossa 264 miestä. Näiden määrä oli vuoden päättyessä 104.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli kirjoissa 335 miestä. Näistä oli laitoksessa läsnä olevia yht. 195 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 218. Neljää miestä hoidettiin laitoksessa kahden lain perusteella.

PAV-lain nojalla laitokseen otettujen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Samoin työvelvollisten määrä, mutta elatusvelvollisten määrä väheni tuntuvasti.

Hoitopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 44 171. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä
Huoltoapulain nojalla hoidetut	5 027
PAV-lain » »	23 803
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	15 341

Hoitopäivien luku aleni edellisestä vuodesta 6 101:llä. Tämä johtui elatusvelvollisten lukumäärän tuntuvasta vähenemisestä.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 765 670 mk ja bruttotulot 384 425 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 20 741 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 17.33 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot,

saadaan nettokustannukseksi 8.64 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 9.10 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, sikala-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 27 310 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huolto, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 41 782 mk:n arvosta, mistä summasta 31 881 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotolla oli huollettavien käyntien luku 1 250. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla 513 käyntiä. Hammaslääkärikäyntien luku oli n. 254. Laitoksen sairausosastolla hoidettiin 62 potilasta, joiden hoitopäivien lukumäärä oli 264.

Henkinen huolto. Huollettaville järjestettiin mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen työterapiaa. Ryhmäterapiatilaisuuksia järjestettiin 127 ja niissä kävi yhteensä 1 100 PAV-huollettavaa. Lisäksi oli yksilöterapiaa myös työ- ja elatusvelvollisille. Helsingin AA-kerhoista kävi n. 600 vierailijaa, jotka järjestivät 51 kokousta.

Vihdin seurakunnan papit ja erilaisten uskonnollisten järjestöjen edustajat pitivät laitoksessa hartaustilaisuuksia. Raamattupiiri kokoontui sosiaaliohjaajan johdolla 35 kertaa. Viihdetilaisuuksia oli kolme sekä yksi teatteriesitys, lisäksi järjestettiin urheilu- ym. kilpailuja. Huollettavien käytössä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyjä 148.71 ha, josta puutarhaa 4.50 ha sekä 552.76 ha metsää. Tämän lisäksi vuokrattiin viljeltyä maata 22.24 ha. Viljelyksessä pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn.

3. Irtolaishuolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 651 eri henkilöä, joista 286 (ed. v. 277) miestä ja 365 (393) naista.

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 192 (196).

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna

huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä. Eripainoksen taulukkoliitteissä on myös numerotietoja.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	36	12.6	93	25.5	129	19.8
Työn vieroksuminen	171	59.8	221	60.5	392	60.3
Kerjuu	3	1.0	1	0.3	4	0.6
Ammattihaureus	—	—	49	13.4	49	7.5
Muu peruste ¹⁾	76	26.6	1	0.3	77	11.8
Yhteensä	286	100.0	365	100.0	651	100.0

Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa eli 51.6 % joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 33.3 % kuljeksivan elämän ja 14 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä

sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	13	4.5	24	6.6	37	5.7
Kotikuntaan lähettäminen	15	5.2	24	6.6	39	6.0
Irtolaisvalvonta	150	52.5	135	37.0	285	43.8
Työlaitos	27	9.5	56	15.3	83	12.7
Pakkotyö	2	0.7	6	1.6	8	1.2
Jälkivalvonta	79	27.6	120	32.9	199	30.6
Yhteensä	286	100.0	365	100.0	651	100.0

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 17.2 %, jäi varoitusasteelle 16.1 %, valvontaasteelle 50.5 %, työlaitoksessa tai pakkotyössä oli 6.8 % ja jälkivalvonnassa 9.4 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli

kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaitusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 22 330, joista 6 134 miesten ja 16 196 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

20. Huoltotoimi

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	171	59.8	220	60.3	391	60.1
Naimisissa	55	19.2	81	22.2	136	20.9
Leskiä	5	1.8	11	3.0	16	2.4
Eronneita	55	19.2	53	14.5	108	16.6
Tuntematon	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	286	100.0	365	100.0	651	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 65 eli 10 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 7.7 % ja naisista 11.8 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaisuudessa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾ %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50 v — %	Yht. %
Miehiä	8.4	21.0	29.7	23.4	17.5	100.0
Naisia	18.6	34.2	19.5	17.0	10.7	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 201 eli 30.9 % kaikista, mie-

histä erikseen 121 eli 42.3 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 22.9 %.

4. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Huollettujen lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 5 515 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Yh-	
	Miehiä	Naisia teensä
Varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut	4 042	200 4 242
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut ...	1 224	49 1 273
Yhteensä	5 266	249 5 515

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

Varsinaiset väärinkäyttäjät. Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 4 242. Luku oli 11.2 % suurempi kuin edellisenä vuonna, jolloin huollettuja oli 3 795.

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 3 120 miestä ja 154 naista eli yhteensä 3 274 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatko-huoltoa, kun sen sijaan vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteeksi joutui 922 (ed. v. 801) miestä ja 46 (43) naista eli kaikkiaan 968 (844) henkilöä.

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

¹⁾ Tuntematonta syntyperää olevat mukaan luettuina. — ²⁾ Irtolaiskäsitelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	37	0.9	—	—	37	0.9
Rattijuoppous	21	0.5	1	0.5	22	0.5
Häiriö tai pahennus	1 326	32.8	78	39.0	1 404	33.1
Päihtymystapaukset	2 165	53.6	86	43.0	2 251	53.1
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	36	0.9	1	0.5	37	0.9
Ansiotyön laiminlyönti	20	0.5	2	1.0	22	0.5
Rasitus	13	0.3	2	1.0	15	0.4
Huoltoavun tarve	15	0.4	4	2.0	19	0.4
Vapaaehtoisuus	409	10.1	26	13.0	435	10.2
Yhteensä	4 042	100.0	200	100.0	4 242	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toi-

menpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	1 018	25.2	42	21.0	1 060	25.0
Valvonta	1 444	35.7	88	44.0	1 532	36.1
Huoltola (päätös)	305	7.5	9	4.5	314	7.4
Huoltola (täytäntöönpantu)	460	11.4	31	15.5	491	11.6
Sairaala- tai muu laitoshoido	311	7.7	12	6.0	323	7.6
Jälkivalvonta	453	11.2	18	9.0	471	11.1
Toukolan hoitokoti	51	1.3	—	—	51	1.2
Yhteensä	4 042	100.0	200	100.0	4 242	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle valtaosa eli 54.6 %, valvontaan 30.4 %.

Aviosuhde. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 796	44.4	48	24.0	1 844	43.5
Naimisissa	1 490	36.9	86	43.0	1 576	37.1
Leskiä	80	2.0	17	8.5	97	2.3
Eronneita	676	16.7	49	24.5	725	17.1
Tuntematon	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	4 042	100.0	200	100.0	4 242	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olleista varsinaisista väärinkäyttäjistä olivat:

	— 20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	48	453	1 260	1 277	1 204	4 242
%	1.1	10.7	29.7	30.1	28.4	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjiä 38, joista 6 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 30—49-vuotiaita. Morfiinin

yms. käyttäjiä oli 4, muun lääkeaineen käyttäjiä 7 ja 27 käytti alkoholin lisäksi lääkeainetta.

Nuoret tilapäiset väärinkäyttäjät. Nuorina

20. Huoltotoimi

tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 1 273 henkilöstä oli 1 224 miespuolista ja 49 naispuolista. Heistä oli 386 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 887.

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittäytyivät po. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	1 083	88.5	37	75.5	1 120	88.0
Valvonta	141	11.5	12	24.5	153	12.0
Yhteensä	1 224	100.0	49	100.0	1 273	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 41 naista ja 846 miestä, sovellettiin 33 naiseen sekä 819

mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 074	87.7	44	89.8	1 118	87.8
Naimisissa	136	11.1	4	8.2	140	11.0
Eronneita	14	1.2	1	2.0	15	1.2
Yhteensä	1 224	100.0	49	100.0	1 273	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	531	742	1 273
%	41.7	58.3	100.0

Uusista tapauksista 18—20-vuotiaiden osuus oli 49.2 %.

Vapaaehtoisesti hoitoon pyrkivien yksilö- ja ryhmäterapia. PAVI-huoltotoimiston käytössä oli edelleen talosta Hämeentie 8 vuokrattu huoneisto kerhotoimintaa varten. Huoneistossa harjoitettiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilö- ja ryhmätyötä hoitoon hakeutuvien vapauttamiseksi päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä.

Kerhuhuoneisto pidettiin avoinna kaikkina päivinä, myös sunnuntaisin klo 9—22 välisenä aikana. Aukioloaikana huoneistoon oli vapaa pääsy jokaisella hoitoa hakevalla, päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä kärsivällä henkilöllä.

Huoneisto oli PAVI-huoltotoimiston käytössä jokaisena arkipäivänä klo 13—16 ja tiistai-, torstai- ja perjantai-iltaisin klo 9—22.

Tällöin huoneistossa oli valvojana PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijä, joka päiväsaikaan huolehti huoneistoon saapuvien henkilöiden yksilöhoidosta ja iltaisin PAVI-toimiston ja Toukolan hoitokodin tarpeita palvelevasta ryhmätoiminnasta.

Huoneisto oli myös Helsingin AA-Kerhon käytössä kaikkina viikon päivinä. Huoltovirasto huolehti huoneiston vuokran, puhelin-kulujen ja sähkönkulutuksesta aiheutuvien kulujen maksamisesta ja Helsingin AA-Kerho puolestaan muiden kulujen suorittamisesta.

Kertomusvuoden aikana pidettiin kerholla 134 kokousta PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijän valvomana. Kokouksiin osallistuneiden lukumäärä oli 9 918 eli keskimäärin 74 henkilöä kokousta kohti. Kerholla käyntien määrä oli 12 451 eli 24 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Sosiaalityöntekijä suoritti 1 170 henkilökohtaista keskustelua apua hakemaan tulleiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien asioiden hoitamiseksi. Samalla hän järjesti asunnon 47 henkilölle ja välitti työpaikan 38 henkilölle.

Kerhotoiminnasta kertomusvuoden aikana saadut kokemukset olivat varsin myönteisiä.

Tämä toimintamuoto liittyi tuloksellisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kun-

touttamiseen vapaaehtoisen avohuollon linjalla.

5. Toukolan hoitokoti

Toukolan hoitokoti, joka perustettiin v. 1963 jatkoi toimintaansa entiseen tapaan.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 90 miestä. Vuoden aikana voitiin yli 500 pyrkijästä ottaa hoitokotiin vain 68 uutta asukasta. Hoitovuorokausien luku oli 7 896, joista itsemaksavien hoitovuorokausia 7 242 ja huoltolautakunnan maksamia 654. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 11.50 mk ja nettokustannukset 5.60 mk.

Menot ja tulot. Hoitokodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 90 805 mk.

Tulot	mk
Hoitomaksut:	
Itsemaksavat.....	37 840
Huoltolautakunta	3 562
Henkilökunnan ruokailu	1 826
Vuokrat	1 790
Valtion apu	1 000
Muut tulot	531
Yhteensä	46 549

Nettomenot olivat 44 256 mk.

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli 31.

12. seuraava:

Kodista poistui kuntoutuneina	27
Sairaalaan toimitettiin	3

Järjestyssääntöjen rikkomisen takia poistettiin	38
V:een 1967 jäi hoitokotiin	22
Yhteensä	90

Järjestyssääntöjen rikkomisen vuoksi poistettujen lukumäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtui suurelta osalta siitä, että hoitokodeissa yritettiin hoitaa myös nuoria alkoholisteja. Kokeilu osoitti, että nuorilla pitäisi olla oma hoitokoti.

Hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 106 ryhmäkokousta, joihin osallistui 3 450 henkilöä. Henkilökohtaisen keskustelun muodossa hoidettiin 1 023 asiaa. Useimmat hoitokodista poistuneet osallistuivat myöhemminkin ryhmätoimintaan eri AA-ryhmissä, eräiden entisten asukkaiden perustaessa uusia ryhmiäkin.

Mainittakoon vielä, että hoitokodin asukkaat maksoivat kodissa ollessaan perheiden elatusmaksuja, sakkoja ja muita velkoja veronpidätysten lisäksi.

Hoitokodissa aikana 10.2.1963—31.7.1966 olleista tehtiin tutkimus, jolloin mm. ilmeni, että yli 2/3 asukkaista ei ollut joutunut hoitokodista poistumisensa jälkeen PAV-toimienpiteiden kohteeksi. Hoitokodista oli ko. aikana poistunut 245 miestä.

6. Sosiaalilääkärin toiminta

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärintlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kii-reellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaali-

lääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin sosiaalilääkärin toimesta 1 595 (ed. v. 1 493) huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 2 088 (1 921). Uusia huollettavia oli 576 (551).

Kirjoitettujen lääkärinlausuntojen ja todistusten luku oli 1 853, poliklinista ensiapua annettiin 663 kertaa, muihin poliklinikoihin,

sairaaloihin yms. lähetettiin 71 huollettavaa. Sosiaalilääkäri antoi myös neuvontaa ja ohjausta huollettaville ja heidän omaisilleen.

7. Juopumuspidätykset

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 13 732 eri henkilöä, joista miehiä 12 980 ja naisia 752. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 554 henkilöä enemmän. Ensikertaa pidätettyjä oli 3 715 ja syytteeseen asetettiin 7 771 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 43 381. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 3.2 ja naisten osalta 2.3. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja vähiten tammikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity

päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 6 257, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huollettuja oli 2 089 sekä irtolaisina 851.

Juopumuspidätykset jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Pidätyksiä oli Helsingissä yhteensä 44 927, joista 3 397 muualla asuvien pidätyksiä. Helsingiläisten pidätyksiä oli yhteensä 43 381, joista 1 851 tapahtui Helsingin ulkopuolella.

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunkin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

8. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä tai yksinäisiä henkilöitä:

tammikuu	1 052	heinäkuu	769
helmikuu	1 061	elokuu	903
maaliskuu	1 097	syyskuu	1 136
huhtikuu	1 095	lokakuu	1 014
toukokuu	1 083	marraskuu	1 130
kesäkuu	1 083	joulukuu	1 034

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 4 118, joista vanhuksia 1 130. Toimistoon tehtiin 7 030 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat kaikkiaan 40 410 työpäivää ja kotiavustajat 2 193 työpäivää. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 101 187 mk.

9. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilaraha, sotilasavustukset ja vanhusten asumistuki

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 957 opiskelijaa. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 213 785 mk. Lisäavustuksina suoritet-

tiin kaupungin varoista 60 250 mk sellaisille helsinkiläisille opiskelijoille, joiden valtiolta saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuolto sai kaikkiaan 849 invalidia. Lääkintähuoltoa sai 551 invalidia sairaalahoitona jälkihoitoinen, taikka heille maksettiin tekojäseniä, tukisidoksia, invalidipyöriä, kuulolaitteita yms. apuvälineitä. Lääkintähuoltomenojen kokonaismäärä oli 134 361 mk.

Koulutusmenoja maksettiin 38 invalidille ja huoltorahaa 4:lle koulutusta saavan invalidin perheelle yhteensä 17 482 mk. Työvälineiden ja raaka-aineiden hankintaan sekä oman yrityksen perustamiseen sai taloudellista tukea 14 invalidia, joille maksettiin avustuksina ja lainoina yht. 5 621 mk.

Ehkäisevänä huoltona sai 27 sellaista invalidia, joilla ei ole ollut mahdollisuutta saada invalidihuoltoa, työ- ja apuvälineitä 2 856 mk:n arvosta.

Invalidirahan saajia oli kertomusvuoden lopussa 1 957, joista sokeita tai heikkonäköisiä oli 291.

Työhuoltoon varatusta määrärahabasta maksettiin 43 invalidille yhteensä 6 892 mk avustuksena apuvälineiden hankintaan, koulutukseen yms. sekä 9 invalidille kunnallisena elinkeinoapuna työvälineiden hankintaan 2 575 mk. Kunnallisten invalidihuoltovarojen tilille palautettiin 1 106 mk.

Sokeiden asumistukea maksettiin 10 varattomalle tai vähävaraiselle sokealle yht. 10 218 mk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 48 sotaorvolle kaikkiaan 30 759 mk.

Työhuoltotoimisto antoi kaikkiaan 3 915 lausuntoa tai esitystä.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahabasta jaettiin 303 henkilölle yht. 134 768 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 279 ja reumaatikkoja 24. Toipilasrahaa maksettiin varattomalle toipilaalle 210 mk kuukaudessa, vähävaraiselle 150 mk kuukaudessa ja tyydyttävässä taloudellisessa asemassa olevalle 75 mk kuukaudessa. Toipilasraha maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla 718 tapauksessa kaikkiaan 765 532 mk.

Vanhusten asumistukea maksettiin 1 812 vanhukselle tai vanhuspariskunnalle. Asumistuen saajien ikäryhmät ja perhesuhteet ilmevät taulukkoliitteestä. Asumistukea maksettiin yhteensä 659 058 mk.

10. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvissa työskenteli yhdeksän työryhmää. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 110 ja työsuhteessa olevia 22. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät työskentelivät Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen sekä verhotyöt kaupungin laitoksille. Jalkineiden jakelu huoltolauta-

kunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille samoin kuin näiden kenkien korjaus oli niinkään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 95, lokakuussa ja pienimmillään, 84, maaliskuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukaussittain oli 108. Työpäiviä oli koko vuonna 27 208, niistä huoltosuhteessa olevien 21 517, työsopimussuhteessa olevien 5 691. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskim. päiväansio oli 20.73 mk ja huollettavien keskim. päiväpalkkio 4.58 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 2.50 mk, 1.11. lukien 3.10

20. Huoltotoimi

mk työpäivältä, ruokavalion tarpeessa olevat lisäksi 80 penniä ns. dieettillistä ruokailupäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 1 464 355 mk ja bruttotulot 1 358 151 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 106 204 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huoltoavun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä työtuvat merkitsi suojatyöpaikkaa, mutta usealle se oli myös työhönvalmennus- tai kokeilupaiikka.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askartelutyössä mukana 100 ja lopussa 144 vanhusta; askartelusta poistui vuoden aikana 46 ja uusia tuli 90.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 2 674 ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksessa oli 809. Askartelurahoja maksettiin vanhuksille yhteensä 21 798 mk ja askartelutuotteita myytiin 36 540 mk:n arvosta. Suurin sellaisen yksinään asuvan vanhuksen, joka vuoden kaikkina kuukausina oli mukana askarrutustyössä, kertomusvuoden aikana saama askartelurahamäärä oli 641 mk ja pienin 25.50 mk.

Kertomusvuoden lopussa askartelutyössä mukana olleitten vanhusten keski-ikä oli n. 67 vuotta, vanhin oli 96-vuotias. Vanhusten askartelutuotteiden myyntiä varten avattiin tammikuussa Kallion virastotalon ala-aulassa oma myymälä.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Huoltotoimen kustannukset

1. Tulot ja menot

Huoltolautakunnan bruttomenot¹⁾ nousivat kaikkiaan 59 153 430 mk:aan. Kun tästä vähennetään erälle sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset 1 199 768 mk sekä huoltolautakunnan käyttövaroista erinäisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suoritettut erät 448 863 mk, jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käynteiksi 57 504 799 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 14 838 833

mk, jää jäljelle 42 665 966 mk, mikä osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 3 890 989 mk. Näiden nettomenojen suuruus oli asukasta kohden n. 83.35 mk.

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta huollosta	8 103 000	10 074 614 ¹⁾
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	30 000	46 116
Ateriamaksut	275 000	281 604
Luontoisedut	13 000	14 637
Vuokrat	300 000	315 051
Muut tulot	110 000	175 861
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	80 000	80 399
Luontoisedut	3 170	3 481
Vuokrat	109 755	117 142
Muut tulot	62 000	84 378
Roihuvuoren vanhainkoti laitokseen:		
Ateriamaksut	65 800	57 826
Luontoisedut	8 000	6 761
Vuokrat	58 078	54 533
Muut tulot	28 500	35 280
Riistavuoren vanhainkoti ja asuintalo:		
Ateriamaksut	49 000	28 860
Vuokrat	106 758	164 439
Muut tulot	2 600	7 253
Vanhusten asuintalot	40 080	86 486
Toukolan hoitokoti	44 394	46 549
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	261 343	227 325
Korvaukset valtiolta	112 200	157 100
Maatilan tulot	619 000	578 296
Työtuvat	1 000 000	1 358 151
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	500 000	662 189
Kodinhoitomaksut	60 000	101 187
Muut tulot	31 500	73 315
Yhteensä	12 073 178	14 838 833
Menot	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	7 144 162	7 203 623
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	1 250 000	1 320 644
Hautauskustannukset	50 000	99 932
Muu huoltoapu	11 200 000	11 214 297
Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto	55 000	42 581
Irtolaishuolto	2 000	121
Työhuolto	100 000	69 717
Vanhusten kodinhoito	47 000	51 845
Sokeiden asumistuki	10 000	10 218
Vähävaraisten äitien lomamatka-avustukset	1 500	763
Vanhusten asumistuki	972 000	659 058
Toipilasrahat	100 000	134 768
Työtuvat	1 495 612	1 464 355
Koskelan sairaskoti	16 501 384	16 749 640
Kustaankartanon vanhainkoti	5 702 462	5 658 656
Roihuvuoren vanhainkoti laitokseen	3 008 568	3 088 487
Riistavuoren vanhainkoti	1 734 199	1 695 019
Suursuon vanhainkoti	127 864	116 558
Vanhusten asuintalot	113 655	103 039
Toukolan hoitokoti	100 139	90 805

¹⁾ Tästä on Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavien ja yksityis-paikoilla olleiden maksuja 1 087 553 mk.

20. Huoltotoimi

Menot	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Tervalammen työlaitos	797 143	765 670
Tervalammen maatila	679 147	599 037
Hoito sairaaloissa	2 593 700	2 391 492
Hoito muissa laitoksissa	4 397 000	3 974 474
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	1 263 750	1 199 768
Huoltolautakunnan käyttövarat	1 120 751	448 863
Yhteensä	60 567 036	59 153 430
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	10 800 000	10 459 130
Kaikkiaan	71 367 036	69 612 560

2. Huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna korvauksia annetusta huollosta 13 550 293 mk, josta 10 074 614 mk huoltolautakunnan ja 3 475 679 mk lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Perimistö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelu- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta pe- rityt ¹⁾	1 811 498	1 802 630	3 614 128
Toisilta kun- nilta perityt	8 099	66 328	74 427
Yksityisiltä perityt	7 167 464	1 485 179	8 652 643
Yhteensä	8 987 061	3 354 137	12 341 198

Pääosa yksityisiltä perityistä korvauksista kertyi kansaneläkkeistä.

Yksityisiltä perittyihin korvauksiin sisältyvät huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 70 mieheltä ja 13 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa saadut korvaukset. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 17 367 mk.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suoritettiin Koskelan sairaskodissa ja Kustaan-

kartanon vanhainkodissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 1 004 917 mk ja yksityispaikoilla olleet 82 636 mk.

Kodinhuollosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tili-erittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Lisäksi saatiin valtiolta sotilasavustuspauksista korvausta ennakkona 800 000 mk. Tämä summa ei esiinny huoltolautakunnan tulo- ja menoarviossa.

Asiamiesosasto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 522 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 299 oli huoltolautakunnan ja 223 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Toisilta kunnilta saapui korvausvaatimuksia 266 päähenkilölle annetusta huollosta. Valtiolta haetuista korvauksista oli 5 743 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tai molempia koskevia, 113 sotasiirtolaishoitoa ja 39 vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia koskevia hakemuksia. Näiden lisäksi tehtiin valtiolle tilitys 696 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta. PAVI-lain 35 §:n 1 momentissa mai-

¹⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.

nittuja tapauksia oli 772. Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvia velkomistapauksia oli vuoden lopulla 21 419. Huollettavien eläkkeitä nostettiin 6 504 henkilön osalta. Hol-

houskortistossa oli kertomusvuoden lopussa 1 464 henkilöä. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 1 957 413 mk ja eläkkeitä välitettiin 1 453 809 mk.

3. Kassa- ja tilitoiminta

Rahatoimiston Kallion osasto vastasi huoltolautakunnan ja sen alaisten laitosten rahanliikenne- ja kirjanpitotehtävistä sekä arvoomaisuuden hoidosta.

Huostaanotettuja pankkikirjoja oli vuoden päättyessä kaikkiaan 3 501 kpl vuoden lisä-

yksen ollessa 309 kpl. Pankkitalletusten yhteismäärä oli 5 312 851 mk. Muu osa huostaanotetusta arvo-omaisuudesta koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.

21. Lastensuojelutoimi¹⁾

Yleistä

Pääkaupungin lastensuojelutoimeen vaikuttavan lainsäädännön uusiminen oli v:n 1966 aikana edelleen kesken. Sosiaalihuollon hallinnon tarkistuskomitean mietintö, joka oli valmistunut edellisenä vuonna, oli edelleen lausuntovaiheessa. Kertomusvuoden kessällä jätti lastensuojelukomitea ehdotuksensa lastensuojelulaiksi ja laiksi suojelukasvatuslaitoksista. Tästä ehdotuksesta pyydettiin eri tahoilta lausuntoja ja käsittely siirtyi myöhempään ajankohtaan. Todettakoon, että kummankin lakiehdotuksen, mutta varsinkin sosiaalihuollon hallinto-organisaatiota koskevan ehdotuksen osalta kaupungin lastensuojelutoimen lausunnot olivat varsin kriittisiä.

Lastensuojelutoimi joutui kaupungin muiden hallintokuntien tavoin valmistamaan kertomusvuoden aikana ehdotuksensa vuosien 1968—1970 taloussuunnitelmaksi. Suunnitelma, jonka valmistavat toimenpiteet suorittivat lastensuojeluvirasto ja lastensuojelulautakunnan asettama taloussuunnittelujaosto, perustuivat edelleen niiden tilastojen pohjalle, joita lastensuojeluvirastolla oli käytävissä. Jo edellistä pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmaa laadittaessa oli todettu viraston tilastoaineiston puutteellisuus. Kun käytävissä olevat tiedot eivät muutenkaan kuvanneet parhaalla mahdollisella tavalla lastensuojelutyön määrää ja laatua, tilastointi uudistettiin kertomusvuoden alusta lukien.

Uudistuksen tuloksena esiintyy ensimmäistä kertaa tässä toimintakertomuksessa huomattavasti enemmän lastensuojelutyötä valaivia taulukoita. Muutoksesta johtuen tilastot eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien vuosien tilastojen kanssa. Lastenhuoltotoimiston tilasto on kokonaan lapsikohtainen, mistä johtuu, ettei tämän toimiston kohdalla ilmene ilmoitusten ja virka-avun pyyntöjen todellista määrää.

Kertomusvuonnakin jatkettiin mahdollisuuksien mukaan lastensuojelutoimen avoimuuden työmuotojen kehittämistä. Ongelma-perheisiin kohdistuvaa neuvontatyötä lisättiin ja muutenkin kehitettiin ja kertomusvuoden alkupuolella palkattiin kokeiluluonteisesti erääseen kansakouluun koulukuraattoriksi sosiaalityöntekijä. Näitä ja eräitä muita avoimuuden työmuotoja on pyrittävä voimakkaasti tehostamaan.

Laitostoiminnan osalta todettakoon, että Sofianlehdon vastaanottokodissa suoritettavat huomattavat muutos- ja korjaustyöt päättyivät kertomusvuoden aikana, jolloin laitoksen paikkaluvun lisääntyttä 35:llä laitos ja sen henkilökunta järjestettiin uudelleen. Naulakallion vastaanottokodin uudet osastotilat vapautuivat tässä yhteydessä alkuperäiseen tarkoitukseensa. Lautakunta saattoi kertomusvuonna hyväksyä myös Metsäkummun ja Teinilän terapeuttisten hoitokotien sekä Solakallion erityiskoulun luonnospiirustukset ja

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelutoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

kustannusarviot. Uusina laitoksina otettiin käyttöön Siltavuoren ja Usvatien nuorisokodit. Uusia laitoksia suunniteltaessa ja toiminnassa olevien laitosten toimintaa uudelleen järjestettäessä jouduttiin kiinnittämään edelleen huomiota siihen, että kaupungin omiin laitoksiin sijoitettavien lasten ja nuor-

ten poikkeavuus jatkuvasti lisääntyy ja vaikeutuu. Tämän vuoksi jouduttiin kertomusvuonnakin talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa jossakin määrin lisäämään laitosten henkilökuntaa ja helpottamaan sen työskentelymahdollisuuksia muuttuneita tehtäviä silmällä pitäen.

I. Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja laitosten johtokuntien kokoonpanossa tapahtuneiden muutosten osalta viitataan kunnalliskalenteriin.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset sekä tärkeimmät päätökset, esitykset sekä lausunnot, ks. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.

Komiteat. Kertomusvuonna jatkoivat toimintaansa seuraavat komiteat:

kaupunginhallituksen 5.3.1964 asettama komitea, jonka tehtävänä oli tutkia lisääntyneen nuorisorikollisuuden ja siihen liittyvien sopeutumishäiriöiden ennakolta ehkäisemistä samoin kuin alaikäisten lainrikkojien huollon

ja erityiskasvatuksen tarkistamista sekä näitä kysymyksiä käsittelevien viranomaisten yhteistyön kehittämistä ja tehostamista;

kaupunginhallituksen 8.10.1964 asettama komitea, jonka tehtävänä oli selvittää sosiaalihuollon hallinnossa mahdollisesti tarpeellisia muutoksia ja sosiaaliohjesäännön tarkistamista ja uusimista sekä

valtioneuvoston asettamat lastensuojelulakikomitea, koulukotikomitea ja ns. nuorisorikoskomitea. Lastensuojelulakikomiteaan kuului jäsenenä lastensuojelun toimitusjohtaja Arvi Heiskanen, koulukotikomiteaan nuorisonhuoltaja Kaarlo Helasvuo ja nuorisorikoskomiteaan sihteeri Kalervo Juurinen.

II. Lastensuojeluvirasto

Toimistot, ks. kunnalliskalenteri.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoiti rahatoimiston Kallion osasto sekä huoltoviraston asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelutoimen palveluksessa 374 vakinaista ja 105 tilapäistä viranhaltijaa sekä 158 työsopimuksin palkattua henkilöä eli yhteensä 637. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 115 (ed. v. 115) vakinaista ja 34 (27) tilapäistä sekä 9 (9) työsuhteista eli yhteensä 158 (151) ja loput laitosten palveluksessa.

Tiedotus- ja koulutustoiminta. Henkilökunnan jatkokoulutus noudatti kahta linjaa.

Osa koulutuksesta tapahtui kaupungin yleiseen koulutustoimintaan kytkeytyneenä, osa lastensuojeluviraston omasta aloitteesta ja lastensuojelutoimen henkilökuntaa koskevana. Kaupunki myönsi koti- ja ulkomaisia opintomatkoja, kokouksia ja kursseja varten lautakunnan jäsenille ja henkilökunnalle apurahoja. Koulutustoiminnan ohjaamisesta vastasi sivutoimenaan apulaislastenhuollontarkastaja.

Tiedotustoiminta oli keskitetty vajaan miehishuoltajalle. Julkisia tiedotusvälineitä käytäten tapahtuneen tiedotustoiminnan lisäksi monistettiin lastensuojelutoimen henkilökunnan omaa lehteä, Lapsi ja Me.

III. Toiminta kertomusvuoden aikana

Hallinnollinen toimisto

Hallinnollinen toimisto suoritti hallinnollista yleisvalvontaa siten, että toimitusjohtaja, sihteeri ja taluspäällikkö suorittivat tarkastuskäyntejä laitoksissa. Lastensuojeluviraston diaariin merkittiin vuoden aikana 4 993 (3 781) saapunutta kirjelmää. Toimitusjohtajan päätösluetteloon merkittiin kertomusvuoden aikana 215 (217) pykälää.

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna ilmoituksia ja virka-avunpyyntöjä, jotka koskivat 1 337 alaikäistä. Kertomusvuoden alusta lukien on tilastosta jätetty pois ilmoitukset, joissa varsinaisia huoltotoimenpiteitä ei ole tarvittu. Lukuun eivät sisälly myöskään kasvattilapset, jatko- tai suo-

jeluvalvontaan tai kotiapulaisvalvontaan määrättyt, valvontaan otetut avioliiton ulkopuolella syntyneet eivätkä kesäksi maalle toimitetut lapset. Näitä (yhteensä 4 684) selostetaan toisaalla kertomuksessa.

Kotimaassa otollapsiksi luovutetut lapset selviävät seuraavasta:

	0-1 v	2-6 v	7 v -	Yhteensä
Poikia	20	23	14	57
Tyttöjä	18	22	9	49
	38	45	23	106

Asumus- ja avioeroasioissa annettiin hoidonhouslautakunnalle 112 lapsen huollon järjestelyä koskevaa lausuntoa.

Avohuollon- ja sijaishuollontapakukset jakautuvat ilmoittajan ja lapsen iän sekä ilmoituksen aiheen ja lapsen iän mukaan seuraavasti:

V:n 1966 aikana tulleet uudet avohuoltotapakukset

A. Lapsen ikäryhmän ja ilmoittajan mukaan:

Ilmoittaja	0-1 v		2-6 v		7-15 v		16 v -		Yhteensä		Kaikkiaan
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
Vanhemmat	31	40	92	90	102	104	9	8	234	242	476
Muu omainen	10	4	23	19	11	13	-	2	44	38	82
Huollettava itse	-	-	-	-	1	2	-	2	1	4	5
Muu yksityinen henkilö	6	4	31	31	31	29	1	2	69	66	135
Lastensuojeluviranomainen	3	4	12	5	20	15	5	3	40	27	67
Muu huoltoviranomainen	4	-	17	13	11	14	4	1	36	28	64
Terveystenhoito- tai sairaalaviranomainen	12	8	6	6	14	8	1	1	33	23	56
Kouluviranomainen	-	-	-	-	6	5	2	1	8	6	14
Kasvatusneuvola	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
Poliisiviranomainen	4	1	4	7	2	-	-	-	10	8	18
Oikeusviranomainen	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1
Muu	-	1	-	1	3	-	-	-	3	2	5
Yhteensä	70	62	185	172	202	191	22	20	479	445	1) 924

1) Taulukkoon A ja B eivät sisälly ne tutkimustapakukset, jotka johtivat lapsen sijoittamiseen eivätkä myöskään aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvontatapakukset.

B. Lapsen ikäryhmän ja ilmoituksen aiheen mukaan.

Ilmoituksen aihe	Avohuoltotapaukset										Kaikkiaan	
	0—1 v		2—6 v		7—15 v		16 v—		Yhteensä			
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T		
<i>Lapsen:</i>												
Sairaus, keskosuus	—	3	1	1	2	3	—	1	3	8	11	
sielullinen poikkeavuus	—	—	2	3	8	1	2	—	12	4	16	
kuurous	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	2	
sopimaton ansiotoimi	—	—	—	—	1	2	—	—	1	2	3	
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	2	3	—	—	2	3	5	
rangaistava teko	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	
kerjääminen, karkaaminen	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	2	
Lapsi tavattu päihtyneenä	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2	
<i>Vanhempien:</i>												
kuolema	—	—	1	1	5	3	—	—	6	4	10	
vähentynyt työkyky	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	
sairaus	9	5	15	13	17	11	3	—	44	29	73	
mielisairaus	1	—	3	—	3	4	1	—	8	4	12	
vajaamielisyys	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	
ansiotyö	4	4	3	7	1	—	—	—	8	11	19	
hoidon laiminlyönti	3	2	17	10	16	15	2	—	38	27	65	
kasvatuskyvyn puute	—	—	1	5	2	11	1	1	4	17	21	
lapsen hylkääminen	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	
työhaluttomuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
huolimattomuus	2	2	2	3	2	4	—	—	6	9	15	
juoppous	8	2	21	13	13	14	1	3	43	32	75	
irtolaisuus	1	—	—	1	2	1	—	—	3	2	5	
vankilassa olo	—	—	2	2	—	1	—	—	2	3	5	
lapsen pahoinpitely	1	—	2	2	1	3	—	3	4	8	12	
koulunkäynnistä huolehtimattomuus	—	—	—	—	2	1	—	—	2	1	3	
työn puute	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
asuntovaikeudet	15	16	41	43	43	37	—	1	99	97	196	
avio- tai asumusero	—	2	10	8	10	10	—	—	20	20	40	
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	2	1	4	2	4	1	3	2	13	6	19	
muu aihe	23	25	59	56	64	64	9	8	155	153	308	
Yhteensä	70	62	185	172	202	191	22	20	479	445	924	

V:n 1966 aikana sijaishuoltoon tulleet uudet tapaukset

A. Lapsen ikäryhmän ja ilmoittajan mukaan:

Ilmoittaja	0—1 v		2—6 v		7—15 v		16 v—		Yhteensä		Kaikkiaan
	P	T	P	T	T	P	P	T	P	T	
Vanhemmat	41	34	43	27	24	23	—	—	108	84	192
Muu omainen	1	2	6	8	6	6	—	—	13	16	29
Huollettava itse	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Muu yksityinen henkilö	3	2	4	8	3	5	—	—	10	15	25
Lastensuojeluviranomainen	2	3	6	2	2	1	—	—	10	6	16
Muu huoltoviranomainen	2	2	2	2	5	3	—	—	9	7	16
Terveydenhoito- tai sairaalaviranomainen	57	41	3	7	11	4	—	—	71	52	123
Kouluviranomainen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kasvatusneuvola	—	—	—	—	2	1	—	—	2	1	3
Poliisiviranomainen	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	2
Oikeusviranomainen	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Muu	1	—	—	1	—	3	—	—	1	4	5
Yhteensä	108	84	65	55	53	48	—	—	226	187	413

²⁾ A- ja B-taulukoista puuttuvat kokonaan kertomusvuoden aikana tulleet ja poistuneet, yht. 539 lasta, joten sijaishuoltoon v. 1966 tulleiden kokonaismäärä oli 952 lasta.

21. Lastensuojelutoimi

B. Lapsen ikäryhmän ja ilmoituksen aiheen mukaan:

Ilmoituksen aihe	Sijaishuoltotapaukset										Kaikkiaan
	0—1 v		2—6 v		7—15 v		16 v—		Yhteensä		
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
<i>Lapsen :</i>											
Sairaus	1	1	—	—	1	—	—	—	2	1	3
sielullinen poikkeavuus	—	—	3	—	14	3	—	—	17	3	20
kuurous	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
sopimaton ansiotoimi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
rangaistava teko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
kerjääminen, karkaaminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lapsi tavattu päihtyneenä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Vanhempien :</i>											
kuolema	—	1	1	2	5	6	—	—	6	9	15
vähentynyt työkyky	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
sairaus	8	9	6	12	7	4	—	—	21	25	46
mielisairaus	3	4	3	1	3	3	—	—	9	8	17
vajaamielisyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ansiotyö	3	5	3	3	—	—	—	—	6	8	14
hoidon laiminlyönti	—	4	3	—	—	—	—	—	3	4	7
kasvatuskyvyn puute	—	—	—	2	1	3	—	—	1	5	6
lapsen hylkääminen	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
työhaluttomuus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
huolimattomuus	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2
juoppous	1	—	3	1	3	3	—	—	7	4	11
irtolaisuus	1	3	1	1	—	—	—	—	2	4	6
vankilassa olo	—	1	2	1	1	2	—	—	3	4	7
lapsen pahoinpítely	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2
koulunkäynnistä huolehtimattomuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
työn puute	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
asuntovaikeudet	75	50	32	27	13	17	—	—	120	94	214
avio- tai asumusero	5	—	1	2	2	—	—	—	8	2	10
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	3	—	3	3	2	5	—	—	8	8	16
muu aihe	5	2	2	—	1	2	—	—	8	4	12
Yhteensä	108	84	65	55	53	48	—	—	226	187	413

Lautakunnalla oli palkattuja asiamiehiä Artjärvellä, Espoossa, Hattulassa, Helsingin mlk:ssa, Honkajoella, Humppilassa, Hyvinkäällä, Iitissä, Ikaalisissa, Jalasjärvellä, Janakkalassa, Jokioisissa, Karijoella, Kemiössä, Kiikalassa, Kirkkonummella, Kiuruvedellä, Koskella HI, Koskella TI, Kärkölässä, Lammilla, Lohjalla, Lopella, Marttilassa, Mäntsälässä, Nastolassa, Nummella, Nurmijärvellä, Orimattilassa, Perttelissä, Petäjavedellä, Pohjassa, Pornaisissa, Pusulassa, Reisjärvellä, Sammatissa, Sipoossa, Siuntiossa, Somerolla, Suomensjärvellä, Tammelassa, Tuusulassa,

Valkealassa, Vihdissä ja Viljakkalassa.

Hoitomaksut perhehoitoon sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 30 mk:sta 180 mk:aan kuukaudessa keskimääräisen hoitomaksun ollessa n. 100 mk/kk. Laitosten hoitomaksut olivat 4—25 mk hoitovuorokaudelta. Lisäksi on otettava huomioon vieraiden kuntien velkomat kansakoulukustannukset sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myös myönnetty vaate- ym. avustukset.

¹⁾ Ks. ed. siv. alaviite ²⁾.

Kasvatilapset. Kasvatilasten valvonta ilmenee seuraavasta:

	Poikia	Tyttöjä	Kaikkiaan
	0—15 v		
Jäljellä v:lta 1965	358	412	770
V. 1966 valvontaan tulleita	105	116	221
<i>Yhteensä</i>	<i>463</i>	<i>528</i>	<i>991</i>
Poistettuja v. 1966	106	138	244
<i>V:een 1967 jääneitä</i>	<i>357</i>	<i>390</i>	<i>747</i>
<i>Näistä avioliiton ulkopuolella syntyneitä</i>	<i>227</i>	<i>264</i>	<i>491</i>

Au-lasten ja vieraskuntalaisten lasten valvonta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Valvonnasta huolehtivat huoltotarkastajat kukin omassa toimintapiirissään. Kertomusvuoden aikana toimiston valvonnassa oli 2 722 au-lastaa. Lisäksi valvottiin vieraiden kuntien huostassa olevia lapsia, joista vuoden vaihteessa jäi valvontaan 14 aviolasta ja 9 au-lastaa.

Jälkivalvonta ja nuoret kotiapulaiset. Perheisiin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivan-

neet jälkivalvontaa. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 v täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottavaksi, samoin eräät poikkeavat tai omaisten tukea vailla olevat, laitoksista poistetut alaikäiset. Nuorisokodeista poistuneista määrättiin valvontaan 20 nuorta, joista vuoden päättyessä oli valvonnassa 13. Nuorista kotiapulaisista annetun lain nojalla toimiston oli valvottava nuoria kotiapulaisia. Jälkivalvonta ja nuorten kotiapulaisten valvonta selviävät seuraavasta asetelmasta:

	Jälkivalvonnassa olleet			Nuoret kotiapulaiset
	Tytöt	Pojat	Yhteensä	
Jäljellä v:lta 1965	28	26	54	10
V. 1966 valvontaan tulleita	15	11	26	10
<i>Yhteensä</i>	<i>43</i>	<i>37</i>	<i>80</i>	<i>20</i>
Poistettuja v. 1966	16	15	31	9
V:lle 1967 siirtyviä	27	22	49	11

Lasten kesävirikistötoiminta. Vähävaraisten perheiden lasten kesäviriköstystä varten myönnetystä 186 000 mk:n määrärahasta käytettiin 8 524 (6 075) mk matkalippujen hankkimiseen 487 (405) 15 v nuoremmille lapsille ja heidän saattajilleen.

Sellaisia lapsia varten, joiden vanhemmilla ei itsellään ollut mahdollisuuksia kesänviettopaikan hankkimiseen, järjestettiin kesävirikistötoiminnan puitteissa n. 3 kk:n oleskelu joko maalaistaloissa tai kesäsiirtoloissa taikka leireillä. Tästä edusta pääsi osallisiksi 939 (952) lasta, joista 773 (751) sijoitettiin maa-

seudulle perheisiin ja 166 (201) kesäsiirtoloihin ja leireille.

Sijoituspaikkoina käytetyistä maalaiskodeista oli hankittu paikallisen asiamiehen tai sosiaalilautakunnan lausunto. Toimisto huolehti hoitomaksujen suorituksesta ja kotien valvonnasta. Kesälapsitoiminnan kertamaksut olivat perhesijoitusten osalta 142 697 (122 269) mk sekä siirtola- ja leirisijoitusten osalta 34 770 (35 171) mk eli yhteensä 177 467 (157 440) mk. Mainittujen 939 lapsen joukkoon sisältyi 101 (102) laitostai perhehoidossa olevaa. Hoitomaksut suoritettiin

21. Lastensuojelutoimi

560 (525) lapsen osalta kokonaan ja 195 (198) lapsen osalta osittain vanhempien maksaessa itse hoitokulut vain 69 (65) lapsesta. Ilmainen kesävirkestyspaikka saatiin 4 (4) lapselle, lahjavarjoilla 1 (5) lapselle ja huoltovirasto maksoi 9 (8) lapsen hoitokulut. Ennen lasten kesäkoteihin lähtöä suoritettiin tarpeelliset terveystarkastukset.

Maaseudun kesäkoteihin ja siirtoloihin sekä leireille lähetetyistä lapsista oli tyttöjä 445 (455) ja poikia 494 (497). Uusien kesälasten joukossa oli 113 (113) avioliiton ulkopuo-

lella syntyneitä, 376 (334) avioero- ja asumerolasta ja muutoin erillään asuvien vanhempien lapsia 38 (36). Puoliorpoja oli 86 (85) ja suurperheiden lapsia 204 (223). Huoltoapua saavien perheiden lapsia oli kesälasten joukossa 318 (280). Näihin lukuihin eivät sisälly jo ennestään huostassa olleet lapset.

Toimisto valvoi myös n. 40 järjestön kesävirkestystoimintaa. Tämän toiminnan tukemiseksi kaupunki oli varannut 130 000 mk:n suuruisen avustusmäärärahan. Määrärahasta jaettiin 127 388 mk kesävirkestystyötä harjoittaville järjestöille.

Suojeluvälvonta.

	Poikia			Tyttöjä			Yhteensä
	0-1 v	2-6 v	7-15 v	0-1 v	2-6 v	7-15 v	
Jäljellä v:lta 1965	6	45	75	10	40	52	228
V. 1966 valvontaan tulleita	1	14	22	1	13	11	62
<i>Yhteensä</i>	7	59	97	11	53	63	290
Valvontaan määräämisen syyt:							
Vanhemmissa	1	13	14	1	13	11	53
Lapsissa	—	1	8	—	—	—	9
<i>Yhteensä</i>	1	14	22	1	13	11	62
Poistettuja v. 1966	—	8	31	1	4	30	74
Syyt poistamiseen:							
Muutti toiselle paikkakunnalle tai valvonnan määräaika päättyi	—	—	10	1	—	7	18
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	—	2	10	—	—	9	21
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin lastenhuoltolaitokseen tai perhehoitoon	—	5	7	—	4	11	27
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	—	1	4	—	—	3	8
<i>Yhteensä</i>	—	8	31	1	4	30	74
V:lle 1967 siirtyviä	7	51	66	10	49	33	216
<i>Yhteensä</i>	7	59	97	11	53	63	290

Vajaamielishuolto. Vajaamielisistä tehdyt ilmoitukset ja virka-avunpyynnöt jakaantui-

vat ilmoituksen pääasiallisen syyn mukaan seuraavasti:

Ilmoituksen syy	0-6 v		7-15 v		16 v---		Yhteensä
	P	T	P	T	P	T	
Perustutkimus vajaamielisyyden selvittämiseksi ja huollontarpeen määrittämiseksi	24	15	12	9	14	9	83
Muu tutkimus tai hoito	26	17	42	33	53	51	222
Sijoituspyyntö	2	2	6	4	6	7	27
Hoito- ja kasvatustarpeet	1	—	10	1	7	4	23
Olosuhteiden tarkistaminen (esim. erityislapsilisää, kotiuttamista yms. varten)	12	6	28	20	4	2	72
Hoitopaikan vaihtuminen	—	—	6	3	9	3	21
Muu syy	1	—	3	1	5	7	17
<i>Yhteensä</i>	66	40	107	71	98	83	465

Ilmoittaja oli 230 tapauksessa yksityishenkilö ja 235 tapauksessa viranomainen.

Vajaa-
mielisiä

Toimenpiteet	Vajaa- mielisiä
Vajaa- mielisluetteloon merkittiin	52
Vajaa- mielisluettelosta poistettiin	22
(luettelossa vuoden päättyessä 1 212)	
Vajaa- mieliselvontaan asetettiin	3
Valvonta lakkautettiin	5
(valvonnassa vuoden päättyessä 37)	
Päivähuoltoloissa sai hoitoa	283
(kaupungin omissa 229, Aula-työkodissa 54)	
Sijoitettiin vajaamielislaitoksiin	57
(näistä suoraan kodista 45, lastenhuoltolaitoksista 10, muista laitoksista 2)	
Poistettiin vajaamielislaitoksista	40
Sijoitettiin lastenhuoltolaitoksiin	41
Lakkautettiin huostassapito	26
(näistä 6 jäi lastensuojelulautakunnan huoltoon)	

Sijoitettiin kesäsiirtoloihin 124
 Annettiin erilaisia avustuksia 52
 (invalidivälineitä, lääkintävoimistelu-
 kustannuksia, poliklinikkamaksuja,
 hammashoidon ja lääkkeiden kus-
 tannuksia yms.)

Vajaa-
mielisen neuvolan toimintaa on selo-
 tettu sosiaalilääkärin toimiston toiminta-
 kertomuksen yhteydessä.

Vajaa-
mielisten lukumäärä, ikä ja suku-
 puoliryhmitys, älyllisen tason mukainen ja-
 kautuminen sekä syntyperä (aviollinen —
 avioton) käyvät ilmi seuraavasta taulukosta.
 Eroavuus kokonaislukumäärän (1 240) ja
 vajaamielisluetteloon merkittyjen lukumää-
 rän (1 212) välillä johtuu siitä, että 28 vajaa-
 mieliseksi otaksutun tutkimukset olivat kes-
 ken vuoden päättyessä.

*Vajaa-
mielisten sijoituspaikka, ikä- ja sukupuoliryhmitys sekä älyllisen tason ja synty-
 perän jakautuminen 31.12.1966*

	0-6 v.		7-15 v.		16 v.—		Tylsäm. ÄO 0-19		Vähän. ÄO 20-54		Heikko- miel. ÄO 55-70		Avioli- sia		Aviot- tomia		Yh- teensä
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
I Kotihoidossa olevia	38	15	66	45	164	180	48	27	92	117	128	96	263	230	5	10	508
näistä vajaamieliselvonnassa	—	—	3	1	19	14	1	2	4	5	17	8	17	10	5	5	37
päivähuoltolassa	10	2	54	35	67	65	14	20	59	56	58	36	128	100	3	2	233
kaupungin omissa																	
(33 059 hoitopäivää)	10	2	54	35	44	37	14	10	46	38	48	26	105	72	3	2	182
yksityisissä																	
(12 897 hoitopäivää)	—	—	—	—	23	28	—	—	13	18	10	10	23	28	—	—	51
(Aula-tk.)																	
II Vajaa- mielislaitoksissa	2	2	48	21	137	101	93	57	72	54	22	13	166	103	21	21	311
Kaupungin laitoksessa	—	—	9	1	16	6	7	3	17	4	1	—	23	7	2	—	32
Valtion laitoksissa	—	—	2	—	11	11	—	2	7	3	6	6	11	7	2	4	24
Kuntainliiton (ruots.) laitok- sessa	—	1	6	3	7	4	5	1	5	6	3	1	13	7	—	1	21
Säätiöiden ja yhdistysten lai- toksissa	2	1	31	17	103	80	81	51	43	41	12	6	119	82	17	16	234
III Lastenhuoltolaitoksissa	29	15	52	37	26	18	61	42	24	16	22	12	80	56	27	14	177
Kaupungin omistamissa	25	12	45	20	23	18	51	29	24	11	18	10	70	41	23	9	143
Yksityisissä lastenhuoltolai- toksissa	4	3	7	17	3	—	10	13	—	5	4	2	10	15	4	5	34
IV Sairaaloissa ja hoitokodeissa ...	—	—	3	—	110	114	11	6	44	59	58	49	93	99	20	15	227
V Yksityiskoti- (=perhe) hoidossa	—	—	2	3	6	6	—	3	3	2	5	4	5	6	3	3	17
Vajaa- mielisiä (I—V)	69	32	171	106	443	419	213	135	235	248	235	174	607	494	76	63	1 240

21 Lastensuojelutoimi

Seuraavissa taulukoissa on eräitä tietoja lasten vanhemmista ja hoito-olosuhteista ennen ilmoituksen saapumista lastensuojeluviranomaisille.

Lapset vanhempiensa somaattisen ja psyykkisen terveyden mukaan sekä lapset vanhempiensa sosiaalisen sopeutumisen häiriöiden mukaan ilmenevät seuraavasta:

Isän somaattinen ja psyykinen terveys	Lastenhuolto											Yhteensä
	Äidin somaattinen ja psyykinen terveys											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0		
1 Puuttuu huoltaja	46	996	142	85	6	14	228	40	85	39	1 681	
2 Terve	41	442	217	43	—	—	57	30	54	24	908	
3 Tilapäisesti sairas	4	11	8	1	—	—	2	2	9	—	37	
4 Kroonisesti sairas tai invalidi	11	68	20	21	—	—	15	3	12	8	158	
5 Työkyvytön	2	3	1	—	2	—	—	1	2	1	12	
6 Rekist. vajaamielinen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7 Muuten psyykkisesti poikkeava	16	58	23	9	—	3	99	10	21	4	243	
8 Ollut psykiatrin hoidossa	3	12	5	1	—	—	4	10	2	8	45	
9 On mielisairas	3	5	4	1	—	—	4	1	13	1	32	
0 Ei tietoa	15	161	72	18	2	1	27	16	26	75	413	
Yhteensä	141	1 756	492	179	10	18	436	113	224	160	3 529	
Vajaamielishuolto												
1 Puuttuu huoltaja	33	61	18	13	5	2	12	1	3	51	199	
2 Terve	3	253	52	17	4	—	3	3	2	5	342	
3 Tilapäisesti sairas	4	17	4	1	1	—	3	1	—	1	32	
4 Kroonisesti sairas tai invalidi	3	39	7	16	—	—	3	4	—	2	74	
5 Työkyvytön	—	3	—	2	—	—	1	—	—	—	6	
6 Rekist. vajaamielinen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7 Muuten psyykkisesti poikkeava	1	9	2	1	—	—	3	3	1	2	22	
8 Ollut psykiatrin hoidossa	1	2	2	1	—	—	1	—	1	1	9	
9 On mielisairas	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	3	
0 Ei tietoa	7	12	5	3	2	—	2	—	—	59	90	
Yhteensä	52	398	90	54	12	2	29	12	7	121	777	

Isän sosiaalisen sopeutumisen häiriöt	Lastenhuolto										Yhteensä
	Äidin sosiaalisen sopeutumisen häiriötä										
	1	2	3	4	5	6	7	0			
1 Ilman huoltajaa	46	1 176	43	129	33	4	104	146	1 681		
2 Ei tiedossa häiriötä	29	550	4	19	—	1	11	23	637		
3 Päihdyttävien aineiden väärinkäyttö	33	285	59	11	4	—	25	45	462		
4 Irtolaistapaista elämää	—	4	1	4	—	—	2	2	13		
5 Merkittävää rikollisuutta	5	71	2	10	6	—	8	6	108		
6 Väkivaltaisuuksia perhepiirissä	1	19	—	1	—	2	—	2	25		
7 Kaksi tai useampia kohd. 3—6 tark. häir.	12	93	29	7	6	—	53	11	211		
0 Ei tietoa	15	195	17	16	7	—	12	130	392		
Yhteensä	141	2 393	155	197	56	7	215	365	3 529		
Vajaamielishuolto											
1 Ilman huoltajaa	33	87	1	5	—	—	2	71	199		
2 Ei tiedossa häiriötä	8	379	3	1	—	—	—	8	399		
3 Päihdyttävien aineiden väärinkäyttö	4	41	2	2	—	—	—	11	60		
4 Irtolaistapaista elämää	—	2	—	1	—	—	—	—	3		
5 Merkittävää rikollisuutta	—	4	—	1	—	—	—	2	7		
6 Väkivaltaisuuksia perhepiirissä	—	1	—	—	—	1	—	3	5		
7 Kaksi tai useampia kohd. 3—6 tark. häir.	—	3	—	—	—	—	—	1	4		
0 Ei tietoa	7	23	1	—	—	—	—	69	100		
Yhteensä	52	540	7	10	—	1	2	165	777		

Lasten hoito-olosuhteet ilmoituksen saapua lastensuojeluviranomaisille

Hoitotilanne	Lastenhuolto						
	Vanhemmat asuneet Helsingissä						
	Eivät asuneet	—1 v	1—2 v	3—9 v	10 v—	Ei tietoa	Yhteensä
Molempien vanhempien luona	16	88	70	211	281	86	752
Äidin ja isäpuolen »	4	10	7	25	24	3	73
Isän ja äitipuolen »	—	2	2	9	3	—	16
Äidin »	53	169	139	245	339	79	1 024
Isän »	1	11	9	25	51	5	102
Äidin ja elatusvelv. »	5	3	5	11	15	4	43
Sukulaisten »	18	47	33	76	143	49	366
Kasvatusvanhempien »	8	19	13	26	27	28	121
Ottovanhempien »	—	—	1	1	3	—	5
Muiden »	2	15	13	21	35	27	113
Laitos- ja sairaalahoitossa	89	144	158	191	235	91	908
Tuntematon	1	—	1	—	—	4	6
Yhteensä	197	508	451	841	1 156	376	3 529
	Vajaamielishuolto						
Molempien vanhempien luona	1	3	11	67	358	17	457
Äidin ja isäpuolen »	—	1	1	—	5	1	8
Isän ja äitipuolen »	—	—	—	1	2	—	3
Äidin »	3	3	4	17	74	6	107
Isän »	—	—	—	2	8	—	10
Äidin ja elatusvelv. »	—	—	—	—	4	—	4
Sukulaisten »	—	—	—	3	12	4	19
Kasvatusvanhempien »	—	—	—	—	2	—	2
Ottovanhempien »	—	—	—	—	3	—	3
Muitten »	1	—	1	3	10	4	19
Laitos- ja sairaalahoitossa	11	1	3	18	87	18	138
Tuntematon	1	—	1	—	5	—	7
Yhteensä	17	8	21	111	570	50	777

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria koskevia ilmoituksia saapui toimiston kertomusvuoden aikana kaikkiaan 4 355

(3 840), mihin lukuun sisältyvät myös sellaiset selvitys- ja tutkimustapaukset, jotka eivät aiheuttaneet varsinaisia lastensuojelutoimenpiteitä. Ilmoittajan ja ilmoituksen aiheen mukaan tapaukset jakaantuivat seuraavasti:

Vuoden 1966 aikana saapuneet ilmoitukset

A. Ilmoittajan mukaan

Ilmoittaja	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Vanhemmat	146	201	347
Muu omainen	9	21	30
Huollettava itse	24	28	52
Muu yksityinen henkilö	43	34	77
Lastensuojeluviranomainen	52	59	111
Muu huoltoviranomainen	24	14	38
Terveystieteiden viranomaisen	3	1	4
Kouluviranomainen	133	67	200
Poliisi	2 581	655	3 236
Tuomioistuimien	220	36	256
Muu	1	3	4
Yhteensä	3 236	1 119	4 355

21. Lastensuojelutoimi

B. Ilmoituksen aiheen mukaan

Ilmoituksen aihe	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Varkaus, näpistäminen, törkeä varkaus, murto	977	174	1 151
Moottoriajoneuvon anastaminen, haltuunotto tai luvaton käyttö	200	5	205
Muu omaisuusrikos	132	17	149
Väkivaltarikos	181	7	188
Väkijuomalakirikos	143	7	150
Moottoriajoneuvoliikenne-rikos	91	—	91
Muu liikenne-rikos	10	3	13
Juopumus	699	95	794
Muu rikos tai rikoksen laatu epäselvä	158	33	191
Muu kuin rikosasia	645	778	1 423
Yhteensä	3 236	1 119	4 355

1 423 ilmoituksesta, jotka koskivat muuta kuin rikosasiaa, 847 koski päihtymistä, keräämistä tai irtolaistapaista elämää ja tä-

mänlaatuiset selkkaukset jakaantuvat olosuhteiden ja tapahtumapaikan mukaan seuraavasti:

Tapahtumapaikka	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Rautatie- tai linja-autoasemanseudulla	81	104	185
Muulla ulkosalla	79	84	163
Laivassa tai satamassa	5	59	64
Kiitolinja- ym. liikenteessä	31	74	105
Ravintolassa, kahvilassa tai huvipaikassa	3	16	19
Yksityisasunnossa	13	62	75
Muussa tai selvittämättömässä tilanteessa	96	140	236
Yhteensä	308	539	847

Kertomusvuoden kuluessa antoi syyttäjä tai oikeusviranomainen seuraavat päätökset suojelukasvatustoimiston tutkittavana tai huollettavana olevien 15—17 -vuotiaana ri-

koksen tehneiden nuorten rikosasioissa (mikäli rangaistus oli sekä sakko- että vapausrangaistus, merkitty vain vapausrangaistuksen ryhmään):

Syyttäjän tai tuomioistuimen päätös rikosasiassa	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Katsottu ymmärrystä vailla olevaksi	4	—	4
Syyttäjä luopunut syytteestä tai syyte hylätty	72	17	89
Syyttäjä jättänyt syyttämättä LNR 2 §:n nojalla ¹⁾	114	10	124
Oikeus jättänyt tuomitsematta LNR 3 §:n nojalla	201	61	262
Ehdollinen sakkorangaistus	19	—	19
» vapausrangaistus	190	27	217
Ehdoton sakkorangaistus	365	23	388
» vapausrangaistus alle 6 kk	19	—	19
» vapausrangaistus 6 kk tai enemmän	39	2	41
Yhteensä	1 023	140	1 163

Suojelukasvatusjaoston ja -toimiston suorittamat uudet *huoltotoimenpiteet* ilmenevät

seuraavasta. Sama alaikäinen on voinut vuoden kuluessa saada useammanlaista kotikas-

¹⁾ Laki nuorista rikoksentekijöistä 31.5.1940.

vatusta tukevaa avohuoltoa ja sijaishuoltoa. Samasta henkilöstä on kuitenkin merkitty seuraavaan korkeintaan kaksi avohuoltotoi-

menpidettä ja korkeintaan yksi sijaishuoltotoimenpide.

Huoltotoimenpide	Lapsen ikä, vuotta																		Tunte- maton	Kaikkiaan		
	--6		7--8		9--12		13--14		15		16--17		18--		P	T	Yht.					
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T								
<i>Kotikasvatusta tukeva avo- huolto</i>																						
Vajaamielisvalvonta ...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	1	--	--	--	2	--	2				
Kasvatilapsen valvonta	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	1	--	1				
Nuoren kotiapulaisen huolto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--				
Muu ansiotyötä koskeva toimenpide	--	--	--	--	--	--	--	--	6	1	--	1	2	--	2	8	10					
Sosiaalinen oikeusapu ...	--	--	--	--	9	--	16	1	30	5	56	13	2	2	--	113	21	134				
Sos.lääk.tston tai vajaa- mielisneuvolan tutki- mus	--	--	--	--	--	1	7	10	4	7	14	9	3	1	--	28	28	56				
Tutkimus, neuvonta, oh- jaus	1	3	7	1	120	6	218	59	114	58	339	166	154	57	--	1	953	351	1 304			
Varoitus	--	--	--	--	1	--	2	--	1	--	4	1	1	--	--	9	1	10				
Toimittaminen kotikun- taan	--	--	--	--	12	2	27	11	17	23	25	81	7	23	--	88	140	228				
» sairaalahoitoon	--	--	--	--	5	--	4	1	2	--	4	8	1	3	--	16	12	28				
Suojeluvälvojan mää- räminen	--	--	--	--	9	2	17	5	11	3	24	17	10	14	--	71	41	112				
Muu valvojan määrää- minen	--	--	--	--	1	1	9	1	14	13	52	23	27	35	--	103	73	176				
Taloudellinen avustami- nen	--	--	--	--	4	--	20	2	12	7	35	63	34	36	--	105	108	213				
Kesäsijoitus	--	--	--	--	1	--	3	--	--	--	--	--	--	--	--	4	--	4				
Annettu erityinen lau- sunto viraston ulkop.	--	--	--	--	--	4	1	7	1	38	3	27	2	--	--	76	7	83				
Yhteensä	1	3	7	1	162	12	327	91	212	123	593	384	269	175	--	1 571	790	2 361				
<i>Sijaishuolto, huostaanoton muoto</i>																						
9 § 1 (orpona tai hyl- jättynä)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--				
9 § 2c (toistaiseksi van- hemp. suostum.)	--	--	--	--	4	--	10	2	3	4	2	5	--	--	--	19	11	30				
11 § (luovutussopimuk- sen nojalla)	--	--	--	--	4	--	12	--	14	4	18	9	1	1	--	49	14	63				
12 § ja 17 § (vastoin vanh. tahtoa)	--	--	--	--	1	--	1	1	3	2	1	4	1	--	--	7	7	14				
19 § (väliaikainen sijoi- tus)	--	--	1	--	2	--	9	2	2	1	5	9	--	3	--	19	15	34				
Jälkihuoltosijoitus	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	1				
Vajaamielislakiin perus- tuva sijoitus	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--				
Yhteensä	--	--	1	--	11	--	33	5	22	11	26	27	2	4	--	95	47	142				
Ratkaisematta 31.12. ...	--	--	--	--	33	5	54	14	36	12	73	39	3	--	--	199	70	269				
Yhteensä	--	--	1	--	44	5	87	19	58	23	99	66	5	4	--	294	117	411				
Sitä sekä avo- että sijais- huoltoa saaneet	--	--	1	--	17	1	32	9	29	18	56	41	3	4	--	138	73	211				

21. Lastensuojelutoimi

Toimiston tutkittavaksi ottamien tai huoltamien lasten tai nuorten luku oli 2 485 (2 359), mihin eivät kuitenkaan sisältyneet rangaistusmääräysasiat eivätkä koulukuraattorin hoitamat tapaukset. Tutkittujen jakaantuminen ikäryhmiin ilmenee seuraavasta:

Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
1960—	1	3	4
1958—1959	10	1	11
1954—1957	154	10	164
1951—1953	508	189	697
1949—1950	723	337	1 060
—1948	407	138	545
Ikä tuntematon	3	1	4
Yhteensä	1 806	679	2 485

Alaikäiset tarvitsivat huoltoa osittain lastensuojelulain 8 §:n 1 mom:n a, b ja c-kohdissa mainittujen kehityshäiriöiden sekä perheolosuhteissa esiintyvien vaikeuksien johdosta, osittain lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e-kohdassa ja 2 momentissa mainittujen sopeutumishäiriöiden takia. Huollontarpeen kahden pääaiheen mukaan rekisteröitiin vuoden kuluessa huolletut 2 710 alaikäistä.

Rangaistusmääräykset. Toimisto käsitteli 4 530 (3 816) poliisiviranomaisen esitystä rangaistusmääräysmenettelyn käyttämiseksi

nuoria rikoksentekeijöitä koskevissa asioissa. Näistä 618 koski alle 18-vuotiaita ja 3 912 yli 18-vuotiaita. Moottoriajoneuvoliikenne-rikoksia oli 3 353, muita liikenne-rikoksia 35, juopumusrikoksia 721 ja muita rikoksia 421.

Koulukuraattorin työ aloitettiin kokeilu-olueisena 1.3. Aleksis Kiven kansakoulussa. Kuraattori otti hoitoonsa kevätlukukaudella 53 ja syyslukukaudella 75 eli yhteensä 128 oppilasta. Näistä oli I—II luokkien oppilaita 21, III—VI luokkien oppilaita 30 ja VII—VIII luokkalaia 77. Koulun johtaja ilmoitti kuraattorin hoitoon 3, opettaja 71, koululääkäri tai -hoitaja 15, lapsen huoltaja 8, oppilas itse 6 ja sairaala 3, minkä lisäksi kuraattori otti arvioitavaksi 22 oppikoulusta kansakouluun palaavaa oppilasta mahdollisen avun tarpeen vuoksi. Toiminnan vireillepanevana aiheena oli koulun laiminlyönti 53 oppilaan kohdalla, kouluyhteisössä esiintyneet ristiriidat 10 tapauksessa, oppilaan erilaiset käytösrikkomukset 4, oppilaan sairaus 7, oppilaan perheen sisäiset ongelmat 9, perheen asuntovaikeudet 3, oppilaan levottomuus 11, oppimisvaikeudet 6, oppikoulusta kansakouluun palaaminen 22 tapauksessa ja muu aihe 3 tapauksessa. Kuraattori suoritti itse kaikki huoltavat toimenpiteet 60 lapsen asiassa ja ohjasi lastensuojeluviraston, kasvatusneuvolan, koululääkärin ja muiden toimistojen hoitoon 68 lasta.

Sijoitetut lapset ikäryhmittäin sekä hoitopäivät toimenpiteen perustelun mukaan

Ikä	Orpo 9 § 1			Hylätty 9 § 1			Toistaiseksi vanh. suost. 9 § 2c			Luovutussopimus 11 §			Vastoin vanh. tah- toa 12 §, 17 §			Väliaik. sijoit. 19 §			Jälkihuoltosij. 1)			Vajaamielislakiin perustuva sijoitus			Kaikkiaan			
	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	
0-6	1	4	5	10	16	26	537	445	982	237	233	470	1	4	5	31	27	58	—	—	—	—	—	—	817	729	1 546	
7-	13	25	38	55	43	98	325	263	588	523	514	1 037	18	18	36	13	17	30	94	62	156	—	—	—	1 041	942	1 983	
LH*	14	29	43	65	59	124	862	708	1 570	760	747	1 507	19	22	41	44	44	88	94	62	156	—	—	—	1 858	1 671	3 529	
0-6	—	—	—	—	—	—	25	14	39	4	4	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	9	34	22	56	
7-	—	—	—	—	1	1	56	31	87	16	17	33	—	—	—	—	—	—	3	4	7	213	149	362	288	202	490	
VM*	—	—	—	—	1	1	81	45	126	20	21	41	—	—	—	—	—	—	3	4	7	218	153	371	322	224	546	
0-6	1	4	5	10	16	26	562	459	1 021	241	237	478	1	4	5	31	27	58	—	—	—	5	4	9	851	751	1 602	
7-	13	25	38	55	55	99	381	294	675	539	531	1 070	18	18	36	13	17	30	97	66	163	213	149	362	1 329	1 144	2 473	
LHT*	14	29	43	65	60	125	943	753	1 696	780	768	1 548	19	22	41	44	44	88	97	66	163	218	153	371	2 180	1 895	4 075	
0-6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7-	—	—	—	—	—	—	47	28	75	151	49	200	32	10	42	94	73	167	26	20	46	—	—	—	350	180	530	
SKT*	—	—	—	—	—	—	47	28	75	151	49	200	32	10	42	94	73	167	26	20	46	—	—	—	350	180	530	
0-6	1	4	5	10	16	26	562	459	1 021	241	237	478	1	4	5	31	27	58	—	—	—	5	4	9	751	851	1 602	
7-	13	25	38	55	44	99	428	322	750	690	580	1 270	50	28	78	107	90	197	123	86	209	213	149	362	1 679	1 324	3 003	
Yhteensä	14	29	43	65	60	125	990	781	1 771	931	817	1 748	51	32	83	138	117	255	123	86	209	218	153	371	2 430	2 175	4 605	

*) LH = Lastenhuolto, VM = Vajaamielishuolto, LHT = Lastenhuoltotoimisto ja SKT = Suojelukasvatustoimisto.

Hoitopäivät

	Hoitopäivät		
	Pojat	Tytöt	Yhteensä
Lastenhuolto	489 837	450 660	940 497
Vajaamielishuolto	107 732	71 610	179 342
Lastenhuoltotoimisto	597 569	522 270	1 119 839
Suojelukasvatustoimisto	2) 65 809	22 979	2) 88 788
Yhteensä	663 378	545 249	1 208 627

1) Jälkihuollossa olleet poistuneet, 35 poikaa ja 33 tyttöä, on sijoitettu sen §:n mukaan, jonka perusteella huostaanotto on tapahtunut. — 2) Lisäksi 3 poikaa, hoitopäiviä 90, joiden sijoitus ja huostaanotto olivat ratkaisematta 31.12.1966.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimistossa pidettyyn avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloon merkittiin uusia tapauksia vuoden aikana 735 ja poistettiin 601. Kun v:ltä 1965 siirtyi 4 242 tapausta, oli kertomusvuoden lopussa luettelossa 4 376 lasta.

Seuraavat asetelmat valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien ja elatusvelvollisten siviilisäätyä ja ikää lasten syntyessä.

Siviilisääty	Äitejä	Elatus- velvollisia
Naimattomia	3 492	1 717
Leskiä ja laillisesti eronneita	612	496
Naimisissa olevia	262	1 340
Tiedot puuttuvat	10	823
Yhteensä	4 376	4 376

Ikä, vuotta	Äitejä	Elatus- velvollisia
—15	12	1
16—19	750	260
20—24	1 592	1 091
25—29	983	1 015
30—34	561	620
35—39	339	363
40—44	128	211
45—49	10	118
50—	—	90
Tiedot puuttuvat	1	607
Yhteensä	4 376	4 376

Lastenvalvojan luetteloissa olevista *lapsista kuoli* kertomusvuoden aikana 12, joista 10 oli sairaalassa ja 2 hoitokodissa.

Kuolemansyy

Heikko ja elinkelvoton	6
Keuhkoverenvuoto	1
Märkivä aivokalvon tulehdus	1
Synnynnäinen sydänvika	1
Syöpä	1
Tukehtuminen	1
Tapaturma	1

Ottolapsiksi hyväksyttiin 60 lastenvalvojan luetteloissa ollutta avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen, otettiin lapsen äidin pyynnöstä tai viran puolesta elatusvelvollista vastaan haaste. Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä sopimuksella 200 (193) tapauksessa ja tuomioistuimen päätöksellä 105 (83) tapauksessa.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain perusteella haettiin kantajana esiintyvän äidin puolesta 78 (49) tapauksessa maksutonta oikeudenkäyntiä. Hakemuksia hyväksyttiin 77 (47) ja hylättiin 1 (2). Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 329 (330) kertaa. Muille sosiaaliviranomaisille annettiin virka-apua lastenvalvojan toimialaan kuuluvissa tehtävissä 176 (181) tapauksessa.

Elatusaputoimiston tehtäviin kuuluivat myös elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa tarkoitettut asiat. Tämän lain perusteella tehtiin uusia työlaitosesityksiä avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten osalta 100 (37) ja avioliitossa syntyneiden lasten osalta 104 (82) tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 98 (199) tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä 3 (19). Elatusapujaostossa käsiteltiin työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 100 (157) työloma-anomusta ja 146 (205) tapauksessa määrättiin työlomalla ollut palautettavaksi työlaitokseen.

Tilastoa elatusavun ennakosta v. 1966

	Hakemuksia jätetty kpl	Ennakkoa suoritettu					Hylätty		Lakkautettu				Keskeytetty	
		nostajien luku		lasten luku		mk	nos- tasia	lapsia	nostajia		lapsia		nos- tasia	lapsia
		pl ¹⁾	au ²⁾	pl	au				pl	au	pl	au		
Tammikuu	71	1 488	492	2 284	511	109 255	2	5	24	10	38	11	4	5
Helmikuu	68	1 501	514	2 301	536	110 751	3	4	20	8	30	8	12	19
Maaliskuu	67	1 566	509	2 378	548	114 632	—	—	10	8	20	8	5	7
Huhtikuu	41	1 554	538	2 366	556	114 467	1	1	8	5	11	5	4	4
Toukokuu	64	1 623	530	2 500	550	119 194	3	5	20	6	22	6	9	9
Kesäkuu	68	1 614	525	2 466	547	117 754	7	10	13	1	16	1	9	9
Heinäkuu.....	70	1 581	528	2 427	547	116 468	—	—	21	5	31	5	13	18
Elokuu	53	1 666	559	2 552	580	122 749	2	3	13	3	21	3	10	10
Syyskuu	64	1 689	582	2 607	604	125 680	6	7	24	5	28	5	6	6
Lokakuu	65	1 657	578	2 512	602	121 544	4	5	31	3	42	3	7	8
Marraskuu	60	1 614	557	2 441	578	117 719	4	5	20	4	48	4	6	6
Joulukuu	33	1 683	620	2 530	639	123 875	4	6	10	6	23	6	10	11
	724					1 414 088	36	51	214	64	330	65	95	112

¹⁾ pl = perhelapsia. — ²⁾ au = avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia.

	Ennakon jakaantuminen perheen suuruuden mukaan									
	1 lapsi		2 lasta		3 lasta		4 lasta	5 lasta	6 lasta	
	au	pl	au	pl	au	pl	pl	pl	pl	
Tammikuu	475	900	15	428	2	126	24	6	4	
Helmikuu	494	919	18	416	2	129	26	7	4	
Maaliskuu	502	959	21	446	2	126	25	6	4	
Huhtikuu	520	953	17	439	1	129	21	8	4	
Toukokuu	512	972	16	477	2	137	26	7	4	
Kesäkuu	505	983	18	461	2	135	23	8	4	
Heinäkuu	511	951	15	465	2	128	27	6	4	
Elokuu	539	1 012	19	481	1	128	35	6	4	
Syyskuu	562	1 012	18	500	2	131	33	8	5	
Lokakuu	556	1 022	20	467	2	133	23	7	5	
Marraskuu	538	998	17	455	2	126	24	7	4	
Joulukuu	602	1 050	17	473	1	123	25	7	5	

Elatusavun ennakkoa suoritettiin 3 098 nostajalle 4 381 lapsesta (au-lapsia 885 — nostajia 874, pl-lapsia 3 496 — nostajia 2 224).

Uudenmaan lääninhallitus vapautti elatus-

velvollisen korvaamasta elatusavun ennakkoa (§ 17) 1.1.1964—31.12.1966 välisenä aikana 44 381 mk ja 1.1.—31.3.1967 välisenä aikana 30 541 mk eli yhteensä 31.3.1967 mennessä 74 922 mk.

21. Lastensuojelutoimi

Lastenvalvojan rahavarat ja tilitapahtumat v. 1966

Tulot			
	Au-lapset mk	Aviolapset mk	Yhteensä mk
Siirto v:sta 1965:			
Lastenvalvojan talletus-, säästö-, postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	157 056
Valvottujen säästötilien saldo	209 567	557	210 124
Lapsille perityt elatusmaksut	895 527	595 540	1 491 067
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	251 614	11 750	263 364
Peritty elatusapuennakkoa	53 395	161 776	215 171
Kuntien tilittämät ennakkokorvaukset	480	1 842	2 322
Rahatoimiston Kallion osastolta elatusapuennakkoa	—	—	1 127 450
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	6 905	275	7 180
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset v:lta 1966	7 235	2 301	9 536
Korkotuloja	9 826	24	9 850
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	2 583
		Yhteensä	3 495 703

Menot

Huoltajalle suoritettavat lasten hoitokorvaukset	899 246	570 255	1 469 501
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	251 614	11 750	263 364
Maksettu elatusapuennakkoa	263 389	1 150 699	1 414 088
Ennakkokorvaukset kunnille	2 452	3 940	6 392
Kaupungille suoritettavat oikeuskulujen korvaukset	65	—	65
Oikeuskuluihin käytetty	14 075	2 576	16 651
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	2 583
Siirto v:een 1967:			
Lastenvalvojan talletus-, säästö-, postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	108 715
Valvottujen säästötilien saldo + obligaatiot	213 703	641	214 344
		Yhteensä	3 495 703

Sosiaalilääkäarin toimisto

Kertomusvuonna tutkittiin 701 lasta ja tutkittavaksi ilmoitetuista siirtyi keskeneräisinä tai tutkimusta odottamaan seuraavaan vuoteen 111. Tapaukset jakaantuivat lähettäjien mukaan seuraavasti:

lastenhuoltotoimisto	437
vajaamielishuolto	71
suojelukasvatustoimisto	304

Tutkimukset suoritettiin ryhmätyönä. Esi-tiedot saatiin yleensä lähettävän toimiston huoltotarkastajalta.

Polikliinisessä yksilöhoidossa oli omilla työntekijöillä 71 lasta ja nuorta, hoitokertoja 659, lasten vanhempia 22, hoitokertoja 196. Ulkopuolisilla terapeuteilla oli hoidossa 4 lasta, hoitokertoja 172.

Uutena toimintamuotona kehitettiin lastensuojeluviraston ja terveydenhoitoviraston yhteistyötä Vuosaaren lasten- ja äitiysneuvolassa. Tätä työtä suoritti eräs toimiston psykologi pitäen alustuksia odottavien äitien keskusteluilloissa, osallistuen työryhmäneuvotteluihin ja johtaen nuorten äitien ryhmää. Psykoterapiaan liittyvistä kysymyksistä pidettiin viikottain neuvottelu, samoin koko

toimistoa koskeva yhteisneuvottelu, johon osallistui myös Naulakallion ja Outamon vastaanottokotien psykologit. Tämän kokeilun tulokset osottautuivat myönteisiksi. Kaikista tapauksista pidettiin suunnitteleva alkuneuvottelu sekä tutkituista tapauksista 357:ssä laajemman työryhmän yhteisneuvottelu. Psykiatri ja psykologi osallistuivat sään-

nöllisiin kasvatuskoti- ja adoptio-asioiden neuvotteluihin.

Henkilökunta osallistui konsultoivina asiantuntijoina erilaisiin työn kehittämisen- ja laitossuunnitteluneuvotteluihin ja esitelmöihin erilaisissa koulutustilaisuuksissa.

Tiedot tutkituista tapauksista ilmenevät seuraavista taulukoista.

Tutkimusaineisto:

	Ikäryhmitys										Kaikkiaan	
	0—6 v		7—15 v		16—17 v		18 v		Yhteensä			
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T		
<i>Jäljellä v:een 1966</i>												
Lastenhuoltotoimisto	15	8	23	14	—	1	1	—	39	23	62	
» vajaanmielisosasto	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	
Suojelukasvatustoimisto	—	—	13	5	6	8	1	—	20	13	33	
<i>Uusia v. 1966</i>												
Lastenhuoltotoimisto	54	37	163	92	16	9	1	3	234	141	375	
» vajaanmielisosasto	5	2	25	12	6	2	8	10	44	26	70	
Suojelukasvatustoimisto	—	—	125	61	34	46	3	2	162	109	271	
<i>Yhteensä</i>												
Lastenhuoltotoimisto	69	45	186	106	16	10	2	3	273	164	437	
» vajaanmielisosasto	5	2	25	13	6	2	8	10	44	27	71	
Suojelukasvatustoimisto	—	—	138	66	40	54	4	2	182	122	304	
Kaikki yhteensä	74	47	349	185	62	66	14	15	499	313	812	
Poistettu v. 1966	66	40	300	155	58	56	13	13	437	264	701	
Jäljellä v:een 1967	8	7	49	30	4	10	1	2	62	49	111	

Tutkimukseen ilmoitettujen lasten ja nuorten ym. ¹⁾ henkilöiden huoltajien sosiaalinen asema:

Huoltajan sosiaaliryhmä ²⁾	Ehyt koti		Poikkeava koti		Kasvatuskoti		Laitos		Yhteensä		Kaikkiaan
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
I	9	5	5	—	—	—	6	—	20	5	25
II	18	15	16	5	1	—	21	4	56	24	80
III	34	25	46	43	32	12	108	52	220	132	352
IV	25	19	21	32	32	25	125	76	203	152	355
Yhteensä	86	64	88	80	65	37	260	132	499	313	812

¹⁾ ym. — aikuiset vajaanmieliset tai joskus lasten vanhemmat.

²⁾ I Johtavassa asemassa olevia yms.

II Pienyrittäjiä, työnjohtajia, ylempää toimistohenkilöstöä yms.

III Ammattityöntekijöitä, alemmaa toimistohenkilöstöä yms.

IV Apu- ja sekatyöntekijöitä yms.

21. Lastensuojelutoimi

Tutkittujen ominaisuudet:

	0-6 v		7-15 v		16-17 v		18 v-		Yhteensä		Kaikkiaan
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
<i>Älykkyytaso</i>											
130	1	1	1	—	—	—	—	—	2	1	3
110-129	6	7	19	8	3	2	—	—	28	17	45
90-109	25	14	74	21	3	2	1	—	103	37	140
80-89	12	5	33	12	5	2	1	—	51	19	70
60-79	10	8	32	15	4	1	4	3	50	27	77
40-59	1	2	3	5	3	—	2	5	9	12	21
alle 40	—	1	9	1	1	1	1	1	11	4	15
V. 1966 ei tutkittu	19	9	178	123	43	58	5	6	245	196	441
Yhteensä	74	47	349	185	62	66	14	15	499	313	812
<i>Sukurasitus ¹⁾</i>											
Rangaistus	4	1	24	18	5	4	—	—	33	23	56
Poikkeava elämäntapa	14	8	100	58	13	13	1	1	128	80	208
Vajaamielisyys	3	2	19	6	3	—	—	1	25	9	34
Mielisairaus	8	8	51	29	9	4	1	2	69	43	112
Muu pitkäaikainen sairaus	3	4	14	5	3	3	—	1	20	13	33
Aistivallisuus	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—	3
Yhteensä	33	23	210	116	33	24	2	5	278	168	446
<i>Kasvuympäristön erikoisuus ²⁾</i>											
Avioton	37	23	86	37	7	4	3	1	133	65	198
Äiti, isä tai molemmat kuolleet	2	2	36	27	10	6	2	4	50	39	89
Avio- tai asumusero	18	11	100	55	22	25	1	—	141	91	232
Äiti- tai isäpuoli	5	4	44	13	11	7	—	—	60	24	84
Otto- tai kasvatusvanhemmat	18	17	51	21	1	—	—	—	70	38	108
Lasten- tai nuorisokoti	47	26	144	80	16	7	2	—	209	113	322
Suojelukasvatus, vastaanottokoti ym. vastaavat laitokset	—	—	36	1	6	9	1	—	43	10	53
Tutkinta-asema	—	—	23	23	7	19	—	—	30	42	72
Yhteensä	127	83	520	257	80	77	9	5	736	422	1158

¹⁾ Kaikkien tutkittavien lähisuvun sukurasitukseen luettavat asiat. — ²⁾ Sama lapsi saattaa esiintyä useassa eri kohdassa.

Poistetut lapset, nuoret ym.¹⁾ henkilöt ryhmitettyinä diagnoosin ja toimenpiteiden mukaan:

Kaikista tutkituista selvitys ja lausunto, lisäksi suosituksia ja toimenpiteitä, joita monen tutkitun osalta useita	300	310—318	320	321, 324	325, 0, 1, 4, 5	325, 2	325, 3	326, 3	326, 4	315—353	Muut	793	Tutkimus peruutettu	Keskeneräinen	Yhteensä
Tutkimus, selvitys ja lausunto lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimistolle	1	50	5	115	28	46	42	42	9	7	7	33	7	—	392
Suositus kasvatuskotiin	—	1	—	3	—	2	6	1	—	—	—	5	—	—	18
» lastenkotiin, vastaanotto- tai nuorisokotiin	—	5	—	20	—	3	—	8	3	1	1	2	—	—	43
» koulukotiin	—	1	—	4	—	3	2	3	5	—	—	—	—	—	18
» sairaalaan	5	1	—	15	2	4	3	4	1	1	—	—	—	—	36
» sairaalan poliklinikatutkimukseen	—	—	—	8	—	6	8	—	3	2	1	2	—	—	30
» yksilöterapiaan (poliklin.)	—	4	—	8	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	18
Ehdotettu koulunkäynnin alkamisen siirtämistä	—	4	—	—	—	6	9	—	—	—	2	1	—	—	22
» apukouluun	—	—	—	2	—	7	3	—	—	—	—	—	—	—	12
» muuta koulujärjestelyä	—	10	—	8	—	—	1	8	1	2	—	—	—	—	30
» oppivelvollisuuden suorittamista yksityisesti	1	6	—	3	—	—	2	7	3	—	—	—	—	—	22
Lausunto adoptioasiassa	—	1	—	2	1	2	3	1	—	—	—	24	—	—	34
» holhous- tai oikeusasiassa	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	5	—	—	10
» abortti- tai sterilisaatioasiassa	—	1	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Muu lääkärinlausunto	—	—	—	—	—	—	1	3	2	—	—	—	—	—	6
Lääkemääräys	—	10	—	15	3	6	10	3	1	3	1	—	—	—	52
Tutkimus tai hoito keskeneräinen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	111
Yhteensä	8	95	5	205	37	87	91	86	28	16	12	72	7	111	860

¹⁾ Kaikki yli 18-vuotiaat tutkittavat.

Taulukkoon sisältyvät diagnoosit selviävät seuraavasta tautinimistöstä:

300	Psychoses (mielisairaudet)
310—318	Psychoneuroses (neuroosit)
320	Constitutio psychopathica (luonnevikaisuus)
321, 324	Persona immatura (tunne-elämän kypsymättömyys ja häiriytyneisyys)
325,0	Idiotia (tylsämielisyys)
325,1	Imbecillitas (vähämielisyys)
325,4	Mongolismus (mongolismi)
325,5	Oligophreniae aliae (muu, ei määriteltävissä oleva vajaamielisyys)
325,2	Debilitas (heikkomieliisyys)
325,3	Deficientia intelligentiae (heikkolahjaisuus)

326,3	Maladaptatio acuta (sopeutumattomuus)
326,4	Abnormitas characteris (luonteen poikkeavuus)
351—353	Laesio cerebri intra partum (aivo-vaurio)
793	Observationes et explorationes (huomiointia ja tutkimuksia)

Vajaamielisneuvola. Lastensuojeluviraston vajaamielisneuvolassa oli 83 vastaanottokertaa. Yhteensä tutkittiin ja/tai hoidettiin 290 tapausta eli keskim. 3.5 tapausta vastaanottoa kohti. Vastaanottoa pyydettyessä ilmoitetun pääasiallisen syyn perusteella tapaukset jakautuivat seuraavasti:

21. Lastensuojelutoimi

Perustutkimus vajaamielisyiden ja sen asteen selvittämiseksi	66
Lääkehoidon määrääminen ja sen kontrollointi	81
Tutkimus ja lausunto erilaisia sosiaali-turva-anomuksia varten	27
Laitossijoituksen alkaessa suoritettu tarkastus	29
Neuvottelu ja ohjaus kasvatus- ja hoito- vaikeuksien vuoksi	43
Lähetä sairaala- tai poliklinikkatutki- muksiin tai hoitoon	7
Tutkimus ja lausunto lääkintävoimiste- lun tarpeesta	13
Tutkimus ja lausunto sterilisaatioesitys- tä varten	4
Tutkimus erilaisten lausuntojen antamis- ta varten (kansakoulu-, sotilas-, oikeus- ym. viranomaisille)	9
Muut syyt	11
Yhteensä	290

Neuvolaan tulon oli 60 tapauksessa kaksi tai useampia syitä.

Työryhmän muodostivat psykiatri, psykolo- git ja sosiaalityöntekijät. Vajaamielishuol- taja osallistui tapausneuvotteluihin.

V ä e s t ö a s i a i n t o i m i s t o

Äitiysavustukset. Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 35 lastenneuvo- laa, joissa neuvolapiirejä oli yhteensä 50. Virastoon jätettiin 238 (258) ja neuvoloihin 8 605 (8 317) hakemusta.

Jaosto käsitteli 8 843 (8 575) äitiysavus- tushakemusta. Näistä hyväksyttiin 8 603 (8 367) ja hylättiin 240 (208).

Avustus myönnettiin 8 490 (8 435) sellai- sille hakijalle, jotka olivat käyneet lain mää- räämässä tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä sekä 113 (140) hakijalle, jotka olivat esittäneet päte- vän synn laiminlyöntiinsä.

Kertomusvuoden loppuun mennessä suori- tettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nosta- matta jääneitä ja kertomusvuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 470 600 (421 850) mk, näistä luontoisavustuksina 265 850 (241 600) mk. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleen kaupungin kustan- nuksella.

Seuraavat luvut osoittavat, miten hakijat noudattivat äitiysavustuslain määräämää tarkastuksessa käyntivelvollisuutta:

	Tarkastuksia
IV raskauskuukaudessa tai sitä ennen	8 521 (8 245)
V »	135 (127)
VI »	95 (107)
VII »	36 (47)
VIII »	32 (30)
IX »	13 (9)
X »	7 (1)
Ei lainkaan tarkastuksia ennen synnytystä	4 (9)
Yhteensä	8 843 (8 575)

Perhelisät. Perhelisähakemuksia oli yh- teensä 1 637 (1 719), joista hyväksyttiin 1 416 (1 484) ja hylättiin 200 (182). Veroyli- tyksen takia hylättiin 171 (149) ja muusta syystä 29 (33). Hakemuksista oli 21 (53) tois- tamiseen käsiteltävänä kokouksessa lapsen syntymän tai muun synn takia. Lisä myön- nettiin harkinnan perusteella 252 (288) per- heelle veroylityksestä huolimatta.

Perhelisää saaneella 1 416 (1 484) perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 5 541 (5 845), joista 5 268 (5 565) alle 16-vuotiaita ja 272 (280) koulunkäynnin sekä 1 (—) työ- kyvyttömyyden perusteella huomioon otet- tuja 16 v täyttäneitä lapsia.

Perheet jakaantuivat lapsiluvun mukaan seuraavasti:

Lapsia perhettä kohden	Perheitä	Lapsia perhettä kohden	Perheitä
2	334 (338)	8	15 (17)
3	154 (159)	9	3 (6)
4	500 (534)	10	4 (3)
5	266 (272)	11	1 (1)
6	95 (113)	12	1 (—)
7	43 (41)	Yhteensä 1 416 (1 484)	

Perhelisän saajista oli 835 (892) varsinaisia suurperheitä, 431 (440) leskiperheitä ja 150 (152) työkyvyttömiä perheitä.

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 157 938 (166 402) mk:sta jaettiin suurille perheille 95 056 (101 756) mk, leskien perheille 45 639 (46 810) mk ja työkyvyttömiä perheille 17 243 (17 836) mk.

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia. Osan tarvikkeista hankkivat perheet itse esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 3 074 (2 900) mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 75 154 (74 669) mk, huonekaluihin ja sisustukseen 23 063 (22 775) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 11 156 (12 183) mk pölynimureihin, jääkaappeihin, ompelu- ja pesukoneisiin 9 785 (10 546) mk, vaatetukseen 34 735 (42 293) mk ja muihin luontoissuorituksiin 970 (1 035) mk.

Erityislapsilisät. Uusia erityislapsilisähakemuksia jätettiin kertomusvuoden aikana 708 (802), joista toisista kunnista siirrettyjä oli 86 (66). Hakemuksista hylättiin 86.

Jaoston käsiteltävänä oli kertomusvuoden aikana 2 922 (2 828) erityislapsilisäasiaa. Näistä oli lain määräämiä tarkistuspäätöksiä 1 611 (1 697). Erityislapsilisää myönnettiin harkinnan perusteella tai sen suoritusta jatkettiin veroäyriylityksestä huolimatta 240 (296) lisän nostajalle. Tapauksia, joissa eri-

tyislapsilisähakemus hylättiin tai tarkistuksen yhteydessä suoritus päätettiin lopettaa, oli 661 (750). Laissa säädettyjen edellytysten puuttumisen takia hylättiin anomus tai lakautettiin suoritus 461 (493) tapauksessa, veroylityksen takia 126:ssa (180), koulutusavustuksen takia 34:ssä (25), varallisuuden takia lapsen avuttomuudesta huolimatta 3:ssa (9), toisiin kuntiin siirtymisen takia 33:ssa (41) ja muusta syystä 4 (2) tapauksessa.

Kertomusvuoden aikana lähetettiin 50 (31) avutonta lasta koskevaa hakemusta lausuntoineen sosiaaliministeriön ratkaistavaksi.

Lasten lukumäärä erityislapsilisän suoritamisperusteen mukaan oli vuoden viimeisen neljänneksen aikana erityislapsilisälain ja -asetuksen nojalla seuraava:

Lain 3 § 1:1) täysorpous	34 (44)
» » 2) puoliorpous	1 590 (1 630)
» » 3) au-lapsen elatus- avun puuttu- minen	237 (221)
» » 4) vanhempain kan- saneläke	625 (656)
Yhteensä 2 486 (2 551)	
As. 3 § 1:1) sokeus	15 (12)
» » 2) kuurous	68 (65)
» » 3) raajavamma	61 (56)
» » 4) vaikea kaatumatauti	29 (25)
» » 5) syvä vajaamieli- syyss tai mieli- sairaus	116 (136)
» » 6) sokeritauti	105 (102)
» » sydänvika	5 (5)
» » keuhkoastma	7 (2)
» » muu avuttomuus	68 (62)
Yhteensä 474 (465)	

21. Lastensuojelutoimi

Erityislapsilisää suoritettiin viimeiseltä neljännekseltä kaikkiaan 2 960 (3 016) lapsesta 2 021 (2 013) nostajalle yhteensä 145 656 (148 050) mk. Kertomusvuoden aikana suoritettiin kaiken kaikkiaan erityislapsilisää 586 824 (592 356) mk.

Kodinperustamislainoja ei v:n 1957 elokuusta lähtien ole myönnetty, koska valtion talousarviossa ei ole ollut tarkoitukseen määrärahaa. Lainojen takaisin perimiseen liittyviä varallisuusselvityksiä ja lausuntoja annettiin sosiaaliministeriölle.

Lapsilisät. Kertomusvuoden aikana rekisteröitiin 6 510 (6 630) kokonaan uutta lapsilisätapausta. Sen lisäksi rekisteröitiin toisista kunnista siirrettyjä ja aikaisemmin rekisteröityihin perheisiin syntyneitä lapsia 4 846 (4 703). Jaosto käsitteli vuoden aikana 1 506 (1 492) lapsilisää koskevaa asiaa. Lapsilisää määrättiin maksettavaksi kaikkiaan 23 069 365 (22 423 277) mk. Siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisäitä 2 191 (4 362) mk sekä nostamatta jääneitä lapsilisän maksu- ja tilittäötkortteja yhteensä 77 483 (86 020) mk.

Lapsilisän saajat ja lapsiluvut:

Neljännes	Lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku
I	66 135 (65 078)	110 734 (108 850)
II	66 525 (65 546)	111 268 (109 409)
III	66 691 (65 445)	111 369 (109 322)
IV	67 279 (65 901)	112 122 (109 937)

Näihin lukuihin sisältyy n. 1 300 tapausta, joissa lapsilisä on maksettu kunnalle.

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (nostajat) ryhmittäytyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajien lukumäärä	Lasten luku
1 lapsesta	34 033 (33 148)	34 033 (33 148)
2 »	21 930 (21 259)	43 860 (42 518)
3 »	7 219 (7 185)	21 657 (21 555)
4 »	1 815 (1 780)	7 260 (7 120)
5 »	427 (459)	2 135 (2 295)
6 »	106 (100)	636 (600)
7 »	37 (42)	259 (294)
8 »	14 (12)	112 (96)
9 »	2 (4)	18 (36)
10 »	1 (1)	10 (10)
11 »	1 (1)	11 (11)
12 »	1 (—)	12 (—)
Yhteensä 65 586 (63 991)		110 003 (107 683)

Asumuserosovittelut

Lastensuojelulautakunnan määräämät sovittelijat hoitivat sovittelutehtäviä seuraavasti: päätettyjä sovitteluja oli 97, kesken jääneitä (v:lle 1967 siirtyneitä) 26, yhteensä sovitteluja 123.

Avioliittoa jatkoi (ei todistusta) 10 avioparia, neuvottelukertoja oli 334, lapsettomia aviopareja 35 ja avioparien lasten lukumäärä 151.

Aviopuolisoiden jakaantuminen uskonnokunnan mukaan oli (päättäneissä sovituissa): siviilirekisteri 90 aviopuolisoa, ev.lut. srk. 98, muu uskontokunta 6, yhteensä 194 aviopuolisoa.

Jakaantuminen avioliittovuosien mukaan:

Vuosia	Avioliittoja
0— 1	8
2— 5	43
6—10	26
yli 10	46
Yhteensä	123

Sosiaaliryhmitys (ks. s. 131) miehen ammatin mukaan jakaantui seuraavasti: I ryhmään kuuluvia oli 23, II:een 29, III:een 53, IV:een 18, yhteensä 123.

Taloustietoja

Lastensuojelutoimen aiheuttamat bruttomenot olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

	mk
Lastensuojeluvirasto	2 688 635
Avohuolto:	
turvattomien alaikäisten sijoitus ja tilapäinen avustaminen, lasten kesävirkestys	2 422 409
suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus ja tilapäinen avustaminen	127 243
vajaamielisten huolto	97 850
Laitoshoito:	
kaupungin lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset	7 299 176
kaupungin vajaamielislaitokset turvattomien alaikäisten sijoitus vieraissa laitoksissa	3 277 470
suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus vieraissa laitoksissa	203 149
vajaamielisten sijoitus vieraissa laitoksissa	1 235 214
Järjestöjen avustukset	149 888
Käyttövarat	42 791
Yhteensä	18 419 230

Lisäksi esiintyi tilinpäätöksessä pääomamenoina laitosten perusparannuskustannuksia seuraavasti:

	mk
Sofianlehdon vastaanottokoti ..	1 956
Vastaanottokoti Lemmilä	1 658
Taivallahden nuorisokoti	1 120
Oppilaskoti Toivola	8 758
Päivölän lastenkoti	3 286
Nukarin lastenkoti	6 546
Yhteensä	23 324

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot jakaantuivat seuraaviin eriin:

	mk
Valtionapu sosiaalilääkärin toimiston menoihin	7 500
Muut tulot	10 667
Korvaukset annetusta huollosta:	
valtiolta	1 802 630
vierailta kunnilta	66 328
yksityisiltä	1 606 721
Valtionapu:	
lastenkodeille	150 998
vajaamielislaitoksille	379 820
Ateriamaksut	99 751
Luontoisedut	65 121
Vuokrat	81 232
Gustaf Walfrid Hyvösen rahaston tuotto	66 525
Muut tulot	35 972
Yhteensä	4 373 265

Kun tulot vähennetään bruttomenoista 18 419 230 mk:sta, kaupunginkassaa rasittavaksi nettomenoksi jäi 14 045 964 mk eli 1 266 795 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Avustukset ja osuudet kuntainliitoissa

Kuten menoista ilmenee jaettiin avustuksena lastensuojelujärjestöille yhteensä 149 888 mk, josta Vankeusyhdistys sai 20 000 mk, Vajaamielisten Tuki 2 500 mk ja 127 388 mk sellaiset järjestöt, jotka järjestivät kesävirkestystä helsinkiläisille lapsille. Lisäksi suoritettiin osuutena Kärkulla Centralanstalt -nimistä laitosta ylläpitävälle kuntainliitolle 77 000 mk, Suomen Sisälähetysseuran Vaalijalan vajaamieliskeskuslaitokselle 39 138 mk ja Rinnekoti-Säätiölle osuutena keskuslaitoksen perustamiskustannuksiin 31 253 mk.

21. Lastensuojelutoimi

Lastensuojelurahastot

Kaupungin lastensuojelutyötä varten oli rahatoimiston hoidossa eräitä rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korokorvat olivat 31.12. seuraavan suuruiset:

	Pää- oma mk	Ko- rot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusra- hasto	485	302
Johan Gustaf Rosenbergin ra- hasto	148	14
Lasten kesäsiirtolan rahasto ...	253	27
Makarna Bergmans donations- fond	734	141
L. A. Grönholmin Helsingin orpo- lasten rahasto	163	23
M. Kotschackin lastenvaattetus- rahasto	1 160	240
Aina ja Ivar Gordien lahjoitus- rahasto	769	132
Yhteensä	3 712	879

Hoitopaikkavaraukset

Lastensuojelulautakunta sijoitti laitoshoi-
toa tarvitsevia alaikäisiä ja vajaamielisiä ker-
tomuksesta ilmenevässä määrin valtion, eri
kuntien tai kuntainliittojen sekä yksityisten
omistamiin laitoksiin. Lastensuojeluvirasto
suoritti suullisilla ennakkosopimuksilla paik-
kavaraukset kuitenkin siten, että ao. jaosto
vahvisti hoitomaksun suuruuden. Kaupunki
on myös varannut myöntäessään avustuksia
tai lainoja yksityisten laitosten perustamis-
kustannuksia varten käyttöönsä määrääjäksi
hoitopaikkoja. Seuraavat sopimukset olivat
voimassa kertomusvuoden aikana:

5.2.1955 tehty sopimus 30 hoitopaikan va-
raamisesta 31.12.1975 saakka Samfundet
Folkhälsan i svenska Finland -nimisen sää-
tiön lastenkodista;

17.11. ja 2.12.1965 tehdyt sopimukset 35

hoitopaikan varaamisesta 30 v:ksi Mustalais-
lähetyksen omistamasta Kotimäen lastenko-
dista ja 8 hoitopaikan varaamisesta yhdis-
tyksen muista laitoksista sekä sopimukset 10
hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi Päiväkum-
mun lastenkodista ja 20.3.1962 tehty sopimus
5 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi nuorisokodista Kauniaisissa;

28.12.1956 tehty sopimus 16 hoitopaikan
varaamisesta Mannerheimin Lastensuojelu-
liiton Kodinhoito-opiston lastenkodista
myönnetyn lainan maksuajaksi;

kaupunginvaltuuston 7.9.1966 myöntämän
lisälainan mukainen 15 hoitopaikan varaami-
nen Kristillisten Orpokotien Kannatusyhdis-
tyksen Päivölän lastenkodista;

19.11.1964 tehty sopimus 7 hoitopaikan va-
raamisesta Föreningen för upprätthållande
av en hemsysterskola på Hindhår Gärd-
-yhdistyksen omistamasta lastenkodista
v:ksi 1965—1979;

15.1.1960 tehty sopimus 8 hoitopaikan va-
raamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastus-
armeijan Säätiön tyttökodista (Nuorisokoti
Ritvala);

4.4.1964 tehty sopimus 16 hoitopaikan va-
raamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan
Säätiön Koivurinteen lastenkodista;

27.6.1961 tehty sopimus 10 hoitopaikan va-
raamisesta 20 v:ksi Pelastakaa Lapset -nimi-
sen yhdistyksen Matti ja Maija -kodista;

16.6.1961 tehty sopimus 15 hoitopaikan va-
raamisesta 25 v:ksi HelsinginKaupunkilähe-
tyksen Kotivuoren lastenkodista;

12.7.1951 tehty sopimus 12 hoitopaikan va-
raamisesta 31.12.2001 saakka Suomen Las-
tenhoitoyhdistyksen Töölön lastenkodista;

kaupunginhallituksen ja Rinnekoti-Säätiön
hallituksen 17.9.1963 allekirjoittama kaupun-
gin ja säätiön välinen sopimus 253 hoitopai-
kan varaamisesta kaupungille säätiön hoito-
laitoksesta 50 v:ksi sekä

4.3.1965 tehty sopimus 6 hoitopaikan va-
raamisesta Suomen Kirkon Sisälähetykseuran
omistamasta Vaalijalan Keskuslaitoksesta 50
v:n ajaksi 1.1.1965 lukien.

Lisäksi kaupunginvaltuuston 21.2.1962 tekemän päätöksen perusteella Kärkulla Centralanstalt -nimisestä kuntainliiton ylläpitämästä laitoksesta tehtiin 45 paikan ennakkovaraus aikaisemmin varattujen 35 paikan lisäksi sekä

kaupunginvaltuuston 20.6.1962 myönnet-

tyä lainan Vajaamielisten Tuki -yhdistykselle sen omistamasta Kankurinmäen kesäsiirtola- ja hoitokoti -nimisestä laitoksesta varattiin kaikki paikat lastensuojelulautakunnan käyttöön. Lainasopimus tehtiin 1.12.1965 väiksi 1966—1985.

IV. Lastensuojelulautakunnan alaiset laitokset

Lasten- ja nuorisonhuolto- laitokset

Henkilökunnan osalta viitataan kunnalliskalenteriin.

Sofianlehdon vastaanottokoti toimi 257-paikkaisena lähinnä turvattomien 0—16 -vuotiaiden lasten vastaanotto- ja tarkkailulaitoksena. Laitoksessa toimi kuitenkin kolme vajaamielisosastoa, joissa huollettiin vajaamielisiä ilman ikärajoitusta. Laitokseen jouduttiin sijoittamaan myös suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 14-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena.

Outamon vastaanottokoti toimi Lohjalla 2-osastoisena 30 paikkaa käsittävänä vastaanottokotina suojelukasvatusta tarvitsevia kouluikäisiä poikia varten. Laitoksella oli oma kansakoulu. Kertomusvuonna aloitettiin kolmannen osatorakennuksen rakentaminen.

Vastaanottokoti Lemmilä toimi Hyvinkään Ridasjärvellä 15-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi oma kansakoulu.

Naulakallion vastaanottokoti toimi 50-paikkaisena tilapäissijoitusta ja erikoistarkkailua tarvitsevien, lähinnä kouluikäisten lasten vastaanottolaitoksena. Laitoksessa oli oma kansakoulu. Yhdelle 15-paikkaiselle osastolle

sijoitettiin lapsia, joiden huollontarve perustui lastensuojelulain 8 §:n 2 momenttiin.

Hyvösen lastenkoti toimi 33-paikkaisena erityislastenkotina.

Malmin lastenkoti toimi 37-paikkaisena erityislastenkotina. Laitoksessa oli sijoitettuna jatkuvasti myös vajaamielisiä lapsia.

Kallion nuorisokoti toimi 28-paikkaisena erityislastenkotina, jossa oli erikseen jälkihuolto- ja koululaisosastot.

Töölön nuorisokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä jälkihoitoa tarvitsevien tyttöjen erityislastenkotina.

Kaarelan nuorisokoti toimi 15-paikkaisena lähinnä 13 v täyttäneiden poikien erityislastenkotina ja jälkihuoltolaitoksena.

Taivallahden nuorisokoti toimi 17-paikkaisena lähinnä 13 v täyttäneiden poikien erityislastenkotina ja jälkihuoltolaitoksena. Laitosta laajennettiin 1.9. 11-paikkaisella nuorten asuntolaosastolla, jolloin siitä tuli 28-paikkainen nuorisokoti.

Metsäkummun hoitokoti toimi 15-paikkaisena kasvatusvaikeuksiin joutuneiden lasten psykiatrisena laitoksena, jolla oli oma kansakoulu.

Oppilaskoti Toivola toimi 96-paikkaisena apukouluasteella olevien turvattomien lasten erityislastenkotina, jossa oli oma kansakoulu. Laitoksen yhdellä osastolla huollettiin myös vajaamielisiä.

Koskentuwan nuorisokoti toimi 16-paikkai-

21. Lastensuojelutoimi

sena lähinnä 13 v täyttäneiden poikien erityislastenkotina ja jälkihuoltolaitoksena.

Lastensuojeluviraston Tutkinta-asema toimi 20-paikkaisena ensihuoltoa tarvitsevien lasten ja nuorten vastaanottolaitoksena. Laitos toimi lastensuojeluvirastoon liittyvänä Kallion virastotalossa.

Kertomusvuoden aikana aloitti toimintansa *Siltavuoren nuorisokoti*, 12-paikkainen kouluikäisten ja jälkihuoltoa tarvitsevien ja poikkeustapauksessa suojelukasvatusta tarvitsevien tyttöjen erityiskoti.

Samoin aloitti kertomusvuoden aikana toimintansa *Usvatien nuorisokoti*, 14-paikkainen kouluikäisiä ja jälkihuoltoa tarvitsevien turvattomien ja poikkeustapauksessa suojelukasvatusta tarvitsevien poikien erityislastenkoti.

V a j a a m i e l i s l a i t o k s e t j a v a j a a m i e l i s t e n l a s t e n l a s t e n k o d i t

Kullatorpan lastenkoti toimi vajaanmielisten lastenkotina, jossa oli 21 vahvistettua hoitopaikkaa.

Päivölän lastenkoti toimi Sipoon Kallbäckissä 16-paikkaisena vajaanmielisten lastenkotina.

Päivähuoltola Tyynelä toimi 60-paikkaisena vajaanmielisten päivähuoltolaitoksena. 1.9. lukien laitos hyväksyttiin toimimaan laajennettuna 68-paikkaisena päivähuoltolana.

Päivähuoltola Vantaala toimi niin ikään vajaanmielisten päivähuoltolana, jossa oli 42 paikkaa.

Käpylän koulu- ja työkeskus toimi 2-osastoisena vajaanmielisten päivähuoltolana talossa Pyhtääntie 1. Laitoksen kouluosastossa oli 40 paikkaa eli neljä luokkaa ja 25-paikkaisessa työosastossa 16 v täyttäneiden vajaanmielisten poikien suljettu työpaja. Vuokrasuhteen irtisanomisen johdosta laitos jouduttiin 1.6. lukien sijoittamaan eri paikkoihin siten, että työosasto toimi Työkeskus-nimisenä

24-paikkaisena laitoksena talossa II linja 12 ja kouluosasto Erityiskoulun nimisenä 40-paikkaisena nuorisotoimiston kerhokeskustiloissa talossa Suursuonlaita 2.

Kullatorpan ja Päivölän lastenkodit toimivat erityislastenkoteina, sillä niitä ei ole pienen kokonsa vuoksi hyväksytty vajaanmielislaitoksiksi.

L a i t o s t e n h a l l i n t o

Laitosten toiminnasta todettakoon lisäksi, että niiden välitön johto kuului kunkin laitoksen johtajalle, mutta hallinnollista yleisvalvontaa suoritti lastensuojelutoimen toimitusjohtaja sekä kasvatuksellista valvontaa Outamon, Lemmilän, Naulakallion B-osaston ja Tutkinta-aseman osalta nuorisohuoltaja sekä muiden laitosten osalta lastenhuollontarkastaja tai apulaislastenhuollontarkastaja.

Laitosten kansakouluissa noudatettiin kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia ja opetuksen tarkastuksesta huolehtivat suomenkielisten kansakoulujen tarkastajat.

Laitosten terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri. Sosiaalilääkärin toimisto suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia ja antoi tässä suhteessa hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Laitosten terveys- ja sairaustilanteesta todettakoon seuraavaa:

Kertomusvuoden kuluessa hoidettiin laitoksissa 1 873 akuuttia ja 899 kroonista sairastapausta. Poliklinikkatutkimuskäyntejä oli 528 ja sairaalahoitoon lähetettiin 73. Tuberkuloositarkastus suoritettiin 360 lapselle. Viraston vastaanotolla kävi 641 lasta. Lääkintävoimistelijain hoidossa oli 91 lasta, yhteensä 6 200 hoitokertaa. Syksyllä toimintansa aloittaneessa Sofianlehdon vastaanottokodin laboratoriossa tehtiin vuoden loppuun mennessä 1 081 tutkimusta.

Laitosten lapsille suoritetuissa tulo-, lähtö- ja lukukausitarkastuksissa todettiin lasten kunto yleensä hyväksi. Laitosten hygieeni-

sissä olosuhteissa ei esiintynyt huomauttamisen aihetta.

pungin laitoksissa olevien huollettavien tautitapaukset:

Seuraavasta taulukosta ilmenevät kau-

Krooniset sairaudet 1966	Sofianlähden vk	Herttoniemen vk	Oulamon vk	Leummilan vk	Naulakallion vk	Hyvösen lk	Malmun lk	Kallion nk	Töölön nk	Kaaralan nk	Täivälähden nk	Usvatien nk	Sillavuoren nk	Koskentuvan nk	Metsäkummun hoitokoti	Oppiaskoti Toivola	Kullatorpan lk	Päivölään lk	Nukarin lk	Yhteensä
Hoidossa olevien lukumäärä	174	14	17	15	33	31	32	16	7	1	13	7	4	13	15	79	29	19	36	555
<i>Diagnoosit:</i>																				
Vajaamielisyys	86	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	19	29	19	36	196
Heikkomielisyys	—	—	—	2	3	1	19	1	—	—	—	—	—	—	2	60	—	—	—	88
Sielullinen poikkeavuus ...	9	—	15	15	28	28	9	15	7	1	12	7	4	11	15	13	5	—	9	203
Kouristelu	41	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	7	8	3	4	67
Aivovaurio	52	—	—	—	5	4	5	1	—	—	—	—	—	—	—	12	6	2	1	88
Vesipää	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Synnyin. epämuod.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
» sydänvika	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	8
Kampurajalka	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5
Huuli- ja kitahalkio	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Lonkkaluksatio	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Nivustyrä	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Aistivallisuus	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	11
Sokeritauti	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Polion jälkitila	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Nieluhalvaus ja letkuruo- kinta	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Allergiset ihottumat	3	3	2	1	4	—	2	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	3	25
Astma	4	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Anemia	92	10	—	1	4	3	9	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	9	—	134
Kroonill. korvatulehdus .	3	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
» virtsatulehdus .	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	13
» munuaistauti ...	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Anus Praeter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Malabsorptio	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä	356	19	17	20	47	37	55	19	8	1	13	7	4	13	19	119	54	35	56	899

21. Lastensuojelutoimi

Akuutit sairaudet	Sofialahdon vk	Herttoniemen vk	Hyvösen lk	Kaarelan nk	Kallion nk	Koskentuvan nk	Kullatorpan lk	Lemmilän vk	Malmn lk	Metsäkummun lk	Naulakallion vk	Nukarin lk	Ottanun vk	Päivölään lk	Sillavuoren nk	Taivallahden nk	Toivolän ok	Turkinta-asena	Töölön nk	Usvätien nk	Yhteensä	
Tulirokko	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Tuhkarokko	27	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
Vihurirokko	30	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
Vesirokko	49	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53
Sikotauti	11	—	1	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Influenssa	—	—	1	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	5	4	—	—	1	14	—	—	41
Ripuli	162	1	2	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	6	—	6	2	—	—	—	—	182
Angiina	92	1	5	7	4	—	3	7	4	—	4	8	7	2	1	2	6	18	6	—	—	177
Kuumeinen nuha, yskääkatarrri ym.	577	31	35	7	19	13	6	11	13	7	33	—	14	1	—	6	17	20	6	2	—	818
Keuhkokuume ...	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Korvatulehdus ...	165	17	—	—	2	—	—	—	3	2	1	8	—	—	1	1	2	1	—	—	—	203
Silmätulehdus ...	47	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	52
Ihottumat	66	3	3	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	14	—	—	—	—	12	—	—	101
Paiseet	—	—	1	1	—	—	6	2	—	10	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Tapaturmat	2	—	2	5	3	2	4	1	4	—	3	—	11	—	—	12	10	—	—	1	—	60
Umpisuolentuleh- dus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Oksentelua	11	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Suutulehdus	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Rakkotulehdus ...	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Gonorrhoea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	5
Lues	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Trichomonas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Syöpäläisiä	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4
Muita tauteja	—	—	1	—	—	—	2	1	1	—	1	5	—	—	1	3	—	—	—	2	—	17
Yhteensä	1 272	62	52	20	28	17	23	22	39	37	50	32	32	28	7	31	38	58	26	5	1 879	
Tab. tarkastukses- sa käynyt	57	3	—	—	—	16	26	13	17	12	26	32	29	19	—	9	96	1	—	4	—	360
Sairaalahoittoon lä- hetetty	28	2	5	2	4	—	1	—	8	1	2	1	3	—	—	2	7	3	4	—	—	73
Paikallisen lääkä- rin tai polikli- nikkahoittoon lä- hetetty	86	5	27	7	17	4	16	6	38	28	32	10	19	4	3	16	75	84	45	4	—	526

Lastensuojelulautakunnan
alaisten laitosten menot
ja tulot

Laitokset on jäljempänä olevassa taulu-
kossa ryhmitelty siten, että A-ryhmässä ovat
lastenkotityyppiset laitokset, B-ryhmässä

erityislastenkodit, joissa on oma kansakoulu,
C-ryhmässä vajaamielisiä hoitavat lastenko-
dit, D-ryhmässä vajaamielislaitos ja E-ryh-
mässä vajaamielisten päivähuoltolat.

Kustannukset päivää ja lasta kohden ilme-
nevät seuraavasta taulukosta:

	Vahvistettu paikkakoko	Aukiolopäivät	Hoitopaivien määrä	Käyttöprosentti	Bruttomenot					Tulot					Nettomenot
					Palkat	Huoneisto ¹⁾	Ravinto	Muut	Yhteensä	Valtionapu	Huoneistotulot ¹⁾	Ateriatkorvaukset	Muut tulot	Yhteensä	
<i>A-laitokset</i>															
Sofianlehdon vastaanottokoti ²⁾ ..	257	68 465	68 415	99.93	23.75	4.80	2.95	4.70	36.20	—80	—29	—55	—07	1.71	34.49
Herttoniemen vastaanottokoti ...	14	5 110	4 303	84.21	23.73	3.18	2.96	1.98	31.85	—78	—90	—75	—	2.43	29.42
Hyvösen lastenkoti	33	12 045	9 824	81.56	18.77	7.71	3.56	3.00	33.04	1.02	—66	—43	—09	2.00	30.84
Malmin lastenkoti	37	13 505	13 962	103.38	15.29	1.48	2.67	1.65	21.09	—95	—32	—71	—	1.98	19.11
Kallion nuorisokoti	28	10 220	8 761	85.72	15.11	5.83	3.09	2.61	26.64	—78	—98	—13	—	1.89	24.75
Töölön nuorisokoti	12	4 380	4 140	94.52	10.09	3.07	2.95	2.92	19.03	—29	—60	—21	—	1.10	17.93
Kaarelan nuorisokoti	15	5 475	4 708	85.99	12.18	3.66	3.17	2.21	21.22	—03	—45	—11	—	—58	20.63
Taivallahden nuorisokoti	17	6 205	6 194	99.82	14.33	6.76	2.12	2.77	25.98	—42	—41	—27	—	1.10	24.88
Koskentuvan nuorisokoti	16	5 840	5 626	96.34	10.50	4.28	2.85	1.73	19.36	—20	—67	—24	—06	1.17	18.19
Siltavuoren nuorisokoti ³⁾	12	1 836	1 529	83.28	10.87	8.51	4.28	3.75	27.41	—	—52	—19	—	—71	26.70
Usvätien nuorisokoti ⁴⁾	14	1 526	1 392	91.22	14.71	9.46	3.98	5.10	33.25	—	1.18	—17	—	1.35	31.90
Yhteensä ja keskimäärin	455	134 607	28 854	95.73	19.72 (63.5%)	4.75 (15.3%)	2.97 (9.5%)	3.63 (11.7%)	31.07	—72	—44	—47	—05	1.68	29.39
<i>B-laitokset</i>															
Outamon vastaanottokoti	30	10 950	8 437	77.05	36.48	17.38	4.36	7.14	65.36	—67	3.01	—49	—26	4.43	60.93
Vastaanottokoti Lemmälä	15	5 475	4 518	82.52	28.34	6.18	3.69	6.19	44.40	—94	1.00	—35	—	2.29	42.11
Naulakallion vastaanottokoti ⁵⁾ ..	50	10 340	6 990	67.60	32.59	17.82	4.48	5.27	60.16	—54	1.32	—63	—33	2.82	57.34
Metsäkummun hoitokoti	15	5 475	4 977	90.90	33.58	3.72	3.23	3.50	44.03	—90	—17	—49	—33	1.88	42.14
Oppilaskoti Toivola	96	35 040	25 812	73.66	25.03	13.36	3.27	2.43	44.09	—69	1.41	—39	—24	2.72	41.36
Tutkinta-asema	20	7 300	6 445	88.29	23.84	6.67	4.09	1.95	36.55	2.00	—	—	—14	2.14	34.41
Yhteensä ja keskimäärin	226	74 580	57 179	76.87	28.51 (58.9%)	2.34 (25.5%)	3.70 (7.7%)	3.81 (7.9%)	48.36	—85	1.34	—39	—23	2.81	45.55
<i>C-laitokset</i>															
Kullatorpan lastenkoti	21	7 665	9 143	119.28	21.81	1.56	2.75	2.06	28.18	—44	—34	—48	—04	1.30	26.89
Päivölään lastenkoti	16	5 840	6 934	118.73	17.77	4.13	2.77	2.10	26.77	—70	—46	—63	—07	1.86	24.91
Yhteensä ja keskimäärin	37	13 505	16 077	119.04	20.07 (72.8%)	2.67 (9.7%)	2.76 (10.0%)	2.08 (7.5%)	27.58	—55	—39	—54	—06	1.54	26.04
<i>D-laitokset</i>															
Nukarin lastenkoti	30	10 950	11 673	106.80	16.79	3.41	2.13	1.91	24.24	10.95	—62	—55	—04	12.16	12.08
Yhteensä ja keskimäärin	30	10 950	11 673	106.80	16.79 (69.3%)	3.41 (14.0%)	2.13 (8.8%)	1.91 (7.9%)	24.24	10.95	—62	—55	—04	12.16	12.08

Jatkoa

<i>E-laitokset</i>																
Päivähuoltola Tyynelä	68	14 180	10 008	70.58	11.74	1.92	2.11	2.82	18.59	8.53	—	—	—06	8.59	10.00	
Päivähuoltola Vantaala	42	12 726	9 997	78.56	11.09	2.06	1.15	3.03	17.34	7.09	—	—05	—15	7.29	10.05	
Käpylän koulu- ja työkeskus	65	14 900	13 054	87.61	11.05	2.08	1.49	3.08	17.70	7.34	—	—04	1.01	8.39	9.31	
Yhteensä ja keskimäärin	175	41 806	33 059	79.10	11.27	2.03	1.57	2.99	17.86	7.62	—	—03	—46	8.11	9.75	
				(63.1%)	(11.4%)	(8.8%)	(16.7%)									
Kaikkiaan ja keskimäärin	923	275 448	246 842	89.61	20.51	5.94	2.90	3.40	32.75	2.15	—59	—40	—15	3.29	29.46	
				(62.6%)	(18.2%)	(8.8%)	(10.4%)									
Prosenttinen nousu vuoden 1965 keskim. luvuista	12.01%	—1.98%	0.20%	2.21%	14.01%	6.64%	8.61%	14.09%	12.12%	3.37%	—4.84%	—11.11%	50%	1.23%	13.48%	

- 1) Huoneistomenoina käytössä olevan kiinteistön pääoman poisto ja korko tai vuokrat sekä korjaus-, lämmitys- ja siivousmenot; huoneistotuloina perityt vuokrat ja virka-asuntojen luontoisetukorvaukset.
- 2) Eräät osastot toimivat korjaustöiden vuoksi osaksi tilapäisissä sijoituspaikoissa 1.1.—30.6. välisen ajan, jolloin käytettävissä oli 117 hoitopaikkaa. 257 hoitopaikan vahvuus otettu huomioon 1.7.—31.12. väliseltä ajalta.
- 3) Avattiin 1.8.
- 4) Avattiin 15.9.
- 5) Toimi 15-paikkaisena 15.8. saakka ja 50-paikkaisena sen jälkeen.

22. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakuntaan kuuluivat v. 1966 samat kuin edellisenä vuonna, paitsi että kaupunginhallituksen edustajana oli pankinjoht. Eero Harkia.

Lautakunnalla oli vuoden aikana kuusi kokousta, joiden pöytäkirjat sisälsivät 83 pykälää. Kirjeitä saapui 16 ja lähetettiin 84.

Paitsi oikeusaputoimiston toimintaan yleensä liittyviä, johtosäännössä oikeusapulautakunnalle määrättyjä asioita, joutui lautakunta kertomusvuonna käsittelemään mm. kysymyksiä oikeusaputoimiston henkilökunnan lisäämisestä ja sen palkkauksen tarkistamisesta sekä toimiston yleisön vastaanottoaikojen ja henkilökunnan työaikojen uudelleen järjestämisestä ja tekemään näissä esitykset kaupunginhallitukselle (18.3. 19 §, 3.10. 55 §).

Oikeusaputoiminnan jatkuvaa kehittämistä silmällä pitäen suorittivat oikeusapulautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri 8.—10.9. virkamatkan Ruotsiin tutustuen siellä Tukholman kaupungin ja eräiden läänien oikeusapulaitoksiin.

Oikeusaputoimiston toiminta jatkui entiseen tapaan. Oikeudenkäyntien lukumäärässä oli melkoinen nousu edelliseen vuoteen verrattuna. Toimiston sijainti kaukana raastuvanoikeudesta aiheutti tuntuvaan ajanhukkaa varsinkin toimiston lakimiehille.

Toimiston oikeusavustajan, kahden apulaisoikeusavustajan, holhousapuasioita hoitavan apulaisoikeusavustajan, notaarin, tp.

notaarin, toimistonhoitajan ja tp. kanslistin virkoja hoitivat samat viranhaltijat kuin edellisenäkin vuonna. Toimistoapulaisina olivat rouvat Eeva Nissinen, joka oli virkavaapaana 1.7. saakka, Marja-Liisa Kattelus ja Kristina Forsén. Oikeusavustajan vuosiloman aikana hänen tehtäviään hoitivat apulaisoikeusavustajat Valli ja Laine. Apulaisoikeusavustajain viransijaisena toimi varat. Edwin Törmälä. Lisäksi oli toimistossa harjoittelijoina toimistokoulun oppilaita.

Vuoden aikana sai toimisto edelleen toimeksiantoja paitsi kotimaan kunnallisilta oikeusaputoimistoilta ja oikeusavustajilta myös Ruotsin oikeusapulaitoksilta.

Vuoden aikana rekisteröitiin yhteensä 5 514 sellaista asiaa, joissa käytiin joko yksi neuvottelu tai ryhdyttiin erityisiin toimenpiteisiin. Sellaisia kertomusvuonna rekisteröityjä asioita, joissa ryhdyttiin toimenpiteisiin, oli 1 561 (ed.v. 1 389). Rekisteröidyistä asioista oli eniten avioeroasioita, joita oli 1 014 ja joista käytiin oikeutta 325 (252) tapauksessa. Tämän lisäksi rekisteröitiin asumuseroasioita 499, ja käytiin näistä oikeutta 108 (79) tapauksessa. Työ- ja palkkariitoja rekisteröitiin 624. Niistä käytiin oikeutta 35 (22) tapauksessa. Asia sovittiin asianosaisten kesken 212 (101) tapauksessa ja sikseen jätetyistä 47 (132) työ- ja palkkariidasta tuli ilmeisesti melkoinen osa asianosaisten kesken sovituksi.

Avioero-, asumusero- ja elatusapujutuissa tuomittiin kertomusvuoden aikana toimiston asiakkaille elatusapumaksuja 57 425 (53 420)

22. Oikeusaputoimisto

mk/kk. Palkkasaatavia tuomittiin tai saatiin sopimuksin asiakkaille yhteensä 25 118 mk.

Erilaisia asiakirjoja, kirjelmiä ym. kirjoituksia laadittiin 4 098 (3 988). Näistä oli lähetettyjä kirjeitä ja postikortteja 2 689 (2 604), maksuttoman oikeudenkäynnin anomuksia 460 (434), haastehakemuksia 544 (484), muita hakemuskirjoja eri tuomioistuimille ja virastoille 405 (466).

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 679 (584) asiassa, joista saatiin päätökseen 610 (597) juttua. Näistä voitettiin joko kokonaan tai pääosiltaan 558 (549) ja hävitettiin kokonaan 52 (38) juttua.

Maksutonta oikeudenkäyntiä anottiin 460 (434) asiassa. Anomuksista hyväksyttiin 397 (367) ja hylättiin 63 (67).

Vuoden kuluessa esiinnyttiin Helsingin raastuvanoikeudessa 1 185 (1 159) kertaa, Helsingin kihlakunnanoikeudessa 8 (3) kertaa ja Espoon kihlakunnanoikeudessa 5 (1) kertaa. Eri alioikeuksissa esiinnyttiin vuoden aikana 246 (239) päivänä 1 198 kertaa eli päivässä keskim. viidessä jutussa. Hovi-oikeuteen jouduttiin vetoamaan 64 jutussa ja korkeimpaan oikeuteen 11 jutussa.

Asiakkaiden käyntejä toimistossa oli kertomusvuonna 9 404 (9 628). Eri kuukausien osalle jakaantuivat nämä käynnit seuraavasti:

	Vastaan- ottopäiviä	Käyn- tejä
Tammikuu	24	802
Helmikuu	24	693
Maaliskuu	27	939
Huhtikuu	24	759
Toukokuu	24	820
Kesäkuu	22	750
Heinäkuu	22	711
Elokuu	23	805
Syyskuu	26	823
Lokakuu	26	799
Marraskuu	25	916
Joulukuu	25	587
Yhteensä	292	9 404

Käyntien lukumäärä päivää kohden oli siis n. 32 (33). Suurin määrä käyntejä samana päivänä oli 81 ja vähin määrä 1.

Ammattinsa ja sukupuolensa mukaan asiakkaat ryhmittivät seuraavasti:

Sosiaaliryhmä	Yhteensä	Näistä naisia
I	141	95
II	823	512
III	2 514	1 728
IV	2 036	1 531
Kaikkiaan	5 514	3 866

Asiakkaiden sosiaalista asemaa määrätessä käytettiin kaupungin tilastotoimiston hyväksymää sosiaaliryhmitystä. Tämä ryhmitys on suoritettu ammatin eikä varallisuuden mukaan, kyseessä voi olla myös entinen ammatti. Vaimo, jolla ei ole omaa ammattia, luetaan perheenpään sosiaaliryhmään.

Käsiteltyjen juttujen ja asian ryhmittäminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Asumuseroja	499
Avioeroja	1 014
Osituksia	81
Elatusapuja	480
Muita perheoikeuteen kuuluvia asioita	162
Holhousasioita	36
Perintö- ja testamenttiasioita	721
Vuokra-asioita	480
Muita esineoikeuteen kuuluvia asioita	83
Työ- ja palkka-asioita	624
Muita velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita	330
Sosiaalivakuutusasioita	317
Veroasioita	126
Eläkeasioita	41
Liikenne- ja rikosasioita	99
Muita rikosasioita	106
Täytäntöönpano- ja ulosottoasioita	101
Konkurssiasioita	8
Sekalaisia asioita	206
Yhteensä	5 514

Vuoden aikana vireille pannuista jutuista tuli, mikäli se riippui oikeusaputoimiston toimenpiteistä, kertomusvuonna käsitellyiksi tai kirjoista poistetuiksi 2 979 asiaa, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Laadittu asiakirjoja	1 409
Sovittuja	448
Voitettu oikeudenkäynnissä	558
Hävitty »	52
Jätetty erinäisistä syistä sikseen ...	261
Jätetty eri tuomioistuimiin ja viras- toihin	251
Yhteensä	2 979

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla määrättiin toimiston lakimiehille vuoden aikana maksettavaksi asianajopalkkioita yht. 38 598 (33 506) mk, mikä summa tuloutettiin kaupungille. Oikeusaputoimiston asiakkaiden vastapuolilta perittiin kaupungille korvauksia yht. 1 101 (323) mk.

Holhousapuasiat. Vuoden aikana määrättiin holhousasioita hoitavalle apulaisoikeusavustajalle 36 uutta holhoustointia. Holhottavia kuoli vuoden aikana 9. Kertomusvuoden päättyessä oli jäljellä 149 holhousasiaa. Uusia uskotun miehen tehtäviä tuli vuoden aikana 27, minkä lisäksi oikeusaputoimisto antoi 55 uskotun miehen tehtävää avioeroa ja lapsen aviollista syntyperää koskevissa jutuissa. Holhousapuasioissa joutui a.o. apulaisoikeusavustaja hoitamaan 20 oikeudenkäyntiä ja esiintymään toimiston uskotun miehen tehtävissä Helsingin raastuvanoikeudessa 62 kertaa, mikä lisäksi hänen luonaan kävi keskim. kolme asiakasta päivässä. Holhousasiain hoitamisesta perittiin vuoden aikana kaupungille palkkioita 17 985 mk. Holhottien omaisuuden säilyttämistä varten kaupunki vuokrasi varastotilaa talosta Pengerkatu 35.

Oikeusaputoimiston menot kertomusvuonna olivat 241 456 (204 033) mk.

23. Kotitalouslautakunnan toimisto

Yleistä. Kotitalouslautakunnan järjestämien kurssien oppilasmäärä lisääntyi jonkin verran v:n 1966 aikana verrattuna edelliseen vuoteen. Lisäystä tapahtui lähinnä ompelukurssien kohdalla. Myös kangaspuiden lainaus vilkastui. Edelleen puhelimitse tapahtunut neuvontapalvelu vilkastui huomattavasti.

Lautakunnan toimiston lähettämien kirjelmien luku oli 577 ja saapuneiden 288. Laskuja hyväksyttiin 1 067.

Toimihenkilöt. Kotitalouslautakunnan palveluksessa oli kertomusvuonna kotitalousneuvonnan tarkastaja sekä 14 vakinaista ja 11 tuntiopettajaa. Yksi kodinhoidonopettaja oli virkavapaa 16.1. lähtien vuoden loppuun. Yhtä kotitalousneuvojan virkaa hoiti viransijainen.

Opetus- ja perhepesulassa oli kaksi pesulanhoitajaa ja pesula-apulainen. Siivoojia ja vahtimestareita oli eri toimipaikoissa yhteensä kuusi sekä yksi sairauslomasijainen.

Lautakunnan opettajat osallistuivat Kotitalouskeskuksen kolmipäiväisille luentopäiville.

Toimipaikat. Lautakunnan toimisto oli Kallion virastotalossa II linja 4 A.

Opetus- ym. toiminta tapahtui 17 eri paikassa, nim. 7:ssä lautakunnan omassa opetushuoneistossa sekä seuraavissa esikaupunkialueen kansakouluissa: Kannelmäessä,

Lauttasaaressa (2 koulussa), Munkkiniemessä, Munkkivuoressa, Pakilassa, Pitäjänmäellä, Pohjois-Haagassa ja Vartiokylässä sekä lisäksi erään talon askarteluhuoneessa Konalassa. Ruotsinkielinen opetus keskitettiin Dagmarink. 3:ssa sijaitsevaan opetushuoneistoon. Lautakunnan omia opetustiloja luovutettiin nuorisotoimiston, Kokki- ja stuerttikoulun sekä kahden kansakoulun käyttöön.

Pesulatoiminta tapahtui lautakunnan hallinnassa olevassa opetus- ja perhepesulassa.

Toiminta. Ruoanvalmistuksen-, ompelun-, käsitöiden-, kodinhoidon- ja pesunopetusta varten järjestettiin erilaisia kursseja, joista suurin osa käsitti 4 tai 7 opetuskertaa, sekä luentoja ja havaintoesityksiä seuraavasti:

Talousskurssit:	Kurssien lukumäärä	Osallistujien määrä
Ruoanvalmistuskursseja	58	658
Kodinperustamiskursseja	7	109
Erikoiskursseja	18	194
Voileipäkursseja	36	388
Leipomakursseja	33	207
Kursseja koulutytöille	14	157
» miehille	7	79
Havaintoesityksiä	55	1 270
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä	3 062

Käsityökurssit:	Kurssien luku- määrä	Osallis- tujen määrä
Pukuompelukursseja	144	1 699
Liinavaatekursseja	12	140
Joululahjakursseja	15	173
Kursseja koulutytöille	6	74
Hattukursseja	29	305
Leikkuupalvelua	—	994
Kutomista	—	119
Täkintikkausta ym.	1	11
	<hr/>	
	Yhteensä	3 515

Lisäksi suoritettiin »mehumaijan» lainausta ja sen käyttöön liittyvää neuvontaa 276 henkilölle.

Taloussurssien aiheista mainittakoon perusruooka-, voileipä- ja pikkulämminkurssien lisäksi: vihannesruoat, kutsujen ruoat, pääsiäisruoat, dieettiruoat, salaattit ja säilöntä.

Kodinperustamiskurssiin sisältyi ruoanvalmistuksen ja liinavaateompelelun lisäksi kodin sähköoppia, lakiasioita ja terveydenhoitoa.

Yhteistyössä suomenkielisen työväenopiston kanssa järjestettiin kotiapulaispiirille lautakunnan opetuskeittiössä ruoanvalmistuksen opetusta, joka jatkui kerran viikossa koko lukuvuoden.

Havaintoesitysten aiheina olivat mm.: pakasteet, pääsiäisherkut, sieniruoat, salaattit ja kastikkeet, lihan oikea käsittely ja käyttö, ravintorasvat, pariloiminen ja kahvitietous.

Kodinhoidon opetusta annettiin pitempien, yleensä 10 kertaa käsittävien taloussurssien oppilaille. Aiheista mainittakoon: puhdistusaineet, lattian hoito ja vuodevaatteiden hoito.

Pukuompelelun- ja hatunvalmistuskursseille osallistujia oli jatkuvasti täydet määrät. Ompeluneuvontakursseja jatkettiin edelleen leikkuupalvelun muodossa. Osanotto joululahjakursseille oli kuten ennenkin vilkasta. Liinavaate- eli kapiokursseja morsiamille

järjestettiin kodinperustamiskurssin yhteydessä. Kangaspuiden lainausta jatkettiin edelleen. Asiakkaiden käytössä oli kolmet kangaspuut. Puhelimitse tapahtuva neuvontapalvelu lisääntyi paitsi toimistossa myös opetuskeittiössä. Lautakunnan toimistossa annettiin puhelinneuvontaa kaikkiaan 4 231 kyselyyn.

Pesulatoiminta. Lautakunnalla oli hallinnassaan Karhulinnan pesula Herttoniemessä. Pesula oli vuoden aikana ahkerassa käytössä sekä opetustarkoituksessa että itsepalvelupesulana. Pesulaan hankittiin vuoden vaihteessa yksi uusi automaattinen pesukone. Asiakkaita kävi pesulassa vuoden aikana 4 626 ja pesukilomäärä oli 85 885 kg. Pesunopetusta annettiin kodinhoitajaopiston ja kansalaiskoulujen oppilaille.

Näyttelyt. Maunulan opetushuoneistossa Rajametsäntie 32:ssa järjestettiin 16.—17.1. näyttely »Virkeyttä ja terveyttä koko perheelle». Näyttelyssä kävi 385 henkeä. Sama näyttely oli avoinna Hiihtäjäntie 1:ssä sijaitsevassa opetuskeittiössä 23.—24.1. Kävijöitä oli 389. Molemmat näyttelyt järjestettiin yhteistyössä Arabia ja Philips yhtiöiden kanssa.

Kerhot ym. Kotitalouslautakunnalla oli kolme omaa kerhoa: Vallilan Äiti-kerho, Torstai-kerho ja Käpylän Kotitalouskerho. Näiden yhteinen jäsenmäärä oli n. 170. Kerhoilloissa, joita pidettiin kerran viikossa, harrastettiin laulua, luettiin kirjallisuutta, keskusteltiin alustusten johdosta, mm. kerhotoiminnasta ja muista ajankohtaisista aiheista. Lisäksi kuultiin esitelmää, nähtiin havaintoesityksiä sekä tehtiin retkiä.

Tulot ja menot. Tuloja oli kurssitoiminnasta 32 707 mk, pesulatoiminnasta 59 719 mk sekä vuokratuloja 9 798 mk ja sairausvakuutusmaksuja 4 174 mk, yhteensä 106 398 mk.

Menoja oli kertomusvuonna yhteensä 489 311 mk.

24. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjaston toiminta oli v:n 1966 aikana vilkasta kokonaislainauksen kasvaessa yli 180 000 lainalla. Suurimmalta osalta lisäys on laskettava kertomusvuoden aikana käyttöön saadun uuden kirjastoauton ansioksi, mutta lainaustoiminta vilkastui myös useiden esikaupunkien sivukirjastoissa.

Kirjastoauton sekä muutamien uusien huoneilojen avulla kirjasto kykeni entistä tehokkaammin tarjoamaan palveluksiaan. Lisääntynyt vapaa-aika, josta huomattava osa kaupunkilaisista tuli osalliseksi vapaan kesälauantain muodossa, on ollut omiaan korostamaan kirjaston merkitystä eräänä nykyisen yhteiskuntasuunnittelun tärkeänä osana. Poiketen kaupungin useimpien laitosten käytännöstä pidettiin kirjaston lainausosastoja avoimena lauantaisin myös kesäaikana.

Henkilökunta. Kertomusvuoden päättyessä oli kaupunginkirjastossa 170 vakinaista ja 19 tilapäistä viranhaltijaa. Työsuhteessa olevia kuukausipalkkaisia työntekijöitä oli 12. Tuntipalkkaisten kirjastoamanuenssien ja kirjastoapulaisten vuoden aikana suorittama työmäärä oli 49 439 t, vastaten 30 kokopäiväisen työntekijän työmäärää.

Kaupunginkirjastoon valittiin uusina viranhaltijoina kirjastoamanuensseiksi Ulpu Vappula 1.5. lukien, Sinikka Pyötsiä ja Sirkka Svedberg 1.6. lukien sekä Helka Välitalo 1.9. lukien.

Seuraavat kaupunginkirjaston viranhaltijat siirtyivät toiseen kirjaston virkaan: laitoskirjastonjohtajaksi Mirjam Nyberg 1.1. lukien, osastonhoitajaksi Marja Saarto 1.1., kirjastoamanuenssiksi Yrjö Ahonen 1.2., van-

hemmiksi kirjastoamanuensseiksi Aune Hurmeranta ja Teuvo Telakivi 1.3., opiskelunneuvojaksi Benita Kock 1.5., kirjastoamanuenssiksi Arla Lindgrén 1.7. ja vanhemmaksi kirjastoamanuenssiksi Ringa Forss 1.10. lukien.

Eläkkeelle siirtyi kirj.aman. Barbro Mörne 7.2. ja sivukirj.hoit. Aune Petra 25.10. lukien.

Kaupunginkirjaston palveluksessa oleville myönnettiin sairauden, tapaturmien ja äitiyslomien vuoksi virkavapautta yhteensä 3 479 päivää.

Kirjastotutkintoa varten vaadittavan harjoittelun suoritti kuusi henkilöä. Harjoittelijoille järjestettiin kevätkaudella koulutus-tilaisuuksia (22 t), joissa käsiteltiin mm. kaupunginkirjaston historiaa ja organisaatiota, kirjallisuuden valintaperiaatteita ja hankintamenetelmiä, luokitusta ja luettelointia sekä kirjastotoiminnan erikoistyömuotoja. Harjoittelunohjaajana toimi apul.kirj.joht. Sirkka-Liisa Meri ja luentoja pitivät kirjastonjohtajan lisäksi kirjaston omat esiteltäjien erikoistuntijat.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kursseille osallistui vuoden aikana kaksi viranhaltijaa. Johdon valmennusseminaarin II—V jaksoihin osallistui apul.kirj.joht. Sirkka-Liisa Meri.

Kirjastossa työskenteli 1.6.—30.9. ja 1.10.—31.12. toimistokoulun harjoittelija. Työnopettajana toimi kirjanpitäjä Elsa Aarnio.

Sivukirjaston- ja osastonhoitajille järjestettiin pääkirjastossa 30.11. tiedotustilaisuus, jossa käsiteltiin mm. uutta kunnallista eläkesääntöä.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston kertomuksen eripainoksessa.

Uudet huoneistot. Malmin sivukirjasto aloitti toimintansa 9.5. Ala-Malmin kansalaiskoulun siipirakennukseen sijoitetussa, 320 m² käsittävässä huoneistossa. Rakennuksen kirjastotiloineen suunnitteli arkkitehti Osmo Sipari, joka myös yksityiskohtaisesti yhteistöiminnassa kirjaston kanssa laati kalustopiirustukset. Kirjasto toimii perhekirjastoperiaatteen mukaisesti kaikille lainaajaryhmille yhteisenä tilana. Lukupaikkoja on 16. Kalustossa käytettiin tummia värisävyjä, johon eriväriset linopinnat hyllylaudoissa ja pöytätasoisissa tuovat vaihtelua.

Kulosaaren sivukirjaston uuden kansakoulun yhteyteen sijoitetut tilat saatiin käyttöön 19.11. Rakennuksen arkkitehtina toimi Osmo Lappo, joka yhdessä sisustusarkkitehti Martti Tiilikan kanssa laati myös kalustamisohjelman. Huoneisto käsittää 320 m² sekä kirjaston käyttöön varatun pienen ulkoterrassin. Korkea huonetila on kalustettu tummin kirjajhyllin, joihin on kiinnitetty loisteputkivalaisimet. Sohvaryhmin on yleisvaikutelma pyritty saamaan mahdollisimman viihtyisäksi.

Kirjastoauto. Kirjastoautotoiminta aloitettiin 4.2. Bedford VAL-14 -malliselle alustalle rakennettu kori on Kiitokori Oy:n valmistama. Auton kokonaispituus on 11 m ja hyllytilaa on varattu runsaasti 3 300 kirjalle. Lainauskirjanpito perustuu valokuvausmenetelmään ja reikäkorttikäsittelyyn. Autonkuljettaja huolehtii pysähdyspaikoilla lainausmerkinnöistä Remington Rand -mallisen kirjastokameran avulla. Kirjastoautolla oli 16 pysäköintipistettä eri puolilla kaupunkia. Lainaus ylitti vilkkauksellaan kaikki ennakkolaskelmat. Heinäkuussa kirjastoauto ei ollut käytössä.

Huoneistokorjaukset. Pääkirjaston ruotsin- ja vieraskielinen lainausosasto korjattiin perusteellisesti kesän aikana. Töiden yhteydessä uusittiin myös valaistus ja suoritettiin kaluston täydellinen kunnostaminen. Pääkirjaston yhteydessä sijaitseva vahtimestarin asunto

saatiin korjattuna sivukirjastokeskuksen käyttöön.

Musiikkiosasto. Pääkirjaston kolmannen kerroksen opintosalin yhteydessä olevaan musiikkiosastoon hankittiin kertomusvuoden aikana 538 levyä, joista osa kielilevyjä ja ns. kirjallisia äänilevyjä. Levyjen kokonaismäärä oli vuoden lopussa 1 030. Levyjen kuuntelijoita oli yhteensä 4 701, jotka kuuntelivat yht. 6 479 levyä.

Mikrofilmit. Helsingissä ilmestyneiden sanomalehtien ja vanhimpien maassamme ilmestyneiden lehtien mikrofilmaamista jatkettiin. Vuoden lopussa mikrofilmirullien lukumäärä oli 2 453.

Kaukolainaus. Muille kirjastoille lähetettiin lainaksi yhteensä 457 (ed. v. 337) teosta, joista 56 (16) ulkomaille. Muista kirjastoista saatiin lainaksi 38 (37) kirjaa, joista 13 ulkomailta. Jäljennepalvelusta huolehdittiin yhteistöiminnassa alan erikoisliikkeiden kanssa.

Julkaisutoiminta. Henkilökuntalehti »Kirjaston kuulumisia», jota jaettiin myös pääkaupungin lehdille ja eräille maamme kirjastoille, ilmestyi kymmenenä numerona. Mm. uusille viranhaltijoille ja työntekijöille jaettava moniste »Työskentely Helsingin kaupunginkirjastossa» valmistui. Samoin kaupunginkirjaston lastenkirjastotoimikunnan toimittamat luettelot sekä suomen- että ruotsinkielisistä lasten ja nuorten jatkokirjoista.

Kokoukset ja opintomatkat. Pohjoismaisten pääkaupunkien kirjastonjohtajat kokoontuivat Helsingin kaupunginkirjastossa 17.—18.6. Kokouksessa käsiteltiin seuraavia kysymyksiä: Tukholman läänin kirjastopalvelun suuntaaviivat (kirj.joht. Gert Hornwall), Perhekirjastotyypin käyttömahdollisuudet sivukirjastosuunnittelussa (kirj.joht. Frode Jensen, Kööpenhamina), Keskitetty koulukirjastojärjestelmä Oslon oloihin sovellettuna (kirj.joht. Hans Flögstad), Kaupunginkirjaston osuus Helsingin kaupungin vuosien 1966—1975 pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmassa (kirj.joht. Sven Hirn). Kiertoajelulla tutustuttiin kirjastoautoon sekä Haagan, Malmin

24. Kaupunginkirjasto

ja Kulosaaren (uusi huoneisto) sivukirjastoihin. Kirjastolautakunta tarjosi vieraille illallisen Kaivohuoneella.

Kirj.joht. Sven Hirn osallistui Turun, Tampereen ja Helsingin kaupunginkirjastojen väliseen, Tampereella 8.—9.11. järjestettyyn yhteiseen neuvotteluun, jossa käsiteltiin mm. kirjastojen pitkän tähtäimen taloussuunnittelua, kirjastoauto toiminnan periaatteita ja vapaan lauantain ongelmia kirjaston näkökulmasta.

Apul.kirj.joht. Eila Wirla ja laitoskirj.joht. Mirjam Nyberg osallistuivat Hollannissa 12-17.9. pidettyyn Kansainvälisen Kirjastoseurojen Liiton neuvoston (IFLA Council) 32. kokoukseen. Os.hoit. Kaija Salonen osallistui II pohjoismaiseen nuorisokirjailijain kongressiin Tukholmassa 20.—22.5. Kirj.aman. Anja Stormbom osallistui Unescon ja Tanskan opetusministeriön järjestämään lastenkirjallisuuden merkitystä kansojen väliselle ymmärtämykselle käsittelevään kokoukseen Tanskassa 25.—28.10.

Suomen Kirjastoseuran järjestämään kirjastonhoitajien tiedotusseminaariin Tampereen yliopistossa 27.—29.8. osallistuivat sivukirj.hoit. Taimi Ylitalo ja tuntip. kirj.aman. Sinikka Karimo. Ruotsalaisten kirjastoyhdistysten kesäkokoukseen Turussa 20.—21.8. osallistui neljä kirjaston virkailijaa. Vanh. kirj.aman. Anja Lottanen ja tuntipalkkaiset kirjastoamanuenssit Martina Aminoff ja Pirkko Pöysälä olivat läsnä Parantolaopiston 8.10. järjestämässäluentotilaisuudessa, jossa käsiteltiin maamme tuberkuloosiparantoloiden kirjastotoimintaa.

Kirj.joht. Sven Hirn suoritti 23.10.—2.11. Bibliothekarische Auslandsstelle'n kutsumana tutustumismatkan Hampurin, Bremenin, Hannoverin ja Wolfsburgin kirjastoihin. Os. hoit. Elna Elonheimo ja opisk.neuv. Hilikka Kauppi suorittivat loppuun kirjastonhoitajien pohjoismaisen jatkokoulun osallistumalla 11.5.—22.6. järjestettyyn kesäkurssiin Kungälvissä. Heille myönnettiin kaupungin matkapuraha tätä tarkoitusta varten. Sivukirj.

hoit. Taimi Ylitalo suoritti 15.—31.8. opintomatkan Tanskaan »Fondet for Dansk-Finsk Samarbejden» -apurahan turvin. Sivukirj. hoit. Gun Forslund teki opintomatkan Ruotsiin 13.—20.11. Suomi-Ruotsi -kulttuurirahaston stipendin turvin. Kirj.aman. Sirkka Svedberg ja vs. kirj.aman. Elmikaarina Martin osallistuivat 30.8.—17.9. British Councilin järjestämään kirjastokurssiin Englannissa. Sivukirj.hoit. Taimi Ylitalo ja kirj. aman. Helvi Länsimäki suorittivat tutustumismatkan kotimaan kirjastoihin, edellinen Helle Kannilan rahastosta saamansa apurahan turvin. Tuntip. kirj.aman. Martina Aminoff työskenteli 1.—30.6. Tanskassa Glostrupin kunnankirjastossa.

Kirjaston henkilökunta teki sunnuntaina 15.5. retken Haagan, Oulunkylän ja Malmin sivukirjastoihin sekä kirjastoauto-osastoon. Retki päättyi Kallion sivukirjastoon, jonne oli järjestetty kahvitarjoilu. Osanottajia oli 39.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Valmistunutta uutta kirjastoautoa esiteltiin 31.1. Kallion virastotalon pihalla lehdistön, radion ja television edustajille ja 1.2. Pääpalaseman pihalla Helsingin eri kirjastojen edustajille. Kertomusvuoden aikana kävi autoon tutustumassa useita kotimaisia vieraita, mm. kotimaisen opintomatkan yhteydessä maakuntakirj.hoit. Ilmi Järvelin, autokirj.hoit. Kaarina Liukkonen ja kirj.aman. Eira Levander, jotka tutustuivat myös Kallion sivukirjastoon.

Pääkirjastoa, sivukirjastoja ja kirjastoauto-osastoa esiteltiin useille ulkomaisille vieraille, joista mainittakoon: Mr. K. C. Harrison, Westminster Public Library, Lontoo; Elaine Savova, Bulgarian tiedeakatemian kirjastonhoitaja; kirj.hoit. Magdalene Stüwe Bremenistä; lääninkirj.hoit. Thord Plaenge Jacobson Gävlestä; kirj.hoit. Else Marie Thorstedt Kristianstadista; kirj.hoit. Linda Ploompuu Tallinnasta sekä n. 20 neuvostoliittolaisen kirjastonhoitajan ryhmä. Kasvatustieteen professori Helen D. Huus Philadelphiasta tutustui Kallion sivukirjaston las-

tenosaston toimintaan ja kirj.hoit. Karen-Margrete Jensen Kööpenhaminasta laitostokirjaston Hesperian, Kivelän ja Riistavuoren osastoihin.

Pääkirjastoa ja sivukirjastoja esiteltiin lisäksi mm. useille oppikoulujen luokille, Helsingin Evankelisen kansankorkeakoulun oppilaille, Tampereen Yliopiston kirjastotutkinnon opiskelijoille ja vastaavan ruotsinkielisen kirjastokurssin oppilaille.

Lastenkirjastotoiminta. Kansakoulujen luokille pidettiin kirjastonkäytön opetustunteja. Niihin osallistui yhteensä yli 2 000 koululaista. Tietokilpailuja järjestettiin pääkirjastossa sekä Kallion, Herttoniemen, Lauttasaaren, Maunulan ja Haagan sivukirjastoissa ja osanottajia oli yhteensä yli 800. Satutunteja pidettiin pääkirjastossa sekä Kallion, Vallilan, Herttoniemen, Maunulan, Haagan ja Kulosaaren sivukirjastoissa, osanottajamäärä yhteensä n. 2 000. Pääkirjastossa järjestettiin kaksi satuaiheista kirjoituskilpailua, osanottajia yhteensä 35. Pääkirjaston satutunnit nauhoitettiin radiota varten 14.11. ja 30.11. Kirj.aman. Kristina Fagerholm piti kaksi esitelmää ruotsinkielisten lastentarhain opettajille esikouluikäisten kirjallisuudesta.

Laitoskirjastotoiminta. Riistavuoren vanhainkotiin perustettiin Koskelan sairaskodin kirjaston alaosastona toimiva kirjasto, joka avattiin kesäkuussa. Kirjastoa pidettiin avoinna kahtena päivänä viikossa. Sokeain kirjastosta saatiin vanhainkotien kirjastoihin lainaksi 159 ääninauhaa. Vakainaisia magnetofonien käyttäjiä oli yhteensä 22 ja ääninauhailainoja kaikkiaan 220. Lisäksi lainattiin Nikkilän sairaalakirjastoon 14 pistekirjaa.

Kerhotoiminta. Pääkirjaston Cercle de littérature française kokoontui 5 kertaa P. Guy Béthunen johdolla. Osanottajia oli keskim. 17. Kallion sivukirjaston musiikkikerho kokoontui 3 kertaa kirj.aman. Esteri Parviaisen johdolla. Läsnaöljioita oli keskim. 12. Esitelmöitsijöinä toimivat Ilkka Oramo, Petri Sariola ja Pentti Kuula. Kaarelan sivukirjastossa järjestettiin kaksi kirjallisuusiltaa,

osanottajia keskim. 10. Esitelmiä pitivät kirjailijat K. M. Wallenius ja Kalevi Lappalainen. Vartiokylän sivukirjastossa järjestettiin samoin kaksi kirjallista iltaa, joista toinen yhdessä kaupungin suomenkielisen työväenopiston kanssa, osanottajia keskim. 30. Tilaisuuksissa vierailivat kirjailijat Viljo Kajava, Leo Kalervo, Ilmari Turja, Arvo Turtiainen ja Brita Polttila. Nikkilän sairaalakirjaston kirjastokerho kokoontui kaksi kertaa, osanottajia keskim. 22. Esitelmiä pitivät yliopp. Juhani Laurinmäki ja apul.ylihoit. Hilikka Pranttila. Musiikki-iltoja järjestettiin Nikkilässä 10 kertaa, osanottajia keskim. 15. Musiikin esittelystä huolehti opett. Petri Lehkoinen. Hesperian sairaalan kirjallisuuskerho kokoontui seitsemän kertaa. Kerhoiltojen ohjelmassa oli vapaata keskustelua, potilaiden esityksiä sekä kirjallisten äänilevyjen kuuntelua. Taidenäyttelyssä käytiin kerran. Osanottajia oli keskim. 14.

Kirjavarasto. Kirjastoon hankittiin ja luettelotiin 69 450 uutta kirjaa ja kokoelmista poistettiin 43 280 teosta. Kirjakokoelma kasvoi vuoden aikana 26 170 kirjalla ja teosten kokonaisuusmäärä oli vuoden lopussa 899 699.

Kirjastoon tilattiin tai saatiin vapaakappaleina 764 eri aikakauslehteä yhteensä 2 443 vuosikertaa. Sanomalehtivuosikertojen kokonaisuusmäärä oli 977 edustuen 112 eri lehteä.

Aukioloajat. Kirjaston aukioloajat olivat kertomusvuoden aikana samat kuin aikaisemmin lukuun ottamatta seuraavia muutoksia: Maunulan sivukirjaston aukioloaika muutettiin kasvaneen lainauksen vuoksi 5.9. alkaen siten, että kirjasto oli avoinna klo 10—20, lauantaisin klo 10—18. Kaupunginkirjaston kaikki osastot suljettiin 1.7.—4.9. välisenä aikana lauantaisin klo 15. Pääkirjaston lasten lukusali ei toiminut 31.5.—20.10. välisenä aikana, koska ruotsin- ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosasto oli korjaustöiden ajaksi sijoitettava lukusalin tiloihin.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat kertomusvuonna 1 466 914 mk:aan, josta val-

24. Kaupunginkirjasto

tionavun osuus oli 1 342 285 mk ja muita tuloja yhteensä 124 629 mk.

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 5 005 748 mk, v:lta 1965 siirtyi 75 542 mk, vuoden aikana saatiin määrärahasiirtoina 143 770 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 5 225 060 mk. Tilien mukaiset menot nousivat 5 016 822 mk:aan, v:lle 1967 siirtyi 125 364 mk, joten käyttämättä jäi 82 874 mk.

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin 738 430 mk, mikä summa jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti:

	mk	mk
Suomenkielinen kirjallisuus	552 740	
Skandinaavinen »	141 789	
Saksalainen »	9 391	
Englantilainen »	30 058	
Ranskalainen »	2 249	
Muunkielinen »	2 203	738 430

	mk	mk
Sidontaan käytettiin	272 112	
Äänilevyihin »	6 984	
Mikrofilmeihin »	6 604	
Sanoma- ja aikakauslehtiin käytettiin	72 027	357 727
		<u>Kaikkiaan 1 096 157</u>

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yritykset. Kirjastolautakunta valvoi seuraavien yleishyödyllisten yritysten ja laitosten saamien avustusten käyttöä: Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnan kirjasto, Yhdistys Kirjoja Sokeille, Bibliofiilien Seura, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö, Bragen leikekokoelma sekä Pykälä-yhdistys.

*Lainojen jakaantuminen kauno- ja tietokirjallisuuteen aikuisten sekä nuorten ja lasten lainausosastoilla:
Utlånningens fördelning på fack- och skönlitteratur vid avdelningarna för vuxna samt barn och ungdom:
Fiction and non-fiction book issues in adult and junior departments:*

Lainauspiste Utlåningsställe Lending point	Aikuisten kirjallinat/Utlåning åt vuxna/ Issues to adults			Lasten ja nuorien kirjallinat/Utlåning åt barn och ungdom/Issues to children and young people			Kirjallinat kaikkiaan/Boklån inalles/ Total adult and junior				
	Tieto- kirjallisuus Fack- litteratur Non-fiction	Kauno- kirjallisuus Skön- litteratur Fiction	Yhteensä Summa Total	Tieto- kirjallisuus Fack- litteratur Non-fiction	Kauno- kirjallisuus Skön- litteratur Fiction	Yhteensä Summa Total	Tieto- kirjallisuus Fack- litteratur Non-fiction	%	Kauno- kirjallisuus Skön- litteratur Fiction	%	Yhteensä Summa Total
Pääkirjasto/Huvudbiblioteket/Main Library ...	273 369	277 805	551 174	15 525	71 800	87 325	288 894	45.2	349 605	54.8	638 499
Sivukirjasto/Filial/Branch Library											
Kallio/Berghäll	101 721	148 450	250 171	15 251	73 973	89 224	116 972	34.5	222 423	65.6	339 395
Töölö/Tölö	46 036	61 823	107 859	4 603	33 740	38 343	50 639	34.6	95 563	65.4	146 202
Vallila/Vallgård	30 093	51 075	81 168	3 772	25 563	29 335	33 865	30.6	76 638	69.4	110 503
Käpylä/Kottby	28 795	41 101	69 896	6 951	29 693	36 644	35 746	33.6	70 794	66.4	106 540
Eteläinen/Södra	25 663	41 113	66 776	8 384	31 712	40 096	34 047	31.9	72 825	68.1	106 872
Pasila/Fredriksberg	1 213	2 597	3 810	255	2 389	2 644	1 468	22.7	4 986	77.3	6 454
Toukola/Majstad	5 460	9 758	15 218	762	4 872	5 634	6 222	29.8	14 630	70.2	20 852
Haaga/Haga	25 537	53 818	79 355	4 166	33 383	37 549	29 703	25.4	87 201	74.6	116 904
Herttoniemi/Hertonäs	25 096	38 211	63 307	4 817	39 788	44 605	29 913	27.7	77 999	72.3	107 912
Maunula/Månsas	13 456	23 150	36 606	3 762	33 885	37 647	17 218	23.2	57 035	76.8	74 253
Kulosaari/Brändö	6 036	13 645	19 681	1 405	11 886	13 291	7 441	22.6	25 531	77.4	32 972
Lauttasaari/Drumsö	37 761	53 280	91 041	6 062	28 750	34 812	43 823	34.8	82 030	65.2	125 853
Munkkiniemi/Munksnäs	33 390	46 189	79 579	4 270	25 155	29 425	37 660	34.5	71 344	65.5	109 004
Malmi/Malm	7 383	11 050	18 433	1 293	10 788	12 081	8 676	28.4	21 838	71.6	30 514
Oulunkylä/Äggelby	6 311	15 107	21 418	1 094	13 013	14 107	7 405	20.8	28 120	79.2	35 525
Pakila/Baggböle	5 037	10 593	15 630	1 198	11 549	12 747	6 235	22.0	22 142	78.0	28 377
Puistola/Parkstad	7 791	10 175	17 966	2 139	16 510	18 649	9 930	27.1	26 685	72.9	36 615
Laitos-/Anstaltsbiblioteket/Institution Library	39 317	71 323	110 640	1 012	4 588	5 600	40 329	34.7	75 911	65.3	116 240
Tapanila/Staffansby	3 172	8 441	11 613	1 089	13 956	15 045	4 261	16.0	22 397	84.0	26 658
Pitäjänmäki/Sockenbacka	10 930	22 865	33 795	1 890	16 588	18 478	12 820	24.5	39 453	75.5	52 273
Vartiokylä/Botby	10 854	21 933	32 787	2 753	23 695	26 448	13 607	23.0	45 628	77.0	59 235
Pukinmäki/Bocksbacka	1 717	3 543	5 260	472	2 991	3 463	2 189	25.1	6 534	74.9	8 723
Suomenlinna/Sveaborg	1 720	4 725	6 445	885	5 340	6 225	2 605	20.6	10 065	79.4	12 670
Porolahti/Porovik	10 232	23 478	33 710	3 586	26 440	30 026	13 818	21.7	49 918	78.3	63 736
Vallisaari/Skanslandet	188	441	629	106	755	861	294	19.7	1 196	80.3	1 490
Kaarela/Kärböle	10 701	21 343	32 044	2 307	17 673	19 980	13 008	25.0	39 016	75.0	52 024
Kirjastoauto-os./Bokbussen/Bookmobile	17 466	59 976	77 442	3 274	96 936	100 210	20 740	11.7	156 912	88.3	177 652
Yhteensä/Summa/Total of issues	786 445	1 147 008	1 933 453	103 083	707 411	810 494	889 528	32.4	1 854 419	67.6	2 743 947
(1965)	731 220	1 103 062	1 834 282	102 322	621 258	723 580	833 542	32.6	1 724 320	67.4	2 557 862

24. Kaupunginkirjasto

*Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:
 Tabell över utlåningen av litteratur på olika språk:
 Table illustrating the issues in different languages:*

Lainauspiste Utlåningsställe Lending point	Suomenk. kirjallisuus Finskpråkig litt. Finnish literature		Skand. kirjallisuus Litt. på skand. språk Scand. literature		Muunk. kirjallisuus Litt. på utl. språk Foreign literature		Kaikkiaan Sammandrag Total	
		%		%		%		%
Pääkirjasto/Huvudbiblioteket/ Main Library	462 867	72.5	137 034	21.5	38 598	6.0	638 499	23.3
Sivukirjasto/Filial/Branch Library								
Kallio/Berghäll	320 778	94.5	16 040	4.7	2 577	0.8	339 395	12.4
Töölo/Tölo	117 672	80.6	23 656	16.2	4 874	3.3	146 202	5.3
Vallila/Vallgård	103 632	93.8	6 238	5.6	633	0.6	110 503	4.0
Käpylä/Kottby	95 020	89.2	7 228	6.8	4 292	4.0	106 540	3.9
Eteläinen/Södra	94 347	88.3	11 560	10.8	965	0.9	106 872	3.9
Pasila/Fredriksberg	6 349	98.3	102	1.6	3	0.1	6 454	0.2
Toukola/Majstad	19 721	94.6	1 044	5.0	87	0.4	20 852	0.7
Haaga/Haga	107 292	91.8	8 088	6.9	1 524	1.3	116 904	4.3
Herttoniemi/Hertonäs	98 681	91.4	8 184	7.6	1 047	1.0	107 912	3.9
Maunula/Månsas	69 490	93.6	4 249	5.7	514	0.7	74 253	2.7
Kulosaari/Brändö	23 692	71.9	8 689	26.3	591	1.8	32 972	1.2
Lauttasaari/Drumsö	98 265	78.1	22 651	18.0	4 937	3.9	125 853	4.6
Munkkiniemi/Munksnäs	83 569	76.7	21 043	19.3	4 392	4.0	109 004	4.0
Malmi/Malm	29 490	96.5	922	3.0	102	0.4	30 514	1.1
Oulunkylä/Äggelby	31 204	87.8	3 623	10.2	698	2.0	35 525	1.3
Pakila/Baggböle	27 928	98.4	339	1.2	110	0.4	28 377	1.0
Puistola/Parkstad	35 075	95.8	822	2.2	718	2.0	36 615	1.3
Laitos-/Anstaltsbiblioteket/ Institution Library	101 778	87.6	12 941	11.1	1 521	1.3	116 240	4.2
Tapanila/Staffansby	26 264	98.5	356	1.4	38	0.1	26 658	1.0
Pitäjänmäki/Sockenbacka	45 485	87.0	5 958	11.4	830	1.6	52 273	1.9
Vartiokylä/Botby	55 336	93.4	3 406	5.8	493	0.8	59 235	2.2
Pukinmäki/Bocksbacka	8 317	95.4	374	4.3	32	0.3	8 723	0.3
Suomenlinna/Sveaborg	12 547	99.0	111	0.9	12	0.1	12 670	0.5
Porolahti/Porovik	60 787	95.4	2 263	3.6	686	1.0	63 736	2.3
Vallisaari/Skanslandet	1 448	97.2	34	2.3	8	0.5	1 490	0.1
Kaarla/Kårböle	43 308	83.2	7 544	14.5	1 172	2.3	52 024	1.9
Kirjastoauto-os./Bokbussen/ Bookmobile	158 560	89.3	16 252	9.1	2 840	1.6	177 652	6.5
Yhteensä/Summa/Total of issues	2 338 902	85.2	330 751	12.1	74 294	2.7	2 743 947	100.0
(1965)	2 173 107	85.0	314 889	12.3	69 866	2.7	2 557 862	100.0

25. Kaupunginmuseo

Henkilökunta. Kaupunginmuseon palveluksessa oli v. 1966 6 vakinaista ja 2 tilapäistä viranhaltijaa sekä 2 työsopimussuhteessa olevaa museoapulaista, 2 harjoittelijaa ja 4 osapäivätyösiivojaa, yhteensä 16 henkilöä. Lisäksi oli palkattu talonmies-vahtimestarin viikkoleposijainen ja kenttätöissä oli 3 harjoittelijaa marras-joulukuun aikana tuntipalkalla. Pääosastossa Hakasalmen huvilassa oli työssä 8, Tuomarinkylän museossa 3 ja museon päävarastossa 5 henkilöä. Tehävien laadun ja määrän mukaan siirrettiin henkilökuntaa ajoittain osastolta toiselle.

Kaupunginmuseoon perustettiin 1.1.1967 lukien 13. pl:n arkistojärjestäjän vakinainen virka.

Yksi museoapulainen suoritti väestönsuojelutoimiston järjestämän virasto- ja laitossuojelun peruskurssin ja yksi toimistoapulainen osallistui uutta kunnallista eläkejärjestelmää koskevaan tiedotustilaisuuteen.

Museonhoitaja oli mukana virastojen ja laitosten suojelujohtajien neuvottelutilaisuudessa 29.9. Museon suojelusuunnitelman tarkastus tapahtui 7.11., mutta uusitun suojelusuunnitelman valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Museonhoitaja tutustui Tukholmassa Nationalmuseet'issa avoinna olleeseen näyttelyyn »Drottning Kristina och Sverige» sekä siihen liittyviin näyttelyihin Tukholman muissa museoissa 27.8.—4.9. välisenä aikana.

Lisäksi osallistui kaupunginmuseon henkilökuntaa Tukholmassa Hässelbyn linnassa avoinna olleen Helsingin empirenäyttelyn

järjestämiseen ja Helsingissä pidetyille taidemuseopäiville.

Kokoelmien kartuttaminen. Kaupunginmuseon kokoelmiin lahjoitettiin tai hankittiin ostamalla yhteensä 685 esinettä. Nämä jakaantuivat seuraaviin pääryhmiin: kirjat 38, kartat 6, rakennus- ja mittapiirustukset 40, Helsinki-aiheiset öljy- ja vesivärimaalaukset, graafiset lehdet ja piirrokset 38, muotokuvat 2, rakennusmallit 2, mitalit, merkit ja rahat 7, sinetit 177, huonekalut 26, kulta-, hopea-, tina- sekä lasi- ja posliiniesineet 7, talous- ja työkalut 115, lelut, pelit, soittimet ym. 145, puvusto ja käsityöt 11, koriste-esineet 2, koneet 4, rakennustenosat 3, maalöydöt 4, arkistoaines 5, postikortit 53.

Kuva-arkistoon hankittiin yhteensä 3 463 numeroa: valokuvanegatiiveja vedoksineen oli 846, valokuvavedoksia ilman negatiiveja 1 861, väridiapositiiveja 135, mikrofiliivalotuksia 408 sekä kuvalaattoja 213.

Kertomusvuonna sai kaupunginmuseo koelmiinsa lahjoituksia mm. seuraavilta henkilöiltä, virastoilta ja laitoksilta ym.: toim. joht. Aarne J. Aarnio, rva E. Arvekari, hra E. Björkbom, tait. Helge Dahlman, nti Gunvor Ekman ja hammaslääk. Werner Ekman, rva Clara Elmgren, Fennada-Filmi, hra I. Gordin, hra Klaus Crot, rva Helmi Gulinin kuolinpesä, taidevalokuv. C. Grünberg, ammattioppilaitos, kaupunginarkisto, rahatoimisto, rakennusvirasto, ulosottovirasto, lastentarha Vuokko, neidit Greta ja Thora Höijer, tait. Thomas H. Kenny II, rva Irma Levin, joht. Gunnar Lönnqvist,

rva Rakel Lönnström, rva Rauha Merilaita, yliopp. Margareta Mutreich, nti Margareta Nilsson, rva Kitty Nordberg, hra Oinonen, kotiomp. Matilda Oksanen, arkk. Esko Pajamies, toimitt. Victor Pettersson, nti Karin Petrellin kuolinpesä, varat. Åke Pircklén, tri Jorma Pohjanpalo, toim.joht. Armi Ratia, nti Fanny Smulter, rva Brita Segercrantz, hra Gésa Szepessy, nti Maggie Sundman, rva Ester Svanljung, hra Sven E. Svenssonin kuolinpesä, rva Agda Söderman, maist. M. J. Terho, nti Siiri Timgren sekä tait. Aune Äyräpää.

Julkaisujaan lähettivät museolle mm. Göteborgs Stadsmuseum, Historisches Museum der Stadt Wien, Københavs Bymuseum, Oslo Bymuseum, Stockholms Stadsmuseum ja Varbergs Museum.

Kertomusvuonna kaupunginmuseon koelmiin hankittiin tinaseppä Johan Iggsténin (1830—1837) tekemät kynttilänjalat, kultaseppä Hjalmar Fagerroosin v. 1898 valmistama hopeinen kahvikalusto ja kultaseppä Roland Mellinin v. 1859 käsityönä valmistamat kultaiset kellonperät sekä mest. Enoch Wickbergin (mestarina 1844—1854) tekemä mahonkinen pyöreä ruokapöytä. Lahjoituksena nti Fanny Smulterilta saatiin hänen enonsa, v. 1920 kuolleen sokerileipurin työkaluja, mm. marsipaanimuotteja, kuparisia leivosvuokia, taikinalapio, pieni jauhokousa ja seula sekä valokuvia Helsingin leipureista 1800-luvun lopulla.

Nti Siiri Timgreniltä saatiin kertomusvuonna tamminen raudoitettu vaatearkku, 2 kunniamerkkiä, Agda Blomin veistokoulussa tehtyjä tarve-esineitä, Olivia Tanniselle kuulunut pitsihuivi ja kynäpiirroksia, joista 11 oli Helsinki-aiheista. Lahjoituksina saatiin museolle pienoispelastusrenkas, joka liittyi NJK:n historiaan, asiakirjoja v:lta 1818, kuvitettu Seurahuoneen laskulomake v:lta 1891, 1 ruplan Banko-Assignatio v:lta 1829 ja Anna Zettermannin piirustuksia.

Lisäykseksi museon puvustokokoelmiin saatiin toim.joht. Armi Ratialta sota-aikana

käytössä olleita lasten vaatteita sekä valikoima Marimekko Oy:n lasten ja nuorten puvustoa.

Museoon saatiin lahjoituksena hovimaalari R. W. Ekmanille kuulunut puinen, kupera-kantinen matka-arkku ja matkalaukku sekä testamenttilahjana nukkekaappi, jossa oli yhteensä 144 eri esinettä. Hra Erkki Björkbom lahjoitti museolle vihreän lasin, jonka hän oli perinyt isältään. Aurora Karamsin oli valmistuttanut luultavasti Nuutajärvellä suuren joukon näitä laseja, joiden sisälle pantiin rasvaa ja sydänlanka ja joita asetettiin keppien päähän valaisemaan sitä kunnia-kujaa, jota pitkin Helsinkiin v. 1863 vieraaksi saapunut keisari Aleksanteri II tuli Hakasalmen huvilaan.

Museoon teetettiin pienoislajennös Käpylän yhdestä puutalotyypistä, jollaisia oli mm. Pohjolankadun varrella. Mittakaava oli 1:50 ja yläkerroksessa olevan huoneiston kohdalla katto oli avoin ja huoneisto katsojan nähtävissä.

Kaupunginmuseon taidekokoelmiin saatiin lahjoina ja hankittiin ostamalla joukko Helsinki-aiheisia taideteoksia, joista mainittakoon Johan Knutsonin öljymaalaukset v:lta 1891; Helsinki lounaasta nähtynä, Lauri Parikan Eira-aiheinen öljymaalaukset v:lta 1917 ja Alex. Rappin maalaama talvikuva, jonka aiheena oli Jätkäsaaren ranta. Muotokuva-kokoelmiin ostettiin Maria Wiikin v. 1884 maalaama lapsikuva, joka asetettiin näytteille Hakasalmen huvilaan. Samoin pantiin näytteille kolme varat. Åke Pircklénin lahjoittamaa piirrosta, joiden tekijät olivat August Mannerheim ja Fr. Berndtson ja jotka kuvasivat Fredrik Cygnaeusta ja August Schaudermania. Myös saatiin lahjana tait. Hanna Suomalaisen 1930-luvulla maalaama, laulajatar Margit Nordlundia esittävä muotokuva.

Kaupunginmuseon huonekalukokoelmiin ostettiin mm. arkk. Carl August Edelfeltin piirtämä kirjoituslipasto. Se oli peräisin kanslianeuvos Carl Synnerbergin kodista. Asemapääll. Lennart Hansenin 1890-luvulla

piirtämä ja Helsingissä valmistuttama kaappi ja kaksi tuolia saatiin lahjaksi kokoelmiin.

1700-luvulta peräisin olevia esineitä saatiin kokoelmiin mm. sellainen harvinaisuus kuin Helsinkiä, sen satamaa ja sinne johtavia purjehdusväyliä esittävä kartta v:lta 1749. Karttaan oli merkitty Viapori, jonka rakentaminen alkoi v. 1748.

Valokuvaukset ja kuvahankinnat. Kaupunginmuseon toimesta suoritettiin valokuvausta kertomusvuonna mm. Puistolan, Malmin, Mellunkylän, Puotilan, Marjaniemen ja Vuosaaren alueilla. Mellunkylän Fallbackassa otettiin sekä ulko- että sisäkuvia, samoin kuvattiin Keskuskadun rakennuksia ja Keskikartanon ja Te-Ma'n sisätiloja, Hallitus-, Mikon-, Kaisaniemen- ja Vuorikatujen välinen kortteli valokuvattiin sekä katujen että pihojen puolelta. Malmilla valokuvattiin mm. Malmin lastenkodin rakennukset ja sisätilat. Esinekuvauksia tapahtui kautta vuoden sitä mukaa kun uusia esineitä saatiin kokoelmiin. Helsingiläisten vanhusten valokuvaaminen Kustaankartanossa oli meneillään ja jatkui seuraavaan vuoteen.

Kuva-arkiston negatiiveja numeroitiin pääosastolla 1 546 kpl ja tämän lisäksi Owesenin kokoelman negatiivit, joita oli tasan 14 000 kpl, negatiiveja siis yhteensä 15 546 kpl. Alustavasti järjestettiin 7 869 kpl vuosi sitten lahjaksi saadusta 74 000 kpl:n suuruisesta negatiivikokoelmasta. Kuva-arkiston kadunnimien mukaiseen rakennuskuvarekisteriin kirjoitettiin 623 uutta liuskaa ja muun aiheen mukaiseen rivirekisteriin 2 235 liuskaa. Selvitettyjen ja luetteloitujen valokuvien lukumäärä oli vuoden lopussa 51 076. Kuva-arkisto valmistutti 68 tilaajalle 389 valokuvajäljennöstä. Tilausten yhteydessä saatiin uusia negatiiveja ja uusintoja 21 kpl. Lehdistöä, virastoja, yhdistyksiä, useita toiminnia, museota, radiota ja televisiota, opiskelijoita ja eri tutkijoita museo palveli toimittamalla kuvia sekä antamalla Helsinkiä koskevia tietoja.

Näytteillepano, kokoelmien hoito ym. Kau-

punginmuseon jouluaiheinen näyttely oli avoinna 21.12.1966—12.1.1967 välisen ajan. Uutuutena oli Tuomarinkylän museon ulko-ovelle pystytetyt, sähkölampuin valaistut joulukuuset. Muiden omien erikois- ja tilapäisnäyttelyjen järjestämiseen ei kaupunginmuseolla ollut mahdollisuuksia näyttelytilojen puuttuessa.

Suomi-viikon aikana Tukholmassa Hässelbyn linnassa 10.9.—20.9. avoinna olleessa Helsingin empirenäyttelyssä oli esillä myös kaupunginmuseon esineistöä. »Finlands Gustaviad» -näyttelyyn, joka syyskuun 1966 — toukokuun 1967 välisen ajan oli avoinna Ruotsissa, kaupunginmuseo lainasi kokoelmistaan yhden maalauksen.

Paitsi vuosittain tapahtuvaa näytteillä olevien kokoelmien kausiluontoista hoitoa kaupunginmuseossa tehtiin kertomusvuonna sekä huonekalu- että taulukokoelmien kunnostus- ja puhdistustöitä. Taulukokoelmien hoitoon käytettiin n. 270 työtuntia ja 6 maalausta kunnostettiin. Huonekalujen kunnostus- ja puhdistustöissä työskenneltiin 457 t. Kokoelmiin kuuluva kristallikruunu korjattiin ja puvustokokoelmat tuuletettiin. Kautta vuoden luettelointiin päävarastossa olevaa esineistöä. Kokoelmien huonekaluista piirrettiin mittapiirustuksia 144 kpl ja samalla esineistä tehtiin luettelokortit. Muut kertomusvuonna hankitut museoesineet luettelointiin ja kuvattiin museon pääosastossa.

Kaupungin vanhoissa rakennuksissa säilyneiden rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusosien inventoimis-, mitta- ja valokuvaustyötä sekä näiden rakennusten korjaus- ja muutostöiden yhteydessä poistettavaksi joutuvien sisustuksenosien talteenottoa ja varastointia jatkettiin kautta vuoden. Puotinkylän kartanossa päästiin näihin töihin marraskuussa. Hakasalmen huvilan eteläisen sivurakennuksen peruskorjaustyömaalta otettiin talteen vanha keittiön liesi kupuineen. Rakennustekniikkaa, mm. seinärakenteita tutkittiin ja niistä tal-

25. Kaupunginmuseo

letettiin näytteitä mm. leimattuja tiiliä ja seinätäyhteitä.

Tuomarinkylän museossa varustettiin hakusanoin 5 387 numeroa Helsinki-aiheisia lehtileikkeitä. Arkeille liimattiin leikkeitä vuoden aikana 3 764 kpl.

Tutkimustyöt. Kertomusvuonna pantiin alulle ns. puu-Käpylän eräiden osien korttelitutkimus, jolloin valokuvattiin eri koteja, piirrettiin niiden sisustuksesta mittapiirustuksia, haastateltiin rakennusten vanhimpia asukkaita jne. Näin voitaisiin aikanaan elävöittää museon teettämät Käpylän puutalojen pienoisjäljennökset.

Vierailut, opastukset ja käynnit museossa. Hakasalmen huvilassa olevassa päämuseossa kävi kertomusvuonna 8 822 henkilöä, joista pääsylipun lunastaneita oli 4 661, Tuomarinkylän museossa kävi 2 694 henkilöä, joista maksaneita 1 337, yhteensä oli kaupunginmuseossa käyneitä 11 516 henkilöä.

Vuoden aikana kävi Hakasalmen huvilassa 19 kansakoululuokkaa, yhteensä 641 oppilasta, ja Tuomarinkylän museossa 5 luokkaa, yhteensä 155 oppilasta. Oppikouluista kävi kaupunginmuseon kokoelmiin tutustumassa 23 luokkaa, yhteensä 585 oppilasta. Ryhmiä, joille monasti järjestettiin opastus muulloinkin kuin tavallisina aukioloaikoina, kävi museossa 47 ja näissä oli osanottajia kaikkiaan 1 136. Koti- ja ulkomaisia museomiehiä kiinnosti lähinnä museon näytteillepano sekä museon toimesta tehtävät valokuvaus- ja inventoimistyöt. Helsinki-päivänä kävi

Hakasalmen huvilassa 261 henkilöä ja Tuomarinkylän museossa kävijöitä oli 195, siis yhteensä 456.

Museon hallinnassa olevat kiinteistöt. Hakasalmen huvilan sivurakennusten peruskorjaustyöt, joihin sisältyi mm. keskuslämmityksen ja vesijohdon asennus, aloitettiin 25.7. ja jatkuivat seuraavaan vuoteen. Tuomarinkylän museon laajennustöitä ei päästy alkamaan kertomusvuoden aikana. Uutta varastotilaa saatiin 72 m².

Tulot ja menot. Museon pääsymaksuina perittiin aikuisilta 50 p sekä lapsilta ja ryhmäkäynteihin osallistujilta 20 p. Torstai-iltaisain sekä Helsinki-päivänä oli pääsy museoon maksuton. Paikalliset koululais- ja muut opintoryhmät pääsivät opettajiensa mukana museoon maksutta museon tavallisina aukioloaikoina, klo 12—16 välillä muina päivinä paitsi lauantaisin, jolloin kokoelmat olivat suljetut. Sekä Hakasalmen että Tuomarinkylän museot olivat avoinna kautta vuoden.

Tuloja oli pääsymaksuista, opaskirjojen ja postikorttien myynnistä Hakasalmen huvilan osalta 2 435 mk ja Tuomarinkylän museon osalta 999 mk, valokuvien käyttö- ja julkaisu-oikeuksien lunastuksista 1 353 mk, luontoisetujen korvauksena 1 573 mk sekä vakuutuksista ym. 35 mk, yhteensä 6 395 mk.

Kertomusvuoden varsinaisiin menoihin myönnettiin määrärahoja kaikkiaan 423 401 mk, niistä käytettiin yhteensä 349 761 mk, joten jäljelle jäi 73 640 mk.

26. Kaupunginorkesteri

Kaupunginorkesterin intendenttinä toimi v. 1966 fil. tri Nils-Eric Ringbom, taloudenhoitajana nti Doris Nordblom, kirjastonhoitajana toimitt. Tapio Metsä ja 1.8. alkaen fil.maist. Reijo Jyrkiäinen.

Intendentin hoitaman koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon lähteneiden kirjeiden määrä oli 194 ja saapuneiden 298.

Intendentti huolehti, kuten aikaisempina-kin vuosina, erillistä vahvistettua korvausta vastaan kaupunginorkesterin ohjelmia, niissä esiintyviä säveltäjiä, esittäjiä ja esitettyjä teoksia koskevasta selostuksista, jotka liitettiin käsiohjelmiin painettuina lisälehtinä.

Kertomusvuonna kiinnitettiin kaupunginorkesterin vierailevat johtajat entiseen tapaan yhtä tai useampaa konserttia varten. Useimmat konsertit johti orkesterin johtajaksi 1.6.1965 alkaen kolmeksi vuodeksi kiinnitetty kapellimest. Jorma Panula.

Orkesterista erosi vuoden aikana 12 soittajaa ja näin vapautuneisiin sekä avoimiksi julistettuihin uusiin virkoihin nimitettiin yhteensä 14 soittajaa. Vuoden lopussa orkesteriin kuului kaikkiaan 84 soittajaa.

Lisäksi nimitettiin virkaansa vahtimest. Oiva Kainulainen 23.1.

Orkesterin järjestysmiehenä toimi edelleen Armas Karsti.

Orkesterin jäsenet valitsivat keskuudestaan seuraavat henkilöt orkesterin valtuuskuntaan: puheenjohtajaksi Erkki Noraksen, jäseniksi Lauri Ojalan ja Vili Pullisen sekä varajäseniksi Kalle Katraman ja Reino Salon.

Konsertit. Kapellimest. Jorma Panulan aloitteesta pyrittiin syyskauden alusta lähtien omistamaan keskimäärin yksi harjoituskuukaudessa nuorten säveltäjien ennen esittämättömien teoksien harjoittamiseen ja esittämiseen. Näitä ns. säveltäjälaboratorioita, jotka eivät olleet yleisölle tarkoitettuja, järjestettiin kertomusvuonna kolme, nimittäin 23.9., 21.10. ja 16.12.

Kevätkaudella pidettiin Yliopiston juhlasalissa 16 sinfoniakonserttia, jotka jakaantuivat traditionaalista linjaa jatkavaan suureen sarjaan (10 konserttia) ja kamarimusiikinomaisempaan pieneen (6 konserttia) perjantaisarjaan. Kolmannen sarjan muodostivat enimmäkseen helppotajuisesta musiikista koostuvat nuoriso- eli maanantaisarjan konsertit. Näitä pidettiin Konservatoriossa kaikkiaan 7, joista yksi esitettiin uusintana Kulttuuritalon konserttisalissa. Edellä mainittujen lisäksi järjestettiin Konservatoriossa tavanomainen vappumatinea uusintoihin.

Syyskaudella pidettiin Yliopiston juhlasalissa 15 sinfoniakonserttia ja Kulttuuritalon konserttisalissa yksi sinfoniakonsertti. Ne jakaantuivat, konserttipäivän muututtua torstaiksi, suureen (8) ja pieneen (4) torstaisarjaan sekä erityisen pidettyjä teoksia sisältävään suosikkiteosten sarjaan (4). Entisille suuren ja pienen sarjan kausitilaaajille varattiin tilaisuus lunastaa koko soitantokautta koskevat kausikortit vastaaviin sarjoihin. Myös suosikkiteosten sarjan kausikortit olivat lunastettavissa ennen varsinaisen myynnin alkamista.

26. Kaupunginorkesteri

Kertomusvuonna järjestettiin entiseen tapaan yhteensä 11 koululaiskonserttia eri oppilaitoksissa ja Yliopiston juhlasalissa niinä päivinä, jolloin orkesterin muu työohjelma antoi siihen mahdollisuuden. Konsertit kestivät noin 50 min. ja niiden ohjelmaa sekä kaupunginorkesteria esiteltiin oppilaille.

Kaupunginorkesterin konserttien radiointi jatkui edelleen v:n 1963 alusta voimaan tulleen Yleisradio Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Kaupunginorkesterin konserttiohjelmien julkaisemisesta ja myymistä koskeva, rouvien Toini Klamin ja Uuti Similän kanssa tehty sopimus oli edelleen voimassa. Sopimuksen mukaisesti mainitut henkilöt maksoivat soitantokauden 1.9.1966—31.5.1967 ajalta lautakunnalle korvausta 2 000 mk ja ehtona oli lisäksi, että ohjelmien hinta oli 70 p/kpl.

Varsinaisiin 40 (ed. v. 37) sinfoniakonserttiin myytiin yhteensä 19 223 (15 861) pääsylippua, joista kertalippuja oli 11 079 ja kausilippuja 8 144, eli keskimäärin 480 (429) lippua konserttia kohden sekä kahteen vappumatiineaan yhteensä 1 453 (1 475) pääsylippua.

Kertalippujen ja kausikorttien lukumäärät jakaantuivat seuraavasti:

Kevätkausi	Kertalippuja	Kausikortteja	
Suuri perjantaisarja	2 554	316	
Pieni perjantaisarja	1 295	206	
Nuorisosarja	<u>2 251</u>	<u>6 100</u>	<u>20</u> 542

Syyskausi	Kertalippuja	Kausikortteja	
Suuri torstaisarja ...	2 591	285	
Pieni torstaisarja ...	962	133	
Suosikkiteosten sarja	1 426	4 979	194 612
Yhteensä		11 079	1 154

(ed. v. 1 001)

Sinfoniakonserttien kertalippujen hinnat olivat musiikkilautakunnan päätöksen mukaisesti kertomusvuonna kevätkauden suuressa ja pienessä perjantaisarjassa sekä syyskauden suuressa, pienessä ja suosikkiteosten sarjassa entiseen tapaan 6, 5 ja 4 mk. Konservatoriossa kevätkaudella pidettyjen nuorisoele maanantaikonserttien numeroimattomat kertaliput olivat 2 mk:n hintaisia. Kausikorttien alennus vahvistettiin 25 %:ksi. Syyskauden alusta alkaen oli lisäksi saatavana 10 kertalippua sisältäviä ryhmälennuslippuvihkoja, jotka niinkään oikeuttivat 25 %:n alennukseen kertalipun hinnasta.

Kaupunginorkesterin kirjastoon liitettiin kertomusvuoden kuluessa 15 orkesterimateriaalia ja 4 kirjaa.

Tulot ja menot. Kaupunginorkesterin tulot tilien mukaan olivat 127 553 mk. Valtionavustusta, jota oli anottu 90 000 mk, saatiin 22 000 mk.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin yhteiset menot olivat 1 713 320 mk. Musiikkilautakunnan osuus menoista oli 89 239 mk ja kaupunginorkesterin osuus oli 1 624 081 mk.

27. Nuorisotoimisto

Kulunut v. 1966 osoitti, että nuoret entistä runsaslukuisemmin haluavat käyttää kaupungin tarjoamia toimintamahdollisuuksia hyväkseen. Esimerkiksi nuorisokahviloihin oli pyrkijöitä huomattavasti enemmän kuin oli varauduttu vastaanottamaan. Kun yhtä ohjaajaa kohden oli useita satoja 15—21-vuotiaita nuoria, todettiin ohjaajavoiman riittämättömyys. Kertomusvuoden suurimman vaikeuden aiheutti ohjaustoimintaan varattujen määrärahojen niukkuus sekä saatavissa olevan koulutetun ohjaajavoiman vähäisyys. Viisipäiväiseen työ- ja kouluviikkoon siirtymiseen pyrittiin jo nyt varautumaan tehostamalla viikonloppuina suoritettua nuorisotyötä. Negatiivisena ilmiönä jouduttiin toteamaan nuorison alkoholinkäytön voimakas lisääntyminen sekä järjestyshäiriöiden yleistyminen. Kyseiset seikat saattavat johtua viime aikojen yksilön vapauden voimakkaasta korostamisesta sekä lasten ja nuorten asettamisesta liian aikaisin itenäisten ratkaisujen eteen.

Kirjeitä saapui toimistoon yhteensä 2 537, joista laskuja oli 1 231. Kirjeitä lähetettiin vuoden aikana kaikkiaan 11 431, mihin sisältyivät myös yht. 7 kiertokirjettä, joista 3 suomenkielistä n. 520 nuorisojärjestölle ja 4 ruotsinkielistä n. 120 nuorisojärjestölle, sekä neuvontatoimiston kortteja, tiedonantoja, laskuja ja kiertokirjeisiin verrattavia monisteita yht. 8 638.

Henkilökunta. Toimiston henkilökuntaan kuuluivat: nuorisoasiamies, apulaisnuorisoasiamies, nuorisonuvoja, kerhokeskustenvalvoja, kerhotyönohjaaja, kolme vakinaista ja 21.2. lukien yksi tilapäinen toimistoapula-lainen, vahtimestari-mekaanikko, työsopimussuhteinen koulutusohjaaja, lähetti ja yksi YKK:n harjoittelija, kerhopaikoissa kaksi vakinaista ja kolme tilapäistä virkailijaa sekä työsopimussuhteessa n. 60 henkilöä.

Lainavarasto. Lainattavia välineitä oli varastossa seuraavasti (vastaava lainauspäivien luku merkitty sulkuihin): telttoja 316 (12 776), kenttäkeittiöitä 25 (1 094), keittiövälineitä 73 (778), työkaluja 26 (458), teknillisiä välineitä 69 (2 679) ja muita välineitä 765 (1 843) eli lainattavia välineitä yhteensä 1 274 ja lainauspäiviä yhteensä 19 628.

Kerhohuoneet. Kertomusvuonna saatiin käyttöön neljä uutta kerhohuoneistoa: 1.4. Malmilla, Anianpellontie 4; 1.9. Suursuolla, Suursuonlaita 6 sekä 1.10. Kulosaarella, Kyösti Kalliontie 1 ja Myllypurossa, Yläkivenrinne 6, sijaitsevat kerhohuoneistot.

1.4. lukien lopetettiin Malmin entinen kerhokeskus Karviaistie 20:ssä.

Eri järjestöt, yhdistykset ym. käyttivät kerhokeskuksia kertomusvuonna seuraavasti:

27. Nuorisotoimisto

Kerhokeskus	Pinta- ala m ²	Huone- luku	Vaki- naisesti käyt- tänei- den seuro- jen ym. määrä	Käyttötunteja kaikkiaan		Käyttötunteja päivisin	
				1966	1965	1966	1965
Askartelupajat	120	2	6	1 204	1 157	—	—
Hakaniemi	450	8	23	4 359	1 335	—	41
Herttoniemi	510	4	14	3 412	2 930	—	425
Jokiniemi	110	2	7	1 108	867	—	67
Kaarela	166	2	10	1 539	3 510	280	2 132
Kannelmäki	80	2	8	3 345	3 394	2 020	2 020
Kirkkomäki	80	3	6	3 226	3 025	1 638	1 812
Klaarrantien väestönsuoja ¹⁾	225	1	1	—	—	—	—
Kruunuhaka	190	4	9	2 400	2 936	—	327
Kulosaari ²⁾	490	5	7	1 000	—	368	—
Kulosaari ³⁾	125	4	5	1 117	2 157	393	1 299
Kumpula	55	3	3	1 763	1 890	—	38
Kyläneva	150	2	7	2 548	1 704	1 363	939
Käpyrinne	207	4	8	5 543	4 747	2 188	3 454
Laajasalon kesäkot	572	16	29	⁶⁾ 149	229	—	20
Lauttasaari	185	2	6	2 050	884	151	116
Malmi ⁴⁾	50	1	2	120	410	—	—
Malmi ⁵⁾	{343 183	{6 2	6	882	—	—	—
Maunula	70	1	8	1 472	1 784	558	749
Meilahti	100	2	7	560	166	—	—
Munkkiniemi	175	1	7	742	206	225	—
Munkkiniemen väest.suoj. ¹⁾	180	1	1	—	—	—	—
Munkkivuori	626	5	10	2 730	801	336	264
Myllypuro	322	4	5	617	—	390	—
Mäyrälänna	73	2	2	513	400	—	3
Pihlajamäki	194	3	9	2 655	1 077	998	483
Pohjois-Haaga	484	6	14	6 352	6 844	2 487	3 646
Pukinmäki	110	3	3	419	583	—	43
Punavuori	240	5	23	4 116	3 456	732	737
Puotila	180	3	8	6 515	9 343	5 678	6 606
Puotinharju	84	1	7	2 409	1 546	2 010	1 154
Roihuvuori	73	2	10	2 401	1 556	1 065	372
Silitie	123	3	8	2 226	1 768	1 224	550
Stadion	270	2	23	1 533	3 333	—	522
Suursuo	588	7	6	5 777	—	3 570	—
Töölö	500	13	15	7 957	5 122	—	301
Vilhovuori	222	4	12	1 962	1 773	—	79

¹⁾ Vuokrattu Ilmailuyhdistykselle. — ²⁾ Kyösti Kalliontie 1:ssä 1.10. alkaen. — ³⁾ Vapaamuurarinkuja 4:ssä. — ⁴⁾ Karviaistie 20:ssä 31.3. saakka. — ⁵⁾ Anianpellont. 4:ssä rak. I ja II 1.4. alkaen. — ⁶⁾ Vrk.

Nuorisotyölautakunnan omat kerhokeskukset. Käpylän kerhokeskuksessa oli kerholaisia 411. Kerhossa järjestettiin kertomusvuonna erilaisia tilaisuuksia 935, joista suurin osa oli eri kerhojen tavallisia kerhoiltoja. Talvi-leirivuorokausia oli 144 ja kesäleirivuorokausia 319. Erilaisissa tilaisuuksissa kävijöitä oli 11 886. Kerhonjohtajana toimi sosion. Eeva Hyvärinen.

Mäkelän kerhokeskuksessa oli kerholaisia

234. Erilaisia tilaisuuksia järjestettiin vuoden aikana 761 ja tilaisuuksissa kävijöitä oli 8 939. Talvi-leirivuorokausia oli 96 ja kesä-(juhannus-)leirivuorokausia 86. Kerhonjohtajana toimi sosion. Sirkka-Liisa Luoto.

Vallilan kerhokeskuksessa oli kerholaisia 932. Erilaisia tilaisuuksia, pääasiassa kerhoiltoja, järjestettiin 2 473, juhla 33, lyhyitä urheilu- ja ulkoiluretkiä 811. Osanottajia näissä tilaisuuksissa oli 31 290. Talvi-leiri-

vuorokausia oli 51 ja kesäleirivuorokausia 92. Kerhonjohtajana toimi nuorisotyön-ohjaaja Toivo Harto.

Haka-kerhossa oli jäseniä 1 091. Jäsenten keski-ikä oli 16.2 v. Näistä oli tyttöjä 48 % ja poikia 52 %. Sisäisiä pienryhmiä toimi neljä: näytelmä-, musiikki-, hootenanny- ja ohjelmakerhot. Kokoontumiskertoja oli pienryhmillä 27. Erilaatuisia ohjelmatilaisuuksia järjestettiin 48 ja retkiä tehtiin 9. Kävijöitä oli vuoden aikana 51 086. Kerho oli toiminnassa 10 kk:n aikana joka ilta.

Herttokerhossa oli jäseniä 528. Jäsenten keski-ikä oli 16.1 v. Näistä oli tyttöjä 42 % ja poikia 58 % sekä koululaisia 68 % kaikista. Sisäisiä pienryhmiä toimi neljä: ohjelma-, musiikki-, urheilu- ja retkeilykerho sekä ihmistuntemuksen kerho. Kokoontumiskertoja pienryhmillä oli 122. Ohjelmallisia tilaisuuksia järjestettiin 48. Kurssitoimintana oli make up-, kotitalous- ja perhekasvatuskurssit. Kävijöitä toiminta-aikana oli 20 249. Kerhossa oli harjoittelija Järvenpään seurakuntaopistosta. Kerho oli toiminnassa 9 kk:n aikana joka ilta.

Haagakerhossa oli jäseniä 613, joiden keski-ikä oli 16.9 v. Näistä oli tyttöjä 43.3 % ja poikia 56.7 %. Koululaisia oli tytöistä 78 % ja pojista 85.5 %. Sisäisiä pienryhmiä toimi seitsemän; nämä järjestivät näytelmä-, kuvaamataito-, retki-, ohjelma-, musiikki- ja make up -kurssit. Kokoontumiskertoja pienryhmillä oli 46. Erilaatuisia ohjelmatilaisuuksia järjestettiin 43. Kävijöitä kertomusvuonna oli 14 315. Kerho toimi 9 kk:n aikana.

Lauttakerhossa oli jäseniä 109. Jäsenten keski-ikä oli 16.2 v. Näistä oli tyttöjä 41.3 % ja poikia 58.7 %. Koululaisia oli tytöistä 80 % ja pojista 84.4 %. Sisäisiä pienryhmiä oli kolme ja kokoontumiskertoja kahdeksan. Ohjelmallisia tilaisuuksia järjestettiin 98. Kävijöitä oli kertomusvuonna 3 650. Kerhossa oli harjoittelija Järvenpään seurakuntaopistossa. Kerho oli toiminnassa 9 kk:n aikana neljänä iltana viikossa.

Malmikerhossa oli jäseniä 114. Sisäisiä

pienryhmiä toimi kolme. Kokoontumiskertoja oli pienryhmillä 64. Kävijöitä oli kertomusvuonna 3 529. Kerhossa toimi harjoittelija Järvenpään seurakuntaopistosta. Toimintaa oli 3 kk:n aikana neljänä iltana viikossa.

Maunukerhossa oli jäseniä 673. Jäsenten keski-ikä oli 16 v. Näistä oli tyttöjä 51.4 % ja poikia 48.6 %. Koululaisia oli tytöistä 41.4 % ja pojista 31 %. Sisäisiä pienryhmiä toimi kolme: ohjelma-, näytelmä- ja musiikkikerho. Kokoontumiskertoja pienryhmillä oli 57. Ohjelmallisia tilaisuuksia järjestettiin 24. Kävijöitä oli vuoden aikana 14 020. Kerho oli toiminnassa 3 kk:n aikana kuutena iltana viikossa. Kerhossa oli harjoittelija Järvenpään seurakuntaopistosta. Maunukerhossa toimi lisäksi alle 15-vuotiaitten iltapäiväkerho kaksi kertaa viikossa. Siinä oli jäseniä n. 50.

Myllykerhossa oli jäseniä 235, joista tyttöjä oli 42.1 % ja poikia 57.9 %. Jäsenten keski-ikä oli 16 v. Koululaisia oli tytöistä 75.8 % ja pojista 61.8 %. Ohjelmallisia tilaisuuksia järjestettiin 11. Toiminta-aikana oli kävijöitä 2 130. Kerho oli toiminnassa 2½ kk:n aikana kuutena iltana viikossa. Myllykerhossa toimi lisäksi alle 15-vuotiaitten iltapäiväkerho, jossa oli kävijöitä n. 40.

Kaikkien kerhojen (nuorisokahviloiden) jäsenmäärä oli yhteensä 3 363. Jäsenten keski-ikä oli 16.2 v. Jäsenistä oli tyttöjä 44.6 % ja poikia 55.4 %. Koululaisia tytöistä oli 67.4 % ja pojista 62.9 %. Pienryhmiä toimi kaikkiaan 24, näillä oli kokoontumiskertoja yht. 324. Kävijöiden määrä pienryhmissä oli 3 916 ja kokoontumiskertaa kohden 12 henkilöä. Kävijöiden määrä kaikissa kerhoissa oli vuoden aikana 109 179, mikä tekee keskim. 118.9 henkilöä aukioloiltaa kohden. Kaikkien kerhojen yhteisenä ohjelmamuotona oli: AEA (askeleen edellä ammattiin)-kampanjan merkeissä järjestetyt tilaisuudet yhteistoiminnassa ammatinvalinnan ohjaustoimiston kanssa; Helsingin poliisilaitoksen suorittamat vierailut suhde-

toiminnan merkeissä »poliisit ja nuoriso»; perhekasvatustilaisuudet yhteistyössä Man-nerheimin Lastensuojeluliiton ja liiton Hel-singin piirin kanssa; erilainen kurssitoiminta, kuten kampaus-, make up-, kieli- ja koti-talouskurssit; liikennevalistustilaisuudet ja osallistuminen rukouslauantain juhlaan jää-hallissa sekä kerhojen erilaiset rukouslauan-tailaisuudet.

Tennisklubissa, (joka sai nimensä kokoon-tumisaikastaan Tennispalatsissa) oli jäse-niä 118, joista tyttöjä 43.2 % ja poikia 56.8 %. Jäsenten keski-ikä oli 16.3 v. Koulu-laisia oli tytöistä 51 % ja pojista 19.4 %. Sisäisiä pienryhmiä toimi yksi (musiikkiker-ho), jolla oli kokoontumiskertoja 44. Tytöille järjestettiin 11 kertaa kampaus- ja make up-kurssi. Kerhossa kävijöiden määrä oli vuo-den aikana yhteensä 19 248 nuorta. Valistus-tilaisuuksia järjestettiin neljä ja niissä vie-raili lääkäri, poliisi tai muun ammattialan edustaja.

Tennisklubin toiminta oli ns. jengityötä, suuressa määrin henkilökohtaista työtä, joka sitoi työntekijän pitkäksi aikaa yhden henki-lön kanssa.

Kesä — heinäkuun aikana työntekijät suo-rittivat tarkkailua nuorten parissa baareissa, asemalla ym. vastaavissa nuorten kokoon-tumisaikoissa.

Bengtsårin leirialue oli Käpylän ja Mäke-län kerhokeskuksen vilkkaassa käytössä. Li-säksi sitä käytti 15 muuta järjestöä. Kerto-musvuonna vietettiin alueella 8 984 leiri-vuorokautta, jotka jakaantuivat 32 leirin ja retken kesken. Osanottajia oli 925 henki-löä.

Laajasalon kesäkotina oli 29 eri järjestön tai seuran käytössä 1.5.—30.9. välisenä aikana. Käyttövuorokausia kertyi 149, kävijöitä oli 2 689 ja yöpymisvuorokausia 350.

Nuorisohjaajien koulutustoiminta. Suo-menkielisistä kursseista oli sekä kevät- että syyskaudella toiminnassa nuorisohjaajien peruskurssi. Tämän lisäksi järjestettiin 11 erikoiskurssia.

Ruotsinkielisiä kursseja oli kaksi ja ne olivat yksinomaan erikoiskursseja.

Liikenne- ja moottoripyöräkoulutusta an-nettiin seuraavasti: 12.5.—20.9. välisenä aikana pidettiin Haagan harjoitusradalla viisi moottoripyöräkurssia, joihin osallistui 73 oppilasta. Maanantaisin pidetyille mopokursseille osallistui 470 nuorta. Nuorison liikennekilpailuun 25.5. osallistui 160 nuorta ja mopojen taitoajo- ja liikennekilpailuun 96. Erilaisiin liikennekursseihin ja -iltoihin osallistui kaikkiaan 2 904 henkilöä. Teknilliseen askarteluun osallistuneita oli 3 200. Liikenneretkiin osallistui 51 henkilöä. Liikennetoiminnan piiriin osallistui kaikkiaan n. 6 954 henkilöä.

Nuorison neuvonta ja opastus. Kertomusvuoden aikana lähetettiin nuorison neuvon-taa esitteleviä kortteja 4 219 kpl 15—24-vuo-tiaille kaupunkiin muuttaneille. Neuvonnan mainokset olivat edelleen rautatie- ja linja-autoasemilla. Uusia asiakkaita kävi vuoden aikana seuraavasti: miehiä 209 ja naisia 201, yhteensä 410. Puhelintiedusteluja oli 600. Eräiden ammatillisten koulujen oppilaille annettiin ryhmäopetusta. Tähän osallistui 175 oppilasta.

Toimiston puoleen seuraavissa asioissa kääntyneet asiakkaat jakaantuivat:

kerho- ja urheilutoiminta	35 %
koulut ja kurssit	35 %
asuntoasiat	5 %
työasiat	10 %
ennakkotiedustelut	6 %
muut asiat	9 %

Vierailut. Vierailijoina kävi 28.3. Turun kaupungin nuorisotyölautakunta ja nuoriso-työnohjaajien retkikunta (32 henkilöä); 1.4. Moskovasta 2-henkinen delegaatio: Leonid Matvejev ja Viktor Tkazenko; 25.4. Pom-merin evankeelisen kirkon pastori Martin Reimer; 21.6. Thaimaan vapaa-ajanvietto-ministeriöstä Suehada Narkathut; 28.9. 3-henkinen japanilaisen nuorison ystävyys-

valtuuskunta; 26.11. neuvostoliittolaisten nuorisolehtien 4-benkinen valtuuskunta ja n. 35 henkeä käsittävä nuorisoretikikunta sekä 3.12. YK:n stipendiaatteina Egyptistä yksi ja Syyriasta kaksi vierasta.

Menot ja tulot. Nuorisotoimiston menot kertomusvuonna olivat 1 395 206 mk. Menojen pääosan muodostivat vuokrat ja henkilökunnan palkkaus. Tuloja vuokrista, jäsen- ja kurssimaksuista oli yhteensä 79 200 mk.

28. Raittiuslautakunnan toimisto

Raittiuslautakunnan ja sen toimiston toiminta jatkui v:n 1966 aikana raittiuslautakunta-asetuksen, johtosääntöjen ja vuoden alussa hyväksytyyn työsuunnitelman edellyttämällä tavalla. Erityistä huomiota kiinnitettiin paikallisten raittiusjärjestöjen toimintaedellytysten parantamiseen ja jäsenaktiivisuuden lisäämiseen. Ensiksi mainittua tavoitetta lautakunta toteutti jakamalla sen käyttöön annettuja avustusrahoja raittiusjärjestöille ja jälkimmäistä monin erilaisin käytännön työmuodoin, joista tehdään selkoa jäljempänä. Erityistä huomiota kiinnitettiin tiedotus- ja mainostoiminnan tehostamiseen.

Paitsi varsinaisiin järjestöihin kohdistuvaa toimintaa lautakunta ja sen toimisto pyrkivät erilaisin työmuodoin myös järjestöjen ulkopuolella olevan raittiusjärjestöjen tyydyttämiseen. Tämän toiminnan piiriin kuuluivat mm. erilaisten raittiusaiheisten aikakausjulkaisujen ja julisteiden lähettäminen eri kohteisiin. Myös kouluihin kohdistettiin erilaista toimintaa sen lisäksi, että niiden omaa raittiusjärjestöä pyrittiin tukemaan. Huhti- toukokuun aikana järjestettiin jo perinteelliseksi tullut ohjelmakiertue kansakouluihin.

Yleisen raittiusviikon järjestelyihin lautakunnan toimisto osallistui entiseen tapaan hyvin huomattavalla käytännöllisellä ja taloudellisella työpanoksella. Viikon aikana toimeenpantiin keskitetty mainosrynnäkö sanomalehdistössä julkaistujen artikkelien ja ilmoitusten sekä elokuvateattereissa esitet-

tyjen mainospalojen välityksellä. Varsinaisia tilaisuuksia pääkaupungin alueella järjestettiin 41, joista lautakunnan toimisto osallistui kuuden tilaisuuden järjestelyihin joko yksin tai yhteistyössä järjestöjen kanssa. Samoin järjestettiin 3.4. pidetyn Työväen Raittiuspäivän yleismainonta.

Toimiston ylläpitämä elokuva- ja rainavälineistön lainaustoimintaa kehitettiin edelleen. Uusia lyhytelokuvia valmistettiin, sekä hankittiin uusia lyhytelokuva- ja rainakopioita muilta valmistajilta. Myös kansallispuvustoa lainattiin entiseen tapaan raittiusjärjestöjen käyttöön. Sen sijaan muu lainaustoiminta oli avointa kaikille pääkaupungissa toimiville järjestöille.

Lautakunta toimeenpani myös juopumuspidätyksiä koskevan vertailevan tutkimuksen, jonka valmistuminen yhteenvedojen ja johtopäätösten osalta jäi seuraavaan vuoteen. Varsinainen tutkimustyö suoritettiin yhteistyössä hum.kand. Maija-Liisa Hämäläisen kanssa.

Johtosäännössä edellytettyä tehtävää, joka koski väkijuomaolojen kehityksen tarkkailua Helsingissä ja siinä havaittavien epäkohtien ilmoittamista edelleen, pyrki lautakunnan toimisto mahdollisuuksien rajoissa suorittamaan. Erityisesti kysymykseen pyrittiin syventymään silloin, kun lautakunta joutui antamaan lausuntojaan väkijuomamyymälöitä ja anniskeluravintoloita koskevista anomuksista. Erityisen viranhaltijan saamiseksi tätä toimintaa varten tehtiin jatkuvasti esityksiä, mutta ne eivät johtaneet tulokseen.

Tätä toimintaa koskevista kysymyksissä toimisto oli kiinteässä yhteistyössä Alkoholi-liikkeen paikallisjohdon ja väkijuomaliikkeen kunnallisen tarkastajan kanssa.

Toimisto. Lautakunnan toimisto sijaitsi kertomusvuoden aikana Kallion virastotalossa, jossa sillä oli käytettävänä neljä huonetta käsittävä toimistohuoneisto. Viranhaltijain työskentelytilojen lisäksi oli toimistossa lainausvarasto ja arkisto.

Kertomusvuoden aikana oli lautakunnan palveluksessa viisi vakinaista viranhaltijaa.

Raittiusvalistustoiminta. Toimiston toimeksiannosta ja viranhaltijain toimesta pidettiin vuoden aikana kaikkiaan 177 (ed.v. 174) puhetta, esitelmää tai alustusta. Neuvottelua ja valistustilaisuuksia joko yksin tai yhteistyössä eri järjestöpiirien kanssa järjestettiin 10 (12), joissa osanottajia oli yhteensä 1 210 (1 340).

Eri raittiusjärjestöjen julkaisemia kuukausijulkaisuja jaettiin sosiaalisille laitoksille, korkeakouluihin, ylioppilaskokelaille, työmaa- ja kansanruokaloihin, autokorjaamoihin ja työpaikoille yhteensä 1 305 (2 372) vuosikertaa sekä erityisnumeroita 2 600 (4 700) kpl. Raittiuskilpikirjoitusten palkinnoiksi jaettiin yhteensä 371 (303) kirjaa. Raittiusutukinnon oppikirjoja annettiin 11 oppi- ja kansalaiskoululle.

Vuoden aikana julkaistiin lautakunnan toimiston ja raittiuspiirijärjestöjen yhteisjulkaisuna »Raittiusuuden kentältä» -nimistä tiedotuslehteä viisi painosta yhteismäärältään 16 900 kpl, samoin ruotsinkielistä »Nytt från nykterhetsnämnden» -nimistä julkaisua neljä painosta yhteismäärältään 1 350 kpl. Lehtien toimitus- ja jakelutyöt suoritettiin toimistossa ja niitä jaettiin kaikille pääkaupungin raittiusjärjestöjen kirjoissa oleville aikuisjäsenille.

Työväen Raittiuspäivän merkeissä suoritettiin kaksi viikkoa kestänyt elokuvamainonta 20 elokuvateatterissa.

Raittiusviikon, jota vietettiin 30.10.—6.11. välisenä aikana, tunnuksena oli »Raittiin

kunto kestää» («Nykter livsstil håller»). Helsingissä järjestettäviä raittiusviikkotilaisuuksia, yleisainontaa yms. toimintaa varten kutsuttiin 15.5. koolle raittiusjärjestöjen edustajien kokous, johon osallistui 33 henkilöä kaikkiaan 26 paikallisesta järjestöstä. Kokouksessa mm. valittiin raittiusviikon käytännöllisiä järjestelyjä varten avajaisjuh latoimikunta, nuoris juh latoimikunta ja mainostoimikunta. Jokainen toimikunta koontui yhden kerran. Nuoris juh latoimikunnasta muodostettu työvaliokunta koontui kolme kertaa.

Avajaisjuhla pidettiin sunnuntaina 30.10. klo 12 Vanhan Ylioppilastalon juhlasalissa. Yleisöä oli läsnä kaikkiaan 500 henkilöä. Pääkaupungin lehdet julkaisivat tilaisuudesta lyhyitä selostuksia ja kuvia. Nuoris juhla järjestettiin perjantaina 28.10. klo 19.30 Helsingin Työväenyhdistyksen talon juhlasalissa. Tilaisuuteen jaettiin ennakoita vapaa lippuja, mutta ovelta ostettuna ne maksoivat 1.50 mk. Käytännöllisesti katsoen kaikki liput jaettiin kuitenkin ennakoita. Juhlaan osallistui 650 henkilöä. Lastenjuhla pidettiin sunnuntaina 30.10. klo 14 Balderin juhlasalissa. Juhla järjestettiin raittiusviikkotoimikunnan kustannuksella, mutta käytännöllisistä järjestelyistä vastasi Kotitalousopettajaopiston ylioppilaskunta. Tilaisuudessa oli läsnä 260 lasta ja heidän vanhempansa.

Em. juhlien lisäksi raittiusviikkotoimikunta osallistui eräiden raittiusviikon aikana järjestettyjen tilaisuuksien rahoittamiseen. Edelleen raittiusviikkotoimikunta avusti kaikkia muitakin raittiusviikkotilaisuuksia yhteismainonnan muodossa sekä kustantamalla eräisiin tilaisuuksiin puheita ja esitelmää.

Kaikkiaan järjestettiin raittiusviikon tilaisuuksia toimiston saamien tietojen mukaan, edellä mainitut tilaisuudet mukaan luettuina, 41 (40), joissa yleisöä kävi yhteensä 4 325 (4 780). Lukuun ei kuitenkaan sisälly kansa- ja oppikouluissa järjestetyt

tilaisuudet, joita järjestettiin useassa koulussa.

Tilaisuuksia järjestivät raittiusviikkotoimikunnan lisäksi myös monet eri järjestöt.

Raittiusviikon tilaisuuksista ilmoitettiin 29.10, ilmestyneissä päivälehdissä 3-palstaisena (yht. 420 mm) yleisilmoituksena. Lehdille lähetettiin lisäksi kirjallista raittiusviikkoaineistoa. Viikon tilaisuuksia koskeva ohjelmisto julkaistiin 15 000 kpl:n painoksena kaksivärisenä, 16-sivuisena ja A 6-kokoisena julkaisuna, johon tiedot saatiin järjestöjen omien ilmoitusten perusteella. Lehtisessä oli lisäksi raittiusviikon julkilausuma, Martti Voipion viikon aihetta koskettava artikkeli sekä tilastollinen katsaus aiheena »Väkijuomaliike ja sen seurauksia». Lehtistä jaettiin lähes koko painosmäärä kansakoululaisten välityksellä heidän koteihinsa. Elokuvateattereissa esitettiin ajalla 23.10.—6.11. yhteensä 22 valomainoslevyä, joista oli ruotsinkielisiä viisi. Mainoksen aiheena oli raittiusviikon yleisjulistte. Raittiusviikon aikana järjestettyjä lasten ja nuorten tilaisuuksia varten tilattiin suuri-kokoisia ilmapalloja 1 500 kpl, joihin oli painettu mainoslause »Raitis ilo — oikea ilo». Mainostarkoituksessa tilattiin Lindell Oy:ltä Kreutzer-merkkisiä mustetäytekyntiä 50 kpl, joihin oli kaiverrettu mainoslauseet »Raitis voittaa — Nykter vinner» sekä 320 kpl kuivamustekyntiä mainoslausein »Raittiin kunto kestää — Nykter livsstil håller. Helsingin Raittiusviikkotoimikunta». Kyniä jaettiin järjestöjen toimihenkilöille ym. Raittiusviikon ensimmäiseksi päiväksi suunniteltua automainoskulkuetta ei voitu järjestää, koska poliisilaitos paria päivää aikaisemmin kielsi sen toimeenpanon. Järjestelyt sen osalta olivat lähes loppuun suoritettut.

Toimiston toimesta levitettiin pääasiassa järjestöjen käyttöön raittiusviikon yleis-mainosta sekä ohjelmistoa. Samoin levitetiin Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton julkaisemaa Yliveto-lehteä useisiin nuorten tilaisuuksiin. Myös Autoilijain Raittiusliiton

liikeneraittiusjulistetta hankittiin jonkin verran toimiston käyttöön.

Lainaus-toiminta. Toimiston lainaus-toimintaa ja myös sen omia tarkoituksia varten valmistettiin yhteistyössä Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton ja muiden suurien kaupunkien raittiuslautakuntien kanssa kaksi raittiusaiheista lyhytelokuvaa, jonka lisäksi toimiston käyttöön hankittiin seitsemän muuta lyhytelokuvakopiota. Vuoden lopussa oli toimiston käytettävänä 112 lyhytelokuvaa, 36 raina- ja kuultokuvasarjaa, neljä Bell & Howell -merkkistä 16 mm:n elokuvakonetta, Grundig-merkkinen magnetofoni, kaksi rainaheitintä ja elokuvakangas. Lainauksia suoritettiin seuraavasti: elokuvakoneita 345 (332), raittiusaiheisia lyhytelokuvia 1 022 (1 353), muita lyhytelokuvia 1 060 (1 373), rainakoneita 8 (47) ja valkokangasta 47 (17) kertaa. Kansallispuvustosta tehtiin vuoden aikana 31 (58) lainausta.

Neuvonta- ja kurssitoiminta ym. Viranhaltijain suorittamia ohjauskäyntejä raittius- ja muiden järjestöjen tilaisuuksiin, sosiaaliin laitoksiin ym. suoritettiin vuoden aikana 113 (93) kertaa. Harrastustoiminnan erityisohjaajia lähetettiin lautakunnan toimesta varhaisnuorisjärjestöjen kerhotilaisuuksiin 33 (16) tunniksi.

Toimisto järjesti vuoden aikana seuraavat aktivointikilpailut: tietokilpailun varhaisnuorille, kaupunkituntemuskilpailun raittiusjärjestöille, havaintotietokilpailun raittius-, nuoris- ja urheilujärjestöille, 5-ottelun raittiusjärjestöille ja kansakoulujen tietoveikkauskilpailun. Yhteinen osanottajamäärä oli 1 650 (1 770).

Kertomusvuoden aikana järjestettiin yksin tai yhteistoiminnassa raittiuspiiri-järjestöjen kanssa 8 (8) kurssia, joihin osallistui yhteensä 212 (226) henkilöä.

Kurssiavustukset. Lautakunta jakoi anomuksen perusteella kurssiavustuksia raittiuskeskusjärjestöjen pitämien kurssien helsinkiläisille osanottajille. Kaikkiaan näitä avustuksia haki 78 (59) henkilöä, joista 71 (54):lle

myönnettiin avustus. Avustusmäärä oli puolet varsinaisesta kurssimaksusta ja avustusten kokonaismäärä nousi 1 775 mk:aan.

Raiittiustyön tukemiseen vapaiden järjestöjen kautta jaettiin kaikkiaan 75 järjestölle yhteensä 130 000 mk. Avustusta haki 76 järjestöä.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden talous-

arvion tileille oli merkitty lautakunnan käyttöön yht. 131 963 mk. Lisämäärärahoja ja ylitysoikeutta myönnettiin vuoden aikana yht. 8 832 mk. Lautakunta käytti omaan toimintaansa kaikkiaan 134 284 mk.

Tuloja oli lautakunnalla kertomusvuonna 799 mk.

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

Kansliatoimiston henkilökunta ym. Kertomusvuoden päättyessä oli toimistossa 9 vakinaista viranhaltijaa sekä 2 työsuhteessa olevaa kuukausipalkkaista toimihenkilöä.

Kansliatoimiston pitämään viraston diaariin kirjattiin kertomusvuonna 1 095 saapunutta ja 410 lähtenyt kirjettä.

Toimistossa pidetyn viraston sairauslomakortiston mukaan myönnettiin 17 viranhaltijalle sairauslomaa yhteensä 410 päivää ja 121 työntekijälle yhteensä 2 220 päivää. Kertomusvuoden aikana sattui 36 tapaturmaa, joista aiheutuneet 641 lomapäivää sisältyivät em. lukuihin.

Kansliatoimistossa tarkastettujen ajokirjojen mukaan ajoivat viraston 9 autoa yhteensä 136 182 km ja ne 9 viranhaltijaa tai työntekijää, joille oli myönnetty oikeus oman auton käyttämiseen virkatehtävissä, virka-ajoa 61 282 km.

Ohjaustoimistossa oli kertomusvuoden päättyessä 2 vakinaista viranhaltijaa ja yksi työ-sopimussuhteinen, kuukausipalkkainen voimistelunopettaja. Lisäksi hoiti 1.6.—15.8. välisenä aikana toimistossa ohjaustoimitsijatehtäviä yksi voimistelunopettaja. Kausiluontoisia, työ-sopimussuhteisia voimistelunopettajia ja ohjaajia oli vuoden aikana yhteensä 152 henkilöä.

Toimintaryhmät. Käytännön ohjaustoiminta on vuoden kuluessa tarjonnut kaupunkilaisille monia mahdollisuuksia osallistua ohjattuun kuntoliikunta- ja ulkoilutoimintaan. Eri vuodenaikoina tapahtuva ja eri harrastusmuotoihin liittyvä toiminta on an-

tanut kaupungin asukkaille tilaisuuden ha-
keutua tarpeittensa mukaisesti liikunta- ja
ulkoilutoiminnan piiriin henkilökohtaisen
kunnan ja virkistyksen ylläpitämiseksi ja li-
säämiseksi. Kertomusvuonna järjestettiin
seuraavanlaista toimintaa: kuntoliikuntatoi-
minta aikuisille harjoitussaleissa ja maastossa
syksystä kevääseen; talvikauden ulkourhei-
lutoiminta luistinradoilla, laduilla, hyppyri-
mäissä ja pujottelurinteillä; kesäkauden ul-
kourheilutoiminta kentillä; uimakoulu- ja
hengenpelastustoiminta; opastetut retket ja
vaellukset ympärivuotisenä toimintana sekä
kuntourheilun ja -ulkoilun joukkotoiminta.

Kuntoharjoittelu. Sisätoimintakauden oh-
jattu kuntoharjoittelu jatkui pääasiallisesti
kaupungin omissa harjoitussaleissa Stadionil-
la, Ruskeasuolla, Pirkkolassa ja Kumpulan
uimalan harjoitustiloissa, joista ohjattujen
vuorojen lisäksi oli varattu vapaata harjoit-
telua varten 3—4 viikottaista harjoitusvuo-
roa ensisijaisesti voimailua varten. Naisille
järjestettiin kuntovoimistelun aamupäivä-
vuorot kahdesti viikossa klo 10—11 Sta-
dionilla.

Uutena toimintamuotona aloitettiin syys-
kuun alussa Stadionilla miesten kuntoryhmä-
toiminta, mikä jatkui menestyksellisesti vuo-
den loppuun asti. Toiminta käsitti johdetun
kuntovoimistelun, maastolenkkeilyn, palloi-
lun, voimailun ja kunnan testaamisen. Osan-
ottajat jaettiin vasta-alkajien ja peruskuntoi-
lijain ryhmiin kuntotason ja iän perusteella.

Uimakoulutyö. Kesäkautena ohjaustoimin-
ta keskittyi 27 uimalaan ja uimarantaan,

joissa sen piiriin kuului n. 4 000 lasta. Uimaopetus-, hengenpelastus-, urheilunohjaus- ja rantavalvontatehtäviä hoiti eri kohteissa 61 opettajaa kokopäiväisinä työntekijöinä kahden kuukauden ajan. Uimaloissa kävi kesän kuluessa n. 700 000 henkilöä. Uimakauden päätösjuhlan järjestetyssä uimapromootiossa Uimastadionilla 16.8. seppelöitiin 1 115 uimamaisteria ja -kandidaattia. Promoottorina toimi Suomen Uimaliiton puh.joht. Jorma Soiro.

Ohjattu ulkoilu ja retkeily. Kertomusvuoden kuluessa on saatettu havaita entistä laajempaa kiinnostusta ulkoilutoimintaan. Ohjaustoimisto jatkoi kiinteää yhteistoimintaansa kaupungissa toimivien ulkoilujärjestöjen kanssa ja ohjelmoi näiden kanssa ympärivuotisen ohjattujen retkien sarjan, mikä käsitti talvikauden hiihto-, kevään ja syksyn patikka- sekä kesän marja- ja sieniretket, yht. 17 retkeä. Kullakin retkellä oli 300—600 osanottajaa. Opastuksesta huolehtivat vuorottaisesti Helsingin Latu -niminen yhdistys ja Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen retkeilytoimikunta. Retkiin osallistui yht. 8 385 henkilöä. Perinteelliset vaellukset kuten Tahkon hiihto, Seitsemän veljeksien hiihto ja syksyn polkuretki ovat kuuluneet kokonaisohjelmaan. Ohjaustoimisto hoiti kaupungin edustuksen näiden osalta järjestelytoimikunnissa.

Kertomusvuoden alussa avattiin Luukkaan ja Salmen ulkoilualueilla ns. »Muksulat», joihin ulkoilevilla perheillä oli mahdollisuus jättää leikki-ikäiset lapsensa tätien valvontaan sunnuntaisin klo 10—14. Yleisö tervehti kiitollisena uutta palvelumuotoa, jonka ansiosta perheiden vanhemmalle väelle tarjoutui mahdollisuus ulkoiluretkiin ja pujotteluun. »Muksulat» olivat auki sunnuntaisin 9.1.—13.3. välisenä aikana ja niihin kertyi 30—60 kertakävijää pyhää kohden.

Tantsut. Kesäkauden ulkoilutilaisuuksina toimeenpantiin seitsemät tantsut jatkaen edelleen yhteistoimintaa Seurasarisäätiön ja seitsemän helsinkiläisen kansantanssijärjes-

tön kanssa. Entisten paikkojen lisäksi järjestettiin tantsut myös Pirkkolan urheilu- puistossa ja Kansallismuseon pihapuistossa, missä vm. paikassa oli yli 1 000 helsinkiläistä mukana.

Leirien tarkastus. Kesäkauden aikana järjesti 25 helsinkiläistä voimistelu- ja urheilu-seuraa nuorten kesäleirin, jota varten ne saivat urheilu- ja ulkoilulautakunnan myöntämän yht. 9 500 mk:n suuruisen avustuksen. Ohjaustoimiston taholta suoritettiin kesän kuluessa 13 seuran kesäleirin tarkastus. Leireille osallistui yhteensä 525 nuorta.

Tiedotus- ja suhdetoiminta. Kaupungin urheilu- ja ulkoilupaikkojen käytön sekä niillä tapahtuvan ohjaustoiminnan tunnetuksi tekemistä tarkoittavista ohjaustoimiston toimenpiteistä mainittakoon mm. seuraavat: sanomalehdille jakeluna toimitettu uutis- ja kuvapalvelu ja lehdistöinformaatiotilaisuudet; TV:n ja radion välityksellä suoritettut haastattelut ja kuvaukset; maksulliset sanomalehti-ilmoitukset; eri ohjaustoimintamuotoja servitselevät ulkojulistet, kartat, monistheet ja opasteet; urheilu- ja ulkoiluseuroille, kouluille, laitoksille, virastoille ja yhteisöille suoritettu tiedotuspalvelu; osallistuminen kartoin ja julistein, esittelylehtisin ja valokuvin Stockmannin tavaratalossa 22.—31.1. järjestettyyn talviurheilunäyttelyyn; osallistuminen vastaavasti yhdessä kaupungin nuorisotoimiston kanssa Lahdessa 29.—31.8. järjestetyn seminaarin »Lisääntyvä vapaa-aika — yhteiskuntasuunnittelu» ohessa järjestettyyn näyttelyyn; Kallion virastotalosta 19.9. alkaen vuoden loppuun lähteneen kaupungin postin frankkeeraaminen leimalla »Liikkuen vireäksi — konditionarbetsglädje»; »Tantsut kesällä 1966» -esittelylehdisten valmistaminen 5 000 kpl:n painoksena; kaupungin urheilu- ja ulkoilupaikkojen ja laitosten käytöstä suoritettavia maksuja selostavan vihkosen valmistaminen 1 000 kpl:n painoksena; ohjaustoimiston virkailijain luento- ja selostustilaisuudet järjestöjen, laitosten, koulujen ja kurssien järjestämissä tilaisuuks-

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

sisä; ohjaaja-, opas-, asiantuntija- ja luennoitsijapalvelu eri yhteisöille urheilu- ja ulkoilutoiminnan alalta; toimiston välitön yleisöpalvelu urheilu- ja ulkoilukysymyksissä sekä ohjaajien kurssit ja opastus.

Ohjaustoimiston tehtävissä eri toimintapiisteissä käytännöllisiä ohjaustehtäviä hoitaville

ohjaajille on järjestetty kurssineuvonta- ja tiedotustilaisuuksia. Näistä mainittakoon mm. uimaopettajille 13.—14.6. järjestetyt opintopäivät, joihin osallistui 66 opettajaa.

Ohjaustoiminnan laajuus kertomusvuonna selviää seuraavasta:

Toimintamuoto ja kohteet	Kohteiden lukumäärä	Ohjaajien lukumäärä	Ohjauskertojen lukumäärä	Osantottajien lukumäärä
<i>Talviurheilu</i>				
K a u n o l u i s t e l u				
Kaisaniemi, Lauttasaari, Vartiokylä, Käpylä, Munkkiniemi, Pihlajamäki, Pukinmäki, Kallio, Maunula, Etelä-Haaga, Herttoniemi	11	11	233	6 600
P i k a l u i s t e l u				
Eläintarha	1	1	30	450
J ä ä k i e k k o				
Pukinmäki	1	1	18	270
M ä e n l a s k u				
Aarnika, Toukola, Pohjois-Haaga, Käpylä, Lauttasaari, Maunula, Meilahti, Munkkivuori, Ruskeasuo, Vartiokylä, Herttoniemi, Pallokenttä, Roihuvuori, Kaivopuisto	14	13	321	4 188
P u j o t t e l u				
Herttoniemi, Meilahti, Pihlajamäki, Salmi	4	6	94	2 080
H i i h t o k u r s s i t				
Väinämöinen, Roihuvuori, Munkkivuori, Vartiokylä, Oulunkylä, Taivaskallio, Pakila, Kaivopuisto, Maunula, Laajasalo, Pitäjänmäki, Herttoniemi, Myllypuro, Pihlajamäki, Pohjois-Haaga ...	15	14	90	1 800
<i>Kesäurheilu</i>				
U r h e i l u n k e n t t ä n e u v o n t a				
Vartiokylä, Laajasalo, Pukinmäki, Tapanila, Etelä-Haaga, Oulunkylä, Herttoniemi, Pihlajamäki	8	3	127	2 761
J a l k a p a l l o				
Töölön pallokenttä, Oulunkylä, Lauttasaari, Vartiokylä, Käpylä, Stansvik, Kivitorppa, Pakila	8	1	77	1 437

Toimintamuoto ja kohteet	Kohteiden lukumäärä	Ohjaajien lukumäärä	Ohjauskertojen lukumäärä	Osanottajien lukumäärä
Naisvoimistelu				
Stadion (2 ryhmää)	1	1	65	3 900
Uimakoulu työ				
Uimastadion, Kumpula, Laajasalo, Hevossalmi, Jollas, Vartiokylä, Vuosaari, Marjaniemi, Pirkkola, Pakila, Malmi, Pikkukoski, Seurasaari, Lauttasaari, Munkkiniemi, Mustikkamaa, Suomalinnassa, Vallisaari, Isosaari, Varsasaari, Pohjois-Haaga, Pihlajasaari, Uunisaari, Roihuvuori, Kivinokka, Santahamina, Stansvik	27	61	1 500 (pv)	75 000
Uimahypyt				
Uimastadion, Kumpula	2	1	24	319
<i>Kuntoliikunnan sisätoiminta</i>				
Perheenemäntien voimistelu				
Stadion, Kumpula, Kaikukatu 2	3	2	160	6 400
Naisten kuntovoimistelu				
Stadion, Kumpula, Pihlajamäki	3	3	160	6 200
Tyttöjen telinevoimistelu				
Stadion	1	1	15	300
Lasten ryhtivoimistelu				
Stadion, Kumpula	2	2	120	1 800
Miesten kuntovoimistelu				
Stadion, Kumpula, Pihlajamäki	3	3	150	4 700
Miesten kuntoryhmätoiminta				
Stadion (4 ryhmää)	4	2	168	5 040
Kuntovoimailu				
Ruskeasuo	1	1	40	1 000
<i>Retket ja ulkoilut</i>				
Opastetut hiihtoretket				
Viitoitetut reitit	5	10—15 retkeä kohden	5	3 725
Opastetut sunnuntaihihdot				
Salmi, Luukkaa	2	2	20	4 000
»Muksulat» (lasten valvottu ulkoilu)				
Salmi, Luukkaa	2	4	20	600
Opastetut patikkaretket				
Viitoitetut reitit	8	10—15 retkeä kohden	8	2 760

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

Toimintamuoto ja kohteet	Kohteiden lukumäärä	Ohjaajien lukumäärä	Ohjauskertojen lukumäärä	Osanottajien lukumäärä
Opastetut marja- ja sieniretket				
Salmi, Luukkaa, Pirttimäki, Nuuksio ...	4	10—15	4	1 900
		retkeä kohden		
Tantsut				
(Ohjatut kansantanssi-, leikki- ja ulkoilmakonserttitilaisuudet)				
Seurasaari, Pikkukoski, Pirkkola, Musikkamaa, Taivaskallio, Kaivopuisto, Kansallismuseon pihapuisto	7	7	7	6 950
Tiedotus- ja koulutustilaisuudet				
Uimakoulut				(yleisöä)
Uimastadion	1	—	—	1 704 3 000
				(tutkinnon suorittaneita)
Uimaopettajien opintopäivät	1	—	—	66
Luento- ja tiedotustilaisuudet	10	—	—	—
Radio- ja televisiohaastattelut	5	—	—	—
Yhdistelmä:				
Ohjauskohteiden ja -ryhmien kokonaismäärä				154
Ohjaajien kokonaismäärä				152
Ohjauskertojen kokonaismäärä				3 456
Osanottajien kokonaismäärä				145 950

Uimakoulutoiminnasta mainittakoon lisäksi, että suorituksia uimamaisteritutkintoa varten oli 491 ja uimakandidaattitutkintoa varten 1 213. Uimakouluoppilaiden määrä oli 3 999. Aikuisia uimakoululaisia oli 223. Kansanuinteja suoritettiin kaikkiaan 10 138.

Teknillisen toimiston tehtävänä on mm. hoitaa lautakunnan hallinnossa olevien alueiden, rakennusten, laitosten ja laitteiden kunnossapito- sekä perusparannustöiden rakennuttajatehtävien teknillisuonteiset asiat.

Toimiston henkilökuntana oli insinööri ja kaksi rakennusmestaria.

Urheiluosaston tehtävänä on mm. hoitaa lautakunnan hallinnossa olevien eri urheilumuotojen harjoitus- ja kilpailukäyttöön varattujen alueiden sekä laitosten hallintoa ja toimintaa.

Osastossa oli kertomusvuoden lopussa 13 viranhaltijaa. Työsuhteisen henkilökunnan määrä oli korkeimmillaan heinäkuussa, eli 200 henkilöä ja alimmillaan marraskuussa, eli 106 henkilöä.

Urheiluosaston 1.1.1966 alkaen kunnostamia ja kertomusvuoden aikana valmistuneita kohteita oli seuraavasti:

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

Urheilupaikat	Lukumäärä	Urheilulaji	Kilpailujen lukumäärä
Yleisurheilukenttiä	16	Yleisurheilu	307
Jalkapallo » (ruohopint.)	21	Jalkapalloilu	3 374
Jalkapallo » (hiekkapint.)	26	Pesäpalloilu	1 404
Koksikuona »	1	Koripalloilu	355
Pesäpallo »	10	Käsipalloilu	94
Koripallo »	22	Lentopalloilu	445
Lentopallo »	58	Uinti	36
Sulkapallo »	1	Pyöräily	55
Tennis » (massapint.)	13	Jalkapallo (talvella)	89
Tennis » (asfalttipint.)	6	Kaukalopallo	35
Koululais »	16	Jääkiekko	650
Ratsastus »	3	Jääpallo	262
Pyöräilyratoja	1	Pikaluistelu	41
Jousiammuntaratoja	1	Muut urheilulajit	37
Hyppymäkiä	17		<u>Yhteensä 7 184</u>
Pujottelurinteitä	4		
Luistinratoja	47		
Maauimaloita	2		
Uimarantoja	27		

Sisäharjoitustilat ovat olleet varattuina käyttötunneittain seuraavasti:

C-Messuhalli:	Käyttö- tunteja	Käyttö- tunteja yhteensä
golf	108.0	
jousiammunta	111.0	
koripallo	496.5	
lentopallo	1 000.5	
pesäpallo	63.0	
sulkapallo	96.0	<u>1 875.0</u>

Valvottuja urheilu- ja palloilukenttiä käytti kesäkauden aikana harjoituksiin ja virkistämiseen arviolta 717 000 henkilöä sekä uimarantoja ja uimaloita 776 000 henkilöä. Talvikauden aikana käytti luistinratoja 864 000 henkilöä ja kaupunkialueella olevia hiihtolatuja, pujottelurinteitä ym. 330 000 henkilöä.

Luistinratoja oli rakennusviraston kunnostamat mukaan lukien yht. 72 ja niiden yhteinen pinta-ala oli kaikkiaan 276 900 m². Viitoitettuja hiihtolatuja oli 280 km sekä ulkoiluteitä 24 km.

Kentät ovat olleet varattuina kilpailutilaisuuksia varten urheilulajeittain seuraavasti:

Kumpulan uimala:		
Voimistelusalii		
nyrkkeily ja voimistelu ..	375.0	
Kerhosali		
pöytätennis, kerhot ja tanhu	446.0	
Voimailusali	<u>514.0</u>	<u>1 335.0</u>
Ruskeasuon urheiluhalli:		
koripallo	785.0	
käsipallo (ylä- ja alahalli) ..	1 176.0	
nyrkkeily	506.5	
ratsastus	2 928.0	
sulkapallo	285.0	
tennis	4 931.5	
voimailu	<u>1 149.5</u>	<u>11 761.5</u>

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

	Käyttö- tunteja	Käyttö- tunteja yhteensä
Stadionin harjoitussalit:		
itäsiivu: palloilu, voimis- telu ym.		6 656.0
pohjoiskaarre:		
balettikoulu, tanhu, voimistelu	698.5	
pöytätennis	420.0	
hieromakoulu	451.0	
vartiomiskurssit	160.0	1 729.5
Pirkkolan kuntosali		735.0
Yhteensä		24 092.0

Kilpailutilaisuudet, varatut harjoitustun-
nit, kilpailuissa käynyt yleisömäärä sekä har-
joituksissa kävijät kenttä- ja paikkakohteit-
tain:

	Pääsy- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsy- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä
<i>Yleisurheilu:</i>				
Eläintarha	3	8 000	120	24 000
Lauttasaari	—	1 500	35	3 500
Kaisaniemi	1	200	—	—
Kallio	—	200	2	—
Käpylän urheilupuisto	—	250	8	18 000
Käpylän urheilukenttä	—	200	5	6 000
Vartiokylä	—	400	14	20 000
Herttoniemi	—	1 500	25	25 000
Oulunkylä	3	2 000	22	7 000
Tapanila	1	400	6	4 500
Pukinmäki	—	100	1	5 500
Etelä-Haaga	—	1 000	25	20 000
Munkkiniemi	—	200	6	1 000
Pitäjänmäki	—	1 000	29	4 000
Pakila	—	50	1	1 000
Yhteensä	8	17 000	299	139 500
<i>Jalkapalloilu:</i>				
Töölön pallokenttä	69	32 793	89	28 300
Väinämöinen	—	4 000	187	15 000
Lauttasaari	—	2 000	98	3 000
Meilahti	—	800	39	1 500
Munkkiniemi	—	700	25	6 000
Tali	—	4 000	166	12 000
Taivalniemi	—	200	8	600
Pasila	—	4 000	148	9 000
Kivitorppa	—	2 000	96	4 500
Käpylän urheilupuisto	—	35 000	970	32 000
Kallio	—	4 000	158	4 000
Käpylän urheilukenttä	—	1 000	49	3 000

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

	Pääsy- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsy- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä
Herttoniemi	—	1 500	52	8 000
Vallila	—	1 000	48	1 000
Vartiokylä	—	2 000	70	10 000
Laajasalo	—	1 500	137	1 000
Kulosaari	—	20	1	3 000
Annala	—	2 000	97	2 500
Pitäjänmäki	—	1 000	34	5 500
Tapanila	9	2 000	71	43 200
Paloheinä	—	500	12	4 000
Etelä-Haaga	—	2 000	83	30 600
Pukinmäki	—	1 000	23	8 000
Oulunkylä	4	4 000	162	73 700
Pihlajamäki	—	600	16	5 300
Puistola	—	20	1	1 500
Pirkkola	—	21 600	452	75 000
Yhteensä	82	131 233	3 292	391 200

Pesäpalloilu:

Käpylän urheilupuisto	—	1 840	215	11 100
Kaisaniemi	—	8 400	327	32 800
Hesperia	62	11 360	38	6 700
Meilahti	—	7 480	51	7 400
Väinämöinen	—	350	24	400
Ruskeasuo	—	1 200	47	8 000
Roihuvuori	—	500	29	3 500
Haapaniemi	—	800	48	6 000
Herttoniemi	3	500	20	6 000
Yhteensä	65	32 430	799	81 900

Koriopalloilu:

Herttoniemi	—	—	—	500
Käpylän urheilupuisto	—	800	41	6 500
Käpylä	—	—	38	700
Meilahti	—	340	118	2 400
Soutustadion	—	750	58	1 100
Kaisaniemi	—	850	46	900
Munkkiniemi	—	960	54	1 000
Yhteensä	—	3 700	355	13 100

Käsiopalloilu:

Käpylän urheilupuisto	—	1 500	94	2 000
-----------------------------	---	-------	----	-------

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

	Pääsy- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsy- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä
<i>Lentopalloilu:</i>				
Käpylän urheilupuisto	—	2 200	228	16 400
Eläintarha	—	500	53	20 400
Arkadia	—	—	—	480
Kivitorppa	—	1 500	144	1 440
Munkkiniemi	—	250	20	1 200
Etelä-Haaga	—	—	—	3 600
Haapaniemi	—	—	—	240
Herttoniemi	—	—	—	480
Hesperia	—	—	—	5 700
Hietaranta	—	—	—	10 000
Kaisaniemi	—	—	—	12 000
Pihlajamäki	—	—	—	1 000
Sepänpuisto	—	—	—	11 400
Taivaskallio	—	—	—	3 200
Yhteensä	—	4 450	445	87 540
<i>Paini:</i>				
Kaisaniemi	1	750	—	—
<i>Uinti:</i>				
Uimastadion	13	4 700	9	257 711 ¹⁾
Kumpula	2	50	12	115 478 ¹⁾
Uunisaari	—	—	—	20 000
Marjaniemi	—	—	—	15 000
Lauttasaari	—	—	—	10 000
Vartiokylä	—	—	—	12 000
Mustikkamaa	—	—	—	18 000
Seurasaari	—	—	—	20 000
Pukinmäki	—	—	—	3 500
Pakila	—	—	—	3 500
Malmi	—	—	—	8 000
Santahamina	—	—	—	500
Pirkkola	—	—	—	12 500
Hevossalmi	—	—	—	22 500
Jollas	—	—	—	1 500
Hietaranta	—	—	—	180 000
Munkkiniemi	—	—	—	22 000
Pikkukoski	—	—	—	20 000
Reposalmi	—	—	—	33 000
Suomenlinna	—	—	—	1 000
Yhteensä	15	4 750	21	776 189

¹⁾ Vapaa- ja alennuskortit mukaan luettuina.

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

	Pääsy- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsy- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä
<i>Pyöräily:</i>				
Kallio	—	100	9	200
Velodromi	2	1 200	44	1 000
Yhteensä	2	1 300	53	1 200

Talvijalkapalloilu:

Käpylän urheilupuisto	—	500	45	900
Taivalniemi	—	400	44	600
Yhteensä	—	900	89	1 500

Kaukalopalloilu:

Käpylän urheilupuisto	—	300	27	300
Lauttasaari	—	100	7	100
Väinämöinen	—	10	1	100
Yhteensä	—	410	35	500

Jääkiekkoilu:

	Pääsy- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsy- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä	Varattuja harjoitus- tunteja
Lauttasaari	—	3 550	100	8 600	158
Väinämöinen	6	1 650	60	4 771	—
Kaisaniemi	—	1 000	52	13 500	140
Stadionin etukenttä	—	500	22	16 000	229
Kivitorppa	—	380	19	9 000	78
Herttoniemi	—	1 900	99	11 500	—
Kallio	—	1 000	46	8 000	—
Käpylän urheilupuisto	1	3 000	93	31 500	161
Vartiokylä	—	950	33	15 000	16
Pirkkolan urheilupuisto	1	4 200	24	39 000	279
Pitäjänmäki	—	1 100	58	13 000	—
Etelä-Kaarela	—	1 000	42	2 500	—
Paloheinä	—	250	8	8 700	142
Pohjois-Haaga	—	350	16	9 600	93
Pukinmäki	—	150	5	7 200	37
Kulosaari	—	320	16	8 400	—
Yhteensä	8	21 300	693	206 271	1 333

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

	Pääsy- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsy- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä	Varattuja harjoitus- tunteja
<i>Jääpallot:</i>					
Lautasaari	1	1 420	18	20 500	— ²⁾
Ruskeasuo	—	450	24	15 600	—
Kaisaniemi	—	400	43	51 000	—
Väinämöinen	—	150	3	31 160	—
Käpylän urheilupuisto	1	545	24	21 000	—
Velodromi	¹⁾ 11	4 500	28	1 320	66
Vallila	—	—	—	26 000	—
Herttoniemi	—	—	21	50 000	—
Kulosaari	—	—	15	30 000	—
Kallio	—	120	—	60 000	—
Etelä-Haaga	—	150	10	25 833	—
Jokihaara	—	—	—	2 050	—
Maunula	1	750	—	53 920	— ²⁾
Metsälä	—	—	—	4 480	—
Oulunkylä	—	—	—	28 325	—
Pajamäki	—	—	—	6 750	—
Pakila	—	—	—	13 580	—
Paloheinä	—	520	17	17 860	—
Pihlajamäki	—	—	—	26 670	—
Pirkkola	—	480	14	1 900	2
Pitäjänmäki	—	—	—	6 750	—
Pohjois-Haaga	—	—	—	16 970	—
Pukinmäki	—	—	—	59 900	—
Puistola	—	—	—	6 580	—
Tapanila	—	1 500	—	7 662	—
Torpparinmäki	—	—	—	2 800	—
Etelä-Kaarela	—	250	7	5 500	—
Annala	—	—	—	5 400	—
Käpylä	—	550	27	21 000	—
Vartiokylä	—	400	11	31 500	—
Yhteensä	14	12 185	262	652 010	68

Pikaluiستelu:

Eläintarha	—	1 350	26	3 600	33
Kallio	—	500	15	1 500	—
Pirkkola	—	—	—	100	5
Yhteensä	—	1 850	41	5 200	38

¹⁾ 2 TV-ottelua. — ²⁾ Lions Club'in jääjuhla.

29. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

<i>Kaunoluistelu:</i>	Pääs- maksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääs- maksuttomat kilpailut	Harjoi- tuksissa kävijöitä	Varattuja harjoitus- tunteja
Kaisaniemi	—	—	—	320	32
Lauttasaari	—	—	—	200	20
Meilahti	—	300	2	900	40
Munkkiniemi	—	—	—	420	42
Herttoniemi	—	—	—	200	17
Kallio	—	—	—	180	18
Käpylän urheilupuisto	—	—	—	700	42
Vartiokylä	—	—	—	290	27
Etelä-Haaga	—	—	—	200	20
Maunula	—	—	—	100	15
Pihlajamäki	—	—	—	220	24
Pirkkolan urheilupuisto	—	—	—	800	44
Pukinmäki	—	—	—	410	41
Yhteensä	—	300	2	4 940	382

Yhteenvedoja:

K e s ä k ä y t t ö

Yleisurheilu	8	17 000	299	139 500	—
Jalkapalloilu	82	131 233	3 292	391 200	—
Pesäpallolu	65	32 430	799	81 900	—
Koripalloilu	—	3 700	355	13 100	—
Käsipalloilu	—	1 500	94	2 000	—
Lentopalloilu	—	4 450	445	87 540	—
Uinti	15	4 750	21	1) 776 189	—
Pyöräily	2	1 300	53	1 200	—
Yhteensä	172	196 363	5 358	1 492 629	—

T a l v i k ä y t t ö

Jalkapallo	—	900	89	1 500	—
Kaukalopallo	—	410	35	500	—
Jääkiekko	8	21 300	693	206 271	1 333
Jääpallo ja luistelu	14	12 185	262	652 010	68
Pikaluistelu	—	1 850	41	5 200	38
Kaunoluistelu	—	300	2	4 940	382
Yhteensä	22	36 945	1 122	870 421	1 821

1) Uimastadion ja Kumpula 373 189.

Perusparannustyöt. Vuoden aikana suoritetuista perusparannustöistä mainittakoon: vauhdinottolavojen rakentaminen Herttoniemen ja Pihlajamäen pujottelumäkiin, Uunisaaren uimarannan ranta-alueen peruskunnostus, kesävesijohtojen vetäminen Vartiokylän ja Marjanien uimarannoille, koripallokentän asfaltoiminen Soutustadionilla ja Pikkukosken uimarannalla, Uimastadionin parvekkeen kosteuseristyksen parantaminen sekä pilareiden peruskorjaus, puistoistutukset Töölön pallokentällä sekä Käpylän ja Lauttasaaren urheilupuistoissa, Vallilan ja Haapaniemen kenttien suoja-aitojen rakentaminen, Töölön pallokentän pukusuojarakennuksen ovien uusiminen, valaistuslaitteiden rakentaminen Tapanilan urheilupuiston hiekkakentälle, Ruskeasuon ratsastushallissa olevan poliisilaitoksen hevosten tallin peruskorjaus, maavallin rakentaminen Taivaskallion kelkkamäkeen, Etelä-Haagan urheilukentän eteläpään painuneen osan nostaminen, Puistolankentän pohjoispäässä olevan avoijan putkittaminen sekä kahden jääkiekkokaukalon rakentaminen.

Uudisrakennustöitä suoritettiin seuraavasti: Lauttasaaren uimarannan, pukusuojan ja käymälän rakennustyöt, Myllypuron korttelikentän rakennustyöt sekä valaistuslaitteiden rakentaminen Pirkkolan-Haltiaavuoren väliselle ulkoilutille.

Ulkoiluosaston henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli osaston palveluksessa 13 viranhaltijaa. Työsuhteista henkilökuntaa oli eniten heinäkuussa, 138 henkilöä, ja vähiten marraskuussa, 50 henkilöä.

Ulkoilualueet ja -puistot. Osaston hoidossa olivat v:n 1966 aikana Karjakaivon (ent. Latukallio-Suonpää), Kauhalan, Kaunissaaren, Luukkaan (ent. Luukkij), Nuuksionpään, Pirttimäen, Rastilan, Salmen (ent. Salmenkartano) ja Uutelan ulkoilualueet sekä Kivinokan, Lauttasaaren (Särkiniemi ja Länsiulapanniemi), Mustasaaren, Mustikkamaan, Pihlajasaaren, Satamasaa- ren, Seurasaaren, Tullisaaren, Varis- ja Pitkä-

saaren sekä Varsasaaren ulkoilupuistot. Vuoden lopussa oli ulkoilualueiden yhteenlaskettu pinta-ala 3 050 ha ja ulkoilupuistojen 207 ha eli yht. 3 257 ha. Lisäys kertomusvuoden aikana oli kaikkiaan 253 ha.

Kertomusvuoden runsasluminen talvi ja helteinen kesä olivat omiaan lisäämään helsinkiläisten ulkoiluharrastusta. Suosituimpien ulkoilualueiden kävijämäärät nousivatkin edelliseen vuoteen verrattuna huomattavasti. Päivittäin suoritettun arviolaskennan mukaan on eri ulkoilualueilla ollut vuoden aikana kävijöitä seuraavasti:

	V. 1966	V. 1965
Karjakaivo	6 000	5 000
Kauhala	2 000	2 000
Kaunissaari	29 000	18 000
Luukkaa	130 000	85 000
Nuuksionpää	10 000	8 000
Pirttimäki	37 000	28 000
Rastila	63 000	41 000
Salmi	25 000	12 000
Uutela	28 000	11 000
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 330 000	210 000

Ulkoilupuistoista Seurasaari, Mustikkamaa ja Läntinen Pihlajasaari ovat olleet käytettävissä ympäri vuoden päivittäisen aukioloajan puitteissa, kun taas muut ovat tarjonneet kesäisin mahdollisuuden pitempiaikaiseenkin oleskeluun yöpymisen tapahtuessa majoissa tai teltoissa. Seurasaaren kävijämäärä kohosi kertomusvuoden aikana 310 000:een (ed. v. 280 000), Mustikkamaan 155 000:een (135 000) ja Läntisen Pihlajasaaren 50 000:een (40 000) henkeen. Muissa ulkoilupuistoissa oleskelleiden yhteensä 1 520:n (1 528) vakinaisen kesämajaperheen lisäksi on telttailua varten varatuilla alueilla harrastettu runsaasti kausi- ja tilapäisteltilua sekä varsinkin alueiden uimarannoilla myös kertakäyntejä. Esimerkiksi Kaunissaaressa, Itäisessä Pihlajasaarissa ja Malkasaarissa oli kesäkauden aikana telttoja päivittäin keskimäärin seuraavasti:

	Kaunis- saari	Itäinen Pihlaja- saari	Malka- saari
toukokuu (15.5. alkaen)	5	10	3
kesäkuu	35	60	10
heinäkuu	65	125	35
elokuu	30	80	25
syyskuu (15.9. saakka)	5	25	5
Yhteensä	140	300	78

Ulkoilupuistojen yhteenlasketun kävijämäärän noustessa vuoden aikana n. 800 000:een (n. 660 000) kävi kaupungin kaikilla varsinaisilla ulkoilutarkoituksiin varatuilla alueilla (Keskuspuistoa lukuun ottamatta) n. 1 100 000 (n. 870 000) henkilöä.

Ulkoilualueilla käyneiden kulkuneuvojen

määrät vuoden aikana olivat (linja-autoliikennettä ei ole laskettu mukaan):

	Autoja	Veneitä
Luukkaalla ¹⁾	34 000	—
Nuukсионpäässä	3 000	—
Pirttimäessä	8 500	—
Rastilassa	11 500	1 800
Salmessa	7 500	—
Uutelassa	6 500	600
Kaunissaarella	—	3 200
Pihlajasaarella	—	4 300

U l k o i l u m a j a t j a s a u n a t. Pirttimäen ulkoilumajassa tapahtuneiden yöpymisten määrä oli 971 (996) ja Rastilan ulkoilumajassa 1 421 (1 545).

Eri ulkoilualueilla olevissa yleisösaunoissa oli kylpijöitä seuraavasti:

	Kaunis- saari	Luukkaa	Nuukсион- pää	Pirtti- mäki	Rastila	Yhteensä
tammikuu	—	15	20	294	140	469
helmikuu	—	26	25	440	139	630
maaliskuu	—	—	30	560	273	863
huhtikuu	—	—	—	70	40	110
toukokuu	37	81	108	225	100	551
kesäkuu	255	108	110	90	10	573
heinäkuu	904	16	—	53	76	1 049
elokuu	386	70	40	115	38	649
syyskuu	78	78	120	445	—	721
lokakuu	—	180	85	915	8	1 188
marraskuu	—	100	20	180	80	380
joulukuu	—	—	15	80	22	117
Kaikkiaan	1 660	674	573	3 467	926	7 300

Rastilan saunan käyttäjien määrä jäi kesäkuukausina normaalia pienemmäksi siitä syystä, että saunaa jouduttiin vesipulan takia pitämään aika-ajoin suljettuna.

V i i k o n l o p p u - j a l o m a m a j a t. Yksityisten omistamia kesämajoja oli vuosittain tehtävän telttailusopimuksen perusteella eri ulkoilupuistoissa kertomusvuoden päättyessä seuraavasti:

	V. 1966	V. 1965
Kivinokka	580	588
Lauttasaaren Särkiniemi	268	269
» Länsiulapanniemi	245	245
Satamasaari	139	139
Varsasaari	254	254
Itäinen Pihlajasaari	14	14
Varis - Pitkäsaari	20	19
Yhteensä	1 520	1 528

¹⁾ Ulkoilumajalla 22 000, Kaitalammella 8 500 ja Halkolammella 3 500.

Rastilan ulkoilualueella oli 20 kaupungin omistamaa 2—4 -hengen lomamajaa, jotka vuokrattiin kesäkauden aikana yht. 123 (116) helsinkiläisperheelle kahden viikon ajaksi kullekin.

Rakennus- ja korjaustyöt. Ulkoilualueilla ja -puistoissa suoritetuista uudisrakennus- ja perusparannustöistä mainittakoon: Kaunnissaaren aallomurtajatyön jatkaminen; Seurasaaren ja Kivinokan tievalaistuksen lisääminen; Käärmeluodon keittokatoksen ja käymälän rakentaminen; Luukkaan Halkolammen ja Kaitalammen keittokatoksen, kaivon ja käymälän rakentaminen sekä uuden tien rakentaminen Kaitalammen itäpuolella olevalle pysäköintialueelle; Mustikkamaan pysäköintialueen ja kisakentän rakentaminen; Nuuksionpään retkireitin jatkaminen; Pirttimäen kisakentän salaojitus ja pintatyöt; Salmen pujottelurinteen levennys ja tasaus, kahden hiihtohissin hankkiminen,

ulkoilumajan korjaus ja pysäköintialueen rakentaminen sekä Lauttasaaren, Pihlajasaa- ren ja Tullisaaren isäntien asuntojen korjaukset.

Venesatamat. Laiturimestarin käyttöön hankittiin hinaajamoottorivene kuljetajineen. Kertomusvuoden aikana valmistui Munkkiniemen Ramsaynrantaan siltojen väliselle alueelle 134-paikkainen venelaituri sekä pienemmät laiturit Tammisalon Aiorantaan ja Kulosaaren itärantaan. Betonisia laituri-ponttoneja valmistui yht. 25 eri puolilla kaupunkia oleviin venesatamiin.

Pornaistenniemessä sijaitseva n. 3.5 ha:n suuruinen maa-alue siirrettiin 1.1.1967 lukien urheilu- ja ulkoilulautakunnan hallintoon käytettäväksi veneiden talvitelakointiin.

Yksityisille veneenomistajille ja venekerhoille vuokratut venepaikat jakaantuivat seuraavasti (suluissa edellisen vuoden luvut):

Vuokraaja	Perä- kiinnikkeiset paikat	Perä- kiinnikkeettömät paikat	Yhteensä
Yksityiset	957 (919)	603 (548)	1 560 (1 467)
Veneyhteisöt	1 790 (1 344)	315 (138)	2 105 (1 482)
Yhteensä	2 747 (2 263)	918 (686)	3 665 (2 949)

Eri veneyhteisöille vuokratut venepaikat jakaantuivat puolestaan seuraavasti:

Veneyhteisöt	Perä- kiinnikkeiset paikat	Perä- kiinnikkeettömät paikat	Yhteensä
Brändö Seglare	20 (—)	16 (—)	36 (—)
Hakaniemen Moottorivenekerho	128 (75)	— (—)	128 (75)
Helsingfors Segelsällskap	— (—)	106 (32)	106 (32)
Helsingin Moottorivenekerho	383 (408)	— (—)	383 (408)
Helsingin Työväen Pursiseura	— (—)	36 (—)	36 (—)
Humallahden Venekerho	238 (239)	12 (—)	250 (239)
Merenkävijät	— (—)	36 (32)	36 (32)
Munkan Venekerho	130 (—)	— (—)	130 (—)
Puotilan Venekerho	228 (70)	— (—)	228 (70)
Suomalainen Pursiseura	— (—)	72 (32)	72 (32)
Suomen Moottoriveneklubi	152 (108)	16 (16)	168 (124)
Taivallahden Venekerho	193 (184)	21 (26)	214 (210)
Tammisalon Moottorivenekerho	56 (—)	— (—)	56 (—)
Vallilan Venekerho	262 (260)	— (—)	262 (260)
Yhteensä	1 790 (1 344)	315 (138)	2 105 (1 482)

Kalastus ja merilinnustus. Kertomusvuoden aikana myytiin kaupungin vesillä kalastamiseen oikeuttavia lupia yht. 8 678 (9 439) kpl. Näistä oli uistelulupia 4 454 (4 729), lupia verkkokalastukseen 2 608 (2 826), koukkujen käyttämiseen 800 (1 050), pitkänsiiman käyttämiseen 499 (578), pikkurysällä kalastamiseen 36 (49), isolla rysällä kalastamiseen 16 (23) sekä katiskan käyttämiseen 265 (184).

Kaupungin läheisyydessä olevalle merialueelle istutettiin 900 000 (1 050 000) hauenpoikasta, mistä määrästä kaupunki kustansi 500 000 kpl ja Helsingin kalamiespiiri sekä kalastusseurat yht. 400 000 kpl. Kuhien kutuolosuhteiden parantamiseksi sijoitettiin kaupungin vesialueelle yht. 80 kututuroa.

Seurasaarella olevaan lampeen ja Luukkaan ulkoilualueella sijaitsevaan Halkolampeen istutettiin lohikalvoja kalastusta harrastavien ulkoilijoiden pyydystettäväksi.

Merilintujen syysmetsästysoikeus kaupungin edustalla olevilla eräillä saarilla ja luodoilla vuokrattiin yhdeksälle helsinkiläiselle metsästysseuralle.

Urheilu- ja ulkoiluvirasto on suorittanut kalastusalan neuvonta- ja valistustoimintaa lehdistön, yleisradion, kiertokirjeiden ja eri tilaisuuksissa pidettyjen esitelmien avulla.

Kalastuksen ja merilinnustuksen valvontaa suoritettaessa tarkastettiin mm. 540 kalastajan ja linnustajan luvat. Tarkastuksen yhteydessä takavarikoitiin 26 erilaista pyydystä ja 2 henkilöä asetettiin syytteeseen luvottomasta metsästyksestä.

Matkailijapalvelu. Koti- ja ulkomaisia matkailijoita varten ylläpidettiin 15.5.—15.9. leirintäalueita Lauttasaaren ja Tullisaaren ulkoilupuiistoissa. Näitä alueita käyttäneiden henkilöiden määrät ilmenevät seuraavasta (suluissa edellisen vuoden vastaavat luvut):

Leirintäalue	Suomalaisia		Ulkomaalaisia		Yhteensä	
Lauttasaari	4 371	(3 437)	4 109	(3 987)	8 480	(7 424)
Tullisaari	4 565	(2 701)	3 686	(2 885)	8 251	(5 586)
Yhteensä	8 936	(6 138)	7 795	(6 872)	16 731	(13 010)

Kotimaisten matkailijoiden yöpymistä tapahtui Lauttasaarella 7 876 ja Tullisaarella 7 595 sekä ulkomaalaisten yöpymisiä Lauttasaarella 9 713 ja Tullisaarella 7 240 eli yht. yöpymisiä 32 424 (n. 28 600). Ulkomaalaisten osuus leirintäalueilla yöpyneistä oli 46.6 % ja yöpymisistä 50.8 %. Ulkomaalaiset edustivat

42 eri kansallisuutta. Suurimpana ryhmänä olivat saksalaiset, joita oli 2 756 (2 683) henkeä. Seuraavina olivat ruotsalaiset 1 821 (1 401), ranskalaiset 634 (549) ja englantilaiset 395 (345) henkeä.

Kulku- ja yöpymisvälineiden määrät olivat seuraavat:

Leirintäalue	Autoja	Moottori- pyöriä	Asunto- vaunuja	Telttoja
Lauttasaari	3 070 (2 210)	36 (86)	128 (53)	3 649 (3 560)
Tullisaari	2 585 (1 840)	34 (35)	111 (106)	2 952 (2 287)
Yhteensä	5 655 (4 050)	70 (121)	239 (159)	6 601 (5 847)

Stadionin retkeilymaja oli edelleen Suomen Retkeilymajajärjestön hoidossa. Majassa yöpyi yht. 15 788 (14 139) vierasta, joista suomalaisia oli 8 089 (7 727) ja ulkomaalaisia 7 699 (6 412). Yöpyjät olivat kotoisin 66 eri maasta. Yöpymiskertoja kertyi kaikkiaan 32 265 (30 562), joista kotimaisten vierailijoiden osalle tuli 15 837 (15 407) ja ulkomaalaisten 16 428 (15 155) yöpymistä.

Ulkomaalaisista yöpyjistä olivat lukumääräisesti ensimmäisellä sijalla saksalaiset, joita oli 2 406 (2 042) henkeä. Toisella sijalla olivat ruotsalaiset eli 1 362 (1 239) henkeä.

Talousarviossa tarkoitukseen varatun määrärahan turvin sai 221 (185) suurperheistä ja vähävaraista helsinkiläisäitiä sekä 216 (180) heidän nuorimpiinsa kuuluvaa lastaan anomusten perusteella ilmaisen 14 vrk:n pituisen oleskelun Lomaliiton, Virkamiesliiton, Svenska Semesterförbundetin ja Lasten Kesä-nimisen yhdistyksen lomakodeissa.

Viihdytystoiminta. Juhannusaattona järjestettiin Hietarannassa ja Kaivo- puiston rannassa kokonpolttamistilaisuudet, joihin yleisöllä oli vapaa pääsy.

Kesäkuukausina pidettiin kaupungin eri puistoissa yht. 74 ulkoilmakonserttia. Näistä 24 oli kolmen eri soittokunnan pitämää 50:n ollessa kahdentoista eri laulukueoron pitämää. Kaupungissa toimineissa neljässä kesäteatterissa järjestettiin kussakin yksi vapaanäytäntö.

Luonnonsuojelu ja riistanhoito. Kaunissaaressa ja Mustikkamaalla käytettiin kertomusvuoden aikana 600 kg rehukaalia riistan ruokintaan. Eri ulkoilu-alueilla kaadettiin lisäksi haapoja jänisten talviruoaksi ja käytettiin 200 kg viljaa pikkulintujen ja fasaanien ruokintaan. Useilla alueilla hävitettiin variksia ja kulkukissoja.

Tutkimustoiminta. Utelan ulkoilualueen käytön ja vastaisten kehittämistarpeiden selville saamiseksi suoritettiin torstaina 21.7. sekä sunnuntaina 24.7. alueella ulkoilevan yleisön haastatteluun perustuva

tutkimus, joka kohdistui yli tuhanteen henkilöön. Tutkimuksessa selvitettiin mm. haastatettujen henkilöiden ikä- ja sukupuolijakautuma, sosiaaliryhmitys, asuinpaikka, kulkuneuvo, jolla he olivat saapuneet alueelle, heidän ulkoiluharrastuksensa sekä oliko kysymyksessä kesäloma vaiko muun vapaa-ajan viettäminen.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta. Helsinkiläisille tarjoutuvia ulkoilumahdollisuuksia selostettiin mm. eri tilaisuuksissa pidetyissä esitelmissä sekä lehdistön, radion ja TV:n välityksellä samoin kuin ulkoilu-alueita esittelevien, yleisölle vapaasti jaettavien lehtistenkin avulla.

Kaupunginvaltuustolle ja lautakuntien jäsenille järjestettiin 15.6. tutustumisretki Kaunissaareen sekä 19.11. Luukkaan ja Pirttimäen alueille. Pääkaupungin asukkaiden ulkoiluharrastusta on pyritty lisäämään niin talvisin kuin kesäisin eri ulkoilualueille suunnattujen ohjattujen »kaupungin retkien» avulla.

Ulkoiluosaston toimesta julkaistiin kertomusvuoden aikana seuraavat yleisölle jaettavat esittelylehtiset:

Lehtisen nimi	Suomenkieliset kpl	Ruotsinkieliset kpl
Metsiin-merille-maan- teille	22 000	3 000
Helsinkiläiset kalave- sillä	8 000	1 500
Luukin ulkoilualue	10 000	1 000
Pirttimäen ulkoilualue ..	6 000	1 000
Salmenkartanon ulkoilu- alue	14 000	1 000

Eläintarhaosaston henkilökuntaan kuului kertomusvuoden aikana 9 vakinaista viranhaltijaa ja 39 pysyvästi palkattua työntekijää. Tilapäisen henkilökunnan määrä oli korkeimmillaan 38 henkeä.

Eläintarhassa kävi kertomusvuoden aikana:

	Aikuisia	Lapsia	Yht.
Korkeasaaren lauta- talla	219 375	89 200	308 575
Maksullisilla moot- toriveneillä	60 100	20 500	80 600
Yhteensä	279 475	109 700	389 175

Maksullisissa kohteissa kävi:

Kissalaaksossa	166 369	74 084	240 453
Apinatalossa	194 700	93 536	288 236
Karhulinnassa	170 062	77 392	247 454
Karhulinnan käy- mälässä	23 370	10 257	33 627
Yhteensä	554 501	255 269	809 750

Kertomusvuoden päättyessä oli saaren ko-koelmissa noin 220 eri eläinlajia ja noin 1 100 eläinyksilöä. Mainittakoon, että saarella oli edustettuna 7 eri karhulajia, 18 kissaeläinlajia, 7 hirvieläinlajia, 12 apinalajia, 25 peto-
lintulajia ja 22 papukaijalajia sekä runsaasti edustajia useista muista eläinryhmistä.

Uusia eläinlajeja ei hankittu vuoden aikana kovinkaan runsaasti, koska Kissalaaksos-koelma oli jo saatu varsin edustavaksi. Uusis-
ta hankituista eläinlajeista mainittakoon 2 puuleopardia sekä joukko eksoottisia lintuja.

Kertomusvuoden aikana myytiin tai vaih-
dettiin uusiin eläimiin 40 nisäkstä ja lintua, joista mainittakoon mm. puuma, 2 ahmaa, visentti, 2 jakkihärkää, hirvi, poro, 3 alppi-
kaurista ja seepra.

Korkeasaarella syntyi kertomusvuoden aikana yhteensä noin 1 680 eläintä, joista

kuitenkin hieman yli 1 500 oli petoeläinten ruokintaan käytettyjä kaniineja ja marsuja. Syntyneistä eläimistä mainittakoon kulta-
kissa, 2 suoilvestä, 2 visenttiä, jakkihärkä, 2 alppikaurista, 4 poroa, 2 saksanhirveä, 4 vapitia, 6 kuusipeuraa ja 5 harjalammasta.

Kertomusvuoden aikana ei kuollut arvok-
kaita eläimiä.

Kertomusvuoden aikana valmistui uusi rantapaviljonki. Muista rakennustöistä mai-
nittakoon uudet tallit ja tarhat harjalam-
paille, laamoille ja kameleille sekä jakkihä-
rille. Lisäksi valmistui uusi pikkulintutalo. Kissalaaksoon rakennettiin ulkohäkit Sipe-
rian tiikereille, puumille ja ilveksille.

Menot ja tulot. Käyttömenot olivat koko-
naisuudessaan 8 091 491 mk, josta 650 426 mk tuli lautakunnan ja viraston, 3 928 051 mk urheiluosaston, 1 973 275 mk ulkoiluosaston, 989 175 mk eläintarhaosaston ja 550 564 mk avustusten osalle.

Menoista oli 841 804 mk kiinteän käyttö-
omaisuuden korkoja ja poistoja, 639 604 mk rakennusten ja venelaiturien kunnossapittoa ja 1 321 144 mk muuta kunnossapittoa.

Urheilutoimen uudisrakennustöihin käytettiin 7 476 070 mk, josta 5 957 561 mk ur-
heilun, 818 756 mk ulkoilun ja 699 753 mk Korkeasaaren eläintarhan osalle.

Perusparannustöihin käytettiin 1 357 806
mk, josta 1 076 765 mk urheilun, 227 874 mk ulkoilun ja 53 167 mk Korkeasaaren eläintar-
han osalle.

Tulot olivat kokonaisuudessaan 1 571 586
mk, josta urheilulaitoksista 893 850 mk, ul-
koilusta 364 038 mk ja Korkeasaaren eläin-
tarhasta 313 698 mk.

30. Rakennusvirasto

HALLINNOLLINEN OSASTO

ORGANISAATIO JA HENKILÖKUNTA

Hallinnollinen osasto on rakennusviraston organisaatiossa jaettu kansliatoimistoon ja henkilöasiaintoimistoon.

Kansliatoimiston tehtävänä on lähinnä yleisten töiden lautakunnan ja rakennusviraston hallintaan liittyvien tehtävien hoitaminen, kuten lautakunnan ja sen asettamien jaostojen esityslistojen ja pöytäkirjojen laatiminen, lautakunnan sekä viraston kirjeenvaihdosta huolehtiminen, kirjaaminen, sopimusten ja lainopillisten lausuntojen laatiminen yms.

Henkilöasiaintoimiston tehtävänä on lähinnä rakennusviraston henkilökuntaa koskevien yleisten sosiaalisten tehtävien hoitaminen, kuten esimerkiksi sairaus- ja tapaturmakorvausasiain, eläkeasiain yms. valmisteleminen ja sairausvakuutuspäiväraha hakemusten laatiminen.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

- 18 (18) vakinaista viranhaltijaa,
- 5 (5) tilapäistä viranhaltijaa,
- 24 (24) työsopimussuhteessa olevaa kk.palkkaista toimihenkilöä.

Osaston päällikkönä toimi lainopin kand. Olavi Juuti, kansliatoimiston päällikkönä varatuomari Eero Tyllinen sekä henkilöasiaintoimiston päällikkönä dipl.ins. Valmu Ranta. Osastosihhteereinä toimivat varatuomarit Aimo Himberg ja Kaija Somiska.

Viraston yhä laajenevia arkistointitehtäviä varten perustettiin virastoon kertomusvuoden aikana tp. arkistonhoitajan virka.

TOIMINTA

Hallinnollisen osaston toiminta on edelleen kehittynyt ja laajentunut. Kansliatoimiston henkilökunta on hoitanut normaalien tehtäviensä lisäksi Jäähallin ja Kaupunginteatterin rakennustoimikuntien kansliatehtävät.

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain astuttua voimaan 1.7.1964 on henkilöasiaintoimisto hoitanut eläkejärjestelmän valintaa koskevan aineiston jakelun, information ja valintailmoitusten kokoamisen. Valinta oli lain mukaan tehtävä viimeistään joulukuun 1966 kuluessa.

Valintaan oikeutettuja oli yhteensä noin 2 850 henkilöä, joista Helsingin kaupungin eläkesääntöjen alaisuuteen jäi noin 31 %.

Lisäksi on kertomusvuoden aikana tehty Kunnalliselle eläkelaitokselle rekisteröitäväksi päättymisilmoitukset palkkalaskelmineen kaikista niistä työntekijöistä, jotka olivat eronneet 8.7.1961 jälkeen ja olivat olleet vähintään neljä kuukautta kunnallisessa palve-

lussuhteessa. Näitä päättymisilmoituksia tehtiin lähes 700 kpl.

Edelleen on henkilöasiaintoimistossa käsitelty Sairausvakuutustoimistolle lähetettävät päivä- ja äitiysraha hakemukset, joista vuonna 1966 on kertynyt rakennusvirastolle maksuja yhteensä 462 550,55 mk.

TAPATURMAT RAKENNUSVIRASTON TÖISSÄ

Kertomusvuoden aikana vahingoittui tapaturmaisesti kaikkiaan 1184 työntekijää, joille maksettiin vahingonkorvausta yhteensä 786 516,30 mk.

Tapaturmat jakautuivat seuraavasti:

Katurakennusosasto	333	tapaturmaa
Talorakennusosasto	432	»
Puhtaanapito-osasto	184	»
Puisto-osasto	116	»
Konevarikko	75	»
Hankintatoimisto	15	»
Kk.palkkaiset	29	»

Yhteensä 1 184 tapaturmaa

Työntekijät oli vakuutettu Vakuutusyhtiö Pohjolassa siten, että kaupunki on vastannut kaikista vakuutuksista aiheutuneista menoisista. Sille maksettiin kertomusvuonna tapaturmavakuutusmaksuja ja elinkorkoja kaikkiaan seuraavasti:

	mk
Hallinnollinen osasto	1 019
Yleinen osasto	7 070
Talorakennusosasto	246 701
Katurakennusosasto	267 517
Puhtaanapito-osasto	174 436
Puisto-osasto	42 822
Konevarikko	46 949
Yhteensä	786 516

Rakennusviraston kassan kautta maksettiin korvauspäätösten perusteella päivärahaosuutta kaikkiaan 473 117,56 mk.

Henkilöasiaintoimistossa käsiteltiin kertomusvuoden aikana yhteensä 229 eläkeanomusta sekä 33 hautausavustusanomusta.

Eläkkeelle siirtyi:

— iän perusteella	220	henkilöä
— sairauden perusteella	92	»
— tapaturman perusteella	4	»

Leskieläkkeitä myönnettiin:

— työsuhteessa kuolleen leskelle	64
— eläkkeellä kuolleen leskelle	78

Helsinki-mitali esitettiin myönnettäväksi 58 henkilölle.

Kaupunkiliiton ansiomerkki esitettiin myönnettäväksi 100 henkilölle.

YLEINEN OSASTO

ORGANISAATIO JA HENKILÖKUNTA

Yleiseen osastoon kuuluvat ne taloudelliset ja teknilliset toimistot ynnä laitokset, jotka palvelevat viraston toimintaa kokonaisuudessaan. Nämä ovat: kassa- ja tilitoimisto, hankintatoimisto, järjestelytoimisto sekä konevarikko.

Osastolle kuuluvien rakennusvirastoa palvelevien tehtävien lisäksi yleinen osasto antaa lausuntoja kaupungin muille elimille, maksaa palkat myös satamarakennusosaston työmailla, toimii kaupungin yhteishankintaelimenä, vuokraa eräitä tarvikkeita ja työkoineita sekä suorittaa tilaustöitä kaupungin toisille laitoksille.

Kassa- ja tilitoimiston henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

22 (21) vakinaista viranhaltijaa,	3 (3) työsopimussuhteessa olevaa tunti-
5 (4) tilapäistä viranhaltijaa,	palkkaista toimihenkilöä.
9 (7) työsopimussuhteessa olevaa kk-palk-	
kaista toimihenkilöä,	

Hankintatoimiston henkilökunnan ja työntekijäin vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

22 (21) vakinaista viranhaltijaa,	48 (48) työntekijää.
2 (2) tilapäistä viranhaltijaa,	
11 (11) työsopimussuhteessa olevaa kk.palk-	
kaista toimihenkilöä,	

Järjestelytoimiston henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

1 (1) vakinainen viranhaltija,	1 (2) työsopimussuhteessa oleva tuntipalk-
3 (1) tilapäistä viranhaltijaa,	kainen toimihenkilö.
7 (7) työsopimussuhteessa olevaa kk.palk-	
kaista toimihenkilöä,	

Konevarikon henkilökunnan ja työntekijäin vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

18 (18) vakinaista viranhaltijaa,	nomi Ulla Kontula, hankintatoimiston
2 (3) tilapäistä viranhaltijaa,	päällikkönä ekonomi Leo Molaander,
19 (20) työsopimussuhteessa olevaa kk.-	järjestelytoimiston päällikkönä dipl.ins., eko-
palkkaista toimihenkilöä,	nomi Erkki Elo ma a sekä konevarikon
243 (256) työntekijää.	vs. päällikkönä 31.8.1966 saakka insinööri
Osaston päällikkönä toimi tekn.lis. Lem-	Erkki Katajisto ja senjälkeen vaki-
mittyy Salmensaari, kassa- ja tili-	naisena konevarikon päällikkönä dipl.ins.
toimiston päällikkönä kamreeri, dipl.eko-	Eero Puomi.

TOIMINTA

Rakennusviraston omalla työvoimalla suoritettavat työt ovat vähitellen laajentuneet ja koneiden käyttö niissä lisääntynyt. Kun oma työkonetekniikka on pysynyt entisellään, on yhä enemmän jouduttu käyttämään vierailta vuokrattuja koneita. Vuoden lopussa oli viraston käytössä noin 250 suurempaa omaa työkonetta ja saman verran vuokrattuja koneita. Sekä omien että vuokrattujen koneiden työhönsijoitusta ja kustannusvalvontaa on vuoden aikana kehitetty.

Varastotoiminta on keskitetty edelleen Oulunkylän varastoon, missä on myös siirretty tavaratoimituksiin suoraan työmaille varaston omilla autoilla.

Kaikkien osastojen tuntipalkkojen laskenta on vuoden alusta alkaen ollut tietokonekeskuksessa. Muutoin ei laskenta- eikä hankintatoimissa ole tapahtunut oleellisia muutoksia.

KASSA- JA TILITOIMISTO

Kassa- ja tilitoimiston tehtävät jakautuivat neljään osaan:

- kirjanpitoon,
- palkkalaskentaan,
- kassatoimeen sekä
- työsuhteasiainhoitoon.

Rakennusviraston menot vuosina 1957—1966 ¹⁾
Byggnadskontorets utgifter åren 1957—1966 ¹⁾.
Expenditure of the Office, 1957—1966 ¹⁾.

Vuosi År Year	Tilivuoden määrärahojen käyttö Förbrukning av räkenskaps- årets anslag Sums used during finan- cial year	Ed. vuosien siirtomäärä- rahojen käyttö Förbrukning av överförda anslag från tidigare år Sums trans- ferred from previous year used	Työllisyy- sytöt Sysselsättnings- arbeten Provision of work	Kaupungin muille viras- toille ja lai- toksille suo- ritetut työt Arbeten för stadens övri- ga ämbets- verk Work for other city depart- ments and authorities	Yksityisille suoritetut työt Arbeten för privata uppdra- gsgivare Work for private people	Menot yhteensä Utgifter sammanlagt Total expenditure		Muun- toke- roin Trans- pone- rings- koeffi- cient Con- ver- sion coef- ficient	Kaup- asukas- luku Stadens invånar- antal City popula- tion	Menot asukasta kohden Utgifter per in- vånare Expen- diture per in- habitant mk
						Todelliset Verkliga Actual	Muunnettuina Transponerade Converted			
1957	43 883 978	13 566 524	5 856 030	13 116 934	4 117 024	80 540 490	110 340 471	1,37	421 160	261,—
1958	50 869 143	19 422 989	22 019 641	18 767 047	3 618 670	114 697 490	145 665 812	1,27	431 049	337,—
1959	46 702 652	19 732 763	16 724 566	16 658 479	8 456 418	108 274 878	138 591 843	1,28	441 678	313,—
1960	46 992 571	19 868 316	2 586 150	16 213 426	9 123 211	94 783 674	116 583 919	1,23	448 315	260,—
1961	53 534 317	27 784 497	1 038 080	22 122 891	2 727 692	107 207 477	130 793 121	1,22	457 121	286,—
1962	66 707 846	25 173 535	640 602	21 160 712	5 430 781	119 113 476	142 936 171	1,20	467 371	305,—
1963	68 708 758	40 602 272	141 141	20 020 636	1 330 829	130 803 636	151 732 217	1,16	477 110	318,—
1964	89 012 161	42 457 928	1 817 168	9 607 291	751 871	143 646 419	152 265 204	1,06	487 422	312,—
1965	104 096 275	62 692 704	6 016 993	10 594 849	1 933 799	185 334 620	189 041 312	1,02	494 796	382,—
1966	168 267 387	41 963 944	8 518 025	23 109 495	1 307 503	243 166 357	243 166 357	1,00	507 283	479,—

¹⁾ Menot todellisina sekä muunnettuina virallisen indeksisarjan »Tukkuhinnat, kaikki tavarat jossa vuosi 1913 = 100» mukaan.

²⁾ Utgifterna verkliga samt transponerade enligt officiella indexserien »Partiprisen, alla varor där året 1913 = 100».

³⁾ Actual expenditure and expenditure converted according to the official Wholesale price index 1913 = 100.

30. Rakennusvirasto

OMAIUUUSTASE

Aktiivat		1966		1965
Rahoitusaktiivat:				
Kassavarat:				
Käteisvarat	37 347		38 657	
Shekkitili	142 357		400 132	
Postisiirtotili	310 064		165 114	
Ennakkokassavarat	<u>30 955</u>	520 725	<u>29 773</u>	633 677
Velalliset:				
Ennakkosuoritukset hankkijoille	—		15 460	
Sekalaiset	<u>365 664</u>	365 664	<u>43 451</u>	58 911
Tulojäämät:				
Sekalaiset		539 053		596 218
Varastot:				
Rakennustarvikkeita	1 898 427		1 550 230	
Sepeliä ja sementtiputkia	435 464		322 396	
Koneosia	927 740		871 859	
Konttoritarvikkeita	16 946		12 726	
Muut tarvikkeet	<u>9 980</u>	3 288 559	<u>2 883</u>	2 760 095
Talletetut vieraat arvopaperit		505 334		492 683
Laskennalliset saatavat:				
Nostamattomat määrärahat		76 449 711		56 027 476
Kaupunginkassa, lähetetili		<u>3 461 165</u>		<u>3 621 437</u>
		<u>mk 85 130 215</u>		<u>mk 64 190 500</u>

Passiivat	1966	1965
Rahoituspassiivat:		
Velkojat:		
Veronpidätykset	1 254 621	1 153 431
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	325 000	270 468
Sekalaiset	2 000	4 554
	<u>1 581 622</u>	<u>1 428 453</u>
Menojäämät:		
Sekalaiset	6 593 546	6 241 886
Vapaina siirtyneet määrätahat:		
Varsinaiset menot	1 240 448	1 088 709
Pääomamenot	44 477 263	36 513 767
	<u>45 681 711</u>	<u>37 602 476</u>
Sidottuina siirtyneet määrärahat:		
Varsinaiset menot	932 000	155 000
Pääomamenot	29 836 000	18 270 000
	<u>30 768 000</u>	<u>18 425 000</u>
Talletetut vieraat varat:		
Arvopaperit	505 334	492 683
	<u>mk 85 130 215</u>	<u>mk 64 190 500</u>

30. Rakennusvirasto

Tilitositteita kertyi yhteensä seuraavasti:

	kpl	kpl
		(v. 65)
— maksumääräyksiä	65 610	(67 675)
— kassatositteita	16 723	(20 751)
— muistiotositteita	5 185	(4 525)
Yhteensä	87 518	(93 247)
<i>Laskutuksia kertyi yhteensä</i>	8 256	(81 881)
<i>Lähteitä kertyi yhteensä ..</i>	1 182	(1 826)
<i>Tilivientejä kertyi yhteensä</i>	212 190	(217 203)
<i>Postisiirtomääräyksiä ker-</i>		
<i>tyi yhteensä</i>	17 145	(17 112)
<i>Pankkisiirtomääräyksiä</i>		
<i>kertyi yhteensä</i>	9 648	(7 954)

Supistus tilivientien lukumäärässä saatiin aikaan työläispalkkojen kirjausten rationalisoinnilla, kuten myös reikäkorttien käytössä. Hallinnollinen momenttikirjanpito, paitsi työläispalkkojen osalta, suoritettiin edelleenkin

kahdella Exacta-kirjanpitokoneella. Sivutuotteena saatujen tietojen lävistyksyet reikäkorteille annettiin primääritietoina TKK:lle, jossa alamomenttikirjanpito suoritettiin. Vellisten reskontrakirjanpito oli ohjelmoitu Exacta-koneeseen ja velkojain reskontra hoidettiin kahdella Addo-kirjanpitokoneella.

Palkanlaskenta suoritettiin TKK:ssa palkkalaskentatoimiston antamien aikailmoitusten mukaisesti. Rationalisointiyritykset, hyväksikäyttämällä palkanlaskennassa lävistettyjä reikäkortteja alamomenttikirjanpidossa, osoittautui hyväksi.

Satamarakennusosaston työläispalkat maksettiin myös entiseen tapaan rakennusviraston kassa- ja tilitoimiston toimesta.

Rakennusvirasto toimii itsenäisenä kassavirastona. Kasanvaihto oli v. 1966 8 417 816 mk (v. 1965 7 648 433 mk).

Määrärahojen käyttö sekä kaupungin muille virastoille ja yksityisille suoritettut työt olivat kertomusvuonna seuraavat:

	1966	1965	1966	1965
	mk	mk	mk	mk
Vuoden 1966 määrärahojen käyttö	168 267 387	(104 096 275)	Työllisyysmäärärahojen käyttö .	8 518 025 (6 016 993)
Edellisten vuosien siirtomäärärahojen käyttö ...	41 963 944	(62 692 704)	Muille virastoille suoritettut työt .	23 109 495 (10 594 849)
			Yksityisille suoritettut työt	1 307 503 (1 933 799)
			Yhteensä	243 166 357 (185 334 622)

HANKINTATOIMISTO

	mk	mk	
Varaston arvo oli 1.1.1966	1 550 230	Vuoden aikana käytetyn tavaran arvo oli	10 397 892
Vuoden aikana ostetun tavaran arvo oli	10 746 089	Varaston arvo oli 31.12.1966	1 898 427

Hankinnat

mk

Rakennusvirastosta annettujen tavaroiden määrät jakautuivat rakennusviraston eri osastojen ja kaupungin muiden laitosten sekä yksityisten kesken markkamääräisesti seuraavasti:

	mk
Katurakennusosasto	4 446 155
Talorakennusosasto	3 811 038
Puhtaanapito-osasto	625 079
Puisto-osasto	182 430
Hankintatoimisto	128 279
Konevarikko	126 839
Satamalaitos	404 320

Tulot

Toimistolla oli kertomusvuoden aikana vuokratuloja vieraille lainatuista työkaluista,

Muut 673 752

Yhteensä 10 397 892

Kaupungin eri laitoksille ja virastoille on hankinnat hoidettu hankintasopimuksilla ja tilauksilla, jolloin tavara on toimitettu liikkeestä suoraan asianomaiselle laitokselle tai virastolle. Samanlaista hankintamenettelyä on osaksi käytetty myös rakennusviraston omille osastoille tapahtuneissa hankinnoissa.

Toimiston suorittamien aine- ja kulutus-tarvike-, sekä kone- ja kalustohankintojen kokonaisarvo oli 31 387 872 mk.

työkoneista ja lipuista 32 916 mk sekä suori-tetuista kuljetuksista 50 979 mk.

JÄRJESTELYTOIMISTO**Tutkimukset ja selvitykset**

Osastojen ja toimistojen pyynnöstä sekä omasta aloitteesta on suoritettu seuraavia

tutkimuksia ja selvityksiä:

*Katurakennusosastolle***V a l m i s t u n e e t:**

Ajoratamaalaustutkimus. Ehdotetut toimenpiteet on osittain toteutettu.

Tutkimus mittausjaoksen maaperäryhmän toiminnasta.

Työsaavutusten tutkiminen, johon sisältyi joukko erillisiä tutkimuksia kuormauskoneista, paalutuksesta, kaivukoneista, kallionlouhinnasta, avolouhinnasta, panostuksesta ym. Näitten perusteella laadittiin työsaavutusluettelo, joka luovutettiin osastolle hinnoittelua varten.

Ajankäyttötutkimuksia: Kohteina kadunrakennuksen uudis- ja kunnossapitotyöt sekä viemäristön rakennus- ja kunnossapitotyöt.

Jälkitarkkailu maansiirtoajossa kuljetushinnoitteluperusteiden selvittämiseksi.

Selvityksiä 1.1.1966 voimaanastuneista räjäytystöiden järjestysohjeista.

Tilastollisia selvityksiä mm. kuorma-autokuljetuksista, työkoneista sekä työntekijöistä.

Myllypuron kivimurskaamon toimintaa koskeva tutkimus.

30. Rakennusvirasto

Keskeneräiset:

Katurakennusosaston laskentatoimen kehittäminen. Tähän työhön on sisältynyt mm. työkohde- ja kustannuslajitaulukoiden laatiminen katu- ja putkijohtotöitä varten, työ-

Talorakennusosastolle

Valmistuneet:

Talorakennustyömailta koskeva kuljetus-tutkimus.

Työmaiden materiaalin vastaanoton ja kirjanpidon järjestely.

Talorakennusosaston työmailla suoritettu- ja ajankäyttötutkimuksia.

Puisto-osastolle

Valmistuneet:

Yhdistettyjä ajankäytön- ja aikatutkimuksia seuraavasti: käytävien reunojen kanttaus, istutukset, heinän niitto viikatteella, nurmikoiden kylvö koneella, nurmikoiden kylvö käsin sekä nurmikoiden lakaiseminen koneella. Tarkoituksena on ollut selvittää työntekijöiden ajankäytön jakautuminen sekä työmäärän mittaaminen hinnoitteluperusteiden määrittämistä varten.

Hankintatoimistolle:

Valmistuneet:

Tutkimus henkilötarpeesta ja varastotilojen uudelleenjärjestelystä Oulunkylän pää-

Konevarikolle

Valmistuneet:

Tutkimus konevarikon varastotoiminnasta.

Jatkuvat tehtävät

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuuden ylläpitämiseksi ja tehostamiseksi on suoritettu työturvallisuustar-

maalla tapahtuvan laskutuksen ja palkkalaskennan kehittäminen, standarditaulukoiden laatiminen sekä raportoinnin kehittäminen. Edellä selostettua on kokeiltu kolmella katurakennusosaston työmaalla. Työ jatkuu.

Tutkimus Suursuon vanhainkodin asuntolan rungon ylösviennistä.

Keskeneräiset:

Tutkimus Kontulan lastentarhan työmaalta elementtirakentamisen työnjärjestelyistä.

Tutkimus talorakennusosaston kunnossapitotöistä.

Keskeneräiset:

Lehtien kuormaus auton lavalle.

Mullan ja turvepehkun levitys koneella.

Mullan levitys lapiolla.

Perkaus Talin taimistolla.

Nurmikoiden haravoiminen kevätsiivouksessa.

varastolla.

Keskeneräiset:

Tutkimus ns. pikakorjaamon toiminnasta.

kastuksia ja työmaakäyntejä. Insinööreille, rakennusmestareille, työnjohtajille ja panos-

tajille on pidetty selostustilaisuus uusista räjäytystöiden järjestysohjeista. Osalle työnjohtajia on pidetty oppitunteja työturvallisuudesta. Syyskaudella aloitettiin ensiapumiesten kouluttaminen työmaille.

Lomakkeet

Kertomusvuonna suunniteltiin rakennusvirastoa varten 40 lomaketta. Lisäksi selvitettiin erittäin lomakkeiden kiertokulku ja

Koulutustoiminta

Järjestelytoimisto on pitänyt koulutuskoristoa rakennusviraston henkilökunnasta ja lähettänyt yhteistoiminnassa osastojen kanssa kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille 16:lle kurssille 59 henkilöä, väestönsuojelutoimiston 42:lle virasto- ja laitossuojelun kurssille 176 sekä ulkopuolisten järjestämille 40:lle kurssille 72 henkilöä.

Työntekijäin ensiapukurssin on käynyt 60

Puhdistamon henkilökunnalle on suoritettu kuulotutkimus työpaikan melun takia.

Jotta työturvallisuusorganisaatio vastaisi entistä paremmin tarkoitustaan, on suoritettu tutkimus ja ryhdytty toimenpiteisiin sen täydentämiseksi.

tarkoituksenmukaisuus, joista tehtiin esitys henkilöasiaintoimistolle.

työntekijää. Erilaista koulutusta on näinollen saanut 367 henkilöä.

Kaupungin väestönsuojelutoimistolle on järjestelytoimisto antanut apua vss-kurssien ja muunkin vss-toiminnan järjestämisessä. Vss- sekä koulutustoimikunnan järjestämällä kurseilla on ollut luennoimassa ja kouluttamassa järjestelytoimiston henkilökuntaa.

Lausunnot aloitteista

Kertomusvuonna lähetettiin rakennusvirastolle yhdeksän aloitetta, joista hankittiin

tai annettiin lausunnot kaupunginhallituksen järjestelytoimistolle.

Erikoistehtävät

Järjestelytoimistossa suoritettiin julkaisun »Helsingin kaupungin rakennusviraston toimintakertomus 1965» toimitustyö ja taittaminen.

»Rakennusviraston henkilökuntaoppaan» valmistavat kokoamis- ja suunnittelutyöt pan-

tiin kertomusvuoden lopulla työn alle. Sen valmistuttua sitä on tarkoitus jakaa kaikille rakennusviraston palveluksessa oleville sekä uusille tulokkaille.

Vuoden aikana uusittiin rakennusviraston sisäinen puhelinluettelo kaksi kertaa.

KONEVARIKKO

Toiminta

K o n e k o r j a m o on suorittanut vuoden aikana konevarikon työkoneiden korjauk-

sia sekä laskutusta vastaan konepaja-, pelti- ja puutöitä kaupungin kaikille laitoksille.

30. Rakennusvirasto

Konekorjaamon sähkötyöryhmä on huolehtinut rakennusviraston sähkölaitteiden huollosta ja korjauksista.

A u t o k o r j a a m o on suorittanut pääasiallisesti kaikki kaupungin omistamien autojen korjaukset, palolaitosta ja liikennelaitosta lukuunottamatta. Se on huolehtinut

myös yleistraktorikalustosta sekä puhtaanaapitokoneista ja -välineistä.

Autokorjaamolla käytettiin kuluneen vuoden aikana yhteensä 3 338 kpl kuorma-, henkilö- ja pakettiautoa erilaisissa korjauksissa, minkä lisäksi suunnilleen samalle määrälle ajoneuvoja suoritettiin huoltotoimenpiteitä.

Suoritetut työt jakautuivat laskutuksen mukaan seuraavasti:

	mk		mk
Puhtaanapito-osasto	1 080 734	Konevarasto	17 184
HKR-hankintatoimisto	795 410	Muut kaupungin laitokset	546 370
Katurakennusosasto	773 812		<u>Yhteensä 4 022 967</u>
Talorakennusosasto	338 858		
Satamalaitos	378 340	Puolivalmiita töitä	176 595
Puisto-osasto	92 259		<u>Yhteensä 3 881 333</u>

Vuoden aikana jakautuivat konevaraston työkoneiden vuokratulot seuraavasti:

	mk
Katurakennusosasto	2 158 248
Puhtaanapito-osasto	509 595
Satamalaitos	383 483
Talorakennusosasto	266 329
Puisto-osasto	151 951
Muut laitokset	41 750
	<u>Yhteensä 3 511 356</u>

Omien koneiden työhönsijoituksia tapahtui vuoden aikana 1 790 kertaa.

Työtilauksia saatiin vuoden aikana konekorjaamolle 3 836 kpl ja autokorjaamolle 4 892 kpl eli yhteensä 8 728 kpl.

TALORAKENNUSOSASTO

ORGANISAATIO JA HENKILÖKUNTA

Talorakennusosastoon kuuluvat suunnittelutoimisto, työtoimisto ja koneteknillinen toimisto.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

55 (57) vakinaista viranhaltijaa,
4 (4) tilapäistä viranhaltijaa,
116 (106) työsopimussuhteessa olevaa kk.-palkkaista toimihenkilöä.

Näistä oli arkkitehtejä 26 ja insinöörejä 27. Osaston päällikkönä toimi vs. kaupunginarkkitehti S a k a r i S i i t o n e n.

Suunnittelutoimiston päällikkönä toimi vs.

I apulaiskaupunginarkkitehti O s s i L e p p ä m ä k i.

Ulkopuolisten arkkitehtitoimistojen suunnittelutyöt valvoi II apulaiskaupunginarkkitehti F e r d i n a n d S a l o k a n g a s.

Työtoimiston päällikkönä toimi työpäällikkö, dipl.ins. E s k o T o i v o l a.

Koneteknillisen toimiston päällikkönä toimi I koneinsinööri, dipl.ins. H e i k k i R a n k i.

TYÖNTEKIJÄT

Osaston työmailla oli työntekijöiden kokonaismäärä urakoitsijatytöt mukaanluettuna

1.1.1966 1 536 henkilöä ja 31.12.1966 1 947 henkilöä.

TOIMINTA

Suunnittelutoimisto

Huomattavan suuria rakennussuunnitelmia oli tekeillä 89. Näistä oli 45:n arkkitehtisuunnittelu suunnittelutoimiston tehtävänä ja 44 oli annettu yksityisten arkkitehtitoimistojen tehtäväksi.

Toimiston rakennesuunnittelijat laativat rakennepiirustukset 65 työtä varten, kun taas ulkopuoliset rakennesuunnittelutoimistot hoitivat yhteensä 46:n eri rakennuksen töiden suunnittelun.

Tärkeimmistä vireillä olleista suunnittelu- töistä mainittakoon seuraavat rakennuskoh- teet:

Yleisen kunnallishallinnon rakennukset: Kon- sertti- ja kongressitalo, kaupungintalon kort- telien 30 ja 31 sekä talon Unioninkatu 28 sa- neeraus, Kaupunginteatteritalo sekä Töölön kirjasto.

Sairaalatoimen rakennukset: Useitten sairaa- loiden muutos- ja peruskorjaustyöt, Nikkilän ja Röykän sairaaloiden uuden henkilökunnan asuinrakennukset.

Huoltotoimen rakennukset: Suursuon van- hainkoti, Myllypuron sairaskoti, Pohjois- Haagan, Pukinmäen ja Pihlajamäen vanhus- ten asuntolat, Suursuon vanhainkodin hen- kilökunnan asuinrakennus sekä Tervalammin työlaitoksen hoidokkirakennus sekä alue- lämpökeskus.

Lastensuojelutoimen rakennukset: Teinilän ja Metsäkummun hoitokodit, Riiehenkulman las- tenkoti Malmilla, Outamon vastaanottokodin laajennus sekä Solakallion erityiskoulu.

Lastentarhain rakennukset: Puutilan, Pihlaja- mäen, Kontulan, Myllypuron, Jakomäen ja Yliskylän lastentarhat sekä Suursuon nuoriso- ja lastentalo.

Kansakoulurakennukset: Ala-Malmin, Roihu- vuoren, Munkkivuoren, Kulosaaren, Mylly- puron, Puutilan, Jakomäen, Vesalan ja Ylis- kylän uudet kansakoulut sekä Kallion, Munk- kinien, Aleksis Kiven, Oulunkylän ja Pa- kilan kansakoulujen laajennus- ja peruskor- jaustyöt.

Ammattioppilaitokset: Erikoisammattikoulu ja Pohjois-Haagan ammattikoulu.

Urheilupuistojen rakennukset: Pirkkolan, Ta- lin, Herttoniemen ja Myllypuron urheilupuis- tot sekä eräiden urheilukenttien pukusuojat.

Sähkölaitoksen rakennukset: Pitäjänmäen piirikeskus ja asuinrakennus.

Teurastamolaitoksen rakennukset: Kalatuk- kuhalli.

Rakennusviraston rakennukset: Munkkisaa- ren, Kyläsaaren, Talin, Laajasalon ja Hertto- niemen puhdistamon sekä Kyläsaaren jät- teenpolttolaitoksen laajennustyöt.

TYÖTOIMISTO

Kertomusvuoden aikana valmistuneet rakennukset

Urakalla:

	m ³	m ³		m ³	m ³
Kaupunginteatterin väestön- suoja	22 690		Yliskylän tilapäiset kansa- koulut	1 200	40 758
Suursuon nuoriso- ja lasten- talo	6 500		<i>Omana työnä:</i>		
Myllypuron lastentalo	2 853		Munkkivuoren kansakoulu ..	17 220	
Puotilan lastentalo	2 985		Myllypuron kansakoulu	17 900	
Outamon vastaanottokodin oppilasrakennus ja auto- talli	2 130		Kulosaaren kansakoulun B- rakennus	8 950	
Korkeasaaren paviljonki, ka- meeli-, harjalammas- ja jakkihärkätallit sekä tar- hat	2 400		Aleksis Kiven kansakoulun lisärakennus	3 100	
			Pirkkolan urheilupuiston I vaihe	9 620	56 790
			Yhteensä	97 548	

1.1.1967 jatkuvat uudisrakennus- ja saneeraustyöt

Urakalla:

	m ³	m ³		m ²	m ³
Kaupunginteatteri	101 500		Pirkkolan urheilupuiston II vaihe	52 500	
Pohjois-Haagan ammatti- koulu	73 100		Kaupungintalon saneeraus ...	54 000	
Erikoisammattikoulu	55 400		Unioninkatu 28 saneeraus ...	15 000	
Riihenkulman lastenkoti	4 500		Pakilan kansalaiskoulu, lisä- rakennus ja saneeraus	14 500	
Pihlajamäen lastentalo	3 450		Puotilan kansakoulu	16 500	
Pihlajamäen vanhusten asuintalo	36 860		Roihuvuoren kansakoulu, viimeistelytyöt	16 100	
Pohjois-Haagan vanhusten asuintalo	19 200		Vesalan kansakoulu	16 000	
Kasteholmantien väestön- suojan louhinta	16 600		Munkkiniemen kansakoulu, saneeraus	14 700	
Liikenteen keskusvalvomo ...	960		Kontulan lastentalo	3 300	
Tilapäiset kansakoulut	1 800	313 370	Munkkisaaren puhdistamo ja konekeskus	44 000	305 500
			Yhteensä	618 870	

Omana työnä:

	m ³	m ³
Suursuon vanhainkoti	49 800	
Suursuon vanhainkoti, asun- tola	9 100	

Lisäksi pienehköjä saneeraus- ja korjaus-
töitä.

KONETEKNILLINEN TOIMISTO

Koneteknillinen toimisto on hoitanut LVI-
teknilliset, sähköteknilliset ja muut konetek-
nilliset tehtävät talorakennusosaston raken-
nuskohteissa. Lisäksi koneteknillinen toimisto
on antanut asiantuntija-apua kaupungin eri
aitoksille ja hallintokunnille. Lämmöntark-
kailua on suoritettu noin 300 kaupungin
omistamassa lämmityslaitoksessa.

Koneteknillisen toimiston palvelukseen on
palkattu ilmanvaihtoalan teknikko käytön-
valvonta- ja neuvontatehtäviin.

Suunnittelutehtävät on hoidettu pääosal-
taan ulkopuolisten suunnittelutoimistojen
avulla. Asennustyöt on teetetty urakkatyönä
alan asennusliikkeillä.

TALORAKENNUSOSASTON TYÖKOHTEISIIN KÄYTETYT MÄÄRÄRAHAT

	1966 mk	1965 mk		1966 mk	1965 mk
Yleisen kunnallishal- linnon rakennukset	16 120 686	16 928 618	Lastentarhain raken- nukset	2 991 889	2 358 077
Oikeus- ja järjestys- toimen rakennukset	111 617	416 376	Kirjastorakennukset .	18 532	59 830
Palotoimen rakennuk- set	16 969	819	Erinäiset rakennukset	2 425 412	2 241 304
Sairaaloimen raken- nukset	1 552 316	969 273	Urheilu- ja retkeily- toimen rakennukset	12 286 320	5 767 280
Huoltotoimen raken- nukset	7 972 433	12 048 569	Eri laitosten laskuun suoritetut vuosikor- jaustyöt	2 233 624	2 913 749
Lastensuojelutoimen rakennukset	2 276 619	1 278 558	Eri laitosten perus- korjaustyöt	2 320 750	2 667 424
Kansakoulujen raken- nukset	11 641 646	13 079 428	<hr/>		
Ammattioppilaitosten rakennukset	5 626 142	2 000 000	Yhteensä	67 594 960	62 729 305

Huomautus: Jäähalliin käytetyt määrärahat
ovat mukana.

KATURAKENNUSOSASTO

ORGANISAATIO JA HENKILÖKUNTA

Katurakennusosastoon kuuluvat suunnittelutoimisto ja työtoimisto sekä välittömästi osastopäällikön alaisena yli-insinööri.

to sekä välittömästi osastopäällikön alaisena yli-insinööri.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (65v.) yhteensä:

107 (112) vakinaista viranhaltijaa,
1 (1) tilapäinen viranhaltija,
112 (103) työsopimussuhteessa olevaa kk.-palkkaista toimihenkilöä.
Osaston päällikkönä toimi katurakennuspäällikkö, dipl.ins. Martti Anttila.

Työtoimiston päällikkönä toimi I apulaiskaturakennuspäällikkö, dipl.ins. Eero Airio ja suunnittelutoimiston päällikkönä II apulaiskaturakennuspäällikkö, dipl.ins. Pavo Hyömäki. Yli-insinöörin tehtäviä hoiti dipl.ins. Risto Nurmisalo.

TYÖNTEKIJÄT

Osaston työmailla oli työntekijöiden kokonaismäärä 1.1.1966 1 135 henkilöä ja 31.12.1966 1 047 henkilöä.

Suunnittelutoimiston tehtäviin kuuluu:

suunnitella katurakennusosaston tehtäväksi annetut katujen, teiden, siltojen, viemärei-

den, viemäriveden puhdistuslaitosten ja pumpaamojen, urheilukenttien ja -laitteiden rakennus-, korjaus- ja kunnossapitotyöt sekä laatia yhdessä kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston kanssa suunnitelmat asemakaavoitettavien alueiden viemäroimiseksi ja uusien tai uusittaviksi ehdotettujen katujen tasaamiseksi.

30. Rakennusvirasto

Työtoimiston tehtäviin kuuluu:

johtaa ja valvoo katurakennusosaston omalla työvoimalla suoritettavia em: rakennus-, ja korjaus- ja kunnossapitotöitä sekä antaa vastaavia töitä urakoitsijoille ja valvoo niitä. Työtoimisto suorittaa myös johtoverkkoihin liittyviä töitä kaupungin vesilaitokselle ja sähkölaitokselle.

Katurakennustoiminta on jaettu alueellisesti neljään katurakennuspiiriin, joiden kunkin johdossa on piiri-insinööri. Näiden lisäksi muodostavat kadunpäälylystystyöt ja viemäri-työt oman, koko kaupungin alueen käsittävän

erityispiirin. Katu- ja viemäri-työt on suoritettu pääasiallisesti kaupungin omalla työvoimalla, mutta asfalttipäälylystystöitä, siltoja, jätevedenpuhdistamoja ym. on annettu erikoisliikkeiden suoritettavaksi urakalla.

Katurakennusosastolla on oma putkivalimo, sepelimurskaamo, tielaboratorio, jätevedentutkimuslaboratorio sekä mittaus- ja maaperäntutkimusryhmä.

Kuten edellisenäkin vuonna on katurakennusosasto hoitanut kertomusvuonnakin yksityistielaisissa tarkoitettun tielautakunnan käsittelemien asioiden valmistelun.

TOIMINTA

Osaston toiminnan taloudellinen tulos v. 1966 käy ilmi seuraavasta talousarviossa olevien menojen ja tulojen sekä kirjanpidon

osoittamien todellisten menojen ja tulojen välillä tehdystä vertailusta:

	Määrärahaa	Siirto seuraavalle		Säästö
	kaikkiaan Mmk	Menot Mmk	vuodelle Mmk	
Varsinaisten menojen osalta	18,52	17,80	0,48	0,24
Pääomamenojen osalta	95,07	62,19	32,75	0,13
Yhteensä	113,59	79,99	33,23	0,37
Käyttövaroista myönnetty	0,83	0,77	0,04	0,02
Työllisyysmäärärahoista myönnetty	1,06	1,06	—	—
Tulot	3,12	4,10	—	0,98

Kokonaisbruttomenoista 79,99 Mmk oli katurakennusosaston välittömiä kustannuksia 76,40 Mmk. Näistä olivat uudisrakennustöiden kustannukset yhteensä 64,00 Mmk sekä korjaus- ja kunnossapitotöiden, puhdistamojen ja pumppaamoiden kustannukset yhteensä 12,40 Mmk. Kustannusten jako käy ilmi yksityiskohtaisemmin seuraavasta yhdistelmästä:

mojen ja pumppaamoiden kustannukset yhteensä 12,40 Mmk. Kustannusten jako käy ilmi yksityiskohtaisemmin seuraavasta yhdistelmästä:

Uudisrakennustyöt:

	Mmk	Mmk	Mmk
— kadut	30,91	—	—
— viemärit pumppaamoinen .	17,65	—	—
— puhdistamot	8,57	—	—
— urheilulaitokset	—	0,98	—
— väestönsuojat	—	4,83	—
— työttömyystyöt	—	1,06	64,00

Korjaus- ja kunnossapitotyöt:

	Mmk
— kadut ja viemärit	4,56
— liikennemerkkit	1,50
— katuvalaistus	4,01
— yleiset vesipostit	0,24

Käyttö ja hoito:

	Mmk	Mmk
— puhdistamot ja pumppaamot	2,09	12,40
Yhteensä		76,40

KADUT, TIET JA YLEISET PAIKAT

Katujen korjaus-, kunnossapito- ja päällystystyöt

Päällystettyjen katujen kunnossapitokustannukset olivat yhteensä 1 287 614,84 mk.

Päällysteiden uusimiskustannukset olivat yhteensä 855 239,51 mk.

Sorateiden korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat yhteensä 513 697,75 mk.

Yksityiset urakoitsijat suorittivat osaston tilauksesta päällystystöitä seuraavasti:

Ajoradan päällystämistä:

— valuasfaltilla	27 341 m ²
— topekalla	262 426 »
— asfalttibetonilla	165 812 »
— kantavaa kerrosta bitumi-	
soralla	144 709 »

Jalkakäytävien päällystämistä:

— asfalttibetonilla	92 083 »
— valuasfaltilla	7 746 »
— topekalla	375 »

Pihamaan päällystämistä asfalttibetonilla

48 136 »

Asfalttipäällystekorjauksia

9 767 m²

Kivikatujen muuttamista asfalttipäällysteiseksi:

— I vaihe	12 069 »
— II vaihe (kulutuskerros)	23 930 »

Yhteensä 794 394 m²

Ajoradan paikkausta kuumalla

massalla

1 525,8 ton.

Omana työnä suoritettiin ajoradan

paikkaamista kylmällä massalla ..

765,1 ton.

Suurimmista päällystystöistä mainittakoon:

1. Pitäjänmäentien ja Vihdintien risteyksen kulutuskerrostyö.
2. Hämeentien ja Kustaa Vaasantien risteyksen kulutuskerrostyö.
3. Sörnäisten rantatien betoni- ja sidekerrostyö.
4. Kulosaaren sillan päällysteen uusiminen ja leventäminen.

5. Nordenskiöldinkadun, Savonkadun ja Kumpulantien päällysteen uusiminen ja kulutuskerrostyö.
6. Tallbergin puistotien ja Lemissaarentien päällysteen uusiminen ja kulutuskerrostyö.
7. Itämerenkadun päällysteen uusiminen.
8. Munkkiniemen puistotien ja Ramsayrannan kulutuskerrostyö.

Liikenteen järjestelyt

Kaupunginhallituksen ja kaupunkisuunnittelulautakunnan määräyksestä tehtiin lukuisia erisuuruisia liikennejärjestelyitä, joista suurimmista mainittakoon:

1. Mannerheimintien ja Lapinmäentien risteys.
2. Porvoonkadun ja Sturenkadun risteys.
3. Runeberginkadun leventäminen välillä P. Hesperiankatu—Runeberginkatu.
4. Ns. vihreään aaltoon liittyvät järjestelyt.

Liikennemerkki-, ajoratamerkintä- ja suojakaidetöitä tehtiin seuraavasti:

Kaistaviivoja maalattu	106 615	jm
Paikotusviivoja maalattu	3 418	jm
Reunaviivoja maalattu	7 406	jm
Suojateitä maalattu	18 365	m
Sebrasuojateitä maalattu	15 533	m ²
Suojateitä tehty massasta	6 731	m ²
Linja-autopysäkkejä maalattu ..	383	kpl
Uutta suojakaidetta tehty	153	m
Suojakaidetta korjattu	906	m
Suojakaidetta maalattu	1 862	m
Uusia liikennemerkkejä asennettu	530	kpl
Liikennemerkkejä uusittu	2 173	kpl
Liikennemerkkejä oikaistu	7 069	kpl
Liikennemerkkejä poistettu	137	kpl

Edellä mainittujen töiden kustannukset nousivat yhteensä 1 490 514,34 markkaan,

Katuvalaistus

Katuvalaistuksen ja sinisen alueen satama-

josta liikenteen järjestelyihin varattua määrärahaa käytettiin 1 098 186,77 markkaa ja kunnossapitomäärärahasta liikenne- ja kaistamerkkeihin varattua määrärahaa 392 327,57 markkaa.

Eri määrärahoilla suoritettiin liikenteen järjestelyitä ns. itäisen suunnan liikenteen parantamiseksi seuraavasti:

1. Hakaniemen ranta rakennettiin, joka välittää liikenteen Hakaniemen torilta, Hakaniemen sillan alitse Sörnäisten rantatielle.
2. Sörnäisten rantatie levennettiin 3+3 kaistaiseksi.
3. Uusi ajorata rakennettiin entiselle ratapenkereelle Kulosaaren sillalta, Hämeen tien alitse Aleksis Kivenkadulle.
4. Aleksis Kivenkatu levennettiin täyteen leveyteen välillä Savonkatu—Kotkankatu.
5. Kulosaaren silta ja osa Itäistä moottoritietä levennettiin 3+3 kaistaiseksi Hopeasalmentielle asti.
6. Itäisen moottoritien ja Marjaniementien ja Meripellontien risteyksiin asennettiin liikennevalot sekä suoritettiin risteysten uudelleen järjestely.
7. Tulisuoontie rakennettiin Roihuvuorentietä Marjaniementielle.
8. Meripellontietä jatkettiin Vuosaaren sillalle asti.

valaistuksen kustannukset olivat yhteensä 4 011 170 mk.

Yleiset vesipostit

Yleisten vesipostien, Kauppatorin ym. suihkukaivojen vedenkulutuksen, hoidon ja

kunnossapidon kustannukset olivat yhteensä 240 416 mk.

Uudet kadut ja tiet

Uusien katujen ja teiden sekä niihin lasket-

tavien muiden töiden kustannukset olivat yhteensä 30 908 575 mk.

Uusia katuja rakennettiin seuraavat neliömetrimäärät:

Ajorataa	251 869 m ²
Polkupyörätietä	2 855 »
Jalkakäytävää	72 804 »
	Yhteensä 327 528 m ²

Katurakennusosasto rakensi tästä itse	252 409 m ²
Aluerakentajat rakensivat tästä määrästä	75 119 m ²

Kertomusvuonna rakennettujen katujen ja katuosuuksien yhteispituus oli 34 373 m, josta katurakennusosaston rakentamaa oli 28 337 m ja aluerakentajien rakentamaa 6 036 m.

Kadunrakentamistöistä valtaosa on suoritettu esikaupunkialueilla, joissa asemakaavoitettujen alueiden teiden rakentamista kaduiksi on jatkettu ja kokonaan uusia liikenneväyliä rakennettu. Seuraavassa eräitä esimerkkejä:

HIEKOITUSSORASIILOT

Patterinmäen hiekoitussorasiiilon I

rakennusvaihe valmistui kertomusvuoden aikana.

MITTAUS- JA TUTKIMUSTYÖT

Mittaus- ja maaperätutkimusten kustannukset olivat 466 565 mk.

Pakilassa on rakennettu kaduiksi 43 tietä tai tienosaa, yhteispituudeltaan 10 970 m ja yhteispinta-alaltaan 83 155 m².

Oulun kylän kaupunginosassa ovat vastaavat luvut 18 katua, 2 947 m ja 29 900 m².

Malmi kaupunginosassa ovat vastaavat luvut 10 katua, 2 898 m ja 33 586 m².

Vartiokylän kaupunginosassa ovat vastaavat luvut 21 katua, 3 650 m ja 32 674 m².

Pitäjänmäen kaupunginosassa ovat vastaavat luvut 5 katua, 1 642 m ja 13 562 m².

Lauttasaaren kaupunginosassa ovat vastaavat luvut 3 katua, 980 m ja 14 100 m².

Mellunkylän kaupunginosassa ovat vastaavat luvut 12 katua, 4951 m ja 64 279 m².

Kertomusvuonna valmistui valtion rakentamana Tuusulantie välillä Pohjolan katu — Vantaa, mihin rakentamiseen katurakennusosasto on osallistunut suorittamalla mm. viemäritöitä, vesijohtojen siirtoja sekä eräitä alikäytävöitä.

TIELABORATORIO

Tielaboratorion tutkimukset kohdistuivat pääasiassa kestopäälystysten valvontaan sekä kiviaines- ja ruukkuputkitutkimuksiin.

Yhteensä tutkittiin 887 eri näytettä, joista tehtiin kaikkiaan 2 828 analyysiä ja mää- räystä.

VIEMÄRIT

Korjaus, kunnossapito ja uusiminen

Viemärien korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat yhteensä 738 703 mk.

Uudet viemärit

Uusien viemäreiden rakentamiskustannukset olivat yhteensä 17 650 618 mk. Kertomusvuonna rakennettujen uusien viemäreiden yhteispituus oli 76 133 m, josta katurakennusosaston rakentamaa 66 755 m ja aluerakentajien rakentamaa 9 378 m. Lisäksi rakennettiin valurautajohtoa 1 607 m ja tunnelia 683 m. Varsinaista viemäriä rakennettiin 23 110 m enemmän kuin edellisenä vuonna, tuloksen ylittäessä sen noin 37 %:lla. Voidaankin sanoa, että esikaupunkialueiden vie-

märöinti muodosti v. 1966 kaupungin kunnallisteknillisten töiden painopisteen. Kanta-kaupunkialueella on viemäriverkkoa täydennetty ja uusittu.

Huomattavimmista vireillä olevista viemäritöistä mainittakoon *Kyläsaaren* viemärivedenpuhdistamon eteläinen kokoojaviemäri, joka rakennetaan tunnelina ja jonka kautta kantakaupungin viemärivesiä tullaan johtamaan *Kyläsaaren* puhdistamoon.

JÄTEVEDEN PUHDISTAMOT JA PUMPPAAMOT

Vuoden 1966 lopussa oli käytössä 8 puhdistamoja ja 24 pumppaamoja. Kertomusvuonna otettiin käyttöön *Lajasalon* puhdistamo pumppaamoinen ja *Marjanien* pumppaamo, joiden lisäksi *Vuosaaren* 3 pumppaamoja sekä em. lukuihin sisällyttömät välppämö ja puhdistuslammikko siirtyivät kaupungille.

Puhdistamojen ja pumppaamoiden käyttö-

ja hoitokustannukset olivat yhteensä 2 049 871 mk. Lisäksi *Talin* lahottamon käyttöön ja hoitoon käytettiin 43 413 mk.

Helsingin maalaiskunnan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan maalaiskunta on osallistunut *Suutarilan* ja *Pukinmäen* pumppaamojen sekä *Viikin* puhdistamon käyttökustannuksiin 64 500 mk:lla.

Sivutuotteet

Eri puhdistamoissa kehittyneen metaani-kaasun sekä laitoksesta poistetun lieteveden määrät nähdään oheisista taulukoista. Kaasu

on yleensä poltettu omissa kaasumoottoreissa tai lämmityskattiloissa.

Suurien puhdistamojen toiminta v. 1966.

Verksamheten vid de stora reningsanläggningarna år 1966.

Activities of the big purification plants in 1966.

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	Kyläsaari Byholmen Kyläsaari	Rajasaari Råholmen Rajasaari	Tali	Herttoniemi Hertonäs Herttoniemi	Lauttasaari Drumsö Lauttasaari	Viikki Vik Viikki	Laajasalo Degerö Laajasalo
Laskettu mereen: BHK-tonneja Utsläppt i havet: BHK-ton Released into the sea in B.O.D.-tons: mekaan. puhd. veden mukana med det mekan. renade vattnet with mech. purif. water	—	241	—	—	0	8	0
biolog. puhd. veden mukana med det biolog. renade vattnet with biolog. purif. water	6	386	—	26	184	40	17
laskettu mereen yhteensä utsläppt i havet sammanlagt total released into the sea	—	627	—	—	184	196	17
Puhdistusteho: % Reningsseffekt: % Degree of purification: % Kokonaisteho Totaleffekt Total degree of purification	—	72	—	—	64	71	63
biolog. puhd. teho sinänsä enbart biolog. reningsseffekt degree of biolog. purif. alone	96	71	—	95	46	90	39
mekaan. puhd. teho mekan. reningsseffekt degree of mechan. purif.	17	30	—	13	34	21	39

Kaasu — Gas — Gas (m³).

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	1966	1965
Kyläsaari • Byholmen • Kyläsaari	18 387	74 220
Rajasaari • Råholmen • Rajasaari	252 463	412 523
Tali	—	—
Herttoniemi • Hertonäs • Herttoniemi	394 153	419 728
Lauttasaari • Drumsö • Lauttasaari	38 625	83 679
Viikki • Vik • Viikki	119 518	5 753

Liete — Slam — Sludge (m³).

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	Laskettu lavoille Utsläppts i slambäddar Spread	Myyty sivullisille Sålts till utomstående Sold to outsiders	Ajettu pois Bortforslats Dumped
Kyläsaari • Byholmen • Kyläsaari	6 210	1 260	4 950
Rajasaari • Råholmen • Rajasaari	4 470	—	4 470
Tali	2 900	—	2 900
Herttoniemi • Hertonäs • Herttoniemi	1 382	66	1 316
Lauttasaari • Drumsö • Lauttasaari	550	—	550
Viikki • Vik • Viikki	1 497	10	1 487

30. Rakennusvirasto

Sähköenergia — El.energi — Electrical energy (kWh).

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	Saatu muuntajista Erhållits från trans- formatorerna From transformers	Kehitetty moottoreissa Alstrats i generatorerna Produced in engines	Käytetty puhdistamoissa Förbrukats vid reningsanläggningen Used in plant
Kyläsaari • Byholmen • Kyläsaari	602 576	32 784	635 360
Rajasaari • Råholmen • Rajasaari	1 422 384	177 200	1 599 416
Tali	2 285 880	270 310	1 757 584
Herttoniemi • Herttonäs • Herttoniemi	873 840	774 180	1 570 760
Lauttasaari • Drumsö • Lauttasaari	581 328	—	581 328
Viikki • Vik • Viikki	676 884	—	676 884

Uudet puhdistamot

Uusien puhdistamojen rakentamiskustannukset olivat yhteensä 8 574 789 mk.

PALOKAIVOT

Palokaivojen ja altaiden kunnossapitokustannukset olivat yhteensä 15 000 mk.

VÄESTÖNSUOJAT

Uusien väestönsuojien rakentamiskustannukset olivat yhteensä 4 724 378 sekä suunnittelukustannukset 106 474 mk.

Kertomusvuoden aikana valmistuivat K a-

TYÖLLISYYSTYÖT

Työllisyystöihin käytettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 15 058 217 mk.

LASKUTUSTYÖT

Katurakennusosasto on suorittanut kertomusvuoden aikana korvausta vastaan tilaustöitä kaupungin muille laitoksille ja osastoil-

KIVIMURSKAAMOT

Pasilan ja Myllypuron kivimurskaamoissa valmistettiin sepeliä yhteensä 158 392 m³ ja myytiin yhteensä 173 958 m³.

UUDET URHEILULAITOKSET

Urheilulaitosten rakentamiskustannukset olivat yhteensä 978 258 mk.

navapuiston väestönsuojan louhintatyöt. Vireillä ovat Pengerpuiston väestönsuojan ja Valpuripuiston väestönsuojan sisätyöt.

le, Helsingin Puhelinyhdistykselle sekä yksityisille, veloittaen asianomaisia yhteensä 5 099 538 mk.

Kustannukset olivat yhteensä 2 427 248 mk ja myyntitulot yhteensä 1 991 783 mk.

PUHTAANAPITO - OSASTO

ORGANISAATIO JA HENKILÖKUNTA

Osaston toiminta jakaantuu:

Kiinteistöpuhtaanapitoon:

- | | |
|--|---------------------------------------|
| — kiinteistöjätteiden kuljetus, | hoito ja kunnossapito, |
| — jätteiden hävittäminen, | — veden kuljetus yksityistalouksille. |
| — kaupungin yleisten mukavuuslaitosten | |

Katupuhtaanapitoon:

- | | |
|--|------------------------------------|
| — katujen, teiden, yleisten paikkojen ja satama-alueiden kesä- ja talvipuhtaanapito, | hoito, |
| — lumenkaatopaikkojen perustaminen ja | — hiekoitushiekkavarastojen hoito. |

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

- | | |
|---|---|
| 22 (22) vakinaista viranhaltijaa, | Osaston päällikkönä toimi puhtaanapito- |
| 7 (7) tilapäistä viranhaltijaa, | päällikkö, dipl.ins. Heikki Saarento. |
| 43 (37) työsopimussuhteessa olevaa kk.palkkaista toimihenkilöä. | |

TYÖNTEKIJÄT

Työntekijöiden lukumäärä vaihtelee töiden kausiluonteisuudesta johtuen huomattavasti eri vuodenaikoina. Se oli pienimmillään mar-

raskuussa 771 työntekijää ja suurimmillaan helmikuussa 1 464 työntekijää.

Puhtaanapito-osaston käytössä oli v. 1966 (v. 65) kaupungin omistamia moottoriajoneuvoja ja tärkeimpiä työkoneita seuraavat määrät:

- | | |
|--------------------------------------|---|
| — kuorma-autoja 59 (67) | — tiehöyliä 23 (23) |
| — pakettiautoja 22 (25) | — traktoreita, kumipyörillä 98 (95) |
| — kasteluautoja 3 (1) | — erikoislumenkuormaajia 1 (1) |
| — lakaisukoneita, isoja 8 (7) | — kaivontyhjennysautoja 3 (4) |
| — lakaisukoneita, pieniä 2 (2) | — hiekanlevittämiä autoihin 39 (35) |

KIINTEISTÖPUHTAANAPITO

Jätteenkuljetusasioitten hoito on keskitetty Hämeentie 90 sijaitsevaan työnjohtokeskukseen. Työ tapahtuu kaksivuorotyönä, kummankin vuoron hoitaessa tavallaan omaa alueellista piiriään kaupungissa. Käymälälannan ja talousveden kuljetukset hoitaa eri piiri, joka vastaa myös hajoitus- ja sadevesikaivojen tyhjennyksestä sekä yleisten käy-

mälöiden hoidosta ja kunnossapidosta. Tuhkan kuljetus hoidetaan kokonaan yksityistä kalustoa käyttäen, mutta työnjohtoa ja työnjärjestelyä varten on osastolla oma työnjohtopiirinsä.

Jätteenkuljetus on kokonaan tilausliikennettä.

Eri jätteenhävityspaikkoihin tuotu jätemäärä (m³) v. 1966.

Mängden av avfall som förts till olika avfallsförstölingsplatser (m³) v. 1966.

Volume of refuse (m³) taken to the various disposal points in 1966.

Paikka Plats Place	Omat autot Med egna bilar Plants lorries	Vieraat autot Med andras bilar Outside lorries	Yhteensä Sammanlagt Total
Kyläsaari Nyholmen Kyläsaari	486 375	362 325	848 700
Iso-Huopalahti Stor-Hoplax Iso-Huopalahti	118 410	1 471 790	1 590 200
Vuosaari Nordsjö Vuosaari	13 300	247 200	260 500
Tali	16 740	—	16 740
Yhteensä Sammanlagt Total	634 825	2 081 315	2 716 140

Jätteiden kaatopaikkoja oli järjestetty Iso-Huopalahteen ja Vuosaareen. Kaatopaikat hoidetaan täydellisesti valvotun kaatopaikan työmenetelmällä. Työ on kokonaan koneistettu, laahauskaivukoneen ja puskutraktorin ollessa päätyövälineinä. Jätteet on päivittäin peitetty ja syntynyt niitty on välittömästi kalkittu ja kylvetty kesällä nurmeksi.

Vähäinen osa jätteistä kuljetettiin katurakennusosaston hoidossa olevaan Taliin

kompostoimislaitokseen. Kyläsaaren jätteenpolttolaitos oli toiminnassa viidennen täyden toimintavuotensa. Se pystyi polttamaan noin 60 % hävitettävästä polttamiskelpoisesta jätemäärästä.

Kiinteistöjätteiden ja käymälälannan kuljetuksessa oli 41 osaston omaa ja vakinaisemmin 11 yksityisautoa. Vuoden aikana hankittiin lisää uusityyppisiä jätteenkuljetusautoja, joissa astian tyhjentäminen on koneellistettu.

Osaston toimesta kuljetetut jätemäärät (m³) v. 1966.

Mängden av på avdelningens försorg transporterat avfall (m³) år 1966.

Volume of refuse (m³) transported by the department in 1966.

Jätteiden laatu Avfallens art Type of refuse	Viety kaato- paikoille Till avstjälp- ningsplatserna Taken to dumps	Viety jätteen- polttolaitokseen Till anläggningen för avfalls- bränning Taken to inciner- ator plant	Viety kompos- toimislaitokseen Till komposte- ringsanläggningen Taken to com- post plant	Yhteensä Sammanlagt Total
Talous-, asuma- ja teollisuusjätettä Hushålls-, bostads- och industriavfall Household and industrial refuse	111 000	486 375	16 740	614 115
Tuhkaa Aska Ashes	51 840	—	—	51 840
Makkilantaa Latringödsel Human manure	7 318	—	—	7 318
Hajoituskäivosakkaa Sedimenteringsslam Cesspool sludge	37 625	—	—	37 625
Yhteensä Sammanlagt Total	207 783	486 375	16 740	710 898

Eläinraatoja korjattiin pois ja hävitettiin yhteensä 2 079 kpl.

Ruoka- ja talousvettä kuljetettiin eri puo-

lille kaupungin liitosalueilla sijaitseville yksityistalouksille ja vedenjakelupaikoille yhteensä 28 883 m³.

Puhtaanapidettäviä kiinteistöjä ja kaupungin yleisiä mukavuuslaitoksia oli kaikkiaan seuraavasti:

A. Kaupungin omistamia kiinteistöjä:

— kiinteistöt 535
— rakennustyömaat 110

B. Muiden kuin kaupungin omistamia kiinteistöjä:

— kiinteistöt 7 774
— rakennustyömaat 252

C. Kaupungin yleisiä käymä-

löitä 16

D. Kaupungin yleisiä veden-

heittopaikkoja 24

Hajoituskäivoja tyhjennettiin .. 2 158 talossa

Sadevesikäivoja tyhjennettiin .. 466 »

Makkiastioita tyhjennettiin 1 778 »

KATUPUHTAANAPITO

Katupuhtaanapitoa varten kaupunki on jaettu 24 puhtaanapitopiiriin, joista yksi, *Malmipiiri*, eli Vantaan idänpuoleinen osa kaupunkia oli katurakennusosaston hoidossa puhtaanapito-osaston laskuun.

Katupuhtaanapitopiirien lisäksi hoidettiin lumenkaatopaikat ja katuhiekkavarastot omina piireinään.

Hiekkoitusshiekka oli varastoitu kolmeen kallioon louhittuun hiekkasiilon, *Taivas-kalliolle*, *Herttoniemeen* ja *Pajamäkeen*. Lisäksi oli kolme avovarastoa eri puolilla kaupunkia.

Työkoneiden käytön tehostamiseksi oli osa koneista keskitetty ns. työkonepiiriin, jonka koneet tekivät työtä alueellisesta piirijaosta

30. Rakennusvirasto

välittämättä tilausten mukaan ja painopiste-suunnissa. Työkonepiiriin saatiin kaksi uutta hiekoituskonetta, jotka on varustettu automaattisyyttimin.

Ajoratojen aurasopimuksia kiinteistöjen kanssa oli kertomusvuoden alkaessa 4 288 ja sen päättyessä 4 760.

Kesäpuhtaanapitosopimuksia oli 65 kiinteistön kanssa.

Edellisten lisäksi hoidettiin 223 kaupungin ja 265 valtion, seurakuntien ja vieraiden valtioiden lähetystöjen kiinteistöjen katuosuuksien puhtaanapito kautta vuoden.

Rakennusjärjestyksen perusteella puhtaanapito-osasto hoitaa ns. Eiran ja Kaivopuiston kaupunginosien katupuhtaanapidon kokonaan ympäri vuoden laskutyönä siten, että kokonaiskustannukset jaetaan tasan kaupungin ja tontinomistajien kesken kunkin hallitsemansa tontin tai vastaavan maa-alueen pintaalojen suhteessa.

Lumenkaatopaikkoja oli eri puolilla kaupunkia yhteensä 19.

Katujen lakaisujätteitä sekä yleisiltä rannoilta puhtaanapitoveneellä kerättyjä rantaroskia kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 69 237 m³.

PUHTAANAPITO-OSASTON MENOT JA TULOT V. 1966.

Menot

	mk
Vakinaiset viranhaltijat	335 226
Tilapäiset viranhaltijat	102 106
Viranhaltijoiden muut palkkamenet	5 533
Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkamenet	76 506
Sosiaaliturvamaksut	29 506
Huoneistomenot	299 281
Tarverahat	5 727
Korvaukset automaattisesta tietojenkäsittelystä	48 014

	mk
Katujen, teiden, yleisten paikkojen ja satama-alueiden ym. puhtaanapito	11 177 539
Jätteiden kuljetus ja muu tilausliikkeen harjoittaminen	5 080 472
Yleisten mukavuuslaitosten hoito ja kunnossapito	346 665
Jätteiden käsittelypaikkojen hoito ja kunnossapito	1 422 115
Vuokrat maa-alueista ja rakennuksista	32 551

Yhteensä 20 063 812

Tulot

Muut tulot	256 067
Sopim. mukainen katu- ja satamapuhtaanapito	3 477 428
Jätteiden kuljetus ja muun tilaus-	

liikkeen harjoittaminen	4 683 195
Yleisten mukavuuslaitosten hoito	60 464
Lämmön, höyryn, veden, jätteen ja sähkön myynti	378 730

Yhteensä 9 600 224

PUISTO-OSASTO

ORGANISAATIO JA HENKILÖKUNTA

Puisto-osasto huolehtii kaupungin yleisten puistojen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä kasvihuoneiden, taimiston, leikkikenttien ja yleisten puistojen kunnossapidosta. Sen toimesta hoidetaan talvella luistinratoja sekä kesällä kahluu- ja koristelammikoita.

Osasto hoitaa myös kaupungin eri laitosten ja virastojen hallinnassa olevien tonttien puistoja sekä niitä valtion, seurakuntain ja yksityisten kiinteistöjen istutuksia, jotka kaupunki on ottanut hoitaakseen.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1966 (v. 65) yhteensä:

15 (15) vakinaista viranhaltijaa,
1 (1) tilapäinen viranhaltija,
19 (18) työsopimussuhteessa olevaa kk.palkkaista toimihenkilöä.

Osaston päällikkönä toimi kaupunginpuutarhuri, agron., puutarhatiet.kand. J o n n e T ö r m ä ja apulaiskaupunginpuutarhurina puutarhuri J u h a n i T u u r i.

TYÖNTEKIJÄT

Työntekijöiden lukumäärä vaihtelee töiden kausiluonteisuudesta johtuen huomattavasti vuodenajoittain. Se oli pienimmillään joulukuussa,

244 työntekijää, ja suurimmillaan toukokuun ja kesäkuun vaihteessa, 776 työntekijää.

TOIMINTA

Puistosuunnitelmat

Suunnittelutoimistossa laadittiin 58 puutarhasuunnitelmaa, joista muiden laitosten ja

rakennusviraston eri osastojen tilauksesta 31. Muita piirustuksia laadittiin 7 kpl.

Kasvihuoneet, lavatarha ja taimisto

Kasvihuoneissa ja lavoissa kasvatettiin 90 000 kukkaryhmäkasvia. Kasvihuoneiden lämmittämiseen käytettiin 22 750 kg koksia ja 181 715 l polttoöljyä n:o 1.

Heinänsiemeniä käytettiin 9 230 kg. Ryhmäruusuja istutettiin 5 981 kpl ja erilaisia yksivuotisia koristekasveja 85 176 kpl.

Luistinradat ja kelkkamäet

Talvella kunnostettiin ja hoidettiin 27 luistinrataa ja 28 kelkkamäkeä. Luistinratojen

yhteinen pinta-ala oli 57 200 m².

Leikkikentät

Leikkikenttien rakentamista jatkettiin kuniemen puistotiellä, Puotillassa, Hermannissa, Munklassa ja Puotinharjulla.

Taimistosta puistoihin istutetut, ostetut ja myydyt kasvit (kpl).

Från plantbeståndet till parkerna flyttade och planterade, köpta och sålda växter (st).

Number of plants transferred from nurseries to parks, bought or sold (cases).

Kasvi Växt Plant	Istutettu Planterade Planted	Ostettu Köpta Bought	Myyty Sålda Sold	Lisätty Ökning Added	Varasto Lager Store
Lehtipuita Lövträd Deciduous trees	2 303	500	3	4 138	16 633
Havupuita Barrträd Coniferous trees	671	483	26	—	2 800
Koristepensaita Buskar Decorative bushes	36 911	21 850	110	5 516	54 759
Köynnöskasveja Klängväxter Creepers	1 048	465	10	554	3 123
Perennoja Perenna växter Perennials	7 902	660	750	10 143	36 166
Kukkasipuleita Blomlökar Bulbs	52 990	42 545	100	—	—

Uudet puistot

Uusien puistojen rakentamista jatkettiin Keskuspuiston alueella, Munkkiniemen puistotiellä, Merikylpylän puistossa, Kivitorpantien ja Huopalahden välisellä alueella, Puotillassa, Vallillassa, Konalassa, Arboretumin alueella Meilahdessa, Kauppalantien ja Nuijamiestentien välisellä alueella, Niemenmäessä, Etelä-Kaarelassa,

Siilintien puistossa ja Haagan puistossa. Perusparannustöitä suoritettiin Alppilan ja Katri Valan puistossa.

Uusia rakennustöitä aloitettiin Tervasaassa, Myllypurossa, Ryytimaantien varrella Haagassa, Puotillassa, Munkkisaassa, Suursuon alueella Maunulassa ja Lemissaarentien reuna-alueilla Lauttasaassa.

Vesijohtot

Uusia vesijohtoja asennettiin:

Puotinharjun leikkikentälle 110 m
Etelä-Haagan leikkikentälle 45 »

Tähtitorninmäen vesijohtoja uusittiin 700 m

Yhteensä 855 m

Suoja-aidat

Panssariverkkoaitoja rakennettiin leikkikenttien suojaksi seuraavasti:

Pihlajamäentien leikkikentälle	148 m	Haartmanin puistoon	103 m
Isonnevan leikkikentälle	108 »	Brahenkentälle, uusittiin	82 »
Vallilan leikkikentälle	219 »	Pääskylän puiston, uusittiin	58 »
Svinhufvudintien leikkikentälle	92 »		
			Yhteensä 810 m

Putkikaiteita rakennettiin seuraavasti:

Juorumäkeen	53 m	Tervasaareen	158 m
Sturenkadun portaisiin	35 »	Katri Valan puistoon	18 »
			Yhteensä 264 m

Työllisyystyöt

Työllisyystöinä suoritettut puistotyöt kustannuksineen olivat seuraavat:

	m ²	mk		m ²	mk
Jalankulkuteitä Pakilan ja Paloheinän puistoihin	5 400	104 817	Leikkikenttä ja jalankulkuteitä Suursuolle	4 910	57 578
Jalankulkuteitä ja leikkikenttä Myllypuroon	10 600	270 767	Jalankulkuteitä Koskelantien ja Intiankadun sekä Toukolan maaumimalan väliseen maastoon	4 600	55 082
Jalankulkuteitä ja portaat Juorumäkeen	4 900	96 540	Portaat Katri Valan puistoon		52 611
Jalankulkuteitä Naurissaa- ren rantaan	1 600	79 050	Haagan puisto		41 277
				Yhteensä	757 726

Laskutustyöt

Puisto-osasto on suorittanut tilaustöitä rakennusviraston eri osastoille, kaupungin muille laitoksille sekä yksityisille seuraavan laskutuksen mukaan:

	mk		mk
Rakennusviraston muita osastoja ..	775 788	Urheilu- ja ulkoiluvirastoa	94 952
Kiinteistöviraston eri osastoja	119 158	Satamalaitosta	1 413
Sairaalavirastoa	84 108	Liikelaitoksia	57 203
Huolto- ja lastensuojeluvirastoa ...	45 012	Palolaitosta	4 179
Kansakouluja ja kirjastoja	52 328	Yksityisiä	51 744
			Yhteensä 1 285 885

MÄÄRÄRAHOJEN KÄYTTÖ

Menot	mk		mk
Vakinaiset viranhaltijat	218 935	Tuholaisten torjunta	9 912
Tilapäiset viranhaltijat	9 390	Metsien ja puistorantojen puhdis-	
Viranhaltijain muut palkkamenot	6 540	tus	30 896
Työsopimussuhteessa olevan hen-		Suoja-aidat	50 111
kilökunnan palkkamenot	13 105	Nurmipintaisten erotuskaistojen ja	
Sosiaaliturvamaksut	15 056	korokkeiden hoito katualueilla	48 470
Huoneistomenot	97 853	Kiinteän käyttöomaisuuden korot	35 114
Painatus ja sidonta	180	Kiinteän käyttöomaisuuden pois-	
Tarverahat	6 857	tot	22 123
Autokustannukset	494	Uusien puistojen, leikkikenttien ja	
Korvaus automaattisesta tietojen-		kahluuaitaiden rakentaminen v.	
käsittelystä	23 239	1966 määrärahoilla	1 511 253
Puistojen ja istutusten kunnossa-		Aikaisemmilta vuosilta siirtyneillä	
pito	2 061 534	määrärahoilla	182 404
Erinäiset kaupungin laitosten istu-		Ensi-Kodin piha-alueen kunnosta-	
tukset	24 410	minen Khn v. 1965 erikseen	
Sopimuksen perusteella hoidetta-		myöntämällä varoilla	2 078
vat istutukset	59 413	Tervasaaren kunnostaminen Khn	
Pienet kelkkamäet ja luistinradat	125 902	erikseen myöntämällä varoilla ...	61 568
Kaupunginpuutarhan kasvihuonei-		Tervapatavalaistus sankarihau-	
den ja asuinrakennusten lämpö-,		doille	698
valaistus- ja puhtaanapitokus-			
tannukset	33 197	Yhteensä	5 292 810
Istutusten ja kasvihuoneiden ve-			
denkulutus	102 572	Tulot	mk
Talvipuutarhan hoito	11 371	Tulot kaupungille kuulumattomien	
Taimiston hoito	68 140	istutusten kunnossapidosta	13 970
Puistojen vartiointi	187 696	Kaupunginpuutarhan tulot	53 353
Puisto- ja puutarhakalusto	121 969	Vuokrat	3 604
Mullan valmistus ja lannan han-		Luontoisedut	9 335
kinta	59 844	Muut tulot (pääasiallisesti yleis-	
Vanhojen nurmien ja käytävien		kuluja)	79 941
uudistus	84 185	Yhteensä	160 203
Satunnaiset istutukset ja koristelut	6 310		

V. 1966 valmistuneet puistot, leikkikentät ja kahluuallaat.
Parker, lekplaner och plaskdammar som blivit färdiga år 1966.
Parks, playgrounds and paddling pools built in 1966.

Kohde Anläggning Place	Pinta-ala Areal Are m ²	Kustannukset Kostnader Cost Fmk/1966
<i>Yleisiä puistoja</i>		
<i>Allmänna parker:</i>		
<i>General parks:</i>		
Tuomarinkartanon puisto		
Parken vid Domarby gård		
Tuomarinkartano park	7 440	25 708
Päivähuoltola Vantaalan viereinen alue		
Området bredvid Vandala daghem		
Area beside Vantaala day nursery	9 800	35 900
Munkkiniemenrannan osa		
Avsnitt av Munksnäs strand		
Part of the shore in Munkkiniemi	8 202	54 479
Torivoudintien ja Ruutanantien kulma Oulunkylässä		
Hörnet av Torgfogdevägen och Rudvägen i Äggelby		
Torivoudintie and Ruutanantie corner in Oulunkylä	3 678	26 135
Roihuvuoren lastentalon viereinen alue		
Området bredvid barnhemmet i Kasberget		
Area beside Roihuvuori children's home	1 954	29 811
Suursuontien ja Pakilantien välinen puisto		
Parken mellan Storkärrsvägen och Baggbölevägen		
Park between Suursuontie and Pakilantie	4 290	39 696
Tervasaaresta osa		
En del av Tjärholmen		
Part of Tervasaari	10 290	61 568
Myllypuron ja Puotinharjun välinen leikkipuisto		
Lekparken mellan Kvarnbäcken och Botbyhöjden		
Play-park between Myllypuro and Puotinharju	15 600	42 470
Etelä-Haagan kahluuallas		
Plaskdammen i Södra Haga		
Paddling pool in South Haga	337	41 676
Puotilan puistoista osa		
Ett avsnitt av parkerna i Botby		
Part of the parks in Puotila	5 005	55 979
Vallilan leikkipuiston osa		
En del av lekparken i Vallgård		
Part of the play-park in Vallila	6 500	84 776
Katri Valan puiston perusparannustyöt		
Grundförbättringsarbeten i Katri Valas park		
Ground improvement in Katri Vala park	—	71 687
Kauppalantien ja Nuijamiestentien välisestä puistosta osa (Puropuisto)		
En del av parken mellan Köpingsvägen och Klubbekrigarvägen (Bäckparken)		
Part of the park between Kauppalantie and Nuijamiestentie (Puropuisto)	12 500	81 922
Keskupuiston kahluuallas ja viemäri		
Plaskdammen och kloaken i Centralparken		
Paddling pool and drain in Central Park	150	41 940

YHTEENVETO

Yleisten töiden lautakunta koontui vuoden 1966 aikana kaikkiaan 56 kertaa ja käsitteli yhteensä 2 123 asiaa. Lisäksi se asetti kertomusvuonna keskuudestaan kaksi jaostoa sellaisten asiain valmistelua varten, jotka ovat edellyttäneet lisätutkimusten suorittamista ja joissa tämän on katsottu voivan tapahtua paremmin jaoston kuin lautakunnan piirissä. Toimintaansa jatkoi kertomusvuonna v.1963 asetettu komitealuontoinen rakennusviraston organisaatiojaosto.

Rakennusviraston toiminta on vuoden 1966 aikana edelleen kehittynyt ja laajentunut.

Hallinnollisen osaston kansliatoimisto on varsinaisten tehtäviensä lisäksi hoitanut Jäähallin ja Kaupunginteatterin rakennustoimikuntien kansliatehtävät. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain astuttua voimaan 1.7.1964 on henkilöasiaintoimistossa hoidettu eläkejärjestelmän valintaa koskevan aineiston jakelu, informatio ja valintailmoitusten kokoaminen. Valinta oli lain mukaan tehtävä viimeistään joulukuun 1966 kuluessa. Valintaan oikeutettuja oli yhteensä noin 2 850 henkilöä, joista Helsingin kaupungin eläkesääntöjen alaisuuteen jäi noin 31 %. Edelleen on henkilöasiaintoimistossa käsitelty Sairausvakuutus toimistolle lähetettävät päivä- ja äitiysraha hakemukset, joista vuonna 1966 on kertynyt rakennusvirastolle maksuja yhteensä 462 550,55 mk.

Yleisen osaston toiminnassa on kertomusvuonna ollut havaittavissa, että oma työkonkanta on pysytellyt entisellään, josta on ollut seurauksena koneiden vuokrausten kasvaminen. Vuoden lopussa oli viraston käytössä noin 250 suurempaa omaa työkonetta ja saman verran vuokrattuja koneista.

Laskentatoimen ja hankintojen hoidossa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia.

Rakennusvirasto toimii itsenäisenä kassavirastona. Kassanvaihto oli v. 1966 8 417 816 mk (v. 65 7 648 433 mk).

Talorakennusosastolla oli vuoden 1966 aikana tekeillä huomattavan suuria rakennussuunnitelmia kaikkiaan 89. Näistä oli 45:n arkkitehtisuunnittelu suunnittelutoimiston tehtävänä ja 44 oli annettu yksityisten arkkitehtitoimistojen tehtäväksi.

Osaston omat rakennesuunnittelijat laativat rakennepiirustukset 65 työtä varten, kun taas ulkopuoliset rakennesuunnittelutoimistot hoitivat yhteensä 46 eri rakennuksen töiden suunnittelun.

Kertomusvuonna valmistui rakennuksia urakalla 40 758 m³ ja omana työnä 97 548 m³ eli yhteensä 138 306 m³. Uudisrakennus- ja saneeraus töitä oli 1.1.1967 tekeillä urakalla 313 370 m³ ja omana työnä 618 870 m³ eli yhteensä 932 240 m³.

Katurakennusosaston kokonaisbruttomenot olivat 79,09 Mmk, mistä 76,40 Mmk on katurakennusosaston välittömiä kustannuksia. Näistä olivat uudisrakennustöiden kustannukset yhteensä 64,00 Mmk sekä korjaus- ja kunnossapitotöiden, puhdistamoiden ja pumppaamoiden kustannukset yhteensä 12,40 Mmk.

Puhtaanapito-osasto on huolehtinut kaupungille kuuluvan puhtaanapidon suorittamisen, kaupungin yleisten mukavuuslaitosten kunnossapidon lumen- ja jätteenkaatopaikkojen järjestämisen ja kunnossapidon sekä jätteiden hävittämisen. Osasto on huolehtinut myös maksua vastaan kiinteistöjen jätteiden kuljettamisen jätteenhävittämispaikoille sekä eri sopimuksen mukaan niille kuuluvien katuosuuksien puhtaanapidon. Talvipuhtaanapidosta osasto urakoi kuitenkin yksityisten kiinteistöjen kohdalla vain ajoradan aurauksen ja tasoituksen. Vieraiden valtioiden lähetystöjen, valtion ja seurakuntien katuosuudet pidettiin heidän tilauksestaan kunnossa jalkakäytävineen ympäri vuoden. Puhtaanapito-osaston toimesta on maksua vastaan kuljetettu sellaisille kaupungin liitosalueilla oleville yksityistalouksille ruoka- ja talousvettä, joilla ei ole vesijohtoa eikä kaivoa.

Jätteenkaatopaikat hoidettiin täydellisesti valvotun kaatopaikan työmenetelmällä.

Puisto-osasto on huolehtinut kaupungin yleisten puistojen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä kasvihuoneiden, taimiston, leikkikenttien ja yleisten puistojen kunnossapidosta. Osasto on huolehtinut myös puistoissa sijaitsevien luistinratojen sekä kahluu- ja koristelumikoiden hoitamisesta. Se on hoitanut niinkään niitä valtion, seurakuntien ja yksityisten kiinteistöjen istutuksia, jotka kaupunki on ottanut hoitaakseen.

31. Satamalaitos

Henkilökunta

Laitosta johti satamajoht. Kristian Eiro ja osastopäällikköinä toimivat kansliaosastolla siht. Sampsa Järvelä, kassa- ja tiliosastolla satamakamr. Paavo Jäntti, satamaliikenneosastolla satamakapt. Georg Häggström, varastoimis- ja laiturihuolto-osastolla varastomistoimen joht. Tauno Teräs 1.2. asti, josta lähtien viransijaisena varastomistoimen apul. joht. Veikko Mielonen sekä 1.6. lähtien virkaan nimitetty ekon. Lasse Terho, nosturiosastolla nosturi-ins. Veikko Heinonen sekä satamarakennusosastolla satamarak.pääll. Veli Rahikainen.

Satamalaitoksen palveluksessa oli 31.12. henkilökuntaa seuraavasti: virkasuhteessa olevia 658, työsuhteessa kuukausipalkkaisia 206 ja tuntipalkkaisia 499. Henkilökunta ja-

kaantui satamalaitoksen eri osastoille seuraavasti:

	Virka- suhteessa	Työsuhteessa	
		Kuukausi- palkkaisia	Tunti- palkkaisia
Kansliaosasto ¹⁾	8	1	—
Kassa- ja tiliosasto ..	48	8	—
Satamaliikenneosasto	38	20	—
Varastoimis- ja laitu- rihuolto-osasto ...	267	113	5
Nosturiosasto	248	—	—
Satamarakennus- osasto	49	64	494
Yhteensä	658	206	499

Henkilökunnasta oli miespuolisia 1 222 ja naispuolisia 141.

Varistorakennukset, laituripituus ym.

Eteläsataman varistorakennusten lattia-ala oli kertomusvuoden päättyessä 96 475 m² ja Länsisataman varistorakennusten 47 380 m². Sörnäisten satamassa oli varastotilaa 6 900 m². Kertomusvuoden aikana purettiin Länsisatamasta kaksi vanhaa varistorakennusta D ja F.

Kaupungin omistamien, vähintään 2 m:n syvyisten varsinaisten meriliikennelaiturien pituus oli kertomusvuonna 7 006 m, johon ei sisälly saaristoliikennelaitureita eikä rakennustarvikkeiden yms. purkamiseen tarkoit-

tuja laitureita, vaikka niiden syvyys olisi yli 2 m.

Vesialueita täytettiin satamarakennusosaston valvonnassa yhteensä 140 025 m², josta sataman varsinaisen maa-alueen lisäys oli 71 285 m².

Kertomusvuoden päättyessä oli satamalaitoksella 92 laiturinosturia, 8 autonosturia, 75 haarukkatrukkia sekä 2 vaunusiirtotraktoria. Kertomusvuoden aikana hankittiin 8 uutta haarukkatrukkia. Yksi autonosturi ja yksi haarukkatrukki poistettiin käytöstä.

Satamaliikenne

Kertomusvuoden aikana jatkui liikenne läpi talven, vaikka talvi oli erittäin pitkä ja kylmä. Kovat pakkaset alkoivat jo marras-

kuun puolivälissä, joulukuu oli tosin vähän leudompi, mutta tammikuusta lähtien olivat pakkaset erittäin ankarat. Jäänmurtaja Otso

¹⁾ Satamajohtaja mukaan luettuna.

31. Satamalaitos

alkoi avustaa aluksia 10.1. Porkkalan talvi-
vaylää alettiin käyttää 11.1. Suuret tankki-
laivat avustettiin Harmajan kautta koko tal-
ven. Helmikuussa olivat jäasuhteet niin vai-
keat, että alukset myöhästyivät joskus useita
päiviä. Yksityiset hinaajat ja monet kauppai-
laivat kärsivät kone- ja potkurivaurioita.
Vaikeasta jäätilanteesta huolimatta oli meri-
liikenne, erikoisesti öljylaivaliikenne, hyvin
vilkasta koko talven. Kaikki satamat olivat
jäättömiä 5.5.

Satamaan saapui kertomusvuoden aikana

7 639 (ed. v. 7 283) alusta, joiden nettoveto-
määrä oli 5 013 736 (4 618 389) rek.tn, ja
sieltä lähti 7 614 (7 268) alusta, joiden netto-
vetomäärä oli 4 986 965 (4 611 997) rek.tn.
Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten
lukumäärä lisääntyi 356 aluksella ja veto-
määrä 395 347 rek.tn eli 8.6 %, lähteneiden
alusten lukumäärä lisääntyi 346 aluksella ja
vetomäärä 374 968 rek.tn eli 8.1 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten
luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seu-
raava:

Kuukausi	Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä	
	Luku- määrä	Nettoveto- määrä rek.tonnia	Luku- määrä	Nettoveto- määrä rek.tonnia	Luku- määrä	Nettoveto- määrä rek.tonnia
<i>Saapuneet alukset:</i>						
Tammikuu	225	266 983	47	13 864	272	280 847
Helmikuu	124	193 715	22	17 059	146	210 774
Maaliskuu	131	195 771	26	16 118	157	211 889
Huhtikuu	207	245 904	31	25 374	238	271 278
Toukokuu	431	483 486	205	29 929	636	513 414
Kesäkuu	433	494 538	607	75 648	1 040	570 187
Heinäkuu	419	549 537	564	74 758	983	624 295
Elokuu	422	477 232	555	68 470	977	545 702
Syyskuu	431	463 155	525	64 316	956	527 471
Lokakuu	344	374 999	398	50 651	742	425 650
Marraskuu	339	360 382	566	77 727	905	438 109
Joulukuu	300	346 786	287	47 334	587	394 120
Koko vuosi	3 806	4 452 488	3 833	561 248	7 639	5 013 736
<i>Kotipaikka:</i>						
Helsinki	1 215	1 728 389	177	105 357	1 392	1 833 746
Muualla kotimaassa	646	772 588	3 656	455 891	4 302	1 228 479
Ulkomailla	1 945	1 951 511	—	—	1 945	1 951 511
<i>Lähteneet alukset:</i>						
Tammikuu	206	259 600	47	13 864	253	273 464
Helmikuu	101	139 311	22	17 059	123	156 370
Maaliskuu	146	236 991	26	16 118	172	253 109
Huhtikuu	231	264 177	31	25 374	262	289 551
Toukokuu	416	463 920	205	29 929	621	493 848
Kesäkuu	445	509 504	607	75 648	1 052	585 153
Heinäkuu	413	545 736	564	74 758	977	620 494
Elokuu	424	476 782	555	68 470	979	545 252
Syyskuu	427	465 420	525	64 316	952	529 736
Lokakuu	345	373 892	398	50 651	743	424 543
Marraskuu	330	356 666	566	77 727	896	434 393
Joulukuu	297	333 718	287	47 334	584	381 052
Koko vuosi	3 781	4 425 717	3 833	561 248	7 614	4 986 965
<i>Kotipaikka:</i>						
Helsinki	1 215	1 728 263	177	105 357	1 392	1 833 620
Muualla kotimaassa	643	775 094	3 656	455 891	4 299	1 230 985
Ulkomailla	1 923	1 922 360	—	—	1 923	1 922 360

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden
alusten lukumäärä oli 230:tä eli 5.7 % pie-

nempi ja vetomäärä 326 406 nettorek.tn eli
7.9 % suurempi kuin edellisenä vuonna sekä

lähteneiden alusten lukumäärä 240:tä eli 6.0 % pienempi ja vetomäärä 306 027 rek.tn eli 7.4 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Saapuneista aluksista oli suomalaisia 1 861, yhteensä 2 500 977 nettorek.tn eli 56.2 % ja ulkomaisia 1 945, yhteensä 1 951 511 rek.tn eli 43.8 % ulkomaisessa merenkulussa saapuneiden alusten koko vetomäärästä.

Lähteneistä aluksista oli suomalaisia 1 858, yhteensä 2 503 357 nettorek.tn eli 56.6 % ja ulkomaisia 1 923, yhteensä 1 922 360 rek.tn eli 43.4 % ulkomaisessa merenkulussa lähteneiden alusten vetomäärästä.

Rannikkoliikenne. Sekä saapuneiden että lähteneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 586:ta eli 18.1 % ja vetomäärä 68 941 nettorek.tn eli 14.0 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna meritse 3 033 054 painotn tavaraa ja lähti ulkomaille 525 945 painotn. Koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 3 558 999 painotn (ed. v. 2 901 588, 454 869 ja 3 356 457). Tuonti lisääntyi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 131 466 painotn eli 4.5 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne lisääntyi 202 542 painotn eli 6.0 % viennin lisääntyessä 71 076 painotn eli 15.6 %.

Tuonti ja vienti jakaantuivat kertomusvuoden aikana eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti painotonna	Vienti painotonna	Yhteensä painotonna
Tammikuu ...	261 004	34 685	295 689
Helmikuu ...	272 561	41 645	314 206
Maaliskuu ...	226 394	73 253	299 647
Huhtikuu ...	191 455	48 134	239 589
Toukokuu ...	303 529	63 433	366 962
Kesäkuu	238 450	42 585	281 035
Heinäkuu ...	216 330	32 481	248 811
Elokuu	231 844	37 286	269 130
Syyskuu	227 721	34 888	262 609
Lokakuu	303 523	46 682	350 205
Marraskuu ...	276 406	37 857	314 263
Joulukuu	283 837	33 016	316 853
Koko vuosi	3 033 054	525 945	3 558 999

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 1 864 859 painotn eli 61.5 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 1 168 195 painotn eli 38.5 %. Suomalaiset alukset veivät Helsingistä 218 866 painotn eli 41.6 % Helsingin viennistä ja ulkomaiset alukset 307 079 painotn eli 58.4 %. Koko Helsingin sataman tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 2 083 725 painotn eli 58.5 % ja ulkomaisten alusten osalle 1 475 274 painotn eli 41.5 %. Edellisenä vuonna tuotiin suomalaisilla aluksilla tavaraa 60.9 % ja ulkomaisilla aluksilla 39.1 % ja vietiin suomalaisilla aluksilla 43.6 % ja ulkomaisilla aluksilla 56.4 %, koko tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 58.6 % ja ulkomaisten alusten osalle 41.4 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1966 ja 1965 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1966 Painotonna	1965 Painotonna
Kappaletavara	401 345	391 833
Metallit ja metallitavara- rat	329 581	357 693
Vilja ja viljatuotteet ...	35 446	31 553
Kivihili ja koksi	610 074	717 505
Öljyt	1 130 738	892 730
Lannoitusaineet	9 961	9 432
Muu tavara	515 909	500 842
Yhteensä	3 033 054	2 901 588

Vientitavarat jakaantuivat v. 1966 ja 1965 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1966 Painotonna	1965 Painotonna
Kappaletavara	97 163	65 688
Paperi, pahvi ja kartonki	164 125	104 920
Puuhioke ja selluloosa ..	37 044	18 261
Vaneri	27 007	30 064
Sahattu puutavara	117 116	121 562
Sahaamaton puutavara .	3 918	17 838
Muu tavara	79 572	96 536
Yhteensä	525 945	454 869

31. Satamalaitos

Sahattua puutavaraa vietiin kertomusvuonna 41 827 std, edellisenä vuonna 43 415 std. Sahaamatonta puutavaraa vietiin kertomusvuonna 7 436 m³, edellisenä vuonna 38 287 m³. Nämä määrät sisältyvät painotonneina ilmaistuina edellä olevaan tilastoon.

Kotimainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kotimaasta tavaraa 1 599 659 painotn ja lähti 31 852 painotn. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 1 631 511 painotn (ed. v. 1 382 631, 33 039 ja 1 415 670 painotn). Tavaraliikenne lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 215 841 painotn eli 15.2 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavararyhmä	1966	1965
	Painotonna	Painotonna
Sahattu puutavara	—	33
Halot	—	48
Hiekka	903 464	741 156
Kalkki ja sementti	233 691	182 513
Tiilet	380	—
Öljyt	462 015	458 181
Vilja	—	300
Kalat	69	60
Muu tavara	40	340
Yhteensä	1 599 659	1 382 631

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavararyhmä	1966	1965
	Painotonna	Painotonna
Öljyt	24 018	25 085
Pyöreä puutavara	—	23
Koksi	7 404	6 422
Vilja	—	1 148
Muu tavara	430	361
Yhteensä	31 852	33 039

Ulkomainen matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna 152 737 matkustajaa ja lähti 153 587 (ed. v. 118 593 ja 119 127).

Jäänmurtaja Otso oli kulussa kaikkiaan 716 t kulkien tänä aikana 3 234 meripeninkulmaa. Polttoöljyä kului 604 tn, koneöljyä 890 kg ja hiiliä 3 660 kg. Alus toimitti 170 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 54 870 mk. Alus oli telakalla vuosikorjausta varten 16.5.—31.5. ja 17.10.—22.10. välisinä aikoina.

Satamajäänmurtaja Turso oli kulussa 1 079 t kulkien tänä aikana 3 560 meripeninkulmaa. Se kulutti polttoöljyä 215 tn ja koneöljyä 1 393 kg. Turso toimitti 460 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 164 700 mk. Turso antoi aluksille 287 m³ vettä, jonka kuljetuksesta veloitettiin 3 140 mk. Alus oli telakalla 16.5.—30.5. ja 19.9.—6.10. välisinä aikoina vuosikorjausta varten.

Satamavesipostit. Vesimittareiden mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 148 582 m³, josta 97 668 m³ myytiin aluksille, 5 107 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, jäänmurtaja Otso käytti 500 m³ ja Turso 556 m³. Loppuosa oli hukkavettä.

Kompassien tarkistus. Kompassejaan tarkistuttamassa kävi kertomusvuonna kaikkiaan 45 alusta, joista 24 oli kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 21 tarkistuspaalustoon. Alukset maksoivat poijun tai paaluston käytöstä yhteensä 375 mk.

Vuokraveneet. Purjehduskautena hyväksyttiin satama-alueella liikennöimään 21 vuokramoottorivenettä.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 108 802 (ed. v. 107 096) ja tuntimäärä oli 1 706 eli 1.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Lisäystä käyttötuntimäärässä tapahtui seuraavasti: Katajanokan laituri 576 t eli 1.4 %, Jätkäsaaren laiturin kappale-tavaranosturit 2 089 t eli 4.6 % ja Sörnäisten satamanosturit 1 966 t eli 42.9 %. Matkustajalaiturin nosturien käyttötuntimäärä väheni 2 161 t:lla eli 24.5 %, Jätkäsaaren laiturin 25-tonnin nosturin 81 t:lla eli 7.4 % ja 150-tonnin nosturin 18 t:lla eli 9.0 %.

Eri kuukausien käyttötuntimäärät jakaantuivat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi	Eteläsatama		Länsisatama			Sörnäisten satama		Käyttö- tunteja yhteensä
	Matkustaja- laituri	Kataja- nokka	Jätkäsaari		Saukko	Hana- ja Sompasaari		
			25-tonnin nosturi	kpl-tavara- nosturit		Hiili- nosturit	kpl-tavara- ja hiilinosturit	
6 kpl	28 kpl	1 kpl	32 kpl	11+3 kpl	10 kpl	1 kpl		
1966								
Tammikuu	655	3 246	111	2 923	432	520	15	7 902
Helmikuu	680	2 917	46	3 340	336	87	—	7 406
Maaliskuu	840	5 013	42	4 981	312	294	21	11 503
Huhtikuu	654	4 219	136	4 988	356	390	19	10 762
Toukokuu	297	4 456	127	4 865	701	511	58	11 015
Kesäkuu	210	3 577	106	4 573	338	402	15	9 221
Heinäkuu	222	2 278	69	3 564	350	591	7	7 081
Elokuu	234	2 770	86	3 220	462	959	1	7 732
Syyskuu	325	2 944	67	3 526	469	709	5	8 045
Lokakuu	813	2 953	73	3 657	727	779	18	9 020
Marraskuu	807	3 489	62	4 201	329	671	7	9 566
Joulukuu	915	3 637	83	3 652	619	626	17	9 549
Koko vuosi	6 652	41 499	1 008	47 490	5 431	6 539	183	108 802
Näistä ylityötun- teja	1 078	5 210	330	7 039	424	1 100	69	15 250
1965	8 813	40 923	1 089	45 401	6 096	4 573	201	107 096
Näistä ylityötun- teja	1 358	5 224	356	6 687	668	358	76	14 727

Hiilinosturit. Kertomusvuoden aikana purettiin nostureilla aluksista 181 315 tn hiiltä, koksia ja muuta joukkotavaraa, mistä määrstä Saukon hiilisataman osuus oli 128 846 tn ja Sörnäisten sataman osuus 52 469 tn. Hiilitarhoista kuormattiin hiiltä ja koksia 17 688 tn, joka määrä lastattiin kokonaan Saukon hiilinostureilla.

Nostureilla purettiin tai lastattiin kertomusvuoden aikana yhteensä 2 520 alusta,

joista 210 Saukon hiilinostureilla, 839 Katajanokan nostureilla, 240 Sörnäisten nostureilla, 936 Länsisataman nostureilla ja 295 Matkustajalaiturin nostureilla.

Autonostureiden (8 kpl) työtuntien lukumäärä oli 7 001.

Haarukkatrukkien (75 kpl) ja *vaununsiirto-traktoreiden* (2 kpl) työtuntien lukumäärä oli 102 970.

Varastois- ja laiturihuoltotoiminta

Yleiseen talletusvarastoon otettujen ja siitä annettujen tavarain määrä tonneina

v. 1964—1966 selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosineljännes	1966		1965		1964	
	Otettu tn	Annettu tn	Otettu tn	Annettu tn	Otettu tn	Annettu tn
Tammi-maaliskuu	9 054	9 527	7 770	8 308	8 640	12 073
Huhti-kesäkuu	13 620	10 309	7 127	9 503	13 426	7 768
Heinä-syyskuu	9 866	12 142	8 057	10 601	7 181	10 029
Loka-joulukuu	10 534	9 996	9 784	9 094	8 744	8 218
Koko vuosi	43 074	41 974	32 738	37 506	37 991	38 088

31. Satamalaitos

Kertomusvuoden alkaessa oli varastossa tavaraa 13 557 tn, joten varastoituna oli yhteensä 56 631 tn. Varastosta annettiin 41 974 tn ja v:een 1967 jäi varastoon 14 657 tn. Tavaravaihto nousi kertomusvuonna 85 048 tonniin, vastaten 70 244 tn v. 1965 ja 76 079 tn v. 1964.

Yleiseen varastoon otettujen tavaraierien lukumäärä oli kertomusvuonna 4 451, edellisenä vuonna 4 924 ja 5 864 v. 1964. Yleisestä varastosta annettujen tavaraierien lukumäärä oli vastaavasti 17 670, 20 018 ja 24 120.

Yleisen varaston tallettajille annettiin vastaanottokuitteja 4 451, edellisenä vuonna 4 924 ja 5 864 v. 1964. Talletustodistuksia warranteineen annettiin edellisenä vuonna

5 ja 9 v. 1964; kertomusvuoden aikana ei niitä annettu yhtään.

Kertomusvuonna oli käytössä 4 autovaa-kaa. Punnistustodistuksia annettiin 50 174, edellisenä vuonna 53 454 ja 57 758 v. 1964.

Maan muista satamista saapui tullaamata tuontitavaraa, joka laiturihuollon toimesta purettiin satamalaitoksen makasiinihin seuraavasti:

Vuosineljännes	1966 tn	1965 tn	1964 tn
Tammi-maaliskuu	5 185	4 452	3 249
Huhti-kesäkuu	7 531	4 359	3 027
Heinä-syyskuu	4 913	4 141	3 305
Loka-joulukuu	6 725	6 519	4 542
Koko vuosi	24 354	19 471	14 123

Laiturihuoltotoimintaa v. 1966—1964 valaisee seuraava taulukko:

Vuosi ja vuosineljännes	Alusten lukumäärä	Tavaralähetysten lukumäärä		Kokonaislasti tonnia	
		Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta	Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta
1966					
Tammi-maaliskuu	337	54 137	51 547	267 207	170 699
Huhti-kesäkuu	608	58 618	55 561	319 256	196 629
Heinä-syyskuu	634	54 567	51 812	246 867	135 162
Loka-joulukuu	619	63 671	59 515	317 546	186 135
Koko vuosi	2 198	230 993	218 435	1 150 876	688 625
1965	2 420	240 689	224 306	1 136 416	688 431
1964	2 466	231 155	221 342	1 070 104	707 677

Tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva vaakamestari. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettuihin punnituksiin käytettiin yhteensä 9 682 t ja tavaraa punnittiin 50 706 tn. Toimituksista vaakamestari kantoi korvauksia kaikkiaan 51 343 mk, mistä määrästä tuli hänen omaksi palkakseen 15 200 mk, hänen apulaistensa palkkioihin 28 543 mk ja muihin kustannuksiin 7 600 mk.

Vapaavarasto. Valtioneuvoston 7.7. antamalla päätöksellä laajennettiin vapaavaras-

toaluetta 19 000 m²:n ja 22 700 m²:n suuruisilla alueilla. Laajennuksen jälkeen on vapaavarastoalue yhteensä 75 926 m². Uusilla alueilla toimitettiin tullisäännön 86 §:ssä edellytetty katselmus 20.7., minkä jälkeen tullihallitus 9.8. antamallaan päätöksellä myönsi luvan vapaavarastotoiminnan aloittamiseen näillä lisäalueilla. Vapaavaraston esimiehenä toimi 1.6. alkaen varastotoimiston joht. Lasse Terho ja hänen varamiehenään varastotoimiston apul.joht. Veikko Mielonen.

Vapaavarastoon otettujen ja sieltä annettujen tavarain määrä tonneina v. 1966 ja 1965 selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosineljännes	1966		1965	
	Otettu tn	Annettu tn	Otettu tn	Annettu tn
Tammi-maaliskuu .	1 526	1 756	—	—
Huhti-kesäkuu	2 399	2 300	441	—
Heinä-syyskuu	2 331	1 925	2 178	877
Loka-joulukuu	3 193	2 137	1 890	1 501
Koko vuosi	9 449	8 118	4 509	2 378

Kertomusvuoden alussa oli vapaavarastossa tavaraa 2 131 tn, joten varastoituna oli yhteensä 11 580 tn. Varastosta annettiin 8 118 tn ja v:een 1967 jäi varastoon 3 462 tn.

Vapaavarastoon otettujen tavaraerien lukumäärä oli kertomusvuonna 2 113, edellisellä vuonna 1 018 ja sieltä annettujen tavaraerien lukumäärä oli vastaavasti 4 970 ja 1 269.

Satamarakennustoiminta

Satamarakennusosaston tehtäviin kuuluvia töitä suoritettiin kertomusvuoden aikana seuraavasti:

Satamien kunnossapito. Määrärahoja oli talousarviossa 1 692 000 mk, ylitysoikeus vastasi 496 500 mk, näistä käytettiin yht. 2 097 540 mk, joten säästöä jäi 90 960 mk.

Rakennusten korjaus ja kunnossapito kohdistui edelleenkin rakennusten kunnan säilyttämiseksi välttämättömiin toimenpiteisiin sekä muutoksiin.

Kiinteiden laitteiden korjauksesta ja kunnossapidosta huolehdittiin.

Hernesaarenkadun purastorakennus purettiin. Ruoholahden purkauslaiturit n:o 1 ja 3 romutettiin. Keisarinkarin laiturin perustus vahvistettiin 75 m:n pituudelta. T-laiturin arkkuja uusittiin 118 m. Sörnäisten sataman keskipistolaiturin lahopaaluja jatkettiin. Lönnrotinkadun sillan suojajohteet uusittiin. Jätkäsaaren laivalaiturin ja Hanasaaren laiturin nosturikiskot oikaistiin.

Pelastusvälineiden kunnossapito ja raijien viereisten aitojen asettaminen suoritettiin tavanomaisesti. Satamalaitoksen veneet, väyläviitat, valopojjut ja loistot huollettiin. Suomenlinnan jäätie kunnostettiin ja tarkkailtiin jään kantavuutta.

Kevättalvella Tullisaaren selälle vuotanutta öljyä kerättiin n. 60 tn ja saastuneita ran-toja puhdistettiin. Puhdistusta oli vielä jatkettava v. 1967.

Uudisrakennukset. Määrärahoja oli talousarviossa 14 479 000 mk, v:lta 1965 siirtyi 4 358 926 mk. Varoista, joita oli yht. 18 837 926 mk, käytettiin 11 250 095 mk ja v:lle 1967 siirtyi 7 587 831 mk.

Laiturit. Jätkäsaaren laiturin rakennustöitä jatkettiin. Laiturin itäisivun paalu-tus valmistui ja aloitettiin laiturimuurin lau-doitus.

Munkkisaaren laiturin kentän tasoittami-seen käytettiin hiekkaimuri p/s Halvorin tuo-maa merenpohjahiekkaa 6 600 m³.

Volvon laiturin rakennustyöt Hernesaares-sa valmistuivat, urakoitsijana oli Yleinen In-sinööri-toimisto Oy.

Sompasaaren laiturin rakentamista jatketiin. Vuoden loppuun mennessä olivat kaikki arkut päätyarkkuja lukuun ottamatta pai-koillaan. Saaren hiekkalaituritöitä jatkettiin kolmella arkulla, joiden uppovalu valmistui. Väliaikaisen lauttapaikan ajosilta valmistui 4.4.

Satamalaitoksen toimeksiannosta suoritti hampurilainen dipl.ins. Hans Grassl tutki-muksen Nihtisaareen rakennettavaksi suunnitellusta lauttasatamasta. Käytettävissä ole-valle alueelle Nihtisaareessa sekä laajennus-alueille Kyläsaareessa oli laadittava 5 lautta-paikan lauttasatamaa vastaava, nykyaikaisen lauttaliikenteen vaatimusten mukainen yleis-pätevä liikenneteknillinen ratkaisu, selvitet-tävä lauttasataman teho ja laadittava kus-

31. Satamalaitos

tannusarvio. Lähtökohtana oli satamarakennusosaston suunnitelma. Suunnitelma valmistui 28.2. ja kustannusarvio 26.8.

V ä y l ä t. Verkkosaaren kalasataman väylä ruopattiin tasoon —5.0 m.

Hanasaaren väylän ruoppaus tasoon —9.6 m suoritettiin loppuun. V:ksi 1967 jäi vielä tehtäväksi jälkiperaus ennen väylän lopullista valmistumista.

R a u t a t i e t. Kyläsaaren ja Sompasaa-
ren ratapihalaajennusta jatkettiin.

Katajanokan laiturin vanha ratapiha purettiin ja kolme raidetta uudesta ratapihasta avattiin liikenteelle. Koilliseen ratapihaan naulattiin 4 uutta raidetta.

Esson kallion louhinta saatiin valmiiksi, kalliota louhittiin 16 500 m³.

K a d u t, k e n t ä t j a v i e m ä r i t. Asfaltilla päällystettiin katuja ja kenttiä: Katajanokalla n. 3 000 m², Länsisatamassa n. 12 000 m² ja Sörnäisten satamassa n. 40 000 m².

R a k e n n u k s e t. Länsisataman L 3 varaston hissien uusintatyö valmistui Kankkunen Oy:n tekemänä, asennustyöt suoritti Kone Oy.

Katajanokan huoltorakennus korjattiin ja sen ilmastointilaitteet uusittiin.

Sompasaaren varastorakennus S 1 valmistui, urakoitsija oli A. W. Liljeberg Oy.

T y ö l a i v a s t o j a - k a l u s t o. Uusi ketjukauharuoppuri, joka tilattiin 5.5. Rauma-Repola Oy:ltä, saataisiin syksyllä 1967, urakkahinta oli 3 032 100 mk. Uudenkaupungin Telakka Oy:ltä tilattiin 300 hv:n hinuri hintaan 279 000 mk, valmistumisaika 30.6. 1967. Rauma-Repola Oy:ltä tilattiin edelleen kaikuluotausvene hintaan 36 840 mk ja Valmet Oy:ltä 400 m³:n ruoppaproomu hintaan 395 000 mk.

Y l e i s e t t y ö t. K o r j a u s j a k u n n o s s a p i t o. Määrärahoja oli talousarviossa 700 000 mk, jotka kaikki käytettiin.

Lauttasaaren sillan kansi oli jatkuvan huolenpidon kohteena.

Varasto- ja teollisuusalueiden katujen, rautateiden ja viemärien kunnossapito suoritettiin tavanomaisesti. Herttoniemen rautatiellä vaihdettiin pölkkyjä 604 kpl sekä nostettiin ja oikaistiin raidetta 1 950 m:n matkalla.

Viemärien suistot ja lumenkaatopaikat perattiin.

Pesulautat huollettiin ja korjattiin. Vantaanjoella uusittiin neljä lauttaa.

U u d i s r a k e n n u k s e t. Määrärahoja oli talousarviossa 4 650 000 mk. V:lta 1965 siirtyi 1 648 330 mk. Varoista, joita oli yht. 6 298 330 mk, käytettiin 3 326 861 mk, joten v:lle 1967 siirtyi 2 971 469 mk.

Kyläsaaren ja Herttoniemen teollisuus- ja varastoalueilla jatkettiin pengerrystöitä käyttäen kaupungilta tulevaa täytettä. Herttoniemessä päällystettiin asfaltilla katuja n. 3 500 m².

Sirpalesaaren aallonmurtajan pengerrystöitä jatkettiin ja 150 m:n pituinen kivikorimuuri tehtiin valmiiksi.

Mustikkamaan sillan liitännätie saaren puolella valmistui.

Verkkosaaren rannan kivikorimuuria valmistui 220 juoksumetriä.

Herttoniemessä tehtiin tarpeellinen maa-
leikkaus Mekaanikonkadun jatkamiseksi Porvoon maantielle. Muuntajankatua jatkettiin itään päin ja yhdistettiin Sahaajankatuun.

T y ö l l i s y s t y ö t. Kaikkiaan oli työllisyystöihin kertomusvuonna varattu määrärahoja 2 311 199 mk ja näistä käytettiin töiden kustannuksiin 1 405 943 mk. Lauttasaaren rakennusainesatamassa suoritettaviin töihin varatut 348 387 mk käytettiin kokonaan; samoin Sompasaaren laiturin rakentamiseen ja sen alueella suoritettaviin täyttö- ja tasaustöihin varatut 1 050 000 mk. Jätkäsaaren kannaksen sillan leventämiseen varatusta määrärahasta, 160 561 mk, käytettiin 7 556 mk.

L a s k u u n s u o r i t e t u t t y ö t. Laskuun suoritettut työt olivat arvoltaan 362 355 mk ja jakautuivat seuraavasti: satamalaitoksen muille osas-

toille suoritetusta työstä laskutettiin 9 812 mk, kaupungin muille viranomaisille suorite-
tuista töistä 337 710 mk sekä yksityisille suorite-
tuista töistä 156 490 mk.

Vesilaitosta avustettiin sukellustöitä vaati-
vissa tehtävissä.

Kiinteistöviraston laskuun suoritettiin useita
pohjatutkimuksia.

Urheilu- ja ulkoiluviraston laskuun hoidettiin ja telakoi-
ttiin toimiston ponttoonit ja moottoriveneet, Säästöpankinrannan vene-
laituri purettiin, venelaitureita huollettiin ja korjattiin,
peräpaaluja juntattiin ja talvella hakattiin jäätä
laiturien ympäriltä ja ankkuroitiin paikoilleen betonisia veneenkiinnitysponttooneja.

Laitureille, silloille, rautateille ja muulle omaisuudelle aiheutuneita vaurioita korjattiin. Raiteenpitojärjestelmän mukaisia kustannuksia vaadittiin tontinhaltijoilta. Poliisilaitoksen ja palolaitoksen veneitä telakoi-
ttiin. Öljynpuristamo Oy:n, Suomen Kaapelitehdas Oy:n, Telko Oy:n ja Kesko Oy:n raiteet huollettiin. Yksityisten tontinomistajien viemäreitä yhdistettiin pääviemäriin.

Satamarakennusosaston hallintomenot ja työntekijäin sekä viranhaltijain erinäiset edut olivat yhteensä 1 489 380 mk.

Satamalaitoksen kassa- ja tilitoiminta

Toiminnan tulos. Satamalaitoksen bruttoveloititus oli kertomusvuonna 38 311 061 mk. Jos osaston veloittama tuulaakimaksu otetaan huomioon, nousee bruttoveloititus 43 623 428 mk:aan. Tulotileiltä suoritettiin menoja 5 555 257 mk, joten nettoveloititus oli 32 783 213 mk ilman tuulaakia tuloksen poiketessa talousarviosta 2 496 787 mk. Satamalaitoksen varsinaisten menojen ollessa 31 317 444 (ed. v. 27 410 541) mk syntyi 1 465 769 (4 516 135) mk:n suuruinen ylijäämä. Menojen kasvu edellisestä vuodesta oli 3 906 903 mk ja tulojen 856 537 mk.

Kassaliike. Kertomusvuonna kertyi maksuja kassaan 23 833 656 mk, postisiirtotilille 8 864 711 mk, shekkitulille 7 092 599 mk ja tilitysteitse 1 356 192 mk. Suoritusten yhteismäärä oli siten 41 147 158 mk.

Tulojäämät ja poistot. Jäämiä oli kertomusvuoden lopussa 1 948 349 mk. Määrästä oli 1 918 986 mk kertomusvuoden ja 29 363 mk aikaisempien vuosien veloituksia. Poistoja suoritettiin 23 916 mk.

Laskutus. Laskutuksen määrän kehittyminen ilmenee veloitusasiakirjoina käsiteltyjen tullii-ilmoituskirjojen lukumäärästä. Niitä oli kertomusvuonna 557 748 kpl (533 843 kpl v. 1965 ja 527 320 kpl v. 1964).

Satamalaitoksen tuulaaki- ja liikennemaksujen sekä laiturihuoltomaksujen laskutus siirrettiin toimivuoden aikana tullikamareissa III, IV ja VI viidelle Siemag-laskutuskoneelle, jotka valmistavat maksupäiväkirjan sivutuotteena. Tuulaaki-, liikenne- ja laiturihuoltomaksujen yhteisveloitukseen siirryttiin kaikissa tullikamareissa, joissa mainittuja maksuja veloitettiin.

31. Satamalaitos

Tulot. Tulotilien yhdistelmä:

Tulolaji	1963 mk	1964 mk	1965 mk	1966 mk
Liikennemaksut	10 370 722	13 056 001	14 583 606	14 927 256
Satamamaksut	1 557 719	1 988 832	2 114 146	2 200 338
Alusten tulot	116 020	174 164	180 604	225 760
Vesimaksut	120 171	115 219	131 031	138 542
Koneellisten tavaransiirtolaitteiden maksut	2 704 282	2 941 790	3 326 968	4 091 293
				(-441 057)
Vaakamaksut	49 813	55 178	49 544	51 304
Laiturihuoltotulot	2 151 459	2 577 086	3 130 863	3 125 946
				(+96 681)
Laituri- ja aluevuokrat	2 387 044	2 870 939	3 154 954	3 303 741
Varastosuojamaksut	973 692	980 928	964 425	775 063
Yleisen talletusvaraston vuokrat	1 165 118	1 174 167	1 107 007	978 953
Vapaavaraston vuokrat	—	—	—	228 055
				(+25 166)
Tulot yleisessä talletusvarastossa suorite- tuista töistä	468 737	494 432	491 595	267 102
				(+319 210)
Huoneistovuokrat	697 822	826 863	882 938	1 047 307
Korvaus satamarakennusosaston yleisku- luista	1 167 210	1 088 731	1 259 455	1 070 828
Muut tulot	289 835	260 041	549 540	351 724
	24 219 644	28 604 371	31 926 676	32 783 212
Tuulaaki	5 019 519	5 709 763	5 589 996	5 284 958
Yhteensä	29 239 163	34 314 134	37 516 672	38 068 170

Nettoveloitus, johon on sisällytetty myöskin tuulaakiveloitus, jakautui v. 1963—1966 kuukausittain seuraavasti:

	1963 mk	1964 mk	1965 mk	1966 mk
Tammikuu	2 657 507	3 182 760	3 381 413	3 559 534
Helmikuu	1 843 661	2 266 352	2 707 176	2 757 588
Maaliskuu	1 655 151	3 187 560	3 858 745	3 556 826
Huhtikuu	2 588 500	2 941 197	2 938 107	2 942 396
Toukokuu	2 929 128	2 914 790	3 523 954	3 473 826
Kesäkuu	2 987 111	3 367 029	3 562 394	3 825 768
Heinäkuu	2 608 716	2 643 146	2 885 483	2 924 163
Elokuu	2 264 987	2 486 919	2 455 958	2 357 732
Syyskuu	2 785 097	3 373 276	3 496 549	3 824 265
Lokakuu	2 483 827	2 629 999	2 740 372	2 839 384
Marraskuu	2 421 134	2 788 120	2 958 319	3 292 651
Joulukuu	2 014 344	2 532 986	3 008 202	2 714 037
Koko vuosi	29 239 163	34 314 134	37 516 672	38 068 170

Liikennemaksuja oli kaikkiaan 14 927 256 mk, mistä tuontiliikennemaksua 12 891 150 mk, vientiliikennemaksua 941 620 mk ja liikennemaksua kotimaan paikkakunnilta saapuneista tavaroista 921 862 mk. Tuontiliikennemaksuista oli 172 624 mk muiden kaupunkien Helsingille tilittämiä 30 %:n liikennemaksuja ja muille kaupungeille tilitettiin niille kuuluvia 30 %:n liikennemaksuja 256 457 mk. Liikennemaksuja palautettiin 65 362 mk.

Liikennemaksutilitykset:

	Saadut tilitykset mk	Lähetetyt tilitykset mk
Hanko	—	4 623
Hämeenlinna	16 522	—
Joensuu	637	—
Jyväskylä	8 807	—
Kemi	556	433
Kokkola	4 819	44
Kotka	5 794	2 052
Kuopio	6 721	—
Lahti	35 579	—
Loviisa	1 019	—
Mikkeli	1 466	—
Naantali	116	9 937
Oulu	3 803	5
Pietarsaari	5 000	15
Pori	10 119	1 241
Porvoo	3 841	—
Raahe	228	—
Rauma	1 839	430
Savonlinna	411	—
Tampere	25 091	—
Tornio	2 969	29 276
Turku	27 252	207 668
Uusikaupunki	100	—
Vaasa	9 935	733
Yhteensä	172 624	256 457

Tuulaakituloutus oli kertomusvuonna 5 284 958 mk. Helsinkiin tuoduista tavaroista saatiin tuontituulaakia 5 129 822 mk ja sisämaan kaupunkien tilittämistä tavaroista, jotka Helsingin kautta tuotuina oli tullattu ko-

kaupungeissa, 155 136 mk. Tuulaakia palautettiin 27 409 mk.

Sisämaan kaupunkien tilittämät tuulaakimaksut jakaantuivat seuraavasti:

	mk
Hämeenlinna	10 027
Jyväskylä	19 369
Lahti	79 615
Tampere	46 125
Yhteensä	155 136

Satamamaksuja veloitettiin 2 200 338 mk, mistä ulkomaan liikenteessä olevien alusten osuus oli 1 908 313 mk ja kotimaan liikenteessä olevien alusten 127 008 mk. Jäämaksuja oli 165 017 mk ja satamamaksupalautuksia myönnettiin 277 252 mk.

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten satamamaksut jakaantuivat alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Helsinkiläiset alukset mk	Muut suomalaiset alukset mk	Ulkomaiset alukset mk	Kaikki yhteensä mk
707 989	346 400	853 924	1 908 313

Koneellisten tavaransiirtolaitteiden maksuja veloitettiin 4 091 293 mk, mihin summaan sisältyy 441 057 mk laskennallisia tuloja laiturihuollon, vapaavaraston ja yleisen talletusvaraston veloituksista. Veloituksen jakaantuminen: kappaletavaranoiturit 2 067 156 mk, Saukon hiilinoiturit 240 745 mk, Hanaaaren joukko- ja kappaletavaranoiturit 165 363 mk, autonoiturit 123 035 mk, trakit ja traktorit 1 494 994 mk.

Laiturihuoltomaksujen bruttomäärä oli 7 717 701 mk. Kun ahtaajille menevät kustannukset 4 405 557 mk, tullivalvontakustannukset 77 435 mk, nosturiosaston veloitukset 96 681 mk ja palautukset 12 082 mk otetaan huomioon, jää nettoveloitukseksi 3 125 946 mk.

Laituri- ja aluevuokria veloitettiin 3 303 741 mk, mistä määrästä 155 341 mk oli laitureille

31. Satamalaitos

varastoitujen tavarain vuokria ja 3 148 400 mk varastoalueiden vuokria. Palautuksia maksettiin 2 257 mk.

Varastosuojamaksuja veloitettiin 775 063 mk, mistä sopimuksilla vuokrattujen varastotilojen vuokrat olivat 219 043 mk ja paikanvuokrat 556 020 mk. Palautuksia maksettiin 790 mk.

Yleisen talletusvaraston vuokria oli 978 953 mk, mistä 627 066 mk veloitettiin Katajanokan talletusvarastossa ja 351 887 mk Länsisataman talletusvarastossa. Palautuksia maksettiin 61 mk.

Vapaavaraston vuokrien bruttomäärä oli 254 681 mk. Kun nosturiosaston veloitukset 25 166 mk ja palautukset 1 461 mk otetaan huomioon, jää nettoveloitukseksi 228 054 mk.

Yleisessä talletusvarastossa suoritetuista töistä oli bruttoveloitus 586 312 mk, josta 322 260 mk veloitettiin Katajanokalla ja 264 052 mk Länsisatamassa. Kun otetaan huomioon nosturiosaston veloitukset 173 920 mk Katajanokalla ja 145 290 mk Länsisatamassa, jää nettoveloitukseksi 267 102 mk.

Huoneistovuokria veloitettiin 1 047 307 mk, mistä määrästä 763 907 mk oli tilitysvuokria. Rahallinen tulo oli siten 283 400 mk. Palautuksia maksettiin 640 mk.

Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista oli 1 070 828 mk. Siitä oli tilitystuloja 1 051 676 mk ja korvauksia tilaustöistä 19 152 mk.

Sekalaisia tuloja oli yhteensä 403 028 mk, mistä tilitystuloja 183 010 mk. Tuloja saatiin seuraavasti: korvaus tuulaakin kannosta 52 546 mk, korvaus tullihuoneistojen puhtaanapidosta ja kalustosta 130 464 mk, sähkö 108 995 mk, vaakamaksut 51 304 mk, sairausvakuutuskorvaukset 49 951 mk, vahingonkorvaukset 765 mk, viivästyskorot ja perimispalkkiot 961 mk, punnus- ja kaappivuokrat 3 065 mk, puhelinmaksut ja -hyvitykset 1 311 mk, viemäritodistukset, taksat ja ilmoituskirjat 987 mk, muut sekalaiset tulot 2 679 mk.

M e n o t. Satamalaitoksen menot talousarvion mukaan jakaantuivat varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Varsinaisiin menoihin kuului: a) varsinaiset satamamenot käsittäen koko satamien 10. pääluokan; b) satamalaitoksen huolehdittavana olevat yleiset työt sekä c) 2. pääluokan tullihuone-
menot. .

Varsinaisia menoja varten oli talousarvion Satamat-pääluokassa määrärahoja yhteensä 30 175 170 mk, v:lta 1965 siirtyi 115 469 mk, lisämäärärahoja saatiin 243 633 mk ja ylitysoikeudet vastasivat 1 643 925 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 32 178 197 mk. Tilivuoden menoja oli 31 317 444 (ed. v. 27 410 541) mk, seuraavaan vuoteen siirrettiin 3 938 mk. Yleisten töiden pääluokkaan kuuluvia määrärahoja oli 700 000 mk, jotka kaikki käytettiin. Tullihuonemenojen määräraha 939 493 mk käytettiin kokonaisuudessaan.

Sataman uudisrakennuksia ja -töitä sekä hankintoja varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi 7 231 282 mk v:lta 1965 ja kertomusvuoden määrärahat olivat 15 529 000 mk. Menoja suoritettiin 13 728 862 mk, joten v:een 1967 käytettäväksi siirtyi varoja 9 031 420 mk.

Yleisiä uudisrakennuksia ja -töitä varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi v:lta 1965 1 648 331 mk ja kertomusvuoden määrärahoja oli 4 650 000 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä 6 298 331 mk. Menoja suoritettiin 3 326 862 mk, joten v:een 1967 siirtyi 2 971 469 mk.

Käyttöomaisuus. Kaupunginhallituksen 24. 9.1964 tekemään päätökseen perustuva käyttöomaisuuden tarkistettu arvo oli vuoden alussa 140 001 958 mk ja vuoden lopussa 145 898 260 mk. Pääoman nettolisäys oli siten 5 896 302 mk. Poistoja suoritettiin 4 075 439 mk ja käyttöomaisuudesta maksettiin korkoa 8 057 555 mk.

Satamalaitoksen käyttöomaisuus laaturyhmittäin:

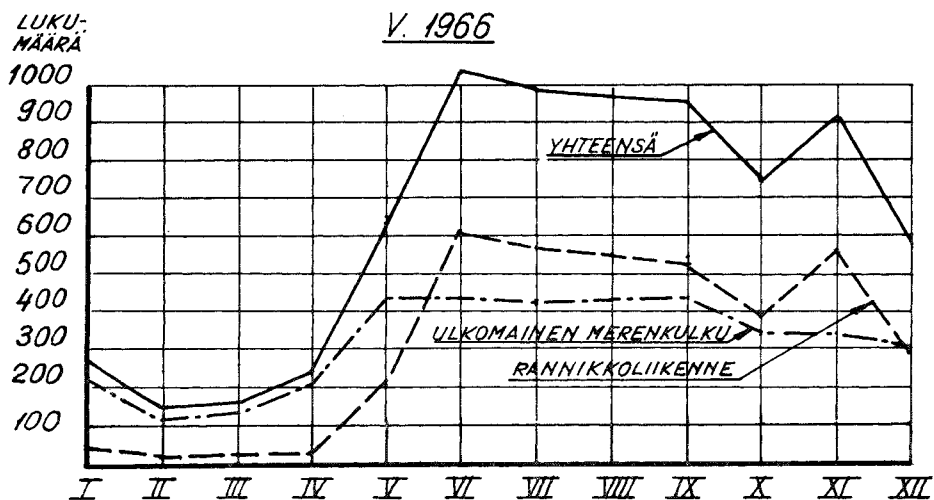
	mk
Maa- ja vesiomaisuus	25 896 398
Laiturit ja tihtaalit	48 832 564
Kiinteät laitteet	19 653 961
Alukset ja veneet	511 910
Rakennukset	45 051 114
Irtaimisto	4 738 260
Autot, trukit ja autonosturit ...	1 132 453
Puhelinosuudet	81 600
Yhteensä	145 898 260

Palkat, sosiaalityrva- ja sosiaalivakuutusmaksut. Varsinaisia palkkamenoja maksettiin yhteensä 17 546 438 mk, josta kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkamenot olivat 11 154 376 mk ja tuntipalkkaisen henkilökunnan 6 392 062 mk. Vastaavat sosiaalityrva- ja -vakuutusmaksut olivat 715 950 mk ja 464 895 mk.

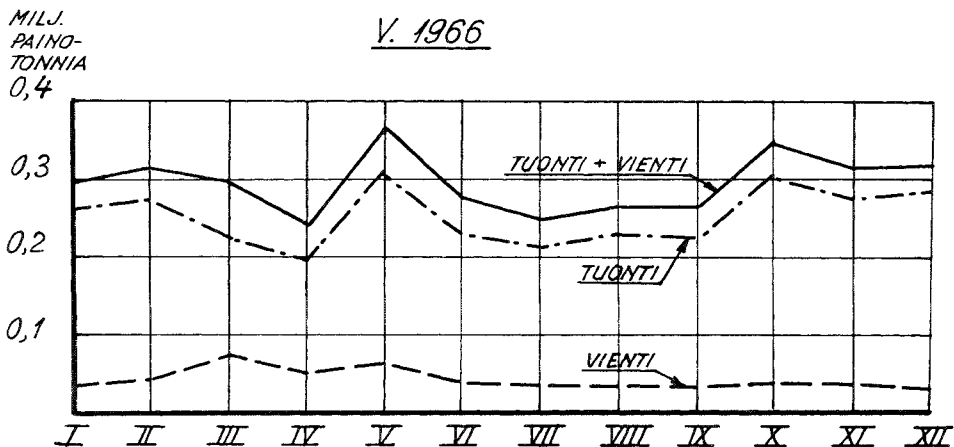
HELSINGIN SATAMAN ULKOMAINEN
MATKUSTAJALIIKENNE VV. 1957-1966

VUOSI	SAAPUNEET	(* = 10000 HENKEÄ)	LÄHTENEET
1957	⋈⋈⋈⋈⋈	49343	⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 50103
1958	⋈⋈⋈⋈⋈⋈	49063	⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 50086
1959	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	53002	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 53050
1960	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	59968	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 61273
1961	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	68738	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 67865
1962	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	70944	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 71103
1963	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	75470	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 77002
1964	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	89748	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 93506
1965	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	118593	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 119127
1966	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈	152 737	⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈⋈ 153 587

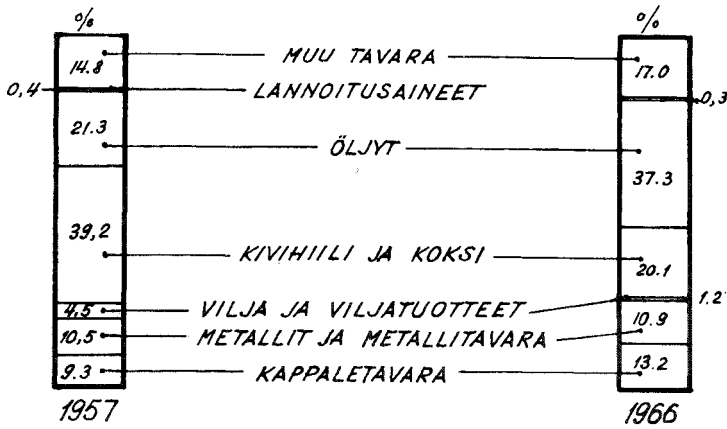
SAAPUNEITTEN ALUSTEN LUKUMÄÄRÄ KUUKAUSITTAIN



TAVARALIIKENTEEN JAKAUTUMINEN KUUKAUSITTAIN



TUONNIN JAKAUTUMINEN TAVARARYHMITTÄIN V. 1957 JA 1966.



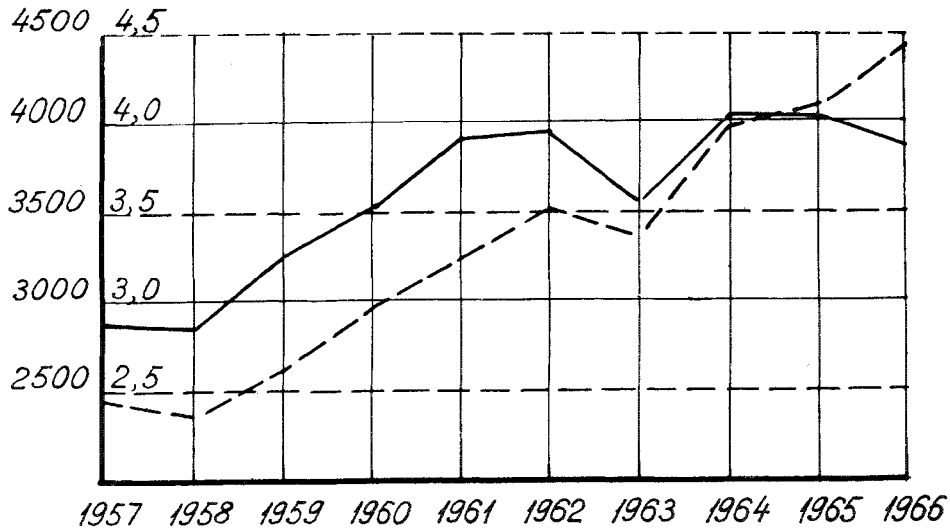
VV. 1957-1966 HELSINGIN SATAMAAN

SAAPUNEET ULKOMAISEN LIIKENTEEN ALUKSET

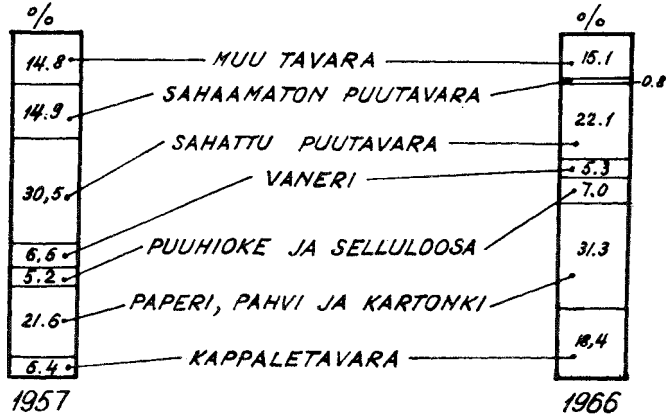
LUKU- MILJ.

MÄÄRÄ NETTORE- — ALUSTEN NETTOVETOMÄÄRÄ

KISTERI- — ALUSTEN LUKUMÄÄRÄ
TONNIA



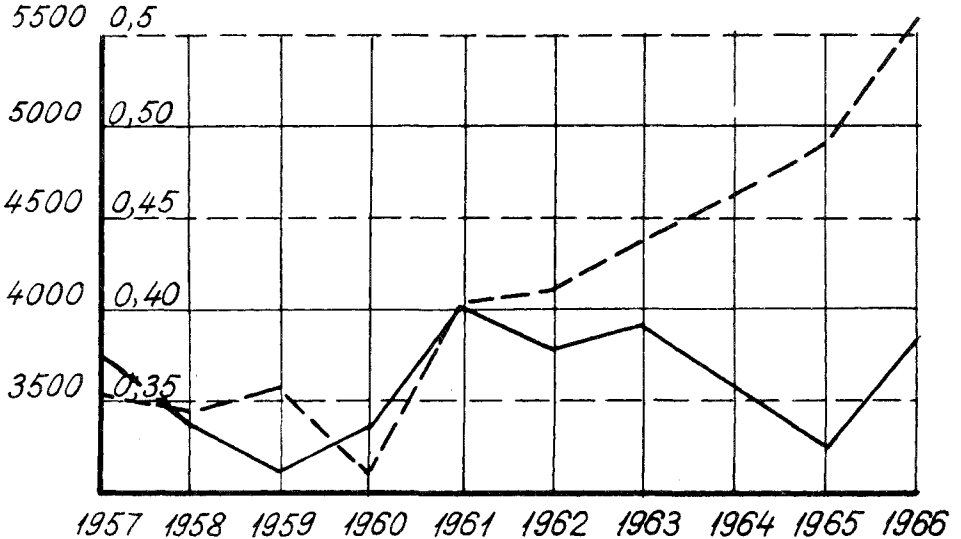
VIENNIN JAKAUTUMINEN TAVARARYHMITÄIN V. 1957 JA 1966



V. 1957 - 1966 HELSINGIN SATAMAAN
SAAPUNEET KOTIMAAN LIIKENTEEN ALUKSET

LUKU- MILJ.
MÄÄRÄ NETTORE-
KISTERI-
TONNIA

— ALUSTEN NETTOVETOMÄÄRÄ
— ALUSTEN LUKUMÄÄRÄ



32. Liikennelaitos

ALKUSANAT JA KATSAUS VUODEN PÄÄTAPAHTUMIIN

Vuoden 1966 liikenneolosuhteille oli edelleenkin tunnusomaista yksityisautojen voimakas lisääntyminen. Liikennelaitoksen matkustajamäärät pysyivät kuitenkin edellisen vuoden tasalla. Kanta- ja esikaupunkiautolinjoilla todettiin jonkin verran matkustajien vähenemistä, mutta raitiolinjoilla matkustajat lisääntyivät.

Heinäkuussa toteutettiin laitoksen kehittämä uusi kuljettajarahastusjärjestelmä Lauttasaaren suunnalla ja todettiin sen tarkoituksenmukaisen ajokaluston ja tehokkaiden rahastusvälineiden avulla soveltuvan hyvin käytäntöön. Lähinnä kokeilumielessä tutkittiin radiopuhelinten ja television käyttöä liikenteen valvonnassa ja ohjauksessa.

Tariffikorotus astui voimaan joulukuun alusta, joten sen merkitys vuoden taloudelliseen tulokseen oli vähäinen. Toiminnan taloudellisuuteen kiinnitettiin erityisesti huomiota heikentämättä kuitenkaan matkustajapalvelua. Toimenpiteet kohdistuivat pääasiallisesti töiden rationalisointiin ja ns. hukkakilometrien määrän vähentämiseen.

Vartiokylän varikko otettiin käyttöön 29. päivänä toukokuuta ja se helpotti osaltaan idän suunnan liikennettä ja vähensi huomattavasti em. hukkakilometrejä.

Tiedotustoimintaa aktivoitiin toimittamalla erilaisia esitteitä, suorittamalla lehdistössä ennakkoinformointia tulevista muutoksista jne. Lienee syytä mainita keväällä ja syksyllä toimeenpantu lehdistö- ja propagandarynnäkö liikennelaitoksen liikennevälineiden käyttämiseksi työmatkoilla yksityisautojen asemesta.

Työturvallisuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota ja sen edistämiseksi järjestettiin edellisen vuoden tapaan työturvallisuuskilpailu.

Henkilökunnan asunto-osakeyhtiörakennus valmistui vuoden lopulla. Laitoksen osuus hankkeen onnistumisessa oli ratkaiseva.

LAITOKSEN TALOUS

Laitoksen taloudellinen tulos vuodelta 1966 osoittaa 17 482 735,09 markan suuruisa tappiota, kun jätetään huomioimatta laitoksen pääomalle laskettava korko. Edellisen vuoden tulokseen nähden on tappio 5 326 819,89 markkaa suurempi.

Kvston hyväksymän palkkojen yleistarkistuksen (5—6,15 % 1.1.66 lukien) ja palkkausjärjestelyn johdosta kohosivat keskimääräiset palkkauskustannukset vuoden 1966 aikana n. 10,5 %, mikä kuitenkin henkilökunnan määrän vähetessä 4 096 henkilöstä 3 989 henkilöön supistui 8,2 %:ksi eli markkamääräisesti arvoon 3,58 mmk.

Eläkemenot kasvoivat vuoden 1966 aikana 1,01 mmk eli 15,8 %. Eläkeläisten lukumäärä oli 31.12.1966 1 232, joka on 85 henkilöä suurempi kuin vuonna 1965.

Henkilöstömenojen kokonaislisäys oli edelliseen vuoteen verrattuna 4,84 mmk eli 9,3 %.

Muiden menojen osalta muutoksia aiheuttivat edelliseen vuoteen verrattuna pääasiassa:

- poistojen kasvu 4 %, jonka aiheuttivat linja-autokaluston lisääntyminen ja raitioliikenteen sekä yhteisen kaluston uudishankinnat,
- linja-autojen ja raitiovaunujen käyttövoiman hinnankorotukset, jotka yhteiseltä vaikutukseltaan merkitsivät noin 10,6 %:n lisäystä käyttövoimamenoihin ja
- korjaustarvikkeiden lisäys 8,2 %.

Varsinaiset tulot olivat 63 011 518,28 markkaa, mikä on 1 483 125,05 markkaa suurempi kuin vuoden 1965 vastaava luku. Tulojen kasvun aiheutti pääasiassa 1.12.1966 voimaantullut uusi tariffi.

Eri toimintamuotojen menot ja tulot käyvät ilmi laitoksen tilinpäätöstageista.

KÄYTTÖOMAISUUDEN MUUTOKSET

KÄYTTÖOMAISUUDEN ARVO 1.1.1966 ... 83 331 751

Lisäykset:

Talousarvion pääomarahoina hankittu	3 660 767	
Keskeneräisistä uudishankinnoista siirretty	4 130 728	
Muut lisäykset	<u>53 039</u>	7 844 534

Vähennykset:

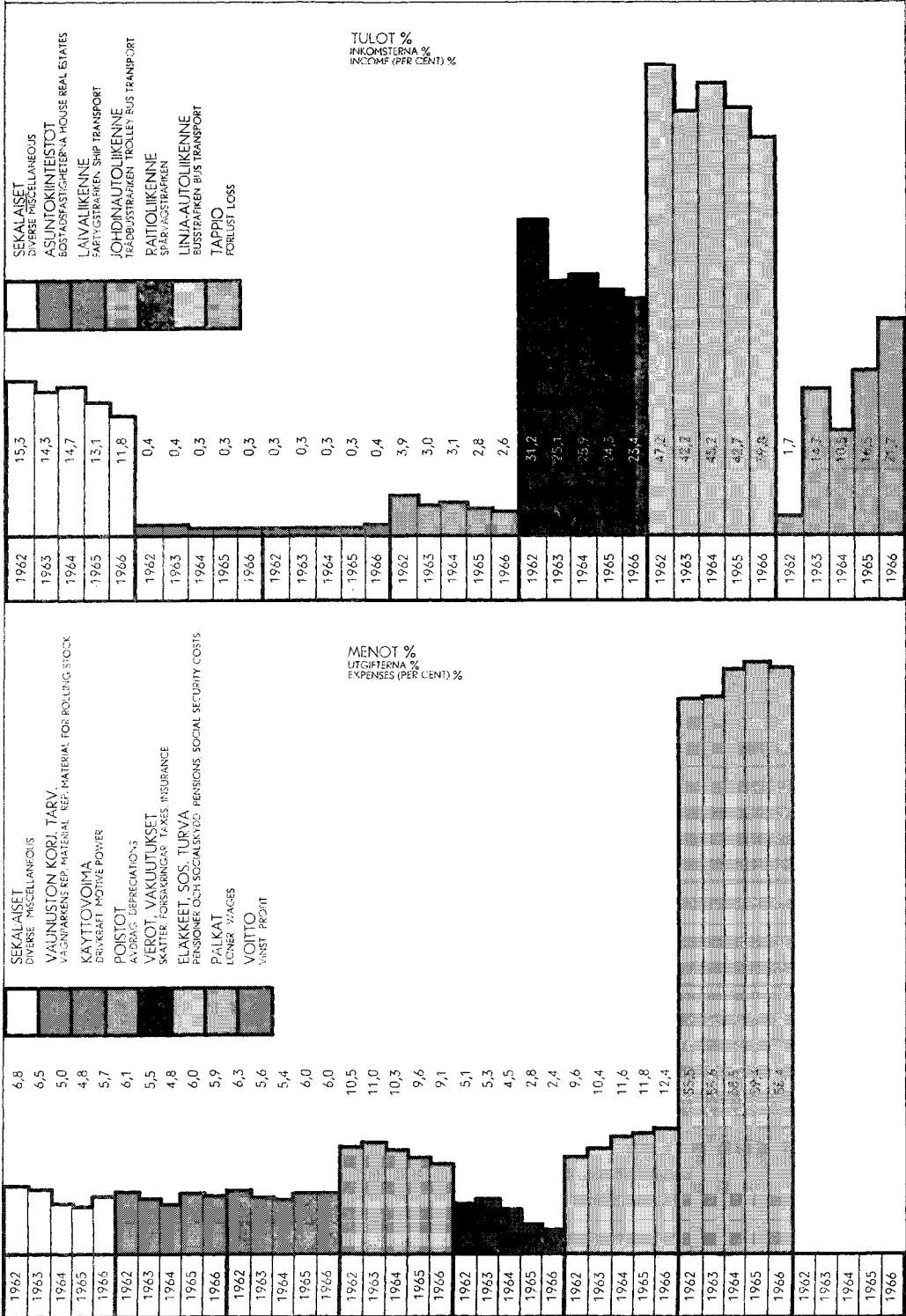
Poistot	7 290 861	
Myynnit ja romutukset	<u>71 111</u>	7 361 972

KÄYTTÖOMAISUUDEN ARVO 31.12.1966 mk 83 814 313

LIIKENNELAITOKSEN TULOT JA MENOT VUOSINA 1962—1966

TRAFIKVERKETNS INKOMSTER OCH UTGIFTER ÅREN 1962—1966

INCOME AND EXPENSES OF HELSINKI CITY TRANSPORT DURING THE YEARS 1962—1966



OMAISUUSTASE JOULUKUUN 31. PÄIVÄNÄ 1966

Vastaavaa:

Varsinainen omaisuus		
Rahoitusomaisuus	mmk	mmk
Kassavarat	0,02	
Tilisaatavat	<u>0,70</u>	0,72
 Vaihto-omaisuus		
Varastot		3,99
 Käyttöomaisuus		
Liikennekiinteistöt	34,94	
Asuntokiinteistöt	1,38	
Radat ja ajojohdot	6,49	
Raitiovaunusto	18,95	
Linja-autovaunusto	20,26	
Johdinautovaunusto	0,13	
Johdinautojen ajojohdot	0,07	
Henkilö- ja pakettiautot	0,09	
Lautta	0,04	
Kalusto	1,01	
Puhelinosuudet	0,16	
Keskeneräiset uudishankinnat	<u>0,29</u>	83,81
 Siirtyvät erät		
Nostamattomat määrärahat		2,26
 Ylimääräinen omaisuus		
Vieraat pankkitalletukset		0,02
Tilivuoden tappio		17,48
		<u>mmk 108,28</u>

Vastattavaa:

Vieras pääoma		
Lyhytaikainen		
Tilivelat	4,02	
Talletetut vieraat varat	0,60	
Konttokuranttivelka	<u>17,59</u>	22,21
Pitkäaikainen		
Pääomavelka kaupungille		83,81
 Siirtyvät erät		
Vapaina siirtyvät määrärahat	0,65	
Sidottuina siirtyvät määrärahat	<u>1,61</u>	2,26
		<u>mmk 108,28</u>

TULOSTASE JOULUKUUN 31. PÄIVÄNÄ 1966

VARSINAISET MENOT:

	mmk	mmk
Hallinto		
Yleiset hallintomenot	0,19	
Yhteiset osastot	3,02	
Tarverahat	0,21	
Huoneistomenot	<u>0,14</u>	3,56
Raitoliikenne		
Liikennehenkilökunnan palkat	10,69	
Käyttövoima	2,04	
Radat ja ajojohdot	2,21	
Vaunuston korjaukset ja huolto	4,86	
Käyttörakennukset	0,46	
Käyttöomaisuuden poistot	<u>2,27</u>	22,53
Autoliikenne		
Liikennehenkilökunnan palkat	20,42	
Poltto- ja voiteluaineet	2,83	
Autoverot ja -vakuutukset	1,58	
Vaunuston korjaukset ja huolto	9,25	
Käyttörakennukset	1,08	
Ulkopuolisten suorittamat ajot	0,79	
Käyttöomaisuuden poistot	<u>4,84</u>	40,79
Laivaliikenne		
Palkat	0,14	
Muut menot	0,06	
Käyttöomaisuuden poistot	<u>0,01</u>	0,21
Asuntokiinteistöt		
Palkat	0,03	
Muut menot	0,15	
Käyttöomaisuuden poistot	<u>0,04</u>	0,22

Yhteiset sekalaiset menot

Vuokrat	0,03	
Vakuutukset	0,37	
Korot	0,58	
Työkalujen ja kaluston hankinta	0,21	
Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut:		
Eläkkeet	7,35	
Sosiaaliturvamaksut	2,64	
Muut edut	0,27	
Hallintorakennukset	0,07	
Sekalaiset liikennemenot	1,47	
Käyttöomaisuuden poistot	0,19	13,18
		<u>mmk 80,49</u>

VARSINAISET TULOT:

	mmk	mmk
Raitiliikenne		18,84
Autoliikenne		34,10
Laivaliikenne		0,29
Asuntokiinteistöt		0,24
Yhteiset lipputulot:		
Koulu- ja invalidiliput	2,61	
Virkamiesliput	0,63	
Kaupungin alennuslippuavustus	3,74	
Muut liput	1,33	8,31
Sekalaiset tulot		1,23
Tilivuoden tappio		17,48
		<u>mmk 80,49</u>

Omakustannuseriaatteen mukaan, jolloin käyttöomaisuuden korko laitokseen sijoitetulle pääomalle on laskettu 6 %:n mukaan, olisi laitoksen tulos ollut tappiota mmk 22,48.

VARASTOJEN KEHITYS

OMAT VARASTOT 1.1.1966		3 489 187,31
Ostot v. 1966		
— varastoon	5 401 789,81	
— kaupintavarastosta	1 242 719,37	
— itse tehdyt tarvikkeet	158 202,94	
— dieselöljyn varmuusvarasto	712 200,—	7 514 912,12
	<hr/>	
Kulut v. 1966		
— varastosta	6 684 763,86	
— itse tehdyt tarvikkeet	136 198,35	
— epäkurantin tavaran poisto	195 113,61	7 016 075,82
	<hr/>	
Omat varastot 31.12.1966		
Varsinainen varasto	3 101 496,01	
Varmuusvarasto (tarvikkeet ja dieselöljy)	886 527,60	
	<hr/>	
	(3 988 023,61)	
	<hr/>	
OMAT VARASTOT 31.12.1966		<u>3 988 023,61</u>

Varsinaisen varaston arvo on pienentynyt 0,359 mmk eli n. 10 %.

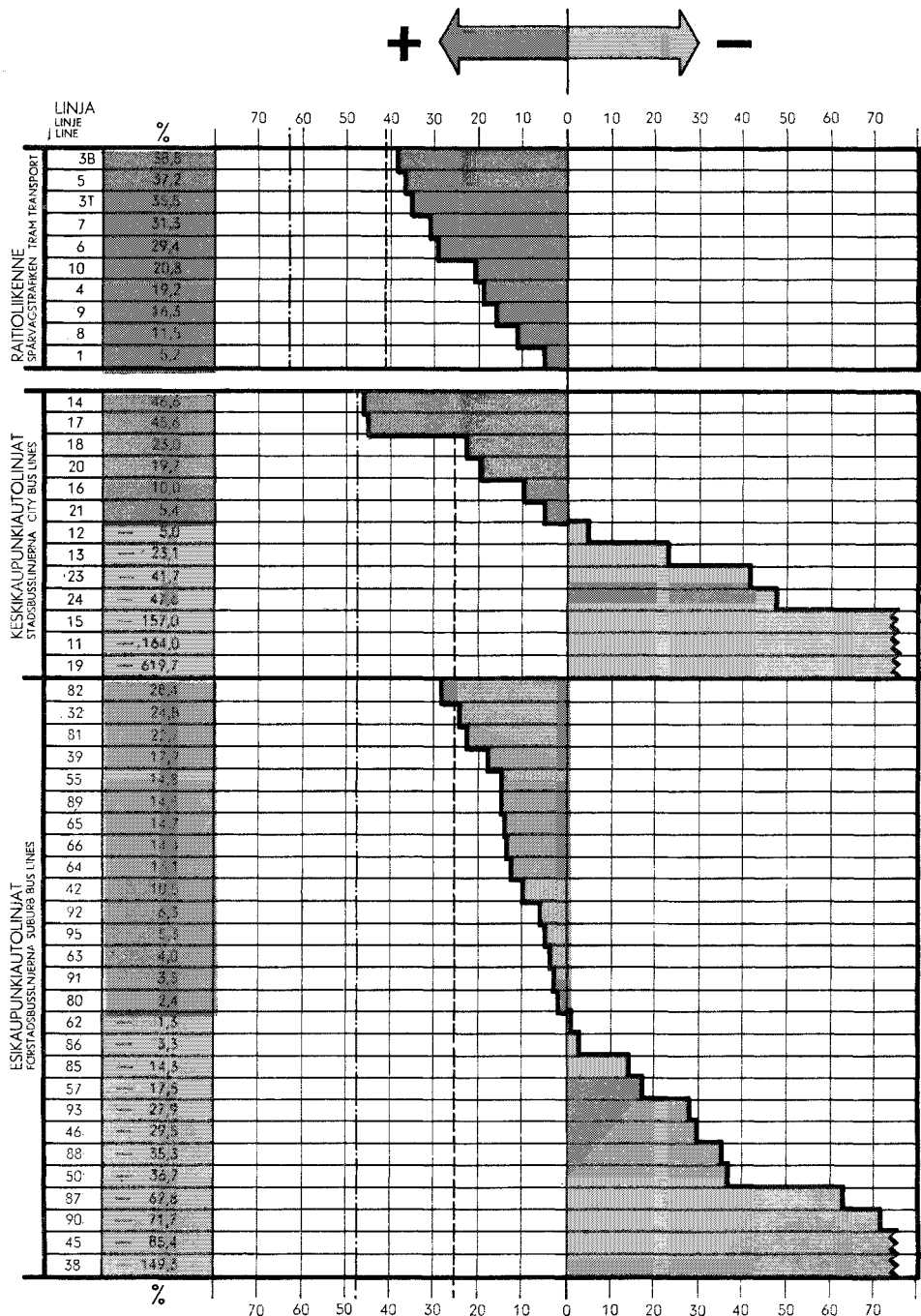
Varmuusvaraston arvo on noussut 0,858 mmk, mikä johtuu uuden dieselöljyvaraston muodostamisesta.

Kun otetaan huomioon hintojen tavanmukainen nousu, verotuksesta johtuvat hintojen korotukset sekä toimintavarmuuden asettamat vaatimukset, voidaan todeta, että varastotoiminta on edelleenkin kehittynyt edulliseen suuntaan. Tätä tukee myös toteamus siitä, että varsinaisten varastojen kiertoisuus on noussut 2,16 sen ollessa edellisenä vuonna 2,01.

LIKENNELAITOKSEN LINJOJEN KATETUOTTOPROSENTIT VUONNA 1966

TRAFIKVERKETS LINJERS TECKNINGSBIDRAGSPROCENT ÅR 1966

PERCENTILE BREAK-EVEN AMOUNT OF THE LINES OF HELSINKI CITY TRANSPORT IN THE YEAR 1966



$$\text{Katetuotto prosentti} = 100 \times \frac{\text{linjan tuotto} \text{ ./} \text{ linjakustannukset}}{\text{linjan tuotto}}$$

$$\text{Teckningsbidrag procent} = 100 \times \frac{\text{linjens avkastning} \text{ ./} \text{ linjekostnaderna}}{\text{linjens avkastning}}$$

$$\text{Break-even per cent} = 100 \times \frac{\text{profit per transit line} \text{ ./} \text{ the line expenses}}{\text{profit per transit line}}$$

- — — = prosenttiluku, joka kattaa kuljetusmuotokustannukset
- = procenttal, som täcker trafikmedelskostnaderna
- = percentage, which covers the costs of transport group expenses

- — — = prosenttiluku, joka kattaa yhteiset kustannukset (Linja on kannattava, jos prosenttipylväs ylittää tämän viivan)
- = procenttal, som täcker gemensamma utgifter (Linjen är lönsam, om procentpelaren överskrider detta streck)
- = percentage, which covers combined expenditures (The transit line is profitable if the per cent column exceeds this score line)

LIIKENNE

Matkustajien kokonaismäärä oli 141,6 milj. Lisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli n. 100 000 matkustajaa.

Diesel- ja johdinautojen varsinainen matkustajamäärä oli yhteensä 71,4 milj. Vähennys oli 420 000 matkustajaa vuoteen 1965 verrattuna.

Raitioliikenteen varsinainen matkustajamäärä oli 50,3 milj. Lisäys vuoteen 1965 verrattuna oli n. 1 000 000 matkustajaa.

Näiden lisäksi auto- ja raitioliikenteessä oli yhteisiä matkoja 19,9 milj. Vähennys vuoteen 1965 verrattuna oli 0,4 milj.

Autoliikenne

Ajokilometrejä kertyi 28 108 089 km, joten vähennys edellisestä vuodesta oli 353 700 km.

Vuoden alussa oli arkipäivien tungosaikaliikenteessä 403 diesel- ja 17 johdin-autoa, kesällä 310 diesel- ja 10 johdinautoa, vuoden lopussa 406 diesel- ja 17 johdinautoa.

Yksityisiltä liikennöitsijöiltä vuokratuilla linja-autoilla ajettiin tungosaikoina yhteensä 788 405 km, jotka sisältyvät edellä mainittuun kokonaiskilometrimäärään.

Partioautojen avulla valvottiin liikennettä, selvitettiin mm. autolinjoilla 334 ja raitiolinjoilla 614 liikennehäiriötä ja hoidettiin 32 potilaskuljetusta.

Linjoilla tapahtuneet muutokset

- 26 01 autoliikenne Suomenlinnaan pienoislinja-autoilla.
- 29 05 otettiin käyttöön Vartiokylän uusi varikko »Varha».
- 29 05 linjan 50A reitti lyhennettiin siten, että päätepysäkki siirrettiin Verkko-saaresta Pääskylänsäädelle.
- 29 05 linjojen 14A, 50A, 63A ja 66A lauantai liikenne lopetettiin kesän ajaksi.
- 04 07 kuljettajarahastus aloitettiin linjoilla 20 ja 20V.
- 01 09 linjan 17 reitin pohjoispää siirrettiin Inkoonkadulle.
- 01 09 linjojen 50 ja 50A reitti muutettiin kulkemaan Alppilan kautta.
- 01 09 linjan 81 reitti muutettiin kulkemaan koko Länsi-Herttoniemen läpi, jolloin linjan 80 liikenne lopetettiin.
- 01 09 linjan 92S reitti jatkettiin Myllypönttielle.
- 12 09 autolinjaa 19 alettiin liikennöidä Ruoholahdesta Jätkäsaareen.
- 21 09 jatkettiin linjojen 16 ja 16A reittejä Liisankadulta Kirjatyöntekijänsäädelle.
- 03 12 linjojen 81—95 reitti muutettiin Hakaniemen rannasta Hakaniemen sillan alitse Sörnäisten rantatielle.

Raitiovaunuliikenne

Ajokilometrejä kertyi 8 312 479 km, joten vähennys edellisestä vuodesta oli 98 209 km.

Arkipäivien tungosaikaliikenteessä oli ajalla 1.1—28.5. ja 1.9—31.12 121 moottori- ja 69 perävaunua. Ajalla 29.5—31.8 oli liikenteessä 92 moottori- ja 32 perävaunua. 4-akselisia vaunuja oli liikenteessä kaikkiaan 105, joista 80 moottori- ja 25 perävaunuja.

Toimintavuoden aikana ei suoritettu linjamuutoksia, paitsi että yöliikennelinja 4A Erottaja—Munkkiniemi lopetettiin 1.9, jonka jälkeen yövaunut linjalla 4 ovat ajaneet Kirurgille asti.

Lauttaliikenne

»Korkeasaari—Högholmen» moottorilautta suoritti aikana 8.5—12.6 ja 19.6—9.10 kaikkiaan 2 358 edestakaista vuoroa Korkeasaareen kuljettaen yhteensä 309 355 matkustajaa, joista 219 326 aikuisten, 89 200 lasten ja 829 retkeilyli-puilla.

Lisäksi suoritti lautta 333 edestakaista vuoroa Suomenlinnaan 13.6—18.6 ja 10.10—26.10 välisinä aikoina.

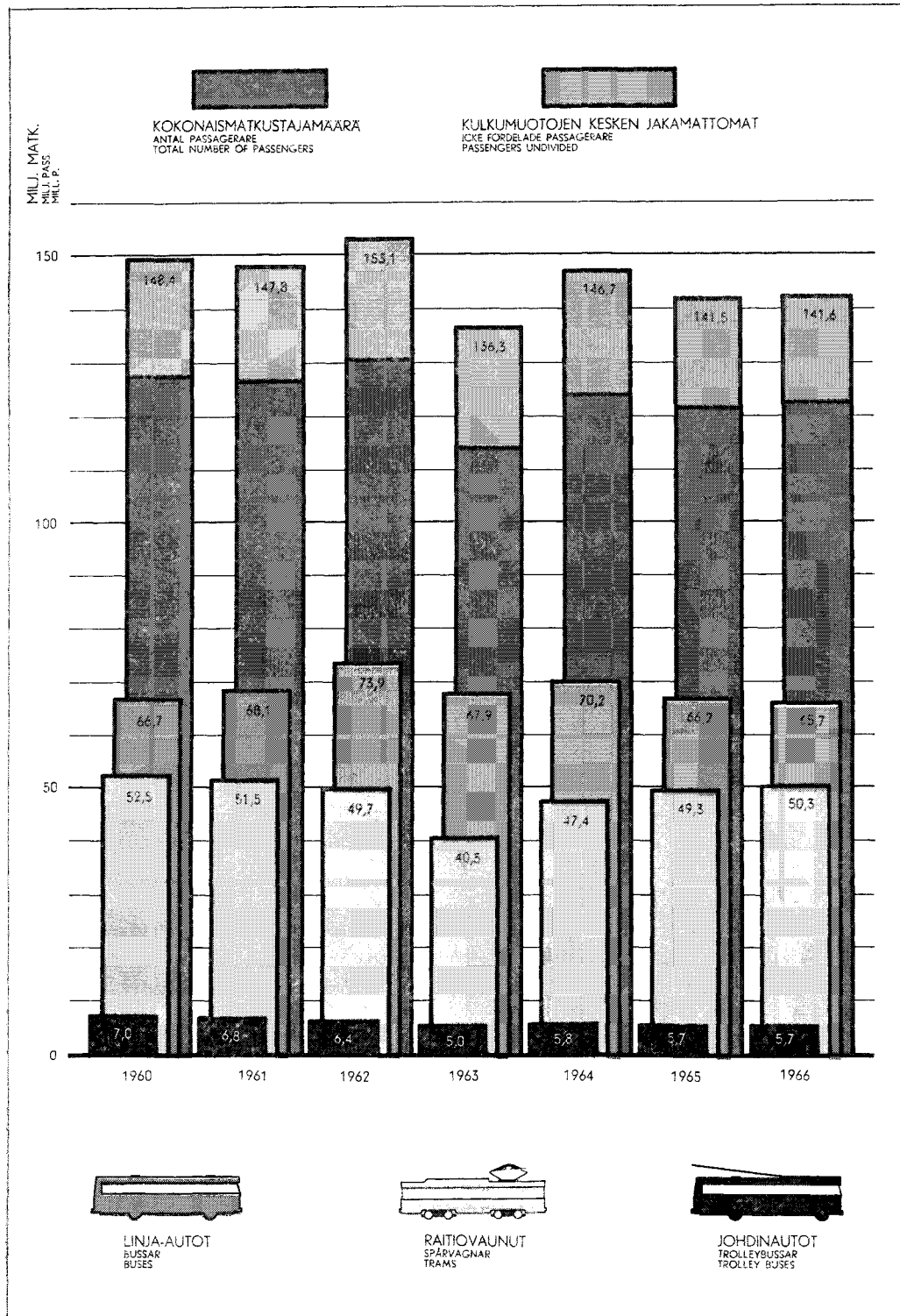
Yksityinen liikenteenharjoittaja on liikennöinyt MS »Terhillä» apuvuorena 496 edestakaista vuoroa Korkeasaareen.

Liikenteen suunnittelu

Suunnittelussa käytettiin hyväksi mm. kesän ja talven matkustajalaskentoja, kuormitustarkkailuja sekä kaupungin väestöä koskevia tilastoja. Liikennesuunnitteluosasto laati mm. kilometri- ja matkustaja-arvion seuraavalle vuodelle.

MATKUSTAJIEN JAKAUTUMINEN ERI KULKUNEUVOJEN KESKEN VUOSINA 1960—1966

PASSAGERARNA FÖRDELNING PÅ DE SKILDA KOMMUNIKATIONSMEDLEN ÅREN 1960—1966
THE DISTRIBUTION OF PASSENGERS PER DIFFERENT VEHICLES DURING THE YEARS 1960—1966

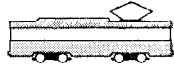


LIIKENNEKALUSTON MÄÄRÄN KEHITYS VUOSINA 1960—1966

UTVECKLINGEN AV VAGNANTALET ÄREN 1960—1966
ROLLING STOCK DURING THE YEARS 1960—1966



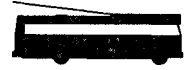
LINJA-AUTOT
RUSGAR
BUSES



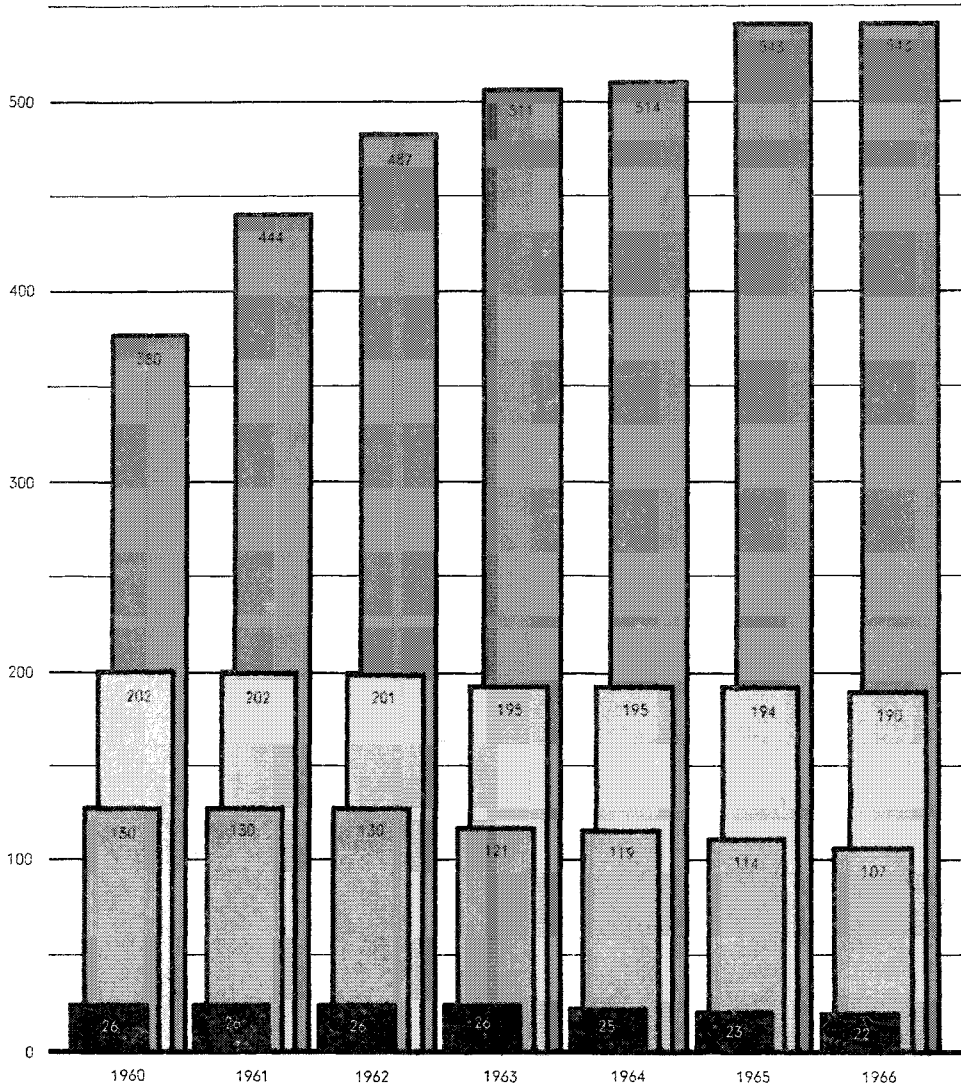
RAIIMOOTTORIVAUNUT
SPÄRV. MOTORV.
TRAMS



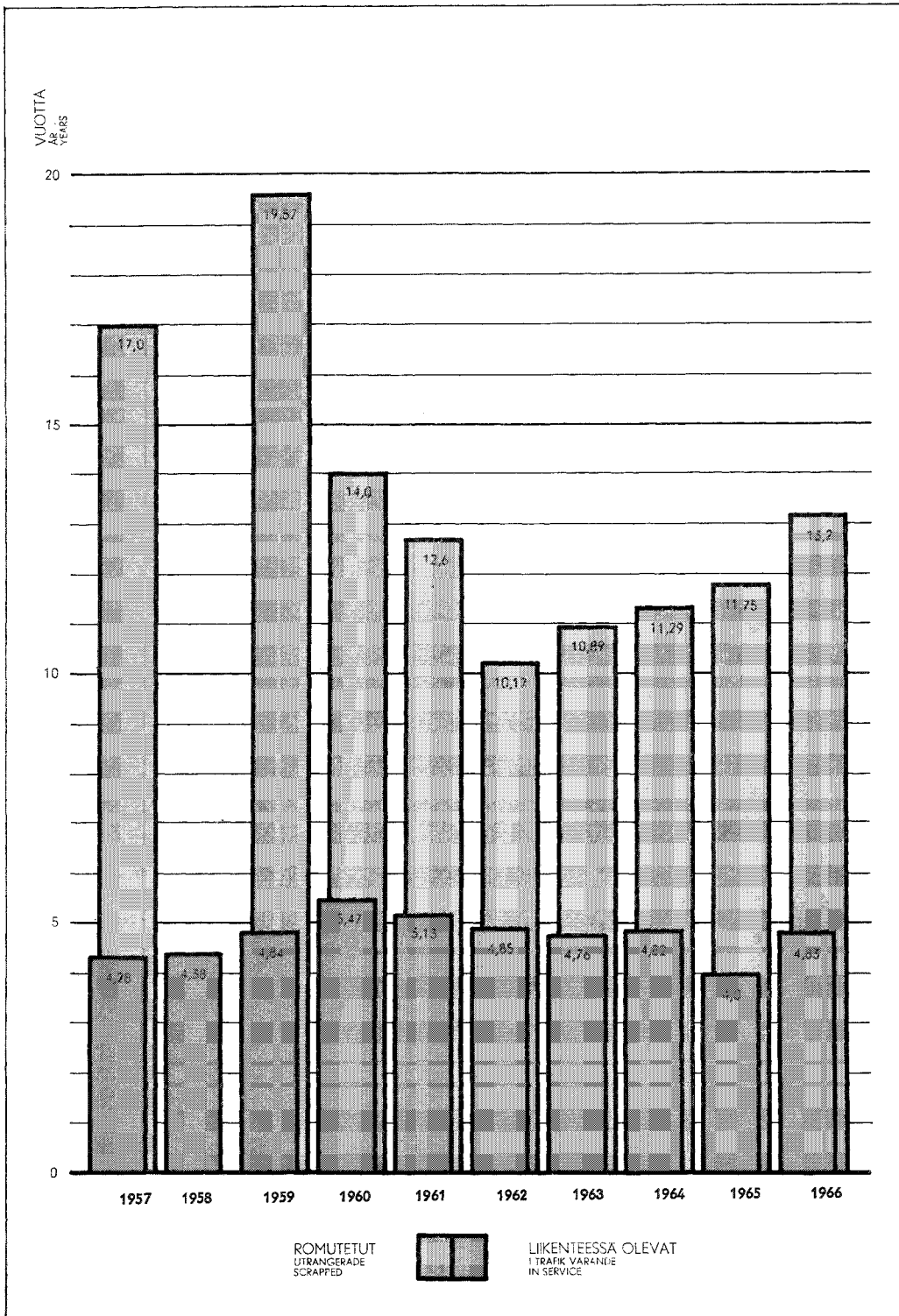
RAIIOPERÄVAUNUT
SPÄRV. SLÄPV
TRAILERS



JOHDINAUTOT
TROLLEYBUSGAR
TROLLEY BUSES

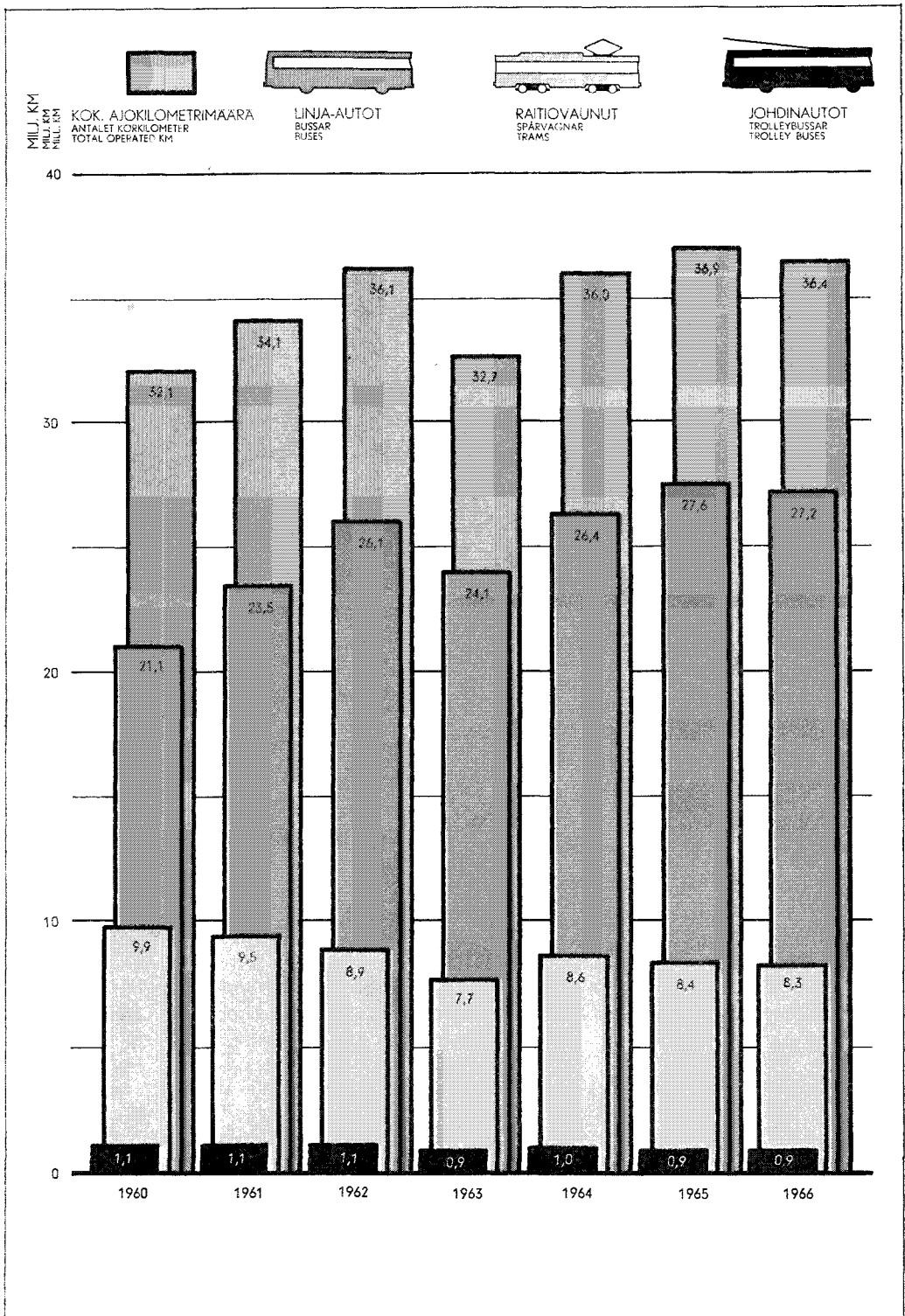


LINJA-AUTOKALUSTON KESKI-IÄN KEHITYS VUOSINA 1957—1966
 UTVECKLINGEN AV VAGNPARKENS MEDELÅLDER ÅREN 1957—1966
 AVERAGE AGE OF BUSES DURING THE YEARS 1957—1966



AJOKILOMETRIMÄÄRIEN JAKAUTUMINEN VUOSINA 1960—1966

FÖRDELNINGEN AV ANTALET KÖRKILOMETER ÄREN 1960—1966
OPERATED KILOMETERS DURING THE YEARS 1960—1966



LIKKUVA KALUSTO

Liikkuva kalusto pysyi suunnilleen saman suuruisena kuin edellisenä vuonna. Linja-autokalusto jäi ennalleen, sillä osa vuoden hankintaerästä siirtyi vuonna 1967 toimitettavaksi. Raitiovaunu- ja johdinautokalusto väheni hieman normaalin romuttamisen johdosta, koska uusia hankintoja ei tehty. Oheinen taulukko osoittaa kaluston määrän kehityksen viime vuosina.

Liikkuva kalusto	1962	1963	1964	1965	1966
Linja-autot:					
Vuoden aikana hankittu	67	73	42	81	21
Vuoden aikana romutettu	24	50	41	52	20
Lukumäärä vuoden lopussa	487	511 ¹⁾	514 ¹⁾	543	544 ¹⁾
Turistivaunuja	2	1	1	1	1
Johdinautot:					
Lukumäärä vuoden lopussa	26	26	25	23	22
Raitiovaunut:					
Moottorivaunuja, 4-akselisia	111	111	111	111	111
Moottorivaunuja, 2-akselisia	91	84	84	83	79
Perävaunuja, 4-akselisia	30	30	30	30	30
Perävaunuja, 2-akselisia	100	91	89	84	77
Alukset:					
Moottorilautta »Korkeasaari—Hög- holmen»	1	1	1	1	1

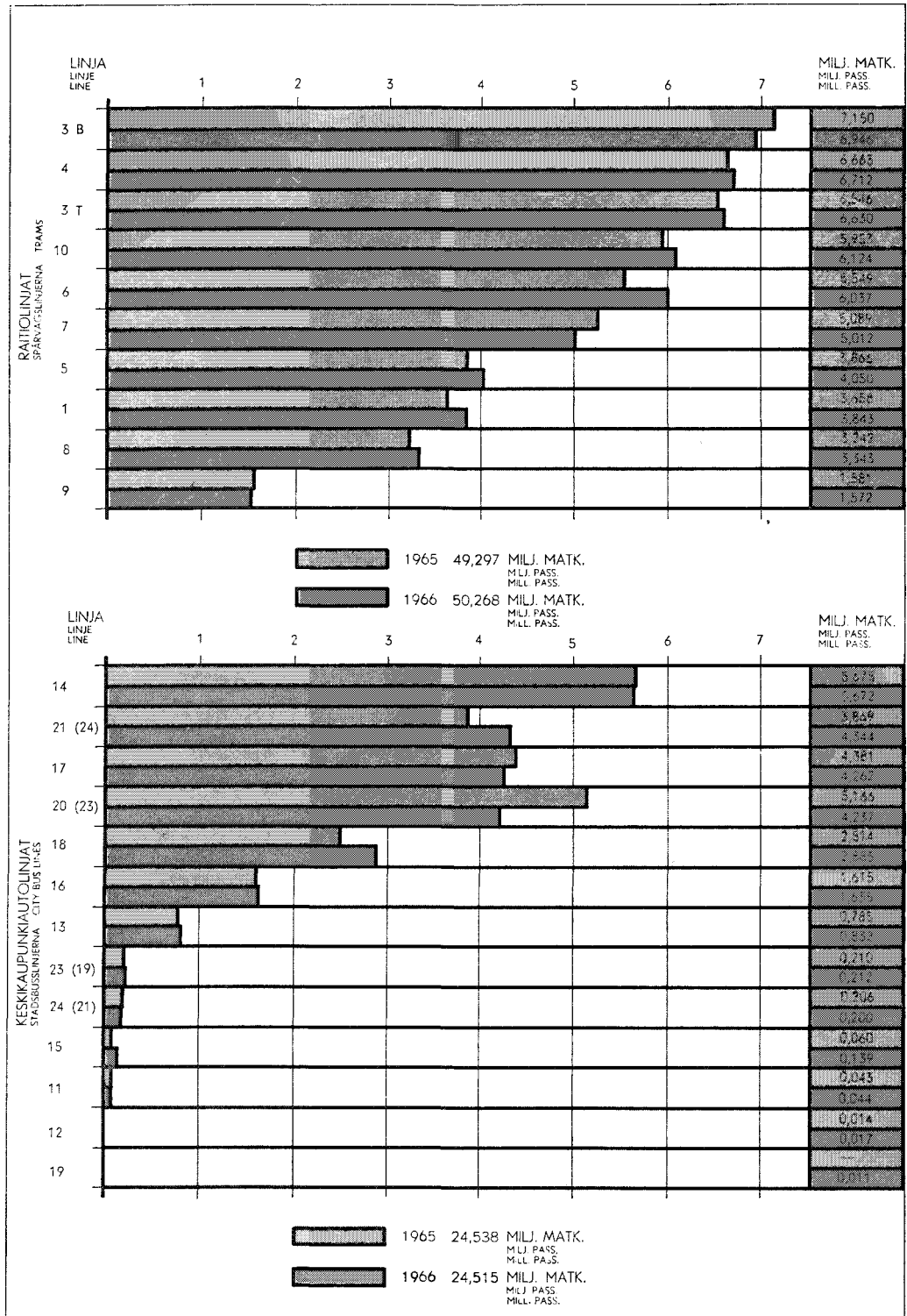
¹⁾ Näihin lukuihin sisältyvät myös vuokralla olevat koeautot.

Kaluston hankinnassa pyrittiin aikaisempaan tapaan tarkoituksenmukaisiin ja turvallisiin teknillisiin ratkaisuihin samalla ottaen huomioon standardisointinäkökohdat. Kertomusvuonna hankittu linja-autoerä oli ensimmäinen täysin ilmajousilla varustettu. Kuljettajarahastusmahdollisuus oli myös jo valmistusvaiheessa otettu huomioon. Vanhaa kalustoa muutettiin kuljettajarahastukseen soveltuvaksi ja varustettiin pienessä määrin radiopuhelimilla.

Laitoksen käyttöön saatiin syksyllä yksi erikoisesti kuljettajarahastukseen suunniteltu perään sijoitetulla moottorilla varustettu koeauto, joka on automaattivaihteistoinen ja erittäin täydellisellä oviautomatiikalla ja turvalaitteilla varustettu. Lisäksi tilattiin kaksi kotimaista samantyyppistä koeautoa sekä 30 kpl. samanalaista linja-autoa kuin oli toimintavuoden hankinta. Yhteistyössä Tampereen, Turun ja Helsingin liikennelaitosten kanssa laadittiin yhteiset teknilliset vaatimukset tulevia linja-autohankintoja silmälläpitäen.

MATKUSTAJIEN LUKUMÄÄRÄ LINJOITTAIN VUOSINA 1965—1966

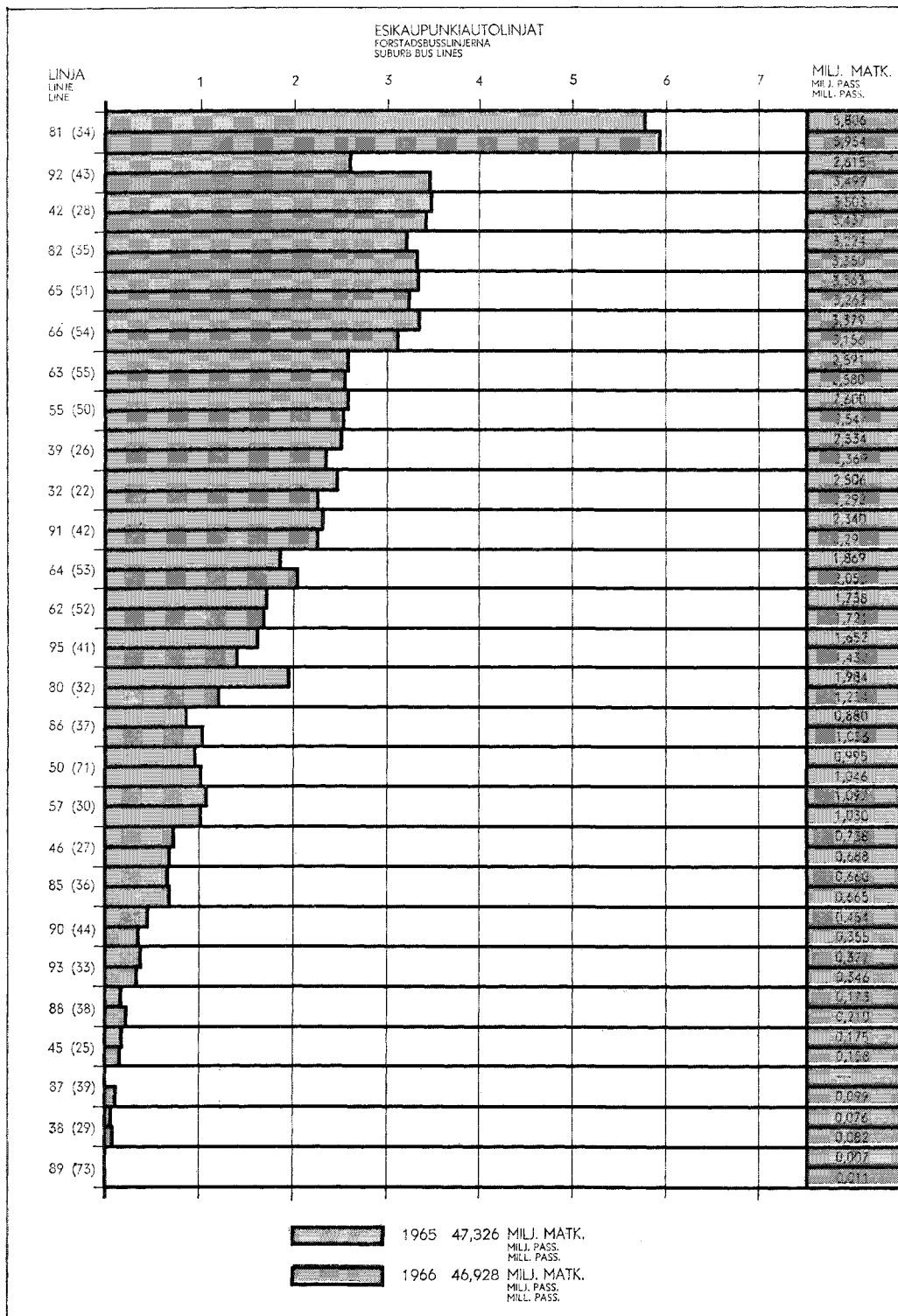
ANTALET PASSAGERARE LINJEVIS ÅREN 1965—1966
PASSENGERJOURNEYS PER LINES DURING THE YEARS 1965—1966



MATKUSTAJIEN LUKUMÄÄRÄ LINJOITTAIN VUOSINA 1965—1966

PASSAGERARANTALET LINJEVIS ÅREN 1965—1966

TOTAL NUMBER OF PASSENGERS PER LINES DURING THE YEARS 1965—1966



LIIKKUVAN KALUSTON JA RATOJEN KUNNOSSAPITO

Huolto- ja korjaustoiminta on sujunut entiseen tapaan raitiovaunujen ja rata-verkoston osalta. Auto-osastolla aiheutti sensijaan Vartiokylän varikon valmistuminen melkoisesti muutoksia tehtäväjakoon ja kalustonsijoitukseen. Vartiokylän varikolla suoritettiin käyttöhenkilökunnan järjestelyt siten, että selvittiin ilman vanhan järjestelmän vaatimia ns. hallimiehiä. Linja-autojen kuumavesisäilytys oli ensimmäistä talvikautta käytössä Vartiokylän varikolla.

Työnsuunnittelua ja kustannusten valvontaa pyrittiin voimakkaasti kehittämään eri tahoilla. Tuotantopalkkiopalkkausta kehitettiin useissa kohdin tavoitteena suoraan urakointiin siirtyminen. Varastotoiminta keskitettiin Ruskeasuon päävarastoon ja Vallilan raitiovaunuvaraosavarastoon, joten eri toimintapisteisiin jäi vain käsivarastot. Kaluston määrä ja ajokilometrimäärä ovat pysyneet suunnilleen samana kuin viime vuonna. Henkilökuntaa on rationalisoinnin ansiosta voitu vähentää. Määräaikaishuoltojen ansiosta on saatu varsinaisten korjausten määrä vähenemään. Poikkeuksena ovat satunnaiset pienet huoltokorjaukset, jotka lisääntyivät huomattavasti sekä auto- että raitiovaunuosastolla. Syynä tähän oli poikkeuksellisen ankara pakkaskausi, joka aiheutti toimintahäiriöitä mm. paineilma-, polttoaine- ja vesijärjestelmissä. Johdinautoihin ei enää suoriteta muuta kuin välttämättömät liikennekelpoisuuden vaatimat korjaukset. Kaluston korkeasta iästä johtuen on jouduttu tekemään huomattava määrä erilaisia korjauksia.

Linja-autojen huolto- ja korjaustoiminta tapahtui Ruskeasuon korjaamolla sekä Koskelan, Ruskeasuon ja Vartiokylän varikoilla ja oli numerotietoina seuraavanlainen:

	1962	1963	1964	1965	1966
Alustan korjauksia	2 840	1 729	1 633	1 240	968
Korin korjauksia	549	532	635	805	608
Maalauksia	249	321	397	502	380
Moottorin täyskorjauksia	106	120	100	84	78
Huoltokorjauksia (satunn.)	20 379	19 854	21 710	20 820	26 124
Kolhiokorjauksia	1 439	1 203	1 505	1 690	1 628

Määräaikaishuoltoja

II—V	—	8 697	9 945	10 180	11 558
VI—VIII	—	146	173	197	232

32. Liikennelaitos

Seuraavat numerotiedot antavat kuvan raitiovaunujen ja johdinautojen huolto- ja korjaustoiminnasta Koskelan, Töölön ja Vallilan varikoilla:

	1962	1963	1964	1965	1966
Moottorivaunujen täyskorjauksia	42	42	43	41	34
Perävaunujen täyskorjauksia	6	11	15	6	8
Moott.vauunujen suuria osakorj. ...	153	165	163	194	223
Perävaunujen suuria osakorj.	28	37	27	19	18
Ratamoottorien korjauksia	321	360	358	257	241
Kolhiokorjauksia	544	520	616	659	691
Ulkopuolisia maalauksia	35	17	38	25	26
Pieniä huoltokorjauksia	9 770	9 360	9 290	9 670	10 226
Linjalla suoritettuja korj.	4 600	4 060	4 130	4 220	3 616
Johdinautojen korjauksia	637	536	431	385	367
Linjalla suoritettuja johdinautojen korjauksia	557	466	434	456	521

Rataverkoston normaalin huollon ja kunnossapidon lisäksi suunniteltiin ja rakennettiin useita uusia vaihteiden sähkölämmityslaitteita ja sähköisiä vaihteenkääntölaitteita. Ratamuutoksista mainittakoon Porvoonkadun ja Länsi Brahenkadun liikennejärjestelytöiden loppuun saattaminen sekä Kaivokadulla radan siirto alikulkutunnelitöiden aiheuttamien liikennejärjestelyjen yhteydessä.

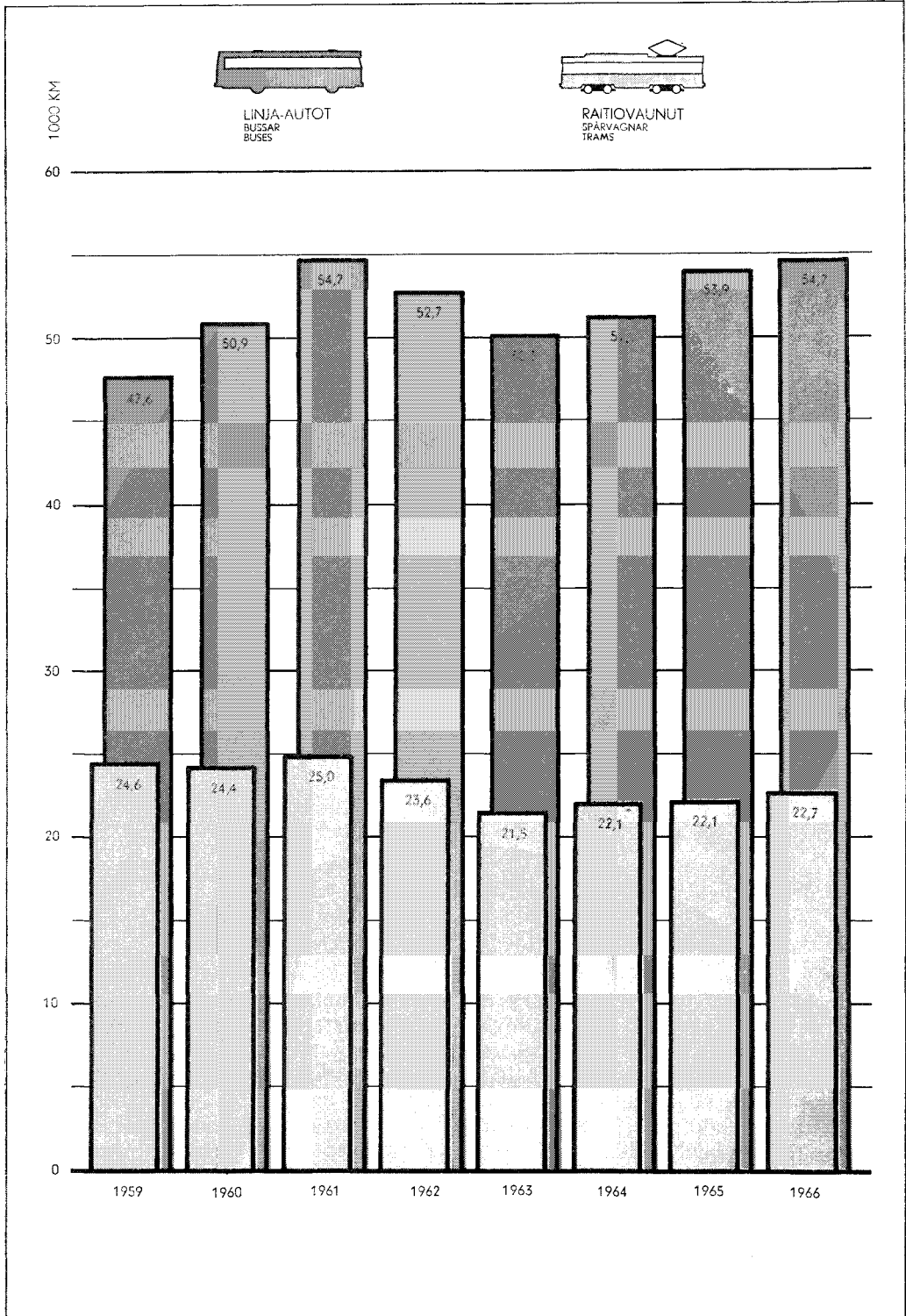
Rata- ja johdinautoverkostossa tapahtuneet muutokset ovat numerotietoina oheisessa taulukossa:

	1962	1963	1964	1965	1966
	m	m	m	m	m
Linjaraitteiden pituus	78 980	79 060	78 990	78 830	78 670
Ratapiha- ja halliraitteiden pituus	14 310	14 310	14 290	14 290	14 290
Uutta raidetta rakennettu tai vanhaa uusittu	1 610	940	2 590	1 000	4 250
Ajoverkoston kokonaispituus ...	107 920	105 970	104 880	103 620	103 460
Raitioteiden ajoverkosto	97 320	95 870	94 280	93 120	92 960
Johdinautojen ajoverkosto	10 600	10 070	10 070	10 500	10 500

Lisääntyneiden heikkovirtalaitteiden vuoksi perustettiin Vallilan sähkökorjaamoon erikoinen heikkovirtaosasto. Korjaamoilla on varsinaisen huolto- ja korjaustyön lisäksi valmistettu erilaista korjaamo- ja varastokalustoa sekä pysäkki-varusteita kuten sadekatoksia ja uudentyypisiä pysäkkikilpiä. Radiokeskus ja partioautot auttoivat välillisesti kaluston ja ratojen kunnossapidossa.

AJKILOMETRIMÄÄRIEN KEHITYS HUOLTO- JA KORJ. HENKILÖÄ KOHTI VUOSINA 1959—66

UTVECKLINGEN AV VAGNKILOMETER PER SERVICE- OCH PERSON ÅREN 1959—66
THE DEVELOPMENT OF OPERATED KILOMETERS PER SERVICE PERSON DURING THE YEARS 1959—66



RAKENNUSTOIMINTA JA -SUUNNITELMAT

Vartiokylän varikko valmistui alkuvuodesta ja otettiin käyttöön 29.5.1966 kesäaikatauluun siirtymisen yhteydessä. Varikkoon välittömästi liittyvä hoitohenkilökunnan kolmen perheen rivitalo valmistui joulukuun alussa.

Vallilan varikon väestönsuoja Hauhonpuiston kallioon valmistui vuoden lopulla. Väestönsuoja on B-luokan suoja ja tarkoitettu 200 hengelle.

Poliklinikan laajennus- ja uudistustyöt saatiin suoritetuksi kesällä, jolloin poliklinikan toimintaan saatiin huomattava parannus.

Laitoksen eri rakennuksissa tehtiin parannus- ja muutostöitä. Vallilan raitiovaunukorjaamon sosiaalityötiloihin rakennettiin sauna ja ns. kuntouttamisosastolle järjestettiin tilat. Lämpökeskuksia muutettiin öljykäyttöisiksi.

Liikennelaitoksen ja Vesilaitoksen henkilökunnan yhteisen, Siilitielle tulevan Arava-asuintalon suunnitelmat valmistuivat, mutta rakennustöitä ei toimintavuonna vielä ehditty aloittaa. Liikennelaitos hoitaa rakennuttamisen käytännöllisen puolen.

Koskelan varikon 300 hengen väestönsuojan luonnokset valmistuivat. Ruskeasuon autokorjaamon keskeneräisten kellaritilojen ja Koskelan autohuollon vapautuneiden varastotilojen käytöstä laadittiin suunnitelmat.

TIEDOTUS- JA SOSIAALITOIMINTA

Tiedotustoiminnan avulla pyrittiin erityisesti informoimaan kuntalaisia liikennelaitoksen palvelukyvyistä ja pyrkimyksistä. Aktiivista tiedotusta sekä lisättiin että tehostettiin. Ulkoisen tiedotustoiminnan runkona oli edelleenkin kiinteä yhteys lehdistöön. Sille annettiin lautakunnan kokousselostukset, reitti- ja aikataulumuutoksia koskevat uutiset ja maksulliset ilmoitukset. Uudistusten ja huomattavien liikenneasioiden yhteydessä järjestettiin erityisiä tiedotustilaisuuksia lehdistölle. Radiossa ja televisiossa selostettiin laitoksen toimintaa suotujen mahdollisuuksien mukaan. Eräitä käytännöllisiä ohjeita annettiin liikennevälineiden ilmoitustiloissa ja erityisesti rakennetuissa esitteiden jakelutelineissä pidettiin saatavilla tiedotusaineistoa.

Vuoden vaihteessa toimeenpantiin liikennelinjojen numerotunnusten muutos siten, että linjat numeroitiin päätepysäkkinsä postialueen mukaan. Numero-muutoksia selostava esite toimitettiin yhdessä postilaitoksen kanssa ja jaettiin kaikkiin Helsingin talouksiin.

Turistipalvelun tehostamiseksi lisättiin kahteen 3T linjan raitiovaunuun nauhurikuulutuslaitteet nähtävyyksien ja pysäkkien ilmoittamista varten. Sekä kuulutukseen että linjaa selostavaan esitteeseen lisättiin toisena vieraana kielenä saksankieli.

Keväällä ja syksyllä kohdistettiin voimakas ilmoitus- ja lentolehkirynnäkö yksityisautoilijoihin liikennelaitoksen liikennevälineiden käyttämiseksi työmatkoilla.

Kuljettajarahastukseen siirryttäessä selostettiin uutta menetelmää uutisin ja Lauttasaaren talouksiin jo hyvissä ajoin ennakolta jaetuin esittein. Osittain tästä lienee johtunut, että menetelmään suhtauduttiin alusta lähtien myönteisesti.

Vuoden aikana uudistettiin pysäkkikiilpiä siten, että niissä mainittiin linjan numerotunnusten lisäksi myös päätepysäkit. Pysäkkikuulutusta ja television käyttöä liikenteen ohjauksessa kokeiltiin.

Myös sisäistä tiedotustoimintaa parannettiin. Tiedotuslehti Meiltä ja Muualta saatiin julkaistuksi kahden viikon väliajoin ja vastaavasti henkilökuntalehti Liikennepeili ilmestyi entistä säännöllisemmin. Erittäin suurta helpotusta lehdelle merkitsi kaupunginhallituksen myöntämä määräraha, kun lehti sen jälkeen ei ollut enää yksinomaan riippuvainen vaikeasti hankittavien ilmoitusten tuotosta. Maaliskuussa lisättiin henkilökuntaan tiedotussihteeri.

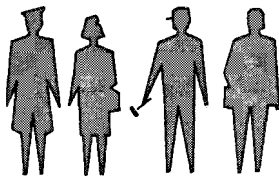
Henkilökunnan harrastustoimintaa tuettiin huoneistovaroituksin ja avustuksin. Laitoksen museotoiminta saatiin hyvään alkuun kunnostamalla Vallilasta sopivat tilat sekä perustamalla museotoimikunta valvomaan ja hoitamaan museohartastusta. Tässä mielessä on oltu yhteydessä Helsingin kaupunginmuseoon ja Kansallismuseoon sekä saatu näiltä arvokkaita neuvoja.

Laitoksen henkilökuntaa avustettiin asunnonhankinta- ja muissa sosiaalisissa kysymyksissä sekä toimenpitein että ohjein. Laitos avusti ratkaisevasti henkilökunnan asunto-osakeyhtiön perustamisessa, talon rakentamisessa sekä em. seikkoihin liittyvien asioiden järjestelyssä.

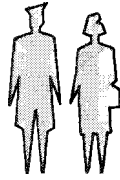
Sosiaalitoimintaan liitettiin vuoden vaihteessa huoltokonttorin toimintapiste. Sekä tästä että toiminnan tehostamisesta johtuen oli osaston henkilökuntaa lisättävä.

HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄN KEHITYS VUOSINA 1960—1966

PERSONALENS UTVECKLING ÅREN 1960—1966
THE NUMBER OF THE STAFF DURING THE YEARS 1960—1966



HENKILÖKUNTA YHTEENSÄ
ANTAL PERSONAL
STAFF, TOTAL



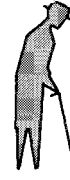
LIIKENNEHENK.
TRAFIKPERSONAL
OPERATING



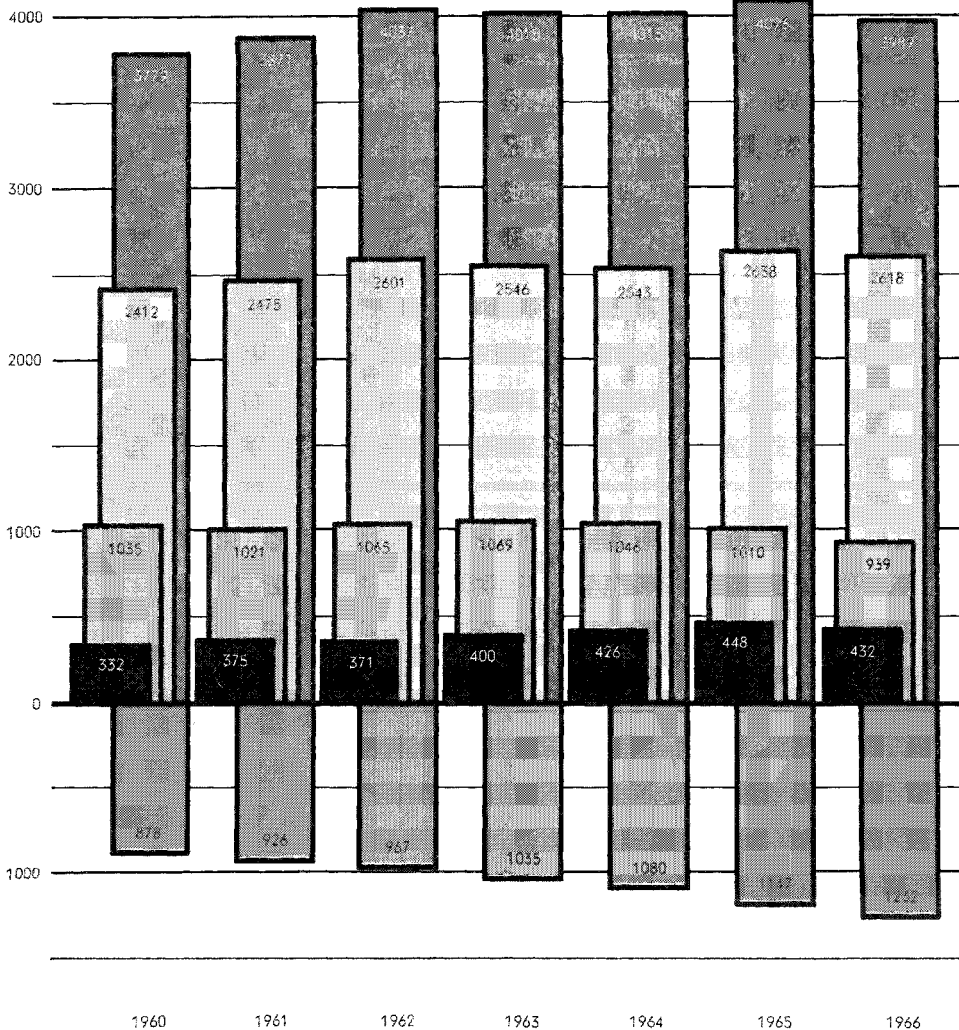
TYÖNTEKIJÄT
ARBETARE
WORKERS



TOIMIHENK.
FUNKTIONÄRER
OFFICIALS



ELÄKELÄISET
PENSIONÄRER
PENSIONERS



KOULUTUSTOIMINTA

Liikennehenkilökunnan koulutusta on hoidettu entiseen tapaan järjestämällä kuljettaja- ja rahastajakursseja. Näiden lisäksi autonkuljettajia on koulutettu kuljettajarahastajiksi sekä naispuolisia rahastajia raitiovaunukuljettajiksi.

Teknillistä koulutustoimintaa on suoritettu järjestämällä kurseja ja tiedotustilaisuuksia sekä teknilliselle että liikennehenkilökunnalle.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kurseille on osallistunut henkilökuntaa eri sektoreilta yhteensä 66. Liikennelaitoksen tarpeita silmälläpitäen Khn koulutustoimikunta järjesti syksyllä erillisen tuotantoteknillisen kurssin laitoksen henkilökunnalle. Kurssille osallistui 20 henkilöä. Ulkopuolisille kurseille on lisäksi lähetetty 17 henkilöä.

Oppisopimuksen tehneitä ammattioppilaita on ollut 15, joista 12 valmistui ammattitutkinnon suorittuaan nuoremmiksi ammattimieheiksi.

Laitoksen toimesta laadittiin Helsingin kaupungin liikenneopiston perustamissuunnitelma. Tämän mukaan koko liikennelaitoksen koulutustoiminta keskitettäisiin liikenneopiston puitteisiin. Liikennelaitoksen lautakunta hyväksyi 2.12.66 puolestaan liikenneopiston perustamissuunnitelman tehden kaupunginhallitukselle esityksen opiston perustamisesta.

VÄESTÖNSUOJELU

Helsingin kaupungin väestön- ja laitossuojeluun niveltyvää liikennelaitoksen vastaavaa toimintaa kehitettiin huomattavasti kertomusvuoden aikana. Organisaatiota laajennettiin ja täsmennettiin, ensiapu- ja suojelukoulutusta annettiin organisaation eri portaissa sekä toimintasuunnitelmat laadittiin entistä yksityiskohtaisemmiksi.

PALOSUOJELUTOIMINTA

Varikoissa sattui viisi tulipalon alkua, joista kaksi melko vaarallista ja liikkuvassa kalustossa 14 sekä lisäksi toistakymmentä ulkopuolisten kalustossa, joiden sammuttamiseen lainattiin laitoksen kalustoa. Tehokkaiden sammutusvälineiden ja asiantuntevan henkilöstön ansiosta palon alut saatiin nopeasti sammutetuiksi.

Palotarkastuksissa todetut puutteellisuudet korjattiin. Keväällä valmistuneeseen Varhan varikkoon asennettiin sprinkler- ja sähköhälytyslaitteet. Koskelan varikon polttoöljyn täydennyspaikalla ovat sprinkleryöt käynnissä. Muissa varikoissa suoritettiin pienempiä parannustöitä. Varhan varikon työnjohtajille selostettiin hälytysjärjestelmiä ja sammutuskaluston käyttöä sekä uusille tarkastajille ja kuljettajille liikkuvaa kalustoa koskevia paloturvallisuusmääräyksiä ja sammutuskaluston käyttöä.

Kaupungin järjestämille VSS-koulutuksen palo- ja pelastuskursseille osallistui runsaasti henkilökuntaa kaikilta varikoilta.

TYÖTURVALLISUUSTOIMINTA

Työnjohto ja paikalliset työturvallisuuselimet ovat eri alueilla työskennelleet jatkuvasti työturvallisuuden kehittämiseksi. Työpaikkoja, -välineitä ja -menetelmiä on parannettu ja epäkohtia korjattu.

Kaikilla työpaikoilla on suoritettu yleinen työturvallisuustarkastus, jossa havaitut vaarakohdat on korjattu tai erilaisin parannustoimenpitein pyritty tapaturmanvaara vähentämään mahdollisimman pieneksi.

Vuoden aikana toimeenpantiin jo kolmannen kerran koko laitosta käsittävä työturvallisuuskilpailu. Kilpailuun osallistuneista yhdeksästä kilpailuryhmästä kuusi alitti vuosien 1964—65 tapaturmamääriensä keskiarvon, voittaja peräti 55,6 %:lla. Kilpailuun luettiin mukaan vähintään kolmen päivän sairausajan aiheuttaneet tapaturmat. Koko laitoksen osalta näiden määrä, 333 tapaturmaa, väheni vuosien 1964—65 keskiarvosta 6,4 %:lla.

ALOITETOIMINTA

Aloitetoimintaa on laitoksen piirissä pyritty tehostamaan. Tätä tarkoittavia kehoituksia on sijoitettu eri työpaikoille. Kertomusvuonna tehtiin seitsemän aloitetta, joista kolme palkittiin. Palkkioiden yhteissumma oli 190 markkaa.

TUOTANTOKOMITEA

Tuotantokomitea piti kuluneen toimintakauden aikana kahdeksan kokousta.

Keskeisenä pyrkimyksenä on ollut teknillisen ja taloudellisen tuloksen parantaminen.

Kokouspöytäkirjat on lähetetty laitoksen ylimmälle johdolle kannanmäärittelyjä ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

HUOLTOKONTTORITOIMINTA

Huoltokonttorin tarkoituksena on saada hoidetuksi henkilökunnan toimeksiantot mahdollisimman vähän ajan- ja rahanhukkaa vaativalla tavalla sekä muutenkin edistää henkilökunnan taloudenhoitoa ottamalla vastaan ja hoitamalla jäsentensä tallettamia rahavaroja sekä myöntämällä lainoja jäsenilleen. Liikennelaitoksen apuna huoltokonttoria koskeissa asioissa toimii hoitokunta, joka kokoontuu kerran viikossa.

Huoltokonttorin jäsenmäärä oli vuoden päättyessä 2 821. Lainoja myönnettiin 1 777 kpl yhteismäärältään 837 000 mk. Huoltokonttorin tilien kokonaissaldo vuoden vaihteessa oli 778 000 mk.

Huoltokonttori muutti 1.1.1966 Ruskeasuolle ja Töölöön perustettiin sosiaali- ja tiedotusosaston yhteyteen asiointipiste. Vuoden 1966 alusta huoltokonttorissa siirryttiin koneelliseen kirjanpitoon.

LÖYTÖTAVARA

Löytötavaratoimistoon talteenotettujen esineiden lukumäärä oli vuoden lopussa 11 294, joista voitiin toimittaa omistajilleen takaisin 3 665 esinettä.

TERVEYDENTILANNE

Terveystilanne on ollut tyydyttävä. Työpaikkahygieniaan ja bioteknologiaan näkökohtiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Poliklinikan välineistöä on lisätty hankkimalla mm. röntgenkone raaja- ja keuhkokuvausvauksia varten. Toiminta röntgenkoneella aloitettiin 4.8.1966 suoritettuna säteilytarkastuksen jälkeen. Vuoden lopussa hankittiin myös audiometri kuulotarkastuksia varten.

Seuraavassa muutamia lukuja poliklinikan toiminnasta viime vuosina.

	1962	1963	1964	1965	1966
Vastaanotolla kävijöitä	11 676	10 834	13 654	12 550	13 432
Sairaita	11 248	10 492	13 283	12 291	13 194
Lääkärintodistuksia	6 294	4 835	4 767	5 513	5 556
Rc. uudistamisia	3 249	3 015	3 034	2 890	3 454
Tulotarkastuksia	428	306	300	289	178
Lääk. määr. lab.tutk.	3 452	3 589	5 325	4 694	6 798
Kotikäyntejä	293	148	236	275	286
Pienoisrtg. tark.	3 251	4 080	3 453	3 182	3 132
Tark. tutk. kuts.	70	77	74	3	39
Uusia tub.tapauksia	11	5	5	5	2

Poliklinikan työtilat uudistettiin perusteellisesti entistä tarkoituksenmukaisemmiksi.

Kiertävän terveysisären vastaanotot aloitettiin 3.1.1966 Vallilassa ja Koskessa sekä 5.9.1966 Varhassa.

Terveystilanteen syiden takia toistaiseksi omaan työhönsä kykenemättömien, mutta muuten työkykyisten henkilöiden tervehdyttämiseksi työterapian avulla ryhdyttiin toukokuusta lähtien näille henkilöille järjestämään kevyttä työtä lääkärin valvonnan alaisena. Tällaisessa työssä on jatkuvasti ollut noin 20 henkilöä pääasiassa auton- ja raitiovaununkuljettajia. Tervehtymisaika on ollut keskimäärin 11 viikkoa.

Raitiolinjat v. 1966

N:o	Linja	Liikennöimisaika
1	Kauppatori—Käpylä	1.1.—31.12.
1A	Eira—Käpylä	»
3B	Eira—Erottaja—Kallio—Töölö—Kauppatori—Eira	»
3T	Eira—Kauppatori—Töölö—Kallio—Erottaja—Eira	»
4	Kirurgi—Munkkiniemi	»
4A	Erottaja—Munkkiniemi	1.1.—31. 8.
4S	Kauppatori—Munkkiniemi	1.1.—31.12.
5	Katajanokka—Töölöntori	»
6	Hietalahti—Arabia	»
7	Etu—Töölö—Sörnäinen	»
8	Salmisaari—Vallila	»
9	Kauppatori—Vallila	»
10	Linjat—Ruskeasuo	»
10N	Arabia—Ruskeasuo	»
10S	Kauppatori—Ruskeasuo	»

Keskikaupunkiautolinjat v. 1966

N:o	Linja	Liikennöimisaika
11 (100)	Ruskeasuo—Invalidisäätiö	1.1.—31.12.
12 (72)	Kauppatori—Sörnäinen	18.4.—10.10.
13	Marian sairaala—(Kauppatori)—Etu—Töölö	1.1.—31.12.
13S	Marian sairaala—(Kauppatori)—Hietaniemi	»
14	Eira—Tukholmankatu	»
14A	Viiskulma—Tukholmankatu	»
15	Siltasaari—Taka—Töölö	»
16	Punavuoret—Kruununhaka	»
16A	Munkkisaari—Kruununhaka	»
17	Merikatu—Aleksis Kivenkatu	»
18	Kruununhaka—Meilahden klinikat	»
19	Ruoholahti—Jätkäsaari	12.9.—31.12.
20 (23)	Erottaja—Lauttasaari (Isokaari)	1.1.—31.12.
20N (23N)	Rautatienatori—Lauttasaari	»
20V (23A)	Erottaja—Lauttasaari (Katajajarju)	»
21 (24)	Asema-aukio—Lauttasaari (Teollisuusalue)	»
21V (24A)	Asema-aukio—Lauttasaari (Teollisuusalue)	»
23 (19)	Eläintarha—Pasila	»
24 (21)	Erottaja—Seurasaari	»
57 (30)	Vanha Kirkkopuisto—Kulosaari	»

Esikaupunkiautolinjat v. 1966

N:o	Linja	Liikennöimisaika
32 (22)	Simonkenttä—Etelä-Haaga	1.1.—31.12.
38 (29)	Simonkenttä—Lassila	»
39 (26)	Simonkenttä—Konala	»
39N (26N)	Rautatientori—Konala	»
42 (28)	Erottaja—Kannelmäki	—
45 (25)	Simonkenttä—Malminkartano	»
46 (27)	Erottaja—Kaarela	»
46N (27N)	Rautatientori—(Kannelmäki)—Kaarela	»
50 (71)	Sörnäinen—Pajamäki	»
50A (71A)	Sörnäinen—Strömbergin tehdas	»
55 (50)	Marian sairaala—Koskela	»
62 (52)	Rautatientori—Maunula	»
63 (55)	Erottaja—(Maunula)—Länsi-Pakila	»
63A (55A)	Erottaja—Suursuo	»
64 (53)	Rautatientori—Itä-Pakila	»
64A (53A)	Rautatientori—Oulunkylä (Patola)	»
65 (51)	Rautatientori—Oulunkylä (Veräjämäki)	»
66 (54)	Rautatientori—Länsi-Pakila	»
66A (54A)	Rautatientori—Suursuo	»
66N (54N)	Rautatientori—(Maunula)—Länsi-Pakila	»
80 (32)	Rautatientori—Länsi-Herttoniemi (Eränkävijäntori)	1.1.—31. 8.
80N (32N)	Rautatientori—(Kulosaarentie)—Länsi-Herttoniemi	»
81 (34)	Pajamäki—Länsi-Herttoniemi (Siilitie)	1.1.—31.12.
81A (34S)	Rautatientori—Länsi-Herttoniemi (Siilitie)	1.1.—31. 8.
»	Rautatientori—Länsi-Herttoniemi (Siilitie)	1.1.—31. 8.
»	Rautatientori—Länsi-Herttoniemi	1.9.—31.12.
81N	Rautatientori—(Kulosaarentie)—Länsi-Herttoniemi	»
81V (34V)	Simonkenttä—Pajamäki	1.1.—31.12.
82 (35)	Rautatientori—Roihuvuori	»
85 (36)	Rautatientori—Jollas	»
86 (37)	Rautatientori—Santahamina (Sotilasalue)	»
87	Rautatientori—Laajasalon öljysatama	3.1.—31.12.
88 (38)	Rautatientori—Kaitalahti	1.1.—31.12.
89 (73)	Eränkävijäntori—Roihuvuori—Reposalmen uimaranta	13.6.—17. 8.
»	Myllypuro—Roihuvuori—Reposalmen uimaranta	»
90 (44)	Rautatientori—Puotinharju	1.1.—31.12.
91 (42)	Rautatientori—Puotila	»
92 (43)	Rautatientori—Myllypuro	»
92A	Rautatientori—Myllypuro (Yläkiventie)	1.9.—31.12.
92S	Rautatientori—Myllypuro (Myllypadontie)	»
93 (33)	Rautatientori—Marjaniemi	1.1.—31.12.
95 (41)	Rautatientori—Vartioharju	»
95N (41N)	Rautatientori—(Puotila)—Vartioharju	»

LIKENNELAITOKSEN LINJOJEN KANNATTAVUUS V. 1966

RAITIOLIKENNE

Linja	Ajokm. (linja- ja halliajo)	Paikkakm. (tuhansia)	Matkat	Mtk/ km	Tuotot		Kustannukset		Katetuotto		Kuor- mitus %		
					mk	p/mtk	mk	p/mtk	mk	%			
1	878 681	74 095	3 843 110	4,4	1 691 915	44,0	1 603 654	41,7	=	88 281	=	5,2	39,8
3B	899 536	79 986	6 946 281	7,7	3 049 159	43,9	1 866 227	26,9	=	1 182 932	=	38,8	49,7
3T	906 242	80 778	6 630 028	7,3	2 894 740	43,7	1 867 187	28,2	=	1 027 553	=	35,5	47,5
4	1 384 422	126 677	6 711 591	4,8	2 938 380	43,8	2 374 720	35,4	=	563 660	=	19,2	35,2
5	496 645	42 759	4 049 636	8,2	1 816 086	44,8	1 140 655	28,2	=	675 431	=	37,2	33,1
6	935 091	92 617	6 036 927	6,5	2 671 380	44,3	1 886 759	31,3	=	784 621	=	29,4	44,2
7	683 072	64 209	5 011 591	7,3	2 227 421	44,4	1 531 269	30,6	=	696 152	=	31,3	27,4
8	713 888	61 901	3 342 995	4,7	1 520 964	45,5	1 345 414	40,2	=	175 550	=	11,5	31,6
9	270 234	19 063	1 572 243	5,8	703 100	44,7	587 907	37,4	=	115 193	=	16,3	35,1
10	1 144 668	100 376	6 123 970	5,3	2 713 953	44,3	2 149 377	35,1	=	564 576	=	20,8	40,0
Raitiolinjat	8 312 479	742 461	50 268 372	6,0	22 227 098	44,2	16 353 169	32,5	=	5 873 929	=	26,4	38,1

DIESELAUTOLIKENNE

Linja	Ajokm. (linja- ja halliajo)	Paikkakm. (tuhansia)	Matkat	Mtk/ km	Tuotot		Kustannukset		Katetuotto		Kuor- mitus %		
					mk	p/mtk	mk	p/mtk	mk	%			
11	17 964	1 029	43 922	2,4	23 663	53,9	62 473	142,2	—	38 810	—	164,0	2,2
12	3 881	132	16 908	4,4	9 437	55,8	9 913	58,6	—	476	—	5,0	48,8
13	280 112	15 703	832 021	3,0	388 244	46,7	477 883	57,4	—	89 639	—	23,1	26,1
14	865 066	49 963	5 672 390	6,6	2 475 915	43,6	1 321 109	23,3	=	1 154 806	=	46,6	52,2
15	82 096	3 478	139 220	1,7	68 420	49,1	175 812	126,3	—	107 392	—	157,0	16,0
16	402 516	22 052	1 634 641	4,1	738 811	45,2	665 227	40,7	=	73 584	=	10,0	30,1
17	656 768	36 609	4 262 359	6,5	1 911 816	44,9	1 039 432	24,4	=	872 384	=	45,6	60,7
18	708 462	40 413	2 885 342	4,1	1 314 180	45,5	1 011 466	35,1	=	302 714	=	23,0	44,4
19	17 445	653	10 650	0,6	5 261	49,4	37 866	355,6	—	32 605	—	619,7	2,3
20	1 314 998	66 744	4 237 314	3,2	1 979 040	46,7	1 589 545	37,5	=	389 495	=	19,7	40,3
21	1 404 990	64 863	4 343 510	3,1	2 272 185	52,3	2 149 804	49,5	=	122 381	=	5,4	46,4
23	100 078	5 573	211 816	2,1	123 257	58,2	174,615	82,4	—	51 358	—	41,7	7,3
24	110 200	6 430	200 017	1,8	109 284	54,6	161 306	80,6	—	52 022	—	47,6	15,8
Suomenl.	—	—	25 300	—	14 388	—	27 000	107,0	—	12 692	—	88,2	—
Keskik. linjat	5 964 576	313 642	24 515 410	4,1	11 433 901	46,6	8 903 531	56,4	=	2 530 370	=	22,1	—
32	769 960	42 958	2 291 694	3,0	1 397 427	61,0	1 051 450	45,9	=	345 969	=	24,8	37,9
38	89 526	4 542	81 460	0,9	51 326	63,0	127 937	157,1	—	76 611	—	149,3	17,6
39	1 105 278	60 669	2 368 590	2,1	1 541 772	65,1	1 265 667	53,4	=	276 105	=	17,9	43,7
42	1 466 865	79 164	3 437 295	2,3	1 990 351	56,3	1 781 102	51,8	=	209 249	=	10,5	47,7
45	200 848	11 358	158 096	0,8	109 710	68,6	203 361	128,6	—	93 651	—	85,4	16,1
46	583 407	32 041	687 778	1,2	456 804	66,4	591 725	86,0	—	134 921	—	29,5	27,1
50	517 561	25 444	1 045 709	2,0	639 974	61,2	874 602	83,6	—	234 628	—	36,7	41,2
55	780 534	45 368	2 547 321	3,3	1 373 497	53,9	1 170 205	45,9	=	203 292	=	14,8	43,1
57	484 135	26 042	1 029 867	2,1	534 444	51,9	628 130	61,0	—	93 686	—	17,5	27,2
62	788 283	43 176	1 721 459	2,2	1 027 496	59,7	1 040 344	60,4	—	12 848	—	1,3	37,6
63	1 257 088	67 756	2 580 223	2,1	1 559 861	60,5	1 490 214	58,1	=	61 647	=	4,0	45,2
64	902 043	48 862	2 058 492	2,3	1 278 106	62,1	1 110 133	53,9	=	167 973	=	13,1	40,8
65	1 294 821	71 560	3 261 598	2,5	1 834 960	56,3	1 564 811	48,0	=	270 149	=	14,7	40,1

32. Liikennelaitos

Linja	Ajokm (linja- ja halliajo)	Paikkakm (tuhansia)	Matkat	Mk/ mk	Tuotot		Kustannukset		Katetuotto		Kuor- mitus %	
					mk	p/mtk	mk	p/mtk	mk	%		
66	1 377 365	74 496	3 155 883	2,3	1 904 221	60,3	1 629 561	51,8	=	274 660	= 14,4	44,2
80	600 203	32 985	1 234 980	2,1	745 730	60,4	727 990	58,9	=	17 740	= 2,4	31,1
81	2 327 427	130 029	5 954 029	2,6	3 418 472	57,4	2 643 515	44,4	=	774 957	= 22,7	43,4
82	1 245 791	68 216	3 350 546	2,7	2 017 255	60,2	1 445 222	43,1	=	572 033	= 28,4	44,6
85	442 704	24 221	664 844	1,5	437 868	65,9	500 404	75,3	—	62 536	— 14,3	32,9
86	670 998	36 692	1 055 575	1,6	717 445	68,0	740 915	70,2	—	23 470	— 3,3	36,8
87	66 646	2 730	99 070	1,5	67 505	68,1	109 883	110,9	—	42 378	— 62,8	39,9
88	176 258	9 348	209 751	1,2	140 844	67,1	190 515	90,8	—	49 671	— 35,3	23,8
89	4 514	171	11 140	2,5	7 005	62,9	5 967	53,8	=	1 038	= 14,8	49,4
90	315 231	15 495	354 648	1,1	249 814	70,4	428 882	120,9	—	179 068	— 71,7	24,4
91	1 434 863	78 294	2 291 189	1,6	1 604 433	70,0	1 551 984	67,7	=	52 449	= 3,3	36,3
92	1 970 698	104 780	3 499 054	1,8	2 468 570	70,6	2 313 042	66,1	=	155 528	= 6,3	44,0
93	301 894	16 931	346 415	1,1	237 660	68,6	304 008	87,8	—	66 348	— 27,9	22,0
95	968 572	55 807	1 431 809	1,5	1 001 270	69,9	948 614	66,3	=	52 656	= 5,3	31,3
Esikaup. linjat	22 143 513	1 209 135	46 928 515	2,1	28 813 820	61,4	26 448 191	56,4	=	2 365 629	= 8,2	40,2
Autolinjat	28 108 089	1 522 777	71 443 925	2,5	40 247 721	56,3	35 351 722	49,5	=	4 895 999	= 12,2	

Kuormitusprosentti selvittää vuoden aikana keskimääräisen puolta kierrosta kohti olleen matkustajamäärän verrattuna vaunun rekisteröityyn paikkalukuun.

Selitys	Raitioliikenne		Autoliikenne		Laivaliikenne		Asuntokiinteistöt		Yhteensä	
	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%
Tuotot	22 227 098		40 247 721		293 000		243 699		63 011 518	
Linja/välittömät kustannukset ..	16 353 169		35 351 722		220 361		310 279		52 235 531	
Katetuotto I	+5 873 929	+26,4	+ 4 895 999	+12,2	+72 639	+24,8	—66 580	—27,3	+10 775 987	+17,1
Kuljetusmuoto- kustannukset ..	9 139 129	41,1	10 181 141	25,3					19 320 270	30,7
Katetuotto II ...	—3 265 200	—14,7	— 5 285 142	—13,1	+72 639	+24,8	—66 580	—27,3	— 8 544 283	—13,6
Yhteiset kustan- nukset	(4 917 401)	22,1	(8 904 103)	22,1	(64 885)	22,1	(53 978)	22,1	13 940 367	22,1
Tulos	(—8 182 601)	—36,8	(—14 189 245)	—35,2	(+ 7 754)	+ 2,7	(—120 558)	—49,4	—22 484 650	—35,7
Pääoman korko %									5 001 915	
									—17 482 735	—27,7

Liikennelaitoksen käyttöomaisuuden muutokset v. 1966

	Arvo 1. 1. 66	Lisäykset			Vähennykset			Arvo 31.12.66
		Talousarvion pääomamää- rärahoilla hankittu	Keskeneräi- sistä uudis- hankinnoista siirretty	Muutlisäsel- vitykset(sel- vitys)	Poistot	%	Muut vähennykset (selvitys)	
1. Liikennekiinteistöt								
a. Tontit ym.	4 587 074	—	—	¹⁾ —	—	—	—	4 587 074
b. Rakennukset ym.	27 657 274	1 347 034	2 349 620	15 939	1 081 149	2½	—	30 288 718
c. Liikennekioskit	71 931	—	—	—	14 239	10	—	57 692
								34 933 484
2. Asuntokiinteistöt								
a. Tontit	444 850	—	—	—	—	0	—	444 850
b. Rakennukset ...	953 971	12 587	—	—	38 104	1½	—	928 454
								1 373 304
3. Radat ja ajojohdot	6 788 679	—	369 568	—	665 246	5	—	6 493 001
4. Raitiovaunusto								
a. Moottori ja perä- vaunut	19 641 680	—	6 522	²⁾ —	1 279 625	4	—	18 368 577
b. Työvaunut	237 417	113 054	26 583	2 930	59 543	15	—	320 441
c. Työvaunut	276 893	—	—	—	15 778	4	—	261 115
								18 950 133
5. Linja-autovaunusto								
a. Linja-autot	21 108 333	2 000 038	840 302	—	3 975 038	12	—	19 973 635
b. Työautot	44 860	49 623	—	—	30 476	15	—	64 007
c. Keskeneräiset linja-autot	—	—	223 292	—	—	—	—	223 292
								20 260 934
6. Johdinautovaunusto								
a. Johdinautot	148 030	—	—	—	27 760	10	—	120 270
b. Työvaunut	1 840	6 852	—	—	1 840	15	—	6 852
								127 122
7. Johdinautojen ajo- johdot	85 170	—	—	—	10 290	5	—	74 880
3. Henkilö-, radio- ja varastojen autot ...	97 911	17 685	—	—	23 196	15	—	92 400
9. Lautta	44 335	—	9 972	—	14 596	6	—	39 711
10. Kalusto	941 287	91 463	103 736	—	125 092	10	—	1 011 394
11. Puhelinosuudet ...	127 300	—	—	³⁾ 37 100	—	—	—	164 400
12. Keskeneräiset uu- dishankinnat	72 916	22 431	201 133	—	—	—	⁴⁾ 2 930	293 550
	83 331 751	3 660 767	4 130 728	55 969	7 361 972		2 930	83 814 313

Poistosummaan mk 7 361 972 sisältyy käyttöomaisuuden myynnistä ja romutuksesta johtuvia ylimääräisiä poistoja mk 71 111 seuraavasti:

4a	44 310
5a	19 855
5b	578
6a	1 760
6b	150
8	4 458

32. Liikennelaitos

Selvitys käyttöomaisuuden muista lisäyksistä

1) Väliaikainen tiejärjestely Vartiokylän hallialueella (Rahatoimiston kirje 24.8.1966 n:o 1314)			15 939
2) 1-akselinen työmaavaunu HKL-1786 siirretty keskeneräisten uudishankintojen ryhmästä työvaunuihin		2 930	
3) 3 uutta puhelinosuutta n:ot 100965, 178565 ja 178583 a 1 200 mk	3 600		
Puhelinosuuksien arvon korotus (134x250 mk)	33 500	37 100	
		<u>55 969</u>	

Selvitys käyttöomaisuuden muista vähennyksistä

4) 1-akselinen työmaavaunu HKL-1786 siirretty keskeneräisten uudishankintojen ryhmästä työvaunuihin		<u>2 930</u>
---	--	--------------

HENKILÖKUNNAN RAKENNE JA MUUTOKSET v. 1966

Toimintayksikkö	Virkasuhde				Työsopimus-suhde		Yhteensä			Erotus vuoteen 1965 verratt. *)
	Vakin.		Tilap.		M	N	M	N	Y	
	M	N	M	N						
Hallinto	4	—	—	—	—	1	4	1	5	+ 1
Kansliaosasto	1	—	2	3	—	1	3	4	7	= 0
Järjestelyosasto	—	—	1	—	7	1	8	1	9	= 0
Sosiaali- ja tiedotus-osasto	1	—	—	2	—	1	1	3	4	+ 2
Taloulosasto	—	—	25	33	9	33	34	66	100	— 16
Hankintaosasto	—	—	13	14	34	8	47	22	69	— 5
Autoliikenneosasto	1	—	996	805	2	11	999	816	1 815	— 30
Raitioliikenneosasto	1	—	448	451	—	16	449	467	916	— 35
Liikennesuunnittelu-osasto	1	—	4	7	2	7	7	14	21	+ 10
Autokorjaamo-osasto	1	—	10	4	453	29	464	33	497	— 15
Raitiovaununkorjaamo-osasto	1	—	20	2	289	54	310	56	366	— 12
Rataosasto	—	—	10	2	147	5	157	7	164	— 7
Teknillinen suunnitteluosasto	—	—	2	—	11	3	13	3	16	= 0
Koko henkilökunta	11	—	1 531	1 323	954	170	2 496	1 493	3 989	— 107

*) Toimintayksikköjen muutoksiin sisältyvät myös toimintayksikköjen väliset sisäiset henkilösiirrot.

33. Puutavara- ja polttoainetoimisto

Puutavara- ja polttoainejaoston kokoonpano v. 1966 oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että kaup.joht. Arno Tuurnan tilalle oli valittu päätoimitt. Pentti Poukka.

Jaosto kokoontui kertomusvuonna 4 kertaa ja pöytäkirjapykälkien lukumäärä oli 20.

Puutavara- ja polttoainejaoston käsittelemät asiat. Tärkeimmistä jaoston käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat: polttoaineen hintojen määrääminen talousarviovuotta 1966 varten, Heinolan sahan henkilökunnan asuntojen vuokrien tarkistaminen sekä puutavara- ja polttoainetoimiston palveluksessa oleville henkilöille oman moottoriajoneuvon käytöstä suoritettavan korvauksen määrääminen.

Toimiston henkilökunta. Lautatarhanhoit. Arvo Nurmi kuoli 8.4. ja metsätyönjoht. Hannu Nieminen erosi 15.5.

Lautatarhanhoitajaksi siirtyi sahatekn. Leevi Nokelainen ja hänen tilalleen järvi-työnjohtajaksi siirrettiin Padasjoelta työnjoht. Martti Lång. Pois siirtyneen toim.apul. Ritva Laineen tilalle otettiin 25.11. toim.apul. Raili Niemelä.

Henkilökunnan vahvuus oli päätoimistossa johtajan ja konttoripäällikön lisäksi 2 toimistovirkailijaa, Helsingissä 2 työnjohtajaa, maaseudulla hankintatehtävissä metsänhoitajan lisäksi 3 piirimiestä ja 9 työnjohtajaa, sahalla 3 työnjohtajaa, toimistonhoitaja ja 2 toimistoapulaista sekä laivanpäällikkö, yhteensä 26 henkilöä.

Yleistilanne

Vuoden toiminnassa ei tapahtunut sanottavia muutoksia. Koko maan sahateollisuudelle vuosi 1966 oli erittäin vaikea. Tähän nähden puutavaratoimiston osalta vuoden tuloksia voidaan pitää tyydyttävinä.

Sahatavaran ulkomaisilla markkinoilla jatkui edellisen vuoden laskeva suuntaus niin hinnan kuin määrienkin suhteen. Poikkeuksen teki u/s mäntysahatavara, jonka hinta pysyi hyvänä ja kysyntä riittävänä. Kotimaassa hintataso ja kysyntä oli myös laskeva, mutta varsinainen hintojen tarkistus siirtyi seuraavaan vuoteen.

Hankintavuoden 1965/66 tukkien ostot jäivät jonkin verran pienemmiksi kuin vuoden käyttö. Tukkien hinta sahalla oli n. 2 % edellisen vuoden vastaavaa hintaa halvempi. Tukkien hankinnassa tähän saakka jatkunut kantohintojen nousu näytti muuttuneen laskuksi. Hankintavuoden 1966/67 ostot alkoivat alenevan hintatason merkeissä ja hinnat laskivatkin pitkin ostokautta. Leimikoita tuli myyntiin tasaisesti, mutta paremminkin esiintyi niistä pientä puutetta kuin runsautta. Ostotavoite saavutettiin.

Polttopuun osalta heti vuoden alusta alkaen esiintyi kuivan halon puutetta. Hinnossakin tapahtui nousua, kuitenkin hinta oli vielä keväällä v.v. Helsingissä 20 mk/m³. Vuoden lopulla kuivan halon puute muodostui kuitenkin niin suureksi, että mistään

33. Puutavara- ja polttoainetoimisto

selvästä hintatasosta ei voinut enää puhua. Halkojen rahti aleni vuoden alusta 14 %.

Työvoiman suhteen vuosi meni häiriöittä.

Palkkoja nostettiin työehtosopimuksen mukaisesti 1.3. 3 % sekä 1.6. 2.4 %. Kesäkuun alusta siirryttiin 3 kk:n ajaksi 5-päiväiseen viikkoon.

S a h a

<i>Tuokit.</i>	j ³	j ³
vuoden alussa sahalla		374 749
» » keskener. hankintoja		1 110 554
varasto vuoden alussa		1 485 303
vuoden aikana ostettu		1 953 331
		<hr/>
		3 438 634
vuoden aikana käytetty	1 497 345	
mittatappio	93 676	1 591 021
varasto vuoden lopussa: sahalla	301 598	
keskener.		
hankintoja	1 546 015	1 847 613

V:n 1965/66 hankintojen keskihinta ilman korkoja, poistoja, eläkkeitä ja Helsingin toimiston kustannuksia oli 2.40 mk/j³ (sahalla kuorimattomana). Pystymetsien keskim. kantohinta oli 1.80 mk/j³. V:n 1966/67 hankintatavoitteesta oli kertomusvuoden loppuun mennessä ostettu 1 546 015 j³.

Sahaus. Työntekijöitä oli sahalla keskim. 65, lisäksi kuljetuspuolella oli 12 miestä ja käytettävissä 8 autoa. Työtuntimäärä kertomusvuoden aikana oli sahalla 132 707 t.

Sahan käyntiaika oli 1 952 t ja tänä aikana sahattiin keskim. 3.3 std/t. Saha seisoi kesäloma-ajan, 22.7.—20.8., jolloin samalla suoritettiin vuosikorjaukset. Vuoden lopulla saha seisoi vielä ajan 27.12.—31.12.

Kertomusvuoden aikana sahattiin 6 327 std, josta höylättiin 828 std. Tukkeja käytettiin 234 j³/std.

Sahatavaravarasto sahalla oli v:n 1966 aikana seuraava:

	std	std
sahatavaravarasto vuoden alussa		1 562
lisäykset varastoon: sahattu	6 327	
vaihtotavarana	30	6 357
		<hr/>
		7 919
lähetetty		6 072
sahatavaravarasto vuoden lopussa		1 847
Verkkosaarella oli sahatavaraa varastossa lisäksi		51

Sahalta toimitettiin puutavaraa:

kaupungin laitoksille	2 867
vientiläivaukseen	2 357
kotimaan myyntiin	848

yhteensä 6 072

Kaupungin laitoksille toimitetusta tavara-
rasta laskutettiin Suomen Sahat -yhdistyk-
sen tukkuhinnaston mukaan. 1.10. alkaen
annettiin tähän hinnastoon 10 %:n alennus.

Teollisuushaketta toimitettiin 38 879 m³
ja sahanpurua ja kuorta 25 059 m³.

Kotimaisille teollisuuslaitoksille myytiin
tukkien latvoista tehtyä kuusi- ja mäntypa-
peripuuta 10 925 m³. Näistä oli 3 253 m³
erikoispuiden latvapinotavaraa.

Sähkövoimaa käytettiin 1 146 580 kWh,
josta maksettiin 8.90 p/kWh. Loistetehosta
maksettiin 185 mk.

Tapaturmia sattui 12, joiden johdosta

menetettiin 164 työpäivää. Sairausajan palk-
kaa maksettiin 160 päivältä yht. 2 816 mk.

Kustannukset sahalla olivat 123.30 mk/std,
josta palkat, työnjohdon ja toimistohenkilö-
kunnan palkat mukaan luettuina olivat
74.35 mk/std.

Hake myytiin Tampella Oy:lle; hinta oli
koko vuoden ajan 16.25 mk/m³.

Myydyn sahatavaran keskihinta oli
680.53 mk/std.

Kertomusvuonna ostettiin tukkien siir-
rossa käytettävä moottorivene sekä yksi
sahatavaran kuljetukseen tarkoitettu kuor-
ma-auto.

<i>Erikoispuu.</i>	j ³	j ³
Varasto vuoden alussa		353 597
vuoden aikana ostettu	380 354	
mittaerot	33 796	414 150
		<hr/> 767 747
vuoden aikana myyty		311 418
Varasto vuoden lopussa		<hr/> <hr/> 456 329
Erikoispuita toimitettiin:		
hirsia		110 881 jm
paaluja		10 293 kpl
parruja		86 621 jm
pylväitä		338 kpl
ratapölkkyjä		2 110 »
<i>Halkoja</i>	m ³	m ³
oli vuoden alussa varastossa Helsingissä		1 929
» maaseudulla		29 637
siitä keskeneräisiä hankintoja	1 860	
varastossa vuoden alussa		<hr/> 31 566
vuoden aikana ostettu	13 002	
mittavoitto	2 366	15 368
		<hr/> 46 934
vuoden aikana jaettu		21 423
varasto vuoden lopussa		<hr/> <hr/> 25 511
tästä varastossa Helsingissä		1 600
» maaseudulla		23 911
keskeneräisiä hankintoja	8 565	
		<hr/> <hr/> 25 511

33. Puutavara- ja polttoainetoimisto

Metsäosastolta vastaanotettiin halkoja 4 000 m ³ .	m ³
Halkojakelu Helsingissä	
kaupungin omille laitoksille	9 764
huoltovirastolle	9 883
muu jakelu	1 525
	yhteensä 21 172

Mainitusta määrästä toimitettiin pilkottuna 17 422 m³.

Koivuhalkojen hinta jakelussa oli

	mk/m ³
1.1. —28.2.	22.50
1.3. —31.8.	23
1.9. —31.10.	25
1.11.—31.12	28

Tulot ja menot

Toimiston tulot tilinpäätöksen mukaan olivat 6 644 529 mk ja menot 6 596 619 mk, joten ylijäämää kertyi 47 910 mk.

Hinnat olivat samat, mistä Helsingin Halkokauppiasyhdistys oli sopinut.

34. Teurastamolaitos¹⁾

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden lopussa 90. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 34, tilapäisiä 3, viransijaisia 2, sopimuspalkalla 18 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 33.

Teurastamolaitoksen toimitusjohtajan virkaan valittiin agr. Antti Rentola 1.2. alkaen.

Eläkkeelle siirtyivät yliesimies Richard Åkerman 1.11., esimies Harald Nordberg 1.8., siiv. Hilja Tuomiluoto 1.5., apputyöntek. Väinö Hammar 1.8. ja apputyöntek. Kaarlo Kontio 1.11.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyivät halliapul. Claes Wilkman 1.1., teurast. Lauri Saarinen 9.10. ja siiv. Olga Tamminen 6.1.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa jäljempänä mainitut määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaitaan myös v:n 1963—1965 luvut.

	1963	1964	1965	1966
Sonneja	7 141	6 492	5 034	5 722
Lehmiä	12 812	13 998	17 351	14 118
Hiehoja ja isoja vasikoita ...	12 385	13 522	14 771	9 785
Pikkuvasikoita	3 935	5 543	6 138	3 779
Lampaita ja vuohia	2 048	2 865	2 827	2 382

	1963	1964	1965	1966
Sikoja yli 50 kg	25 411	28 318	29 352	34 298
Sikoja alle 50 kg	1 553	1 816	2 262	2 209
Hevosia	436	472	664	727
Yhteensä	65 721	73 026	78 993	73 020

Edelläluetellut v:n 1966 ruhot vastasivat keskipainojen mukaan laskettuna 6 677 703 kg lihaa, josta 48.8 % nautakarjan, 0.5 % lampaan, 47.5 % sian ja porsaan sekä 3.2 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o I.

Teurastusosastoilla hylättiin lihaa 19 281 kg ja elimiä 38 586 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 57 867 kg lihaa.

Teurastusosastoissa teurastetuista eläimistä tuotiin maanteitse 70 475 kpl ja rautateitse 2545 kpl eli yhteensä 73 020 kpl.

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin kertomusvuonna 1 107 858 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat allamainittuihin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1964—1965 luvut:

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamolaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

34. Teurastamolaitos

	1964	1965	1966
Sonneja	268	271	156
Lehmiä	8 764	8 897	5 195
Hiehoja ja isoja vasi- koita	7 847	7 484	3 554
Pikkuvasikoita	8 186	6 333	4 846
Lampaita ja vuohia ...	3 549	3 242	1 909
Sikoja ja porsaita	1 297	946	513
Hevosia ja karhuja ...	238	242	180
Yhteensä	30 149	27 415	16 353

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o II.

Lihantarkastamossa hylättiin vuoden aikana lihaa 42 875 kg ja elimiä 19 290 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 62 165 kg.

Laboratorio

Laboratoriossa suoritettiin vuoden kuluessa 328 täydellistä bakteriologista tutkimusta, 983 keittokoetta ja pH-määrittystä, 290 bakterioskooppista sekä 492 erikoistutkimusta.

Trikiinien varalta tutkittiin 37 020 sikaa ja porsasta sekä yksi karhu, kaikki kielteisine tuloksine.

Täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otettiin 0.4 % tarkastetuista ruhoista, eli yhteensä 328. Näistä oli teurastusosastoilta 124 ja lihantarkastamolta 204. Hylätyksi tuli 154 ruhoa eli 46.9 % tutkimukseen otetuista. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 68, patologisanatomiset syyt 18, vieras haju ja korkea pH-arvo 40, lihan antibiotica-pitoisuus 5, leukoosi 1 sekä vetisyys 2. Kahden tai useamman em. syyn perusteella hylättiin 20 ruhoa.

Vain keittokoe ja pH-määrittys suoritettiin 375 ruhosta teurastusosastoilta ja 289 lihantarkastamolta eli 0.7 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Vieraan hajun ja korkean pH-arvon perusteella hylättiin 133 ruhoa eli 20.0 %. Ilman laboratoriotutkimusta hylättiin suoraan 291 ruhoa eli 0.3 % tarkastetuista ruhoista.

Lihasrappeutumaa tavattiin 3 lehmässä, 1 hiehoissa, 9 vasikassa, 19 pikkuvasikassa ja 7 siassa.

Salmonella typhimurium todettiin täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä 4 vasikassa ja yhdessä pikkuvasikassa. Pernaruton varalta tutkittiin 11 lehmää, 1 hieho ja 2 lammasta, kaikki kielteisine tuloksine. Tuberkuloositutkimuksia suoritettiin 2 lehmästä, 2 vasikasta ja 272 siasta, mistä tutkimuksista tulos yhden vasikan osalta oli positiivinen. Leukoosi todettiin 9 naudassa, 1 pikkuvasikassa, 1 siassa ja 1 porsaassa.

Lisäksi otettiin erityisesti salmonellojen toteamiseksi raapenäytteitä leikkuupöydistä 74, jotka kaikki olivat kielteisiä. Edelleen tutkittiin kliinisesti terveitä vasikoita 81 ja rotia 2, joista 1 vasikalla todettiin Salmonella typhimurium.

Antibiotica-koe suoritettiin 319 bakteriologisen ja 16 keittokokeen yhteydessä. Edellisistä oli positiivisia 23 ja jälkimmäisistä 6, eli yhteensä 8.7 %.

Sairasteurastamossa teurastettiin 23 eläintä eli 11 lehmää, 1 hieho, 4 pikkuvasikkaa, 6 sikaa ja 1 hevonen. Lisäksi obdusoitiin kuolleena saapuneet 12 ruhoa eli 1 lehmä, 4 vasikkaa, 1 pikkuvasikka, 1 lammas ja 5 sikaa.

Vuoden aikana suoritti laboratoriossa, lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa 9 eläinlääkäriä hygienikkokurssiin ja yksi eläinlääkäri lihantarkastajan tutkintoon liittyvän harjoittelun. Laboratoriotutkintoa varten harjoitteli 14 ja trikiinitarkastajan tutkintoa varten 3 henkilöä. Yksi maatalous- ja metsätieteen ylioppilas tutustui eri osastojen toimintaan. Lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa harjoitteli 4 eläinlääketieteen kandidaattia. Lihantarkastukseen ja teurastustekniikkaan kävi tutustumassa 85 lääketieteen kandidaattia ja 40 terveystarkastajaa.

Tarkastuseläinlääkäriin toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o IV.

Tukkumyynnihallia ja jäädyttämöjä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

Tukkumyynnihallissa myytiin:

	Tammikuu	Heinäk.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	V.
Nautoja kpl	5 039	3 886	5 389	4 559	3 975	3 490	3 326	4 077	4 788	5 423	5 982	5 071	53 411
Isoja vasikoita »	2 425	1 958	2 671	3 059	2 786	3 204	2 494	4 548	4 721	4 453	3 681	3 649	33 919
Pikkuvasikoita »	722	641	961	1 616	1 214	1 148	608	609	596	599	589	605	9 492
Lampaita	398	426	753	587	514	387	972	1 654	1 494	1 529	1 111	656	10 111
Sikoja	5 287	5 163	6 373	6 360	5 754	5 684	5 416	5 903	6 205	5 899	7 027	9 150	74 311
Hevosia	126	97	155	130	104	150	79	174	167	274	176	113	1 111
Hirviä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	9	—	—
Yhteensä kpl ¹⁾	13 997	12 171	16 302	16 311	14 347	14 063	12 895	16 965	17 971	18 188	18 575	19 244	192 411
Muuta tavaraa, kg	80 619	63 341	71 172	87 453	62 854	42 250	49 494	45 510	68 834	70 663	55 751	80 055	777 411

Jäädyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin ²⁾:

	Tammikuu	Heinäk.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	V.
Nautoja kpl	5 344	5 232	5 538	5 346	4 009	5 307	3 079	4 799	6 414	7 270	7 904	6 874	67 411
Isoja vasikoita »	3 499	3 302	3 056	2 461	3 045	3 359	1 892	3 602	6 228	4 207	5 173	3 956	43 411
Pikkuvasikoita »	503	516	757	1 017	905	886	339	339	461	404	479	423	7 411
Lampaita	186	193	245	197	210	114	406	819	681	797	481	363	7 411
Sikoja	6 275	5 544	7 397	6 834	5 550	6 593	3 328	4 522	4 664	7 586	6 460	8 949	73 411
Hevosia	125	84	139	98	75	194	47	110	194	488	197	161	1 411
Yhteensä kpl	15 932	14 871	17 132	15 953	13 794	16 453	9 091	14 191	18 642	20 752	20 694	20 726	198 411
Muuta tavaraa, kg	13 260	9 745	7 920	12 320	7 120	10 180	8 510	18 530	17 280	17 300	27 032	25 192	174 411

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen kertomusvuonna toimitetut lihamäärät kuukausittain käyvät ilmi eripainoksen taulukosta n:o III.

Syväjäädättämö

Syväjäädättämön pakkastilat olivat kaikki vuokrattuina läpi vuoden, samaten kellarit,

ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädättämön pakkasvarastoihin otettiin seuraavien varamäärät kuukausittain:

	Tammikuu	Heinäk.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.
Kalaa kg	44 827	24 130	52 715	27 263	295 001	291 699	92 954	76 048	53 682	107 358	84 402	56 324
Lihaa »	204 042	164 309	254 668	250 290	408 807	451 129	209 834	275 092	230 420	221 861	259 180	212 227
Vihannek- sia, mar- joja ym. »	20 977	6 784	41 430	12 059	7 304	8 418	18 634	77 441	133 835	41 713	26 643	14 759
Juustoa .. »	—	—	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—
Voita »	—	—	—	—	—	31 043	46 550	8 929	—	100	—	—
Siipikar- jaa »	15 748	10 420	15 751	31 683	15 887	14 844	45 275	6 166	24 042	24 432	17 664	20 158
Muuta ta- varaa, ku- ten jääte- lää ym. . »	11 080	13 578	62 554	14 033	14 410	11 364	23 253	5 312	12 705	14 192	10 463	18 992
Yhteensä, kg	296 674	219 221	427 118	335 328	741 409	808 497	436 523	448 988	454 684	409 656	389 352	322 460

¹⁾ Lihamäärä kiloissa eri kuukausina käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o III.

²⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

34. Teurastamolaitos

Taulukon lukuihin ei sisälly syväjäädymön jäähdyttämösaleissa (n. +2 +5 °C), aulutiloissa, kellareissa ja ullakoilla säilytetty tavara.

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toim.joht. Antti Rentola puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana kontt.pääll. Bengt Krook. Ostoasiakkaiden edustajana oli kauppi. Matti Vainio (varalla joht. U. Sorsakivi) ja rva Augusta Hänninen (varalla A. Nikkanen). Myyntiasiakkaiden edustajana oli horton. Nils Åström ja puutarh. E. Jernmark (varalla Kai Söderholm).

Neuvottelukunta kokoontui kertomusvuonna 3 kertaa.

Kalatukkukeskus

Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa annettujen ilmoitusten mukaan kalatukkukeskukselle kaikkiaan 8 325 976 kg,

josta suolattua kalaa 1 573 373 kg, tuoretta ja jäädymettyä kalaa 6 724 113 kg ja savustettua kalaa 28 490 kg. Yksityiskohtaiset tiedot kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ja kuljetustavan mukaan ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Kalantuonti Helsinkiin kuljetustavan mukaan

	kg	kg
elävää kalaa		52 972
tuoretta ja jäädymettyä kalaa		
laivoilla	608 307	
moottoriveneillä ja		
troolareilla	1 110 631	
autoilla	4 794 302	
rautateitse	157 901	6 671 141
suolattua kalaa		
vesitse	1 522 458	
autoilla	49 075	
rautateitse	1 840	1 573 373
savustettua kalaa		
autoilla		28 490
		<hr/>
		Kaikkiaan 8 325 976

Hallinto ja sivutoiminta

Käyttöosasto

Höyryä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 15 400 tn 132 183 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 8.58 mk/tn. Eri osatot kuluttivat höyryä seuraavasti: yleinen teurastamo 11 616 tn, syväjäädymö 1 379 tn, sivutoiminta 2 125 tn ja hallintorakennus 280 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 244 323 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämmin vesi 32 717 m³, hallintorakennus 3 907 m³, jäät tehdas 1 951 m³, yleinen teurastamo 82 385 m³, syväjäädymö 62 913 m³ sekä sivutoiminta 60 450 m³. Veden hinta oli kertomusvuoden ajan 45 p/m³.

Sähkövirta ostettiin sähkölaitokselta 10 000 voltin suurjännitteisenä ja muunnettiin se teurastamolaitoksen omalla muuntoasemalla 380/220 volttiin. Vuoden kuluessa ostettiin sähkövirtaa 2 693 880 kWh 179 174 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinta oli 6.65 p. Sähkön kulutus jakautui seuraavasti: yleinen teurastamo 963 738 kWh, syväjäädymö 1 456 180 kWh, sivutoiminta 271 000 kWh ja hallintorakennus 2 962 kWh.

Teurastamon jäähdytyshuoneita ja jäät tehdasta varten syväjäädymön konehallissa olevat neljä ammoniakkipressoria kävivät vuoden aikana yhteensä 10 615 t ja oli niiden sähkövirran kulutus yhteensä 383 800 kWh.

Syväjäädyyttämön 19 pakkasvaraston ja 3 jäädytysuoneen jäädyttämistä varten oli konehallissa 7 ammoniakkipressoria, joiden käyntiajat olivat yhteensä 32 199 t. Neljää pakastustunnelia varten olevat 4 ammoniakkipressoria olivat vuoden aikana käynnissä yhteensä 4 940 t. Sähkövirran kulutus syväjäädyyttämön jäädytyskoneissa oli yhteensä 1 199 000 kWh.

Kertomusvuoden aikana sai Oy Consolid valmiiksi urakoimansa navetta-sikalarakennuksen ja se otettiin käyttöön marraskuun alussa. Vanhat navetat ja sikalat vuokrattiin eri elintarvikealan yrittäjille.

Marraskuun alussa aloitettiin uuden kalatukkukeskuksen rakennustyöt ja urakoitsijaksi valittiin Otto Wuorio Oy.

Menojen ja tulojen yhdistelmä

	Menot		Tulot		Tulos	
	Talousarvio	Menot	Talousarvio	Tulot	Talousarvio	Liike
Yleinen teurastamo	1 710 290	1 844 161	1 489 000	1 580 252	- 42 619	- 263 909
Syväjäädyyttämö	956 496	905 907	990 000	1 123 041	+ 183 630	+ 217 134
Vihannestukkukeskus	208 490	185 566	215 000	200 738	+ 8 662	+ 15 173
Kalatukkukeskus	148 678	106 949	32 000	38 792	+ 48 521	- 68 157
Sivutoiminta	134 546	151 107	190 000	231 939	+ 25 378	+ 80 832
Yhteensä, mk	3 158 500	3 193 690	2 916 000	3 174 762	+ 223 572	- 18 927

Rahoitustase joulukuun 31 päivänä 1966

<i>Vastaavaa:</i>	mk	mk	<i>Vastattavaa:</i>	mk
Kassavarat			Velkojat	47 253
Käteisvarat	394		Menojäämät	131 382
Shekkitilit	16 897		Ennakkotulot	55 934
Postisiirtotili	10 232	27 523	Siirtomäärärahat	
Ennakkovarat			Pääomamenojen määrärahat ..	117 341
Alitilittäjät		50	Sidotut määrärahat	
Velalliset		40 673	Pääomamenojen määrärahat ..	754 934
Tulojäämät		201 417	Talletetut vieraat varat	1 739
Laskennalliset saatavat			Laskennalliset velat	
Nostamattomat määrärahat ...		872 275	Kaupungin keskuskassa	52 283
Tilikauden tappio		18 928		
Yhteensä	1 160 866		Yhteensä	1 160 866

Kantaomaisuustase joulukuun 31 päivänä 1966

<i>Vastaavaa:</i>	mk	<i>Vastattavaa:</i>	mk
Keskeneräiset työt ja hankinnat ..	286 725	Pääomavelka kaupungille	11 466 776
Arvopaperit	14 400	Yhteensä	11 466 776
Irtain käyttöomaisuus	30 260		
Rakennukset ja kiinteät laitteet	9 052 091		
Tonttialueet	2 083 300		
Yhteensä	11 466 776		

35. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen henkilökunnan lukumäärä oli 195, josta määrästä oli ruokatehtaassa 82, ruokaloissa 82, Herttoniemen kasvisvarastossa 5, kuljetuselimessä 14 sekä kassa- ja tiliosastossa 12. Vakinaisia viranhaltijoita oli 87 ja tilapäisiä yksi. Työsopimussuhteessa oli 107 henkilöä.

Laitoksen toiminta. Laitoksen tehtävänä oli hankkia ja toimittaa ruokatarvikkeita sekä valmistaa ruokaa kaupungin laitoksille ja kaupunginhallituksen luvalla suorittaa muutakin ruokatarvikkeiden välittämistä samoin kuin ruoan valmistusta ja myyntiä. Laitoksen toiminta kohdistui pääasiallisesti ruoan valmistamiseen ja toimittamiseen kaupungin kansakouluille ja kunnallisille ruokaloille sekä ruokatarvikkeiden hankintaan ja välittämiseen kaupungin laitoksille.

Ruokatarvikkeita hankittiin ruoan valmistamiseen ruokatehtaassa 96 kansakoululle, 4 ammattikoululle, 10 suomenkieliselle oppikoululle, 2 ruotsinkieliselle oppikoululle, 16 kunnalliselle ruokalalle, kaupunginhallituksen tilaisuuksiin, 2 koulupuutarhalle, 6 Sedmigradskyn pikkulastenkoululle, Hammas-teknikkokoululle ja Kultaseppäkoululle.

Ruokatarvikkeita välitettiin kaikille kaupungin sairaaloille, Pukinmäen hoitokodille, Koskelan sairaskodille, 4 vanhainkodille, 10 opetuskeittiölle, 16 lastenkodille, 88 lastentarhalle ja 3 kesäsiirtolalle.

Hankintoja suunnittelevana asiantuntija-elimenä laitoksessa toimi hankintajaosto, jonka muodosti toimitusjohtaja, kamreeri, pääemäntä ja keskusvarastonhoitaja.

Hankitut tärkeimmät ruoka- ym. tarvikkeet:

ruokaleipää	22 749 kg
kahvileipää	23 491 »
jauhoja	49 221 »
suurimoita ja hiutaleita ...	79 161 »
makarooneja	4 306 »
herneitä	52 043 »
kidesokeria	45 399 »
palasokeria	6 850 »
siirappia	952 »
omenamarmelaadia	760 »
kahvia	7 620 »
teetä	68 »
kaakaota	360 »
kuivattuja hedelmiä	10 157 »
maitoa	1 818 773 l
piimää	35 731 »
margariinia	9 910 kg
ruokaöljyä	2 390 l
suolaa	17 900 kg
sipulia	8 082 »
verta	3 325 l
makkaraa	28 875 kg
raavasta	158 290 »
vasikkaa	86 186 »
sikaa	45 119 »
lammasta	416 »
maksaa	16 603 »
kieltä	3 045 »
kanoja	5 576 »
kalaa (tuoretta, savustettua ja pakastettua)	7 099 »
silliä	1 300 »
puolukoita	27 918 »

virvoitusjuomia	150 816 pulloa
pilsneriä	47 064 »
savukkeita	132 540 rasiaa
sikaareja	7 270 kpl
piipputupakkaa	2 470 pussia

Keskusvarasto. Laitoksen omaan sekä eräi-

Herttoniemen kasvisvaraston välitystoiminta.

	perunaa kg	porkka- naa kg	lanttua kg	puna- juurta kg	kaalia kg	yhteensä kg
Varastossa 1.1.1966	134 138	3 464	9 224	2 654	21 665	171 145
Välitettiin:						
elintarvikekeskukselle	332 934	7 265	2 851	7 528	23 315	373 893
muille kaupungin laitoksille ...	323 610	47 015	18 385	16 592	24 126	429 728
Varastossa 31.12.1966	145 404	14 020	322	91	8 195	168 032
Yhteensä	936 086	71 764	30 782	26 865	77 301	1 142 798

Vapaiden varastotilojen vuokralleanto. Herttoniemen kasvisvarastosta annettiin vuokralle kasvisten varastoimista varten vapaata tilaa seuraaville toiminimille:

	Vuokra mk
O. Backman & Co	4 123
Helsingin Satamaväen Osuusruokala	1 650
Suomen Osuuskauppojen Keskus- kunta	8 228
Kalani & Co	1 890
Veikko Laine Oy	3 780
Kesko Oy	720
Yhteensä	20 391

Ruoan valmistus. Annoksia valmistettiin seuraavat määrät:

kansakouluille	3 000 038
ammattikouluille	191 740
oppi- ja eräille muille kouluille	186 284
leikkikentille ja koulupuutarhoille	90 282
kunnallisille ruokaloille	594 974
huoltolautakunnan työtuville	31 032
Käpylän koulu- ja työkeskukselle	7 473
lastensuojelulautakunnan tutkin- ta-asemalle	8 984
kaupunginhallituksen tilaisuuksiin	11 500
Yhteensä	4 122 307

den muiden kaupungin laitosten käyttöön hankitut vilja- ja siirtomaatuotteet varastettiin osittain Helsinginkatu 24:ssä olevaan keskusvarastoon.

Sairaaloille ja muille kunnallisille laitoksille hankitut lihatuotteet toimitettiin kaupungin teurastamolaitokselta suoraan ao. laitoksille.

Annosten lukumäärässä oli edelliseen vuoteen verrattuna vähennystä 161 859 annosta.

Elintarvikekeskuksen ylläpitämät ruokalat olivat: huoltoviraston työhuoltotoimiston, työtupien ja ruokatehtaan henkilökunnan ruokala, kaasulaitoksen ruokala, liikennelaitoksen viisi, rakennusviraston kaksi ja sähkölaitoksen viisi ruokalaa sekä Kallion virastotalon virkamiesruokala ja metrotoimikunnan ruokala.

Tulot ja menot. Laitoksen tulot olivat 6 651 547 mk sekä luontoisetukorvaukset 83 638 mk, yhteensä 6 735 185 mk.

Liikevaihdon ryhmitys.

	1966 mk	1965 mk
Kansakoulut	3 059 923	3 080 199
Ruokalat	1 719 715	1 535 220
Sairaalat	692 223	632 937
Huoltotoimi	370 025	332 314
Muut kaup. laitokset ...	644 820	735 973
Muu liikevaihto (mm. oppikoulut)	164 841	162 373
Luontoisedut	83 638	75 888
Yhteensä	6 735 185	6 554 904

35. Elintarvikekeskus

Liiketoiminnan
jakauminen.

	v. 1966 mk	v. 1965 mk
Kaupungin laitokset		
Raaka-aineita	1 223 328	1 132 418
Ruokaa	3 538 684	3 644 341
Sekalaista	4 979	4 664
Yhteensä	4 766 991	4 781 423

	v. 1966 mk	v. 1965 mk
Muut ostajat		
Raaka-aineita	1 052	4 542
Ruokaa	1 929 014	1 739 502
Sekalaista	38 128	29 436
Yhteensä	1 968 194	1 773 480

Menot olivat kaikkiaan 6 889 325 mk.
Elintarvikekeskuksen tilivuoden tulos oli
tappiollinen 154 140 mk.

36. Keskuspesula

Yleistä. V. 1966 oli keskuspesulan seitsemäs varsinainen toimintavuosi. Pestyn pyykin määrässä ei tapahtunut mainittavaa lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna. 29.5.—3.9. välisenä aikana noudatettiin kokeilumielessä 40 tunnin (toimistotyössä 35 tunnin) työviikkoa siten, ettei lauantaisin ollut muuta toimintaa kuin likapyykin vastaanotto ja puhtaan pyykin luovutuspäivystys, osittainen kuljetus ja lämpökeskuksen toiminta.

Keskuspesulajaoston kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginhallituksen keskuspesulajaostoon kuuluivat puheenjohtajana rakenustointia johtava apul.kaup.joht. Veikko Järvinen sekä jäsenenä joht. Arne Berner, dipl.ins. Carl-Gustaf Londen, rva Hellä Meltti ja päätoimitt. Pentti Poukka.

Jaosto kokoontui vuoden aikana 6 kertaa.

Päätökset. Keskuspesulajaoston tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: keskuspesulan johtajan sijaisen määrääminen tämän palkattoman työloman ajaksi sekä loman jatkaminen v:ksi 1967 (3.3. 9, 10 §, 2.6. 10 §, 22.12. 2, 3 §); työsuhteisen käyttöpäällikön valitseminen keskuspesulaan (24.3. 2§, 2.6. 10 §); kuivaus- ja aukilyöntikoneen toimituksen myöhästymisestä hankintasopimukseen merkityn vahingonkorvauksen perimättä jättäminen (2.6. 11 §); pyykin kuljetuslaatikoiden hankkiminen (13.10. 5 §); ulkoisten laitosten pyykinpesumaksujen korottaminen (13.10. 13 §, 11.12. 6 §) sekä työnantajan edustajien nimeäminen tuotan-

tokomiteaan toimintakaudeksi 1967—1968 (1.12. 5 §, 22.12. 7 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: eräiden liinavaateerien omistusoikeuden siirtämistä keskuspesulalta Nikkilän sairaalalle (2.6. 5 §); lämpökeskuksen savukaasuanalysointimitarin hankintaa pesulakoneiden hankintaan merkittyä määrärahaa käyttäen (2.6. 7 §); ylitysoikeuksien myöntämistä mm. keskuspesulan piha-alueiden asfalttipäällysteiden korjaustöitä varten sekä kuljetettavien vaatteiden määrän ja autojen tuntitaksan nousun vuoksi (2.6. 12 §, 13.10. 6 §, 1.12. 4 §); vaateoimikunnan jäsenten nimeämistä v:ksi 1967—1969 (13.10. 7 §); taloussuunnitelman vahvistamista v:ksi 1968—1977 (1.12. 2 §) sekä vaatekappaleiden omistusoikeuden siirtoja keskuspesulan ja Auroran sairaalan välillä (1.12. 7 §).

Keskuspesulan henkilökunta. Keskuspesulan johtaja, dipl.ins. Tuure Lehto oli muiden tehtävien vuoksi toimestaan vapaana 16.3. alkaen ja sijaisena oli oman toimensa ohella kontt.pääll. Esko Vanhala vuoden loppuun. Käyttöpäällikkönä toimi 25.7. alkaen dipl.ins. Raili Hämäläinen. Liinavaateosastonhoitaja Lyli Blomgren kuoli 14.9. Keskuspesulan palveluksessa oli kertomusvuoden päättyessä yht. 187 henkilöä ja osastoittain jakautui henkilökunta seuraavasti: hallinto ja toimisto 6, laboratorio 1, liinavaateosasto 15, pesulaosasto 147 ja teknillinen osasto 18.

Teknilliset laitteet. Keskuspesulan toimi-

tiloissa ei tapahtunut muutoksia kertomusvuoden aikana. Pesularakennuksen kellari-kerroksen autotallitiloista oli 1 350 m² vuokrattuna edelleen rakennusviraston puhtaanapito-osastolle. Tuotannolliseen toimintaan välittömästi tarvittavaa konekantaa lisätiin yhdellä rumpukuivaajalla.

Laitoksen toiminta. Toimisto huolehti kaikista laitoksen toimintaan liittyvistä toimistotöistä ja tilitoimistolle kuuluvista tehtävistä.

Laboratorio suoritti tutkimuksia, joiden avulla selvitettiin pesu- ja huuhteluvesisistä, kattiloiden syöttövedestä, eri pesulakoneiden toiminnasta sekä valmiista pyykistä päivittäin tai viikoittain otettujen näytteiden laatua. Lisäksi laboratorio huolehti pesussa jääneiden tahrojen poistamisesta, avusti pesu- ja huuhtelumenetelmien kehittämisessä sekä suoritti koepesuja uusilla pesuaineilla ja tekstiilien kestoja koskevia tutkimuksia.

Liinavaateosasto osallistui kaupungin laitosten vaateasioita käsittelevän toimikunnan työhön liinavaatteiston kehittämiseksi. Trikooalusvaatteita hankittiin korkeilujen jälkeen suuremmissa määrin kuin aikaisemmin ja samalla niissä otettiin käyttöön vaatteiden kokoa ilmaiseva värilajitelma. Tällaista työskentelyä helpottavaa järjestelmää oli jo jonkin aikaa sovellettu myös yöpukuihin ja aamutakkeihin.

Kertomusvuoden aikana Auroran sairaala tuli keskuspesulan asiakkaaksi ja sen vaatteista siirrettiin keskuspesulan omistukseen 30 485 kpl, joiden kirjanpitoarvo oli 92 292 mk. Liinavaatteiden varsinaisia varastohankintoja suoritettiin 500 136 mk:n arvosta. Näistä otettiin käyttöön vaatekappaleita 281 303 mk:n arvosta muun osan jäädessä 218 833 mk:n arvoiseksi varmuusvarastoksi. Suoritetun inventoinnin mukaan keskuspesulan käytössä oli vuoden päättyessä 530 972 vaatekappaletta kirjanpitoarvon ollessa 1 405 391 mk. Inventoinnin osoittama vajaus oli 15 879 kpl vastaten 3.0 %:a inven-

toinnin kohteina olleiden vaatekappaleiden lukumäärästä ja vastaavasti n. 3.0 %:a niiden arvosta.

Kaupungin laitosten kokonaispyykkimäärästä oli kertomusvuoden aikana keskuspesulan omistamien liinavaatteiden osuus keskim. 77.0 %. Muu osa oli laitosten ja niiden henkilökunnan omistuksessa. Vaatekorjaamossa korjattiin erilaisia vaatekappaleita 62 250 kg, mikä vastasi 1.7 % laitosten tarvitsemasta kokonaispyykkimäärästä. Korjauskelvottomina poistettiin käytöstä 37 757 vaatekappaletta.

Pesulaosastolla lajiteltiin, pestiin, mankeloitiin, prässättiin ja pakattiin yhteensä 4 576 212 kg pyykkiä sekä em. määrän lisäksi käsiteltiin Auroran sairaalassa pestyä ns. infektiopyykkiä 40 325 kg. Kokonaispyykkimäärästä oli kaupungin laitosten osuus 3 722 155 kg eli 81.34 %, ulkopuolisten laitosten osuus 822 974 kg eli 17.98 %, oman henkilökunnan osuus 11 968 kg eli 0.26 % sekä hankittujen uusien vaatekappaleiden osuus 19 115 kg eli 0.42 %. Kaupungin eri laitosten kesken jakaantui pesty pyykkimäärä seuraavasti:

	kg	%
Auroran sairaala	241 961	5.29
Hesperian »	367 873	8.04
Kivelän »	441 888	9.66
Laakson »	298 056	6.51
Malmin »	153 951	3.36
Marian »	354 474	7.75
Röykän »	92 726	2.03
Koskelan sairaskoti	1 294 571	28.29
Kustaankartanon vanhainkoti	168 020	3.67
Riistavuoren »	60 300	1.32
Roihuvuoren » laitoksineen	132 839	2.90
sekä muut laitokset	115 496	2.52

Ulkopuolisina asiakaslaitoksina olivat koko kertomusvuoden ajan Kätilöopisto ja SPR:n

Veripalvelu sekä osan vuotta Sädehoitoklinikka, Töölön sairaala ja Työterveyslaitos.

Pyykin kokonaismäärästä mankeloitiin 81.0 %, prässättiin 11.4 %, pelkästään kuivattiin 6.7 % ja kemiallisesti pestiin 0.9 %. Keskuspesula huolehti kertomusvuonna Auroran, Hesperian, Kivelän, Laakson, Malmin, Marian ja Röykän sairaalain sekä Riistavuoren ja Roihuvuoren vanhainkotien pyykin kuljetuksesta.

Teknillinen osasto joutui korjauttamaan poikkeuksellisen ankaran talven johdosta rikkoutuneita keskuspesulan pihalueen asfaltilla päällystettyjä ajoteitä sekä purkaus-, lastaus- ja pysäköintialueita yli 300 m²:n alalta ja tasaamaan ja uudelleen asfaltoimaan lämpökeskuksen edustan polttoöljyä tuovien säiliöautojen tyhjennyskohdalta. Nämä työt tulivat maksamaan 4 214 mk. Pesuhalliin hankitun uuden Passat-rumpukuivaajan paikoilleen asennus sekä

liitännöt sähkö-, paineilma- ja höyryjohtoverkostoon suoritettiin omana työnä. Lämpökeskus toimitti pesularakennukseen sekä Koskelan sairaskodin alueelle lämpöenergiaa höyrynä ja lämpimänä vetenä yhteensä 21 948 milj. kilokaloria, josta edellisen osalle tuli 33.4 % ja jälkimmäisen 66.6 %. Teknillinen osasto suoritti myös Koskelan sairaskodin tilaamia asennus- ja korjaustöitä.

Taloudellinen tulos. Kertomusvuonna veloitettiin mankeloidusta ja prässätyistä pyykistä 53 p sekä vuokrauksesta 18 p ja korjauksesta 5 p pyykkikilolta. Kuljetuksesta laskutettiin kuljetusmatkan pituudesta riippuen 4—7.5 p pyykkikilolta.

Keskuspesulan ulkopuolelle toimitetusta lämpöenergiasta laskutettiin 27.20 mk milj. kilokalorilta ja autotallista perittiin vuokraa 2.70 mk/m² kuukaudessa.

Kertomusvuoden varsinaiset tulot olivat tilien mukaan 3 676 792 mk, menot 3 515 077 mk ja ylimäärä 161 715 mk.

vaikutus veden likaisuutta osoittaviin aineisiin nähdän on varsin huomattava. Hyvästä biologisesta ja kemiallisesta puhdistumisesta oli osoituksena myös happipitoisuuden vähentyminen, jota esiintyi erikoisesti kesällä. Tämän lisäksi todettiin altaassa olevan huomattavan runsaasti sellaisia pieneliöitä, jotka suosisivat luonnontilaisia vesiä. Sen sijaan leväkasvujen esiintyminen oli sängen vähäistä ja useimmiten olematonta.

1	2	3	4
---	---	---	---

Vesijohtoveden valmistus

VEDENPUHDISTUSLAITOKSET

Vanhankaupungin puhdistuslaitoksen, joka on rakennettu v. 1928 ja peruskorjattu vuosina 1963—1964, kapasiteetti on n. 1 600 l/s.

Pitkäkosken puhdistuslaitos otettiin käyttöön v. 1959 alkupuolella. Sen kapasiteetti oli tällöin 800 l/s. Laitosta laajennettiin v. 1961, jolloin sen kapasiteetiksi saatiin 1 200 l/s.

Vanhankaupungin puhdistuslaitos toimitti vesijohtovettä kulutukseen 29 612 008 m³ kemiallisesti käsitellyn vesimäärän ollessa 30 504 975 m³. Vastaavat vesimäärät olivat Pitkäkosken puhdistuslaitoksen osalta 37 027 174 m³ ja 38 239 882 m³.

5	6
---	---

POHJAVESILAITOKSET

Helsingin kaupungin alueella ja sen läheisyydessä on hyvin niukasti pohjavesiesiintymiä. Vähäisetkin esiintymät ovat kuitenkin tärkeitä välttämättömän juomaveden saannin turvaamiseksi poikkeustilanteissa. Huomattavimpia pohjavesiesiintymiä on kaupungin itäisillä alueilla. Tunnetuin näistä on Alppikylässä Tattarisuon itäpuolella oleva pohjavesialue, jonka antoisuus on jatkuvasti käyttäen n. 1 000 m³/vrk. Tällä alueella sijaitsee Tattarisuon pohjavesilaitos.

Edellisen lisäksi on Vuosaaren keskiosissa käyttökelpoisia pohjavesiesiintymiä, joista suoritetun tutkimuksen mukaan olisi lyhytaikaisesti saatavissa pohjavettä yhteensä 4 500 m³/vrk ja jatkuvasti käyttäen ainakin 2 000 m³/vrk. Alueella sijaitsevasta kolmesta pohjavedenottamosta siirtyi kaksi 20.7. allekirjoitetulla kauppakirjalla Lohjan Kalkkitehdas Oy:ltä Helsingin kaupungin omistukseen.

Tattarisuon pohjavesilaitokselta saatiin vesijohtovettä 183 921 m³ ja Vuosaaren pohjavesilaitokselta 112 186 m³.

5	6
---	---

KEMIKAALIEN KULUTUS

Vanhankaupungin puhdistuslaitoksella vastasi pienekö alumiinisulfaatin kulutuksen lisäksi likipitään

raakaveden kaliumpermanganaattien edellisestä vuodesta. Runsaammin sulfaatin käytöstä myös siitä, että raakaveteen liniteetti oli laskenut edellisestä vuodesta. Silvolan tekoaltaan ansioksi on luonnollisesti vähentyminen Vanhankaupungin puhdistuslaitoksen käyttämässä raakavedestä. Vuoden 1961 kloorin kulutusta. Kesän aikana olivat aikaisempia verrattuna siinä määrin parantuneet, eivätkä lanttina käytetyn vesilasin syötöstä. Vuoden 1962 veden aikana kokonaan luopua kloorin käytöstä alensi vuoden keskekulutusta.

Pitkäkosken puhdistuslaitoksella sulfaatin ja kalkin kulutus, mikä johtuu kloorin koaltaan veden kaliumpermanganaatin käytöstä vähennemisestä edelliseen vuoteen verrattuna. Teollisen lämpimän kesän johdosta kloorin käytön varmistamiseksi jättämällä verkkoon pumputtuun veteen hieron korkeampi klooriylijäämä, mistä on seurauksena dekloraukseen käytetyn rikkidioksidin pienempi kulutus.

7

ENERGIAN KULUTUS JA TUOTANTO

Sähkö- ja mekaanisen energian kulutus oli 26 935 500 kWh, joka on n. 3 000 000 kWh enemmän kuin edellisenä vuonna. Kulutus Vanhankaupungin puhdistuslaitoksella ja Silvolan tekoaltaasta sekä kaupungin muissa osissa tynyt Vuosaaren pohjavesilaitos. Edellisenä vuotona tuotannon kannalta vuosi oli ennätysvuosi välttävällä huolimatta normaalia niukasta huonon kesä- ja syysasteiden vuoksi. Vesivoimalla tuotetun energian määrä oli kuitenkin 159 700 kWh suurempi kuin edellisenä vuonna, mikä johtui siitä, että Vanhankaupungin väliseen raakaveteen sijoitettu vesiturbiini oli käytössä ensimmäisen toimintavuoden.

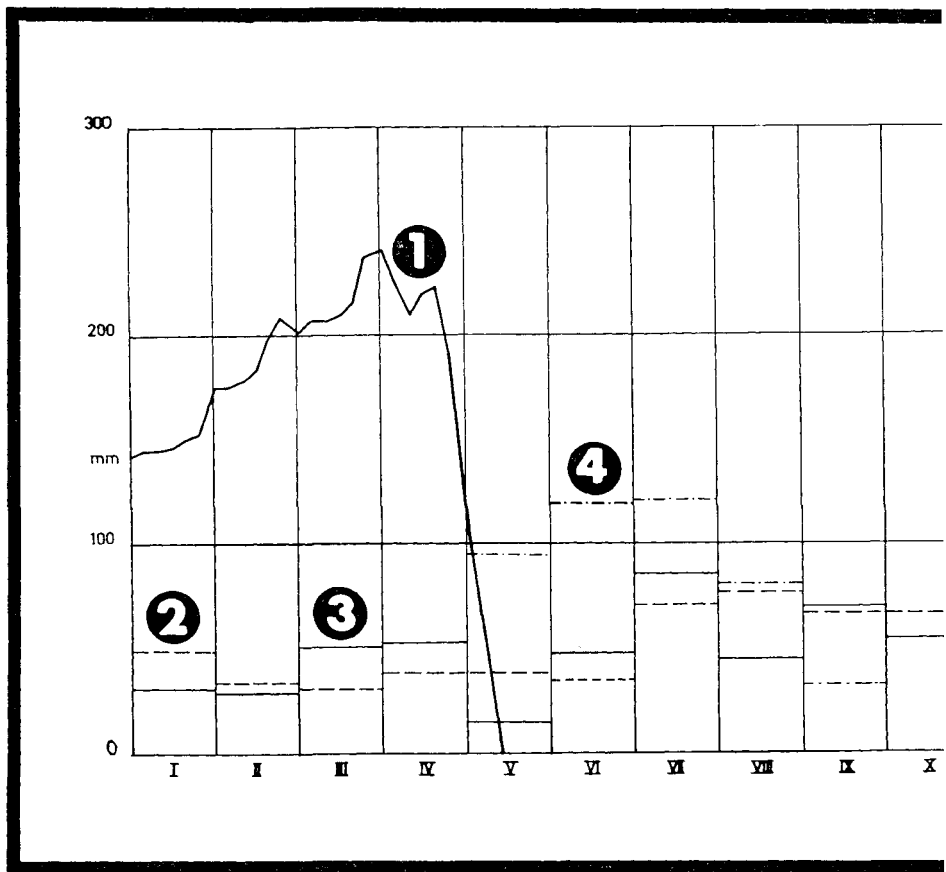
Vedentutkimustoiminta

VEDENHANKINTALÄHTEIDEN TUTKIMUKSET

Vantaanjoen vesistön veden laatua ja Vantaanjoen koskevien tavanomaisten tutkimusten lisäksi on rastiin Tuusulanjärveä koko alkuvuoden ajan tutkimuksen järven huonon tilan ja lämpötilan tärkeitä mahdollisuuksien selvittäminen.

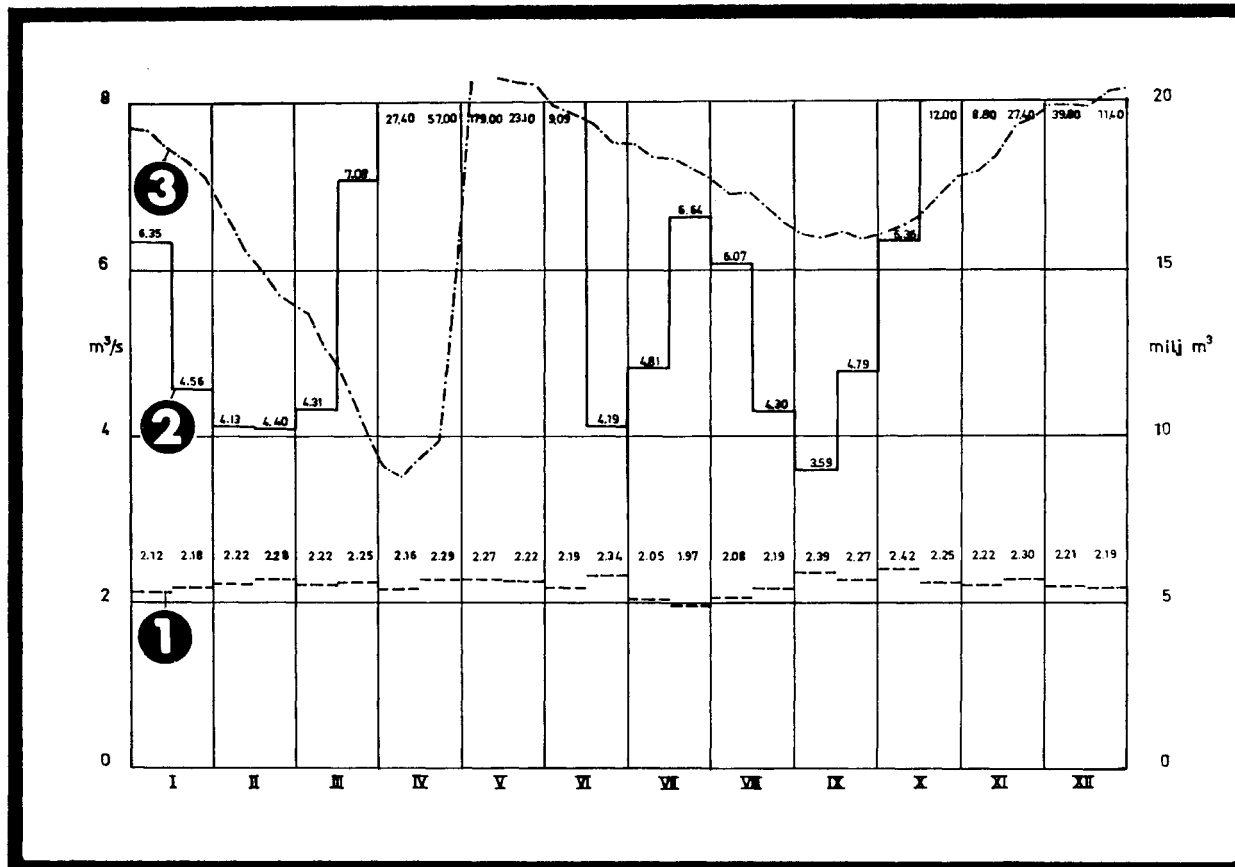
Terveydelle vahingollisten tai vaarallisten aineiden tutkimuksia ja kokeita on tehty kokeilututkimuksin sekä vesijohtoveden ja kokeilututkimuksien hankintalähteinä olevasta vesistöstä.

Vuoden 1966 ilmatieteellisiä arvoja
 Vantaanjoen vesistön alueella
 Meteorologiska värden år 1966 i nederbördsområdet
 Vanda å
 Meteorological Data for 1966 in the Vantaa River
 Catchment Area



- 1) Lumipeitteen vesiarvo Snötäcketts vattenvärde Water Contents of Snow
- 2) Kuukauden normaali sademäärä 1931—60 Normal nederbörd per månad 1931—60
Normal Rainfall per Month 1931—60
- 3) Kuukauden sademäärä Nederbörd per månad Monthly Rainfall
- 4) Haihtuminen vapaasta vedenpinnasta kuukaudessa koelosuhteissa
Avdunstning från den fria vattenytan per månad under experimentförhållanden
Evaporation from Free Water Surface per Month under Experimental Conditions

Vesilaitoksen vedenotto Vantaanjoesta Vattenmängden som tagis från Vanda å av vattenverket Amount Pumped from the Vantaa River by the Water Works



- Vesilaitoksen vedenotto Vantaanjoesta m^3/s
Vattenmängden som tagits från ån av vattenverket
Amount Pumped from the River by the Water Works
- Vantaanjoen virtaamat m^3/s Utflöden i Vanda å Discharges of the Vantaa River
- Säännösteltyjen järvien vesivarasto $milj. m^3$ (vesivarastossa ei ole mukana Valkjärven ns. syvävarasto $4,8 milj. m^3$)
De reglerade insjöarnas vattenmängd $milj. m^3$ (vattenmängden innehåller inte den $4,8 milj. m^3$ omfattande s.k. Valkjärvi djupreservoaren)
The Total Contained in the Regulated Lake Reservoirs $mill. m^3$ (the total does not include the $4,8 mill. m^3$ Valkjärvi Lake deep reservoir)

Tämän hetken ja lähivuosisikymmenien suurena probleemana on kelvollisen raakaveden hankkiminen kaupungin kasvavan vedentarpeen tyydyttämiseksi. Toimintavuoden aikana tehtiin Hiidenvesihankkeen I vaiheen osalta katselmukseen liittyviä tarkastuksia ja lisätutkimuksia maastossa. Toimitusmiesten lausunto, joka valmistui syyskuun lopussa, oli vuoden lopussa vesioikeuden käsiteltävänä. Hankkeeseen kuuluvan Hiidenveden ja Salmijärven välisen 11,2 km pituisen raakavesitunnelin louhinta- ja vahvistustyöt valmistuivat aikataulun mukaisesti toukokuussa. Vesistöön kohdistuvien töiden aloittamista jouduttiin siirtämään,

sillä vesioikeuden lupaa töiden suorittamiseen vielä saatu. Hiidenvesihankkeen II vaiheen hankinnan kaukosuunnittelun osittain suunnittelu- ja tutkimustyötä laadittiin mukaisesti.

Kertomusvuoden ylijäämä oli jätteen taloudellinen tulos oli hyvä. Työvoimaisuuden arvo on suoritettujen töiden johdosta jatkuvasti kasvanut ja oli 175 557 154 mk. Tästä aiheutuvat omakustannukset muodostivatkin 54 % kokonaiskustannuksista.

Vedenhankinta

HYDROLOGINEN KATSAUS

Vantaanjoen vesistöalueen vesitilanne oli veden määrään nähden hyvä vuoden alkaessa. Säännöstellyt järvet olivat täyttyneet lupaehtojen mukaisille ylärajoille. Vuoden sadanta oli 623 mm, joka on lähellä 1931—1960 vuosien keskimääräistä arvoa 637 mm.

Edellisenä vuonna jo marraskuussa alkaneen ankaran talven takia Vantaanjoen virtaamat olivat talvikaudella tavallista pienempiä. Lumen suuri vesi-arvo ja verraten myöhään tapahtunut nopea sulaminen aiheuttivat Vantaanjoen alueella kevät-tulvan, joka oli suurin, mitä koskaan on havaittu. Normaalia runsaampaa vedentuloa esiintyi alkukesällä ja marras-joulukuun aikana. Viimeksi mainittuna ajankohtana veden nousu jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi.

Vantaanjoen vuosivirtaama 19,4 m³/s oli n. 30 % suurempi kuin 1931—1960 vuosien keskimääräinen virtaama. Suurin vuorokausivirtaama 310 m³/s esiintyi 3. toukokuuta. Tämä oli n. 30 % suurempi kuin aikaisemmin havaittu huippuarvo 235 m³/s. Useissa paikoissa vesistöalueella kuten Oulunkylässä, Seutulassa ja Lahelassa tulva aiheutti vahinkoja mm. rakennuksille. Vantaanjoessa 30.11. mitattu tulvahuippu oli 74 m³/s. Pienin viikkovirtaama 3 m³/s oli 28.8. ja 3.9. välisenä aikana.

VANTAANJOEN SÄÄNNÖSTELY

Tuusulan-, Kytä- ja Valkjärvässä saavutettiin kevättulvan vallitessa uusi säännöstelynaikainen huippukorkeus. Tulvan aiheuttamat vauriot jäivät kuitenkin vähäisiksi lukuun ottamatta Valkjärveä, jossa maapato syöpyi useista kohdin melkoisesti. Tulvan syövyttämät kohdat korjattiin ja patoa vahvistettiin samalla muiltakin osin kesän aikana.

VEDENHANKINTAVESISTÖN VEDENLAATU

Jatkuvasti lisääntyvä likaantuminen sekä varsinkin lämpimästä ja vähäsateisesta kesästä ja alkusyksystä johtuva Vantaanjoen vesimäärän vähentyminen vaikuttivat raakaveden laatua heikentävästi. Näin ollen likaantumista osoittavien aineiden pitoi-

suuksissa tapahtui yleensä kasvua veden verrattuna. Orgaanisen jätteen hajoamista osoittava ammoniakkipitoisuus keskiarvona noussut erittäin jyrkällä yläjuoksulla ja Rekolan purosta puron suussa. Palojoen yläjuoksulla Jokelassa kahtena viime vuotena todettu kokonaissuoritus suurimmat, yli 8 mg NH₄/l vuosittain pitoisuudet hieman alentuneet. Vantaanjoen yläjuoksulla, Palojoen liittymiskohdalla jokisuuhun, olivat ammoniakkipitoisuudet keskiarvot 0,5—0,7 mg NH₄/l.

Liuenneen fosforin pitoisuus jokiin vähäni vuosikeskiarvojen mukaan. Fosfaattipitoisuus aleni hyvin jyrkästi joessa keskiarvot nousivat. Käytetty menetelmällä ei fenoleja todettu Vantaanjoen Keravanjoen alajuoksulla.

1	2	3	4
---	---	---	---

Numerot 1, 2, 3 ja 4 viittaavat vesistöalueen meroon toimintakertomuksen liite-

SILVOLAN TEKOALLAS

Silvolan tekoallasta, joka valmistui vuonna 1960, käytetään nykyään molempien puhdistuslaitosten raakaveden esikäsitteilyyn. Vuonna 1960 mistuneen Pitkälän ja Vanhankylän raakavesitunnelin avulla voitiin Vantaanjoen kaupungin puhdistuslaitoksen vedenpuhdistus hyväksi tekoallasta, jonka osuus puhdistetun koko vedenotosta oli noin 77 %. Vedentulo tästä lähtien Vantaanjoesta jouduttiin tuomaan suoraan tekoallaksen puhdistuslaitokseen. Vuonna 1960 toiminnassa Vantaanjoesta jouduttiin tuomaan suoraan tekoallaksen puhdistuslaitokseen. Vuonna 1960 toiminnassa Vantaanjoesta jouduttiin tuomaan suoraan tekoallaksen puhdistuslaitokseen. Vuonna 1960 toiminnassa Vantaanjoesta jouduttiin tuomaan suoraan tekoallaksen puhdistuslaitokseen.

Veden teoreettinen viipymäaika tekoallaksessa on noin 100 vuorokautta, kun vedenottoa tapahtui molempien puhdistuslaitoksille. Vantaanjoen ja Silvolan tekoallasta saatuja analyysituloksia voidaan käyttää todetta, että teko-

VESIJOHTOVEDEN LAADUNTARKKAILU

Helmikuusta alkaen tehostettiin vesijohtoveden laaduntarkkailua Maailman terveysjärjestön juomavesistandardeja noudattaen. Näytteitä otettiin viitenä päivänä viikossa vuoropäivinä Pitkälkosken ja Vanhankaupungin puhdistuslaitosten jakelualueella. Pääpaino vesijohtoveden laatututkimuksissa on ollut biologisissa tutkimuksissa.

1	2	3	8
---	---	---	---

VEDENPUHDISTUSMENETELMIEN KEHITTÄMINEN

Edellisenä vuonna valmistuneessa vedenpuhdistuksen pienoiskoelaitoksessa tutkittiin mm. kloorittoman koagulointi- ja selkeytysvaiheen käyttömahdollisuuksia. Tällöin seurattiin erityisesti selkeytetyn veden aistien havaittavia laatuominaisuuksia sekä kloorin kulutusta. Niinikään tutkittiin uusien apukoagulanttien tehoa selkeytyksessä.

Joulukuussa valmistuneessa aktiivihiihisuodatin-koelaitoksessa, joka rakennettiin Pitkälkosken puhdistuslaitoksen yhteyteen, kokeillaan erilaisten hiili-laatuojen ominaisuuksia deklloorattaessa jälkikemikaloitua vettä ja parannettaessa sen makua. Koelaitos käsittää kaksi aktiivihiihisuodatinta, joiden korkeus on 7 m ja halkaisija 3 m. Välipohjilla kahteen osastoon jaetun hiilikerroksen kokonaispakkaus on 3 m. Suodattimen mitoitusvirtaama on 250 m³/h.

VEDENHANKINTASUUNNITELMIIN LIITTYVÄT TUTKIMUKSET

Jotta voitaisiin arvioida Hiidenveden käyttöänoton ja sen säännöstelyn aiheuttamia mahdollisia muutoksia Lohjanjärven, laajennettiin vesistötutkimus myös sitä koskevaksi. Tutkimuksia jatkettiin edelleen myös niissä vesistöissä, jotka voivat vastaisuudessa olla mahdollisia vedenhankintavesistöjä, nimittäin Päijänteessä, sen länsipuolisissa järviältaissa, Velskolan järviyryhmässä sekä Helsingin edustan merialueella.

Vedenjakelu

VEDENPUMPPUAMINEN VESIJOHTOVERKKOON

Vesijohtoverkkoon pumputaan vettä Vanhankaupungin ja Pitkälkosken vedenpuhdistuslaitoksilta sekä Tattarisuon ja Vuosaaren pohjavesilaitoksilta. Pumppauspaineen suuruus on kaupungin normaalinollatasoon verrattuna n. 60—70 m.

Vesijohtoverkkoon pumputusta vesimäärästä 66 935 289 m³ oli Vanhankaupungin osuus 44,2 %, Pitkälkosken osuus 55,3 % ja pohjavesilaitosten osuus yhteensä 0,5 %. Lisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 4 086 339 m³ ja 6,5 %. Keskimääräi-

nen pumppaus oli 183 384 m³/vrk, kautinen pumppaus oli 237 256 m³ ja pienin 98 104 m³/vrk (10.7.).

VEDENJAKELUALUEET JA PAIKAT

Vanhankaupungin puhdistuslaitoksen jakelualue käsittää Alppilan, Myllypuron ja Pitkälkosken vesisäiliöiden painevyöhykkeet sekä Kallio- ja Vuosaari, jonka vedenkulutus on suhteellisen alueella sijaitsevan pohjavesilaitoksen suuruutta. Liitettiin vesijohtoverkkoon maaliskuun 1964 alkuun pohjavesilaitoksella on lisäksi Kallio- ja Vuosaari-alueita.

Alppilaan rakennetun uuden painevyöhykkeen avulla voitiin Ilmalan painevyöhykkeen jentaa Töölön ja kaupungin keskustan painevyöhykkeen parantaa näiden alueiden painevyöhykkeen veden saanti Pitkälkosken puhdistuslaitoksen jakelualueelle, johon Ilmala kuuluu. Tämä mätöntä Pitkälkosken kapasiteetti hu-

VESISÄILIÖT

Kuluneen vuoden aikana kasvoi Kallio- ja Vuosaari-alueiden vesisäiliöiden määrä yhdellä, kun Vuosaari-alueelta siirtyi 20.7. allekirjoitetulla kaupalla Kalkkitechdas Oy:ltä Helsingin kaupunkivieskseen. Säiliö on valmistunut v. 1964 ja sen tilavuus on 2 500 m³, vesitilavuus 2 000 m³ ylin vedenkorkeus NN+ 64 m. Vuosaari-alueen korkeusasema on NN+ 56 m.

VESIJOHTOVERKKO

Vesijohtoverkon muodostavat pääasiallisesti Kallio- ja Vuosaari-alueiden vesijohtoverkot, joiden nimellissuuruus on vähintään 600, tällöin jakelujohtot ja jakelujohtoihin liitettyjä vesijohtoja. Pääjohtojen ja jakelujohtojen kokonaispituus vuoden lopussa 690 357 m. Niiden keskimääräinen halkaisija oli 328 mm ja yhteinen tilavuus 1 500 000 m³.

Kulunut vuosi oli sikäli poikkeuksellinen, että tehtyjen kauppojen johdosta vesilaitosten vesijohtoverkossa tapahtui huomattavia muutoksia. Espoon kauppalalle myytiin Kallio- ja Vuosaari-alueiden vesijohtoverkkoja, joiden nimellissuuruus oli 15 055 m. Vuosaari-alueen vesijohtoverkon omistuksen muuttamiseen kauppalalle 1. maaliskuuta. Toisessa kauppalalle myytiin Vuosaari-alueiden vesijohtoverkkoja, joiden nimellissuuruus oli 16 058 m. Omistusoikeus Kallio- ja Vuosaari-alueiden vesijohtoverkkojen suuteen siirtyi kaupungille allekirjoitetulla kaupalla Kalkkitechdas Oy:ltä Vuosaaren vesijohtoverkkoon.

Vuosaaren vesijohtoverkko on rakennettu betoniputkista, ja poikkeaa muuten kaupungin vesilaitoksen tähänastisista vesijohtoverkoista ja teräsputkiverkosta.

VESIJOHTOVERKON SUUNNITELMIEN RAKENTAMINEN

Vesijohtoverkon yleissuunnitteluun ja rakentamiseen on tällä vuodelle määrättyä suoritettiin silmällä pitäen

pungin itäisten alueiden vesijohtoverkon suunnittelua.

Vesijohtoverkon rakennustöistä mainittakoon erityisesti 1 129 m pituisen kalliotunnelin rakentaminen Haagan seisakkeen ja Ilmalan välille. Tähän tunneliin asennettiin vuoden jälkipuoliskolla n. 700 m teräsputkea NS 1000. Työn valmistuminen siirtyi seuraavalle vuodelle. Toisena huomattavana työkohteena oli Myllypuron ja Mellunkylän välisen 1 540 m pituisen ja NS 800 suuruisen pääjohdon asennustyöt, josta saatiin valmiiksi 374 m pituinen osuus. Pää- ja jakelujohtoja rakennettiin yhteensä 32 099 m.

NS 400 ja sitä pienemmät vesijohtoverkon osat on tehty valurautaputkista tai pallografiittivalurautaputkista ja sitä suuremmat teräsputkista.

Talojohtoja rakennettiin 762 kpl ja poistettiin 95 kpl. Talojohtojen kokonaismäärä oli vuoden lopussa 11 690 kpl. Mittarittomia palojohtoliitoksia ns. Sprinkler-laitoksia varten rakennettiin 21 kpl. Näiden kokonaismäärä oli vuoden lopussa 145 kpl.

VESIJOHTOVERKON VUODOT

Pää- ja jakelujohdoissa oli vuotoja kaikkiaan 152 ja 60 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Talojohtovuotoja oli 76. Vastaava luku oli edellisellä vuonna 69. Vuotojen runsauteen lienee ollut osasyynä pitkän ja ankaran talven aiheuttamasta suuresta routautumissyvyydestä johtunut maan liikkuminen.

YLEISET VESIPOSTIT

Vesijohtoverkon laajeneminen erityisesti vanhoilla omakotiasutusalueilla on tehnyt mahdolliseksi yhä useampien tällaisten kiinteistöjen liittymisen vesijohtoverkkoon. Pääasiassa tästä syystä on yleisiä vesiposteja voitu poistaa yhteensä 8. Uusia vesiposteja asennettiin vain 1. Liitosalueille asennettuja kesäkäyttöön tarkoitettuja vesiposteja varten asennettiin maanpäällistä vesijohtoa 12 700 m.

VESIMITTARIT

Uusiin kulutusposteihin asennettiin vesimittareita 741. Lopetetun käytön takia poistettiin 154 mittaria ja vaihdettiin eri syistä 3 340 mittaria. Käytössä olevia vesimittareita oli vuoden lopussa yhteensä 11 316.

VEDENKULUTUS JA VEDENMYYNTI

Vuoden kokonaiskulutus oli 66 935 289 m³, josta myynnin osuus oli 62 433 642 m³ eli 93,28 %. Kulutuksen kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 6,5 % ja myynnin kasvu 5,4 %.

Tapiolan vesijohtoverkon myynti ja Vuosaaren verkon osto aiheuttivat muutoksia myös kuluttajia koskeviin sopimussuhteisiin, joiden uudelleenjärjestelyn vesilaitos hoiti yhteistoiminnassa eri osapuolten kanssa. Tämän mukaan vesilaitos lopetti vedenjakelun Tapiolassa oleville kuluttajille 1.3. ja aloitti sen Vuosaaren kuluttajille 20.7. alkaen. Mainitut

muutokset huomioon ottaen kulu vuoden lopussa 10 560. Vastaava luku vuonna 9 943, joten kuluttajien keskimääräinen kulutus on 9,4 %:lla. Varsinaisille kuluttajille luku on 61 858 851 m³.

Kaupunginvaltuuston v. 1956 hankkimaan vesijohtoverkon sopimukseen perustuva sopimus voimaan asti on joi-
toitetusta toimittamisesta kaupunki on maksanut Espoon kauppalan verkkoon yhteensä 19. helmikuuta. Sopimuksen mukaisesti vedenmittaminen aloitettiin 1. maaliskuuta. Sopimukseen liitettävä lainen sopimus tehtiin edellisenä vuonna kaupunkien ja maalaiskunnan kanssa. Mainituille kuluttajille vesijohtovettä yhteensä 574 791 m³.

9	10
---	----

TARKASTUSTOIMINTA

Teollisuuslaitosten lautakunta on valvonnassa johto- ja viemäriurakoitsijoiden ja vesilaitosten tekemät muutokset, joilla II luokan kunnissa kointioikeuksia laajennettiin koskien kunnissa uudistoitavia sekä kaikkia korjaustöitä. Lisäksi lautakunta muuttanut viemäriurakointien viemäreitä koskevia määrä- ja vaatimusten osalta. Uusittujen määräysten mukaisesti voidaan rakennusten sisäpuolisina kunnissa määrärahoissa mainituin rajoit-
visia kova PVC-viemäriputkia.

Rakennushankkeet

HIIDENVESIHANKKEEN I VAIHAKOJEN SUUNNITTELU JA KATSELMUS

Vedenjohtamista Hiidenvedestä alkaneen ensimmäisen vaiheen osalta tehtiin tarkastuksia ja lisätöitä. Huhti-toukokuussa pidettiin kunnassa katselmuskokoukset 15 kunnan edustajien osallistuminen. Vuoden lopussa valmistui toimitusmiesten ja kunnan johdosta jätettiin vesioikeudelle vuokratilaa kunnun loppuun mennessä asianomaisille yhteensä 142 muistutusta. Asia oli vielä vesioikeuden käsiteltävänä.

RAKENNUSTYÖT

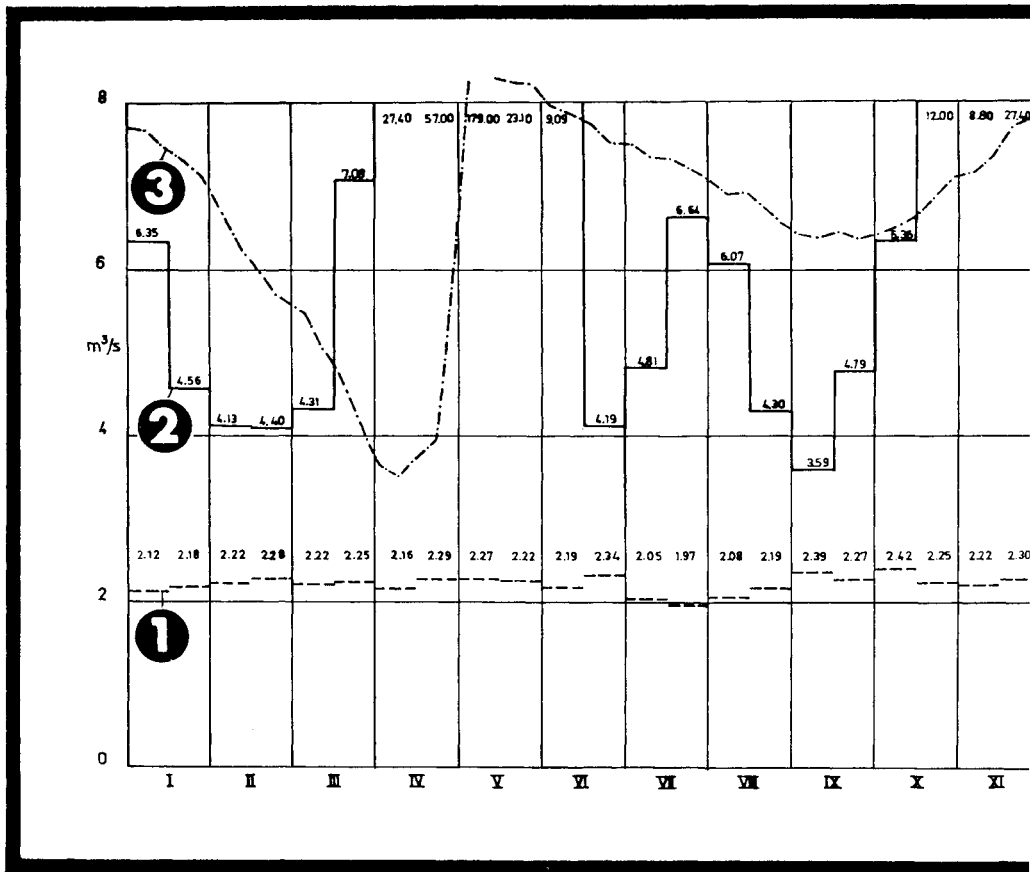
Hiidenveden ja Salmijärven välisen raakavesitunnelin valmistui alkuun kesäkuun alkuun. Töiden valmistuminen vahvistustöineen toukokuun alkuun. Töiden valmistuminen sekä muiden raakavesitunnelin rakentamisen urakkasopimus 14. heinäkuuta. Nämä työt siten, että varsinaiset betonitöiden valmistus työt alkoi joulukuussa. Pumppuasentajien töiden laaditun aikataulun mukaisesti seuraavan vuoden helmikuun alkuun.

Vesistöön kohdistuvien töiden tarkoituksena on perkausten sekä Hiidenveden, Salmijärven ja

Vesilaitoksen vedenotto Vantaanjoesta

Vattenmängden som tagis från Vanda ån av vattenverket

Amount Pumped from the Vantaa River by the Water Works



1) Vesilaitoksen vedenotto Vantaanjoesta m³/s

Vattenmängden som tagits från ån av vattenverket

Amount Pumped from the River by the Water Works

2) Vantaanjoen virtaamat m³/s Utlöden i Vanda å Discharges of the Vantaa River

3) Sämnösteltyjen järvien vesivarasto milj. m³ (vesivarastossa ei ole mukana Valkjärvi Lake deep reservoir 4,8 milj. m³)

De reglerade insjöarnas vattenmängd milj. m³ (vattenmängden innehåller inte den 4,8 omfattande s.k. Valkjärvi djupreservoaren)

The Total Contained in the Regulated Lake Reservoirs mill. m³ (the total does not include 4,8 mill. m³ Valkjärvi Lake deep reservoir)

ja Kerityn säännöstelypatojen rakennustöiden aloittamista jouduttiin siirtämään, sillä vesioikeuden lupaa töiden suorittamiseksi ei vielä saatu.

HIIDENVESIHANKKEEN II VAIHE

Helsingin kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan kesken sovitun vedenhankinnan lähiohjelman puitteissa tehtiin Hiidenvesihankkeen II vaiheen osalta lähinnä patojen pohjatutkimuksia täydentäviä maastotutkimuksia. Vesiensuojelullista ja kalataloudellista tutkimusta jatkettiin aikaisemman ohjelman mukaisesti Velskolan järvioltaissa.

Tunnelitutkimukset suoritettiin loppuun vuoden alkupuoliskolla. Tutkimustulosten perusteella laadittiin suunnitelma ja kustannusarvio Salmijärven ja Silvolan välisestä tunnelista Velskolan haaratunneli mukaan luettuna. Koko hanketta koskeva yleissuunnitelma valmistui kesäkuussa.

Velskolan järvioltaiden korvaamiseksi Lepsämänjoen mutkassa sijaitsevalla ns. Jokimaan tekoaltaalla koskevat tutkimukset aloitettiin joulukuussa. Tällöin suoritettiin maastossa maaperätutkimuksia ja seismisiä luotauksia sekä syväkairauksia.

MUUT RAKENNUSHANKKEET VANHANKAUPUNGIN VEDENPUHDISTUS- LAITOS

Laitoksen peruskorjauksen toiseen rakennusvaiheeseen liittyvät maa- ja kallioperätutkimukset aloitettiin joulukuussa.

PITKÄKOSKEN VEDENPUHDISTUSLAITOS

Laitoksen laajentamiseen liittyvät rakennustyöt edistyivät niin, että laajennusosan koekäyttö voitiin aloittaa joulukuussa sen puolella teholla. Rakennustyöt olivat kuitenkin myöhässä sopimuksen mukaisesta aikataulusta johtuen poikkeuksellisen ankarasta talvesta ja työmaalla esiintyneistä työerimielisyyksistä. Koneistojen ja putkistojen asennukset saatiin pääosiltaan valmiiksi lukuun ottamatta raakavesiputkistoa. Suodatinasennuksista saatiin puolet täysin valmiiksi.

Vedenhankinnan kaukosuunnittelu

KUNTIEN YHTEISTOIMINTA

Helsingin kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan välillä 6.10.1965 allekirjoitetun sanottujen kuntien keskeistä yhteistoimintaa raakaveden hankkimiseksi koskevan kolmisopimuksen

mukaan asetetussa 3-jäsenisessä toimikunnan kaupungin edustajana vesilaitoksen teknisen Eino Kajaste. Sopimuksen tarkoituksena oli saada sopimuskuntien vedensaanti noin 10 miljoonaa saakka ja parantaa veden laatua. Se oli oikeudellisessa käsittelyssä olevan Hiidenvesihankkeen I vaiheen lisäksi jatkotoimenpiteeksi kutsuttu hankkeen toiseksi vaiheeksi. Sopimuksessa vesilaitos on tehnyt Hiidenvesihankkeen II vaihetta koskevan suunnitelman, joka on valmistunut kuluneena vuonna. Se käsittää tunnelin rakentamisen väleille Lepsämänjoen ja Velskolan raavaksi Lepsämänjoki-Majalampi-Velskolan väliseksi Salmijärvi-Majalampi, jolloin voidaan toteuttaa Hiidenvesihankkeen I vaiheen muodostaisi yhtenäisen tunnelin Helsingin ja Silvolan välille. Suunnitelman mukaisesti Salmijärvestä muodostettaisiin altaita raakaveden puhdistamiseksi ja laadun tasaamiseksi.

Kolmisopimuksen 6. pykälän mukaisesti Hiidenvesihankkeen II vaiheen laajuudesta ja kustannuksista piti sovittaman vuoden loppuun mennessä. Sopiminen siirtyi seuraavalle vuodelle, jolloin lopussa päätettiin ensin tutkia vesilaitoksen toimintaa ja vaihtoehtoinen ratkaisu, jonka avulla Velskolan järvioltaat korvattaisiin ns. Järvi- ja altaalla ja tunneliyhteys Salmijärven ja Velskolan välillä jätettäisiin pois. Tällöin Velskolan punkki ja maalaiskunta saisivat vettä Velskolan taasta tunneliyhteyttä käyttäen ja Velskolan pala ensi vaiheessa osaksi tunnelin laajentamista uomaan pitkin. Sopimuskuntien kunnalliset päättyivät päättivät kolmisopimustoimikunnan päättyivät jatkaa sopimismääräaikaan seuraavaan vuoteen, kun loppuun ja allekirjoittivat 2. joulukuuta asiaa koskevan muutoksen kolmisopimusta. Suunnitelmaa varten tarvittavat maastotutkimukset aloitettiin joulukuussa.

VARSINAINEN KAUKOSUUNNITTELU

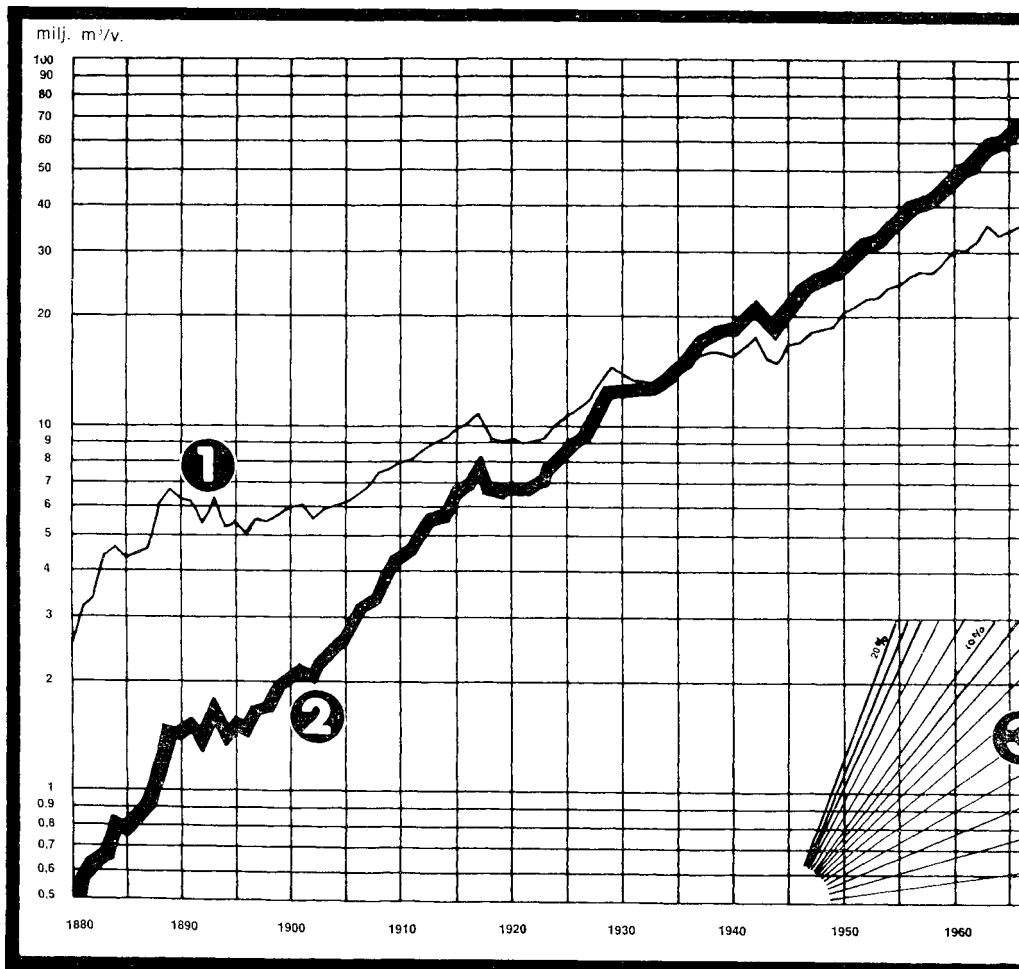
Vedenhankinnan kauko-ohjelmassa on esitetty useita vaihtoehtoja ratkaisua: pintaveden johtaminen Suomen järviolueelta Helsinkiin, Pääkaupunkiseudun, tai raakaveden hankkiminen maastotutkimuksella ja lanpoistolla, merivesisuunnitelma. Varsinkin molempien vaihtoehtojen teknisten ja taloudellisten toteuttamismahdollisuuksien selvittäminen on huomioon ottaen, että tie- ja vesirakennustöiden vuodesta 1964 alkaen suorittanut on ollut kolmisopimuksia Etelä-Suomen vedenhankinnan suunnitelman aikaansaamiseksi. Vastuun siirtäminen nastasta todettiin olevan edelleen Helsingin kaupungilla ja muilla kunnilla, jotka vettä

Tie- ja vesirakennushallituksen johtotason edustajien edellisen vuodelle tehdyn sopimustodistamalla vedenhankinnan neuvottelujen ja tutkimusten lukuisia kokouksia. Samoin jatkettiin kolmisopimustoimikunnan rakennushallituksen vesistöosaston aloitettuja epävirallisia yhteistyökokouksia, joihin osallistui myös Espoon kauppalan ja maalaiskunnan ja Helsingin seutukunnan edustajat.

Vedenkulutuksen kehitys

Vattenförbrukningens utveckling

Development of Water Consumption



- 1) Vedenkulutus henkeä kohti vuorokaudessa (1/as. vrk) Vattenförbrukningen per person
Daily Consumption per Capita
- 2) Kokonaiskulutus milj. m³/v Totalförbrukningen milj m³ per år Total Consumption
- 3) Vedenkulutuksen vuotuinen kasvu Vattenförbrukningens årliga tillväxt
Yearly Increase of Water Consumption

Vesilaitos on tehnyt selvityksiä vedenhankinnan kaukosuunnitteluun kuuluvista erilaisista kysymyksistä käyttäen tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Vesilaitoksen laatiman hydrologisiin tietoihin ja vedentarve-ennusteeseen sekä vesistöjen laatu-tietoihin perustuvan selvityksen mukaan Päijänne on ainoa samalla sekä määrältään riittävä että laadultaan sopiva vähän yli 100 km:n etäisyydellä vedentarvealueelta sijaitseva raakavesilähde. Päijänteen vedenlaadusta tehty väliselvitys perustuu viiden vuoden pituisen tutkimusjakson tuloksiin. Selvityksen mukaan Etelä-Päijänteen vesi on raakavesitarkoituksiin soveliaista. Puunjalostusteollisuuden jätevedet ovat kuitenkin vaarana raakaveden laadulle, mikäli kuormitusta ei olennaisesti vähennetä. Päijänteen suojelu on todetun tilanteen ja havaitun kehityksen valossa kiireellinen tehtävä, jossa olisi ryhdyttävä konkreettisiin toimenpiteisiin.

Suorittettujen selvittelyjen ja saadun asiantuntijalausannon mukaan edellytyksiä tekopohjaveden tarkoituksenmukaisen valmistuksen käyttöönotolle ei Helsingin kaupungin vedenhankinnassa ole. Tämän vuoksi kaupunki ei katso enää olevan aihetta jatkaa tekopohjavesitutkimuksia.

Meriveden suolanpoiston mahdollisuuksista tehdyssä selvityksessä todetaan, että meriveden puhdistaminen vesijohtovedeksi on teknisesti mahdollista ja sillä voidaan aikaansaada täysin tyydyttävää vesijohtovettä. Kuluneen vuoden hintatietojen mukaan se ei kustannuksissa pysty kilpailemaan käytössä olevalla tavalla pintavedestä tapahtuvan vesijohtoveden valmistuksen kanssa, vaikka raakavesi tulevaisuudessa joudutaan tuomaan Päijännteestä saakka. Koska varsinaista Päijänne-suunnitelmaa kustannusarvioineen ja kustannusosuuksineen ei kuitenkaan vielä ollut käytettävissä, ei meriveden suolanpoiston tulevaisuudessa tarjoamia mahdollisuuksia ole voitu sivuuttaa. Niinpä vesilaitoksen tarkoituksena on jatkaa meriveden suolanpoistoa koskevia tutkimuksia.

Väliselvitys Päijänteellä suoritetuista veden laatu-tutkimuksista, selvitys tekopohjaveden käyttöönoton mahdollisuuksista Helsingin vedentarvealueen vedenhankinnan yhteydessä sekä selvitys meriveden suolanpoiston mahdollisuuksista ja sen kustannuksista saatettiin kaupunginvaltuuston tietoon, joka käsitteli ne 16.11. pitämässään kokouksessa.

Hankintatoiminta

Hankintojen yhteisarvo oli uudisrakennusten koneita ja laitteita lukuun ottamatta 6,55 mmk. Tästä oli raaka-aineiden ja vakioarvikkeiden osuus 3,22 mmk, vedenpuhdistuskemikaalien osuus 1,26 mmk, kalusto- ja kuluttajalaitteiden osuus 0,83 mmk ja muiden hankintojen osuus 1,24 mmk. Vastaavat arvot olivat edellisenä vuonna 3,6 mmk, 1,13 mmk,

0,76 mmk ja 1,28 mmk eli yhteensä 6,66 mmk. Hankintojen lisäksi tilattiin loppu- ja varastopajasta vesijohtoverkkoon liittyviä lisä- ja korjauskoisiosia yhteensä 1,17 mmk:n arvost.

Varastojen yhteisarvo oli vuoden 1978 mmk vastaavan arvon oltua edellisenä vuonna 1,17 mmk. Tästä oli raaka-aineiden ja vakioarvikkeiden osuus 3,10 mmk, vedenpuhdistuskemikaalien osuus 0,20 mmk sekä vesinittarien ja keskeisten laitteiden osuus 0,74 mmk. Raaka-aineiden kierto- ja kiertonopeus oli 1,0 ja vakioarvikkeiden kiertonopeus oli 14,9.

Alppilan vesisäiliön tiloihin rakennusvalmistus oli vuoden alussa siten, että kaikkien osien saatiin valmiiksi tammikuun alkuun. Siirto alivarastoon saatiin loppuun helmikuussa. Tällöin päättyi myös vesilaitoksen toiminta Kampin aluevarastolla.

Taloudellinen tulos

Vuoden ylijäämä oli 5 345 528 mk edellisenä vuonna ylijäämän oltua 2 340 679 mk. Taloudellinen tulos oli hyvä.

Kokonaiskustannuksista oli kiinteistöjen osuus 54,4 %, palkkojen osuus 14,1 %, materiaalien ja sähkön 9,2 % sekä muiden 22,3 %. Edellisen vuoden vastaavien osuudet olivat 54,7 %, 22,8 %, 9,9 % ja 12,6 %.

Vuoden ylijäämä oli 3,0 % omaisuusmuutosten ja käyttöomaisuuden arvosta 175 557 154 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon tulojen sisältämä käyttöomaisuuden arvonnousu 9 574 333 mk, joka on laskettu 6 %:n korotuksen tuottaneen n. 9 %:n korotuksen perusteella.

11	13	14	15	16
----	----	----	----	----

Organisaatio ja henkilöstö

Kaupunginvaltuusto vahvisti 7.9. laillisuuslupajärjestyksen ja päätti 14.12. uuden edellyttämistä virkajärjestelyistä, josta päätettiin sen täytäntöönpanolle. Kaupunginvaltuusto päätti 22.12. tekemän päätöksen mukaan uuden toimintasuunnitelman voimaan seuraavan vuoden alusta.

Henkilökunta käsitti vuoden lopussa edellisen vuoden vastaavan luvun oltua

12	17
----	----

Talousarvion mukainen tulostase 31. 12. 1966

Varsinaiset menot

Hallinto	467 819,8
Vedenhankinta, -esikäsittely ja -tutkimus	3 050 197,0
Puhdistuslaitokset	7 873 421,6
Vesijohtoverkko	11 152 595,0
Vesipostien hoito	237 726,6
Vedenmyynti ja kuluttajalaitteet	1 055 909,4
Sivutoiminta	2 687 023,7

m

Omaisuuustase 31. 12. 1966

Vastavaa:

I	Varsinainen omaisuus	
A	Rahoitusomaisuus	
	Rahaa shekkitulilla	15 211,6
	Rahaa postisiirtotulilla	88 349,3
	Rahaa ennakkokassassa	500,-
	Saatavat:	
	Veloitettuja vesimaksuja ym.	2 605 911,5
B	Vaihto-omaisuus	
	Raaka- ja tarveaineet	
C	Käyttöomaisuus	
	1.1.1966	159 565 119,5
	Talousarvion ulkopuolinen lisäys	402 167,7
	Uudisrakenteet	21 233 511,8
		181 200 799,0
	Poisto	5 643 644,7
II	Siirtyvät erät	
	Uudisrakenteiden nostamattomat määrärahat	
III	Ylimääräinen omaisuus	
	Talletetut vieraat arvopaperit	

Vastattavaa:

I	Vieras pääoma	
A	Lyhytaikainen	
	Tilivelat	859 205,8
	Kuluttajien takuumaksut	115 149,8
	Konttokuranttivelka kaupungin kassaan	192 907,8
B	Pitkäaikainen	
	Pääomavelka kaupungille	
II	Siirtyvät erät	
	Uudisrakenteiden nostamattomat määrärahat	
III	Oma pääoma	
	Tilivuoden ylijäämä	

m

Varsinaiset tulot			
Vedenmyynti	28 153 063,98		
Vesipostit	253 153,24		
Sivutoiminta	2 905 215,22		
Satunnaiset tuotot	197 780,44		
Sisäiset viennit	361 007,18	31 8	
			mk 31 8
Tulot	31 870 220,06		
Menot	26 524 693,38	+5 3	
			Ylijäämä mk +5 3

Tulostase 31. 12. 1966

Kulut

I Varsinaiset kulut			
1. Palkat	6 690 148,90		
2. Henkilösivukulut	1 079 405,46		
3. Vedenhankinnan ja -puhdistuksen raaka-aineet	2 908 495,97		
4. Tarvikkeet	2 148 497,55		
5. Kaluston hankinta	76 772,73		
6. Vuokrat	1 386,—		
7. Vakuutusmaksut ja autoverot	17 605,44		
8. Muut vieraat palvelukset	783 756,52		
9. Toimistokulut	178 891,98		
10. Käyttöomaisuuden poistot	5 437 958,41		
11. Käyttöomaisuuden korko	9 574 333,34		
12. Konttokuranttivelan korko	428 230,30		
13. Käyttövarat	3 223,06		
14. Osuus lautakunnan ja sen kanslian menoihin	20 884,24		
15. Osuus kassa- ja tiliosaston menoihin	136 314,91	29 4	
II Tilikauden ylijäämä		5 3	
			mk 34 3

Tuotot:

I Varsinaiset tuotot			
1. Vedenmyynti	28 153 063,98		
2. Mittarien vuokrat	—		
3. Yleiset vesipostit	253 153,24		
4. Sivutoiminta	2 905 215,22	31 8	
II Ylimääräiset tuotot			
1. Sekalaiset tuotot	197 780,44		
2. Sisäiset viennit, veden omakäyttö	361 007,18		
3. Uudisrakenteiden ja omien valmisteiden välilliset kustannukset	2 961 212,43	3 8	
			mk 34 3

Vantaanjoen, Silvolan tekoaltaan ja vesijohtoveden tärkeimmät fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet kuukausittain tehtyjen analyysien mukaan. Konsentraatiot mg/l paitsi milloin erikseen mainittuna. Viktigaste fysikaliska och kemiska data för råvattnet i Vanda å och Sillböle reservoar samt enligt månatliga analyser uttryckta i mg/l, om ej annat angivits.

The Most Important Properties of Raw Water and Water Passing into the Distribution System. The Monthly Determinations. (results expressed in milligrammes per litre unless otherwise stated.)

	Vanhakaupungin vedenpuhdistuslaitos Gammelstadsverket Vanhakaupunki works						Pitkääkosken vedenpuhdistuslaitos Långforsens verk Pitkääkoski works					
	Vantaanjoki (ottamo) Vanda å Vantaa river			Vesijohtovesi renvatten treated water			Vantaanjoki (ottamo) Vanda å Vantaa river			Silvolan tekoallas Sillböle reservoar Silvola reservoir		
	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.
Lämpötila, °C	6,6	21,6	0,3	7,9	19,2	1,8	6,5	19,5	0,0	7,0	19,1	0,6
Väri, Pt	148	200	100	2	10	0	84	110	45	77	100	45
Johtokyky, $\mu\text{S}/\text{cm}$	146	175	89	213	231	199	130	150	65	131	156	93
Happi, O_2	10,6	13,7	4,8	11,7	14,2	8,9	11,7	14,5	8,8	9,8	12,4	5,9
Hapen kyll. aste, % O_2	82	94	54	96	103	85	96	105	88	81	92	65
Haihdutusjäännös. Hehkutusjäännös	181	339	130	170	183	161	132	142	120	127	155	106
Hehkutushäviö	131	269	90	133	151	119	92	102	81	86	109	71
KMnO ₄ -kulutus ...	50	70	39	37	46	25	40	50	20	41	57	30
Albuminoidiam- moniakki, NH ₄ ..	60,8	77,4	43,9	11,9	14,2	10,7	56,1	75,7	38,2	46,9	55,5	42,2
Kokonaistyyppi, NH ₄	0,44	0,53	0,32	0,10	0,14	0,05	0,43	1,19	0,25	0,31	0,38	0,25
Piihappo, SiO ₂	27,2	94,7	14,6	7,1	9,9	5,7	16,9	38,3	8,7	14,5	28,7	4,4
Rauta, Fe	4,8	14,9	1,7	0,06	0,17	0,02	1,2	2,1	0,7	0,8	1,4	0,5
Mangaani, Mn	0,07	0,10	0,04	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,00	0,01	0,03	0,00
Kokonaiskovuus, d ⁰ 1)	3,3	4,0	2,9	5,4	5,8	4,7	2,1	2,8	1,6	2,2	2,8	1,6
Kalsium, Ca	14,1	16,7	10,7	30,8	33,6	26,7	9,5	12,1	6,4	9,8	12,1	7,1
Magnesium, Mg ...	5,9	7,7	4,7	4,8	6,3	3,8	3,3	4,5	2,4	3,3	4,3	2,6
Sulfaatit, SO ₄	19,2	36,1	8,6	45,2	54,0	38,0	16,1	26,7	10,3	15,5	25,6	11,1
Kloridit, Cl	12,5	16,5	6,6	17,1	20,4	14,4	12,0	17,0	5,5	11,8	14,0	7,8
Nitraatit, NO ₃	5,6	16,0	1,3	5,9	9,2	2,7	5,7	11,1	2,8	6,6	11,1	3,7
Nitriitit, NO ₂	0,07	0,20	0,02	0,01	0,02	0,00	0,08	0,15	0,02	0,13	0,45	0,04
Vetykarbonaatit, HCO ₃	29,7	45,8	17,1	47,7	64,7	31,1	32,4	44,5	9,2	31,8	39,7	16,5
Fluoridit, F	0,3	0,4	0,1	0,2	0,3	0,1	—	—	—	—	—	—

1) Perustuu gravimetrisiin määrityksiin.
grundar sig på gravimetriska metoder.
based on gravimetric method.

Vantaanjoen, Silvolan tekoaltaan ja vesijohtoveden tärkeimmät fysikaaliset ja kemialliset o. päivittäin tehtyjen määritysten mukaan.

Viktigaste fysikaliska och kemiska data för råvattnet i Vanda å och Sillböle reservoar samt för enligt dagliga analyser.

Results of Daily Control of Raw Water and Water Passing into the Distribution System.

	Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitos Gammelstadsverket Vanhakaupunki works							
	Raakavesi ¹⁾ rāvatten raw water			Vantaanjoki ²⁾ Vanda å Vantaa river			Vesijoh renva treated	
	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suu ma ma
Lämpötila, °C	7,3	22,8	0,2	7,4	23,8	0,1	8,3	2
Väri, Pt mg/l	124	160	70	147	290	90	2,3	1
KMnO ₄ -kulutus mg/l	50,4	76,4	38,6	59,7	89,7	43,4	12,7	1
Alkaliniteetti, mval	0,49	0,72	0,09	0,52	0,80	0,11	0,79	
Vapaa hiilihappo, CO ₂ mg/l	—	—	—	—	—	—	0,2	
Kloori, Cl ₁ mg/l	—	—	—	—	—	—	0,95	
— kokonais	—	—	—	—	—	—	—	
— vapaa	—	—	—	—	—	—	—	
Ammoniakki, NH ₄ mg/l	0,36	1,42	0,00	0,74	1,92	0,00	0,01	
pH	7,1	9,2	6,2	7,2	9,2	6,1	8,4	
Sameus, Zeiss-yks. x10 ⁵ ³⁾	3211	16575	553	4954	16575	1745	96,9	40
Kokonaiskovuus d ⁰ ⁴⁾	2,7	3,6	1,6	—	—	—	5,3	
Fenolit, mg/l	—	<0,01	—	—	<0,01	—	—	<
Hajukynnysarvo 20°C	17,2	120	8	27,6	105	11	13,0	6
» 60°C	28,1	277,5	17	48,1	250	20	18,6	6
Makukynnysarvo 20°C ..	—	—	—	—	—	—	—	—
— kloorattu vesi	—	—	—	—	—	—	28,8	6
— deklloorattu vesi	—	—	—	—	—	—	6,9	1

	Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitos Långforsens verk Pitkäkoski works							
	Vantaanjoki (ottamo) ²⁾ Vanda å Vantaa river			Silvolan tekoallas Sillböle reservoar Silvola reservoir			Vesijoh renva treated	
	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suu ma ma
Lämpötila, °C	9,6	23,6	0,0	7,3	19,9	0,5	7,6	2
Väri, Pt mg/l	81	180	40	76	110	30	2,5	1
KMnO ₄ -kulutus mg/l	54,5	86,4	34,1	47,9	57,5	38,6	12,0	1
Alkaliniteetti, mval	0,56	0,86	0,11	0,52	0,68	0,26	0,75	
Vapaa hiilihappo, CO ₂ mg/l	5,4	12,5	0,0	7,3	14,2	3,0	0,1	
Kloori, Cl ₂ mg/l	—	—	—	—	—	—	0,80	
— kokonais	—	—	—	—	—	—	0,58	
— vapaa	—	—	—	—	—	—	—	
Ammoniakki, NH ₄ mg/l	0,42	1,35	0,00	0,26	0,94	0,01	0,02	
pH	7,1	9,4	6,1	7,0	7,4	6,4	8,4	
Sameus, Zeiss-yks. x10 ⁵ ³⁾	—	—	—	1126	4000	290	28	9
Kokonaiskovuus d ⁰ ⁴⁾	2,8	4,2	1,5	2,7	3,4	1,9	4,5	
Fenolit, mg/l	—	<0,01	—	—	<0,01	—	—	<
Hajukynnysarvo 20°C	26,9	55	12	13,4	30	5	11,2	1
» 60°C	47,7	90	25	23,5	35	13	15,2	2
Makukynnysarvo 20°C ..	—	—	—	—	—	—	—	—
— kloorattu vesi	—	—	—	—	—	—	21,0	2
— deklloorattu vesi	—	—	—	—	—	—	5,9	2

¹⁾ Vanhankaupungin laitoksella käytettiin raakavetenä Silvolan tekoaltaan vettä lukuunottamatta seuraavien päivien: 10.1. — 1.2., 2.4. — 4.4., 3.5. — 12.5., 18.5. — 1.6., 14.6. — 28.6., 12.7. — 14.7., 1.9. — 15.9. ja 3.10. — 24.10., veden otto tapahtui Vantaanjoesta.

²⁾ Vantaanjoen veden analyysitulokset perustuvat keskimäärin kolme kertaa viikossa otettujen näytteenottoarvoihin.

³⁾ Pitkäkosken puhdistuslaitoksella ei suoritettu sameusmittauksia 13.11. — 31.12.

⁴⁾ Määritetty titrimetrisesti.

3

Keskimääräinen bakteerien kokonaispesäkeluku (kpl/ml) Agar-alusta, 20°C ja 37°C
 Total medelbakteriehalt (antal/kolonier/ml) Agar-kultur, 2 dygn vid 20°C och 37°C
 Average Agar Colony Count, 2 days at 20°C and 37°C per ml.

	Jokivesi ävatten river water		Silvolan tekoallas Sillböle reservoar Silvola reservoir		Raakavesi råvatten raw water	
	20°	37°	20°	37°	20°	37°
Vanhakaupunki - Gammelstaden ..	19 200	4 870			4 430	1 430
Pitkäkoski - Långforsen	5 380	3 080	1 010	239		

4

Kolimuotoisten bakteerien esiintyminen raakavedessä.
 Coliforma bakterier i råvattnet per ml.
 Coliform Bakteria in Raw Water per ml.

	Jokivesi ävatten river water			Silvolan tekoallas Sillböle reservoar Silvola reservoir			k.arvo med. ave.
	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	k.arvo med. ave.	suurin max. max.	pienin min. min.	
Vanhakaupunki - Gammelstaden - MF-menetelmä	65	196	2				19,
Pitkäkoski - Långforsen - MPN-menetelmä	85	200	5	17,4	90	0,2	
- MF-menetelmä	58	225	5	8,7	140	0,4	

5

Vesijohtoveden valmistus.
 Vattenproduktion.
 Water Production.

	Puhdistuslaitokset renningsverken water treatment works				Tattar Tattarn
	Vanhakaupunki Gammelstaden		Pitkäkoski Långforsen		
	m ³	%	m ³	%	
Käsitelty kemiallisesti kemiskt behandlat chemically purified	30 504 975	100,00	38 239 882	100,00	18
Selkeytysaltaiden pesu tvättning av fällningsbassänger cleaning of sedimentation basins	243 195	0,80	577 491	1,51	
Suodattimien pesu tvättning av filter cleaning of filters	579 640	1,90	482 079	1,26	
Puhdasvesialtaiden pesu tvättning av renvattensbassänger cleaning of basins for purified water	132	0,00	3 970	0,01	
Muu omakäyttö annan egenförbrukning other own consumption	70 000	0,23	149 168	0,39	
Valmistettu vesijohtovettä ¹⁾ totalmängd av producerat vatten total of water produced	29 612 008	97,07	37 027 174	96,83	18

¹⁾ Vesimäärään ei sisälly valmistuksessa käytetty vesijohtovesi.
 totalmängden innehåller inte vattnet som använts under produktionen.
 the total does not include the purified water used during the production.

Vesijohtoveden valmistus.
Vattenproduktion.
Water Production.

Kuukausi månad month	Puhdistuslaitokset reningsverken water treatment works		Pohjavesi- laitokset grundvatten- verken ground-water works	Kokonais- valmistus totalproduktion total production	Kokonaisvalmistus vu- totalproduktion p total production p	
	Vanhakaupunki Gammelstaden	Pitkääkoski Långforsen			Keskimäärin medeltal ave.	Suurin määrä max. max.
	m ³	m ³				
I Tammikuu	2 364 750	3 019 420	13 190	5 397 360	174 108	191 700
II Helmikuu	2 321 000	2 860 400	24 820	5 206 220	185 936	200 100
III Maaliskuu	2 637 200	3 179 440	26 614	5 843 254	188 492	200 600
IV Huhtikuu	2 567 150	2 984 420	—	5 551 570	185 052	204 000
V Toukokuu	2 690 160	3 174 440	—	5 864 600	189 181	221 500
VI Kesäkuu	2 439 400	3 109 440	13 713	5 562 553	185 418	237 200
VII Heinäkuu	2 100 350	3 028 420	—	5 128 770	165 444	201 600
VIII Elokuu	2 294 750	3 171 450	31 567	5 497 767	177 347	202 200
IX Syyskuu	2 502 650	3 218 450	35 370	5 756 470	191 882	218 900
X Lokakuu	2 542 900	3 286 460	47 290	5 876 650	189 569	213 400
XI Marraskuu	2 424 670	3 112 430	55 653	5 592 753	186 425	205 700
XII Joulukuu	2 727 028	2 882 404	47 890	5 657 322	182 494	203 900
Koko vuosi hela året annual total	29 612 008	37 027 174	296 107	66 935 289	183 384	237 200

Kemikaalien kulutus puhdistuslaitoksilla.
Kemikalieförbrukning vid reningsverken.
Consumption of Chemicals.

	Käytetty kg förbrukat kg amount in kilograms	Grammaa m ³ l gram per grams per	
		keskimäärin medl. ave.	eniten max. max.
1. Vanhakaupunki Gammelstaden			
Alumiinisulfaattia, Aluminium Sulphate, 17/18 %	2 029 000	66,5	89,5
Kalkkia, sammuttamatonta	1 162 820	38,1	—
Kalsiumoksidia, CaO, 100 %	1 051 550	34,4	50,5
Klooria, Cl ₂	291 168	9,54	23,5
Vesilasia, Sodium silic. sol.	161 055	5,27	10,5
Aktiivihiltä, Act. carbon	49 552	1,62	6,0
Rikkidioksidia, SO ₂	27 300	0,89	—
Natriumkloriittia, NaClO ₂	23 186	0,76	1,0
2. Pitkääkoski Långforsen			
Alumiinisulfaattia, Aluminium Sulphate, 17/18 %	2 076 290	54,3	70,5
Kalkkia	1 230 434	32,18	—
Kalsiumoksidia, CaO, 100 %	891 827	23,3	33,5
Klooria, Cl ₂	330 962	8,65	11,5
Aktiivihiltä, Act. carbon	1 990	—	10,5
Vesilasia, Sodium silic. sol.	227 399	5,95	16,5
Rikkidioksidia, SO ₂	43 843	1,15	1,5
Natriumkloriittia, NaClO ₂	26 730	0,70	1,0
3. Tattarisuon pohjavesilaitos ... Tattarmossens grundvattenverk			
Kalkkia	2 900	—	—
Soodaa	10 550	—	—

8

Kolimuotoisten bakteerien esiintyminen verkossa.

Coliforma bakterier i distributionsnät
Coliform Bakteria in the Distribution

Vedenjakelualue distributionsområde distribution area	Näytteiden lukumäärä antal prov number of samples	Coliforma bakterier Coliforma
		kpl/aritmi numt
Vanhakaupunki Gammelstaden	754	1
Pitkääkoski Långforsen	739	2
Yhteensä/keskimäärin	1 493	3

9

Vedenkulutuksen jakautuminen
Fördelning av vattenförbrukningen
Table of Water Consumption

	v. w
Myynti varsinaisille kuluttajille försäljning till egentliga förbrukare sale to the consumers	
Yksityiskulutus	55
privat förbrukning private consumption	
Kaupungin maksama kulutus	5
stadens egen förbrukning water supplied to city	
	<u>61</u>
Myynti muille kunnille försäljning till andra kommuner sale to other municipalities	
Espoon kauppala	
Esbo köping borough of Espoo	
Helsingin maalaiskunta	
Helsinge kommun Helsinki rural municipality	
	<u>62</u>
Kokonaismyynti	62
totalförsäljning total sale	
Omakäyttö	
egenförbrukning own consumption	
Muu käyttö ja häviöt annan förbrukning och förluster other consumption and losses	
Palonsammutus, katurakennustyöt, vesijohtoverkon vuodot ja mit- taushäviöt	4
eldsläckning, förluster m.m. fire extinguishing, losses etc.	
	<u>66</u>
Kokonaiskulutus	66
totalförbrukning total consumption	

Vedenkulutuksen kehitys
Vattenförbrukningens utveckling.
Development of Water Consumption.

Vuosi år year	Vedenkulutus vattenförbrukning water consumption m ³				Varsinaiset kuluttajat egentliga förbrukare consumers		
	Yksityiskulutus privat förbrukning private consumption	Kaupungin mak- sama kulutus stadens egen förbrukning water supplied to city	Myynti muille kunnille försäljning till andra kommuner sale to other municipalities	Kokonaiskulutus totalförbrukning total consumption	Yhteensä total	Kaupungin omat talot, kaivot ym. stadens egna bygg- nader, brunnar etc. city-owned buil- dings, wells etc.	Ku- luttajien för- bruk- ning
1900	1 311 556	—	—	2 012 904	1 286	—	—
1905	1 786 352	—	—	2 595 017	1 452	—	—
1910	2 831 997	—	—	4 255 940	1 650	—	—
1915	4 963 329	541 703	—	6 382 613	2 106	146	—
1920	5 361 152	470 717	—	6 663 349	2 159	162	—
1925	6 898 416	623 307	—	8 338 022	2 445	190	—
1930	10 587 071	718 542	—	12 250 134	2 922	223	—
1935	12 027 683	991 678	—	14 007 908	3 140	261	—
1940	15 306 948	1 137 513	—	18 003 232	3 984	312	—
1941	16 977 403	1 033 703	—	19 295 660	4 045	382	—
1942	16 488 241	1 038 943	—	20 928 352	4 209	326	—
1943	17 354 950	1 089 350	—	18 829 439	4 319	321	—
1944	16 835 471	1 121 803	—	18 103 638	4 187	299	—
1945	19 125 796	1 222 402	—	20 647 931	4 235	320	—
1946	21 143 610	1 319 805	—	23 023 389	4 757 ²⁾	362	—
1947	21 868 065	1 587 566	—	24 870 650	4 782	377	—
1948	23 385 082	1 606 330	—	25 705 843	4 917	391	—
1949	24 198 352	1 690 985	—	26 303 028	5 052	414	—
1950	24 812 188	1 869 210	—	27 961 460	5 298	458	—
1951	27 043 101	2 009 152	—	29 664 406	5 364	459	—
1952	28 858 189	2 733 140	—	31 760 807	5 541	518	—
1953	29 747 360	2 493 120	—	32 718 170	5 720	535	—
1954	34 374 931	2 908 233	—	35 016 420	5 970	571	—
1955	33 539 819	3 137 350	—	36 972 540	6 241	584	—
1956	35 782 391	3 341 641	—	40 080 970	6 537	586	—
1957	35 611 910	3 506 638	—	41 638 270	6 650	521	—
1958	39 160 164	3 661 536	—	42 327 690	6 825	545	—
1959	40 152 215	4 224 656	—	45 624 610	7 185	571	—
1960	43 905 263	4 414 680	—	49 991 080	7 567	634	—
1961	45 551 935	4 423 461	—	51 399 288	7 909	643	—
1962	47 183 949	4 295 225	—	55 338 620	8 285	658	—
1963	50 760 249	4 914 546	—	59 356 765	8 626	680	—
1964	51 394 443	4 964 071	—	60 283 640	9 188	703	—
1965	54 333 848	4 880 632	—	62 848 950	9 943	756	—
1966	55 943 562	5 915 289	574 791	66 935 289	10 560 ³⁾	775	—

¹⁾ Henkikirjojen mukaisen tai arvioidun keskväkiluvun mukaan.

²⁾ Haagan kauppalan sekä Lauttasaaren ja Kulosaaren kuluttajat tulivat lisää.

³⁾ Vuosaaren kuluttajat tulivat lisää, ja Tapiolan kuluttajat jäivät pois.

Käyttöomaisuuden arvonmuutokset poistosuunnitelman mukaisesti ryhmiteltynä.

Käyttöomaisuusryhmä	Arvo 1.1.1966 mk	Arvon lisäys mk	Poistot mk	Poisto %
Tontit ja maa-alueet	4 145 477,—	300 000,—	—	—
Asuin- ja hallintorakennukset, kivi	769 404,06	187 742,07	8 386,63	1
Asuin- ja hallintorakennukset, puu	—	—	—	2
Tehdasrakennukset	19 516 045,20	5 631 540,90	823 353,87	3,3
Tilapäiset rakennukset	—	—	—	10
Tiet ja tasoitukset	112 186,78	—	112 186,78	—
Putous ja kiinteä pato	82 056,—	—	—	—
Varapato	88 585,07	—	3 623,22	2
Vantaanjoen silta	20 304,21	—	1 771,08	2
Vantaanjoen säänn.rakenteet	11 915 713,95	—	244 957,03	2
Tekoaltaan maarakenteet	8 761 635,70	—	190 007,62	2
Vesisäiliöt	9 648 968,92	75 230,07	267 373,95	2
Väestönsuojat	142 225,78	200 941,28	11 775,—	3,3
Vesijohtoverkko	89 222 570,04	7 169 846,81	2 541 301,28	2
Vesipostit	132 520,48	1 829,29	25 919,73	10
Koneet ja laitteet	6 604 060,47	2 645 638,40	439 293,60	5
Erilaiset rakenteet ja laitteet	5 097 791,58	—	330 048,35	5
Vesimittarit	758 506,69	522 269,—	125 570,84	10
Liikkuvat kuljettimet	322 382,06	162 525,26	76 678,34	14,2
Työkoneet	412 654,74	45 224,84	44 620,19	10
Kalusto	71 800,53	23 318,86	8 076,40	10
Erityiset työt	1 681 330,27	449 930,05	388 700,80	20
Arvopaperit	58 900,—	15 500,—	—	—
Hiidenveden vedensiirtojärjestelmä ...	—	4 204 142,72	—	3,3
Yhteensä mk	159 565 119,53	21 635 679,55	5 643 644,71	—

Henkilökunta

Henkilökuntaryhmä	Henkilöitä palveluksessa 31.12.1965	Henkilökunnan muutokset				
		Teok tai khs nimitti	Toimitus- johtaja nimitti	Eronneet	Eläkkeelle siirtyneet	Ku
Vakinaiset viranhaltijat	72	2	—	3	5	
Tilapäiset viranhaltijat	4	—	—	—	—	
Työsopimussuhteessa olevat kuukausi- palkkaiset toimihenkilöt	195	—	87 ¹⁾	75	—	
Työntekijät	265	—	90	75 ¹⁾	6	
Yhteensä	536	2	177	153	11	

1) Lukuihin sisältyy yhden työntekijän siirtyminen kuukausipalkalle.

Käyttöomaisuuden arvo ja siihen liittyvien tekijöiden kehitys vuosilta 1915—1966.
Anläggningstillgångar och deras utveckling 1915—1966.
Value of Fixed Assets and Capital Costs 1915—1966.

Vuosi år year	Laitoksen pääoma-arvo 1. 1. verkets kapitalvärde plant value mk	Uudisrakenteet nybyggnader new mk	Pääomamenot kapitalutgifter capital costs	
			Korko ränta interest mk	Poisto avskrivning depreciation mk
1915	75 835,58	1 099,23	3 791,78	2 045,62
1920	74 057,05	12 956,29	3 702,85	1 807,46
1925	128 451,46	31 942,39	6 422,57	3 356,19
1930 ¹⁾	1 057 150,—	90 579,66	74 000,50	24 145,83
1935	1 063 757,81	14 084,44	74 463,05	36 234,51
1936	1 041 607,74	93 213,69	72 912,54	44 875,43
1937	1 089 946,—	71 111,57	76 296,22	41 076,32
1938	1 119 981,25	244 457,06	78 398,69	29 998,55
1939	1 334 439,76	144 756,76	93 410,78	52 962,52
1940	1 426 234,—	233 057,15	99 836,38	51 026,15
1941	1 608 265,—	97 535,23	113 962,88	55 741,23
1942	1 650 059,—	101 872,81	116 617,73	55 786,81
1943	1 696 145,—	66 642,60	119 843,75	57 062,60
1944	1 705 725,—	44 125,50	119 400,75	57 445,50
1945	1 692 405,—	176 853,72	118 468,35	61 804,95
1946	1 807 453,77	540 299,64	132 495,64	70 754,41
1947	2 276 999,—	390 662,81	159 389,93	79 971,81
1948 ²⁾	10 742 020,—	1 197 946,51	751 941,40	395 775,51
1949	11 544 191,—	819 411,21	808 093,37	425 527,21
1950	11 938 075,—	1 309 666,74	835 665,25	452 469,74
1951 ³⁾	12 795 272,—	1 693 664,12	767 716,32	483 548,20
1952	14 005 387,92	1 963 454,55	840 323,28	514 694,50
1953 ⁴⁾	29 608 144,55	2 497 441,62	1 776 488,67	1 160 893,60
1954	30 944 692,57	1 578 951,68	1 856 681,58	1 510 057,89
1955	31 013 586,36	2 108 862,42	1 860 815,18	1 506 817,35
1956	31 615 631,43	5 715 664,79	1 896 937,89	1 484 548,54
1957	35 846 747,68	9 739 353,93	2 155 650,23	1 604 136,04
1958 ⁵⁾	45 350 890,03	13 529 555,96	2 721 053,40	1 905 381,98
1959	56 975 064,01	14 207 721,60	3 418 503,84	2 008 337,98
1960	69 174 447,63	12 018 999,69	4 150 466,86	2 385 186,27
1961	78 808 261,05	22 204 513,94	4 766 580,66	2 681 554,85
1962	98 331 220,14	14 681 970,86	5 908 513,21	3 267 838,58
1963	109 745 352,42	14 191 948,04	6 584 721,15	3 625 949,81
1964	120 311 350,65	24 954 995,60	7 218 681,04	3 986 639,66
1965	141 279 706,59	22 892 290,37	8 476 782,40	4 607 827,43
1966	159 565 119,53	21 635 679,55	9 574 333,34	5 437 958,41

¹⁾ Vuoden 1926 toisesta tilinpäätöksestä alkaen kuolotukset on laskettu korotetun pääoma-arvon mukaa
muutos 5 %:sta 7 %:iin. ²⁾ Pääoma-arvo korotettu 1.1.1948. ³⁾ Pääoma-arvon korko 1.1.1951 alkaen 6
arvo korotettu 31.12.1952. ⁵⁾ Pääoma-arvo korotettu 31.12.1957.

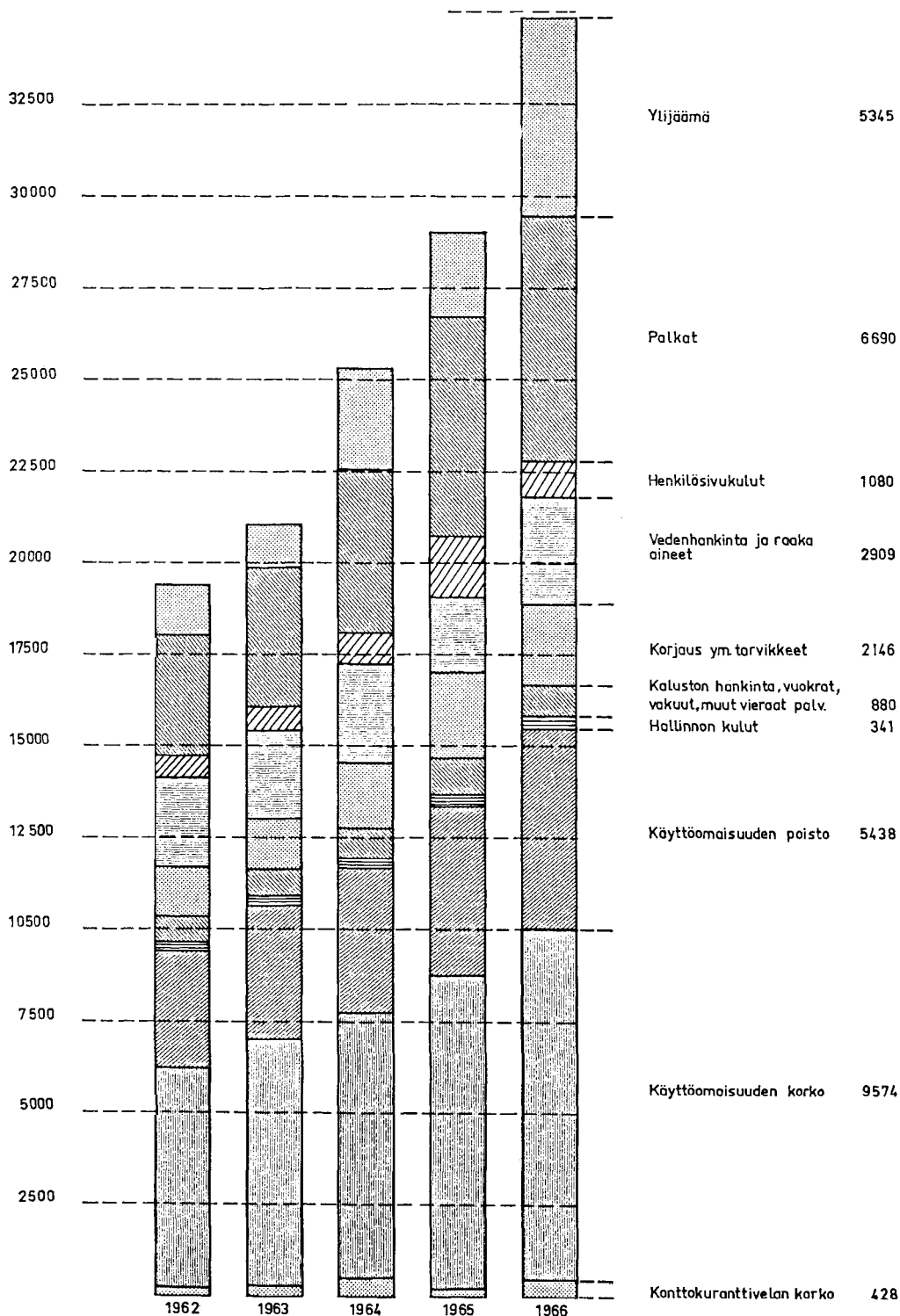
Vertailevia tietoja laitoksen taloudellisesta toiminnasta vuosilta 1915—1966.
 Statistiska uppgifter om verkets ekonomi 1915—1966.
 Statistics on Financial Matters 1915—1966.

Vuosi år year	Menot utgifter expenditure		Tulot inkomster income				
	Yhteensä total total		Vedenmyynti vattenförsäljning water sales	Muut tulot övriga inkomster other sales	Yhteensä total total		
	mk	p/m ³			mk	mk	
1915	10 273,75	0,23	15 252,67	833,17	16 085,84	0,37	+
1920	31 515,16	0,47	31 988,38	3 522,77	35 511,15	0,53	+
1925	52 450,37	0,63	99 522,70	8 209,47	107 732,17	1,29	+
1930	182 515,44	1,49	208 118,04	11 112,91	219 230,95	1,79	+
1935	193 408,55	1,38	275 780,03	13 201,16	288 981,19	2,06	+
1936	195 564,96	1,31	296 301,27	12 433,15	308 734,42	2,05	+
1937	209 814,01	1,27	322 753,52	15 028,27	337 781,79	2,04	+
1938	223 246,44	1,27	351 300,24	16 016,15	367 316,39	2,10	+
1939	263 937,27	1,46	380 101,40	18 457,46	398 558,86	2,20	+
1940	297 092,62	1,65	337 151,13	20 753,30	357 904,43	1,99	+
1941	336 305,33	1,74	380 210,65	17 330,34	397 540,99	2,06	+
1942	386 324,47	1,85	370 674,61	20 363,95	391 038,56	1,87	+
1943	386 757,70	2,05	390 609,39	14 777,79	405 387,18	2,15	+
1944	432 405,40	2,39	379 346,83	20 174,96	399 521,80	2,21	—
1945	544 832,17	2,64	433 989,88	29 323,01	463 312,89	2,24	—
1946	765 190,17	3,32	797 612,75	46 333,03	843 945,78	3,67	+
1947	959 959,82	3,86	895 064,72	67 643,03	962 707,75	3,87	+
1948	2 186 945,21	8,51	1 819 511,19	95 696,72	1 915 207,91	7,45	—
1949	2 361 861,21	8,98	2 938 405,74	125 038,21	3 063 443,95	11,65	+
1950	2 623 429,03	9,38	3 032 599,41	209 035,37	3 241 634,78	11,59	+
1951	3 106 293,21	10,47	3 313 289,38	288 006,23	3 601 295,61	12,14	+
1952	3 768 754,65	11,87	4 077 692,06	356 642,90	4 434 334,96	13,96	+
1953	5 520 713,43	16,87	5 598 387,96	442 887,92	6 041 275,88	18,47	+
1954	6 172 970,66	17,63	6 576 073,27	570 013,18	7 146 086,45	20,41	+
1955	6 358 409,85	17,20	7 092 270,61	546 071,59	7 638 342,20	20,66	+ 1
1956	6 885 612,36	17,18	7 460 517,22	551 505,86	8 012 023,08	19,99	+ 1
1957	7 761 092,54	18,64	7 500 929,—	806 434,10	8 307 363,10	19,95	+
1958	9 377 586,72	22,16	8 276 615,33	1 417 026,46	9 693 641,79	22,68	+
1959 ¹⁾	10 881 101,23	23,84	10 840 876,74	1 465 147,75	12 306 024,49	26,97	+ 1
1960 ¹⁾	12 459 522,89	24,92	13 266 874,44	1 720 465,65	14 987 340,09	29,98	+ 2
1961	15 310 604,72	29,77	14 969 390,29	3 103 889,89	18 073 280,18	35,16	+ 2
1962	17 938 060,79	32,41	15 589 807,22	3 523 304,26	19 113 111,48	34,53	+ 1
1963	19 788 997,14	33,33	16 876 239,42	4 040 666,18	20 916 905,60	35,23	+ 1
1964	20 550 700,32	34,09	19 898 190,08	3 403 683,34	23 301 873,42	38,65	+ 2
1965	23 775 757,70	37,83	22 042 096,26	4 074 340,28	26 116 436,54	41,55	+ 2
1966	29 485 904,81	41,20	28 153 063,98	6 678 368,51	34 831 432,49	55,82	+ 5

¹⁾ Sivutoiminnan tulot käsitelty nettona.

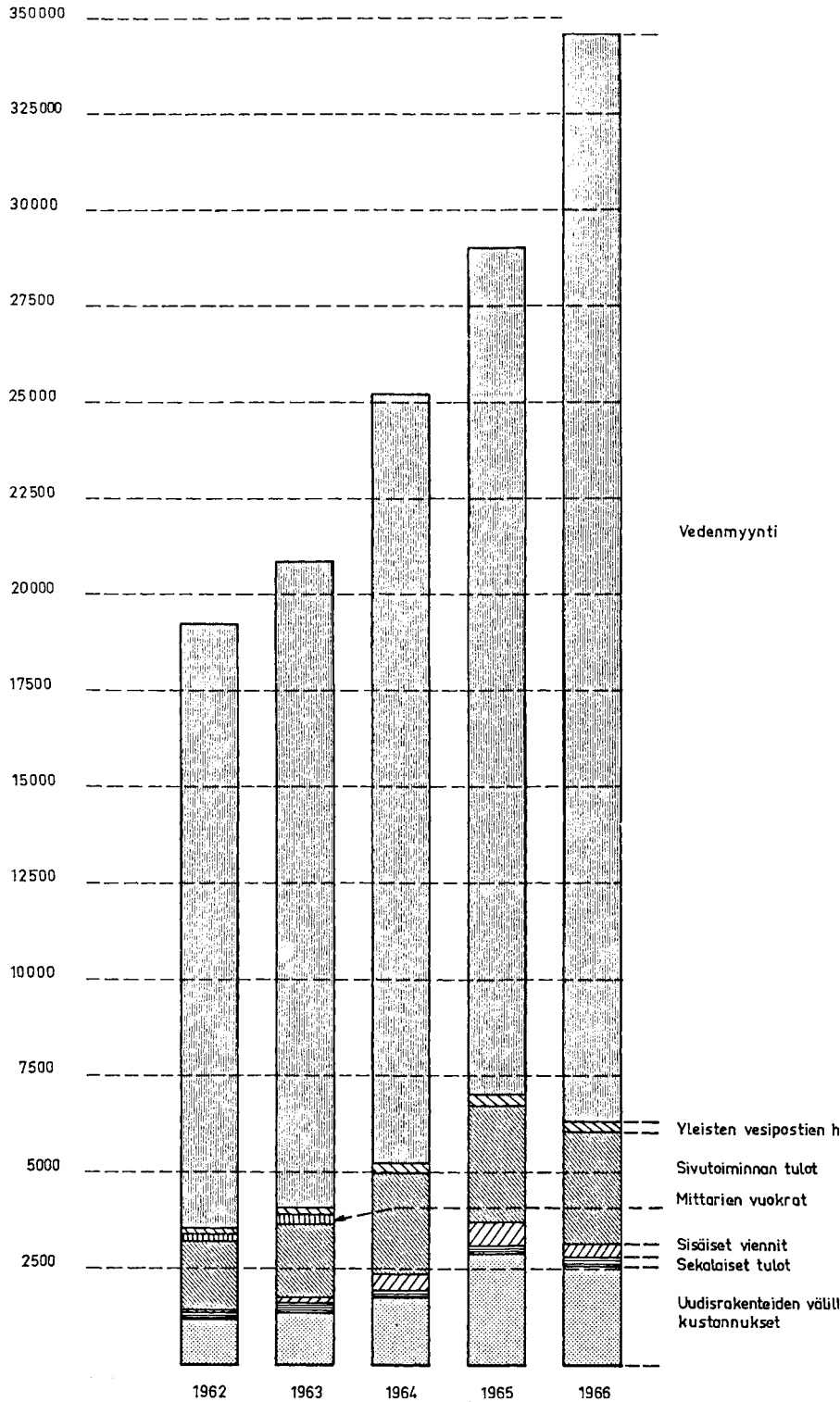
Helsingin kaupungin vesilaitoksen kulujen kehitys ja jakautuminen

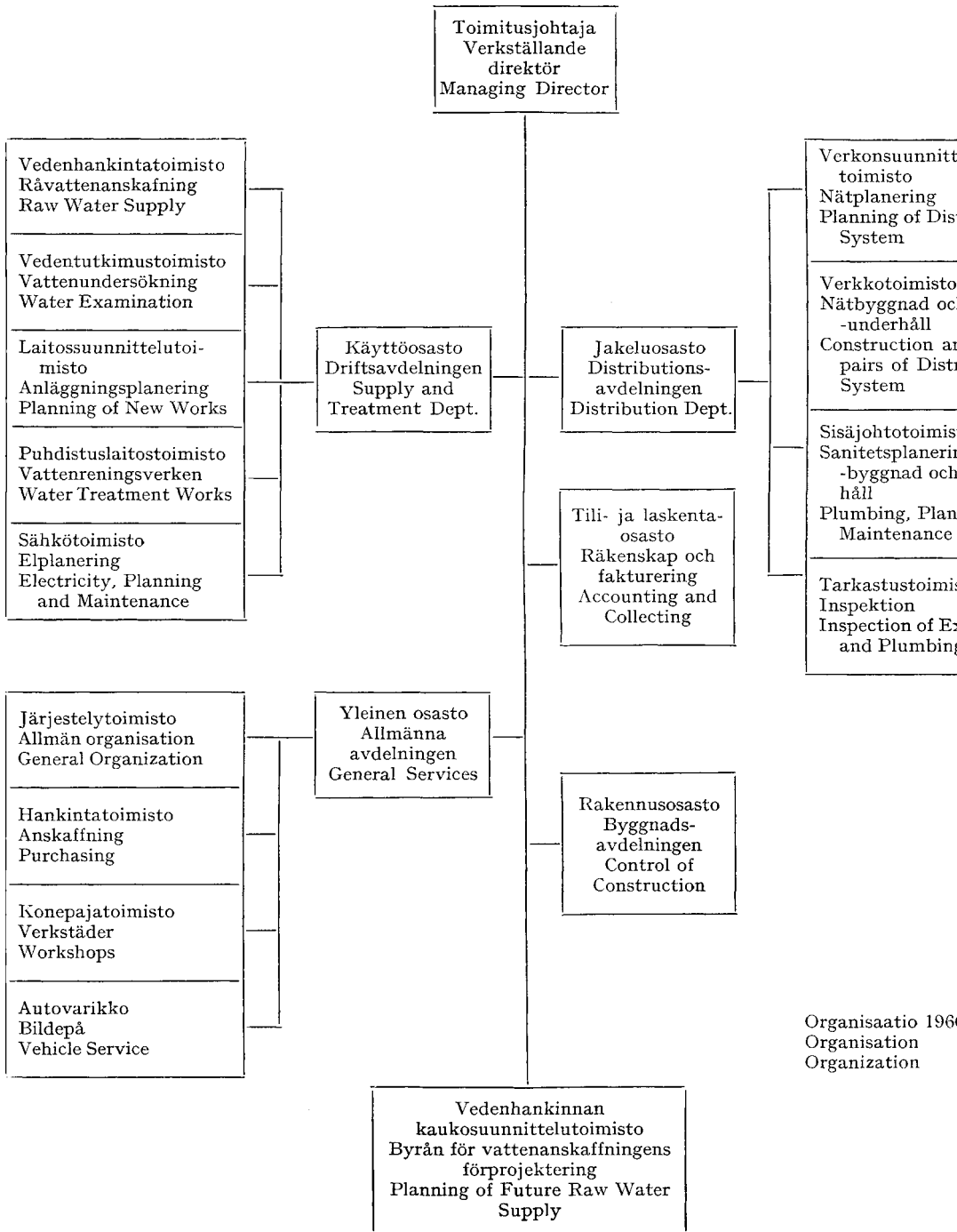
mainitut kokonaisluvut tuhansia nykymarkkoja



Helsingin kaupungin vesilaitoksen tulojen kehitys jakautuminen

mainitut kokonaisluvut tuhansia nykymarkkoja





Organisaatio 1966
Organisation
Organization

38. Kaasulaitos

Toimintavuosi 1966

Vuosi 1966 oli kaasulaitoksen 106. toimintavuosi ja 66. vuosi kaupungin omistuksessa.

Huolimatta laitoksen toisen päätuotteen koksien jatkuvasti heikkenevästä kansainvälisestä markkinakehityksestä kaasulaitos laati keväällä v. 1965 tuotantosuunnitelmansa ja talousarvionsa vuodelle 1966 täyteen toiminta-asteeseen ja maksimaaliseen koksituotantoon tähdäten. Näin rohjettiin menetellä lähinnä senvuoksi, että v. 1965 alussa oli hinta- ja laatukilpailun tuloksena jälleen saatu eräitä merkittäviä kotimaisia teollisuuslaitoksia luopumaan länsimaisen koksien käytöstä ja siirtymään kaasulaitoksen koksiasiakkaisiksi. Tällä perusteella uskottiin v. 1966 aikana jatkuvasti ennustettu keskuslämmityskoksin myynnin väheneminen voitavan korvata lisäämällä koksien myyntiä teollisuustarkoituksiin. Näille markkinointiennusteille laaditussa talousarviossa vuodelle 1966 arvioitiin koksien tuotannon nousevan 144 000 tonniin, kaasun kokonaistoimituksen 39,9 milj. m³:iin ja raaka-ainehiilen käytön 202 000 tonniin.

V. 1965 loppupuolella olivat koksien toimitukset teollisuudelle onnistuneet varsin hyvin. Kun lisäksi varhain tullut talvi oli vilkastuttanut keskuslämmityskoksin markkinointia päästiin kertomusvuosi 1966 aloittamaan koksien suhteen suotuisan varastotilanteen vallitessa. Koksia oli varastossa 1.1.1966 vain n. 31 000 tonnia eli lähes 10 000 tonnia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tämä edullinen varastotilanne sekä vuoden vaihteessa tehdyt merkittävät koksienmyyntisopimukset teollisuudelle tekivät mahdolliseksi sen, että tehtyä täysitehoista tuotantosuunnitelmaa voitiin noudattaa vuoden 1966 alusta lähtien. Ankarana ja pitkään jatkunut talvi merkitsi oleellisesti arvioitua suurempaa keskuslämmityskoksin myyntiä, mistä johtuen koksivarastojen määrä oli kesään tultaessa pienempi kuin vuosikausiin. Täten voitiin täysitehoista tuotantoastetta jatkaa myös kesäkuukausien aikana sekä edelleen aina vuoden loppuun asti.

Koko vuoden täysitehoisena jatkunut toiminta-aste merkitsi sitä, että talousarvion tuotantonumerot jopa hieman ylitettiin. Raaka-ainehiilen käyttö nousi 202 900 tonniin, mikä merkitsi 8,5 % lisäystä vuoteen 1965 verrattuna. Raaka-ainehiili tuotiin edelleen miltei täysin Neuvostoliitosta, kuten on tapahtunut jo 1950-luvun puolivälistä lähtien. Vuoden 1966 loppupuolella hankittiin koe-eriä koksishiiltä myös Puolasta. Tuotantokokeet venäläis-puolalaisella hiiliseoksella antoivat rohkaisevia tuloksia koksien laadun kehittämisen suhteen lähinnä eräitä kotimaisia teollisuusasiakkaita ja Ruotsiin vientiä silmällä pitäen.

Koksin kokonaistuotanto kohosi v. 1966 144 300 tonniin ja myynti 135 300 tonniin. Kokonaismyyntitulo jäi hiukan suunniteltua pienemmäksi johtuen lähinnä terästeollisuuden toivomista toimitussiirroista v. 1967 puolelle. Myydystä koksimäärästä oli keskuslämmityskoksin osuus 88 000 tonnia eli 65 % ja teollisuuden ja viennin osuus 47 300 tonnia eli 35 %. Vientiin toimitettiin 9 100 tonnia ja suuntautui se kuten aikaisempinakin vuosina Ruotsin teollisuudelle.

Koksivarastojen määrä oli v. 1966 lopussa 35 560 tonnia edellisen vuoden luvun oltua 31 000 tonnia.

Kaasua arvioitiin talousarviossa pumpattavan jakeluverkostoon 39,9 milj. m³. Ennustus toteutui miltei täsmälleen, sillä todellinen määrä oli 39,91 milj. m³. Lasketun kaasun kokonaismäärä, joka saadaan vähentämällä em. luvusta vuotojen, nesteytymisen ja oman käytön osuus oli v. 1966 38 milj. m³, mikä merkitsi 4,7 % nousua edelliseen vuoteen verrattuna.

Katuputkiverkosta laajennettiin kertomusvuoden aikana vain Vartiokylän teollisuusalueella. Muilta osin rajoittuivat putkiverkkotyöt yli-ikäisten johtojen uusimiseen. Yhteensä rakennettiin uusia katujohtoja 3 168 m, ollen verkon kokonaispituus vuoden päättyessä 260,96 km. Uusia kaasukojeita asennettiin v. 1966 aikana yhteensä 1 193 kpl.

Kivihiilitervan tuotanto oli 4 600 tonnia eli 15,2 % suurempi kuin v. 1965. Bentseenituotteiden valmistus oli 920 tonnia edellisen vuoden luvun oltua 786 tonnia. Nämä sivutuotteet markkinoitiin teollisuudelle likipitäen edellisen vuoden hinnoilla.

Kaasulaitos on kertomusvuoden aikana laatinut taloussuunnitelmansa vv. 1968 — 1977. Nykyisen hiileen perustuvan kaasulaitoksen tuotteiden heikkenevä markkina-kehitys, joka öljyteollisuuden aiheuttamana alkoi jo 1950-luvulla, jatkuu tulevina vuosina, kuten kaikkialla Länsi-Euroopassa. Taloussuunnitelmassa on tehty vv. 1968 — 1971 markkinointi-, kustannus- ja palkkakehityssennusteisiin perustuva vertailulaskelma rinnakkain nykytuotannosta sekä öljykaasulaitoksesta. Laskelma osoittaa, että v. 1971 antaa öljyyn perustuva tuotantolaitos paremman taloudellisen tuloksen kuin nykylaitos. Suunnittelu- ja valmistelutöitä tuotantomuutoksen suorittamiseksi v. 1970 lopussa on kertomusvuoden aikana jatkettu ja tehostettu.

Talousarviossa ennustettiin 1 338 930 mk vajausta, kun taas tilinpäätöksen osoittama vajaus oli vain 308 398 mk. Tämä hyvä lopputulos saavutettiin huolimatta kertomusvuoden aikana tapahtuneesta kustannus- ja palkkatason noususta jatkuvan rationalisoinnin ja kustannusvalvonnan avulla.

Henkilökunnan määrä pieneni v. 1966 aikana 26 hengellä eli 6,4 % ollen vuoden lopussa 377. Eläkeläisten määrä nousi edelleen ja oli v. 1966 lopussa 197 henkeä eli 52,3 % työssä olevan henkilökunnan määrästä.

Vuonna 1966 käytettiin pääomamäärärahoja tiukkaa pidättyvääsyyttä noudattaen vain 288 803 mk. Maksettujen poistojen ja korkojen yhteismäärä oli 2 611 820 mk. Laitoksen pääoma pieneni kertomusvuoden aikana 1 174 849 mk ollen vuoden lopussa 17 843 747 mk.

I. Organisaatio ja henkilökunta

Helsingin kaupunginvaltuusto on 7.9.1966 vahvistanut kaasulaitokselle uuden johtosäännön. Tämän mukaisesti jakaantuu kaasulaitos kolmeen osastoon:

- hallinto- ja talousosasto
- tuotanto-osasto
- jakeluosasto

Uuden johtosäännön voimaantulomiseksi välttämättömistä virkajärjestelyistä ja teollisuuslaitosten kassa- ja tiliosaston hajottamisesta valtuusto päätti 14.12.1966. Uusi johtosääntö tuli voimaan 1.1.1967.

Kertomusvuoden aikana vapautuneeseen asennusinsinööriin virkaan nimitti teollisuuslaitosten lautakunta 1.7.1966 lukien kaasulaitoksen putkiverkkoinsinööri dipl.ins. Viljo Suhosen. Vapautunut putkiverkkoinsinööri virka jätettiin kaupunginhallituksen yleisjaoston päätöksellä toistaiseksi täyttämättä. Kaasulaitoksen toimitusjohtaja nimitti korjaustoimiston päällikkönä toimineen dipl.ins. Pertti Lehtisen 1.7.1966 lukien hoitamaan työsuhteisena putkiverkkotoimiston päällikön tointa. Samasta ajankohdasta alkaen toimitusjohtaja määräsi hiili- ja koksitoimiston päällikön dipl.ins. Tapio Järvisen hoitamaan hiili- ja koksitoimistosta ja korjaustoimistosta yhdistämällä muodostetun tehdaspalvelutoimiston päällikön tehtäviä.

Henkilökunnan kokonaismäärä väheni edelleen kertomusvuoden aikana rationalisointitoimenpiteiden johdosta 26 henkilöllä, joten se oli vuoden lopussa 377. Taulukosta I ilmenevät vuoden 1966 aikana tapahtuneet lukumääräiset henkilökunnan muutokset.

Taulukko 1 — Tabell 1 — Table 1

Henkilökunta — Personalen — Personnel

Henkilökuntaryhmä - Personalgrupp - Personnel group	Henkiloita palveluksessa - I anstallning den - In service 31.12.1966	Henkilökunnan muutokset — Personalförändringar — Changes of personnel							Henkiloita palveluksessa - I anställning - In service 31.12.1966
		Kassa- ja tiliosastolta siirtyi Överflyttade från kassa- och räkenskapsavdelningen - Transported from cash and account department	Kvsto tai Khs nimitti - Ut-nämnda av Stige eller Stn - Appointed by City Council or City Board	Teolk nimitti - Ut-nämnda av industriverksnämnden - Appointed by Board of Industry Works	Toim.joht. nimitti - Ut-nämnda av verkst dir. - Appointed by Managing Director	Eronneet-Avgångna-Retired	Eläkkeelle siirtyneet - Pensionerade - Pensioned	Kuolleet - Avlidna - Deceased	
Vakin. viranhaltijat — Ordinarie tjänstemän — Permanent functionaries	60	—	—	1	—	2	5	—	54
Tilapäiset viranhaltijat ja viransijaiset — Tillf. tjänstemän och tjänstförrättande — Occasional functionaries and substitutes	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Työsopimussuhteessa olevat kuukausipalkkaiset — Månaslöntagare i arbetsavtalsförhållande — Monthly salaried persons with working agreement	50	—	—	—	15	9	1	—	55
Työntekijät — Arbetare — Workers	289	—	—	—	41	53	11	2	264
Yhteensä — Sammanlagt — Total	403	—	—	1	56	64	17	2	377

Kertomusvuoden aikana siirtyivät eläkkeelle seuraavat henkilöt:

	Ollut palve- luksessa		Ollut palve- luksessa
<i>Virkasuhteessa olleet:</i>			
Söderström, Gunnar, rahastaja	43 v.	Gylling, Ole, yliasennusteknikko	38 v.
Taxell, Ragnar, asennusinsinööri	39 v.	Gustafsson, Walter, asennusmestari ...	28 v.
		Almgren, Eino, ylikonemestari	25 v.
<i>Työsuhteessa olleet:</i>			
Liesjärvi Niilo,, putkenasentaja	38 v.	Kelakoski, Aleks, koneenhoitaja	22 v.
Karvonen, Perttu, putkenasentaja	35 v.	Kuikka, Yrjö, uuniesimies	21 v.
Sinkko, Emil, putkenasentaja	31 v.	Peitsi, Pekka, putkenasentaja	20 v.
Honkonen, Eino, autonkuljettaja	28 v.	Korjonen, Lauri, hitsaaja	14 v.
Hietala, Eino, uuniesimies	26 v.	Ojanen, Veikko, uunimies	14 v.
Nurmi, Karl, uunimies	25 v.	Salo, Oiva, sekatyöntekijä	8 v.

Kaasulaitoksen henkilökunta suoritti eläkevalinnan Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkejärjestelmän ja Helsingin kaupungin oman eläkejärjestelmän välillä 31.12.1966 mennessä. Kunnallisen eli uuden eläkejärjestelmän valitsi virkasuhteessa olevista henkilöistä 23 % ja työsuhteessa olevista 80 %. Kaupungin oman eli vanhan eläkejärjestelmän valitsi viranhaltijoista 77 % ja työsuhteessa olevista 20 %.

Kertomusvuonna myönnettiin Helsinki-mitali 35 vuoden ansiokkaasta palveluksesta seuraaville kaasulaitoksen henkilöille:

Angelvirta, Elis, varastonhoitaja	Niitosmaa, Arvo, putkimestari
Breitholtz, Brita, kirjeenvaihtaja	Pohto, Erik, seppä
Jourio, Paavo, kojeidenasentaja	Söderström, Sigurd, rahastaja
Långsjö, Robert, kojeidenasentaja	

Suomen Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta sai:

Silander, Armas, koneenhoitaja

hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta saivat:

Lindström, Erik, toimistoapulainen	Teerimäki, Eino, kirvesmies
------------------------------------	-----------------------------

hopeisen ansiomerkin 20 vuoden palveluksesta saivat:

Kaijamo, Arvo, kuljetuslaitt.hoitaja	Stening, Edvard, toimistoapulainen
Koskinen, Ilmari, koneenhoitaja	Stjernstedt, Georg, kaasumestari
Lassiila, Eemeli, katujohdtopesäkk. tyhjentäjä	Tallberg, Karl, koksimmurskaaja

Kertomusvuoden aikana ovat henkilökunnasta kuolleet seuraavat henkilöt:

	Ollut palve- luksessa
Mittarinkorj. Yrjö Laavola .. 7.1.1966	31 v.
Uuniesim. Hjalmar Koskinen 6.11.1966	26 v.

2. Kaasulaitoksen toiminta 1966

Helsingin kaupungin kaasulaitoksen johtosäännön mukaan on kaasulaitoksen tehtävänä kaupungin teollisuuslaitosten lautakunnan valvonnan alaisena huolehtia kaasun tarpeen tyydyttämisestä pääasiallisesti Helsingin kaupungin alueella. Tehtävänsä suorittamiseksi kaasulaitos, toimien mahdollisimman taloudellisesti, ostaa, valmistaa, jakaa ja myy kaasua, koksia ja sivutuotteita pyrkien pitämään tuotteittensa laadun yleisesti hyväksyttävällä tasolla. Lisäksi kaasulaitos huolehtii kaasujohtojen sekä kaasunkulutuskojeiden asennuksesta ja huollosta jakelualueellaan.

Kaasulaitos käyttää kivihiiltä tuotantonsa raaka-aineena. Hiilen on oltava koksautuvaa ja tarpeeksi haihtuvia aineita sisältävää. Tämä saavutetaan tavallisimmin sekoittamalla eri hiililaatuja keskenään sopivassa suhteessa. Tuotantolaitteistoon kuuluvat hiilenkäsittelylaitteet, 33 kpl vaakakammiouneja, koksinkäsittelylaitteet, kaasun puhdistus-, varastointi- ja syöttölaitteet sekä sivutuotteiden talteenottolaitteet. Kaasun jakelua varten on kaasulaitos rakentanut putkiverkoston, jonka pituus on n. 261 km.

Kuhunkin uuniin mahtuu kerrallaan n. 12 tonnia hiiliseosta. Tämä kuumennetaan kaasulämmityksellä n. 1100 °C lämpötilaan, jolloin hiilen kuivatisloutuessa syntyy kaasua ja koksia. Kaasu johdetaan puhdistuslaitteiden kautta kaasusäiliöön ja edelleen kuluttajille. Puhdistuksessa saadaan talteen sivutuotteita, joista tärkeimmät ovat bentseenituotteet ja terva. Kaasun kulutus Helsingissä oli v. 1966 n. 38,4 miljoonaa m³.

Vaihtelemalla hiiliseoksen kokoomusta ja kaasutusolosuhteita, ts. uunien lämpötilaa ja kaasutusaikaa, voidaan suuressa määrin vaikuttaa tuotteiden, varsinkin koksen laatuun. Täten on mahdollista valmistaa erikoiskoksia esim. valimoille, masuunilaitoksille ja kemialliselle teollisuudelle. Uunista tuleva raakakoksi murskataan ja lajitellaan seulontalaitteissa huolellisesti eri käyttötarkoituksiin sopiviin lajitelmiin. Kaasulaitoksen koksen kokonaistuotanto oli v. 1966 144 325 tonnia.

2.1. RAAKA-AINE

Raaka-aineena käytetty kivihiili tuotiin pääasiassa Neuvostoliitosta, jonka lisäksi Puolasta tuotiin koe-eriä ns. »Moszczenica»-hiiltä. Hiiltä käytettiin kaasunvalmistukseen 202 867 tonnia eli n. 8,5 % enemmän kuin vuonna 1965. Laitos on siten toiminut täydellä toiminta-asteella koko kertomusvuoden aikana.

Raaka-ainehiilen ominaisuuksia ja käyttöä kuvaavat seuraavat taulukot 2 ja 3.

Taulukko 2 — Tabell 2 — Table 2

Käytetyt hiilet — Använda kol — Used coal

Hiili — Kol — Coal	Määrä Mängd Used ton	Kosteus Vattenhalt Moisture %	Kuiva-aine-Torrsubstans-Drybasis						Tuhkan sulamispiste Askans smältpunkt Ash Melting Point °C	Dilatoin. paisuminen Dilatation %	Koppers koe Koppers Test	Free swelling index
			Tuhka Aska Ash %	Haihtuvat aineet Flyktiga ämnen Volatile Matters %	Rikki Svavel Sulphur %	Ylempi lämpöarvo Övre värmevärde Gross calorific value Kcal/kg	Alempi lämpöarvo Undre värmevärde Net calorific value Kcal/kg	Tuhkan sulamispiste Askans smältpunkt Ash Melting Point °C				
Tsherepovets »Shihta» Keskiarvo — Medelvärde												
— Average value 1966 ...	100 242	9,5	8,1	26,9	0,59	7723	7486	1365	113	0/—19	4 ½	
1965 ...	92 220	9,3	8,2	26,9	0,6	7719	7477	1365	110	0/—24	4 ½	
Don »K» Keskiarvo — Medelvärde												
— Average value 1966 ...	61 597	10,1	7,2	19,3	1,64	8004	7787	>1400	80	0/+0,5/—7	8	
1965 ...	128 556	10,0	7,0	20,6	1,65	7978	7755	1380	111	0/—10	8	
Moszczenica»	6 020	7,4	4,9	26,5	0,67	8196	7944	>1400	143	0/—19	5	

Taulukko 3 — Tabell 3 — Table 3

Raaka-ainehiilen tuonti, käyttö ja varastotilanne — Import och förbrukning av stenkol samt förrådets storlek — Import, consumption and stocks of coal

	Hiiltä tonnia - Hiiltä tonnia Stenkol ton
Varasto 1.1.1966 — I förråd den 1.1.1966 — In stock 1.1.1966	97 927
Tuotu — Import — Import	167 859
Käytetty — Förbrukning — Consumption	202 867
Varasto 31.12.1966 — I förråd den 31.12.1966 — In stock 31.12.1966	62 919

2.2. KAASU

Kaasun valmistus

Kaasulaitoksen toimiessa täydellä toiminta-asteella oli kaasun kokonaisvalmistus kertomusvuoden aikana n. 7,3 % suurempi kuin vuonna 1965. Kaupunkikaasun lämpöarvon säätöön ja uunien lämmitykseen käytetyn generaattorikaasun kokonaisvalmistus oli kertomusvuonna 19 679 835 m³, 15 °C, 760 mm Hg. Tähän käytettiin yhteensä 4 523 tonnia koksia (lajitelmia n:ot 2, 3 ja 4).

Kivihiilen kuivatislauksen lämmöntarve oli 654,1 kcal/kg hiiltä.

Valmistetun kaasun määrät ja laatuominaisuudet on määritelty seuraavissa taulukoissa 4 ja 5.

38. Kaasulaitos

Taulukko 4 — Tabell 4 — Table 4

Kaasun valmistus ja käyttö 1966 — Tillverkning och förbrukning av gas 1966 — Production and consumption of gas 1966

Hiilikaasua valmistettu — Framställd kolgas — Produced coal gas	64 844 666 m ³ 15°C, 760 mm Hg
Hiilikaasuun lisätty generaattorikaasua — Till kolgasen tillsatt generatorgas — Producer gas added to coal gas	7 207 710 » »
Hiilikaasuun lisätty metaanikaasua Kyläsaaren puhdistamosta — Till kolgasen tillsatt metangas från Byholmens reningsverk — Methane (sewage gas) from Kyläsaari treatment works added to coal gas	2 880 » »
Hiilikaasuun lisätty ilmaa — Till kolgasen tillsatt luft — Air added to coal gas	22 620 » »
Kaupunkikaasun kokonaisvalmistus — Totalproduktion av stadsgas — Total production of town gas	72 077 876 » »
Kaupunkikaasua uunien lämmitykseen (teholl. lämpöarvo 3 706 kcal/m ³ = 90 % uunien lämmöntarpeesta) — Stadsgas för un- dereldning av ugnarna (effektivt värmevärde 3 706 kcal/m ³ = 90 % av ugnarnas värmebehov) — Town gas for oven heating (effective calorific value 3 706 kcal/m ³ = 90 % of the heat need of ovens)	32 181 418 » »
Generaattorikaasua uunien lämmitykseen (teholl. lämpöarvo 1 077 kcal/m ³ = 10 % uunien lämmöntarpeesta) — Generatorgas för undereldning av ugnarna (effektivt värmevärde 1 077 kcal/m ³ = 10 % av ugnarnas värmebehov) — Producer gas for oven heating (effective calorific value 1 077 kcal/m ³ = 10 % of the heat need of ovens)	12 472 125 » »
Kaupunkikaasua syötetty jakeluverkostoon — Stadsgas pumpats i distributionsnätet — Town gas pumped in the distribution system	34 841 904 » »
Kaupunkikaasua myyty sähkölaitokselle — Stadsgas sålts till el- verket — Town gas sold to elworks	5 068 380 » »

Taulukko 5 — Tabell 5 — Table 5

Kaupunkikaasun ominaisuudet v. 1966 — Uppgifter om stadsgas år 1966 — Characteristics of town gas 1966

Seososa — Komponent — Component	Keskisarvo Medelvärde Average value	Suurin arvo Högsta värde Highest value	Pienin arvo Lägsta värde Lowest value
Hiilidioksidi — Koldioxid — Carbon dioxide	2,1 %	2,7 %	1,5 %
Raskaat hiilivedyt — Tunga kolvägen — Heavy hydrocarbons	2,1 »	2,4 »	1,8 »
Happi — Syre — Oxygen	0,1 »	0,3 »	0,0 »
Hiilimonoksidi — Kolmonoxid — Carbon monoxide	8,8 »	10,3 »	7,8 »
Vety — Väte — Hydrogen	56,1 »	59,7 »	51,6 »
Metaani — Metan — Methane	20,9 »	21,7 »	20,0 »
Typpi — Kväve — Nitrogen	9,8 »	13,1 »	6,6 »
Suhteellinen tiheys — Relativ täthet — Relative density	0,378	0,422	0,340
Ylempi lämpöarvo — Övre värmevärde — Gross Calorific Value 0 °C, 760 mm Hg	4457 kcal/m ³	4485 kcal/m ³	4420 kcal/m ³
15°C, 760 mm Hg	4154 »	4180 »	4119 »
Tehollinen lämpöarvo — Effektivt värmevärde — Effective Calorific Value			
0°C, 760 mm Hg	3977 »	3992 »	3934 »
15°C, 760 mm Hg	3706 »	3720 »	3666 »

Kaasun myynti

Kaasunmyyntitariffeja muutettiin kertomusvuoden aikana kaupunginvaltuuston päätöksellä 7.9.1966 ja kaupunginhallituksen päätöksellä 8.9.1966. Vanhat ja uudet kaasutariffit on esitetty taulukoissa 6 ja 7.

Lisäksi kaasulaitos myi kertomusvuonna ns.ylijäämäkaasua sähkölaitokselle normaalitariffia alempaan hintaan. Kaasun hinta oli 2,20 p/m³.

Taulukko 6 — Tabell 6 — Table 6

Kaasunmyyntitariffit 8.9.1966 asti — Gastarifferna till 8.9.1966 — Gas tariffs until 8. September, 1966

Tariffi - Tariff	Kulutus m ³ /vuosi Förbrukning m ³ /år Consumption m ³ /year	Yksikköhinta Enhetspris Unit price p/m ³	Perusmaksu Grundavgift Basic price mk/v	Mittarinvuokra Mätarihyra Meter rent mk/v
Yleiset tariffit — Allmänna tariffer — General tariffs:				
211	0—1 000	21	—	6
212	1 000—5 000	15	60	6
213	5 000—100 000	13	160	6
Erikoistariffi — Specialtariff — Special tariff:				
214	yli 100 000	11	2 160	—
Erikoishinnat — Specialpris — Special prices:				
Huoneiden lämmitys — Uppvärmning av bostäder — House heating	1 000—5 000	15	—	6
Huoneiden lämmitys — Uppvärmning av bostäder — House heating	yli 5 000	13	—	6

Taulukko 7 — Tabell 7 — Table 7

Kaasunmyyntitariffit alkaen 8.9.1966 — Gastariffer fr.o.m. 8.9.1966 — Gas tariffs from 8. September 1966

Tariffi - Tariff	Kulutus m ³ /vuosi Förbrukning m ³ /år Consumption m ³ /year	Yksikköhinta Enhetspris Unit price p/m ³	Perusmaksu Grundavgift Basic price mk/v
Yleistariffit — Allmänna tariffer — General tariffs:			
211	0—1 000	21	14
221	—	17	14 ¹⁾
212	1 000—5 000	15	74
213	5 000—100 000	13	174
Erikoistariffi — Specialtariff — Special tariff:			
214	yli 100 000	11	2 174
Erikoishinta — Specialpris — Special price:			
223	yli 100 000	13	14

Kaasunkulutus jakautui eri kulutusryhmiin taulukon 8 osoittamalla tavalla.

¹⁾ Perusmaksu on 14 mk/v huoneistolta — Grundavgift 14 mk/år per lägenhet — Basic price 14 mk/year by flat.

Taulukko 8 — Tabell 8 — Table 8

Kaasunkulutuksen jakautuminen — Gasförbrukningens fördelning — Division of gas consumption

Kulutusrühmä - Fröbrunningskategori - Consumption group	m ³	%
Tariffi — Tariff 211	12 177 678	30,51
—»— 212	1 801 554	4,52
—»— 213	9 191 901	23,03
—»— 214	8 490 216	21,27
Huoneiden lämmitys — Uppvärmning av bostäder — House heating	1 298 166	3,25
Ylijäämäkaasu sähkölaitokselle — Överskottsgas till elverket — Left-over gas to elworks	5 068 380	12,70
Oma kulutus — Egen förbrukning — Own consumption	416 809	1,05
Vuodot, nesteytyminen, mittauserot — Läckage, kondensering, mätfel — Leakage, condensation, measuring differences	1 465 580	3,67
Yhteensä — Sammanlagt — Total	39 910 284	100,00

Laskutettu kaasumäärä lisääntyi n. 4,7 % vuoteen 1965 verrattuna, mikä johtui kokonaan kesä- ja viikonloppukaasun lisääntyneestä myynnistä sähkölaitokselle. Sנסijaan tariffeilla myyty kaasumäärä pieneni n. 1,4 %.

Teollisuuden ja suurkanutuksen tariffeilla (212, 213 ja 214) sekä erikoishinnoilla (huoneiden lämmitys) myydyin kaasun määrä kasvoi 1,1, % edelliseen vuoteen verrattuna.

Kaasun valmistus- ja myyntimäärät sekä myyntituotot vuodesta 1956 alkaen ilmevät taulukosta 18 sivulla 329.

Kaasukojeiden asennus

Kertomusvuonna kaasuliesiä asennettiin 974 kpl, joista uudisrakennuksiin 530 kpl. Kaasukeittimiä poistettiin samanaikaisesti 546 kpl. Teollisuuskojeita asennettiin 80 kpl ja muita kojeita yhteensä 139 kpl.

Asennettujen kaasukojeiden yhteismäärä oli vuoden lopussa 98 088 kpl. Tarkistettu kojeluettelo on taulukossa 9.

Kertomusvuoden päättyessä oli asennettujen kaasumittareiden lukumäärä 70 301 kpl (vuonna 1965 71 318 kpl), joista rahakemittareita 53 200 kpl (54 024 kpl) ja laskumittareita 17 101 kpl (17 294 kpl).

Taulukko 9 — Tabell 9 — Table 9

Kaasukojeita kuluttajilla vuoden päättyessä — Gasapparater hos konsumenterna vid årets slut — Gas apparatuses at consumers at the end of the year

Kaasukoje - Gasapparater - Gas apparatus	1966
Kotitalousliesiä — Hushållsspisar — Domestic cookers	67 952
Ravintolaliesiä — Restaurangspisar — Restaurant cookers	297
Kotitalouskeittimiä — Gaskokare för hushåll — Domestic hotplates	13 835
Lämminvesikojeita — Varmvattenberedare — Water heaters	5 136
Kotitalouspaistinuuneja — Stekugnar för hushåll — Domestic baking ovens	1 071
Lämpö- ja jääkaappeja — Värme- och kylskåp — Warming cupboard and refrigerators ...	359
Saunankiukaita — Bastuugnar — Sauna stoves	141
Pesupatoja — Tvättgrytor — Washing kettles	381
Lämpökaminoita — Värmekaminer — Room heaters	87
Kattiloita, keskuslämmitys — Pannor, för centralvärme — Kettles, for central heating ...	227
Kattiloita, muita — Pannor, övriga — Kettles, others	57
Elintarviketeollisuuden kojeita — Apparater för livsmedelsindustrin — Apparatuses for food industry	764
Muita teollisuuskojeita — Andra apparater för industri — Other apparatuses for industry ...	7 781
Yhteensä — Sammanlagt — Total	98 088

2.3 KOKSI

Myydystä koksimäärästä oli yli 5 mm:n suuruista 126 150 (vuonna 1965 125 769) tonnia. Tästä määrästä ostivat helsinkiläiset koksiliikkeet 62 410 (61 739) tonnia eli 49,5 (49,1) %. Suoraan kuluttajille myytiin 63 740 (64 030) tonnia eli 50,5 (50,9) % siten, että lämmityskoksiksi toimitettiin 25 681 (24 268) tonnia, eri teollisuustarkoituksiin kotimaahan 35 877 (32 580) tonnia sekä vientinä Ruotsiin 2 181 (4 615) ja Tanskaan — (2 478) tonnia. Teollisuuskoksista on kertomusvuoden aikana myyty 22 446 (25 299) tonnia kotimaiselle terästeollisuudelle. Koksimurskaa myytiin 9 118 (12 017) tonnia, mistä määrästä toimitettiin Ruotsiin 6 879 (7 010) tonnia. — Kaupungin omistamille taloille ja laitoksille toimitettiin kertomusvuonna koksia 7 219 (7 535) tonnia.

Koksin valmistus ja myynti käy ilmi taulukosta 10 ja koksin laatuominaisuudet on esitetty taulukossa 11.

Taulukko 10 — Tabell 10 — Table 10

Koksin valmistus ja myynti — Tillverkning och försäljning av koks — Coke production and sale

	1966	1965
Varasto vuoden alussa — I lager den 1.1. — In stock 1st January ...	30 990,21 ton	40 415,30 ton
Kokonaisvalmistus — Totalproduktion — Total production	144 324,62 »	140 724,24 »
Myynti — Försäljning — Sale	135 268,31 »	137 786,73 »
Käytetty gen.kaasun valmistukseen — För tillverkning av generatorgas — Used to generating producer gas	4 523,29 »	4 862,60 »
Varasto vuoden lopussa — I lager den 31.12. — In stock 31st December	35 523,23 »	30 990,21 »

Taulukko 11 — Tabell 11 — Table 11

Koksi — Koks — Coke

Koko Sortiment Size	Jakautuminen Fördelning Divining %	Kosteus Vattenhalt Moisture %	Kuiva aine — Torrsubstans — Dry basis					Myyntitilassa — I försäljningstillstånd — In sale condition			
			Tuhka Aska Ash %	Haittavat aineet Flyktiga ämnen Volatile Matters %	Rikki Svavel Sulphur %	Ylempi lämpöarvo Övre värmevärde Gross Calorific Value Kcal/kg	Tuhkan sulamispiiste Askans smältpunkt Ash Melting Point °C	Kosteus Vattenhalt Moisture %	Tuhka Aska Ash %	Teholl. lämpöarvo Eff. värde Eff. Calorific Value Kcal/kg	Tilavuuspaino Volymvikt Weight of Volume kg/hl
Murska — Stybb — Screenings	8	16,7	10,9	—	—	—	—	16,7	—	—	—
N:o 2 (5—20 mm)	2	13,3	10,0	1,0	0,99	7155	—	13,3	—	—	54,4
N:o 3	15	10,1	9,8	0,7	1,02	7165	—	10,1	—	—	48,6
N:o 4	50	7,7	9,8	0,8	0,98	7170	—	7,7	—	—	45,7
N:o 5	25	3,5	9,8	0,8	0,99	7170	—	—	—	—	41,4

Koksin hinta 1966 — Kokspriset 1966 — Coke price 1966

Kesku­lämmitys­koksin hin­nat Helsingissä ja lähi­ympäristössä — Priserna för central­värmekoks i Helsingfors med omnejd — Prices for coke for central heating in Helsinki with surroundings.

Kappale­koko yli 20 mm, lajittelemattomana vapaasti kaasulaitoksen varastossa — Styckestorlek över 20 mm, osorterad fritt gasverkets lager — Size over 20 mm, unscreened free at Gasworks' stock:

1.1.—31.12. 95,92 mk per 1 000 kg + 11,2 % lvv — oms. — purchase tax.

Lajittelumaksu — Sorteringsavgift — Cost for screening:

5,50 mk per 1 000 kg + 11,2 % lvv — oms. — purchase tax.

Kuormausmaksu — Lastningsavgift — Cost for loading:

2,00 mk per 1 000 kg + 11,2 % lvv — oms. — purchase tax.

2.4 SIVUTUOTTEET**Terva**

Kivihiilitervaa myytiin vuoden 1966 aikana yksinomaan kotimaahan, yht. 4 432 318 kg. Tervasta saadut tulot olivat 345 446,— markkaa, joten myydyn tervan keskihinta oli 77,94 mk/1 000 kg.

Taulukko 12 — Tabell 12 — Table 12

Tervan valmistus ja myynti — Tillverkning och försäljning av tjära — Tar production and sale

	1966	1965
Varasto vuoden alussa — I lager den 1.1. — In stock 1st January ...	1 175 000 kg	1 175 000 kg
Valmistus — Tillverkning — Production	4 607 318 »	4 000 993 »
Myynti — Försäljning — Sale	4 432 318 »	4 000 993 »
Oma kulutus — Egen förbrukning — Own consumption	—	—
Varasto vuoden lopussa — I lager den 31.12. — In stock 31st December	1 350 000 »	1 175 000 »

Bentseeni

Raakabentseeniä erotettiin kaasusta 921 300 kg, mikä suurimmaksi osaksi myytiin Neste Oy:lle.

Taulukko 13 osoittaa bentseenituotteiden valmistuksen ja myynnin.

Taulukko 13 — Tabell 13 — Table 13

Bentseenituotteiden valmistus ja myynti — Tillverkning och försäljning av bensenprodukter — Benzene production and sale

	Raakabentseeni Råbensen Raw benzene		Puolivalmisteet Halvfabrikat Half-finished products		Valmiit tuotteet Färdiga produkter Finished products	
	1966	1965	1966	1965	1966	1965
Varasto vuoden alussa — I lager den 1.1. — In stock 1st January	60 080 kg	46 200 kg	38 205 kg	80 000 kg	43 863 kg	103 200 kg
Valmistus — Tillverkning — Production	921 300 »	785 900 »	95 155 »	104 820 »	52 911 »	40 754 »
Myynti — Försäljning — Sale	886 890 »	716 180 »	1 994 »	5 015 »	52 994 »	100 091 »
Oma kulutus — Egen förbrukning — Own consumption	—	—	—	—	—	—
Käytetty raaka-aineena — Använt som råvara — Used as raw material	34 570 »	55 840 »	100 800 »	141 600 »	17 400 »	—
Varasto vuoden lopussa — I lager den 31.12. — In stock 31st December	59 920 »	60 080 »	30 566 »	38 205 »	26 380 »	43 863 »
Tulot myynnistä — Intäkter av försäljningen — Sales income	106 426,80 mk	85 941,60 mk	383,08 mk	775,69 mk	21 321,37 mk	42 828,81 mk
Keskihinta — Medelpris — Average price	12,00 p/kg	12,00 p/kg	19,21 p/kg	15,47 p/kg	40,23 p/kg	42,79 p/kg

2.5 SIVUTOIMINTA**Kivihilen myynti**

Kertomusvuoden aikana hankittu ja kaupungin laitoksille lämmitystarkoitukseen toimitettu kivihiilimäärä on esitetty taulukossa 14.

Taulukko 14 — Tabell 14 — Table 14

Kivihilen hankinta ja myynti — Anskaffning och försäljning av stenköl — Coal purchasing and sale

	1966	1965
Varasto vuoden alussa — I lager den 1.1. — In stock 1st January ...	6 238,18 ton	9 328,75 ton
Hankinta — Anskaffning — Purchasing	3 199,31 »	4 634,38 »
Myynti — Försäljning — Sale	5 696,12 »	7 724,95 »
Oma kulutus — Egen förbrukning — Own consumption	—	—
Varasto vuoden lopussa — I lager den 31.12. — In stock 31st December	3 741,37 »	6 238,18 »

Pysäköintimittarit

Kaasulaitos on kertomusvuoden aikana Khl:n päätöksen mukaisesti hoitanut pysäköintimittarien asennuksen, huollon ja rahastuksen Helsingissä. Kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston määrittämille pysäköintipaikoille asennettiin 119 uutta pysäköintimittaria. Kertomusvuoden lopussa oli pysäköintimittareita 57 (50) pysäköintialueella yhteensä 808 (689) kpl.

2.6 TEKNILLISET TULOKSET — TEKNISKA RESULTAT — TECHNICAL RESULTS 1963—1966

		Valmistus — Tillverkning — Production			
		1963	1964	1965	1966
Hiiltä kuivatislattu — Avgasade kol— Carbonized coal	ton	205 662,4	178 932,0	186 931,4	202 866,7
Kammioita täytetty vuodessa — Antal laddade kamrar per år — Number of chambers per year	kpl-st	16 913	15 153	15 397	16 554
Hiilen kuivatislauksen lämmöntarve — Värmebehovet för avgasning av kol — Heat requirement for coal carbonisation	kcal/kg	653,3	686,9	662,9	654,1
Metaanikaasua ostettu — Inköpt metangas — Bought methane (sewage gas) (15°C, 760 mm Hg	m ³	26 673	62 570	63 807	2 880
Kaupunkikaasua valmistettu (tähän sisältyy ostettu metaanikaasu) — Tillverkad stadsgas (inkl. inköpt metangas) — Produced town gas including the bought methane (sewage gas) 15°C, 760 mm Hg	m ³	72 639 247	66 118 703	67 162 725	72 077 876
Kaupunkikaasua uunien lämmitykseen — Stadsgas för undereldning — Town gas for oven heating (15°C, 760 mm Hg	m ³	32 529 297	29 489 958	29 233 588	32 181 418
Kaasua saatu 1 000 kg:sta hiiltä — Gasutbyte per 1 000 kg kol — Gas output from 1 000 kg coal, 15°C 760 mm Hg	m ³	353,2	369,5	359,3	355,3
Kaupunkikaasun keskim. ylälämpöarvo — Medelvärmevärde, övre, för stadsgas — Average gross calorific value for town gas, 0°C, 760 mm Hg	kcal/m ³	4 572	4 533	4 457	4 457
Suht. tiheys — Relativ täthet — Relative density		0,384	0,387	0,390	0,378
Koksia valmistettu — Kokstillverkning — Coke Production	ton	154 787,8	135 600,5	140 724,2	144 324,6
Koksia saatu 1 000 kg:sta hiiltä — Koksutbyte per 1 000 kg kol — Coke output from 1 000 kg coal ...	kg	752,6	757,8	752,8	711,4
Koksia käytetty generaattoreihin — Koks förbrukad i generatorerna — Coke used up in producers	ton	3 955	4 089	4 863	4 523
Generaattorikaasua valmistettu — Tillverkad generatorgas — Producer gas 15°C, 760 mm Hg	m ³	16 136 520	17 438 545	20 791 735	19 679 835
Generaattorikaasun tehollinen lämpöarvo — Effektivt värmevärde för generatorgas — Effective calorific value for Producer gas; 15°C, 760 mm Hg	kcal/m ³	1 135	1 091	1 082	1 077
Tervaa valmistettu — Tjärtillverkning — Tar production	ton	4 700,7	4 289,8	4 001,1	4 607,3
Tervaa saatu 1 000 kg:sta hiiltä — Tjärutbyte per 1 000 kg kol — Tar output from 1 000 kg coal	kg	22,86	23,97	21,40	22,71
Raakabentseeniä valmistettu — Tillverkning av råbensen — Raw benzene production	kg	495 600	638 800	785 900	921 300
Bentseeniä saatu 1 000 kg:sta hiiltä — Bensenubyte per 1 000 kg kol — Benzene output from 1 000 kg coal .	kg	2,41	3,57	4,20	4,54

Kaasunkulutus — Gasförbrukning — Gas consumption

	1963	1964	1965	1966	
Kaasua yksityiskulutukseen — Gas för privat förbrukning — Gas for private consumption 15°C, 760 mm Hg	m ³	38 998 568	33 838 396	36 322 334	38 027 895
Kaasulaitoksen oma kulutus (ilman uunien lämmitykseen käytettyä kaasua) — Gasverkets egen förbrukning (förutom gas för undereldning) — Own consumption of gasworks (without gas for oven heating) 15°C, 760 mm Hg	m ³	362 522	351 056	364 910	416 809
Vuoto, nesteytyminen ja mittauserot — Läckage, kondensation och mätningssdifferenser — Leakage, condensation and measuring differences 15°C, 760 mm Hg	m ³	732 526	2 454 908	1 233 078	1 465 580
Kokonaiskaasunkulutus — Totalgasförbrukning — Total gas consumption 15°C, 760 mm Hg	m ³	40 093 616	36 644 360	37 920 322	39 910 284
Vuoto, nesteytyminen ja mittauserot — Läckage, kondensation och mätningssdifferens — Leakage, condensation and measuring differences	%	1,83	6,70	3,25	3,67
Suurin kaasunkulutus vuorokaudessa — Största gasförbrukning per dygn — Highest gas consumption per day 15°C, 760 mm Hg	m ³	154 900 (23.12.63)	161 700 (23.12.64)	159 600 (23.12.65)	152 600 (23.12.66)
Pvm — datum — in					
Pienin kaasunkulutus vuorokaudessa (ilman sähkölaitokselle myytyä kaasua) — Minsta gasförbrukning per dygn (förutom gas försäld till elverket) — Lowest gas consumption per day (without gas sold to elworks) 15°C, 760 mm Hg	m ³	31 700 (22.6.63)	30 600 (20.6.64)	27 900 (26.6.65)	25 900 (25.6.66)
Pvm — datum — in					
Suurin kaasunkulutus tunnissa — Största gasförbrukning per timme — Highest gas consumption per hour 15°C, 760 mm Hg	m ³	10 500	10 400	10 300	12 000
Kaasumittarien luku vuoden lopussa — Antal gasmätare vid årets slut — Number of gasmeters at the end of the year	kpl-st	71 601	71 865	71 318	70 301
Rahakemittareita — Pollett mätare — Slott meters	kpl-st	53 684	54 094	54 024	53 200
Laskumittareita — Räkningssmätare — Meters	kpl-st	17 917	17 771	17 294	17 101
Kaasunkulutus mittaria kohti (ilman sähkölaitokselle myytyä kaasua) — Gasförbrukning per mätare (förutom gas försäld till elverket) — Gas consumption per meter (without gas sold to elworks) 15°C, 760 mm Hg	m ³	467	448	465	469

3. Teknilliset laitteet ja uudisrakennustoiminta

3.1 TUOTANTO-OSASTON LAITTEET

Kertomusvuoden aikana suoritettiin useita teknillisiä parannuksia sekä uudistuksia koksinkäsittely- ja lajittelulaitteiden osalta päämääränä suurempi käyttöteho ja varmuus sekä pienemmät kustannukset. Muista tuotanto-osaston suorittamista töistä voidaan mainita suurtehokaasunjäähdyttäjien valmistaminen sekä varavoima-aseman asennustöiden aloittaminen.

3.2. PUTKIVERKOSTO

Kertomusvuoden aikana tehtiin pääasiassa vanhojen kaasujohtojen uusimis- ja muutostöitä.

Taulukossa 15 on esitetty yhteenvedo putkiverkostosta ja taulukossa 16 on eritelty kertomusvuoden katujohdotyöt.

Taulukko 15 — Tabell 15 — Table 15

Putkiverkoston laajuus — Rörnätets storlek — Dimension of distribution system

	Jakelujohdot Distributionsledningar Distribution pipes	Liittymisjohdot Anslutningsledningar Connection pipes
Vuoden alussa — Den 1.1.1966 — The 1st January 1966	260 139,9 m	3 020 kpl
Lisäys vuoden aikana — Nybyggt under året — Increase during the year	3 167,8 »	16 »
Yhteensä — Sammanlagt — In all	263 307,7 »	3 036 »
Poistettu vuoden aikana — Borttaget under året — Removed during the year	2 344,0 »	19 »
Vuoden lopussa — Den 31.12.1966 — The 31st December 1966	260 963,7 »	3 017 »
Pääjohtoverkon keskiläpimitta vuoden lopussa — Huvudlednings- nätets medeldiameter den 31.12.1966 — Average diameter of main net the 31st December 1966	191,4 mm	
Pituus vuoden lopussa — Längd vid årets slut — Length at the end of year		36 436,0 m

Taulukko 16 — Tabell 16 — Table 16

Uudet ja uusitut putkijohdot — Nya och förnyade rörledningar — New and renewed pipe lines

Katu — Gata — Street	Putken läpimitta Rördiameter Diameter of tube	Johdon pituus Rörledningens längd Length of pipe line
Kaivokatu	400 St ¹⁾	145,0
Mekaanikonkatu	300 St	893,5
»	200 St	307,0
Kaivokatu	200 St	113,8
Muuntajakatu	200 Gg ²⁾	139,5
Kaivokatu	150 St	71,6
Mekaanikonkatu	150 St	18,0
Vartiokylän teollisuusalue	150 St	207,0
Eteläranta	150 St	343,0
Merikatu	150 St	135,0
Johtokivenkuja	100 St	96,0
Vartiokylän teollisuusalue	100 St	612,4
Tempelikatu	100 St	36,0
Merikatu	100 St	50,0
Yhteensä — Sammanlagt — Total		3 167,8

¹⁾ St — teräspotkea — stålrör — steel tube.

²⁾ Gg — valurautaputkea — gjutjärnsrör — cast iron tube.

4. Taloudellinen tulos

Kaasulaitos tuotti kertomusvuonna alijäämää 308 398 mk. Talousarvioon verrattuna tulosta on pidettävä hyvänä ottaen huomioon, että talousarvioon merkitty alijäämä oli 1 338 930 mk.

Kaasulaitoksen menoissa saavutettiin säästöä 2 737 010 mk eli 10,8 % talousarvioon verrattuna. Tulot olivat 1 706 477 mk eli 7,1 % talousarvioon merkittyä pienemmät.

Osoituksena menojen onnistuneesta kurissapitämisestä on se, että laitoksen kokonaismenot nousivat kertomusvuonna ainoastaan 183 874 mk eli 0,9 % edelliseen vuoteen verrattuna kun sisäiset viennit jätetään huomioon ottamatta. ¹⁾ Kuitenkin nousivat yksistään raaka-ainemenot samana aikana 684 992 mk suuremmasta hiilenkäytöstä johtuen. Todettakoon, että palkkamenojen nousu oli kertomusvuonna vain 1,0 %.

Laitoksen tuottavuus nousi kuten edellisenäkin vuonna. Sivulla 328 olevassa piirroksessa on esitetty kaasulaitoksen tuottavuuden ja pääoma-arvon kehitys vv. 1952—1966. Tuottavuuskäyrä on laadittu määräämällä vuosittain kokonaistuotannon raha-arvo kmk/henkilö. Tuotteiden yksikköhintana on käytetty vuonna 1965 vallinneita hintoja.

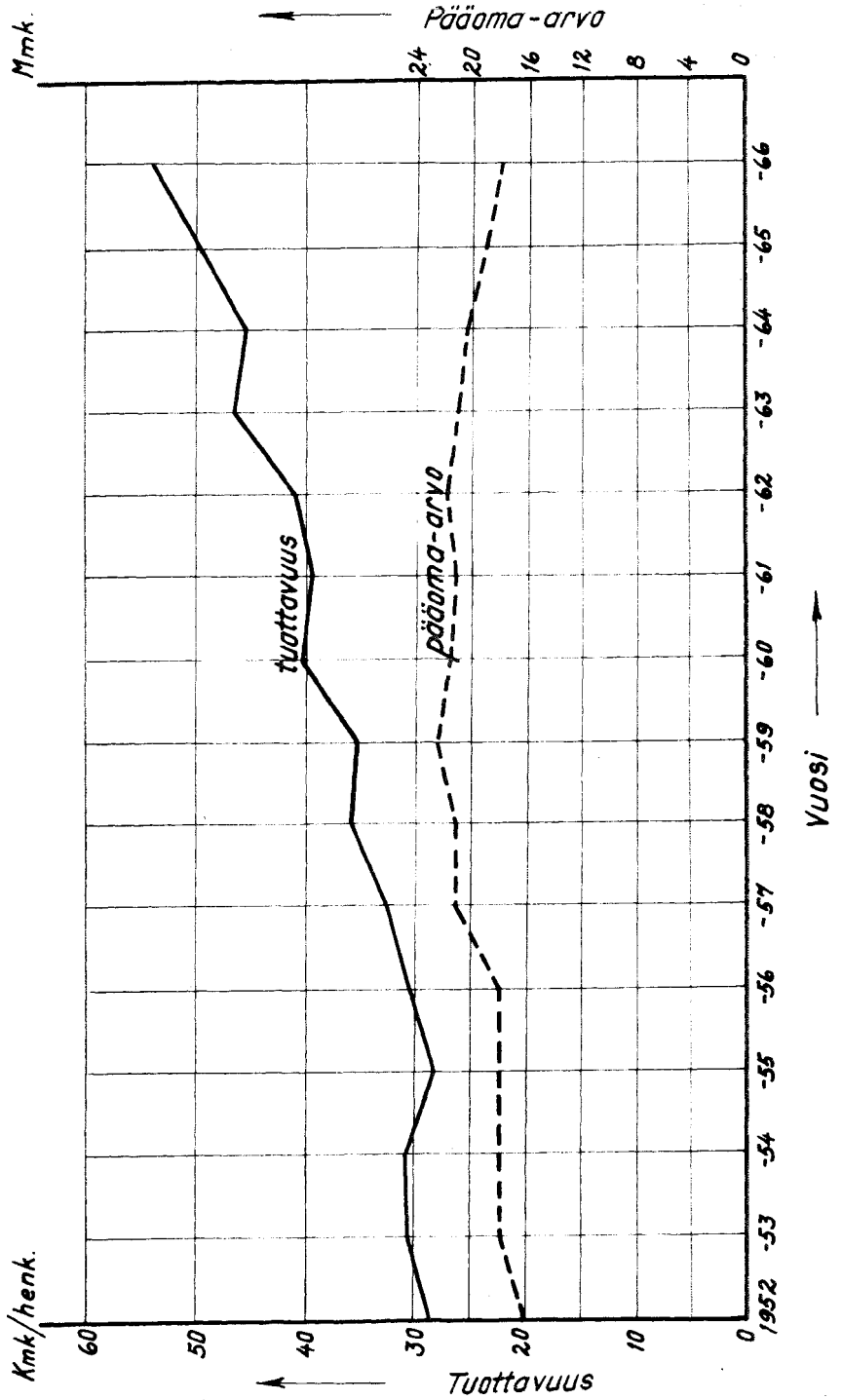
Taulukossa 17 on esitetty laitoksen taloudellinen tulos vv. 1963—1966.

Kertomusvuonna noudatettiin edelleen pääomaa lisäävissä töissä ja hankinnoissa suurta pidättyväisyyttä yhteismäärän ollessa vain 288 803 mk. Poistoja suoritettiin 1 470 101 mk ja käyttöomaisuuden kirjanpitoarvo pieneni 1 174 849 mk, kun otetaan huomioon eräät pienehköt talousarvion ulkopuoliset arvonmuutokset. Kirjanpitoarvo oli vuoden päättyessä 17 843 747 mk. Yksityiskohtainen erittely käyttöomaisuuden arvoista ja siinä vuoden aikana tapahtuneista muutoksista on taulukossa 19.

¹⁾ Jos myös sisäiset viennit otetaan huomioon, menot pienenivät 2,4 %.

Helsingin Kaupungin
Kaasulaitos.

Tuottavuuden ja pääoma-arvon kehitys vv. 1952 - 1966.



38. Kaasulaitos

Taulukko 17 — Tabell 17 — Table 17

Taloudellinen tulos vuosina 1963—1966 — Ekonomiskt resultat under 1963—1966 — Economical result in 1963—1966

	1963 mk	1964 mk	1965 mk	1966 mk
Käyttöomaisuuden arvo 31.12. — Anläggningstillgångar den 31.12. — Value of fixed assets 31st December	21 282 904,08	20 334 868,34	19 018 595,64	17 843 746,97
Bruttotuotot — Bruttointäkter ... Income ...	22 909 943,20	22 815 656,38	23 234 713,14	22 325 892,65
Vuosikulut (ilman pääomakuluja) — Årskostnader (utan kapitalkostnader) — Year's expenses (without capital costs)	19 771 174,74	19 790 795,70	20 119 655,95	19 805 050,37
Korot ja poistot — Räntor och avskrivningar — Interests and depreciations	3 122 880,98	3 193 528,54	3 056 708,04	2 829 239,83
Kokonaiskulut — Totala kostnader — Total expenses	22 894 055,72	22 984 324,24	23 176 363,99	22 634 290,20
Nettoylijäämä +/Vajaus — Nettoöverskott +/Brist — Net surplus +/Deficiency —	+ 15 887,48	— 168 667,86	+ 58 349,15	— 308 397,55

Taulukko 18 — Tabell 18 — Table 18

Valmistusmäärät ja myyntituotot — Produktion och intäkter — Production and income

Vuosi År Year	Koko kaasun valmistus Total gas production Total gas production m ³ 15° C. 760 mHg	Myyty kaasumäärä Försäld gas Sold gas m ³ 15° C. 760 mHg	Tuotot myydystä kaasusta ja mitarivuokrista Intäkter av försäld gas och mätarhyror Incomes from sold gas and meter rents mk	Myydyt ja omaan kulutukseen käytetyt koksit ja sivutuotteet tonnia Koks och biprodukter till försäljning och egen förbrukning ton Coke and byproducts for sale and own consumption ton					Tuotot koksista ja sivutuotteista Intäkter av koks och biprodukter Incomes from coke and byproducts mk	Kuivatislattua hiiliä Torrdistillerade kol Dry distilled coal	
				Koksi-Koks-Coke	Terva-Tjära-Tar	Ammoniaki Ammoniak Ammonia	Bentseenituotteet Benzene products	Muita sivutuotteita Andra biprodukter Different byproducts		tonnia	mk
1956	43 223 810	31 073 251	4 644 997,35	105 973	5 211	70	773	1 263	8 772 153,14	116 117	5 969 574,97
1957	54 462 400	31 479 038	4 699 349,13	83 333	4 253	—	645	851	9 477 681,91	141 698	8 468 327,97
1958	60 120 538	31 612 737	5 025 950,41	71 604	5 127	—	850	298	10 328 296,38	162 816	7 745 906,63
1959	59 299 401	35 353 447	5 907 865,06	152 525	5 003	—	905	235	8 512 320,25	173 116	6 229 943,74
1960	63 793 911	36 105 006	6 044 443,98	179 533	3 274	—	773	755	11 413 573,89	189 348	6 596 833,09
1961	58 824 523	32 507 452	5 588 189,80	113 750	5 451	—	695	523	8 558 726,80	175 026	6 057 388,96
1962	63 217 631	34 107 560	5 967 915,20	152 666	3 481	—	816	300	10 634 572,51	189 119	6 542 514,91
1963	72 639 247	38 998 568	6 022 275,57	144 132	4 408	—	405	443	10 818 221,97	205 663	7 171 024,82
1964	66 118 703	33 838 396	5 705 154,49	133 497	4 757	—	481	476	10 649 777,80	178 932	6 841 192,48
1965	67 162 725	36 322 334	5 906 164,33	142 649	4 001	—	821	417	10 964 730,29	186 931	7 146 490,17
1966	72 077 876	38 027 895	6 116 067,76	139 762	4 432	—	942	555	11 064 251,37	202 867	7 644 681,43

Käyttöomaisuuden arvonmuutokset v. 1966 — Förändringar i anläggningstillgångarnas värden
år 1966 — Changes in value of fixed assets in 1966

Pääryhmä Huvudgrupp Main group	Pääoma-arvo Kapitalvärde Capital value 31. 12. 1965	Arvon lisäys talousarvion mukaan Värdökning enligt budgeten Increase of value as per budget	Arvon muutos talous- arvion ulkopuolella Värdeförändring utom budgeten Change of value outside budget	Poisto v. 1966 Avskrivning år 1966 Depreciation in 1966	Ylimääräiset poistot Extra avskrivningar Extra depreciations	Pääoma-arvo Kapitalvärde Capital value 31.12.1966
Tontit — Tomter — Areas ...	4 910 398,00	—	—	—	—	4 910 398,00
Asuin- ja hallintorakennuk- set — Bostads- och för- valtningsbyggnader ... Resi- dences and administra- tion buildings	1 221 114,17	—	—	13 980,46	—	1 207 133,71
Tehdasrakennukset — Fab- riksbyggnader — Factory buildings	2 895 656,63	—	—	182 317,64	—	2 713 338,99
Tilapäiset rakennukset — Tillfälliga byggnader — Provisional buildings	117 137,51	—	—	23 435,64	—	93 701,87
Kaasusäiliöt — Gasbehållare — Gasholders	424 954,20	—	—	41 387,88	—	383 566,32
Pääputkiverkko — Huvud- rörnät — Gas main net ...	4 069 097,90	38 397,46	—	246 001,73	—	3 861 493,63
Liittymisjohdot — Anslut- ningsledningar — Connec- tion pipes	319 601,69	47 598,39	—	30 109,28	—	337 090,80
Tehdasalueen putkijohdot — Rörnät inom fabriksområ- det — Pipe lines within factory area	24 170,15	—	—	10 494,51	—	13 675,64
Unit — Ugnar — Ovens ...	711 258,03	—	—	160 445,15	—	550 812,88
Uunien koneet ja varusteet — Maskiner och tillbehör till ugnar — Machines and armatures of the ovens ...	68 933,90	—	—	37 866,76	—	31 067,14
Koksin sammutuslaitteet — Koksläkningsanläggning- ar — Coke cooling plats	288 350,11	—	—	47 166,14	—	241 183,97
Kaasunpuhdistuskoneet ja kojeet — Maskiner och ap- parater för gasrening — Gas purification equipment and apparatuses	629 957,74	73 390,63	—	137 721,29	—	565 627,08
Kemiallisten sivutuotteiden laitteet — Anläggningar för kemiska biprodukter — Chemical byproduct plants	92 049,81	—	—	17 332,68	—	74 717,13
Sähkökeskus ja -verkosto — Elcentral och -nät — Elec- tric central and network ...	279 053,85	—	—	26 211,13	—	2 252 842,72
<i>Siirto - Transport - Cd fwd ...</i>	16 051 733,69	159 386,48	—	974 470,29	—	15 236 649,88

Pääryhmä Huvudgrupp Main group	Pääoma-arvo Kapitalvärde Capital value 31.12.1965	Arvon lisäys talousarvion mukaan Värdökning enligt budgeten Increase of value as per budget	Arvon muutos talous- arvion ulkopuolella Värdeförändring utom budgeten Change of value outside budget	Poisto v. 1966 Avskrivning år 1966 Depreciation in 1966	Ylimääräiset poistot Extra avskrivningar Extra depreciations	Pääoma-arvo Kapitalvärde
<i>Siirto - Transport - Cd fwd ...</i>	16 051 733,69	159 386,48	—	974 470,29	—	15 236
Kaasumittarit — Gasmätare — Gas meters	775 059,61	10 349,90	—	84 960,19	—	700
Laboratoriokojeet — Labo- ratorieapparater — Labo- ratory apparatuses	37 196,70	—	+ 1 729,53 ¹⁾	6 133,50	—	32
Siltanosturit — Brokrantar — Bridge cranes	703 985,23	—	- 1 729,53 ¹⁾	89 894,19	—	612
Hiienkäsittelylaitteet — An- läggningar för hantering av stenkol — Coal handl- ing plants	604 882,63	—	—	99 646,39	—	505
Koksinkuljetus- ja -käsitte- lylaitteet — Transportan- ordningar och anläggning- ar för hantering av koks — Coke transport and handling plants	456 718,02	—	—	110 202,31	- 5 088,14 ⁴⁾	341
Liikkuvat kuljettimet — Flyttbara transportanord- ningar — Movable con- veyors	237 654,66	109 791,26	—	57 869,36	+ 5 268,21 ⁵⁾ - 1 636,30 ⁶⁾	293
Työkoneet — Arbetsmaski- ner — Working machines	54 132,63	9 275,01	—	14 487,22	- 941,22 ⁵⁾	47
Kalusto — Redskap — Tools	33 955,00	—	—	9 612,85	—	24
Erityiset työt — Speciella arbeten — Special works	20 427,57	—	—	20 427,57	—	—
Arvopaperit — Värdepapper — Securities	42 850,00	—	+ 11 250,00 ²⁾ - 4 800,00 ³⁾	—	—	49
	19 018 595,64	288 802,65	+ 6 450,00	1 467 703,87	- 2 397,45	17 843

¹⁾ Oikaisu ryhmien Laboratoriokojeet ja Siltanosturit välillä.

²⁾ Khn päätös — Stadsstyrelsens beslut — Resolution of City Board 27.1.1966, § 284

³⁾ » » — — — — — 27.9.1966, § 6895

⁴⁾ Khn ylajaoston päätös — — — — — 17.5.1966, § 6038

⁵⁾ — — — — — 16.8.1966, § 6605

⁶⁾ — — — — — 5.4.1966, § 5708

Tulostase 31. 12. 1966

Kulut

I. *Varsinaiset kulut*

Palkat	5 099 725,68
Henkilösivukulut	1 598 149,51
Raaka-aineet, sähkö-, vesi- ja höyrymaksut	10 645 364,75
Tarvikkeet	733 480,02
Välitettävä hiili	297 162,84
Myytävät kaasunkulutuskojeet	119 458,49
Vieraat palvelukset	884 203,11
Osuus teollisuuslaitosten yhteisiin kuluihin	319 975,20
Toimistokulut	105 810,54
Käyttöomaisuuden poistot	1 470 101,32
Käyttöomaisuuden korko	1 141 718,70
Konttokuranttivelan korko	217 419,81

II. *Ylimääräiset kulut*

Luottotappiot	3 720,23
	<u>mk 22 634 290,20</u>

Tuotot

I. *Varsinaiset tuotot*

Kaasunmyyntituotot	6 116 067,76
Koksinmyyntituotot	10 584 518,58
Sivutuotteiden myyntituotot	479 732,79
Sivutoiminnan tuotot	2 587 630,95

II. *Ylimääräiset tuotot*

Vuokratuotot	140 427,53
Satunnaiset tuotot	159 439,76

III. *Sisäiset viennit*

Kaasun, koksin ja sivutuotteiden omakäyttö	2 202 643,13
Uudisrakenteiden välilliset kustannukset	55 432,15

IV. *Tilivuoden vajaus*

	308 397,55
	<u>mk 22 634 290,20</u>

Omaisuuustase 31. 12. 1966

Vastaavaa

I. Varsinainen omaisuus

A. Rahoitusomaisuus

Käteisvarat	—	
Shekkitili	49 666,33	
Postisiirtotili	72 014,63	
Alitilittäjät	1 500,00	
Tilisaatavat	3 340 058,09	
Ennakot hankkijoille	—	3 463 239,05

B. Vaihto-omaisuus

Raaka-ainehiili, normaalivarasto	2 250 000,00	
Raaka-ainehiili, alivarasto	— 465 107,72	
Tarvikevarastot	1 305 446,17	
Koksi	362 932,30	
Kivihiliterva, bentseeni, kaasu	19 041,62	3 472 312,37

C. Käyttöomaisuus

Vuoden alussa	19 018 595,64	
Lisäys vuoden aikana	300 052,65	
Poistot	1 474 901,32	17 843 746,97

II. Siirtyvät erät

Nostamattomat määrärahat		1 543 289,87
--------------------------------	--	--------------

III. Ylimääräinen omaisuus

Talletetut vieraat arvopaperit		2 609,62
--------------------------------------	--	----------

IV. Tilivuoden vajaus

308 397,55

mk 26 633 595,43

Vastattavaa

I. Vieras pääoma

A. Lyhytaikainen

Tilivelat	2 391 553,37	
Varsinaisten tulojen ennakot	1 041 701,26	
Talletetut vieraat varat	2 718,94	
Konttokuranttivelka kaupungin kassaan	3 810 585,02	7 246 558,59

B. Pitkäaikainen

Pääomavelka kaupungille		17 843 746,97
-------------------------------	--	---------------

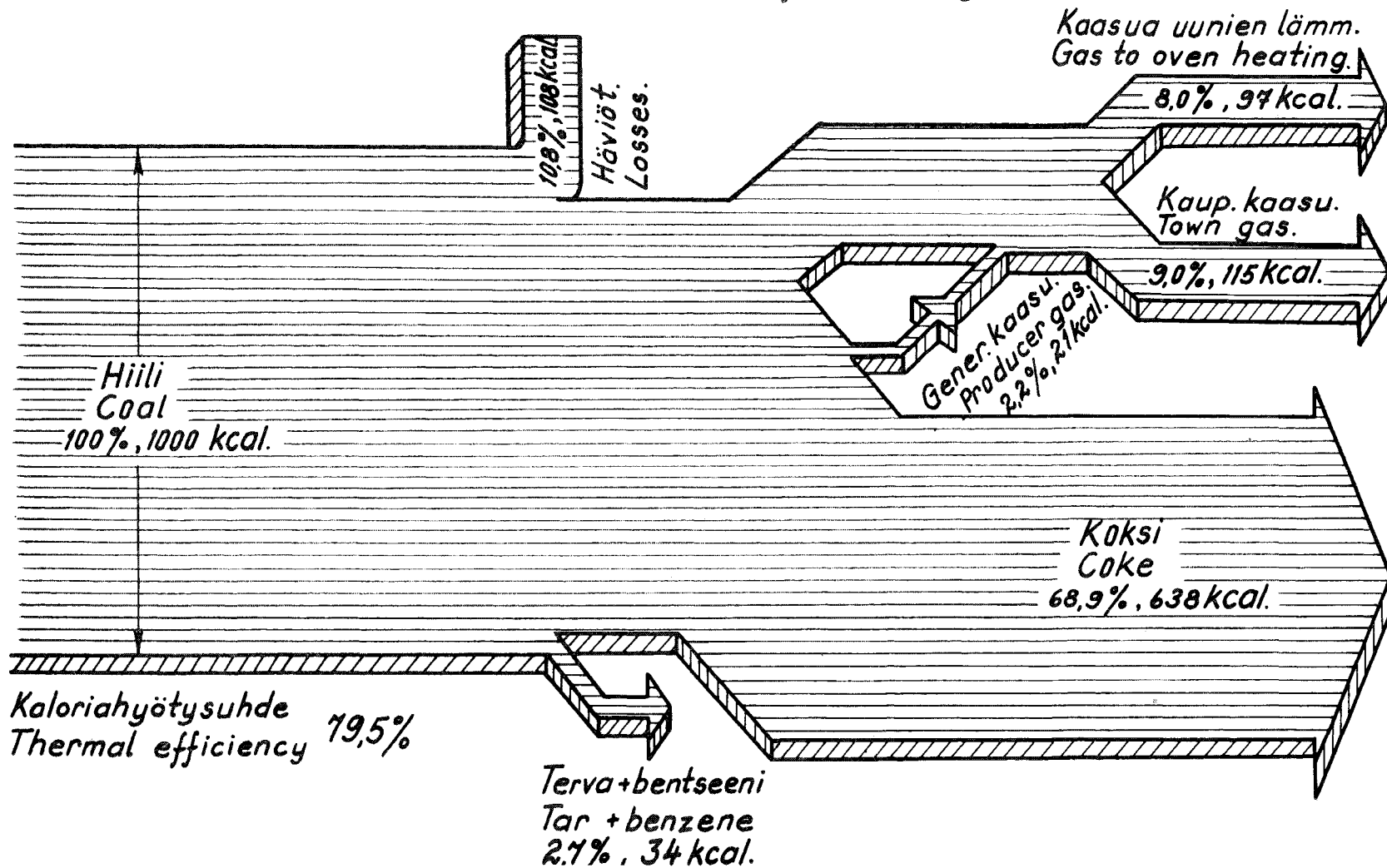
II. Siirtyvät erät

Uudisrakenteiden nostamattomat määrärahat		1 543 289,87
---	--	--------------

mk 26 633 595,43

KAASULAITOKSEN TUOTEKAAVIO 1966 PRODUCT FLOW.

Raaka-aine hiilen jakaantuminen paino-%:na ja kilokaloreina.
 Division of coal flow expressed per cent of coal weight and in kilocalories.



39. Sähkölaitos

TALOUDEN SUUNNITTELU VALOKEILASSA

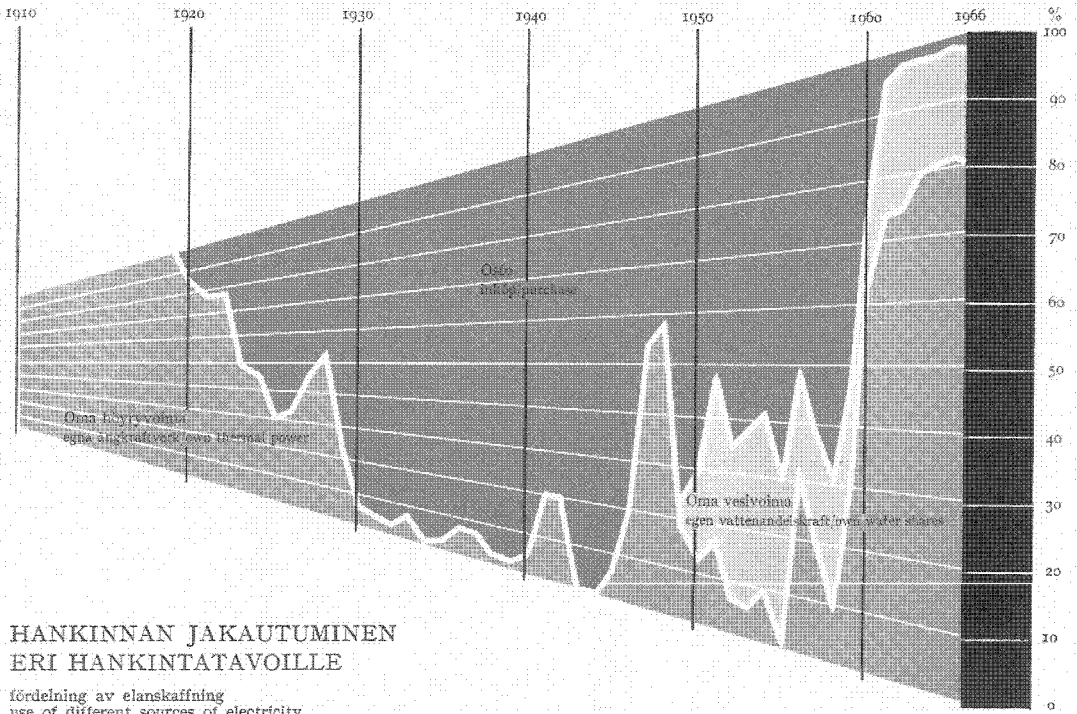
Sähkölaitoksella talouden suunnittelu ja valvonta ovat luonnollisesti jatkuvan huomion kohteena. Vuoden 1966 kuluessa talouden suunnittelu sekä suunnittelu- ja valvontavälineiden kehittäminen saivat kuitenkin osakseen aivan poikkeuksellisen suuren työpanoksen.

Toimintavuoden lopulla valmistui ehdotus sähkölaitoksen taloussuunnitelmaksi vuosille 1968—1977. Suunnitelma osoittaa, että sähkölaitoksen taloudella on edellytykset kehittyä suotuisasti suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Uusittaessa Helsingin kaupungin talousarvion rakennetta muutamia vuosia sitten pyrittiin ottamaan huomioon kaupungin liikelaitosten luonne taloudellisina yrityksinä. Tämä toteutettiin mm. kustannuspaikkajakoa noudattamalla momenttijaolla, mikä teki mahdolliseksi osoittaa talousarviovastausta liikelaitosten organisaation eri osille ja tasoille. Muutoksen jälkeenkin talousarvio on kuitenkin luonteeltaan määrärahabudjetti eikä sitä kunnan talousarviota koskevan lainsäädännön ja talousarviokäytännön valossa voi muuksi muuttaakaan.

Yksityiset liikeyritykset ovat viime vuosien kuluessa ottaneet budjetoinnin käyttöönsä toisessa tarkoituksessa; määrärahabudjetoinnin sijasta ne käyttävät budjetointia tavoitteiden asetteluun ja aikaansaannosten valvontaan. Tämä ns. tavoitebudjetointi on monessa yrityksessä liikkeenjohdon välttämätön työväline. Myös sähkölaitoksella on ryhdytty toteuttamaan tavoitebudjetointia. Toimintavuoden aikana saatiin tavoitebudjettijärjestelmän perussuunnitelma valmiiksi. Suunnitelmaa tehtäessä pyrittiin käyttämään hyväksi tavoitebudjetoinnista muualla saatuja kokemuksia. Sähkölaitoksien tavoitebudjetoitinta ei kuitenkaan ollut tiedossa, joten monessa suhteessa jouduttiin lähtemään aivan alusta. Suunnitelmaa laatimassa olivat kaikki laitoksen organisaation ylimmät vastuuhenkilöt toimistoporrasta myöten yhteistoiminnassa laskentatoimen kehittämisestä vastuussa olevien kanssa. Lähdeettäessä toteuttamaan suunnitelmaa käytännössä joudutaan sitä parantelemaan ja korjaamaan karttuvien kokemusten pohjalta, jotta tavoitebudjetointi täyttäisi sille asetetut tehtävät.

Koko kaupungin taloussuunnitteluun osana kuuluva sähkölaitoksen pitkän tähtäyksen taloussuunnittelu ja tavoitebudjetoinnin toteuttaminen ovat välttämättömiä kehityskäsitteitä sähkölaitoksen talouden hoitamisessa.



HANKINNAN JAKAUTUMINEN ERI HANKINTATAVOILLE

fördelning av elanskaffning
use of different sources of electricity

SÄHKÖN HANKINTA

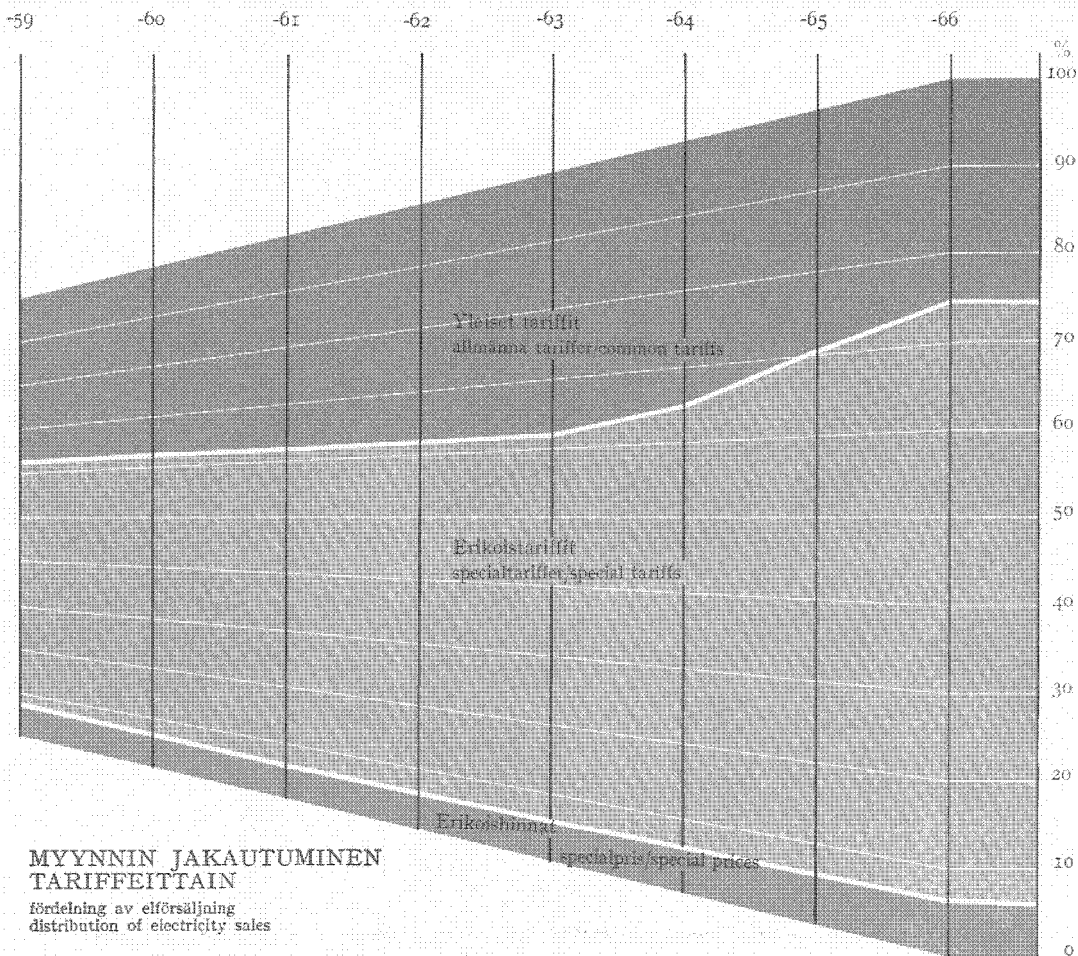
Vesivoimatilanne oli keskimäärin noin 10 % normaalia parempi, alkuvuodesta jopa 20 %. Kevättulva oli kuitenkin Kymijoella lähes olematon ja Kemijoella kolme viikkoa tavallista myöhemässä. Kesällä oli vesitilanne jokseenkin normaali, syksyllä taas parempi. Ossauskosken 2. koneisto saatiin käyttöön tammikuun ja 3. koneisto toukokuun puolivälissä. Marraskuussa päästiin Kemijoella aloittamaan Kemijärven osakassäätö, mikä paransi saatavan vesivoiman arvoa. Sähkölaitoksen osuus säännöstelyaltaasta vastaa noin 11,4 GWh Kemijoella. — Hyvän vesivoimatilanteen ansiosta saatiin Imatran Voimalta ostaa lämpövoiman korvaussähköä koko vuoden ajan. Oma tuotanto oli täten vain noin 2/3 siitä, mitä se olisi ollut ilman korvaussähköä. Helmikuun puolivälissä tahdistettiin ensi

kerran verkkoon Hanasaaren 2. koneisto, jonka huipputeho lauhdutuskäytössä on 100 MW. Kaupalliseen käyttöön koneisto luovutettiin toukokuussa. — Salmisaaren 30 MW:n lauhdutuskoneen juoksupyörän matalapaineosan viimeiset siivet, joissa oli esiintynyt väsymismurtumia, uusittiin syksyllä valmistajan tehtaalla Englannissa. Imatran Voimalta ostetun tilaustehon hinnat nousivat vuoden lopulla, kun taas hiilen hintaan sidotun energian hinta aleni vuoden puolivälissä. Tilatun varatehon määrää vähennettiin heinäkuun alusta. Kuluttajilta ostetun vastapaineylijäämä-sähkön määrä kasvoi poikkeuksellisen suureksi lähinnä kylmän alkuvuoden takia. Kivihiltä, jota tuotiin pääasiassa Puolasta, käytettiin kaikkiaan 360 000 tonnia. Polttoöljyä käytettiin lisäksi 62 000 tonnia.

SÄHKÖN JA KAUKOLÄMMÖN HANKINTA VUOSINA 1965 JA 1966

el- och fjärrvärmeanskaffningen 1965 och 1966
generation and purchase of electricity and heat for district heating

SÄHKÖN HANKINTA		1966	1965	Muutos %
elanskaffning electricity				Ändering change
Omat vesiosuudet	GWh	189	164	+ 15
egen vattenandelskraft water shares				
Omat höyryvoimalaitokset	GWh	904	810	+ 12
egna ångkraftverk own thermal power stations				
— kehitetty	GWh	633	447	+ 42
— genererad — generated				
— korvaussähkö	GWh	271	363	- 25
— ersättningsenergi — secondary purchase				
Varsinainen osto	GWh	35	22	+ 63
egentliga inköp primary purchase				
Yhteensä hankittu	GWh	1127	966	+ 13
totalt total				
Pätötehoviippu	MW	248	219	+ 13
aktiv effekt maximum active demand				
Loistehoviippu	MVar	123	108	+ 14
reaktiiv effekt maximum reactive demand				
KAUKOLÄMMÖN HANKINTA				
fjärrvärmeanskaffning heat for district heating				
Omat voimalaitokset	Tcal	1248	978	+ 28
egna kraftverk own power stations				
— vastapainelämpö	Tcal	938	805	+ 17
— mottrycksvärme — back pressure				
— vastapainekorvaus	Tcal	82	47	+ 75
— ersättning för mottrycksvärme — back pressure substitute				
— reduktiolämpö	Tcal	228	126	+ 81
— reducerad ånga — reduced steam				
Omat lämpökeskukset	Tcal	264	144	+ 83
egna värmecentraler heating plants				
Ostettu	Tcal	70	70	+ 0
inköpt purchase				
Yhteensä hankittu	Tcal	1582	1192	+ 33
totalanskaffning total				
Vesikaukolämmityksen huippukuormitus	Gcal/h	357	284	+ 26
topbelastning, vattenfjärrvärme maximum demand, hot water				
Höyrykaukolämmityksen huippukuormitus	Gcal/h	59	50	+ 18
topbelastning, ångfjärrvärme maximum demand, steam				



MYYNIN JAKAUTUMINEN

TARIFFEITTAIN

fördelning av elförsäljning
distribution of electricity sales

SÄHKÖN MYYNTI

Sekä varsinaisten kuluttajien lukumäärä että heille myydyin energian määrä kasvoi huomattavasti. Noin kolmannes kasvusta aiheutui Vuosaaren alueen sähköverkon oston johdosta sähkölaitokselle siirtyneistä asiakkaista.

Sähkönmyyntihinnat on sidottu yleisistä indekseistä koottuun nk. S-indeksiin. Kustannustason nousu aiheutti myös S-indeksin nousua siinä määrin, että sähkön maksuja jouduttiin vuoden alussa nostamaan keskimäärin 6,7 %. Korotuksen vaikutus vuoden myyntituloihin jäi kuitenkin vähäisemmäksi, koska uudet hinnat otettiin käyttöön mittariluvun mukaan ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

Yösähkölämmityksen käyttötapojen esittelemiseksi järjestettiin koko huhtikuun kestänyt

erikoisnäyttely, jossa kävi noin 4 000 asiasta kiinnostunutta. Yösähkölämmitystä käyttäviä asiakkaita oli vuoden lopussa jo lähes 700. Solmitut sopimukset edustavat noin 20 000 kilovatin sähkötehoa.

Oikea ja hyvä valaistus oli syksyllä järjestetyn kampanjan aiheena. Julkaisujen, näyttelyiden ja esitelmätilaisuuksien avulla pyrittiin selvittämään näkemistä ja valaistuksen osuutta siihen.

Neuvonnan ja sähkönmyynnin eräänä tärkeänä tehtävänä on selvittää asiakkaille sähkön käyttömahdollisuudet ja käytettävissä olevat laitteet. Tätä tarkoitusta palvelemaan onnistuttiin löytämään pysyväälle sähkölaitenäyttelylle sopiva huoneisto. Lähinnä asiantuntijoille tarkoitettun näyttelyn avaaminen jäi kuitenkin seuraavan vuoden puolelle.

SÄHKÖENERGIAN MYYNTI

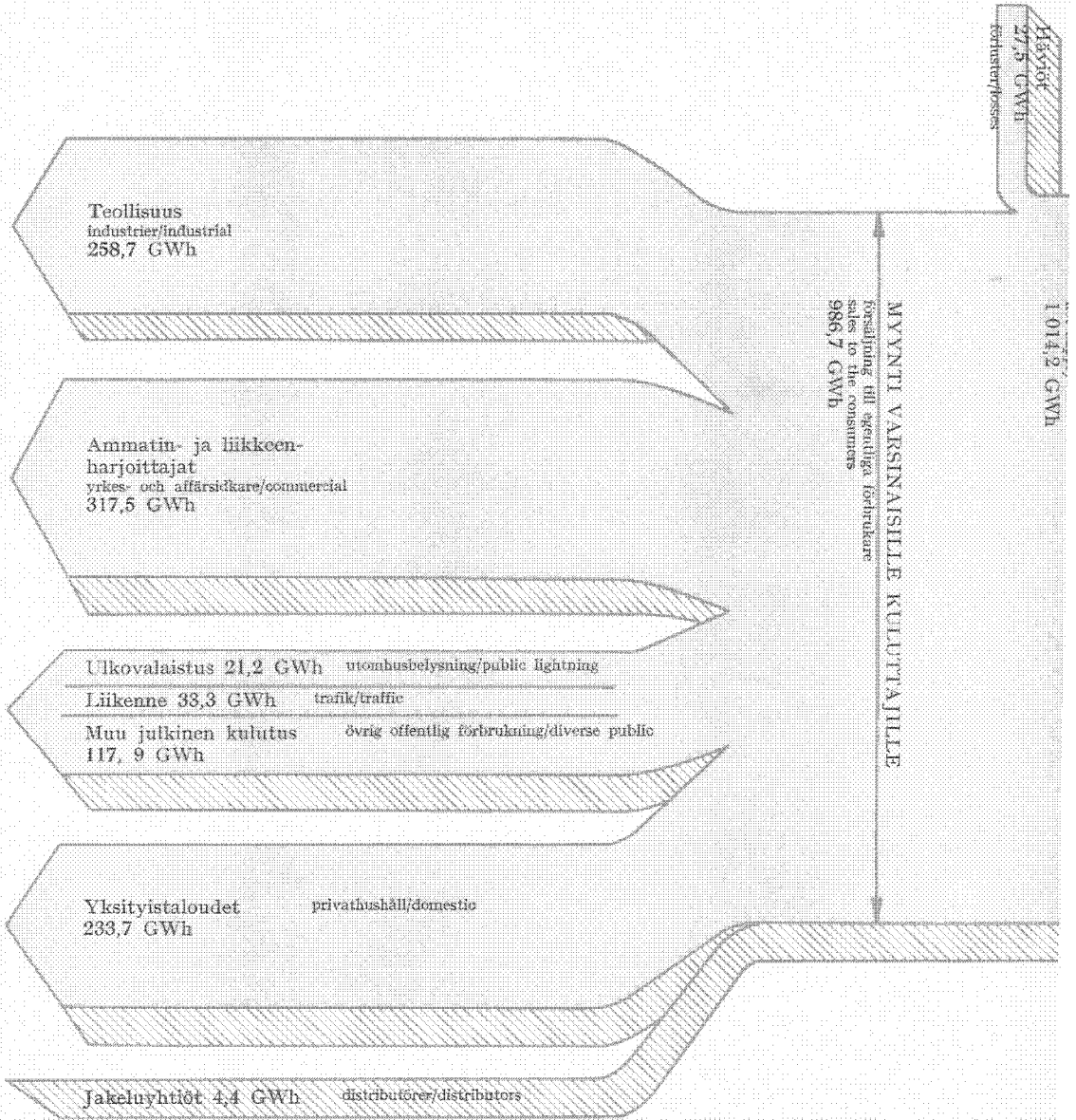
elenergiförsäljning
sales of electricity

Kuluttajaryhmät abonentgrupp consumer category	GWh		Osuus andel share %	Muutos ändring change	
	1966	1965		1966	GWh
Yksityistaloudet hushåll domestic	233,7	214,2	23,7	+ 19,5	+ 9,1
Teollisuus storindustri industrial	258,7	224,1	26,2	+ 34,6	+ 15,4
Ammatin- ja liikkeen- harjoitus yrke- och affärsidkare commercial	317,5	271,2	32,2	+ 46,3	+ 17,1
Liikenne trafik traffic	33,3	29,9	3,4	+ 3,4	+ 11,4
Ulkovalaistus utomhusbelysning public lighting	21,2	19,7	2,2	+ 1,5	+ 7,6
Muu julkinen kulutus övrig offentlig förbrukning diverse public	117,9	103,1	11,9	+ 14,8	+ 14,4
Jakeluyhtiöt distributörer distributors	4,4	3,3	0,4	+ 1,1	+ 33,3
	986,7	865,5	100,0	+ 121,2	+ 14,0

SÄHKÖN KULUTTAJIEN LUKUMÄÄRÄT

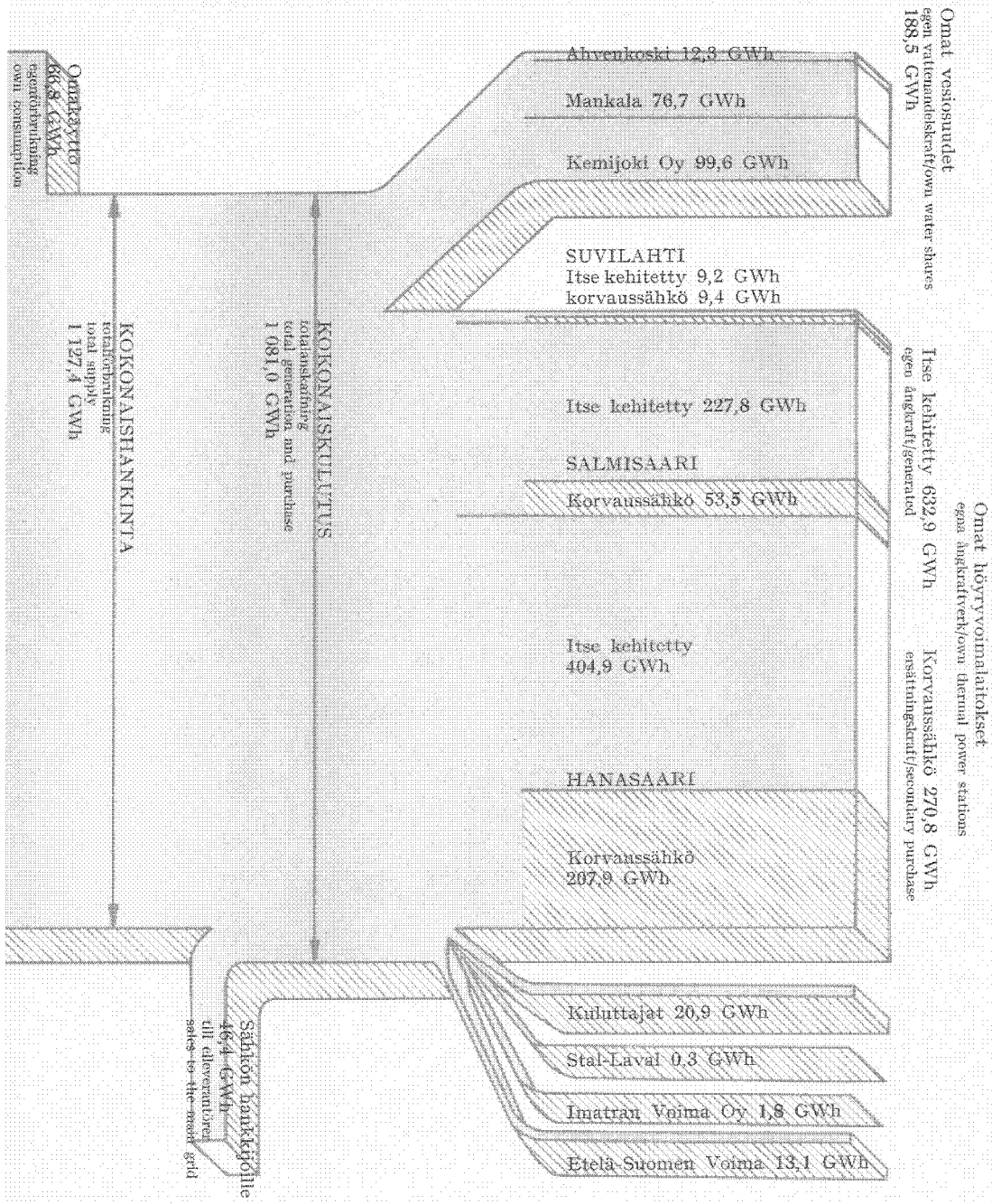
antal abonnenter
number of consumers

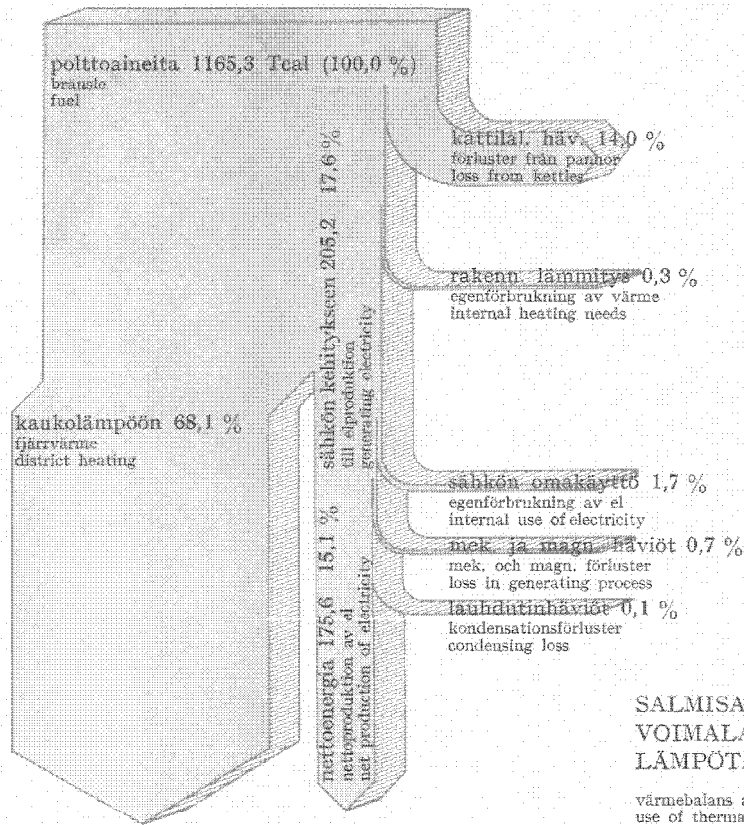
Kuluttajaryhmä abonentgrupp consumer category	Kpl		Osuus andel share %	Muutos ändring change	
	31. 12. 66	31. 12. 65		31. 12. 66	kpl
Yksityistaloudet hushåll domestic	175 471	167 038	88,6	+ 8 433	+ 5,0
Teollisuus storindustri industrial	339	276	0,2	+ 63	+ 22,8
Ammatin- ja liikkeen- harjoitus yrke- och affärsidkare commercial	20 054	18 657	10,1	+ 1 397	+ 7,5
Julkiset tarpeet offentliga behov public	2 164	1 984	1,1	+ 180	+ 9,1
Jakeluyhtiöt distributörer distributors	2	2	0,0	± 0	± 0,0
	198 030	187 957	100,0	+ 10 073	+ 5,4



SÄHKÖENERGIAN HANKINNAN JA MYYNNIN JAKAUTUMINEN

fördelningen av elenergens anskaffning och försäljning
generation, purchase and sales of electrical energy





VOIMALAITOKSET

Hanasaaren voimalaitoksen toisen koneiston varsinainen koekäyttö alkoi suoritettujen esikäyttövaiheiden jälkeen 25. 2. ja kesti eräin keskeytyksin 13. 5. saakka. Vastaanottokokeet siirtyivät syksyyn: kattilan osalta syyskuuhun, kattila-automaatiikan lokakuuhun ja turbogeneraattorin kokeet joulukuuhun. Suvilahden voimalaitoksen kattiloiden lentotuhkan erotuslaitteet vastaanotettiin hankkijalta syyskuussa. Salmisaaren voimalaitoksen turbogeneraattorin n:o 3 takuukokeet olivat elokuussa. Takuukokeissa turbogeneraattori täytti sille hankintasopimuksessa annetut takunt. Voimalaitoksen öljyvaraston sijoittamisesta kallioluolaan valmistui alustava suunnitelma. Lisäksi valmistui suunnitelma voimalaitoksen laiturin jatkamisesta.

Myllypuron voimalaitoksen kuumavesikattiloiden vastaanottokokeet olivat helmikuussa ja lausunto kokeiden tuloksista saatiin elokuussa. Se oli pääpiirteissään hyväksyvä, mutta eräitä täydennyskokeita jäi vielä myöhemmin suoritettavaksi. Voimalaitoksen toisen rakennusvaiheen varsinaiset rakennustyöt aloitettiin toukokuussa. Työt edistyivät odotettua hitaammin, ja joulukuussa vallinneet lumipyryt vaikeuttivat edelleen tilannetta. Vuodenvaihteeseen mennessä oli kaikki tärkeimmät voimalaitoksen koneita ja laitteita koskevat tilaukset saatu tehdyksi. Vuosaaren 1980-luvulla rakennettavaksi suunniteltua voimalaitosta koskevia aluevarauskysymyksiä selviteltiin asiaa tutkineelle kaupunginhallituksen asettamalle komitealle tehdyissä ehdotuksissa.

SÄHKÖASEMAT JA KAUKOKÄYTTÖ

Sekä Salmisaaren että Suvilahden sähköasemille asennettiin yksi 110/10 kV, 30 MVA muuntaja. Nämä ovat ensimmäiset suoraan 110 kV jännitteeseen liitetyt jakelupäämuuntajat mainituilla asemilla. Pitäjänmäen, Vanhankaupungin ja Herttoniemen sähköasemille asennettiin 20 kV maasulkusuojausta varten viallisen vaiheen maadoitusjärjestelmä. Kampin sähköasemalla aloitettiin syksyllä 10 kV kytkinlaitoksen uusimistyö, jonka yhteydessä nykyinen yksikiskojärjestelmä muutetaan kaksoiskiskoilla varustetuksi kolmeen ryhmään jaetuksi rengaskiskostoksi. Tähän kytkinlaitokseen tulevat myös sähkölaitoksen ensimmäiset alumiiniset kokoomakiskot.

Kaukokäyttölaitteiden asennustyöt jatkuivat vielä Pitäjänmäen sähköaseman ja Kallion tasasuuntaamon osalta. Töiden valmistuttua

toukokuussa päättyi samalla kaukokäyttöasennusten toinen vaihe, johon kuuluivat myös Herttoniemen, Kruununhaan ja Töölön sähköasemien aikaisemmin valmistuneet asennukset. Toiseen asennusvaiheeseen kuuluneet kaukokäyttölaitteet hyväksyttiin lopullisesti ja vastaanotettiin hankkijalta marraskuussa.

Kaukokäyttölaitteiden asennustöiden valmistuminen merkitsee samalla, että vuonna 1964 aloitettu käytön keskittämisen edellyttämä undisrakennustyö saatiin päätökseen. Kauko-ohjaukseen kytkettiin kaikkiaan 600 ja kaukovalvontaan 1597 katkaisijaa ja erotinta. Kaukomittaus ulotettiin koskemaan 636 kohdetta. Kaukohälytyksiä tuli käyttöön 245 ja pikäkäskyjä 28 kappaletta.

SÄHKÖVERKOT JA ULKOVALAISTUS

Jakeluverkoston rakentamisen painopiste oli Myllypuron ja Kontulan asuntoalueilla. Tavannukaisesti rakennettiin lisäksi uutta verkostoa ja täydennettiin vanhaa lukuisissa kohteissa eri puolilla kaupunkia. Varsinkin yösähkön vilkas kysyntä aiheutti monia verkoston vahvistustöitä. Sähkölaitoksen ja kuluttajien muuntamoita oli vuoden lopussa liitetty suurjänniteverkkoihin 1 069 kpl vuoden nettolisäyksen ollessa 99 kpl.

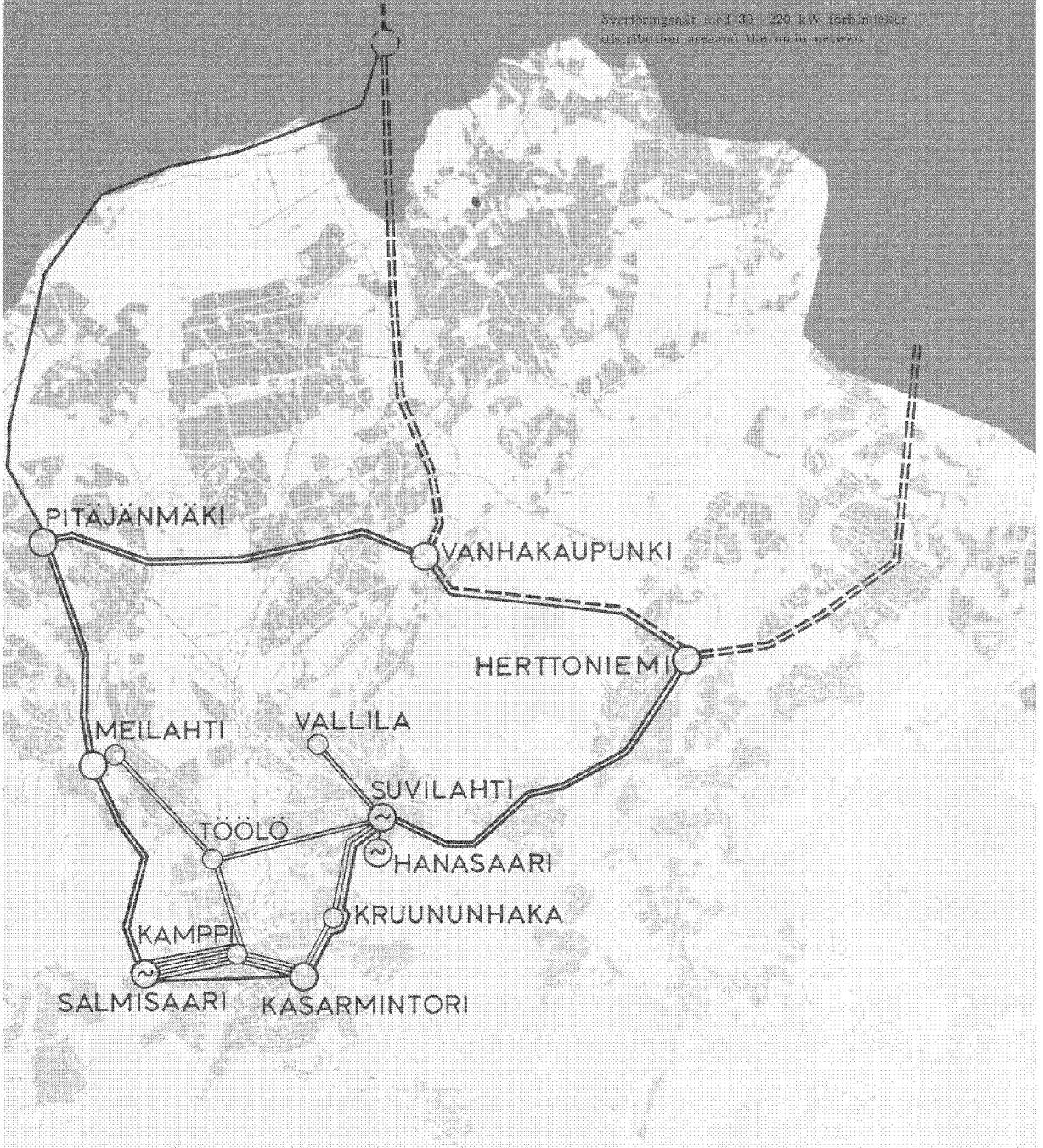
Vuosaaren alue liitettiin hallinnollisesti Helsingin kaupunkiin 1. 1. 1966. Tämän johdosta oli sähkölaitos jo kesällä 1965 ryhtynyt neuvotteluihin alueelle sähköä jakaneen Lohjan Kalkkitechdas Oy:n kanssa Vuosaaren sähkönjakeluverkoston lunastamisesta kaupungin

omistukseen. Neuvottelut johtivat vuoden 1966 alussa sopimukseen, jonka mukaan Lohjan Kalkkitechdas Oy:n omistama verkosto siirtyi sähkölaitoksen haltuun 1. 4. 1966. Syksyllä luovutti myös Rastilan muuntopiirin alueella Vuosaaren toimintanut Rastilan sähkösuuskunta verkkonsa sähkölaitokselle. Koko liitetyn alueen sähkönjakelu siirtyi näin sähkölaitoksen hoidettavaksi. Mainittakoon, että siirtyneen verkoston huippukuormitus oli joulukuussa noin 5 MW.

Ulkovalaistustöissä kiinnitettiin erityistä huomiota Vuosaaren täysin pimeinä olleiden katujen ja teiden valaisemiseen. Vuoden loppuun mennessä oli Vuosaaren asennettu kaikkiaan noin 400 valopistettä.

SIIRTOVERKOSTO

Övertägningsnät med 30–220 kV förbinder och
distributioner utgående från nätet



○ 220 kV asema, vieras
station, alien

○ 30 kV asema, oma
station, own

--- 110 kV johto, vieras
lines, alien

○ 110 kV asema, oma
station, own

220 kV johto, vieras
lines, alien

— 30 kV johto, oma
lines, own

⊞ voimalaitos, oma
Steam power station, own

110 kV johto, oma
lines, own

KIINTEISTÖT

Alvar Aallon arkkitehtitoimisto sai valmiiksi uuden toimitalon luonnospiirustukset ja niistä hankittiin alustavia lausuntoja. Luonnospiirustusten varsinainen käsittely kaupungin hallintoelimissä siirtyi seuraavaan vuoteen. Pitäjänmäen piirikeskuksen ja asuinrakennuksen rakennustyöt, jotka aloitettiin edellisen vuoden joulukuussa, edistyivät ankarasta talvesta huolinatta lähes aikataulun mukaisesti. Rakennukset valmistuivat lokakuussa kaksi viikkoa alkuperäisestä aikataulusta myöhästyneinä.

Myllypuron piirikeskuksen rakentaminen oli yhdistetty voimalaitoksen rakentamiseen siten, että toisiaan vastaavat työsuoritukset kummassakin rakennuskohteessa sisältyivät samoihin urakoihin. Piirikeskuksen louhinta- ja maantasaustyöt suoritettiin talven aikana. Varsinaiset rakennustyöt alkoivat heinäkuussa, ja ne edistyivät ripeästi jonkin verran aikataulusta edellä. Vuoden päättyessä rakennus oli sisämuurausvaiheessa.

KAUKOLÄMMITYSTOIMINTA

Kaukolämmitystoiminta laajeni kertomusvuonna edelleenkin voimakkaasti. Erikoisen kylmä talvi näkyi myös kaukolämmön tuotantolukemissa. Helmikuun 3. päivänä oli talven matalin vuorokauden keskilämpötila $-27,6^{\circ}\text{C}$, joka alitti siten kaukolämmön lämmityslaitteiden mitoitukslämpötilankin. Lämmöntarve voitiin kuitenkin täysin tyydyttää mitoituksperusteisiin sisältyvän varmuusvaran turvin. Suurimmat kaukolämpöverkoissa esiintyneet vuorokausikeskittehot eivät nousseet kuluttajien yhteenlaskettuun liittymistehoon saakka. Kantakaupungin vesikaukolämpöverkossa saavutettiin 8. 2. vuorokausikeskiarvona 93 % liittymistehosta ja Myllypuron vesikaukolämpöverkossa

3. 2. vastaavasti 98 % liittymistehosta. Höyrykaukolämpöverkossa kuormitus ylitti 8. 2. hetkellisesti liittymistehon. Vuonna 1966 saatiin vastapainelämpönä kantakaupungin vesikaukolämmöstä noin 82 % (v. 1965 85 %) ja vesi- ja höyrykaukolämmöstä yhteensä noin 73 % (v. 1965 74 %). Vastapainelämmön osuuden lasku johtuu kylmästä talvesta sekä liittymisarvon kasvusta vastapainetehon pysyessä ennallaan. Tällöin Alppilan huippulämpökeskusta jouduttiin käyttämään normaalia enemmän. Kyläsaaren jätteenpolttolaitokselta ostettiin lämpöä 4,5 % (v. 1965 6,3 %) koko kaupungin lämmönhankinnasta. Myllypuron verkkoon saatiin lämpö edelleenkin kuumavesikattiloista.

ERÄITÄ KAUKOLÄMMÖN TUNNUSLUKUJA

några karakteristiska tal för fjärrvärme
some characteristics of the district heating

		1966	1965	Muutos % ändring change
Putkijohdot rörledningar pipelines	km	119,3	102,0	17
Kuluttajien lukumäärä abonenter number of consumers	kpl	1334	1099	21
Liittymisteho ansluten effekt capacity connected	Gcal/h	520,9	418,3	25
Liitettyjen rakennusten tilavuus ansluten byggnadskub volume of houses connected	milj. m ³	26,8	22,2	21
Myyty lämpömäärä såld värme heat consumption	Tcal	1412	1095	29

Vuoden aikana valmistui koko kaupungin alueen käsittänyt lämmöntarvetutkimus. Tähän liittyen uusittiin myös kantakaupungin kaukolämpöverkon yleissuunnitelma.

Lämmönkuluttajat ja myynti

Kuluttajien kokonaismäärä vuoden lopussa oli 1 334. Kantakaupungissa liitettiin vuoden aikana vesikaukolämmitykseen 204 ja höyrykaukolämmitykseen 2 uutta kuluttajaa. Myllypuron verkkoon liitettiin 29 uutta kuluttajaa. Liittymisarvon lisäys oli 102,6 Gcal/h. Lämmönmyynti lisääntyi 317 Tcal eli 29 % ja se saavutti määrän 1 412 Tcal. Kaupunginhallitus vahvisti keväällä uudet

vesikaukolämpötariffit, jotka astuivat voimaan välittömästi uusien kuluttajien osalta.

Rakennustoiminta

Huomattavimmat kaukolämpöjohtotyöt kantakaupungin vesikaukolämpöverkon osalta suoritettiin Taka-Töölön ja Meilahden sekä Kaartin kaupungin ja Katajanokan kaupunginosissa. Myllypuron kaukolämpöverkon osalta oli pääpaino edelleenkin Kontulan suunnalla.

Kuluneena vuonna valmistui ja otettiin käyttöön uusia kaukolämpöjohtoja yhteensä 18,0 km. Samalla purettiin tai poistettiin käytöstä yhteensä 0,7 km.

UUDET JOHTOSÄÄNNÖT

Sähkölaitoksen toiminnan pääsuuntaviivat on määritelty kaupunginvaltuuston vahvistamissa laitoksen sekä teollisuuslaitosten lautakunnan johtosäännöissä. Vaikka vuonna 1950 vahvistetut johtosäännöt viime aikoihin asti ovat tehneet väljyytensä ansiosta mahdolliseksi laitoksen toiminnan kehittämisen, on laitos kuluneiden 16 vuoden aikana laajentunut ja sen toimintamuodot ja -olosuhteet ovat muuttuneet niin suuresti, että johtosääntöjen uusiminen on osoittautunut välttämättömäksi. Lähes seitsemän vuotta kestäneen valmistelun tuloksena kaupunginvaltuusto vahvistikin kertomusvuoden syyskuussa teollisuuslaitosten lautakunnan, sen kanslian ja teollisuuslaitosten uudet johtosäännöt, jotka tulivat voimaan kertomusvuoden päättyessä.

Uudet johtosäännöt rakentuvat pääosiltaan aikaisempien johtosääntöjen sekä niiden voimassaoloaikana muodostuneen käytännön pohjalle, joskin ne ovat aikaisempia huomattavasti yksityiskohtaisemmat. Näkyvin muutos, minkä uudet johtosäännöt toivat tullessaan, on teollisuuslaitosten kassa- ja tiliosaston hajauttaminen laitospohjaisiksi osastoiksi. Muut tärkeimmät muutokset koskevat rakennuspiirustusten hyväksymistä, maksuvapautuksen ja -lykkäyksen myöntämistä, laitoksen saatavien perintää sekä alempien viranhaltijoiden nimittämistä, joissa asioissa

päätäntävaltaa on delegoitu alaspäin, osittain lautakunnalle, osittain laitokselle. Toisaalta eräissä asioissa päätäntävaltaa on siirretty ylöspäin. Näin on asianlaita osastojen tehtävien määräämisen ja kiireellisten hankintojen päättämisen osalta.

Johtosääntöjen valmisteluvaiheessa sähkölaitos lähti siitä, että laitosta on pyrittävä hoitamaan nykyaikaisen liikelaitoksen toimintaperiaatteita vastaavalla tavalla. Tämän mukaisesti laitoksen organisaation ylimmän portaan olisi keskityttävä tavoitteiden asettamiseen, toimintaperiaatteiden antamiseen ja taloudellisesti tai teknillisesti tärkeimpien yksittäispäätösten tekoon, kun taas päätäntävaltaa muissa asioissa olisi voitava siirtää edelleen alemmalle henkilökunnalle. Uusissa johtosäännöissä näin onkin tapahtunut, mutta tuskin riittävässä määrin. Eräänä syynä tähän on ollut se, ettei kunnallisissa laitoksissa johtavassa asemassa olevan työsopimussuhteen henkilöstön oikeudellista asemaa ole tyydyttävästi järjestetty. Koska uudet johtosäännöt ovat aikaisempia huomattavasti yksityiskohtaisemmat, laitoksen toimintaa voidaan hoitaa ja kehittää ainoastaan tulkitsemalla johtosääntöjen määräyksiä riittävän väljästi. Käytäntö on osoittava, voidaanko näin tehdä vai joudutaanko johtosääntöihin kenties pianikin esittämään muutoksia.



KANTAKAUPUNGIN KAUKOLÄMMITYSALUE

stadskärnans fjärrvärmeområde
district heating area, city



MYLLYPURON KAUKOLÄMMITYSALUE

Kvarnbäckens fjärrvärmeområde
district heating area, Myllypuro

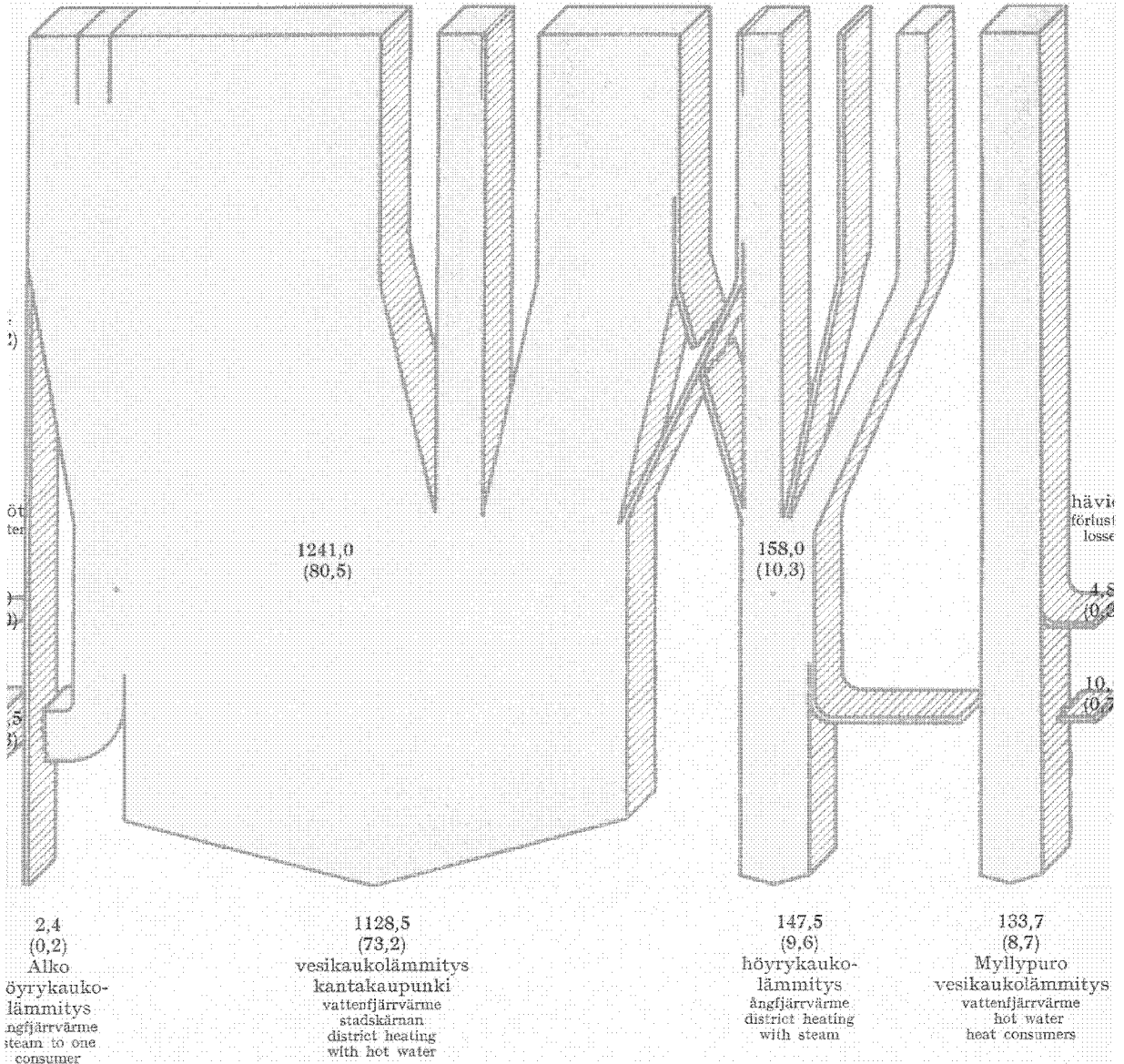
LÄMMÖN HANKINNAN JA MYYNNIN JAKAUTUMINEN

fördelning av värmeanskaffning och försäljning
division of heat supply and sales

KOKONAISHANKINTA 1539,9 Tcal (100 %)

totalanskaffning total supplied

Sa	Al	Ha	Su	Ksl	Ky	My
793,1	122,3	321,5	94,5	1,1	68,9	138,5
(51,5)	(7,9)	(20,9)	(6,1)	(0,1)	(4,5)	(9,0)



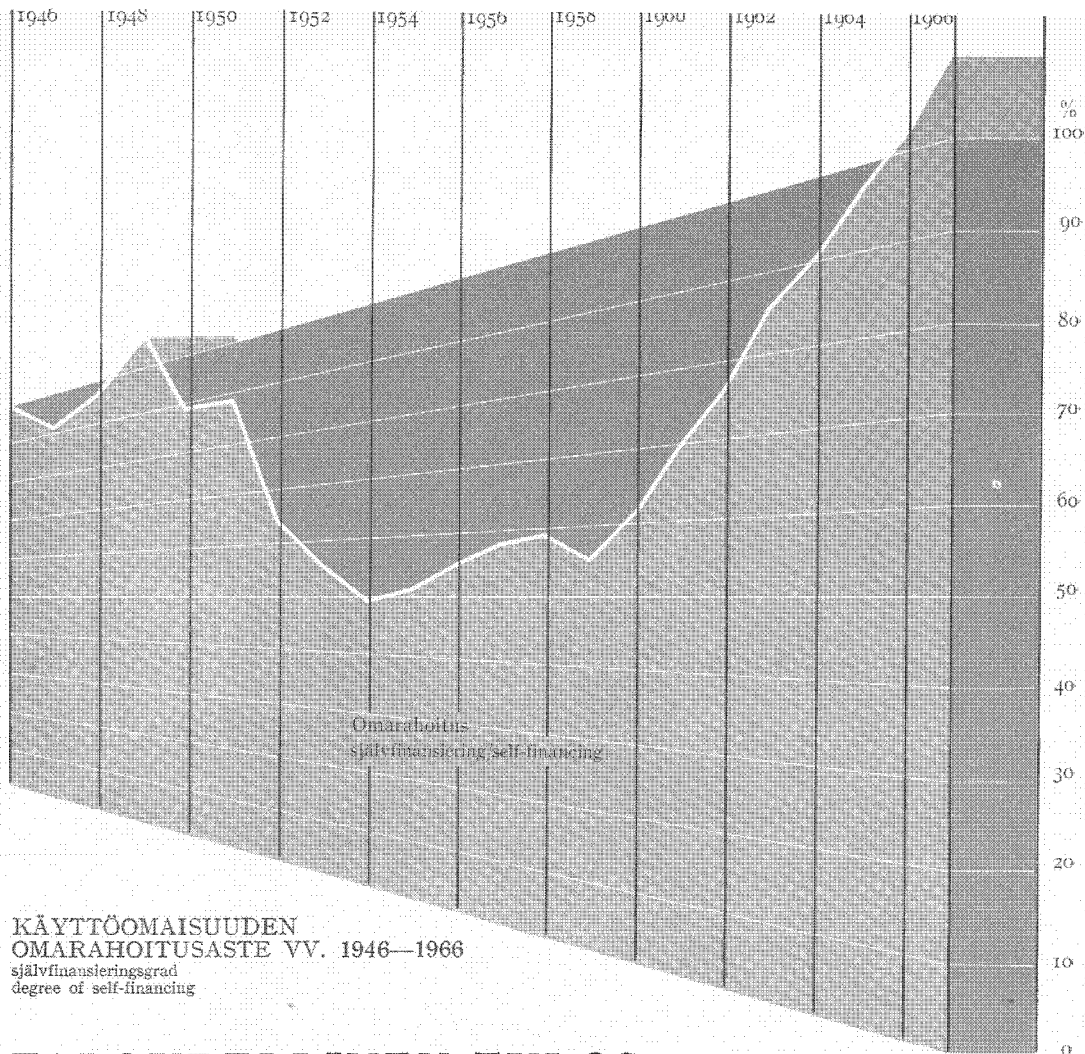
Sa	— Salmisaari,	kraftvärmeverk, power station
Al	— Alppila,	toppvärmeentral, peak load station
Ha	— Hanasaari,	kraftvärmeverk, power station
Su	— Suvilahti,	kraftvärmeverk, power station
Ksl	— Kaasulaitos,	gasverket, gasworks
Ky	— Kyläsaari,	sopförbränningsanläggning, refuse incineration plant
My	— Myllypuro,	kraftvärmeverk, power station

KOKONAISMYYNTI 1412,0 Tcal (91,7 %)

totalförsäljning
total sold

Verkkojen häviöt ja mittausvirheet 127,9 Tcal (8,3 %)

nätförluster och mätfel
network losses and metering errors



**KÄYTTÖMAISUUDEN
OMARAHOITUSASTE VV. 1946—1966**
självfinansieringsgrad
degree of self-financing

TALOUDELLINEN TULOS

Sähkön ja kaukolämmön tarve muodostui Helsingissä arvioitua suuremmaksi. Laitoksen toimintavolyymi — sähkön ja kaukolämmön energianhankinnasta ja myyntituloista laskettuna — kasvoi 17,4 %.

Liittymismaksujen käsittelyssä on siirrytty bruttoperiaatteeseen ja sen vuoksi luvut eivät ole vertailukelpoisia edellisen vuoden lukuihin. Suluissa esitetään vastaavat luvut ilman liittymismaksuja.

Kokonaiskustannukset kasvoivat 20,7 % (13,6 %). Varsinaisten tulojen kasvu oli 17,3 % (11,9 %). Lükevaihto oli 118,0 Mmk eli 21,2 % (13,5 %) suurempi kuin edellisellä vuonna.

Kustannukset olivat 1,4 Mmk talousarviossa oletettua suuremmat. Menoylitykset johtuivat lähinnä sähkön- ja lämmöntarpeen kasvusta. Tulot ylittivät talousarvion 7,3 Mmk:lla. Ylitulot olivat peräisin myynnin kasvusta ja sähkötariffien noususta. Ylijäämäksi oli

talousarviossa oletettu 19,4 Mmk. Ylijäämäksi muodostui 25,2 Mmk. Ylijäämä vastaa 9,2 % korkoa laitoksen käyttöomaisuuteen sidotulle pääomalle. Kun otetaan huomioon kustannuksiin sisältyvä 6 % korko, saadaan käyttöomaisuuden tuotoksi 15,2 %.

Uudisrakennustoimintaan käytettiin 41,3 Mmk, vastaavan luvun oltua edellisellä vuonna 47,7 Mmk. Suurimmat uudisrakennuskohteet olivat voima-asetat, jakeluverkostot ja kaukolämpötyöt. Talousarvion ulkopuoliset käyttöomaisuuden lisäykset olivat 1,9 Mmk. Kun poistot olivat 21,6 Mmk, tuli nettoinvestoinneiksi ja käyttöomaisuuden arvon lisäykseksi 21,6 Mmk. Käyttöomaisuuden arvo oli vuoden päättyessä 296,1 Mmk. Omarahoitusaste kasvoi edelleen. Nettoinvestointien rahoittamiseksi kertyi ylijäämän lisäksi omarahoitetun käyttöomaisuuden korkoa 16,8 Mmk. Käyttöomaisuuden omarahoitusaste kohosi 108,8 %:iin edellisen vuoden 102,1 %:ista.

KULUT 93,1 Mmk

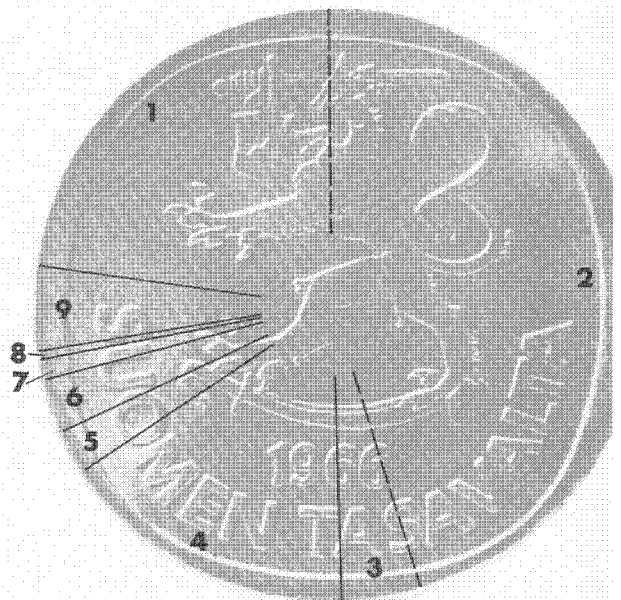
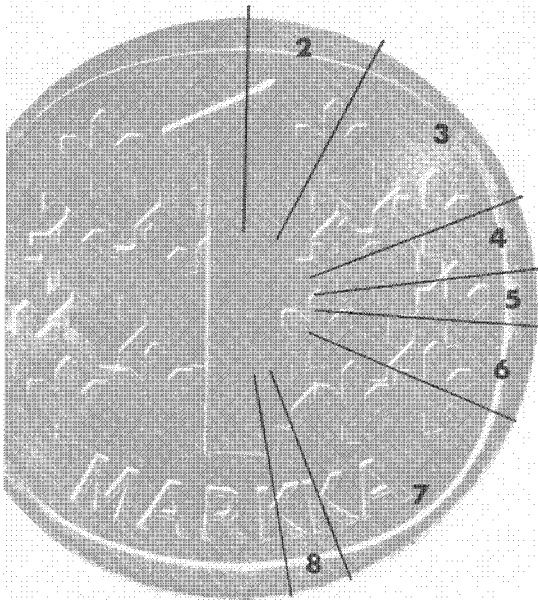
kostnader
ex enditure

1. Sähkönosto ja voima-asetat 49,5
inköp av elkraft samt kraftstationer
purchase and generation of electricity
2. Siirtoverkosto 7,3
överföringsnät
main network
3. Jakeluverkosto 10,7
distributionsnät
distribution networks
4. Hallinto 3,5
administration
administration
5. Ulkovalaistus 2,7
utomhusbelysning
public lighting
6. Sähkönmyynti 4,9
elförsäljning
consumer service
7. Kaukolämmitys 11,6
fjärruppvärming
district heating
8. Sivutoiminta 2,9
sidoordnad verksamhet
incidental occupation

TUOTOT 118,3 Mmk

intäkter
income

1. Sähkönmyynti yleisillä tarifeilla 26,9
elförsäljning enligt allmänna tariffer
sales of electricity at common tariffs
2. Sähkönmyynti erikoistarifeilla 54,4
elförsäljning enligt specialtariffer
sales of electricity at special tariffs
3. Sähkönmyynti erikoishinnoilla 4,8
elförsäljning till specialpris
sales of electricity at special prices
4. Lämmön myynti 19,5
värmeförsäljning
sales of thermal energy
5. Ulkovalaistuksen hoito 2,8
skötsel av utomhusbelysning
public lighting maintenance
6. Sivutoiminta 3,2
sidoordnad verksamhet
incidental occupation
7. Muut tuotot 0,9
övriga intäkter
incidental sources
8. Sisäiset viennit 0,3
interna överföringar
internal posts
9. Liittymismaksut 5,5
anslutningsavgifter
connecting charges



TULOSTASE VUODELTA 1966

Kulut	Luvut Mmk			
	1966	1965		
Varsinaiset kulut				
Palkat	20,47		18,52	
Henkilösivukulut	3,79		3,19	
Sähkön ja lämmön hankinta ja raaka-aineet	27,77		23,68	
Tarvikkeet	4,03		3,88	
Vieraat palvelukset	4,59		4,72	
Toimistokulut	1,01		0,87	
Käyttöomaisuuden poistot	16,08		14,29	
Käyttöomaisuuden korko	16,47		14,83	
Liittymisjohtojen poisto	5,48		—	
Konttokuranttivelan korko	1,22	100,91	1,74	85,72
Ylimääräiset kulut				
Luottotappiot		*		0,05
Tilivuoden ylijäämä		0,05		23,73
		25,24		
		<u>126,20</u>		<u>109,50</u>
Tuotot				
Varsinaiset tuotot				
Sähkön myynti	86,03		76,53	
Ulkovalaistuksen hoito	2,80		2,31	
Lämmön myynti	19,54		14,95	
Tilaustyöt ja tarvikemyynti	2,86		2,52	
Kiinteistövuokrat	0,35		0,18	
Konevuokrat	0,02		0,12	
Pysäköintiautomaatit	—		0,30	
Liittymismaksut	5,48		—	
Sekalaiset tuotot	0,94	118,02	3,23	100,14
Sisäiset viennit				
Sähkön ja lämmön omakäyttö	1,00		0,70	
Uudisrakenteiden ja omien valmisteiden välilliset kustannukset sekä las- kentaerot	7,18	8,18	8,66	9,36
		<u>126,20</u>		<u>109,50</u>

OMAISUUSTASE 13. 12. 1966

	Luvut Mmk			
Vastaavaa	1966		1965	
Varsinainen omaisuus				
Rahoitusomaisuus				
Kassa	0,03		0,00	
Shekkitili	0,00		0,02	
Postisiirtotili	0,27		0,38	
Tilisaamiset	13,11		12,13	
Ennakot hankkijoille	2,25	15,66	6,27	18,80
Vaihto-omaisuus				
Polttoaineet	18,46		20,71	
Tarvikkeet ja tarveaineet	3,62	22,08	3,86	24,57
Käyttöomaisuus				
1. 1.	274,54		248,81	
Lisäys	43,16		41,68	
Vähennys	—		1,66	
Poisto	21,56	296,14	14,29	274,54
Siirtyvät erät				
Nostamattomat määrärahat		29,60		28,44
Ylimääräinen omaisuus				
Pankkeihin talletetut takuumaksut		0,45		0,35
		<u>363,93</u>		<u>346,70</u>
Vastattavaa				
Vieras pääoma				
Lyhytaikainen				
Tilivelat	9,00		5,47	
Kuluttajien takuumaksut	0,53		0,42	
Kaupungin kassa, kontto- kuranttitili	3,42	12,95	14,10	19,99
Pitkäaikainen				
Pääomavelka kaupungille		296,14		274,54
Siirtyvät erät				
Siirtyvät määrärahat		29,60		28,44
Tilivuoden ylijäämä		25,24		23,73
		<u>363,93</u>		<u>346,70</u>

OIKEA MIES OIKEALLE PAIKALLE

Henkilövalinnat

Sähkölaitoksen työhönotossa on noudatettu pääasiallisesti ns. valitsevan työhönoton periaatetta. Avoimet tehtävät on pyritty miehittämään näihin tehtäviin koulutukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sopivimmilla henkilöillä. Näin on voitu menetellä lähinnä siksi, että Helsingissä, maamme koulutuskeskuksessa ja työvoimaa puoleensa vetävässä suurkaupungissa, on ollut runsaasti tarjolla erilaatuista ja -tasoista työvoimaa.

Valitsevalla työhönotolla, vaikka siinä onnistuttaisiinkin, ei voida kuitenkaan pysyvästi ylläpitää tasapainoa henkilöiden ja tehtävien välillä. Muuttuvassa ja kehittyvässä työyhteisössä on jatkuvasti tarvetta soveltaa laitoksen palveluksessa olevaan henkilöstöön nähden myös sijoittavan työhönoton periaatetta. Sijoittamalla henkilöitä uusiin tehtäviin laitoksen sisäisillä siirroilla tai tehtäväkenttää muuttamalla voidaan vähentää henkilöstön suorituskyvyn ja tehtävien asettamien vaatimusten välille vähitellen syntyvää epäsuhdetta.

Tavoitteet

Ajatus »oikea mies oikealle paikalle» sisältää tavoitteen käyttää henkilöstöä mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti laitoksen päämäärien saavuttamiseksi. Toisaalta siihen samalla sisältyy tavoite ylläpitää ja lisätä henkilöstön työtyytyvyyttä sekä parantaa työelämään liittyvien tarpeiden tyydyttämismahdollisuuksia.

Työelämää tutkivia tieteenaloja edustavat tutkijat ovat viime aikoina kiinnittäneet kasvavaa huomiota työtyytyvyyttä lisääviin tekijöihin. Tutkimustulosten mukaan aktiivisen työtyytyvyyden kasvuille ei elintason nousulla, sosiaalisten etuisuuden lisäämisellä ja »virkaikään» perustuvalla menestymisellä ole suurtakaan merkitystä, vaan siihen vaikuttavat ratkaisevasti sellaiset tekijät kuin henkilön suorituskyvyn oikea suhde työn asettamiin vaatimuksiin, työtehtävissä kehittyminen, omakohtaisen vastuun kokeminen, ansionmukainen urallaan kehittyminen ja palkkauksen oikeudenmukaisuus.

Tehokkain keino näiden työtyytyvyyttä lisäävien tekijöiden hyväksikäytölle on henkilöiden sijoittaminen heille parhaiten sopiviin tehtäviin. Oikean tehtävän löytämisessä on pyrittävä tukemaan henkilöiden omien pyrkimysten toteuttamista laitoksen kannalta tarkoituksenmukaisen tehtäväjaon aikaansaamisen ohella.

Muuttuminen

Henkilön työolosuhteiden muuttuminen aiheutuu toisaalta tehtäväkentässä tapahtuvista muutoksista ja toisaalta muuttuvasta ihmisestä itsestään.

Laitoksen toiminnan laajeneminen lisää henkilöstön määrän tarvetta ja muuttaa sen laatua, taloudellis-teknillinen kehitys vaikuttaa työn rakenteelliseen muuttumiseen ja näiden johdosta tapahtuvat organisaation muutokset tietävät tehtävien uudelleen jakamista ja eriytymistä. Lisäksi yhteiskunnallinen kehitys johtaa muutoksiin kommunikaatiotoiminnassa ja henkilösuhteissa.

Henkilön itsensä muuttuessa syntyy tarvetta tehtäväkentän laajentamiseen tai supistamiseen sekä tehtävien laadullisen tason kohottamiseen tai alentamiseen. Kaikki henkilöissä tapahtuvat muutokset, vaikka niiden arvo henkilön itsensä kannalta onkin varsin vaihtelevaa, on nähtävä tehtävien muutoksissa pyrkimyksenä luoda henkilölle hänen työkykynsä ja edellytystensä kannalta parhaiten soveltuva toimintakenttä.

Toimenpiteet

Toimenpiteet, joilla asetetut tavoitteet koetetaan saavuttaa kytkeytyvät laitoksen henkilöstöpolitiikkaan, organisaatorisiin edellytyksiin ja henkilön omiin asenteisiin ja työpanokseen. Sisäiset siirrot, tehtävien uudelleen järjestelyt ja koulutus, jolla ymmärretään sekä tietojen kartuttamista että työkokemuksen lisäämistä joko oman tehtävän puitteissa tai kierrättämällä muissa tehtävissä ovat käyttökelpoisia keinoja jatkuvasti kasvavassa laitoksessa ja sen alati muuttuvassa

organisaatiossa kunhan vain niitä osataan käyttää hyväksi oikealla tavalla. Silloin kun mukauttaminen muuttuneisiin olosuhteisiin tapahtuu henkilön suorituskyvyn vähenemisen johdosta, koetaan siinä usein tappion sävyä. Tässä mielessä ilmenevä kielteisyys johtuu kuitenkin useimmiten henkilön itsensä ja ennen kaikkea hänen työterehtensä vääristä asenteista, jolloin todellisia olosuhteita ei ole haluttu ymmärtää. Ihmisen voimakkain tarve työyhteisössä on osallistua sen toimintaan todellisten edellytystensä puitteissa ja siten, että tehtävien vaatimat ponnistukset ovat lähellä suorituskyvyn ylärajaa, mutta eivät ylitä sitä. Ajattelevan yksilön kannalta tehtävien mukauttaminen suorituskyvyn mukaan on kuitenkin kaikissa olosuhteissa tarkoituksenmukaista.

Sairauden tai vanhenemisen vuoksi tapahtunut tehtävien muutos on useimmiten henkilölle itselleen tervetullut ja myös työympäristössä

olevien henkilöiden tulisi siihen näin asennoitua. Tällainen ns. »vetäytyminen», silloin kun siihen on suhtauduttu oikealla tavalla, on varsin usein luonut asianomaiselle tilaisuuden päästä uudelleen mukaan kehittyvään työyhteisöön sen toimivana jäsenenä.

Vastuu

Periaatteen »oikea mies oikealle paikalle» toteuttaminen ei voi olla yksin työnantajan vastuulla. Hyvinkin hoidetun henkilöstöpolitiikan ja joustavan organisaation lisäksi tarvitaan koko henkilöstön myötävaikutusta. Itse kullakin tulisi olla pyrkimys kehittää itseään, laajentaa työkokemustaan ja arvioida omien suoritustensa tasoa ja määrää. Laitoksen palvelukseen tultaessa on allekirjoitettu työsopimus, jossa on sovittu tehtävästä työsuhteen alkaessa. Tämä merkitsee sitä, että tehtävä voi muuttua ja sen pitäisikin muuttua kehityksen mukana.

HAKEMISTO

	Sivu
Aitojen, suoja-, rakentaminen	219
Ajokilometrien määrät, liikennelaitoksen autojen ym.	248, 249, 253
Alaikäiset huolletut, kertomusvuonna rekisteröidyt	126
Alkoholihuolto, ks. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto.	
Aloitetoiminta	43, 265
Alppilan huippulämpökeskus	345
Alukset, Helsingin satamaan saapuneet ja sieltä lähteneet	224
» kaupungin omistamat	226, 249, 254
Ammattiopintoja varten myönnetyt avustukset	108
Ammattioppilaitosten suunnittelu- ja rakennustyöt	202, 203
Aravalainat, kiinteistöviraston välittämät	7
Aravaosakkeiden myyntiä ja lunastusta koskevat asiat	24, 25
Asemakaavalain mukaisten katumaakorvausten periminen maanomistajilta	14
Asemakaavan muutokset ja asemakaavaehdotukset	28
Asemakaavaosasto, kaupunkisuunnitteluviraston	28
Asiamiehet, lastensuojelulautakunnan palkkaamat	118
Asuinhuoneistot, valmistuneet	21, 63
Asumistukea saaneet lapsiperheet, vanhukset ja sokeat	18, 109
Asumuserosovittelut, lastensuojeluviraston hoitamat	136
Asunnonjakotoimikunnan toiminta	24
Asunto- ja väestölaskenta, tilastotoimiston suorittama	53
Asuntojen jakaminen kaupungin omistamista taloista	18, 24
Asuntotuotantokomitea, rakennustoiminta ym.	21
Asuntotuotantolain muutosten vaikutukset rakennustarkastusviraston toimintaan	66
Asuntotuotantotoimisto, kiinteistöviraston	19
Au-lapset, lastensuojelulautakunnan valvonnassa olleet	119, 128, 129
Auraussopimukset, ajoratojen	216
Autokorjaamo, rakennusviraston	200
Autoliikenne, liikennelaitoksen	248, 267—270
Autovarikot, liikennelaitoksen	257
Avio- ja asumuseroasiat, oikeusaputoimiston hoitamat	145, 146
Avohuolto, huoltoon tulleet uudet lastenhuoltotapaukset	116
» kotikasvatusta tukeva, suojelukasvatustoimiston	125
Avustukset, ammattiopintoja varten myönnetyt	108
» huoltoapua saaneiden määrä ja avuntarpeen syyt	92
» invalideille suoritetut lääkintähuolto-, koulutus- ym. avustukset	109
» kesävirikistystyötä varten	120
» lastensuojelujärjestöille myönnetyt	137
» raittiustyön tukemiseen	170
» tuberkuloosi- ja reumapotilaille maksetut toipilasrahat	109
» vapaehtoosille palokunnille ym.	84
Bengtsärin leirialueen käyttö	166
Bentseenituotteiden valmistus ja myynti kaasulaitoksessa	322
Betoninormien soveltaminen rakennusvalvonnassa	65
Elatusapuasiat, oikeusaputoimiston hoitamat	145, 146
Elatusaputoimisto, lastensuojeluviraston	128—130
Elatusavun ennakon suorittaminen	129
Elatusvelvolliset, työlaitokseen määrättyt	128
Elintarvikekeskus, henkilökunta, ruoan valmistus ja myynti	282

Eläintarhaosasto, urheilu- ja ulkoiluviraston	188
Eläkkeet, leski- ja orpoeläkekassan myöntämät	60
» palkkalautakunnan myöntämät	2
Energian kulutus ja tuotanto, vesilaitoksen	290
» sähkö- ja lämpö-, hankintaa ja myyntiä koskevat kysymykset	336—341
Ennusteiden, väestö-, tarkistaminen	29, 54
Erytyslapsilisien maksaminen	135
Esitteet, kaupungin matkailupalvelua ym. varten painatetut	46
Esitykset, hankintatoimiston	47
» kaupunginarkiston	50
» keskuspesulajaoston	285
» matkailuneuvottelukunnan	45
» metronsuunnittelutoimikunnan	33
Espoon kauppala ja kaupungin keskeinen raakaveden hankintasuunnitelma	295
» teknikkopiiri, metsäosaston	10
Eteläsatama, nosturien käyttötunnit	227
Generaattorikaasun valmistus ja käyttö	317, 318, 324
Geoteknillinen toimisto, kiinteistöviraston	15
Haagakerho, nuorisotyölautakunnan	165
Haagan paloasema	75, 77, 78, 79
Haasteet, tiedoksiannettavat, ulosottoviraston hoitamat	72
Hakakerho, nuorisotyölautakunnan	165
Hakasalmen huvila, ks. Kaupunginmuseo	
Hakkuut, metsäosaston suorittamat	11, 12
Halkojen hankinta, luovutus ja hinnat	11, 12, 273, 275
Hanasaaren voimalaitos	342
Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym.	47
Hankintatoimisto, henkilökunta, huoneisto, hankintojen valmistelu ym.	47
» rakennusviraston	192, 196, 198
Hautausavustukset, myönnetyt	3
Heinolan sahan toiminta	273
Helsingin kaupungin maataloustyöntekijäin ammattiosasto, sen kanssa tehty työehtosopimus	2
» kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestö, sen kanssa tehdyt työ-	
ehtosopimukset	2
» Kunnallisvirkamiehet ja -toimihenkilöt -yhdistys, sen kanssa tehty työehtosopimus	2
» maalaiskunnan ja kaupungin keskeinen raakaveden hankintasuunnitelma	295
Henkilöliikenteen, julkisen, kehittämisohjelma	31
Herttokerho, nuorisotyölautakunnan	165
Herttoniemen kasvisvarasto, elintarvikekeskuksen	283
» puhdistamo	211, 212
» sähköasema	343
» vastaanottokoti	139, 143
Hiekoitushiekan varastointi	209, 215
Hiidenvesisuunnitelmaa koskevat asiat	15, 289, 293
Hiihtokurssit, opastetut hiihtoretket, ladut	174, 175, 177
Hiilen käyttö kaasulaitoksessa	317
Hinaajan hankkiminen satamalaitokselle	230
Hirvihaaran vanhainkoti	98
Hoitokustannukset, lastensuojelutoimen laitosten	143
Hoitolaitoksia koskevat järjestelytutkimukset	41
Hoitomaksut, perhehoitoon ja laitoshoitoon sijoitettujen lasten	118
Hoitopaikkoja, lastenhuollon, koskevat sopimukset	138
Holhousapuaasiat, oikeusaputoimiston hoitamat	147
Huoltoavunsaajat ja avuntarpeen syyt	92
Huoltokassan toimintakertomus	58
Huoltokonttori, liikennelaitoksen henkilökunnan	265
Huoltolautakunnan alaiset työtuvat	109
Huoltotoimen laitoksia ja toimistoja koskevat järjestelytutkimukset	41
» yleiskatsaus ja kustannukset	91, 110
Huoltotoimenpiteet, suojelukasvatusjaoston ja -toimiston suorittamat	124
Huoltovirasto	92
Huoneistot, kaupungin vuokralle antamat	18
» talo-osaston hoidossa olleet	17
Hyvösen lastenkoti	139, 143
Hälytys- ja radiopuhelinlaitteet, palolaitoksen	75, 77, 79

Hakemisto

Häädetyt henkilöt, asuntojen jakaminen heille	24
Häädöt, ulosottoviraston toimeenpanemat	72
Höyrykaukolämmitys	345
Höyryn käyttö, teurastamolaitoksen	280
Ikälisät, myönnetty	2
Ilmoitukset, suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria koskevat	123
Invalidihuolto	109
Irtolaishuolto	103
Iso-Huopalahden kaatopaikka	214
Itäisen moottoritien—Viikintien liittymän siltojen ja penkereiden pohjatutkimukset	15
» suunnan liikenteen järjestelytyöt	208
Jakeluvarastotoiminta, hankintatoimiston	48
Jalkapalloilu, kentät, kilpailut ym. 175,	178
Jengityö, nuorisotoimiston suorittama	166
Johdinautot, liikennelaitoksen	254
Johtosäännöt, uudet, teollisuuslaitosten ja lautakunnan	297, 314, 346
Juhannusaaton kokonpolttamistilaisuudet	188
Julkaisut, asuntotuotantokomitean toimittamat	23
» järjestelytoimiston toimittamat	42
» kaupunginkirjaston painattamat esittely- ym. lehdet	151
» liikennelaitoksen	260
» matkailutoimiston painattamat	46
» raittiuslautakunnan toimesta jaetut	169
» rakennustarkastajan yleisohjeet ym. rakennustarkastustoimintaa koskevat	67
» tilastotoimiston toimittamat	54
» urheilu- ja ulkoiluviraston toimittamat	173, 188
Julkisivutoimikunta ja tarkastustoimikunta, rakennustarkastusviraston	66
Juopumuspidätykset	108
Jälkivalvonta, alaikäisten henkilöiden ym. laitoksesta poistettujen	119
Järjestelyosasto, liikennelaitoksen	44
Järjestelytoimisto, henkilökunta, suoritetut tutkimukset ym. 39—	44
» kaasulaitoksen	44
» rakennusviraston	44, 192, 197
» sairaalaviraston	43
» sähkölaitoksen	44
» vesilaitoksen	44
Jäteveden puhdistus	210
Jätteiden kuljetus, puhtaanapito-osaston hoitama	214
Jäähdyttämöjen, teurastamolaitoksen, käyttö	279
Jääkiekkoilu ja -palloulu, -paikat, kilpailut ym. 181,	182
Jäänmurtajat, kaupungin	226
Kaarelan nuorisokoti	139, 143
Kaasuкоjeiden määrä, asentaminen ym. 320	320
Kaasulaitos, henkilökunta, laitoksen teknillinen ja taloudellinen tulos	312, 314, 327
» sen hoitama pysäköintimittarien asennus, huolto ja rahastus	323
» sen järjestely- ja laskentatoimiston suorittamat tutkimukset	44
» uusi johtosääntö	314
Kaasun valmistus, myynti ja kulutus	317, 325
Kaatopaikat, niiden hoito ym. 214	214
Kadut ja tiet, niiden puhtaanapito	215
» » » rakennus-, korjaus- ja päällystystyöt	207, 209, 230
Kahluualtaat, valmistuneet	221
Kahvilat, nuoriso-, niiden toiminta	165
Kaikuluotausveneen hankkiminen satamalaitokselle	230
Kalatukkukeskus ja kalan tuonti Helsinkiin	280
Kalavesien hoito, kalastusluvut, kalastuksen valvonta ym. 187	187
Kallion nuorisokoti	139, 143
» paloasema	75, 77, 78, 79
» virastotalo, sen suojelusuunnitelman kehittäminen	43
» » vanhusien askartelutuotteiden myymälä siellä	110
Kalliosuojat, ks. Väestönsuojat.	
Kaluston, koneiden ym. hankinta, hankintatoimiston hoitama	47, 48
Kampin sähköasema	343

Kantakaupungin kaukolämpöverkko	345, 347
Kansakoulut, koulukuraattorin työn aloittaminen	126
» niiden ruokailua koskevat järjestelytutkimukset	41
» » suunnittelu-, rakennus- ja korjaustyöt	202, 203
Kansaneläkkeen tukiosaa saaneet huoltoavunsaajat	93
Kansi- ja konepäällystä, kaupungin alusten, koskevat työehtosopimukset	2
Karhulinna pesula, kotitalouslautakunnan alainen	149
Karjakaivon ulkoilualue	184
Kartat, niiden valmistus ja myynti	14, 15, 46
Kartoitustyöt, kaupunkimittausosaston suorittamat	14
Kartta, metroa varten tehtävien asemakaavallisten tilanvarausten	33
Kassa- ja tiliosasto, teollisuuslaitosten	314, 346
» » tilitoimisto, rakennusviraston	192, 193
Kasvatilapset	119
Kasvihuoneet, lavatarha ja taimisto, puisto-osaston	217
Katselmuksat, kiinteistöviraston ja rakennustarkastusviraston suorittamat	7, 63, 65, 66
Katukorvausasiat, kiinteistöviraston hoitamatt	14
Katumaan aitaamisluvut	66
Katurakennusosasto, rakennusviraston	205—212, 222
Katuvalaistus, sen kustannukset	208
Kauhalan ulkoilualue	184
Kaukokäyttölaitteiden, sähköasemien, asennustyöt	343
Kaukolämmitystoiminta, sähkölaitoksen	337, 345
Kaunissaaren ulkoilualue	184, 185, 186
Kaunoluistelupaikat, harjoituksissa kävijät ym.	183
Kauppahalli-, ulkomyynti- ja toritoiminnasta saadut tulot	19
Kaupunginarkisto, toimintatilat, henkilökunta, tulot ja menot	49
Kaupunginkirjasto, henkilökunta, lainaustoiminta, menot ja tulot ym.	150—156
Kaupunginmuseo, henkilökunta, kokoelmat, tulot ja menot	157—160
Kaupunginorkesteri, viranhaltijat, konsertit ym.	161
Kaupunginpuutarha, ks. Puisto-osasto.	
Kaupunkikaasun valmistus ja käyttö	318, 324
Kaupunkimittausosasto, kiinteistöviraston	13
Kaupunkisuunnitteluviraston asemakaava-, yleiskaava- ja liikennesuunnitteluosasto	28, 29
» » henkilökunta, huoneistot, tulot ja menot	26, 27, 30
Kelkkamat, niiden kunnostus ja hoito	217
Kemikaalien kulutus raakaveden puhdistuslaitoksissa	290, 303
Kenttämittauskalusto, kaupunkimittausosaston	13
Kerhotoiminta ja -keskukset, nuorisotyölautakunnan	163
» kaupunginkirjaston, kirjallisuus- ja musiikki-illat	153
» kotitalouslautakunnan järjestämä	149
Keskuspesula ja keskuspesulajaosto	285—287
Keskusvarasto, elintarvikekeskuksen	283
Kesävirikistystoiminta, vähävaraisten perheiden lasten	119
Kiinteistöhallinnon menot ja tulot	20
Kiinteistöjen puhtaanapito	215
Kiinteistöluettelo	5
Kiinteistöt, talo-osaston hallinnossa olleet, niiden korjaustyöt ym.	17, 18
Kiinteistövirasto, sen henkilökunta ja huoneistot	4, 13, 15, 17
» sitä koskevat järjestelytutkimukset	42
Kiinteistöviraston asuntotuotantotoimisto	19
» geoteknillinen toimisto	15
» kansliaosasto	5
» kaupunkimittausosasto	13
» maatalousosasto	8
» metsäosasto	9
» omakotitoimisto ja siirtolapuutarhatoimisto	7, 8
» talo-osasto	17
» tonttiosasto	5
Kilpailut, raittiuslautakunnan toimiston järjestämät	169
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.	
» kaupunginorkesterin	162
» koulutustoimikunnan lainakirjasto	38
» käsi-, kaupunginarkiston	51
» tilastotoimiston	55
Kirjastoautotoiminta	151
Kirjavarasto, kaupunginkirjaston	153
Kivihillen hankinta ja käyttö ym.	317, 323
Kivimurskaamot, katurakennusosaston	212

Kivinokan ulkoilupuisto	184, 185
Kodinhoitokurssit, kotitalouslautakunnan järjestämät	148
Kodinhoitotoiminta, kunnallinen	108
Kodinperustamislainoja koskevat asiat	136
Kokoelmat, kaupunginmuseon	157
Koksin valmistus ja myynti	321
Kolmisopimus, kuntien yhteistoimintaa raakaveden hankkimiseksi koskeva	295
Komiteat, lastensuojelualan kysymyksiä käsittelevät	115
Kompasseja tarkistuttaneet alukset	226
Koneiden, toimisto-, hankinta ja huolto	48
Konekirjoitus- ym. lisät, myönnetyt	3
» » » niitä koskeva tutkimus	41
Konekirjoituskokeiden toimeenpano	37
Konepäällystöä, kaupungin alusten, koskeva työehtosopimus	2
Koneteknillinen toimisto, rakennusviraston	204
Konevarikko, rakennusviraston	192, 198, 199
Konsertit, kaupunginorkesterin	161
Koripalloilu, järjestetyt kilpailut ym.	179
Korjaamot, hankintatoimiston, rakennusviraston ja liikennelaitoksen	48, 199, 257
Korkeasaaren eläintarha	188
» liikenne	189, 249
Korvaukset annetusta huollosta	112, 137
» kodinhoitoavusta perityt	108
» rakennus- ja asemakaavalain mukaiset	7, 14
Koskelan sairaskotia koskevat asiat	96
» varikko, liikennelaitoksen	257
Koskentuvan nuorisokoti	139, 143
Kotiapulaiset, nuoret, valvonnassa olleet	119
Kotitalouslautakunnan toimiston henkilökunta, toimipaikat ym.	148
Koulukuraattorin toiminta	126
Koulutus- ja kurssitoiminta, koulutustoimikunnan järjestämä	36
» » » nuorisotoimiston järjestämä	166
» » » väestönsuojelutoimiston järjestämä	88
Koulutustoiminta, palolaitoksen ja liikennelaitoksen	77, 263
Kuljettajarahastukseen siirtyminen liikennelaitoksessa	239, 254
Kullatorpan lastenkoti	140, 143
Kulosaren sivukirjaston uudet huoneistotilat	151
» vanhainkoti	98
Kunnanasiamiesten toiminta	56
Kuntainliitot, lastensuojeluviraston osuus niissä ym.	137
Kuntoryhmätoiminta, urheilu- ja ulkoiluviraston	172, 175
Kuorma-autonkuljettajien, omaa autoaan ajavien, tuntiajotaksa	2
Kurssitoiminta, koulutustoimikunnan, kotitalouslautakunnan ja nuorisotoimiston... ..	26, 148, 166
Kustaankartanon vanhainkotia koskevat asiat	97
Kuva-arkisto ja -hankinnat, kaupunginmuseon	157, 159
Kyläsaaren jätteenpolttolaitos	214
» puhdistamo ja kokoojaviemäri	210, 211
Käpylän kerhokeskus	164
» koulu- ja työkeskus	140, 144
» puutaloja koskeva korttelitutkimus	160
Käsipalloilu, kilpailut ym.	179
Käsityökurssit, kotitalouslautakunnan järjestämät	149
Laajasalon puhdistamo	210, 211
Laboratoriot, teurastamolaitoksen ja keskuspesulan	278, 286
Lahjoitukset, kaupunginarkiston saamat asiakirjat ym.	50, 51
» kaupunginmuseon saamat esineet	157
Lainakirjasto, koulutustoimikunnan toimiston	38
Lainat, asuntotarkoituksiin myönnetyt	7, 19, 22
» huoltokassan myöntämät asunnonhankintaa varten	58, 59
Lainustoiminta, kaupunginkirjaston	150, 151, 155
» raittiuslautakunnan toimiston	168
Lainavarasto, nuorisotoimistosta lainattavien välineiden	163
Laitoshuolto, huolto- ja lastensuojeluviraston huollettavien	94—102, 127
Laitoskirjastotoiminta, kaupunginkirjaston alainen	97, 98, 99, 100, 153
Laituri- ja aluevuokrat, satamalaitoksen perimät	233
Laiturihuolto, satamalaitoksen	227, 233
Laiturit, satamalaitoksen, niiden pituus, rakennustyöt	223, 229

Lapsilisät	136
Laskutuksen, satamalaitoksen perimien maksujen, uudistaminen	231
Lastenhuoltotoimisto	116—123
Lastenkirjastotoiminta, kaupunginkirjaston	153
Lastenkodit, kaupungin, laitosten toiminta	139
» niiden suunnittelu-, korjaus- ja rakennustyöt	202
» niissä huollettavien terveydenhoito ja tautitapaukset	140
Lastensuojelu, lapsia ja nuoria koskevat tutkimukset	131
» yleiskatsaus, tulot ja menot, eräitä yhdistelmä tietoja ym.	114, 137—142
Lastensuojelulaitokset ja -toimistot, niitä koskevat järjestelytutkimukset	41
» niiden hoitokustannukset	143
Lastensuojelurahastot	138
Lastensuojeluvirasto, henkilökunta, toimistot ym.	115—136
Lastentarhat, niiden suunnittelu- ja rakennustyöt	202, 203
Lastenvalvojan luetteloissa olleet lapset	128, 130
Lausunnot, hankintatoimiston	47, 48
» järjestelytoimiston	42
» kaupunginarkiston	51
» kaupunkisuunnitteluviraston	27
» kiinteistöviraston	7
» lastensuojeluviraston antamat holhouslautakunnalle ym.	116
» matkailuneuvottelukunnan	45
» metronsuunnittelutoimikunnan	33
» palolaitoksen palonehkäisyasioita koskevat	84
» rakennustarkastusviraston	66, 67
Lauttakerho, nuorisotyölautakunnan	165
Lauttaliikenne, liikennelaitoksen	249
Lauttasaaren leirintäalue	187
» puhdistamo	211, 212
» (Särkiniemi ja Länsiulapanniemi) ulkoilupuistot	184
Lauttasatamaa, Nihtisaareen rakennettavaa, koskevat tutkimukset ja suunnitelmat	229
Leikkikentät, niiden rakennus- ja kunnostustyöt	218, 221
Leirien, avustusta saaneiden järjestöjen, tarkastus	173
Leirintäalueet, matkailijoita varten ylläpidetyt	187
Leirit toiminta, nuorisotoimiston järjestämä	164, 166
» urheilu- ja ulkoiluviraston järjestämä	173
Lemmilä, Vastaanottokoti	139, 143
Lentopalloilu, -paikat, harjoituksissa kävijät ym.	180
Leski- ja orpoeläkekassa	60
Lihantarkastamo, teurastamolaitoksen	277
Liikennelaitos, sen järjestelyosaston suorittamat tutkimukset	44
» talous, kalusto, henkilökunta ym.	239—272
Liikennemaksut, satamien	233
Liikenneopiston, kaupungin, perustamissuunnitelmat	263
Liikennesuunnitteluosasto, kaupunkisuunnitteluviraston	29
Liikennetutkimukset, kaupunkisuunnitteluviraston suorittamat	26, 30, 31
Liikennetutkimus kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan alueella	26, 34
Liikennevalojärjestelmää, keskusohjattua, koskevat asiat	29
Liikenteen järjestelytyöt, katurakennusosaston suorittamat	208
» suunnittelu, liikennelaitoksen liikennesuunnitteluosaston	249
» valvonta ja ohjaus	239, 248, 258, 261
Liinavaatteiden, kaupungin laitosten, valmistusta ja pesua koskevat asiat	109, 286
Linja-autot, liikennelaitoksen	254
Linjojen, liikenne-, numerotunnusten muuttaminen	261
» linja-autoliikenteen, muutokset	248
Lomakesuunnittelu	43, 199
Lomakodit, äitien ja lasten oleskelun järjestäminen niissä	188
Lomamajat, yksityisten ja kaupungin ulkoilupuistoissa omistamat	185
Luistinradat	177, 217
Lumenkaatopaikat	216
Luonnonsuojelutoiminta, kiinteistöviraston metsäosaston	10
» urheilu- ja ulkoiluviraston	188
Luontoisetuja koskevat asiat	3
Luukkaan ulkoilualue	173, 175, 184, 185, 186, 187
Lämmönkuluttajat ja -myynti, sähkölaitoksen	346
Länsisatama, nosturien käyttötunnit	227
Lääkeaineiden väärinkäyttäjien huolto	105
Löytötavaratoimisto, liikennelaitoksen	266

Maanmittaustoimitukset	13,	14
Maaperätutkimukset, geoteknillisen toimiston suorittamat	15	
Maatalousosasto, kiinteistöviraston	8	
Maataloustyöntekijäin työehtosopimus	2	
Maatilat, kaupungin, ja niiden tuotto	8, 9,	102
» » niistä vuokralle annetut pellot ym.	9	
Mainospaikat, niistä saadut tulot	18,	19
Maksut, rakennustyön valvonnasta perittävät	68	
Maksuttoman oikeudenkäynnin myöntämistä koskevat asiat	128, 146,	147
Malmikerho, nuorisotyölautakunnan	165	
Malmin lastenkoti	139,	143
» sivukirjasto, toiminnan aloittaminen	151	
Marjaniemen pumppaamo	210,	211
Matkailuneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym.	45	
Matkailutoimiston henkilökunta, julkaisut ym.	45	
Matkustajaliikenne, ulkomainen	226,	235
Matkustajien määrät, liikennelaitoksen laskemat, tehdyt arviot	248, 249, 250, 255,	256
Maunukerho, nuorisotyölautakunnan	165	
Merenkulku, ulkomainen	224	
Merilinnustuksen valvonta	187	
Merimies-Unionin kanssa tehty työehtosopimus	2	
Meriveden käyttöä raakavetenä koskevat tutkimukset	297	
Metro-ohjelman I vaiheen suunnitelmat	31	
Metronsuunnittelutoimikunnan kokoonpano, kokoukset, toiminta ym.	31	
Metronsuunnittelutoimiston henkilökunta ym.	33	
Metronsuunnittelun kustannukset	35	
Metsäalueet, metsätyöt ja puutavaran luovutus	10—	12
Metsäkummun hoitokoti	139,	143
Metsäosasto, kiinteistöviraston	9	
Mikrofilmausta kaupunginarkistossa koskevat asiat	49, 50,	64
Mikrofilmikokoelma, kaupunginkirjaston	151	
Moottoriajoneuvojen käyttö väestönsuojelutarkoituksiin	87	
Moottoripyöräkurssit, nuorisotoimiston järjestämät	166	
Mukavuuslaitosten, yleisten, hoito ja puhtaanapito	215	
»Muksulat», lasten valvottu ulkoilutoiminta	173,	175
Museo, ks. Kaupunginmuseo.		
Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin menot ym.	162	
Musiikkiosasto, kaupunginkirjaston	151	
Mustasaaren ulkoilupuiisto	184	
Mustikkamaan ulkoilupuiisto	184	
Myllykerho, nuorisotyölautakunnan	165	
Myllypuron kaukolämpöverkko	345,	348
» kivimurskaamo, katurakennusosaston	212	
» vanhusten asuintalo	101	
» voimalaitos ja piirikeskus	342,	345
Myyntipaikkojen vuokrat ja maksut erilaisista myyntiluvista	19	
Mäenlasku- ja pujottelupaikat, ohjaustoiminta niissä	174,	177
Mäkelän kerhokeskus	164	
Naulakallion vastaanottokoti	139,	143
40 tunnin työviikkoon siirtymistä koskevat tutkimukset	39, 40,	285
Neuvonta- ja lainaustoiminta, kotitalouslautakunnan	148,	149
» » » raittiuslautakunnan	168,	107
» » » nuorisotyölautakunnan	163,	166
Nihtisaari, sinne suunniteltua lauttasatamaa koskevat tutkimukset	229	
Nokipalot	84	
Nosturit, satamalaitoksen	223,	226
Numerotunnusten, liikennelinjojen, muuttaminen	261	
Nuohous	84	
Nuorisokahvilat	163	
Nuorisokodit, lastensuojelulautakunnan alaiset	139	
Nuorison, kaupunkiin muuttavan, neuvonta ja opastus	166	
Nuorisoriikollisuus, suojelukasvatustoimiston käsittelemät tapaukset	124,	126
Nuorisotoimiston henkilökunta, kurssit ym.	163—	167
Nuukсионpään ulkoilualue	184,	185
Näyttelyt, kaupunginmuseon järjestämät	159	
» kotitalouslautakunnan järjestämät	149	

Ohjaustoiminta, urheilu- ja ulkoiluviraston	174—176
Oikeusapu, lastensuojeluviranomaisten antama	128
Oikeusapulautakunta ja -toimisto	145
Omakotitoimisto, kiinteistöviraston	7
Opetus- ja perhepesula, kotitalouslautakunnan alainen	148, 149
Oppilaskoti Toivola, ks. Toivola, Oppilaskoti.	
Organisaatiotutkimukset, henkilöstöasiain ja tietojenkäsittelyn järjestelyä koskevat	40, 53
Orkesterin, kaupungin-, viranhaltijain, konsertit ym.	161
Otso, jäänmurtaja	226
Ottolapset	116, 128
Outamon vastaanottokoti	139, 143
Painatus- ja sidontatyöt, hankintatoimiston hoitamat	48
Pakkohuutokaupat, ulosottoviraston toimeenpanemat	72, 73
Palkkalautakunnan toimisto, sen henkilökunta ym.	1
» » sitä koskevat järjestelytutkimukset	41
Palloilukentät ja -paikat, järjestetyt kilpailut ym.	178
Paloasemat ja niiden kalusto	78
Paloilmoituslaitteet ja viestivälaineet, hälytykset	75, 77, 79
Palokaivot ja -altaat	79, 212
Palokunnat, vapaaehtoiset	85
Palolaitos, henkilökunta, kalusto, menot ja tulot ym.	75—85
» sitä koskevat järjestelytutkimukset	42
Paloluokitusmääräysten valvominen rakennustoiminnassa	65
Palonehkäisyosaston kiinteistökortisto	84
Palopiirit, niiden henkilövahvuus	76
Palosuojelutoiminta, liikennelaitoksen	264
Palotarkastusten suorittaminen	75, 83
Palovahingot	82
Palovartioasemat ja niiden kalusto	78
Palvelusaika-anomukset, kertomusvuonna käsitellyt	3
Pasilan kivimurskaamo, katurakennusosaston	212
Patterinmäen hiekoitusorasailo	209
PAVI-huoltotoimisto, kerhotoiminta ym.	106
Perhehoito, lasten hoitomaksut, asiamiehet ym.	118
Perhelisien myöntäminen	134
Pesula, keskus-,	285
Pesulatoiminta, kotitalouslautakunnan	149
Pesulauttojen huolto ja korjaus	230
Pesäpalloliu, kentät, kilpailut ym.	179
Pihlajasaaren ulkoilupuisto	184
Pikaluiistelupaikat, kilpailut ym.	182
Pirttimäen ulkoilualue ja -maja	184, 185
Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitos	290
Pitäjänmäen sähköasema ja piirikeskus	343, 345
Pohjavesilaitokset, vesilaitoksen	290
Poikkeuslupahakemukset, rakennuslain mukaiset	14, 23, 27, 64
Poliklinikka, liikennelaitoksen henkilökunnan	266
Psykologiset tutkimukset, huostaanotettuja lapsia koskevat ym.	130
Puhdistamot ja pumppaamot, viemärivereden	210
Puhdistuslaitokset, vesilaitoksen	290
Puhelimia koskevat asiat	48
Puhtaanapito-osasto, rakennusviraston	213—216, 222
Puisto-osasto, rakennusviraston	217—221, 222
Puistometsien hoito, metsäosaston suorittama	10, 11
Puistot, rakenteilla olleet ja valmistuneet	218, 221
Pumppaamot ja puhdistamot, viemärivereden	210
Putkiverkosto, kaasulaitoksen	326
Puutavara- ja polttoainejaosto ja -toimisto	273
Puutavaran hankinta, valmistus ja myynti	11, 12, 273
» vienti satamasta	225, 226
Pysäköintimittarit	30, 323
Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto	104
Päijännesuunnitelma, vedenhankinnan kaukosuunnittelu	295
Päivähoito-osastot, Koskelan sairaskodin ja Riistavuoren vanhainkodin	96, 101
Päivähuoltolat, vajaamielisten	140
Päivölän lastenkoti	140, 143
Pääkirjasto, kaupunginkirjaston, huoneisto- ym. korjaukset	151, 155, 156

Päälystystyöt, katujen ja teiden	207
Pääpaloasema, palolaitoksen	78, 79
Raakaveden saantia ja laatua koskevat tutkimukset ym.	289, 295
Raakavesitunnelin, Hiidenveden ja Salmijärven välisen, valmistuminen	289
Rahatoimistoa koskevat järjestelytutkimukset	41
Raitioliikenne, liikennelaitoksen	249, 267, 269
Raitiovaunut, liikennelaitoksen	254
Raittiuslautakunnan toimisto, huonetilat ym.	168
Rajasaaren puhdistamo	211, 212
Rakennukset, asuntotuotantokomitean rakennuttamat	22
» ja huoneistot, talo-osaston hoidossa olleet	17
» kaupungin omistukseen siirtyneet	6, 17
» talorakennusosaston toimesta suunnitellut ja valmistuneet	202, 222
» valmistuneet, niiden katselmukset	62—64, 66
Rakennuslain mukaiset kadun ja viemärin rakentamiskorvaukset	7, 14
Rakennusluvat ja niitä koskevien päätösten valmistelu	62, 63, 65
Rakennusohjelmat, asuntotuotantokomitean	21
Rakennustarkastajan ohjeet rakentajille	67
Rakennustarkastusviraston henkilökunta, toiminta, tulot ja menot	62
Rakennustoiminta, satama-, liikenne- ja vesilaitoksen	230, 260, 293
Rakennusvirasto ja sen eri osastot	190—222
Rangaistus päätökset ja -määräykset, nuoria rikoksentekejiä koskevat	124, 126
Rannikkoliikenne	225
Ranskan kirjallisuuden kerho kaupunginkirjastossa	153
Rastilan ulkoilualue ja -maja	184, 185
Ratatyöt, satamarakennusosaston suorittamat	230
Rataverkoston, raitiotie-, kunnossapito ja järjestelytyöt	258
Retkeily, urheilu- ja ulkoiluviraston toimesta järjestetty	173, 175
Retkeilyvälineiden ym. lainaustoiminta, nuorisotoimiston	163
Reumapotilaiden toipilaspöytä	109
Riistanhoito ulkoilualueilla	188
Riistavuoren vanhainkoti	100
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	98
Ruokalat, elintarvikekeskuksen ylläpitämät	283
Ruokatehdas, elintarvikekeskuksen	282
Ruoppaajien hankkiminen satamalaitokselle	230
Ruskeasuon varikko, liikennelaitoksen	257
Sahatavaran toimitus, puutavara- ja polttoainetoimiston	273
Sairaalat, niiden linavaatteiden pesu ja huolto	286
» » rakennusten muutos- ja peruskorjaustyöt	202
» niissä hoidetut huoltoapua saaneet henkilöt	95, 121
» niitä koskevat järjestelytutkimukset	41, 43
Sairaankuljetus- ja avunantotoiminta, palolaitoksen	75, 77, 79, 82
Sairauslomien myöntäminen	1, 2
Sairaussijaisuusmäärärahat	3
Sairausvakuutusasiat	3
Sakko- ja korvausasiat, ulosottoviraston hoitamatt	72, 73
Salmen (ent. Salmenkartanon) ulkoilualue	173, 175, 184, 186
Salmisaaren voimalaitos ja sähköasema	342, 343
Sammakkomiesten, palolaitoksen, sukellustoiminta ym.	79
Sammutusosasto ja -kalusto, palolaitoksen	75, 78
Sanomalehtien ym. tilaus- ja ilmoitusmaksut	48
Satamajäänmurtaajan väen työehtosopimus	2
Satamalaitos, henkilökunta, menot ja tulot ym.	223—238
» sitä koskevat järjestelytutkimukset	42
Satamaliikenne	223
Satamamaksut	233
Satamarakennustoiminta	229
Satamasaaren ulkoilupuisto	184
Satamat, niiden kunnossapito	229
» saapuneet ja lähteneet alukset, tavaraliikenne	223—226
» varastois- ja laiturihuoltotoiminta	227
» varastorakennukset, laiturit, nosturit	223
Satamavesipostit	226
Seurasaari, tantsujen järjestäminen ym.	173, 184, 187

Suirtolapuutarhatoimisto, kiinteistöviraston	8
Siivoustöiden järjestely kaupungin virastoissa	18, 42
Sijaishuolto, huoltoon tulleet uudet lastenhuoltotapaukset	117
» sijoitetut lapset, hoitopäivät	125, 127
Siltavuoren nuorisokoti	140, 143
Silvolan tekoallas	289
Sinfoniakonsertit, kaupunginorkesterin	161
Sisäharjoitustilat, urheilutarkoituksiin varatut	177
Sivukirjastot, kaupunginkirjaston, uudet toimitilat ym.	151, 155, 156
Sofianlehdon vastaanottokoti	139, 143
Sokeat, asumistuen maksaminen heille	109
Sosiaalilääkärin, huoltoviraston, toiminta	107
» lastensuojeluviraston, toimisto	130
Sotaorpojen työhuoltomenot	109
Sotilasavustusten maksaminen	109
Stadionin retkeilymaja	188
Suomen Konepäälystöliitto, sen kanssa tehty työehtosopimus	2
» Laivanpäälystöliitto, sen kanssa tehty työehtosopimus	2
» Merimies-Unioni, sen kanssa tehty työehtosopimus	2
» Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin väestönsuojelutehtävät	86, 90
Suojelukasvatustoimisto	123, 125, 126
Suojeluvantaa, lasten	120
Suvilahden voimalaitos ja sähköasema	342, 343
Syvjäjädyttämö, teurastamolaitoksen	279
Sähköasemat, siirto- ja jakeluverkot, sähkölaitoksen	343
Sähkölaitos, kiinteistöt, taloudellinen tulos	335, 345, 350
» sen järjestelytoimiston suorittamat tutkimukset	44
» uusi johtosääntö	346
Sähkön hankinta, myynti, kuluttajat ym.	336—341
» kulutus, Heinolan sahan sekä teurastamo- ja vesilaitoksen	275, 280, 290
Säästöpankinrannan venelaitureiden huolto ja korjaus	231
Sörnäisten satama, nosturien käyttötunnit	227
Taivallahden nuorisokoti	139, 143
Taksa, palolaitoksen sairaankuljetus- ym. maksujen korottaminen	75
» rakennusvalvontataksan uusiminen	68
» tuntiajo-, omaa autoaan ajavien kuorma-autonkuljettajien	2
Talin puhdistamo ja lahottamo	210, 211, 212, 214
Talo-osasto, kiinteistöviraston	17
Talorakennusosasto, rakennusviraston	201—204, 222
Talouskurssit, kotitalouslautakunnan järjestämät	148
Tantsut, ulkoilutilaisuuksina järjestetyt	173, 176
Tapaturmat, kaupungin töissä sattuneet	42, 172, 191, 264
» tulipalojen sammutustyössä sattuneet	76
Tariffi, kaasunmyyntitariffien muuttaminen	319
» liikennelaitoksen tariffien korottaminen	239, 240
» sähkönmyyntihintojen korottaminen	338
» uusien vesikaukolämpötariffien voimaantulo	346
Tattarisuon pohjavesilaitos	290
Tavaraliikenne satamassa	225, 236
»Tennisklubi» (ns.) ja nuorisotyölautakunnan jengityö	166
Teollisuus- ym. teknillisluonteisia laitoksia koskevat järjestelytutkimukset	42
Teollisuuslaitosten ja lautakunnan uudet johtosäännöt	297, 314, 346
Tervalammen työlaitos	102
Tervan, kivihüli-, valmistus ja myynti kaasulaitoksessa	322
Terveystarkastukset, liikennelaitoksen henkilökunnan	266
Testauksen, psykologisen, käyttäminen henkilökunnan valinnassa	37
Teurastamolaitoksen henkilökunta, laitteet, menot ym.	277—281
Tiedotus- ja sosiaalitoiminta, liikennelaitoksen	239, 260
Tielaboratorion, rakennusviraston, toiminta	210
Tiet ja kadut, niiden rakennus- ja korjaustyöt, puhtaanapito ym.	207, 209, 215, 222
» kaupungin sisäantoloväylien ym. alueiden suesteyttä koskeva tutkimus	66
Tilastoneuvottelukunnan kokoukset, esitykset ja lausunnot	54
Tilastotoimisto, sen julkaisu- toiminta ym.	53, 54
» sen reikäkorttikoneosastoa koskevat järjestelytutkimukset	41, 53
Tilastotyön kehittämistä pääkaupungin vaikutusalueella tutkiva komitea	54
Toimihenkilöiden työehtosopimus	2
Toimistokoneiden hankinta ja huolto	48

Hakemisto

Toimistokoulu, Helsingin kaupungin	37
Toipilasrahan maksaminen tuberkuloosi- ja reumapotilaille	109
Toivola, Oppilaskoti	139, 143
Tontit ja alueet, kiinteistölautakunnan varaamat, ostamat, myymät, vaihtamat ja vuokraamat	5, 6, 10
» » » sekä rakennukset, niiden katselmukset	7, 65
Tonttikirja ja -kartta	13
Tonttiosasto, kiinteistöviraston, sen päällikön päätösluettelo	5, 7
Toripaikoista saadut tulot	19
Torpan vanhainkoti	98
Toukolan hoitokoti	107
Tuberkuloosipotilaat, toipilasrahan maksaminen heille	109
Tukkien hankinta ja hinnat	273, 274
Tukkimyyntihallin ja jäädyttämöjen, teurastamolaitoksen, käyttö	279
Tulipalot	79, 82
Tullikamarit, niissä suoritettavan satamamaksujen laskutuksen uudistaminen	231
Tullisaaren ulkoilupuisto ja leirintäalue	184, 187
Tuntiajotaksa, omaa autoaan ajavien kuorma-autonkuljettajien	2
Tuomarinkylän museo, esineiden hankinnat, käynnit museossa ym.	157, 159, 160
Tuonti Helsingin sataman kautta	225, 237
Tuotantokomitea, liikennelaitoksen	265
Turistipalvelu, liikennelaitoksen	261
Turso, satamajäänmurtaja	226
Tutkimukset ja selvitykset, rakennusviraston järjestelytoimiston tekemät	197
» järjestelytoimiston suorittamat	40
» kaupunkisuunnitteluviraston suorittamat	26, 29, 30
» tilastotoimiston suorittamat	55
» veden hankintaa ja laatua ym. koskevat	290
Tutkimus, ns. puu-Käpylän eräiden osien kortteleita koskeva	160
» Uutelan ulkoilualan käyttöä koskeva	188
Tutkinta-asema, lastensuojeluviraston	140, 143
Tuulaakimaksut	233
Tyynelä, Päivähuoltola	140, 144
Työaikaa koskevat järjestelytutkimukset	40
Työehtosopimukset ja niitä koskevat neuvottelut	2
Työlaitos, Tervalammen	102
Työlaivasto ja -kalusto	230
Työllisyystyöt, rakennusviraston ja satamalaitoksen järjestämät	212, 219, 230
Työloimat, palkkaetujen myöntäminen niiden ajalta	2
Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano ja kokoukset	39
Työntekijät, heitä koskevat työehtosopimukset	2
» työluokitusjärjestelmän käyttöönottoa ym. koskevat asiat	3
Työturvallisuustoiminta	42, 198, 264
Työtuvat, huoltolautakunnan alaiset	109
Töölön nuorisokoti	139, 143
» varikko, liikennelaitoksen	258
Uimakoulu ja uimalat	172, 175, 176, 180
Ulkoilmajuhlat, -konsertit ym. tilaisuudet	188
Ulkoilualueet, leikki-ikäisten lasten valvonnan järjestäminen niissä	173, 175
» -puistot, -majat ja saunat	184, 186
Ulkoilutoiminta, urheilu- ja ulkoiluviraston	173, 184—188
Ulkomainen merenkulku, tavara- ja matkustajaliikenne	224, 226
Ulosottovirasto, henkilökunta, toiminta ym.	69
Urakkaneuvottelukunta, sen kokoonpano, tehtävät ym.	3
Urheilu- ja palloilukentät, luistinradat, uimalat ym.	176
» » ulkoiluvirasto, henkilökunta, eri toimistot ym.	172—189
Urheilukilpailut, kenttien varaaminen urheilulajeittain	177
Urheilulaitteiden ja -kenttien rakennus- ja korjaustyöt	184
Urheilupuistot, niiden rakennusten suunnittelu- ja rakennustyöt	202, 203
Usvatien nuorisokoti	140, 143
Uudisrakennustyöt, kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen suorittamat	326, 345
» rakennusviraston suorittamat	203, 222
Uutelan ulkoilualue	184, 188
Vaakamestari, tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva	228
Vajaamielishuolto ja -laitokset	120—123, 140
Vajaamielisneuvola, lastensuojeluviraston	133

Vajaamielisten Tuki -yhdistys, hoitopaikat ym.	137, 139
Valintakoetointa, psykologinen	37, 38
Vallilan kerhokeskus	164
» varikko, liikennelaitoksen	258
Valokuvaukset ja kuvahankinnat, kaupunginmuseon	159
Vanhainkodit ja vanhusten asuntolat	95—102, 202—204
» laitoskirjastotoiminta niissä	153
Vanhankaupungin sähköasema	343
» vedenpuhdistuslaitos	290
Vanhusten askarrutustoiminta, huoltoviraston järjestämä	97, 98, 100, 101, 110
» askartelutuotteiden myymälä Kallion virastotalossa	110
» asuintalot, huoltolautakunnan alaiset	101
» asumistuen maksaminen	109
» päivähoito-osastot	96, 101
Vantaala, Päivähuoltola	140, 144
Vantaanjoen vesistöalueen vesitilanne, säännöstely	289, 292, 294
Vapaa-ajan vettä, kaupunkilaisten, koskevat tutkimukset	29
Vapaavarasto, sen alueen laajentaminen, tavaramäärät	228
» varastoinnista saadut vuokrat	234
Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevat asiat, ulosottoviraston hoitamat	72
Varapalokunnat	85
Varastois- ja laiturihuoltotoiminta, satamalaitoksen	227
Varastorakennusten, satamalaitoksen, rakennustyöt	223, 230
» vuokralleanto	234
Varastot, liikennelaitoksen	246, 257
» vesilaitoksen raaka-aineiden ja tarvikkeiden	297
Varastotilojen, elintarvikekeskuksen vuokralleanto	283
Varikot, liikennelaitoksen, huolto- ja korjaustoiminta niissä	257
Varis- ja Pitkäsaaren ulkoilupuisto	184
Varsasaaren ulkoilupuisto	184
Vartiokylän teollisuusalueen rakentaminen	6
» varikko, liikennelaitoksen	239, 257, 260
Vastaanottokodit, lastensuojelulautakunnan alaiset	139
Veden kulutus ja jakelu, vesijohtoverkon rakentaminen ja vuodot	291, 296
» » teurastamolaitoksen	280
» ruoka- ja talous-, kuljetus esikaupunkeihin	215
» vesijohto-, laatua koskevat tutkimukset	291
Vedenhankintalähteitä ja -suunnitelmia koskevat tutkimukset	290
Vedenpuhdistusmenetelmien kehittäminen	291
Venekerhot, niille vuokratut venepaikat	186
Venepaikat ja -satamat, urheilu- ja ulkoiluviraston hoidossa olleet	186
Verojen ym. maksujen pakkoperintä	70
Verovirasto, kunnanasiainmiesten toiminta	56
Vesijohto- ja viemäriurakoitsijoiden johtosääntöjä koskevat muutokset	293
Vesijohtojen rakentaminen puistoihin	218
Vesijohtoveden laaduntarkkailu	291
» myynti naapurikunnille	293
Vesijohtoverkon rakentamistyöt	291
Vesikaukolämmitys, sähkölaitoksen	345
Vesilaitos, henkilökunta, taloudellinen tulos ym.	288, 297
» sitä koskevat järjestelytutkimukset	42, 44
» uusi johtosääntö	297
Vesimittarit ym., vesilaitoksen	293
Vesipostit satamassa	226
» yleiset, uusien asentaminen ja vanhojen poistaminen	293
Vesinäiliö, Vuosaaren	291
Viemäreitä, kiinteistöjen, koskevien määräysten muutokset	293
Viemärien korjaus, kunnossapito ja rakentaminen	210
» rakentamiskorvausten periminen	14
Vienti Helsingin sataman kautta	225, 238
Vierailut ja käynnit kaupunginkirjastossa	152, 153
» » » kaupunginmuseossa	160
» » » nuorisotoimistossa	166
Vihannestukkukeskuksen neuvottelukunnan kokoonpano	280
Viher- ja vapaa-alueita koskeva tutkimus	29
Viikin puhdistamo	210, 211, 212
Viikonloppu- ja lomamajat, ks. Lomamajat.	
Viranhaltijat, heille myönnettyt eläkkeet, ikälisät ja hautausavustukset	2, 3
» heitä koskevat palvelusaika-anomukset, sairausvakuutus- ja luontoisetuasiat ..	3

Hakemisto

Viransijaisuusmäärärahat	3
Virastot ja laitokset, niiden arkistonhoidon valvonta	49, 50, 51
» » » » rationalisoimiselimet	43
» » » » siivoustöiden järjestely	18, 42
» » » » toimintakertomusten laatimistavan uusiminen	53
» » » » väestönsuojia koskevat järjestelyt ym.	86, 87, 89
Virkakortisto, siihen lisätyt ja siitä poistetut virat	3
Virkasuhdeasioita koskevat valmistelutyöt ja neuvottelut	1
Virkavapaudet, niiden myöntäminen viranhaltijoille	1
Voimallaitokset, kaupungin	342
Voimistelunohjaus, urheilu- ja ulkoiluviraston suorittama	172
Vuokraoikeuksia, tonttien ja alueiden, koskevat asiat	6, 7, 8
Vuokratulot, satamalaitoksen perimät	233
Vuokrien, eräiden kaupungin vuokralle antamien huoneistojen, periminen ja korottaminen ...	18
Vuosaaren kaatopaikka	214
» pohjavesilaitos ja vesisäiliö	290, 291
» pumppaamot	210
Vuosaari, kaupunkiin liittämisen aiheuttamat toimenpiteet rakennusvalvonnassa	62
» sen sähkönjakeluverkoston siirtyminen kaupungille	343
» sinne suunniteltu voimalaitos	342
» väestönsuojeluasiain järjestäminen siellä	87
Vuosikertomusten, virastojen ja laitosten, laatimistavan uusiminen	53
Väestöasiaintoimisto, lastensuojeluviraston	134
Väestöennusteiden tarkistaminen	29, 54
Väestölaskenta, tilastotoimiston suorittama	53
Väestönsuojat, yleiset ja yksityiset	86, 88, 89, 212
Väestönsuojelun pelastuspalvelun kehittäminen	87, 89
» toimeenpanoa koskevat toimintaohjeet	87
Väestönsuojelutoiminta, liikennelaitoksen	260, 263
Väestönsuojelutoimiston toiminta	86
Väestönsuojeluyhdistyksen, Helsingin, väestönsuojelutehtävät	86, 90
Väylien ruoppaus	230
Yhteis- ja erikoishankinnat, hankintatoimiston hoitamat	47, 48
Yleinen talletusvarasto, satamalaitoksen, sen käyttö, vuokrat	234
Yleiset puistot, leikkikentät ja kahluualtaat, valmistuneet	221
» vesipostit, niiden kunnossapitokustannukset	208
Yleiskaavaosasto, kaupunkisuunnitteluviraston	28
Yleisurheilukentät ja -paikat, kilpailut ym.	178
Yleisösaunat, ulkoilualueilla olevat	185
Yösähkölämmityksen käyttö	338
Äitiysavustukset, lastensuojeluviraston jakamat	134
Äänilevyt, kaupunginkirjaston musiikkiosaston	151

Viimeksi ilmestyneet julkaisut

(Helsingin kaupungin tilastotoimisto julkaisee muut paitsi A V).

A. Helsingin kaupungin tilasto.

I Terveysten- ja sairaanhoito. Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi ja englanniksi. Edellinen osa (vuosikertomukset).

52. 1967.

Jälkimmäinen osa (tilastollinen katsaus).

48—50. 1963—1965.

II—III Ulkomaankauppa ja merenkulku. Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi ja englanniksi.

27. 1966.

V Kaupungin tilinpäätös. Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen tiivistelmä.

52. 1967.

VI Opetuslaitokset. Suomen- ja ruotsinkielinen; otsikot, taulukot ja tiivistelmät myös englanniksi.

34. 1966.

VII Erikoistutkimukset. 3. Yleinen väestölaskenta Helsingissä v. 1960. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkieliset tiivistelmät.

B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen sisällysluettelo.

56. 1967.

C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Suomenkielinen.

79. 1966 (V:n 1964 I osa ei ole vielä ilmestynyt).

D. Helsingin kaupungin virastot ja laitokset. Suomenkielinen.

2. 1966.

E. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. Suomen- ja ruotsinkieliset laitokset.

40. 1968.

F. Helsingin kaupungin virastojen ja laitosten asiahakemisto. Suomenkielinen. Irtolehtijärjestelmä.

G. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. Suomen- ja ruotsinkieliset laitokset.

45. 1967.

H. Helsingin kaupungin säädöskokoelma. Suomen- ja ruotsinkieliset laitokset. Irtolehtijärjestelmä.

I. Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkieliset tiivistelmät.

19. 1968.
